

การวิเคราะห์ทางเทคนิค Technical Analysis

สุรชัย ไชยรังสีนันท์

คำนำ

หนังสือการวิเคราะห์ทางเทคนิคเล่มนี้ เป็นผลงานที่คุณสุรัชย์ ไชยรังสีนันท์ เขียนขึ้น จากหนังสือ, วารสาร, และเอกสารต่างๆหลายเล่ม รวมเข้ากับประสบการณ์ของคุณสุรัชย์เอง ที่ใช้เครื่องมือเหล่านี้ในชีวิตการทำงานประจำวันมาเกือบ 10 ปี ต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้ เขียนขึ้นโดยใช้เวลาวางเท่าที่คุณสุรัชย์จะพอหาได้ ซึ่งเมื่อรวมเข้ากับเวลาที่ใช้ในการสร้างรูปภาพต่างๆ และการจัดรูปเล่มแล้ว กว่าหนังสือเล่มนี้จะเสร็จสมบูรณ์ก็ใช้เวลากว่า 3 ปี และเป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งที่หลังจากหนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ออกเป็นรูปเล่มได้ครั้งแรกไม่นาน คุณสุรัชย์ก็เสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็งในต่อมน้ำเหลือง

ในการเขียนหนังสือเล่มนี้ คุณสุรัชย์มีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการจะเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิคอย่างมีระบบ เพื่อให้นักलगงทุนสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง โดยพยายามอธิบายถึงวิธีและแนวความคิดในการวิเคราะห์ทางเทคนิคในรูปแบบต่างๆ

เพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของคุณสุรัชย์ ในการที่จะเผยแพร่ความรู้ด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิคให้แก่สังคมในวงกว้าง บมจ. เอปี้เอ็น แอมโร เอเชีย จึงได้นำเอาต้นฉบับหนังสือการวิเคราะห์ทางเทคนิคเล่มนี้ ออกเผยแพร่ในรูปแบบ Electronics เพื่อให้ักลงทุนและผู้สนใจทั่วไป ได้นำใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม โดยไม่ได้คิดมูลค่าใดๆ ทั้งนี้ ได้รับคำอนุญาตจากภรรยาของคุณสุรัชย์เรียบร้อยแล้ว

หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือของพี่น้อง AST ทุกๆท่าน ที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวรารภรณ์ วิบูลคณารักษ์ ผู้ซึ่งใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการตรวจทานต้นฉบับอยู่หลายรอบ ถ้าหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนดีอยู่บ้าง พวกเราก็ขอมอบความดีนี้ให้แก่ความตั้งใจจริงของคุณสุรัชย์ ส่วนความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นนั้น พวกเราขอน้อมรับและยินดีรับฟังคำติชมจากทุกท่านเสมอ

This page is intentionally left blank

สารบัญ

คำนำ	i
สารบัญ	iii
บทที่ 1: โหมโรง	1
ทฤษฎีดาว (Dow Theory)	2
ประโยชน์ของการวิเคราะห์ทางด้านเทคนิค	4
ข้อเสียและความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเทคนิค	5
มีอะไรในหนังสือเล่มนี้	6
บทที่ 2: หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างกราฟ	7
การสร้าง Chart	7
รูปแบบต่างๆกับแท่ง Bar	8
Upside Reversal (R+) และ Downside Reversal (R-)	8
Key Upside Reversal (KR+) และ Key Downside Reversal (KR-)	9
Close on High (COH) และ Close on Low (COL)	9
High to Low Close Signal (HLC) และ Low to High Close Signal (LHC)	10
3 Highs (3H+) และ 3 Lows (3L-)	10
แนวโน้ม	11
Uptrend	11
Downtrend	11
Sideways	12
เส้นแนวโน้ม	14
Uptrend Line	14
Downtrend Line	14
Sideways	15
ความชันและการตีตัว (Slope and Retracement)	18
ช่วงเวลา	20
แนวรับและแนวต้าน	21
ส่งท้าย	22
บทที่ 3: รูปแบบการเปลี่ยนแนวโน้ม (Reversal Patterns)	23
หัวและไหล่ (Head & Shoulders)	23
Triple Tops และ Triple Bottoms	26

Double Tops และ Double Bottoms	28
Saucer	31
V-Shape	33
บทที่ 4: รูปแบบต่อเนื่อง (Continuous Patterns)	35
Triangles	35
Symmetric Triangles	35
Ascending Triangles	36
Descending Triangles	38
Broadening Formation	39
Flags and Pennants	39
Wedge	40
Rectangle	42
Gaps	44
Common Gap	44
Breakaway Gap	45
Runaway Gap	46
Exhaustion Gap	46
ส่งท้าย	47
บทที่ 5: แผนภาพ Point & Figure	49
การสร้างแผนภาพ Point and Figure	49
รูปแบบสัญญาณซื้อและสัญญาณขาย	52
เส้นแนวโน้ม (Trend Line)	54
เป้าหมายราคา (Price Target)	55
Horizontal Count	55
Vertical Count	57
บทที่ 6: ระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Averages)	59
สัญญาณซื้อ สัญญาณขาย	59
การใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 2 ตัวประกอบกัน (Double Moving Average Crossover)	59
รูปแบบของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่	60
Simple Moving Average (SMA)	60
Linear Weighted Moving Average (WMA)	61
Exponential Moving Average (EMA)	61

ระยะเวลาหรือจำนวนวันที่ใช้ในการคำนวณ Moving Average	62
กลยุทธ์	64
แนวรับ แนวต้าน	66
เส้นคู่ขนานของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Band or Channel)	66
การเคลื่อนย้ายเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ตามแนวโน้ม (Displaced Moving Average).....	69
Price Oscillator	70
Moving Average Convergence Divergence (MACD).....	71
Parabolic Time/Price System	73
Stop and Reverse (SAR)	75
Uptrend	75
Downtrend.....	75
บทที่ 7: เครื่องชี้ที่เกี่ยวข้องกับราคา (Price Indicators)	77
ความเข้าใจเบื้องต้นว่าด้วย Overbought, Oversold, Convergence, และ Divergence.....	77
กฎทั่วไปในการอ่านค่า Indicators	78
Momentum และ Rate of Change	79
การอ่านค่า Momentum	80
Relative Strength Index (RSI).....	81
Relative Momentum Index (RMI)	84
Stochastic	84
William's %R	88
KST หรือ Summed Rate of Change Index	89
Directional Movement System (DMS).....	91
Plus Directional Movement (PDM), Minus Directional Movement (MDM) และ True Rate	91
PDI, MDI และ ADX	92
ซื้อเมื่อไร? ขายเมื่อไร?	94
Uptrend	95
Downtrend.....	95
บทที่ 8: ดัชนีวัดความกว้างในปริมาณการซื้อขาย (Volume Indicators)	97
ลักษณะทั่วไปของอุปสงค์และอุปทานของหุ้น	97
พฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการซื้อขายกับราคา	98
On Balance Volume (OBV)	99
Chaikin Accumulation/Distribution (CHAIKIN)	100
Price & Volume Trend (PVT)	104

Volume Oscillator	105
Volume Rate of Change	106
บทที่ 9: เครื่องชี้ภาวะตลาด (Market Indicators)	107
Advance-Decline Line (AD-LINE)	107
Overbought-Oversold Index (OBOS)	108
McClellan Oscillator (MO)	109
Trading Index (TRIN) หรือ Arm's Index	110
Market Thrust และ Thrust Oscillators	111
บทที่ 10: ตัวเลขของฟีโบนาคีและการประยุกต์ใช้ (Fibonacci Numbers and Applications)	113
ฟีโบนาคีคือใคร	113
ตัวเลขของฟีโบนาคี (Fibonacci Numbers)	114
คุณสมบัติบางประการของลำดับตัวเลขฟีโบนาคี	115
สัดส่วนทองคำกับสถาปัตยกรรมและธรรมชาติ	116
มาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับฐานและการต่ตัวกันก่อน	118
การคำนวณเป้าหมายการปรับฐาน (Fibonacci Retracement)	119
การวัดเป้าหมายการต่ตัว (Fibonacci Extension)	121
ตัวอย่างจากของจริง	123
ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้ Fibonacci Retracement และ Extension	126
บทที่ 11: ทฤษฎีคลื่นของอีเลียต (Elliot Wave Theory)	127
รูปแบบพื้นฐาน	127
พฤติกรรมและความหมายของแต่ละคลื่น	129
การนับคลื่น	131
การต่ตัว	132
รูปแบบคลื่นปรับตัว	134
รูปแบบการปรับตัวอย่างง่าย	134
รูปแบบซิกแซก (Zigzags)	134
Flats	135
Irregulars	135
Triangles	136
Descending Triangle	137
Symmetrical Triangle	137
Expanding Triangle	137

รูปแบบทับซ้อน.....	138	
Double Threes.....	138	
Triple Threes	138	
เป้าหมายเวลา (Time-Goal Days)	139	
เป้าหมายราคา (Price Objectives).....	140	
บทที่ 12: ทฤษฎีแกนน์ Gann's Theory	143	
Cardinal Square	143	143
เวลาแห่งการเปลี่ยนทิศทาง	145	
เวลา (Time)	145	
ราคา (Price)	146	
Geometric Angles	147	
Gann กับ Geometric Angles	148	
Gann's 50% Retracement Rule	149	
นิยาม	150	
การสร้าง Retracement Zone	151	
การผสมผสาน Percentage Retracement กับ Geometric Angle Line.....	152	
บทที่ 13: ทฤษฎีคลื่นวัฏจักร (Cycles Theory)	155	
องค์ประกอบของอนุกรมเวลา (Time Series Decomposition).....	155	
องค์ประกอบของวัฏจักร (Cycle Components)	156	
หลักการรวมตัวของวัฏจักร	158	
Principle of Proportionality	158	
Principle of Superposition	158	
Principle of Resonance	159	
Principle of Synchronicity.....	160	
Principle of Harmonicity	161	
การรวมตัวของคลื่นวัฏจักรกับรูปแบบทางเทคนิค.....	161	
Head and Shoulders	161	
Double Top	161	162
รูปแบบประเภท Continuous Patterns.....	162	
รูปแบบประเภท Elliott Wave	164	
การวัดคลื่นวัฏจักร	164	
การวัดด้วยวิธีการทางสถิติ.....	164	
การวัดด้วยสายตาประกอบกับการคำนวณอย่างง่าย.....	165	

หลักการวัดคลื่นวัฏจักรอย่างง่าย ๆ	166
การวัดด้วยสายตาอย่างง่าย ๆ กับการวัดทางสถิติ	168
การใช้วัฏจักรกับเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคอื่น ๆ	170
คลื่นวัฏจักรกับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่	171
วัฏจักรกับ Momentum	173
วัฏจักรกับ Relative Strength Index (RSI)	175
วัฏจักรกับ Stochastic	177
บทที่ 14: การวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียนเบื้องต้น	
(Introduction to Japanese Candlestick Charting)	179
การเขียนกราฟแบบแท่งเทียน	179
เทียนตัดหัว (Bosun)	181
Doji ชื่อจุ่มจิม แต่ความสำคัญมหาศาล	181
บทที่ 15: รูปแบบการเปลี่ยนทิศทางของการวิเคราะห์แบบแท่งเทียน	
(Candlestick Reversal Patterns)	183
อุปราคาเต็มดวง (Engulfing Pattern)	183
เมฆครึ้มฟ้าและผ่าเส้นกลาง (Dark Cloud Cover and Piercing Line)	184
แท่งร่ม (Umbrella Lines)	185
หม้อ (Hammer)	186
คนแขวนคอ (Hanging Man)	186
ดาวประกายพุกและดาวประจำเมือง (Morning Star and Evening Star)	187
ดาวตกและหม้อกลับหัว (Shooting Star and Inverted Hammer)	189
เส้นฮารามิ (Harami Lines)	190
Tweezer Top and Tweezer Bottom	191
เส้นตีโต้ (Counterattack Lines)	191
หอคอย (Tower Top and Tower Bottom)	192
อีกาสองตัว (Two Crows)	193
อีกาสามตัว (Three Crows)	193
รูปแบบ Trend Reversal อื่น ๆ	194
บทที่ 16: รูปแบบต่อเนื่องในการวิเคราะห์แท่งเทียน (Candlestick Continuous Patterns) ..	195
หน้าต่างทาสุกิ (Tasuki Gap)	195
High-Price and Low-Price Gapping Plays	196

Gapping Side-By-Side White Lines	197
ขึ้นสาม ลงสาม (Rising Three and Falling Three)	197
สามทหารขาวก้าวไปข้างหน้า (Three Advancing White Soldiers)	198
เส้นแบ่งอาณาเขต (Seperating Lines)	199
บทที่ 17: 77 กระบวนยุทธ์ (77 Strategies)	201
บรรณานุกรม (References)	221

This page is intentionally left blank

บทนำ Prelude

บทที่ 1

ท่านผู้อ่านหลายท่านคงจะเคยได้ยินคำว่า การวิเคราะห์ทางเทคนิคมาอย่างชินหู บางท่านอาจจะเคยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคมาบ้าง บางท่านอาจจะใช้เป็นเครื่องมือหากินในการตัดสินใจซื้อขายหุ้นอยู่ทุกวัน แต่ถ้าถามว่าการวิเคราะห์ทางเทคนิคคืออะไร มีจุดกำเนิดขึ้นมาจากแนวความคิดอะไร และมีความสำคัญอย่างไร บางทีอาจจะต้องคิดกันนานหน่อย เพราะเราใช้เครื่องมือเหล่านี้กันจนกลายเป็นความเคยชินมากกว่าที่จะค้นหาคำตอบพื้นฐานเหล่านี้

การวิเคราะห์ทางด้านเทคนิค เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมของหุ้น โดยอาศัยรูปกราฟเพื่อจุดประสงค์ในการคาดการณ์แนวโน้มของราคาในอนาคต นักวิเคราะห์ทางเทคนิค จะศึกษาพฤติกรรมของหุ้นจากราคาและปริมาณการซื้อขาย (หรือมูลค่าการซื้อขาย) ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ สำหรับการวิเคราะห์ทางเทคนิค

อย่างไรก็ตาม กระบวนยุทธ์ในการวิเคราะห์ทางเทคนิคนี้ ใช่ว่าอยู่ดีจะบัญญัติขึ้นโดยไม่มีหลักการ แต่แท้จริงแล้ว มันมีแนวคิดหรือความเชื่อที่การวิเคราะห์หนึ่งอิงอยู่ 3 ประการคือ

1. พฤติกรรมของราคาหุ้นที่แสดงออกมานั้น ได้ดูดซับเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเอาไว้แล้ว นั่นหมายความว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ย่อมส่งผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานในหุ้น ซึ่งแน่นอนย่อมจะมีผลต่อราคา เนื่องจากราคาถูกกำหนดขึ้นจาก อุปสงค์และอุปทานของหุ้น เพราะฉะนั้น ถ้าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในเชิงบวก ย่อมทำให้เกิดอุปสงค์มากกว่าอุปทาน หรือพูดง่าย ๆ ว่า แรงซื้อมากกว่าแรงขาย ก็จะส่งผลให้ราคามีการปรับตัวสูงขึ้น ในทางกลับกัน หากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในเชิงลบ ย่อมทำให้เกิดอุปทานมากกว่าอุปสงค์ (แรงขายมากกว่าแรงซื้อ) ก็จะส่งผลให้ราคามีการปรับตัวลง

อย่างไรก็ดี จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อมูลสำคัญที่นักวิเคราะห์ทางด้านเทคนิคใช้ในการวิเคราะห์ จะพุ่งเป้าไปที่ราคาและปริมาณการซื้อขาย จึงดูเหมือนว่านักวิเคราะห์ทางด้านเทคนิค ร่นขอบเขตของการศึกษา แบบการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis) โดยกระโดดไปศึกษาที่ข้อสรุปของผลกระทบเลย และให้ความสนใจกับสาเหตุน้อยมาก เช่น ถ้าราคาปรับตัวสูงขึ้น จะหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในปัจจัยต่างๆค่อนข้างเป็นไปในเชิงบวก แต่ถ้าหากว่าราคามีการปรับตัวลง ก็หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในปัจจัยต่างๆจะค่อนข้างไปในทิศทางเชิงลบ ในขณะที่การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน จะเป็นการเจาะลึกลงไปสาเหตุ ที่เป็นแรงผลักดันต่ออุปสงค์และอุปทานที่เกิดขึ้น แต่ทั้ง 2 วิธีต่างก็มุ่งเข้าไปไขปัญหาในเรื่องทิศทางของราคาหุ้นที่ควรจะเป็นเหมือนกัน ดังนั้น เมื่อท่านผู้อ่านทราบถึงแนวคิดนี้แล้ว หากมีคนมองว่า การวิเคราะห์ทางด้านเทคนิคเชื่อถือไม่ได้ท่านก็อย่าไปว่าเขาเหล่านั้นเลยครับ เพราะเขาอาจจะไม่ทราบแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังก็เป็นได้

2. ราคาจะยังคงเคลื่อนไหวไปตามแนวโน้มเดิม जबกระทั่งแนวโน้มเดิมหมดลงจริงๆ ข้อความข้างต้นมีความสมบูรณ์ในตัวเองอยู่แล้ว แต่เพื่อให้ผู้อ่านบางท่าน ที่ยังไม่ทราบความหมายของแนวโน้ม มีความกระจ่างในข้อ 2 นี้มากขึ้น อยากจะให้ผู้อ่านนึกซะว่า ท่านได้โยนลูกปิงปองขึ้นไปในอากาศ (โดยที่ลูกปิงปองถือว่าเป็นราคาหุ้นก็แล้วกัน) จะเห็นได้ว่า ลูกปิงปองนั้นจะเคลื่อนตัวขึ้นไปเรื่อยๆ ตามทิศทางการโยนและแรงส่ง (โยน) ตอนแรก แต่เมื่อเวลาผ่านไป แรงส่งจะค่อยๆแผ่วลง (ด้วยเหตุผลอะไรก็แล้วแต่) การเคลื่อนตัวของลูกปิงปองนั้น จะเริ่มช้าลงเรื่อยๆ จนกระทั่งแรงส่งนั้นหมดลง ลูกปิงปองก็จะร่วงหล่นลงมา ซึ่งสภาพการเคลื่อนตัวของลูกปิงปอง นับตั้งแต่โยนจนถึงก่อนที่จะหล่นลงมา จะอยู่ในทิศทางหรือแนวโน้มขาขึ้น และจะเริ่มเปลี่ยนทิศทางมาเป็นขาลง (ตอนลูกปิงปองเริ่มตกลง) หลังจากที่แนวโน้มขาขึ้นหมดลงแล้ว

3. รูปแบบหรือพฤติกรรมของหุ้นที่เกิดขึ้นในอดีต สามารถที่จะนำมาใช้ได้ในปัจจุบันและอนาคต หรือที่บางท่านอาจเรียกว่า "ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยตัวมันเอง" เนื่องจากการวิเคราะห์ทางด้านเทคนิคคืออยู่บนราคาและปริมาณการซื้อขาย (Volume) ซึ่งเป็นตัวสะท้อนผลสุทธิของแหล่งข้อมูล (information set) ในการคาดการณ์ ซึ่งราคาและปริมาณการซื้อขายนี้เป็นตัวบ่งบอกจิตวิทยา ในแง่ของความกลัว หรือความกลัว ฯลฯ ซึ่งไม่ว่ายุคใดสมัยใด บรรดาความทั้งหลายข้างต้น ก็ไม่เคยเปลี่ยน ดังนั้น รูปแบบที่เกิดขึ้นในอดีต (ที่สะท้อนจิตวิทยาในช่วงเวลานั้น) จึงยังคงสามารถที่จะนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน รวมถึงการให้เงื่อนไข หรือความน่าจะเป็นสำหรับทิศทางหรือการเคลื่อนไหวของหุ้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้ง 3 ข้อข้างต้นนั้น ถือได้ว่า เป็นแนวคิดหรือความเชื่อมูลฐานที่เป็นจุดกำเนิดของการวิเคราะห์ทางเทคนิค ดังนั้น บางครั้งเมื่อท่านผู้อ่านได้เข้าไปในส่วนของหลักการวิเคราะห์ ขอให้ท่านผู้อ่านทราบว่า หลักการเหล่านั้นมีแนวคิดเหล่านี้อยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตาม ท่านผู้อ่านพึงระลึกไว้ว่า โดยตัวของกราฟเองนั้น ไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ราคาหุ้นมีการปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลง เพราะกราฟนั้น เป็นเพียงสิ่งที่พิมพ์บนกระดาษแผ่นหนึ่งเท่านั้น แต่ด้วยการวิเคราะห์ทางด้านเทคนิคที่ท่านจะได้อ่านต่อไป ทำให้ท่านมีเครื่องมือหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นการดึงเอาสิ่งที่ราคาหุ้นอยากจะบอกนั้นออกมา ว่าราคาหุ้นนั้นจะเคลื่อนตัวไปในทิศทางใด หรือสมควรแก่เวลาแล้วที่จะมีการเปลี่ยนแนวโน้มเกิดขึ้น

ทฤษฎีดาว (Dow Theory)

หลังจากที่ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงแนวคิดหรือความเชื่อ ที่เป็นจุดกำเนิดของการวิเคราะห์ทางเทคนิคแล้ว ตอนนี้อยากให้ท่านผู้อ่าน ลองมาทำความเข้าใจกับทฤษฎีทางเทคนิคยุคบุกเบิก ที่มีชื่อว่า Dow Theory ก่อนที่จะเข้าไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ที่อยู่นับพันนับหมื่น ซึ่งมีสาระสำคัญที่ปรากฏในทฤษฎีนี้ ดังต่อไปนี้

1. ภาพโดยรวมของตลาด ได้ดูดซับเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเอาไว้แล้ว ท่านผู้อ่านอาจจะสงสัยว่ามันคล้ายกับแนวคิดเบื้องต้นที่เคยกล่าวไว้ ก็ขอตอบว่าใช่ครับ! แต่มีข้อแตกต่างอยู่นิดหนึ่งตรงที่ในกรณีนี้ จะพูดถึงภาพโดยรวมมากกว่าที่จะเป็นหุ้นตัวใดตัวหนึ่งเท่านั้น

2. แนวโน้มขาขึ้น (uptrend) จะต้องมีลักษณะดังนี้ คือ จุดยอดและจุดก้นบึ้งที่เกิดขึ้นจะต้องอยู่สูงกว่าจุดยอดและจุดก้นบึ้งอันก่อนหน้า ในขณะที่แนวโน้มขาลง จุดยอดและจุดก้นบึ้งที่เกิดขึ้น จะต้องอยู่ต่ำกว่าจุดยอดและจุดก้นบึ้งที่อยู่ก่อนหน้า ซึ่งหลักการนี้เองที่เป็นที่มาของนิยามแนวโน้ม (trend) ที่จะได้กล่าวในบทถัดไป

นอกจากนี้ Dow ยังได้แบ่งระยะเวลาของแนวโน้มออกเป็น 3 ช่วง คือ primary, secondary และ minor ซึ่งตัวเขาได้เปรียบระยะเวลาทั้ง 3 ส่วนข้างต้นกับคลื่นในทะเล ว่าเหมือนเป็นกระแสน้ำ (tide), คลื่น (waves) และ ฟองคลื่น (ripples) ตามลำดับ

ช่วง primary จะกินระยะเวลามากกว่า 1 ปีขึ้นไป ในขณะที่ช่วง secondary จะกินระยะเวลา 3 สัปดาห์ถึง 3 เดือน ช่วง secondary นี้ ถือได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาในการปรับตัว (correction) ใน primary trend ตัวอย่างเช่น ถ้าแนวโน้มเดิมในช่วง primary เป็นขาขึ้น การปรับตัวใน secondary ก็จะเป็นขาลง หรือหากแนวโน้มเดิมในช่วง primary เป็นขาลง การปรับตัวใน secondary ก็จะเป็นขาขึ้น ซึ่งว่ากันว่า โดยปกติการปรับตัวจะมีระยะ 1/3 หรือ 2/3 ของแนวโน้มเดิม ก่อนที่จะเริ่มวกตัวกลับเข้าสู่แนวโน้มเดิม (primary) แต่บ่อยครั้งมักจะเกิดขึ้นระดับ 50% ส่วนช่วง minor จะกินระยะเวลาน้อยกว่า 3 สัปดาห์ จึงถือว่าช่วง minor นี้เป็นเพียงแค่การแกว่งตัวของราคาที่เกิดขึ้นเท่านั้น

3. หากพิจารณาพฤติกรรมการลงทุนในแนวโน้มสำคัญหนึ่งๆ เช่น แนวโน้มขาขึ้น จะมีอยู่ 3 จังหวะ คือ

- จังหวะแรก เป็นจังหวะที่นักลงทุนที่สังเกตเห็นการณ์ไกล เข้ามาซื้อซื้อหุ้น เพราะเห็นว่า ชาวคราวเชิงลบได้ถูกดูดซับไปหมดแล้วในตลาด และมีโอกาสที่ข่าวสารเชิงบวกจะค่อยๆปรากฏออกมา ซึ่งจังหวะนี้เรียกว่า ช่วงเก็บของ (accumulation phase)

- จังหวะที่สอง เป็นจังหวะที่ผู้ลงทุน ที่เน้นการลงทุนตามแนวโน้มตลาด เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในตลาด โดยมีแรงหนุนจากข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจเชิงบวก ที่ปรากฏชัดมากขึ้น ส่งผลให้ราคาโดยรวมมีการปรับตัวสูงขึ้น

- จังหวะที่สาม เป็นจังหวะที่มีผู้เล่นอยู่ในตลาดมากยิ่งขึ้น ข่าวสารเชิงบวกจะหลั่งไหลกันออกมามากมาย การเก็งกำไรมีมากขึ้น ซึ่งสภาพที่เกิดขึ้นนี้ ถือได้ว่าเป็นการบอกให้นักลงทุนที่เคยเล็งการณ์ไกลจากในจังหวะแรก ควรเริ่มทยอยทำกำไรออกไป ก่อนที่จะมีแรงขายปรากฏออกมา ซึ่งจังหวะนี้เรียกว่าช่วงระบายของ (distribution phase)

4. นัยสำคัญของแนวโน้ม ควรที่จะยืนยันซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ในยุคของ Dow นั้นมีค่าเฉลี่ยที่ใช้เป็นตัววัดหรือดูภาพรวมอยู่ 2 ค่า คือ industrial average และ rail average ซึ่งเขาเห็นว่า สัญญาณการปรับตัวสูงขึ้นหรือปรับตัวลงของตลาด จะไม่มีนัยสำคัญ หาก industrial และ rail averages ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตรงจุดนี้เองเป็นจุดแตกต่างระหว่าง Dow Theory และ Elliott Wave Theory (ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทหลังๆ) เพราะ Elliott wave ไม่มีการพูดถึงการยืนยันทิศทางด้วยค่าเฉลี่ยอีกค่าหนึ่ง

5. ปริมาณการซื้อขาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการยืนยันแนวโน้ม ตัวอย่างเช่น หากแนวโน้มของราคาเป็นขาขึ้น (uptrend) ปริมาณการซื้อขายควรจะเพิ่มขึ้นตาม ขณะที่ราคาขยับตัวขึ้น และปริมาณการซื้อขาย ควรจะน้อยลง หากราคามีการปรับตัวลง สภาพที่เกิดขึ้นเช่นนี้ จึงถือว่าแนวโน้มของราคายังคงเป็นขาขึ้นอยู่

ในทางกลับกัน หากแนวโน้มของราคาเป็นขาลง (downtrend) ปริมาณการซื้อขายควรจะเพิ่มขึ้น ตอนที่ราคามีการปรับตัวลง และปริมาณการซื้อขายควรจะน้อยลง ขณะที่ราคามีการติดตัวขึ้น สภาพที่เกิดขึ้นเช่นนี้ จึงถือว่า แนวโน้มของราคายังคงเป็นขาลงอยู่

อย่างไรก็ตาม ปริมาณการซื้อขาย เป็นเพียงแค่ว่าปัจจัยที่ใช้ประกอบการพิจารณา แต่สิ่งที่จะใช้เป็นตัวให้สัญญาณ ยังคงอิงอยู่กับราคา (โดยเฉพาะราคาปิด)

6. แนวโน้มจะยังคงถูกเชื่อว่ามืออยู่ จวบจนกระทั่งมีสัญญาณการเปลี่ยนแนวโน้มเกิดขึ้น หลักการนี้เป็นหลักพื้นฐานอีกประการของการวิเคราะห์ทางเทคนิค ที่ยังคงใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ซึ่งนำไปสู่การศึกษาเรื่อง แนวรับแนวต้าน รูปแบบของราคา ตลอดจนเครื่องมือในการวิเคราะห์อื่นๆอีกมากมาย ในการบอกถึงโอกาสในการเปลี่ยนแนวโน้ม

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ทางด้านเทคนิค

มาถึงตรงจุดนี้ ผู้เขียนอยากชี้ให้เห็นถึง ประโยชน์ของการวิเคราะห์ทางด้านเทคนิค ซึ่งหลายต่อหลายคนมีความคิดเพียงแค่ว่า ต้องการรู้ไว้เพื่อจะได้เข้าไปเล่นหุ้น ให้ได้กำไรมากๆ เท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้ว ไม่ใช่แค่นั้น เพราะประโยชน์ที่ถูกต้องนั้น จะเป็นดังข้างล่างนี้ต่างหากล่ะครับ!

1. มีความยืดหยุ่นในการใช้สูง หมายความว่า สามารถที่จะใช้ได้กับตลาดการเงินต่างๆ ไม่จำกัดเฉพาะตลาดหุ้นเท่านั้น กล่าวคือ สามารถใช้ได้กับทั้ง ตลาดเงินระหว่างประเทศ, อัตราดอกเบี้ย, ทองคำ ฯลฯ เมื่อเทียบกับการวิเคราะห์ทางด้านปัจจัยพื้นฐาน ที่อาจจะไม่ยืดหยุ่นที่จะนำวิธีการศึกษาในตลาดหนึ่งไปใช้กับอีกตลาดหนึ่งได้แบบสำเร็จรูปลงตัว นอกจากนี้ การวิเคราะห์ทางเทคนิค ยังสามารถปรับตัวเอง ให้ใช้ได้ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน อย่างเช่น ระยะสั้น หรือระยะยาว เป็นต้น

2. การย่อขอบเขตและระยะเวลาในการศึกษาลง เมื่อมีข้อจำกัดหรือค่าเสียโอกาสทางด้านเวลา เพราะจากที่กล่าวมาในตอนต้น จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์ทางเทคนิคนั้น มุ่งเจาะเข้าไปที่ผลสุทธิของสาเหตุมากกว่าที่จะลงไปเจาะลึกถึงตัวสาเหตุเอง เมื่อเทียบกับการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานที่ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก ในการล้วงลึกถึงสาเหตุเหล่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ทันการในบางโอกาส เพราะเวลาไม่เคยหยุดคอยใคร

3. การขยับตัวขึ้นของราคาบางครั้ง เกิดขึ้นก่อนที่นักวิเคราะห์ทางด้านปัจจัยพื้นฐานจะค้นพบสาเหตุที่แท้จริง เพราะตลาดทุกวันนี้มีความเป็นสากลมากขึ้น (international) แน่นอมนั่นย่อมมีสาเหตุมากมายหลายประการ ที่ส่งผลกระทบต่อกระแสไหลของราคา แม้ว่านักวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน จะเข้าไปรืบทาบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการขยับตัวของราคา แต่ราคาอาจจะถูกกระทบด้วยปัจจัยอันอื่นต่อไปอีกแล้วก็ได้ ซึ่งสำหรับนักค้าเงิน หรือนักค้าหุ้น บางครั้งไม่อาจรอจนทราบสาเหตุที่แท้จริงได้ เพราะอาจจะเสียเปรียบในเชิงแข่งขันกับนักค้าเงิน หรือนักค้าหุ้นรายอื่น

4. การวิเคราะห์ทางเทคนิค เป็นการร่นระยะเวลาในการวิเคราะห์ลง ทำให้เราสามารถวิเคราะห์ตลาดได้จำนวนมากกว่า ในขณะที่นักวิเคราะห์ทางปัจจัยพื้นฐานอาจจะต้องจำกัดตัวให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านกลุ่มธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลาที่มีจำกัด ในขณะที่ปริมาณของข้อมูลมีมาก ผลที่ตามมาก็คือ การวิเคราะห์ทางเทคนิคสามารถช่วยให้เราดูการเคลื่อนไหวของราคาในกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น พร้อมทั้งเห็นภาพโดยรวมอย่างกว้างๆได้ง่ายกว่า

5. ให้จังหวะในการเข้าออกตลาด(หุ้น) กล่าวคือ สัญญาณทางเทคนิคจะเป็นตัวบอกว่าสมควรแก่เวลาหรือยัง? ที่ จะเข้าไปซื้อขายหุ้นในตลาด หรือยังไม่มีมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ในตลาดในช่วงนี้

ข้อเสียและความเข้าใจผิด ๆ บางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเทคนิค

แน่นอนครับ มีข้อดีก็ต้องมีข้อเสีย ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบไปเสียหมดทุกอย่าง ถึงตอนนี้ อยากให้ท่านผู้อ่านรับฟังข้อเสียของการ วิเคราะห์ทางเทคนิคบ้าง และอยากทำความเข้าใจบางอย่งที่หลายคนเชื่อผิดๆเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเทคนิค

1. แม้ว่าการวิเคราะห์ทางเทคนิคจะช่วยจำกัดขอบเขตและระยะเวลาในการวิเคราะห์ได้ แต่การพิจารณาแต่ เพียงผลสรุปสุดท้ายของเหตุการณ์ ก็อาจจะทำให้การวิเคราะห์นั้นไม่มีความลึกเพียงพอ และอาจจะตกเป็นเหยื่อของการ บั่นหุ้นได้ ซึ่งอันที่จริงแล้วสามารถแก้ไขได้บ้างด้วยการตั้ง stop เอาไว้ล่วงหน้า และใจจะต้องแข็งพอที่จะเฉือนเนื้อร้ายทิ้ง ได้เวลาที่เกิดปัญหา เพราะในช่วงที่ตลาดหือหวามาก การเคลื่อนไหวของราคาที่เป็นไปในทิศทางที่เราไม่ได้คาดคิดมา ก่อนก็จะรุนแรงมาก ซึ่งหมายความว่าจำนวนเนื้อร้ายที่จะต้องเฉือนก็เยอะขึ้นตามไปด้วย

2. การใช้การวิเคราะห์ทางเทคนิค โดยไม่รู้ซึ่งถึงแนวความคิดเบื้องหลังของเทคนิคต่างๆ ก็สามารถก่อให้เกิด อันตรายได้มากพอสมควร เช่น การใช้เครื่องมือประเภทตามแนวโน้ม (trend following system) ในตลาดที่มีการเคลื่อนไหวแบบไร้ทิศทางโดยไม่มีแนวโน้ม (sideway) จะมีผลแต่ทำให้เราเข้าๆออกๆ โดยที่กำไรอาจจะแทบไม่มี หรือมีก็แทบจะ ไม่พอค่าโบรกเกอร์ (อยู่เฉยๆดีกว่า) ดังนั้น ถ้ารักจะเป็นนักวิเคราะห์ทางเทคนิค ก็ควรจะต้องเข้าใจถึงแนวความคิดของ เครื่องมือที่จะนำมาใช้ให้ดีเสียก่อน และนำมาประสมประสานให้เข้ากับทิศทางของการเคลื่อนไหวของตลาด

3. นักลงทุนบางท่านเข้าใจว่า เมื่อรู้วิธีการทางเทคนิคแล้วจะสามารถซื้อได้ที่ราคาต่ำสุด และขายได้ที่ราคาสูงสุด ซึ่งในโลกของความเป็นจริงแล้ว ไม่มีเครื่องมือหรือเทคนิคไหนในโลกนี้สามารถจะทำได้ อันที่จริงแล้ว เครื่องมือทางเทคนิค เพียงแค่บอกว่าช่วงไหนควรเข้าตลาด และช่วงไหนควรจะออกจากตลาด หรือช่วงไหนที่เป็นการยืนยันว่าแนวโน้มเดิมได้ เปลี่ยนแปลงไปแล้ว และกว่าจะมีการยืนยันว่าเป็นการเปลี่ยนแนวโน้มจริง เราก็อาจจะเลยจุดต่ำสุดหรือสูงสุดไปแล้ว แต่ก็ สามารถลดความเสี่ยงเนื่องจากการเข้าออก ผิดๆถูกๆได้ อย่างไรก็ดี การวิเคราะห์ทางเทคนิคไม่เคยยืนยันว่าคุณจะได้ กำไรสูงสุด (ยกเว้นแต่ฟลุ๊คจริงๆ)

นอกจากนี้ สัญญาณของการวิเคราะห์ทางเทคนิค ก็ไม่จำเป็นจะต้องถูกเสมอไป การที่เราเป็นกล ไม่ได้หมายความว่า จะต้องยิ่งถูกเข้าเสมอไป เพียงแต่โอกาสถูกเข้ามันดีขึ้นเท่านั้น ไม่มีเครื่องมืออะไรที่สำเร็จรูปสมบูรณ์แบบร้อยเปอร์ เซนต์ (แม้จะมีจะมีแบบสำเร็จรูปขายก็เถอะ) ผู้ใช้เครื่องมือทางเทคนิคจะต้องมีวินัยที่ดี ในการที่จะยอมรับเมื่อการ วิเคราะห์ให้ผลผิดพลาด และเตรียมตัวเผื่อสถานการณ์แบบนี้เอาไว้ ด้วยการตั้ง stop เอาไว้เลย คือถ้าถึงจุดนี้จะยอมรับตัว เองว่าผิด และตัดใจขายทิ้ง (หรือซื้อกลับ แล้วแต่กรณี)

มีอะไรในหนังสือเล่มนี้

ในหนังสือเล่มนี้ เราจะพูดถึงเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับใช้กัน โดยพยายามที่จะให้ครอบคลุมเครื่องมือให้มากที่สุด เท่าที่ปัญญาและเวลาของผู้เขียนจะสามารถทำได้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ภาคใหญ่ๆ

ภาคแรก เป็นการปูพื้นฐานของการวิเคราะห์ทางเทคนิคประเภท Trendline Charting Technique ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิมที่นิยมใช้กันมาช้านาน และเป็นรูปแบบพื้นฐาน ที่กลายเป็นต้นแบบของการวิเคราะห์ทางเทคนิคยุคหลังๆ โดยในบทที่ 2 จะเป็นการอธิบายถึงวิธีการเขียน Chart ทางเทคนิค รูปแบบของ Bar Chart อย่างง่าย ที่ใช้แท่ง Bar เพียงไม่กี่วัน ตลอดจนการทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวโน้ม ในบทที่ 3 จะเป็นการอธิบายถึงแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบต่างๆของการเปลี่ยนแนวโน้ม (Reversal Patterns) บทที่ 4 จะเป็นเรื่องของรูปแบบต่อเนื่อง (Continuous Patterns) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ตลาดหยุดพักตัวชั่วคราว ก่อนที่จะเดินต่อไปในทิศทางเดิม และบทที่ 5 เป็นการวิเคราะห์แผนภูมิแบบ Point and Figure

ภาคที่สอง จะพูดถึงดัชนีเครื่องชี้ (Indicators) แบบต่างๆ และเครื่องมือทางเทคนิคยุคหลังๆ โดยเริ่มจากบทที่ 6 ซึ่งเป็นการปูพื้นเกี่ยวกับระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นแม่แบบที่แตกตัวออกเป็นเครื่องชี้แบบต่างๆ และสามารถนำไปใช้คู่กับเครื่องชี้ต่างๆได้มากมาย บทที่ 7 จะพูดถึงเครื่องชี้ที่เกี่ยวข้องกับราคา (Price Indicators) บทที่ 8 เป็นเรื่องของเครื่องชี้ที่เกี่ยวข้องกับปริมาณการซื้อขาย (Volume Indicators) และบทที่ 9 จะพูดถึง Market Indicators ซึ่งเป็นเครื่องชี้ที่ใช้ประกอบการมองสภาพตลาดโดยรวม

ภาคที่สาม จะเป็นเรื่องของทฤษฎีคลื่นและวัฏจักร โดยในบทที่ 10 เป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเลขของฟีโบนาคี ซึ่งเป็นที่มาของสัดส่วนทองคำ (Golden Ratio) ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในเรื่องของการติดตัว (Retracement) และมีความสอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับทฤษฎีคลื่นของอีเลียต (Elliot Wave Theory) ซึ่งเป็นหัวข้อถัดไปที่เราจะพูดถึงในบทที่ 11 ส่วนบทที่ 12 จะพูดถึงแนวความคิดและการประยุกต์ใช้ของทฤษฎี Gantt และบทที่ 13 จะเป็นเรื่องการวัดวัฏจักร (Cycles) และการประยุกต์ใช้วัฏจักรกับเครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆ

ภาคที่สี่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์แผนภูมิแท่งเทียนแบบญี่ปุ่น ซึ่งแม้จะเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่เพิ่งจะเป็นที่ยอมรับในโลกระหว่างนี้ เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาเอง โดยบทที่ 14 จะเกริ่นนำถึงวิธีการเขียนแผนภูมิแบบแท่งเทียนและความหมายของการอ่านแท่งเทียนอย่างง่าย บทที่ 15 อธิบายถึงรูปแบบการเปลี่ยนแนวโน้ม (Trend Reversal) ในแผนภูมิแบบแท่งเทียน และบทที่ 16 เป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวในทิศทางเดิม (Continuous Patterns)

ภาคสุดท้าย ซึ่งมีบทเดียว คือ บทที่ 17 เป็นกรณีศึกษาของการนำเอาเครื่องมือต่างๆของการวิเคราะห์ทางเทคนิค มาใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกรณีต่างๆ 77 กรณี จึงเรียกชื่อของบทสุดท้ายนี้ว่า 77 กระบวนยุทธ์

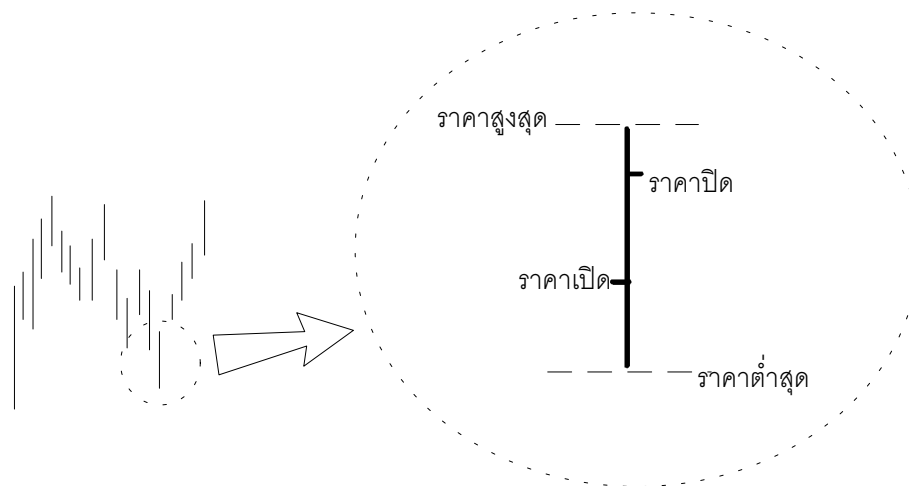
หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างกราฟ

บทที่ 2

การสร้าง Chart

นักวิเคราะห์ทางเทคนิค อาศัยรูปภาพ หรือ Chart เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำมาหากิน ดังนั้น ก่อนที่เราไปถึงจุดที่จะหัดอ่านกราฟ หารูปแบบต่างๆ เราคงจะต้องมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเบื้องต้นของการสร้าง Chart เสียก่อน

หลายๆท่านคงจะเคยเห็นแผนภาพกราฟ หรือ Chart ทางด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิคมาแล้ว จะเห็นว่าภาพนั้นประกอบด้วย แท่งที่ตั้งฉากกับแนวนอนหลายแท่ง ซึ่งแต่ละแท่งก็มีขนาดไม่เท่ากัน แท่งเหล่านี้มัน แท่งที่จริงเป็นการแสดงข้อมูลทางสถิติของราคาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา โดยหนึ่งช่วงเวลา (เช่น หนึ่งวัน) จะแสดงด้วยแท่งหนึ่งแท่ง แท่งนี้ภาษาอังกฤษเรียกว่า Bar ดังนั้น แผนภาพทางเทคนิคนี้ บางครั้งเราจึงเรียกว่า Bar Chart

รูปที่ 2.1 แผนภาพกราฟ และ องค์ประกอบในแท่งกราฟ

ความยาวของแท่งแต่ละแท่ง ขึ้นอยู่กับพิสัย (range) หรือช่วงของการซื้อขาย จากราคาสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนั้น ถ้าวันนั้นราคาวิ่งหรือหวามาก แท่งก็จะยาว แสดงให้เห็นว่าตลาดวันนั้นแกว่งตัวแรง แต่ถ้าวันนั้นตลาดซบเซา ไม่ค่อยหรือหวามาก เราจะพบว่าแท่งนั้นสั้นจืดเดียว และถ้าวันไหนทั้งวันซื้อขายมันอยู่ที่ราคาเดียว (หรือทั้งวันซื้อขายกันแค่รายการเดียว) แท่งก็จะกลายเป็นจุดไป เพราะราคาสูงสุดกับต่ำสุดมันเท่ากัน

ราคาปิดก็ถูกแสดงอยู่บนแท่งเหมือนกันครับ แสดงเป็นตั้งอยู่ทางขวามือของแท่ง เพื่อช่วยให้เราดูเปรียบเทียบก็รู้เลยว่า วันนี้ราคาปิดใกล้ราคาสูงสุด หรือปิดใกล้ราคาต่ำสุด นอกจากนี้ ราคาเปิดก็แสดงเป็นตั้งอยู่ทางซ้ายมือ เพื่อให้เราดูรู้ว่า เปิดกับปิดมันต่างกันแค่ไหน ดังแสดงในรูปที่ 2.1 จะเห็นว่า สิ่งที่แสดงในหนึ่งแท่งนั้น สามารถให้ข้อมูลเราได้มากมาย และง่ายกว่าข้อมูลดิบ และเมื่อนำเอาแท่งเหล่านี้มาเรียงกันตามวันที่มีการซื้อขาย เราก็จะได้ Bar Chart ซึ่งสามารถบอกอะไรเราได้มากมายขึ้นไปอีก

รูปแบบง่าย ๆ กับ แท่ง Bar

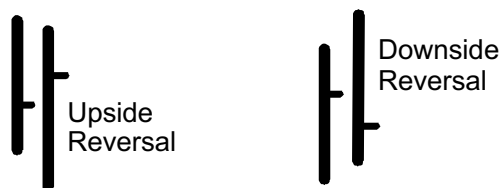
ก่อนที่จะพาท่านตะลุยไปกับรูปแบบต่างๆของ Bar Chart เราจะมาพูดถึงถึงรูปแบบง่ายๆ ที่วัดกันด้วยแท่งไม่กี่แท่งก่อน อันที่จริงรูปแบบง่ายๆเหล่านี้ไม่ค่อยมีใครพูดถึงกันมากนักในตำราด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิค อาจจะเพราะมันเรียบง่ายเกินไป จนบางท่านคิดว่าไม่มีความสำคัญอะไร แต่รูปแบบเหล่านี้ ก็มีอยู่หลายอัน ที่มีแนวความคิดใกล้เคียงกับ Japanese Candlestick พอสมควร ดังนั้น การรู้รูปแบบนี้ไว้แต่เนิ่นๆก็คงจะไม่เสียหลาย นอกจากนี้ รู้มากไว้คงไม่เป็นไร จะใช้หรือไม่ใช้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

Upside Reversal (R+) และ Downside Reversal (R-)

เป็นรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทิศทางในระยะสั้น โดยอาศัยแท่งกราฟเพียง 2 แท่ง บวกกับแนวโน้มระยะสั้นของข้อมูลในอดีต

Upside Reversal คือกรณีที่แนวโน้มระยะสั้น ที่ผ่านมาราคาเป็นแนวโน้มลง และราคาต่ำสุดวันนี้ต่ำกว่าราคาต่ำสุดเมื่อวานนี้ แต่ราคาปิดวันนี้กลับสูงกว่าราคาปิดเมื่อวานนี้ ($L_t < L_{t-1}$ แต่ $C_t > C_{t-1}$) ลักษณะเช่นนี้ แสดงว่าได้มีการพยายามดันราคาให้ต่ำลงไปกว่าเมื่อวานนี้อีก แต่ว่ามีแรงซื้อหนุนเข้ามาในระหว่างวัน ทำให้ราคาปิดสามารถขยับตัวได้สูงขึ้นกว่าเมื่อวานนี้ ซึ่งโอกาสที่ตลาดจะติดตัวกลับเป็นแนวโน้มขึ้นในระยะสั้นก็มีอยู่พอสมควร

Downside Reversal จะเหมือนกับ Upside Reversal เพียงแต่กลับกัน กล่าวคือแนวโน้มระยะสั้นเป็นแนวโน้มขึ้น และราคาสูงสุดวันนี้ก็สูงกว่าราคาสูงสุดเมื่อวานนี้ แต่ราคาปิดวันนี้กลับต่ำกว่าราคาปิดเมื่อวานนี้ ($H_t > H_{t-1}$ แต่ $C_t < C_{t-1}$)

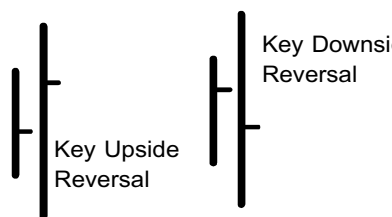

รูปที่ 2.2: Upside and Downside Reversals

Key Upside Reversal (KR+) และ Key Downside Reversal (KR-)

เป็นกรณีพิเศษของ Upside และ Downside Reversals ซึ่งจะให้สัญญาณแรงกว่า กล่าวคือในกรณีของ Key Upside Reversal นอกจากราคาต่ำสุดวันนี้จะต่ำกว่าราคาต่ำสุดเมื่อวานนี้ แต่ราคาปิดวันนี้สูงกว่าเมื่อวานนี้ ดังในกรณีของ Upside Reversal แล้ว ราคาสูงสุดวันนี้ยังสูงกว่าราคาสูงสุดเมื่อวานนี้อีกด้วย ($L_t < L_{t-1}$, $C_t > C_{t-1}$, $H_t > H_{t-1}$)

เช่นเดียวกัน ในกรณีของ Key Downside Reversal จะต้องการเงื่อนไขเพิ่มขึ้นอีกอันเงื่อนไขหนึ่ง คือ ราคาต่ำสุดวันนี้ต้องต่ำกว่าราคาต่ำสุดเมื่อวานนี้ ($H_t > H_{t-1}$, $C_t < C_{t-1}$, $L_t < L_{t-1}$)

รูปที่ 2.3 Key Upside and Key Downside Reversals

นักวิเคราะห์ทางเทคนิคบางคน บอกว่า KR+ และ KR- จะให้สัญญาณที่แม่นยำ ถ้าหากช่วงวันที่เกิด KR นั้น มีปริมาณการซื้อขายแน่นหนา และสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่บางคนก็ไม่เข้มงวดกับกฎข้อนี้นัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อใช้ KR กับเครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆ

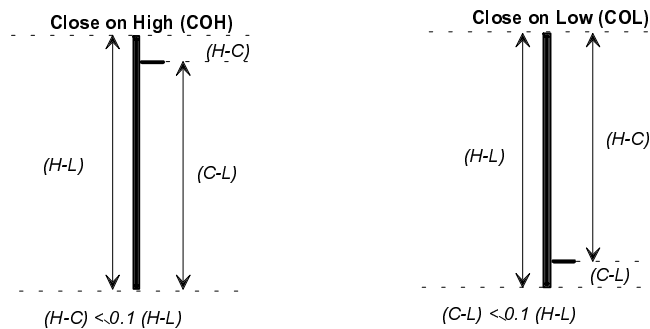
Close on High (COH) และ Close on Low (COL)

Close On High คือการที่ราคาปิดวันนี้อยู่ใกล้กับระดับราคาสูงสุดของวันมาก กล่าวคือ ช่วงจากราคาสูงสุดลงมาหารราคาปิด ไม่เกินไปกว่า 10% ของช่วงราคาสูงสุดมาหารราคาต่ำสุด [$(H-C) \leq 0.1 (H-L)$] พูดง่ายๆว่า วันนี้ปิดที่ใกล้ราคาสูงนั่นเอง

Close On Low ก็เหมือนกัน กล่าวคือ เป็นการที่ราคาปิดในวันนี้ได้ปิดตัวอยู่ใกล้ราคาต่ำสุด กล่าวคือ ช่วงจากราคาปิดลงมาหารราคาต่ำสุด ไม่เกินไปกว่า 10% ของช่วงราคาสูงสุดมาหารราคาต่ำสุด [$(C-L) \leq 0.1 (H-L)$]

ความสำคัญของ COH และ COL ขึ้นอยู่กับความยาวของแท่ง กล่าวคือถ้าแท่งยิ่งยาว COH และ COL ก็จะมีค่าสำคัญมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สัญญาณของ COH และ COL ค่อนข้างอ่อนอยู่มากนะครับ แต่ถ้านำมาประกอบกันกับสัญญาณอื่นๆ

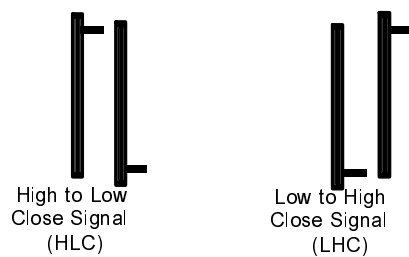
เช่น R+, R-, KR+, KR- ก็ใช้เป็นสัญญาณยืนยันการเปลี่ยนทิศทางระยะสั้นได้ครับ นอกจากนี้ ถ้าเอา COH กับ COL สองวันมารวมกัน ก็จะได้สัญญาณอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งจะพูดเป็นหัวข้อต่อไปครับ

รูปที่ 2.4 Close on High and Close on Low

High to Low Close Signal (HLC) และ Low to High Close Signal (LHC)

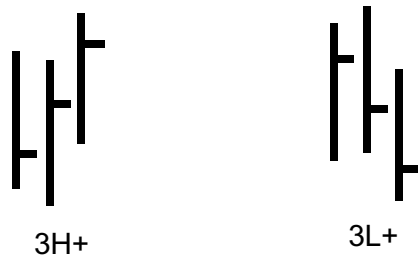
High to Low Close Signal คือการที่วันแรกเกิด Close on High (COH) และวันที่สองเกิด Close on Low (COL) ตามมาทันที สัญญาณแบบนี้แสดงว่าตลาดน่าจะลง (Bearish) ส่วน Low to High Close Signal ก็กลับกัน คือวันแรกเกิด COL และวันที่สองก็เกิด COH ทันที ซึ่งสัญญาณกรณีหลังแสดงถึงความพยายามที่จะกดราคาลงในวันแรกนั้น ไม่สามารถทำได้สำเร็จในวันที่สอง นอกจากนี้ยังเจอแรงในทิศทางตรงกันข้ามสวนมาอีกต่างหาก ก็น่าจะเป็นสัญญาณของการเปลี่ยนทิศทาง นอกจากนี้ HLC และ LHC จะให้สัญญาณที่แม่นยำมากขึ้น ถ้าหากการฟอร์มตัวของมันเกิดมี R หรือ KR เกิดขึ้นพร้อมๆกันครับ

รูปที่ 2.5 High to Low Close Signal and Low to High Close Signal

3 Highs (3H+) และ 3 Lows (3L-)

อันนี้เป็นรูปแบบง่ายๆ คือ ถ้าราคาปิดวันนี้เป็นราคาที่สูงที่สุดสำหรับราคาปิดในรอบ 3 วันที่ผ่านมา จะเป็น 3H+ ซึ่งเป็น Bullish Signal แต่ถ้าราคาปิดวันนี้ ต่ำกว่าราคาปิดในรอบ 3 วันที่ผ่านมา จะเป็น 3L- ซึ่งเป็น Bearish Signal อันที่จริง 3H+ และ 3L- เหมาะสำหรับนำมาใช้ควบคู่กับการวิเคราะห์หัวจักร (ซึ่งจะพูดถึงในบทที่ 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดสัญญาณใกล้ๆกับช่วงของการเปลี่ยนทิศทางของหัวจักร

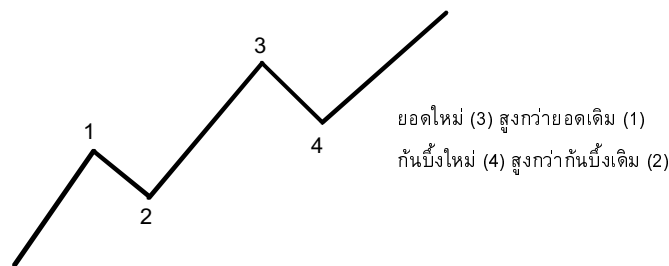

รูปที่ 2.6 3 Highs and 3 Lows

แนวโน้ม

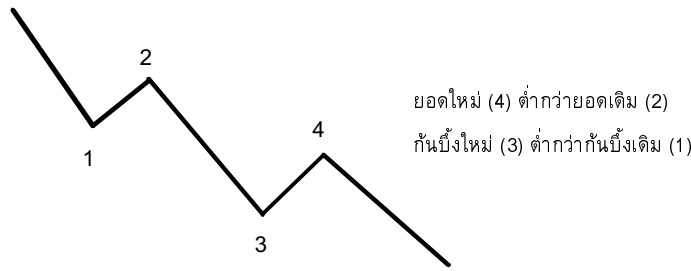
หลังจากเข้าใจวิธีการเขียนกราฟเบื้องต้นแล้ว สิ่งที่น่าจะรู้ต่อไป ก็คือเรื่องของแนวโน้ม (trend) ที่ราคาหุ้นหรือดัชนีจะเคลื่อนตัวไป ซึ่งปกติจะมี 3 รูปแบบ คือ uptrend, downtrend และ sideways ว่ามันหมายความว่าอย่างไร และดูอย่างไรกันนะ?

1. Uptrend คือแนวโน้มขึ้น ซึ่งผู้อ่านอาจจะจินตนาการไปในรูปของขั้นบันไดขาขึ้น ที่ทุกคนพร้อมที่จะก้าวกันขึ้นไป ไปไหน ก็ไปในระดับที่อยู่สูงกว่าตอนนี้ไง ในเชิงของหุ้น ก็เป็นการขึ้นถึง ราคาหุ้นมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งจากกราฟก็สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2.7 ในทางเทคนิค เขาบอกว่า จะเป็น uptrend นั้นต้องมีบุคลิกเฉพาะตัวดังนี้ กล่าวคือ "ยอดใหม่สูงกว่ายอดเดิม ก้นบึ้งใหม่สูงกว่าก้นบึ้งเดิม" ฟังแล้วอาจจะเริ่มเวียนหัว ลองพิจารณาจากรูปที่ 2.7 อาจจะช่วยให้หายมึนไปได้บ้าง

รูปที่ 2.7 UPTREND

2. Downtrend เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาข้างต้น คือ เป็นบันไดขาลงในเชิงหุ้น ก็เป็นการแสดงถึง ราคาหุ้นมีแนวโน้มอ่อนตัวลงอยู่ (รูปที่ 2.8) ในทางเทคนิค downtrend มีบุคลิกเฉพาะตัวคือ "ยอดใหม่อยู่ต่ำกว่ายอดเดิม ก้นบึ้งใหม่อยู่ต่ำกว่าก้นบึ้งเดิม"

รูปที่ 2.8 DOWNTREND

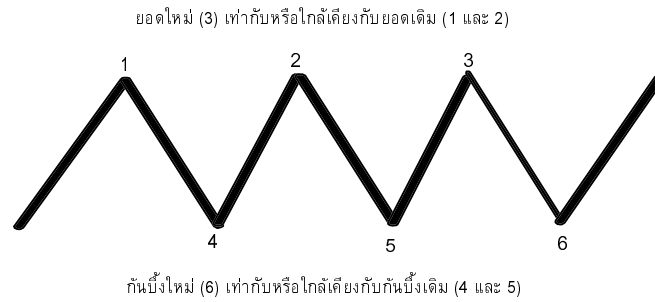
เพื่อให้เห็นภาพที่เด่นชัดมากขึ้นลองมาดูตัวอย่างที่ 2.1 สิครับ จะเห็นได้ว่า หลักการมองแนวโน้มขึ้น (uptrend) กับ แนวโน้มขาลง (downtrend) สามารถนำมาใช้ได้อย่างไม่ต้องสงสัย

ตัวอย่างที่ 2.1

3. Sideways เป็นการเคลื่อนตัวไปข้างๆ เพื่อรอดูทิศทางที่แน่ชัด รูปแบบของ sideways ก็มีลักษณะคล้ายฟันปลา (รูปที่ 2.9) โดยที่การขยับตัวของมันนั้น สังกัดได้จากการที่ยอดใหม่ ก็ยังไม่กล้าเกินหน้าเกินตา หรือยังไม่เลยบรรดา ยอดเพื่อนที่เพิ่งจะผ่านมา แต่ขอเพียงแค่ออยู่ในระดับเดียวกันก็พอ เช่นเดียวกัน เวลาขาลง เรื่องอะไรที่จะลงไปต่ำกว่า บรรดาก้นบึ้งข้างเคียงที่ผ่านไปมา จึงขอแค่มาวางตัวเท่ากัน หรือใกล้เคียงกันก็พอ

รูปที่ 2.9 Sideways

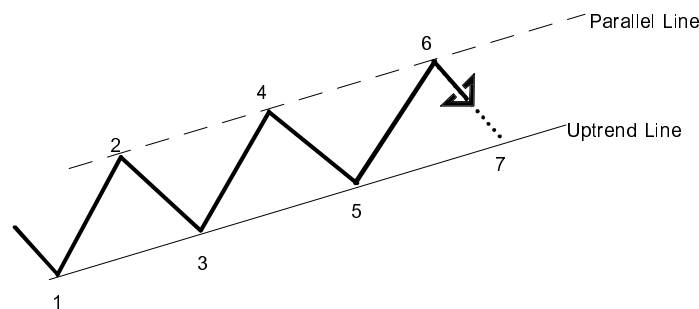

ตัวอย่างที่ 2.2

เช่นเดียวกันครับ ตัวอย่างการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น แบบเคลื่อนตัวไปข้างๆ (sideways) เราก็มีตัวอย่างให้ดูด้วยเช่นกัน ซึ่งในตัวอย่างที่ 2.2 ผู้อ่านคงจะเห็นได้ว่า รูปแบบโดยรวมนั้นเป็น sideways แต่ก็อาจจะมีบางท่านที่เห็นว่า ยอดที่ 2 และ 3 ไม่เห็นจะเท่ากับยอดที่ 1 หากแต่ลองมองมาทางขวามือเล็กน้อยหลังจากยอดที่ 2 ก็จะมีพบว่า การเคลื่อนไหวของราคานั้นยังคงอยู่ใกล้เคียงแนวของยอดที่ 1 อยู่ ดังนั้น ในแง่ปฏิบัตินั้น อาจจะไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนัก ที่การเคลื่อนไหวของราคา จะมีการเท่ากันพอดีตรงกับหลักการ แต่หากภาพโดยรวมยังคงรักษาแนวดังกล่าวไว้ได้ ก็เท่ากับว่า เราสามารถนำหลักที่กล่าวมาข้างต้นมาประยุกต์ใช้ได้

เส้นแนวโน้ม

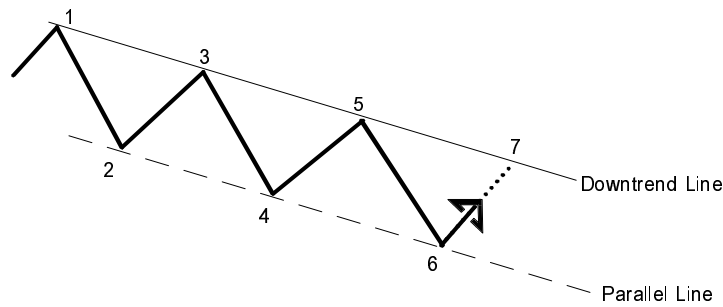
อย่างไรก็ตาม การลงมือทำการวิเคราะห์นั้น การทราบเพียงแค่รูปแบบข้างต้นนั้น อาจจะไม่เพียงพอ ด้วยเหตุที่ว่า บางครั้งเราจำเป็นต้องกำหนดจุดซื้อ จุดขายขึ้นมา เราจะรู้ได้อย่างไรว่า ซื้อเมื่อไร? ขณะที่แนวโน้มเป็น uptrend คำตอบที่หลายคนคงจะตอบกัน ก็คงเป็นว่า ซื้อตอนปรับตัวลงดี ผมก็คงจะถามต่อไปว่า ปรับตัวลงขนาดไหนที่จะยอมรับได้ในเชิง uptrend นั้นนะสิ? หลักหรือวิธีการที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวก็คือ การใช้เส้นแนวโน้ม (trend line) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับการวิเคราะห์ตามแนวโน้ม จากข้างต้นที่เราได้แยกแนวโน้มออกเป็น 3 แบบ ดังนั้นเส้นแนวโน้มที่จะใช้จึงมี 3 ลักษณะตามไปด้วย คือ

รูปที่ 2.10 Uptrend Line

1. Uptrend line หลักการก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไรหรอกครับ เพื่อให้สะดวกในการอธิบายให้ดูจากรูปที่ 2.10 เลยดีกว่า กล่าวคือเริ่มแรกนั้น เราจะลากเส้นจากจุดที่ 1 ไปจุดที่ 3 โดยปล่อยให้ส่วนปลายของเส้นเลยจุดที่ 3 ไป (เดี๋ยวจะบอกว่าทำไม) เส้นนี้แหละที่เป็น uptrend line สำหรับการที่มีนัยสำคัญของเส้นนี้ หรือว่ากันง่าย ๆ คือหนึ่งเหนียวพอควรหรือไม่ นั่น จะเริ่มวัดกันที่หมายเลข 5 ซึ่งถ้าราคาสามารถตีตัวขึ้นได้ที่หมายเลข 5 นั้นแหละจะเป็นสิ่งที่ชี้ถึงการมีนัยสำคัญของ uptrend line ดังนั้น ถ้าหากราคามีการปรับตัวลงมาใกล้เส้นนี้อีกครั้ง ก็จะใช้ระดับที่คาดการณ์บนเส้นนี้ เป็นจุดที่ใช้ในการเข้าซื้อรับหุ้นอีก เช่น หมายเลข 7

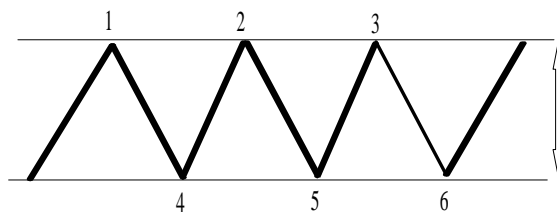
2. Downtrend line หลักการจะกลับกับข้างต้น ในแง่ที่ว่า การลากเส้นจะใช้ยอดเก่ากับยอดใหม่เป็นจุดในการลากเส้น จากรูปที่ 2.11 ดีกว่า คือ เริ่มลากจาก จุด 1 ไปจุดที่ 3 (ถ้าสังเกตจะพบว่า จุด 1 และ 3 ในที่นี้จะเป็นจุดยอด ซึ่งต่างจากในกรณีของ uptrend ในรูปที่ 2.10 ซึ่งจะเป็นจุดก้นบึ้ง) นั่นแหละเป็นข้อแตกต่างในการสร้าง trend line ในแง่ของ uptrend และ downtrend การวัดนัยสำคัญจะดูกันที่หมายเลข 5 ซึ่งถ้าราคาหุ้นไม่สามารถข้ามเส้น downtrend line ขึ้นไปได้ และมีการปรับตัวลงตามมา เราจะเรียก downtrend line เส้นนี้ว่ามีนัยสำคัญ ดังนั้น ถ้าหากว่าราคาขึ้นมาทดสอบเส้นนี้อีกครั้ง ณ จุดที่ 7 ก็เป็นระดับที่คาดว่าจะมีแรงเทขายออกมา ซึ่งถ้าหากว่าจุดที่ 7 ยังไม่สามารถทะลุ downtrend line ได้ ก็จะต้องเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับเส้น downtrend มากยิ่งขึ้นไปอีก

รูปที่ 2.11 Downtrend Line

นอกเหนือจาก trend line ที่กล่าวข้างต้น มีหลายครั้งที่จำเป็นต้องสร้างเส้นคู่ขนาน (parallel line) ขึ้นมาด้วยเหตุผลที่ว่า มีหลายกรณี ที่ราคามีการเคลื่อนไหวอยู่ในกรอบของเส้นคู่ขนานอย่างเห็นได้ชัด (ดูรูปที่ 2.12) จึงทำให้เกิดศัพท์ทางเทคนิค ขึ้นมาอีกคำคือ channel (ในที่นี้จะเรียกว่า ท่อการไหลตัว) ไม่รู้ว่าจะทำให้เห็นภาพชัดขึ้นหรือเปล่า? หลักการลากเส้นคู่ขนาน ก็ไม่ยุ่งยาก เลย จากรูปที่ 2.10 ก็ใช้จุดที่ 2 เป็นจุดเริ่ม แล้วลากเส้นขนานกับ uptrend line เช่นเดียวกับ รูปที่ 2.11 ที่ใช้จุดที่ 2 เป็นจุดเริ่มลากเส้นขนานกับ downtrend line ซึ่งเส้นดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นแนวต้านในรูปที่ 2.10 และจะทำหน้าที่เป็นแนวรับสำหรับรูปที่ 2.11

3. Sideways คือการเคลื่อนไหวอย่างไม่มีทิศทาง คือไม่ขึ้นอย่างเด่นชัด และก็ไม่ลงอย่างเด่นชัด ดังนั้น trend line ในกรณีของ sideways จะค่อนข้างเรียบราบขนานไปกับพื้น (flat) และ channel ในกรณีของ sideways ก็จะเป็นเหมือนท่อที่วางขนานกับพื้น ฟังแล้วงง! ดูจากรูปที่ 2.12 น่าที่จะหายมึนลงไปได้หน่อยนึง เพราะจะเห็นได้ว่าการไหลตัวของราคา หรือดัชนีก็แล้วแต่ จะอยู่ภายใต้ท่อการไหลตัวที่วางตัวในแนวนอน ซึ่งการเคลื่อนไหวของราคาตามท่อการไหลตัวไปข้างๆ ตามแนวนอนนี้แหละ เป็นที่มาของชื่อ sideways

รูปที่ 2.12 Sideway Channel

ตัวอย่างที่ 2.3 และ 2.4 เป็นเสมือนภาพนิ่งในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยตัวอย่างที่ 2.3 นั้นเกิดขึ้นก่อน และจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ในการลากเส้นแนวโน้มขาขึ้น (uptrend) และ เส้นคู่ขนานขาขึ้น (parallel line) ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ และ ณ ช่วงเวลาของตัวอย่างที่ 2.3 นั้น ราคาหุ้นกำลังขยับตัวขึ้นอยู่ และมีแนวโน้มที่อยากจะทดสอบแนวของเส้นคู่ขนานนี้เหลือเกิน

แล้วเป็นไงล่ะ! เมื่อมาถึงจุดที่ 4 ของตัวอย่างที่ 2.4 ซึ่งเป็น ณ ช่วงเวลาที่ถัดมาจากตัวอย่างที่ 2.3 สังเกตได้จากที่แกนนอนของกราฟ ตอนนี้มีถึงเดือนธันวาคม (ในขณะที่ตัวอย่างที่ 2.3 สิ้นสุดเพียงแค่เดือนกันยายน) ราคาหุ้นก็ได้มีการปรับตัวลง

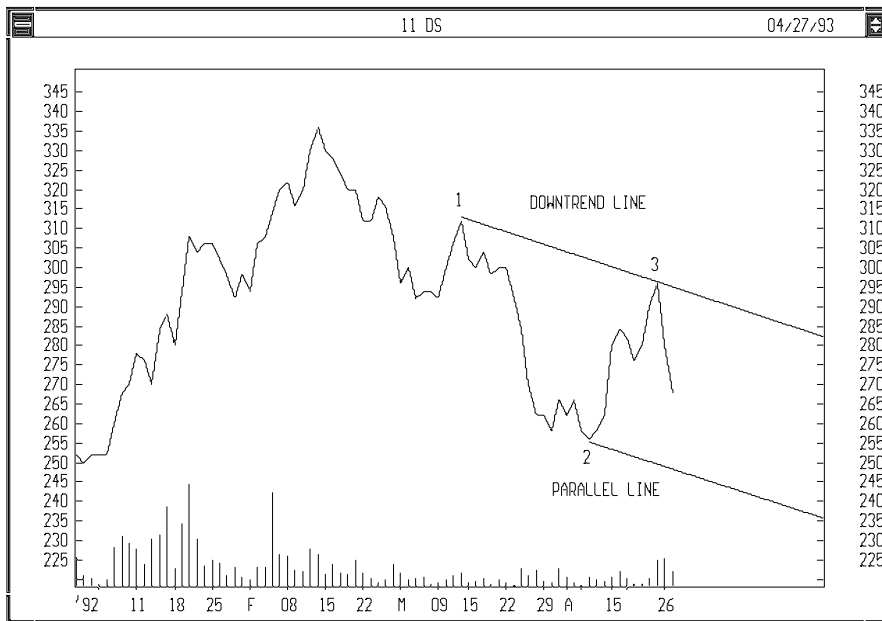
ดังนั้นผู้ลงทุนบางท่าน จึงใช้เส้นคู่ขนานเป็นจุดทำกำไรระยะสั้น หรือจุดขายหุ้นออก เพื่อทดสอบกำลังของหุ้น (ก็แล้วแต่) เพื่อดูว่าหุ้นตัวนี้จะมีแรงพอที่จะข้ามแนวเส้นคู่ขนานนี้ขึ้นไปได้หรือไม่ ซึ่งตัวอย่างที่ 2.4 นี้ กำลังของหุ้นไม่พอที่จะข้ามเส้นคู่ขนานดังกล่าว จึงทำให้มีแรงขาย หรือระบายหุ้นออกมา อย่างไรก็ตาม อยากรู้ว่า ในบางครั้งนั้น ราคาหุ้น อาจจะมีกำลังมากพอที่จะข้ามแนวของเส้นคู่ขนานขึ้นไป จึงทำให้พวกที่เพิ่งลองทำกำไรระยะสั้น อาจจะต้องกลับเข้ามาเป็นผู้ซื้อ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแนวต้านกลายเป็นแนวรับ ที่จะได้กล่าวเพิ่มเติมต่อไปในส่วนของเรื่องแนวรับแนวต้าน

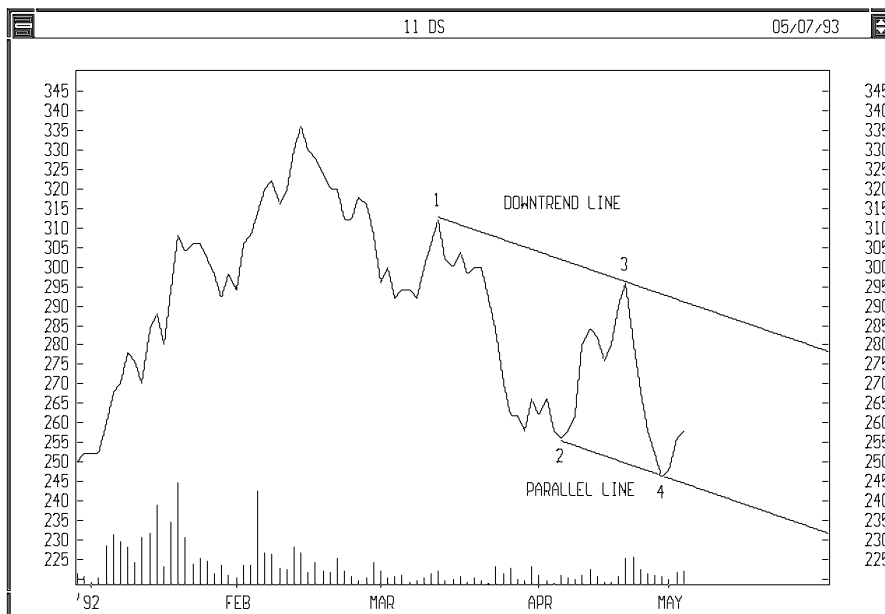
ตัวอย่างที่ 2.3

ตัวอย่างที่ 2.4

ตัวอย่างที่ 2.5

ตัวอย่างที่ 2.6

ในตัวอย่างที่ 2.5 และ 2.6 นั้น ก็เป็นกรณีที่กลับกันกับตัวอย่างที่ 2.3 และ 2.4 ของมันแน่นอนอยู่แล้วใช่ไหมครับ? ก็ทำไมจะไม่ใช่ล่ะครับ ในเมื่อตัวอย่างที่ 2.5 และ 2.6 นั้นเป็นกรณีของขาลง (downtrend) แต่ตัวอย่างที่ 2.3 และ 2.4 เป็นขาขึ้น (uptrend) แต่หลักเกณฑ์ในส่วนของแนวโน้มขาลง รวมถึงเส้นคู่ขนานนั้น ยังคงใช้ได้ไม่มีปัญหา แต่ถ้าบางท่านยังสงสัยว่าเส้นเหล่านี้มาจากไหน ลองพลิกกลับไปดูในส่วนของ การสร้างเส้นแนวโน้ม และเส้นคู่ขนานอีกที หรือหลายๆทีก็ได้ครับ เพื่อความชำนาญและแม่นยำในวิธีการ

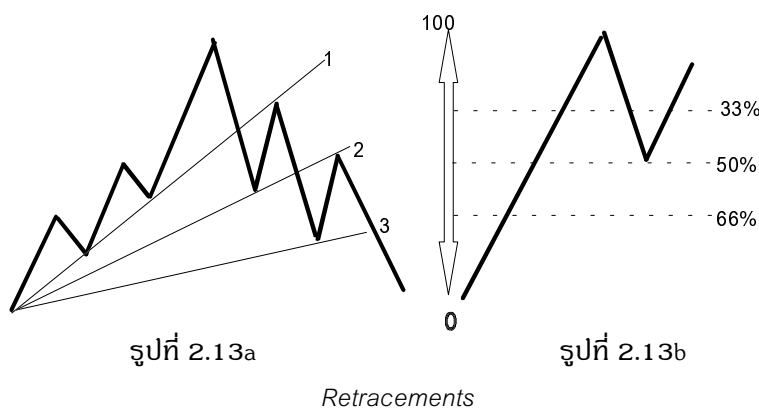
ตัวอย่างที่ 2.7

สำหรับตัวอย่างที่ 2.7 จะเป็นตัวอย่างของ sideways channel ซึ่งจะเห็นได้ว่า ราคาหุ้นนั้นมีการไหลเวียน หรือแกว่งตัวอยู่ในขอบจำกัดการแกว่งตัวขึ้น (upper boundary) และขอบจำกัดของการแกว่งตัวลง (lower boundary)

ความชันและการติดตัว (Slope and Retracement)

อย่าเพิ่งเห็น้อยเสียก่อนนะครับ เพราะนี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของหนทางในการหาจังหวะเข้าออกจากหุ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องการอยากจะทำแต่ต้น ไม่ใช่หรือครับ

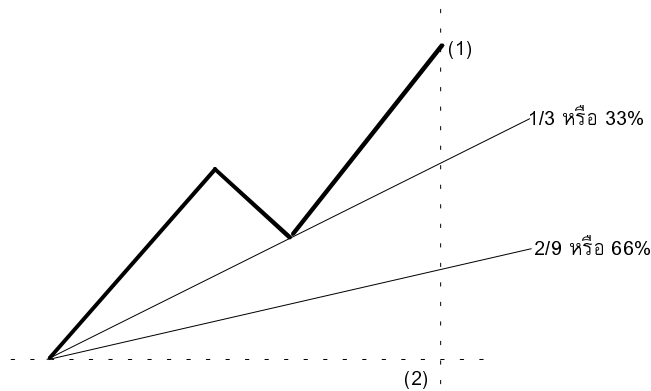
เอาล่ะ แม้ว่าเราจะรู้ถึงแนวโน้มและการเปลี่ยนแนวโน้ม ตลอดจนสัญญาณซื้อขายเบื้องต้นแล้ว แต่การถดถอยเกินไปก็อาจจะไม่ค่อยดีเท่าไร การพลิกพลงนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์มากสำหรับการวิเคราะห์ทางเทคนิค เหตุที่กล่าวเช่นนั้น ก็เพื่อที่จะโยนไปสู่การปรับความลาดเอียงหรือภาษาฝรั่งที่เรียกกันว่า slope ของ trend line

Retracements

จากรูปที่ 2.13a จะเห็นได้ว่า trend มีได้หลายเส้น และมีการปรับ trend ไปเป็นมุมต่างๆ ไม่ใช่ trend จะมีอยู่เพียงเส้นเดียว จะลากอย่างอื่นไม่ได้ (แล้วก็ใช้กันเส้นเดียวตะพึดตะพือ) ส่วนหลักเกณฑ์ในการลากเส้นนั้น อาจจะมีหลากหลายวิธี แต่ที่นิยมเป็นส่วนใหญ่ ควรที่จะเข้าใจกฎของการปรับตัว หรือที่เรียกว่า retracement (เอาหลักที่สำคัญไว้แล้วกันนะ!)

จากรูปที่ 2.13b เขาบอกว่าเมื่อราคาได้ขึ้นมาถึงระดับหนึ่ง สมมติว่า 100 บาท แล้วก็มีการปรับตัวลง ระดับที่ราคาจะมีโอกาสดีดตัวกลับไปหาแนวโน้มเดิม น่าจะเกิดที่ บริเวณ 33%, 50% หรือ 66% โดยประมาณ กล่าวคือ ถ้าราคาปรับตัวลงหลังจากที่ขึ้นมาได้ 100 บาท ก็น่าจะดีดตัวกลับขึ้นมาได้ หลังจากทีลงไป 33 บาท (33%) แต่ถ้าลงมา 33 บาทแล้วยังคงลงไปอีก แนวรับต่อไปก็คงจะลงไปได้ถึง 50 บาท (50%) ก็น่าจะดีดตัว (แต่นักวิเคราะห์ทางเทคนิคบางคน ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับระดับ 50% มากเท่ากับระดับ 33% และ 66%) แต่ถ้า 50 บาทแล้วยังเอาไม่อยู่อีก ยิ่งไงก็ไม่น่าจะเกิน 66 บาท (66%) เพราะถ้าเกินนี้ไป โอกาสที่แนวโน้มจะเปลี่ยน (จากแนวโน้มขึ้นเป็นแนวโน้มลง) ก็มีสูงมากแล้วครับ เตรียมตัวเตรียมใจสำหรับการเปลี่ยนแนวโน้มไว้ได้เลย

รูปที่ 2.14 Speed Lines

กฎอันนี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้าง speed line (รูปที่ 2.14) ซึ่งก็เป็น trend line แบบหนึ่งนั่นเอง เพียงแต่ว่าเขามีกฎในการลากดังนี้ คือ เขาจะแบ่งความสูงออกเป็น 3 ส่วน จากจุดที่ราคาขณะนั้นเคลื่อนตัวอยู่ (1) กับฐาน (ซึ่งฐานนั้นก็ป็นระดับที่จุดเริ่มต้นวางตัวอยู่) ดังนั้นจะมีเส้น trend เกิดขึ้น 2 เส้นจริงใหม่ครับ เส้นหนึ่งแสดงระดับ 33% อีกเส้นหนึ่งแสดงระดับ 66% นี่ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการปรับให้เกิดความเหมาะสมในการใช้ trend line

ตัวอย่างจริงๆของการปรับเส้นแนวโน้ม ก็มีให้เห็นนะครับ จากตัวอย่างที่ 2.8 เห็นได้ว่า เส้นแนวโน้มที่ลากนั้น ต่างมีความชัน (slope) ที่ลดหลั่นกันไป ตามแต่สถานการณ์ แต่สิ่งหนึ่งที่สังเกตเห็นได้จากตัวอย่างก็คือ ทุกครั้งเมื่อราคาหุ้นได้มีการอ่อนตัวลงมาบนเส้นแนวรับจาก trend line อย่างน้อยมันก็มีการดีดตัวขึ้น หรือที่เรียกกันว่า rebound ให้เห็น ซึ่งบางคนอาจจะใช้เป็นช่วงจังหวะในการออกตัวจากตลาด โดยการระบายหุ้นตอนที่มีการดีดตัวขึ้น ซึ่งจะเหมาะกับกรณีนี้ที่แนวโน้มเป็น downtrend แต่ถ้าหากแนวโน้มเป็น uptrend หรือกำลังจะเปลี่ยนจาก downtrend เป็น uptrend ใครที่ออกจากตลาดก็อาจจะจ้อยได้ เพราะเมื่อขายไปแล้ว หากราคาหุ้นเป็น uptrend คนที่เพิ่งขายไปก็มักจะร้องว่า "ดูสิ! ถือมาตั้งนาน พอขายไป ราคาดันวิ่งขึ้นไปสูงกว่าที่ขาย" ดังนั้น ในการขายควรพิจารณาให้ถูกจังหวะนะครับ

ตัวอย่างที่ 2.8

ช่วงเวลา

การพูดคุยกันของนักลงทุนบางครั้ง อาจจะต้องกลับกลายเป็นการนั่งทะเลาะในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องอยู่ได้เป็นนานสองนานเลย เพราะการมอง uptrend, downtrend และ sideways หลายต่อหลายครั้ง ได้ลืมเรื่องช่วงเวลากันไป (ช่วงเวลาที่พิจารณาไม่เท่ากัน) ตัวอย่างเช่น นักลงทุนคนแรกอาจจะมองว่า แนวโน้มของหุ้นยังคงไว้ซึ่ง uptrend อยู่ แต่คนที่ 2 อาจจะมองว่ามันจะเป็น uptrend ได้ไง ทั้งๆที่ในช่วงที่ผ่านมาราคาได้ปรับตัวลงมา ซึ่งจริงๆแล้วคำพูดของนักลงทุนคนแรกเขาก็ถูก ขณะที่คำพูดของคนที่ 2 ก็ไม่ได้ผิดอะไร ดังนั้น มันเป็นเพราะเหตุใดกันเล่า? ก็เป็นเพราะนักลงทุนคนแรก เขามองแนวโน้มขนาดระยะเวลา 1 ปี ในขณะที่คนที่ 2 มองเพียงแค่ 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาเท่านั้นเอง

ดังนั้น จึงคงต้องมานั่งขบคิดกันว่า ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว มันควรจะมียุทธศาสตร์สักเท่าใด กล่าวคือในสายตาบางคนอาจจะมองว่า intermediate term อาจจะเป็นครึ่งปี ขณะที่อีกคนมองว่าเป็นระยะเวลาเพียงแค่ 2-3 เดือน โดยหลักการเบื้องต้นในที่นี้ จะแบ่งระยะเวลาออกเป็น 3 ช่วง (หลักการของผู้เขียนไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของผู้อื่น) แต่โดยประสบการณ์เป็นสิ่งที่นำไปใช้ได้ง่ายและคล่องตัว ผู้เขียนจึงเห็นว่ามีความคล่องตัวที่ผู้อ่านจะนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว 3 ช่วงเวลานั้นคือ

- long term จะกินเวลา 1 ปี หรือ 250 วันทำการโดยประมาณ
- intermediate term จะกินเวลา 2-3 เดือนโดยประมาณ
- short term เวลาน่าจะคลุมในช่วง 2 สัปดาห์ ถึง 1 เดือนโดยประมาณ

การพูดคุยกันนอกเหนือจาก 3 ช่วงเวลาข้างต้น อาจจะต้องบอกระยะเวลา กำกับไว้เช่น ครึ่งปีที่ผ่านมา การเคลื่อนไหวเป็น uptrend เป็นต้น

แนวรับและแนวต้าน (Support and Resistance)

หลังจากที่พิจารณารูปแบบการเคลื่อนไหว และช่วงเวลาแล้ว สิ่งที่คุณผู้อ่านคงอยากจะทราบต่อไป น่าจะเป็นเรื่องของแนวรับ (support) แนวต้าน (resistance) ซึ่งสร้างความสับสนให้นักลงทุนใหม่หลายท่านจากที่เคยพูดคุยกันมา ซึ่งหลักการของผู้เขียนก็มีอย่างง่าย ๆ ที่จะช่วยในการจดจำเพื่อนำไปใช้ในทางปฏิบัติ หลักที่ว่าก็คือ

*“แนวรับรับไว้ไม่ให้ตก แนวต้านต้านไว้ไม่ให้ขึ้น
ต้านกลายเป็นรับ รับกลายเป็นต้าน”*

ฟังดูเหมือนเคล็ดลับวิธากำลังภายใน แต่อย่าเพิ่งร้องว่าไม่รู้เรื่อง เพราะกำลังจะอธิบายให้ฟัง ดังนี้ครับ

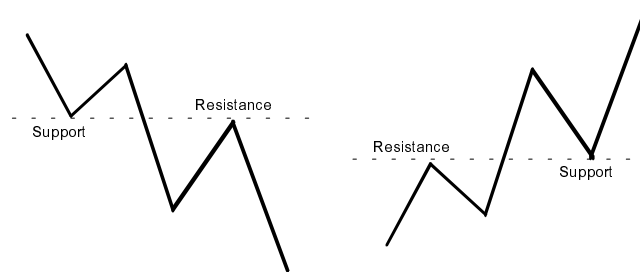
แนวรับรับไว้ไม่ให้ตก หมายถึง บ่อยครั้งที่ราคาหุ้นได้อ่อนตัวลงมาถึง ณ ระดับนี้ที่ไร ก็มีแรงซื้อเข้ามาช่วยผลักดันให้ราคาหุ้นมีการดีดตัวกลับขึ้นไปทุกที หรืออาจจะกล่าวได้ว่าในอดีตที่ผ่านมา มีความต้องการซื้อเกิดขึ้น เมื่อราคามาถึงระดับนี้

แนวต้านต้านไว้ไม่ให้ขึ้น หมายถึง บ่อยครั้งที่ราคาหุ้นได้ขึ้นไปมาถึง ณ ระดับนี้ที่ไร ก็มีแรงเทขายออกมากดให้ราคาหุ้นมีการอ่อนตัวลงไปทุกที หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ในอดีตที่ผ่านมา มีความต้องการขายเกิดขึ้นมา ณ ระดับราคานี้

ต้านกลายเป็นรับ ก่อนที่จะอธิบาย อยากจะให้ผู้อ่านจินตนาการ ว่าการที่ราคาสามารถทะลุแนวต้านขึ้นมาได้ นั้นแสดงให้เห็นว่า จะต้องเกิดแรงซื้อมากขึ้นอย่างเพียงพอจนสามารถเอาชนะแรงขาย และผลักดันให้ราคามีการขยับตัวขึ้นไป แต่พอระยะเวลาผ่านไป การเคลื่อนไหวของราคาอาจจะเริ่มอ่อนตัวลง จนทำให้ราคาเกิดการปรับตัวลงมาทดสอบระดับที่เคยเป็นแนวต้านเดิมที่เพิ่งผ่านมา กรณีนี้แนวต้านนั้นจะทำตัวกลายเป็นแนวรับด้วยเหตุผลที่ว่า การที่ทะลุขึ้นไปครั้งก่อนนั้นมีความต้องการซื้อสูงมากตรงบริเวณแนวต้าน จนสามารถเอาชนะแรงขายได้ในที่สุด ดังนั้นจึงเป็นการคาดหวังกันว่า แรงซื้อนั้นน่าจะกลับเข้ามา ณ ระดับราคานี้ อีก เพราะเป็นระดับราคาที่เคยถูกสนใจในอดีตจากแรงซื้อกลุ่มนี้ นอกจากนี้ยังเป็นเหมือนราคาต้นทุนของการซื้อครั้งแรกๆ เมื่อตอนที่ตลาดเปลี่ยนแนวโน้ม (การซื้อครั้งต่อๆมา ของคนที่เข้ามาแห่ตามหลังตลาดเปลี่ยนแนวโน้ม จะสูงกว่าระดับนี้) ดังนั้น การคาดหวังคือ ราคานี้ น่าจะมีการดีดตัวขึ้นจากระดับแนวต้านที่กลายเป็นแนวรับในขณะนี้

รับกลายเป็นต้าน ผู้อ่านลองจินตนาการ ว่าการที่ราคาสามารถทะลุแนวรับลงมาได้ นั้นหมายถึง จะต้องเกิดแรงขายมากขึ้นอย่างเพียงพอจนสามารถเอาชนะแรงซื้อ จึงกดดันให้ราคามีการอ่อนตัวลงไป เมื่อระยะเวลาผ่านไปหลังจากการอ่อนตัวลงของราคา ราคาเริ่มที่จะมีการขยับตัวขึ้น และมีการไต่ระดับขึ้นมา ณ แนวรับเดิมที่เพิ่งจะผ่านมา กรณีนี้แนวรับจะกลายเป็นแนวต้าน ด้วยเหตุผลที่ว่า การที่ทะลุลงมาในครั้งก่อนนั้น มีความต้องการขายสูงมากตรงแนวรับจนชนะแรงซื้อ ดังนั้น

จึงเป็นการคาดหวังกันว่าแรงขายนั้นน่าจะกลับเข้ามาถล่ม ณ ระดับราคานี้ก็ เพราะเป็นระดับราคาที่เคยถูกสนใจในอดีตจากแรงขายกลุ่มนี้ การคาดหวังคือ การปรับตัวลงจากระดับแนวรับที่กลายเป็นแนวต้านในขณะนี้ ลองดูรูปที่ 2.15 น่าจะทำให้เห็น ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

รูปที่ 2.15 Support และ Resistance

สังท้าย

พอจะมีกันบ้างหรือยังครับ ถึงจุดนี้ ผู้อ่านคงจะพอเข้าใจถึงวิธีการสร้าง Chart ความหมายของแท่ง Bar ใน Chart ตลอดจนแนวความคิดเบื้องต้นของการวิเคราะห์ทางเทคนิค ไม่ว่าจะ เป็น แนวโน้ม แนวรับ แนวต้าน การเปลี่ยนแนวโน้ม ได้ดีพอสมควรแล้วนะครับ หลักการในบทนี้ค่อนข้างจะเป็นหลักการพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นการปูทางผู้อ่านให้เข้าใจรูปแบบ (patterns) ต่างๆของการเคลื่อนไหวของราคาใน Chart ซึ่งจะเป็นการช่วยชี้แนวทางของราคาในอนาคตได้ ซึ่งจะเป็นหัวข้อที่เราพูดถึงต่อไปโดยรูปแบบการเคลื่อนไหวของราคานี้ เราสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบในการเปลี่ยนแนวโน้ม ชื่อฝรั่งๆหน่อยก็คือ reversal patterns ซึ่งเป็นหัวข้อที่เราพูดถึงในบทที่ 3 และรูปแบบในการพักตัวเพื่อที่จะเคลื่อนไหวตัวต่อไป continuation patterns ซึ่งเป็นเรื่องที่เราจะคุยกันในบทที่ 4

บทที่ 3

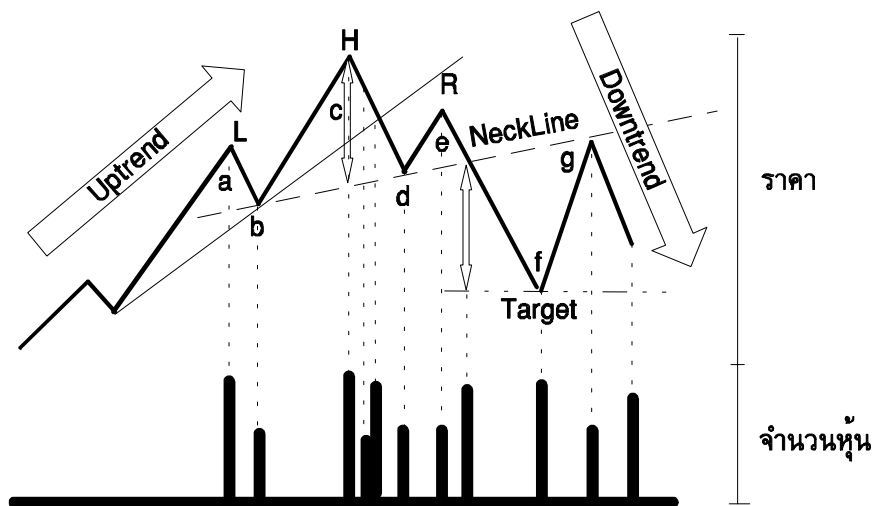
รูปแบบการ เปลี่ยนแนวโน้ม Reversal Patterns

Reversal patterns เป็นรูปแบบที่บอกเราว่า แนวโน้มที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมามีโอกาสที่จะหมดไป และแนวโน้มใหม่ที่ตรงข้ามกับของเดิมมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น ยกตัวอย่างอาจจะทำให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ชัดเจน เช่น แนวโน้มเดิมเป็น uptrend ดังนั้น เมื่อเกิดรูปแบบ reversal ขึ้น ก็หมายความว่า แนวโน้ม uptrend กำลังจะหมดไป ขณะที่แนวโน้ม downtrend กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แต่ถ้าเดิมเป็น downtrend การเกิด reversal pattern ก็จะมีหมายถึง แนวโน้ม downtrend กำลังจะหมดไป ขณะที่แนวโน้ม uptrend มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นตามมา

เอ! แล้วรูปแบบที่ว่ามันมีอะไรบ้างล่ะ? นั่นล่ะครับ เป็นสิ่งที่เราจะนำมาเสนอในบทนี้

หัวและไหล่ (Head & Shoulders)

Head & shoulder (หัวและไหล่) รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? ดูจากรูปที่ 3.1a ดีกว่าจะทำให้ทุกอย่างง่ายขึ้น

รูปที่ 3.1a

Head & Shoulders กรณีที่เปลี่ยนแนวโน้มจาก Uptrend เป็น Downtrend

จากรูปจะเห็นว่า เดิมแนวโน้มเป็นขาขึ้น (uptrend) โดยมีจำนวนหุ้นสูงขึ้นไปตาม (ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งที่ช่วยเสริมว่าการเคลื่อนตัวนั้นเป็น uptrend) ซึ่งก็คือช่วงก่อนถึงจุด a นั่นเอง หลังจากนั้นจะเริ่มมีการปรับตัวลง มาสู่จุด b แต่จะสังเกตเห็นได้ว่า จำนวนหุ้นนั้นลดลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า เนื่องจากนักลงทุนทั้งหลายยังคงมีความเชื่อว่าการปรับตัวลงนี้เป็นเพียงแค่การปรับตัวย่อย ใน trend ใหญ่ที่ยังคงเป็น uptrend จึงทำให้มีการระบายหุ้นออกมาไม่มากนัก เพราะกลัวว่าถ้าระบายออกมาแล้ว จะซื้อกลับไม่ได้ (ราคาที่ซื้อกลับจะสูงกว่าตอนที่ขายไป) ซึ่งก็เป็นไปตามที่นักลงทุนคาดการณ์ กล่าวคือในช่วงถัดมา ราคาหุ้นมีการติดตัวขึ้นจาก uptrend line ขึ้นไปสู่จุด c ซึ่งสูงกว่าจุด a จำนวนหุ้นนั้นก็มากขึ้นตาม เพราะว่าทุกคนยังมองภาพเป็น uptrend อยู่ ก็เลยลุยกันแหก หลังจากนั้นก็เริ่มมีการปรับตัวลงอีกครั้ง แต่ในขณะนี้ อาจจะกล่าวได้ว่ายังไม่มีใครมั่นใจแน่ชัดว่าจุด a นั้นจะเป็นไหล่ซ้าย และ จุด c จะเป็นส่วนหัว ด้วยเหตุที่มันยังคงอยู่ในเชิง uptrend การปรับตัวลงมาครั้งนี้ ก็เป็นการลงมาทดสอบ uptrend line อีกครั้ง จำนวนหุ้นตอนแรกก็อาจจะยังไม่มากนักจนผิดสังเกต แต่เมื่อมาถึงจุดรับบนเส้น uptrend ปรากฏว่า แรงรับรับเอาไว้ไม่อยู่ จึงเกิดการทะลุเส้น uptrend ลงมา

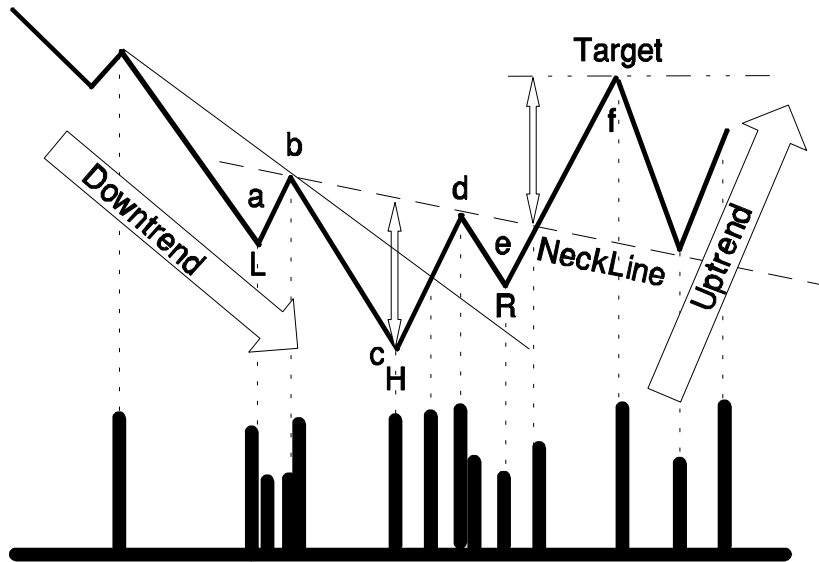
ตอนนี้ทุกคนเริ่มรู้แล้วว่า จะมีการปรับตัวลงอย่างจริงจัง ทำให้มีการระบายหุ้นออกมาอย่างมาก ส่งผลให้ปริมาณการซื้อขายหุ้นสูงขึ้นไป ราคาที่อ่อนตัวลงมาเรื่อยๆ จนถึงจุด d จึงเริ่มที่จะมีแรงรับกลับเข้ามา ทำให้ราคาหุ้นมีการติดตัวขึ้น แต่จำนวนหุ้นนั้นไม่มากตามเหมือนครั้งก่อนๆ เนื่องจากตอนนี้ทุกคนยังไม่แน่ใจว่าจะเป็นการขึ้นจริง และมีความน่าจะเป็นที่จะปรับตัวลงอยู่ตลอดเวลา จนมาถึงจุด e ก็มีแรงขายอันเกิดจากคนที่ต้นทุนต่ำขายทำกำไรออกมาก่อน จุดนี้เองที่จะทำให้หลายๆฝ่ายเพิ่มความเชื่อ หรือเริ่มเห็นรูปแบบของการขึ้นหัวไหล่ซ้าย ส่วนหัวขึ้นมา และจุดที่พวกเขาอยู่ขณะนี้ ก็น่าที่จะเป็นหัวไหล่ขวา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะใช้ในการชี้ถึงการเกิดไหล่ขวา ก็คือ ร่องไหล่ (จุด d) ต้องไม่สูงกว่าจุด a และหัวไหล่ขวา (จุด e) ต้องไม่เลยส่วนหัวขึ้นไป (จุด c) และการปรับลงครั้งนี้จะมีจำนวนหุ้นมากตาม ซึ่งเป็นการยืนยันการปรับตัวลง โดยเฉพาะตอนที่ทะลุระดับเส้นคอ (neckline) ลงมาจะเป็นการยืนยันการปรับตัวลง ข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับ neckline ในกรณีนี้แนวโน้มเดิมเป็นขาขึ้นนั้น ก็คือ เส้นนี้ต้องไม่มีความชัน (slope) เป็นลบ จึงจะเป็นรูปแบบ Head & Shoulders ของจริง

ถึงตอนนี้ทุกคนก็จะเห็นแล้วว่า การฟอร์มตัว head & shoulders มีความสมบูรณ์ เอ๊ะ! อย่างนี้จะเลิกเล่นกันไปเลยหรือ? เปล่าหรอก! ก็ยังมีบางกลุ่มที่รู้ว่า แม้จะเป็น head & shoulders ก็ยังมีวิธีการเล่นได้อยู่เหมือนกัน คือหลังจากที่ทิ้งของที่จุด e จนราคาตกทะลุ neckline ลงมา ตามหลักการเชื่อว่า ระดับที่ตกต่ำกว่า neckline ลงมา จะมีระยะเท่ากับ หรือใกล้เคียงกับระยะที่วัดจากจุด c ลงมาสู่เส้น neckline (ตามรูป) พวกนี้จะเริ่มลองเข้าไปรับ จึงทำให้มีการติดตัวขึ้นอีก แต่จำนวนหุ้นก็ไม่มาก เพราะเป็นการเล่นช่วงสั้นๆ และพวกนี้ก็จะเตรียมไปตั้งถล่มขายอีกครั้ง ที่จุด g เพื่อไม่ให้เลยเส้น neckline ขึ้นไป ก็จะทำให้ปรับตัวลงต่อ ซึ่งภาพที่เห็นในช่วงหลังการเกิดส่วนหัว ก็คือ downtrend

ค่อยๆอ่าน และทำความเข้าใจก่อนที่จะอ่านต่อไป เพราะถัดไปจะพูดอย่างสรุปถึง head & shoulders ในกรณีที่มีการเปลี่ยน trend จาก downtrend เป็น uptrend (รูปที่ 3.1b)

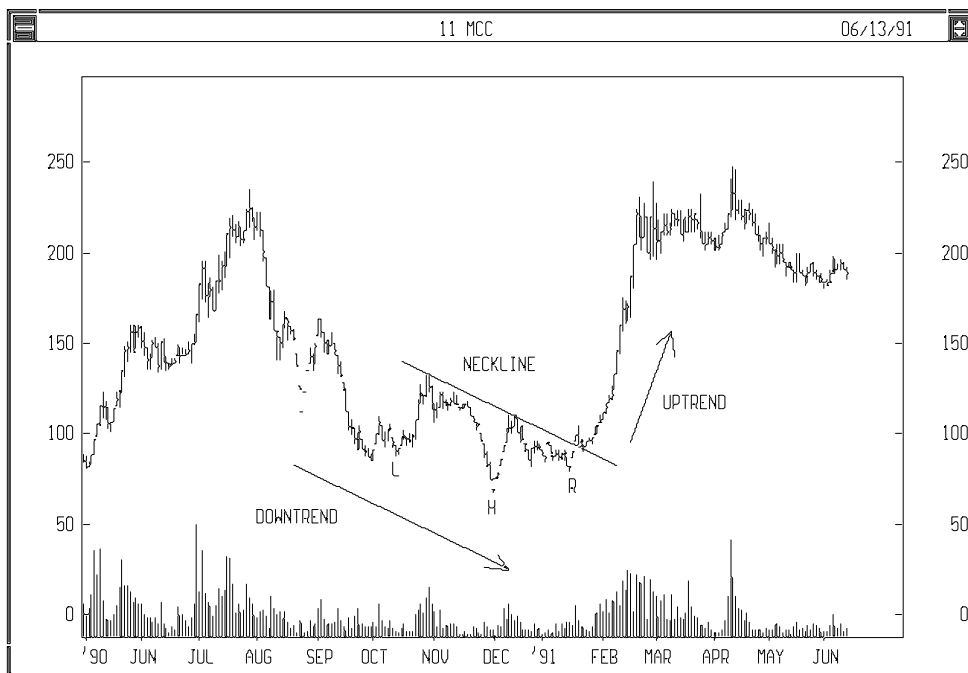
ในกรณีที่เปลี่ยนจาก downtrend เป็น uptrend สามารถเรียกอีกอย่างว่าเป็น reversed head & shoulders จะเห็นได้ว่า ในช่วงก่อนถึงจุด a และจุด c ในรูปที่ 3.1b ตลาดยังมีแนวโน้มอยู่ในช่วง downtrend จึงมีการขายหุ้นออกมาค่อนข้างมาก ในขณะที่การติดตัวขึ้นในช่วง b มีปริมาณการซื้อขายค่อนข้างน้อย เนื่องจากรู้ว่าช่วง b นั้นเป็นเพียงแค่การปรับตัวขึ้นใน trend ใหญ่ที่เป็น downtrend แต่การติดตัวขึ้นจากจุด c อาจจะเป็นด้วยความเห็นของนักลงทุนที่ว่าราคาค่อนข้างต่ำพอ

สมควรแล้ว จึงเข้ามาเก็บของ ส่งผลให้ราคาขยับตัวขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดสามารถทะลุแนวต้านจาก downtrend line ได้ ก็จะมีแรงซื้อเข้ามาช่วยเสริมในการทะลุขึ้นไปอีก ช่วงนี้จำนวนหุ้นจะมากขึ้นตาม แต่การขยับตัวของมัน ก็ยังมีการถูกจำกัดอยู่ด้วยเส้นระดับคอ (neckline) คือแค่จุด d ก็มีการปรับตัวลง ความเป็นไปได้ที่จะเกิดโหล่ขาจึงมีขึ้น

รูปที่ 3.1b

Head & Shoulders กรณีที่เปลี่ยนแนวโน้มจาก Downtrend เป็น Uptrend

ตัวอย่างที่ 3.1

อย่างไรก็ตาม นักลงทุนรู้ว่าการปรับตัวลงนี้ เป็นเพียงการปรับตัวชั่วคราวเท่านั้น เนื่องจากได้ข้ามเส้น downtrend มาแล้ว ทำให้ไม่มีการระบายหุ้นออกมาเท่าไร สมมติว่าการฟอร์มไหล่ขวาสมบูรณ์แล้วที่จุด e ซึ่งร่องไหล่ขวา (จุด d) ต้องไม่อยู่ต่ำกว่าจุด a และหัวไหล่ขวา (จุด e) ต้องไม่ต่ำกว่าส่วนหัว (จุด c) หลังจากนั้นก็มี การขยับตัวในขาขึ้นอีก โดยมีแรงซื้อได้ โหมเข้ามาอีกกระลอก ทำให้เกิดการทะลุ neckline ขึ้นไป และได้รับการยืนยันจากการที่มีจำนวนหุ้นหรือวอลุ่มมากอย่าง เพียงพอ ดังนั้น แม้ว่าจะมีการปรับตัวลง ในช่วงถัดมาทุกคนก็ไม่ขายออกมามาก เพราะเริ่มมีความเชื่อแล้วว่า trend นั้นได้ มีการเปลี่ยนจาก downtrend เป็น uptrend แล้ว อ้อ! เกือบลืมบอกไปว่า neckline กรณีนี้ต้องไม่มีควมชัน (slope) เป็น บวก ทำไมต้องเป็นเช่นนั้น ลองคิดดูครับ!

ตัวอย่างที่ 3.1 เป็นตัวอย่างจากของจริง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเกิด reversal pattern ในรูปของ head & shoulders ที่ เปลี่ยนแนวโน้มมาลง (จากทางซ้ายมือ) เป็นแนวโน้มขาขึ้น (ทางขวามือ)

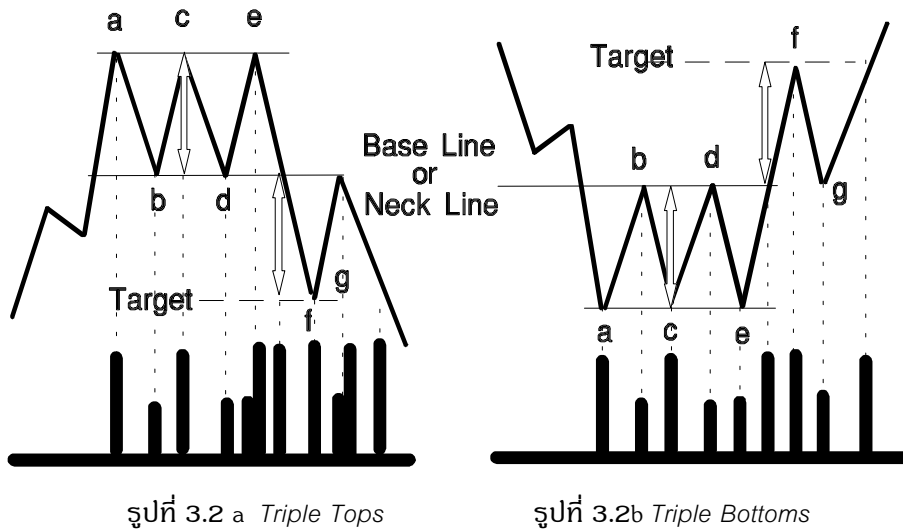
Triple Tops และ Triple Bottoms

พูดถึง triple tops ก่อนแล้วกันครับ ความหมายกว้างๆของมันคือ การที่ราคาหุ้นพยายามที่จะดันให้ผ่านแนวต้านตามแนว นอน แต่ก็ไม่สามารถทำได้ ยังผลให้เกิดการปรับตัวลงในระยะเวลาต่อมา พังดูแล้วอาจจะยังไม่กระจ่างชัด เอาอย่างนี้แล้ว กัน ลองอ่านต่อไปก่อน และดูรูปที่ 3.2 ตามไปด้วยนะครับ

ในรูปที่ 3.2a สมมติว่าราคากำลังมีการขยับตัวขึ้น และได้เคลื่อนตัวมาถึงจุด a แล้ว ก็มีแรงขายถล่มออกมา จนทำให้เกิด การปรับตัวลง มาถึงจุด b แต่จำนวนหุ้นในช่วง b นั้น จะยังไม่ค่อยมากนัก เนื่องจาก ทุกคนมองว่าเป็นการปรับตัวย่อใน trend ใหญ่ที่ยังคงไว้ซึ่งความเป็น uptrend อยู่ เรื่องอะไรจะขายละ! จากนั้นราคาก็ได้มีการติดตัวขึ้นอีกครั้งจากความ ต้องการซื้อและมีการไล่ราคาขึ้นไปจนใกล้เคียงกับยอด a ที่เพิ่งจะผ่านมา ด้วยความเชื่อมันว่าจะยังเคลื่อนตัวในเชิง uptrend อยู่ ทำให้จำนวนหุ้นที่มีการทะลุกันในช่วงนี้มีค่อนข้างมาก

อย่างไรก็ตาม จากที่เคยกล่าวมาข้างต้นแล้ว ถึงความหมายของการเป็นแนวต้าน ทำให้ราคามีการปรับตัวลงมาจากจุด c และไหลลงต่อเนื่องไปจนถึงจุด d ซึ่งเป็นแนวรับ การคาดหวังของผู้เล่นยังคงลุ้นว่าจะมีการติดตัวขึ้น ดังนั้น ในช่วง d นั้นจำนวนหุ้นที่ปรากฏจึงมีน้อยกว่าในตอนขาขึ้นในช่วงที่ผ่านมา เพราะยังมีความกังวลว่าขายไปแล้วจะซื้อคืนไม่ได้ (ซื้อ คืนในราคาที่สูงกว่าขายไป) แต่พอเอาเข้าจริงในการขยับตัวขึ้นไปยังจุด e นักลงทุนบางคนเริ่มปอดแล้ว เพราะ 2 ครั้งที่ ผ่านมา ยังไม่เคยทะลุผ่านขึ้นไปได้เลย จึงไม่กล้าเคาะซื้อไล่ตามขึ้นไป จำนวนหุ้นในช่วงนี้จึงไม่ค่อยจะแตกต่างในช่วงที่ เพิ่งผ่านมา หรือพูดง่าย ๆ ว่าขึ้นไปคราวนี้ก็หลวมเต็มที่ ดังนั้นเมื่อมาถึงจุด e จึงทำให้ค่อนข้างเปราะ การปรับตัวลงจึงมี โอกาสเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความพยายามของราคาถึง 3 ครั้ง (ภาษาฝรั่งจึงใช้คำว่า triple) ก็ยังไม่สามารถที่จะทะลุ ผ่านแนวต้านตามแนวนอนได้

ความสมบูรณ์ของรูปแบบจะเกิดขึ้น เมื่อราคามีการปรับตัวลง จนทะลุแนวรับในแนวนอนที่เคยหนุนจุด b และ d ลงมา ในที่นี้ระดับดังกล่าวมองว่าเป็น neckline คล้ายๆกับในกรณีของ head & shoulders ก็แล้วกัน แต่ความจริงเขาเรียกกันว่า base line นะครับ จำนวนหุ้นในช่วงนี้จะเพิ่มขึ้นมาก อันเป็นผลมาจากการทำกำไร หรือหนีตายจากการติดหุ้น ที่จะเกิดขึ้นตามมา

รูปที่ 3.2 a Triple Tops

รูปที่ 3.2b Triple Bottoms

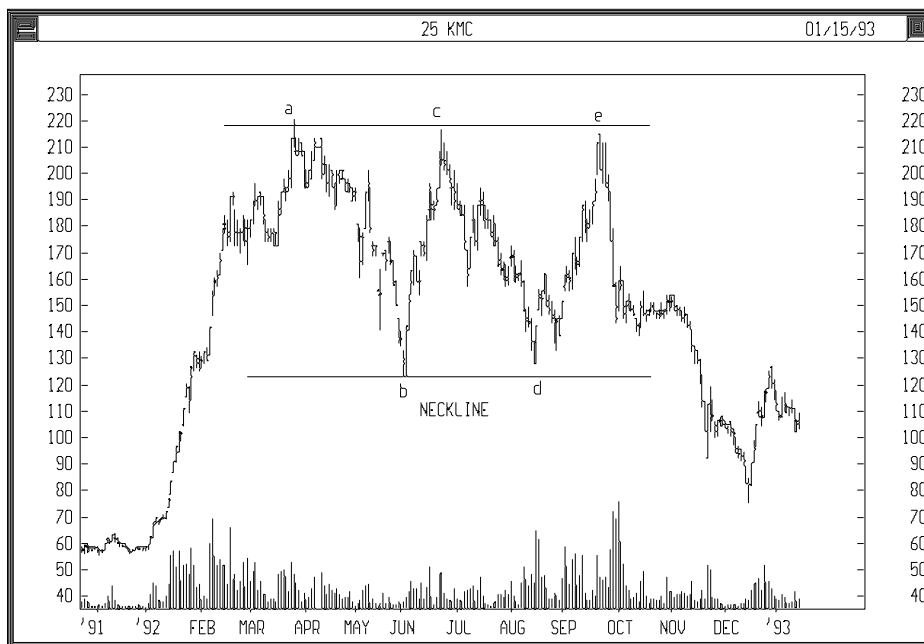
เข้า! จะเลิกเล่นกันเลยทีเดียวหรือ? เปล่า! แต่จะคอยไปตั้งรับ ณ ระดับที่ห่างจาก neckline ลงไปเท่ากับหรือใกล้เคียงกับระยะที่วัดจากยอดที่ 2 ถึง neckline โดยหลักการอาจจะมีการติดตัวขึ้นมาได้บ้าง แต่นั่นเป็นเพียงแค่การติดตัวไม่ใช่การขยับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเล่นในช่วงนี้ อาจจะเป็นการเล่นกันนิดหน่อยพอหอมปากหอมคอ และไปรอทำกำไรที่ระดับก่อน หรือใกล้เคียงกับ neckline (จุด g) การปรับตัวลงครั้งหลังจะทำให้เห็นว่า ได้เกิด downtrend ขึ้นอย่างชัดเจนสอดคล้องกับจำนวนหุ้นที่ถล่มขายออกมาอย่างมากมาย เห็นไหมครับว่าตอนเริ่มต้นอธิบายการเคลื่อนไหวของหุ้นยังเป็น uptrend อยู่ แต่ในตอนหลัง trend มันกลายเป็น downtrend ไปแล้ว นี่แหละจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของ reversal patterns

ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็ขอให้ลองอ่านทวนไปทวนมาอีกที ใจเย็นๆก็แล้วกัน มันไม่ยากอย่างที่คิดหรอก! ถ้าเข้าใจแล้วก็ลองมาช่วยกันอธิบายในส่วนของ triple bottoms กัน ก่อนอื่นต้องรู้ว่าการเกิด triple bottoms นั้น เกิดเพื่ออะไร หรือบอกอะไรแก่เรา? ผู้อ่านบางท่านอาจจะเริ่มร้องอ้อออกมาแล้ว ว่ามันเป็นรูปแบบที่ทำให้แนวโน้มเดิม downtrend มีความน่าจะเป็นที่จะเปลี่ยนเป็น uptrend ใช่ครับ! โดยหลักการเขารู้ว่ากันอย่างไร ลองมาดูคำอธิบายประกอบกันหน่อยดีไหม คืออย่างนี้ครับ

เดิม trend ของราคายังคงเป็น downtrend กล่าวคือ เมื่อราคาอ่อนตัวลงมาถึงจุด a ในรูป 3.2b ก็มีแรงซื้อเข้ามาช่วยกันดันให้ราคาเกิดการติดตัวกลับขึ้นมา เพราะเห็นว่าราคาที่จุด a นั้นมันถูกไป แต่เมื่อราคามาถึงจุด b บางพวกบอกว่า ขอขายทำกำไรเอาไว้ก่อน เพราะ trend ใหญ่นั้นมันยังคงเป็น downtrend อยู่ แรงขายนี้เอง เป็นตัวกดให้ราคาเกิดการอ่อนตัวกลับลงไปที่ฐาน ตามความหมายของแนวรับตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ราคาเกิดการติดตัวจากจุด c กลับขึ้นมาอีก

ครั้งหนึ่ง จนมาถึงจุด d ก็โดนอีกทุบลงไปอีก ก็กลิ้งลงไปตามระเบียบ จนมาถึงจุด e ก็ขอลืมขึ้นมาอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ น่าที่จะได้รับความสนใจในการเข้าช่วยซื้อมากขึ้น เพราะทุบลงไป 2 ครั้งก็ไม่ต่ำกว่าจุด a และ c ก็ต้องขอลุยกันบ้างล่ะ!

ถ้าสามารถทะลุแนวต้าน base line ขึ้นมาได้อีก ก็จะได้รับแรงเสริมเข้ามาอีกขนานใหญ่ จำนวนหุ้นที่ถูกซื้อขายจะเพิ่มสูงขึ้น เป็นการยืนยันการขึ้นครั้งนี้ว่าแข็งแกร่งพอ และหลายฝ่ายก็เริ่มที่จะเห็นแล้วว่านั่นเป็น รูปแบบของ triple bottoms แม้ว่าอาจจะมีการปรับตัวลงบ้างจากการ take profit (ทำกำไรระยะสั้น) จำนวนหุ้นที่ออกมาจะไม่มากเท่าไร ดูได้จากช่วงก่อนถึงจุด g เทียบกับช่วง a และ c เพราะเป็นการปรับตัวเพื่อเตรียมที่จะเป็น uptrend ใครจะขายล่ะครับ! เอ้อ เกือบลืมไป รูปแบบของ triple tops หรือ triple bottoms นั้น ตอนที่กำลังฟอร์มตัวจะเห็นได้ว่า ราคาของหุ้นนั้นมีการเคลื่อนไหวตัวเป็นไปในเชิง sideways (ไม่เชือกก็ลองไปเปิดดูรูป sideways ที่ได้กล่าวมาในช่วงก่อนหน้า) และเพื่อไม่ให้เหนื่อยหน้าตัวอย่างที่ผ่านๆมา เราก็มียตัวอย่างที่ 3.2 ที่แสดงให้เห็นการเกิด triple tops ในหุ้นจริงๆให้เห็น เป็นหุ้นตัวไหนให้ดูที่ขอบบนของรูปในตัวอย่างก็แล้วกัน

ตัวอย่างที่ 3.2

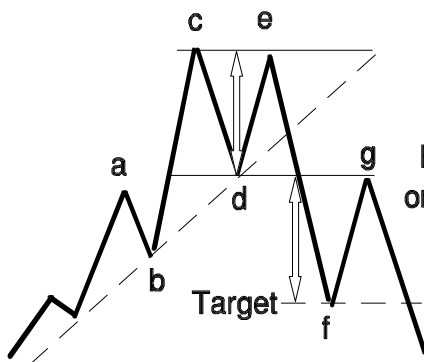
Double Tops and Double Bottoms

เอา double tops ก่อนแล้วกัน รูปแบบเป็นอย่างไร? มันบอกอะไรกับเรา? รูปแบบของมันลองดูจากรูปที่ 3.3a จะเห็นว่าหลังจากที่ราคาได้เคลื่อนตัวมาถึงจุด c ก็เริ่มที่จะมีแรงขายออกมา จึงทำให้ราคาหุ้นมีการปรับตัวลงสู่เส้น uptrend ตรงจุด d จากนั้นก็มีการดีดตัวขึ้นจากแรงซื้อ แต่การขยับตัวขึ้นช่วง e นั้นไม่สามารถที่จะเลยหรือผ่านยอด c ไปได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าระดับที่จุด c วางตัวนั้นในขณะนี้ ทำหน้าที่เป็นแนวต้าน (resistance) การปรับตัวจึงเกิดขึ้นอีกครั้ง โดยที่ครั้งนี้ราคาไม่

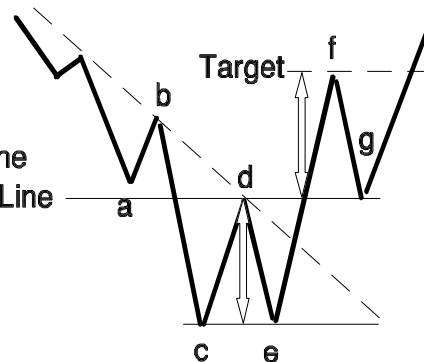

สามารถติดตัวขึ้นได้บนเส้น uptrend เนื่องจาก มีแรงขายออกมามากกว่าแรงซื้อ ทำให้ราคาตกทะลุผ่านเส้น uptrend ลงมา

ถึงตอนนี้นักลงทุนเริ่มรู้แล้วว่า จะต้องทิ้งของกัน ก็เลยระบายหุ้นออกมากันเป็นจำนวนมาก และถ้าหากว่า baseline (หรือจะคิดว่าเป็น neckline ก็แล้วแต่สะดวก หรือง่ายต่อการจดจำ) รับไว้ไม่อยู่อีก ก็จะมีการถล่มขายลงมาอีกครั้ง ระดับที่เขาคาดกันว่าจะมีการติดตัวขึ้น จะอยู่ต่ำกว่า baseline ลงไปประมาณ หรือใกล้เคียงกับระยะที่วัดจาก double tops ลงมาที่ baseline (ดูรูปเอาไว้อย่าให้ง) เพราะฉะนั้นพวกที่เก็งกำไร ก็อาจจะไปลุยกันใหม่ในช่วงนั้น แต่เป็นเพียงแค่หอมปากหอมคอ เพราะพวกนี้จะเตรียมไม่ตั้งขาย ไว้ใกล้ๆบริเวณ baseline ใครที่เผลอตัวตามเข้าไป อาจจะกลายเป็นแมงเม่าบินเข้ากองไฟ เพราะจากรูปจะเห็นได้ว่า ราคาได้ร่วงลงมาอีกครั้งหลังจุด g ดังนั้น พึงระลึกไว้ว่า การเกิด double tops เป็นรูปแบบหนึ่งที่เกิดในช่วงการเปลี่ยนแนวโน้ม uptrend มาเป็น downtrend

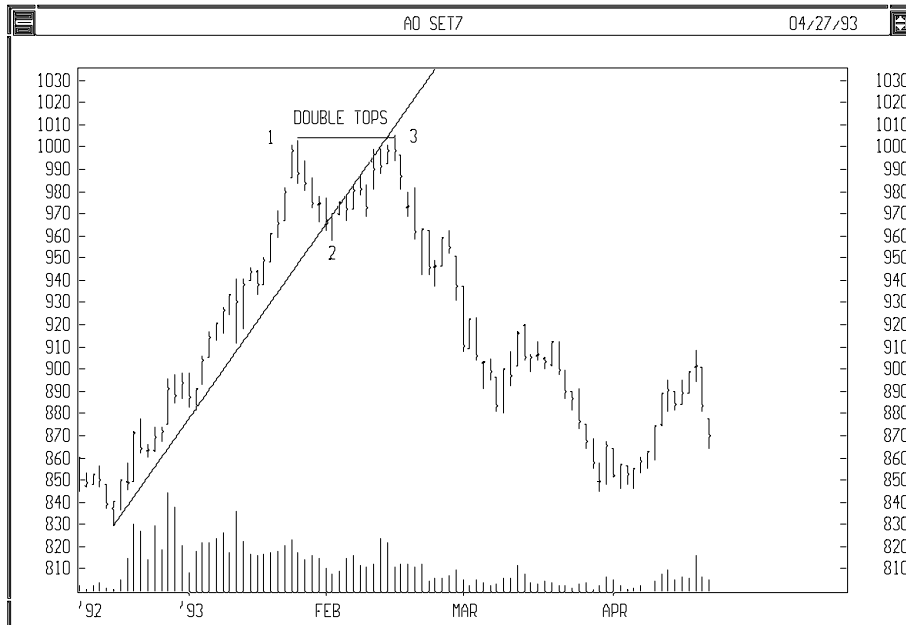
รูปที่ 3.3a: Double Tops

รูปที่ 3.3b: Double Bottoms

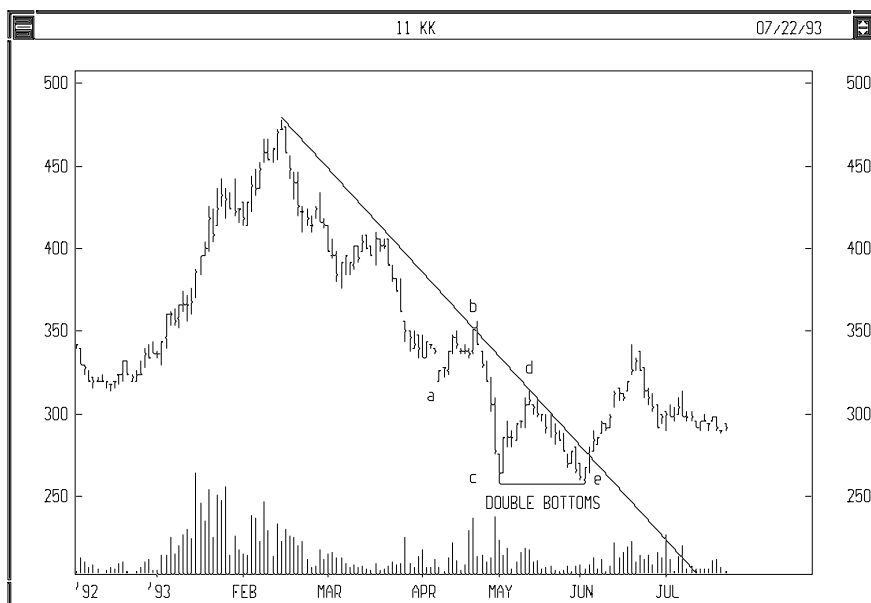
ก่อนที่จะไปดูรูปร่างหน้าตาของ double bottoms ลองดูตัวอย่างที่ 3.3a ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นการเกิด double tops ของ SET index ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงกลางเดือนมกราคม ถึงปลายกุมภาพันธ์ โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกบางประการคือ ในช่วงระหว่าง 2 ถึง 3 นั้น จะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวของ SET index แม้ว่าจะพยายามเคลื่อนไหวตัวขึ้น แต่ยังคงอยู่ใต้เส้นแนวโน้มขาขึ้นตลอดเวลา จึงทำให้เส้นแนวโน้มขาขึ้นเส้นนี้ เป็นแนวต้านไปโดยปริยาย และเมื่อ SET index ขึ้นมาถึงระดับยอดเดิม (เบอร์ 3 อยู่ในแนวเดียวกับเบอร์ 1) แต่ไม่สามารถทะลุขึ้นเหนือแนวที่ 1 ไปได้ จึงมีการปรับตัวลงมา ยังผลให้เกิดรูปแบบของ double tops

แล้ว double bottoms ละ! หน้าตามันเป็นอย่างไร? ง่ายมากครับที่ผู้อ่านจะช่วยผู้เขียนอธิบาย ลองมาช่วยกันคิดนะครับ ย้อนกลับไปดูรูป 3.3b ในหน้าก่อน จะเห็นว่าแนวโน้มเดิมนั้นจะเป็น downtrend พอเกิด double bottoms ขึ้น แนวโน้มใหม่ที่ตามมาจะกลายเป็น uptrend (ตรงกันข้ามกับ double tops) ดังนั้นผู้อ่านจะรู้ทันทีว่าราคานั้น จะต้องลงมาสร้างฐาน 2 ครั้งที่จุด c กับ e แล้วก็มีการติดตัวกลับจนทะลุ downtrend line ขึ้นไป และพร้อมที่จะเคลื่อนไหวต่อไปในเชิง uptrend (เห็นไหมว่ามันจะง่ายขึ้นเรื่อยๆ)

ตัวอย่างที่ 3.3a

จากตัวอย่างที่ 3.3b นี้ แสดงให้เห็นถึงการเกิด double bottoms ของราคา KK ซึ่งจะเห็นได้ว่า ลำดับของตัวอักษร a ถึง d นั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบขาลง (downtrend) เพราะจุด d อยู่ต่ำกว่า b ขณะที่ c ก็อยู่ต่ำกว่า a ด้วย แต่เมื่อราคาของ KK ลงมาทดสอบที่แนวหนุนเชิงราบที่อยู่ในแนวเดียวกับจุด c ราคา KK ก็เริ่มทรงตัวถึงติดตัวขึ้น (ซึ่งทำให้เกิดจุด e ขึ้นมา) อย่างไรก็ตาม จุดที่พึ่งสังเกตก็คือ การติดตัวในวันถัดมา สามารถข้ามเส้นแนวโน้มขาลงได้ โดยมีวอลุ่มหนุนตามจึงทำให้เกิด double bottoms เริ่มมีนัยสำคัญมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มการเปลี่ยนแนวโน้มขาลงเป็นแนวโน้มขาขึ้น ซึ่งคนที่ไม่อยากพลาดรถไฟขบวนนี้ ก็ต้องรีบตีตัวขึ้นขบวนกัน เมื่อเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีนัยสำคัญแล้ว

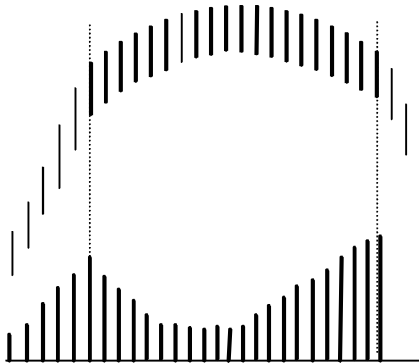

ตัวอย่างที่ 3.3b

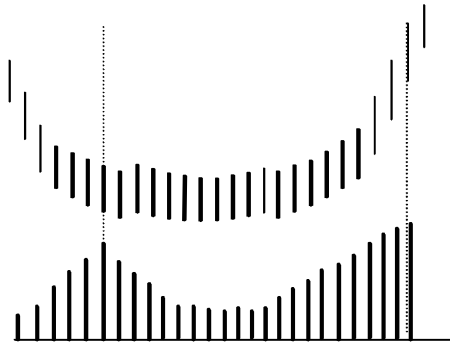
Saucer

เข้าสู่รูปแบบ saucer ต่อไปเลยก็แล้วกัน สิ่งที่จะทำให้ผู้อ่าน เข้าใจรูปแบบนี้ ก็ขอให้นึกถึงจากรองด้วยกาแฟ (อันที่จริง Saucer หมายถึงจานชุป ซึ่งก็คล้ายกับจานธรรมดา แต่ไม่เล็กถึงขนาดที่จะกลายเป็นชามครับ) แล้วมันเกี่ยวข้องกับอย่างไร? มันก็ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงหรอก เพียงแต่ว่ารูปแบบที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะคล้ายจานรองถ้วยกาแฟ เท่านั้นเอง

ลองดูรูปที่ 3.4a ก่อน พร้อมกับนึกถึงการเอาจานรองถ้วยกาแฟมาวางคว่ำ ทางด้านซ้ายของจานรองถ้วย เปรียบเสมือน การขยับตัวขึ้นของราคา ที่อัตราการขยับตัวเป็นไปอย่างลดน้อยถอยลง ส่วนกันจานมีลักษณะแบนราบ ดังนั้น การเคลื่อนไหวของราคาในช่วงนี้ จะมีลักษณะเป็น sideways ส่วนทางขวามือของจาน จะเห็นว่า มีลักษณะโค้งลง เปรียบเสมือนการ ที่ราคามีการปรับตัวลง ดังนั้น saucer ในรูปที่ 3.4a จึงเป็นรูปแบบในการเปลี่ยน trend จาก uptrend เป็น downtrend ไหนๆก็ดูกราฟแล้ว ก็ขออธิบายให้ชัดเจนมากขึ้นอีกหน่อยนะครับ จะเห็นได้ว่า ราคาได้มีการไต่ระดับขึ้นในช่วงก่อนหน้า และเมื่อเข้าสู่ช่วงการขยับตัวด้วยอัตราลดน้อยถอยลงถึง sideways ปรากฏว่า จำนวนหุ้นหรือวอลุ่มที่มีการซื้อขาย เริ่มไม่ ยืนยันการขยับตัวขึ้นแล้ว แถมยังจะค่อยๆลดลงอีกในช่วงนั้น เริ่มให้สัญญาณที่ไม่ค่อยดีออกมาแล้ว พอมาถึงช่วงที่ ราคาเริ่มมีการปรับตัวลง ปรากฏว่ามีการถล่มขายออกมามากมายเลย ดังจะเห็นได้จากจำนวนหุ้นจะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่ ราคาหุ้นมีการปรับตัวลง

รูปที่ 3.4a Saucer แบบวางคว่ำ

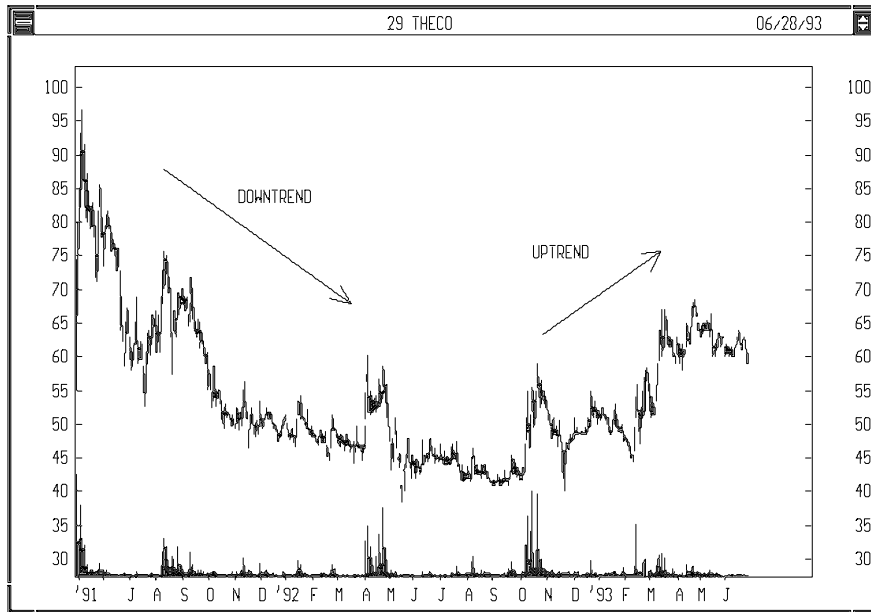

รูปที่ 3.4b Saucer แบบโค้งหงาย

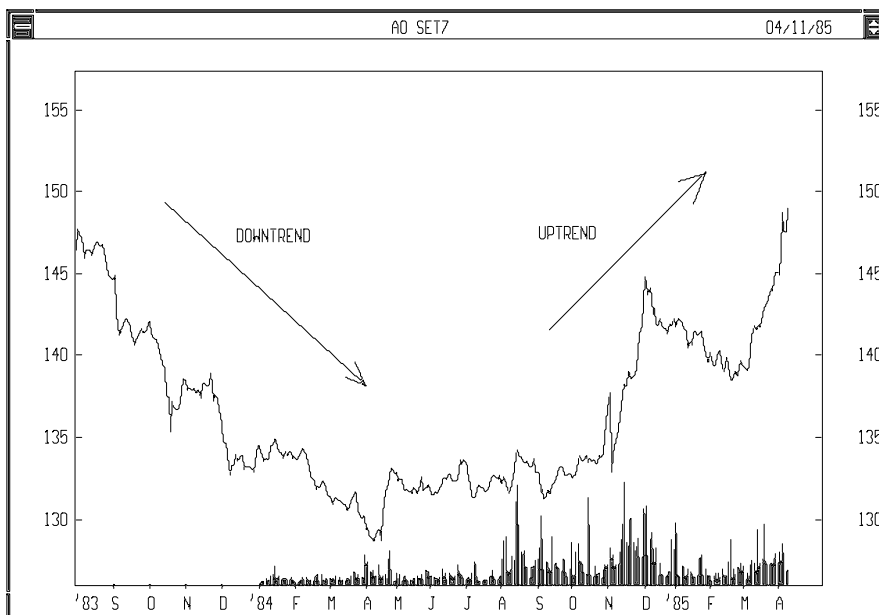
saucer ในกรณีที่วางหงาย ก็คือวางในลักษณะที่ไปรองถ้วยกาแฟนั่นเองครับ รูปแบบมันก็เป็นลักษณะโค้งหงาย (รูปที่ 3.4b) จะเห็นว่าทางด้านซ้ายมือ ราคาหุ้นจะมีการปรับตัวลง และจำนวนหุ้นที่ซื้อขาย ก็ค่อยๆลดลงตาม เนื่องจากนักลงทุน เริ่มเห็นแล้วว่า ราคาที่อ่อนตัวลงไปนั้นค่อนข้างที่จะต่ำ ขายไปก็อาจจะต้องกลับมาซื้อในราคาที่สูงกว่าเดิม ส่วนช่วงกัน จาน แรงแซงก็เริ่มที่จะเข้ามา จึงทำให้ราคามีการติดตัวหรือหวาขึ้นมาบ้าง หลังจากนั้นก็มีการอ่อนตัวลงจากการทำ กำไรระยะสั้น (take profit) ที่บอกว่าเป็นการทำกำไรระยะสั้น เพราะต้องการจะทุนของอีกครั้งก่อนที่จะได้ราคาให้ขยับตัว ขึ้นไป ซึ่งจะเห็นว่าช่วงที่มีการไล่กันจริงนั้น ราคาจะขยับตัวขึ้น พร้อมด้วยการยืนยันจากจำนวนหุ้นที่ซื้อขายมากขึ้น จนใน

ที่สุด สามารถหลุดพ้นจากสภาพ sideways ขึ้นไปได้ และเคลื่อนตัวในเชิง uptrend ต่อไป ดังนั้น saucer แบบหงาย จึงเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในช่วงการเปลี่ยน trend จาก downtrend เป็น uptrend

จากตัวอย่างที่ 3.4a และ 3.4b จะเห็นได้ว่าการเกิดแต่ละตัวอย่างนั้นใช้เวลาค่อนข้างนานพอควร กว่าที่จะฟื้นจากสภาพ downtrend ขึ้นมาเป็น uptrend นั้นใช้เวลากันอ่วมเลยทีเดียว ซึ่งจริงๆ แล้วจะมีคนที่ทนรอกันได้

ตัวอย่างที่ 3.4a

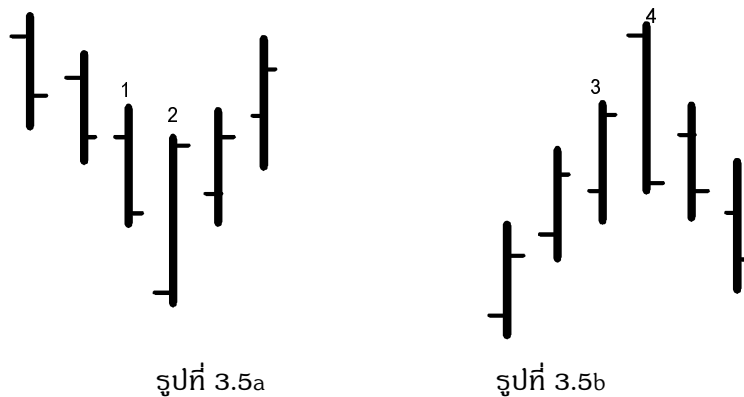

ตัวอย่างที่ 3.4b

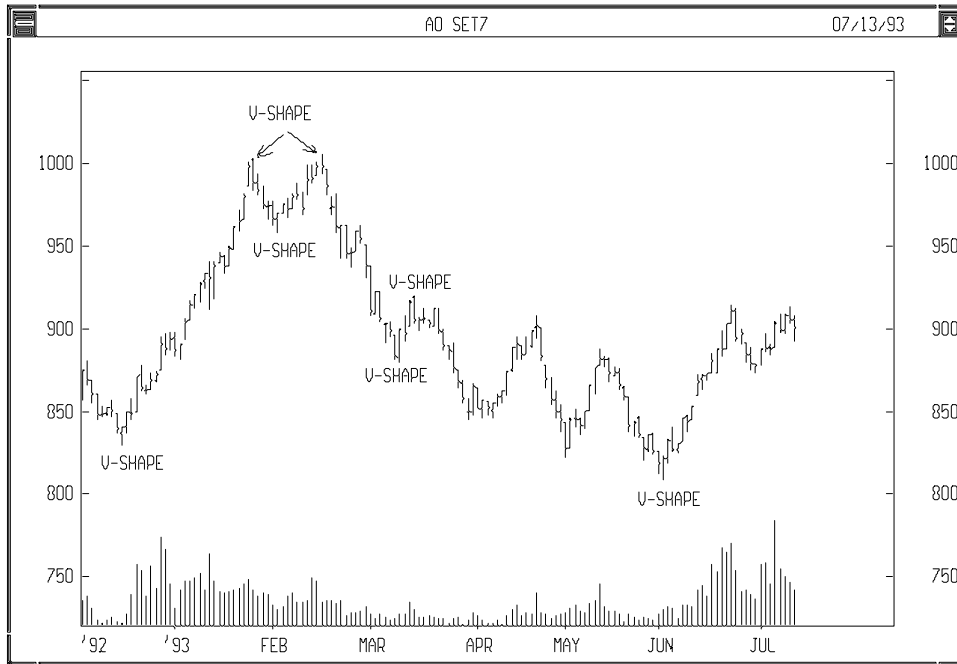
V-Shape

ตอนนี้ก็เหลือรูปแบบสุดท้ายของการเกิด reversal ที่เราจะพูดถึงแล้ว รูปแบบดังกล่าวก็คือ v-shape ว่ากันง่าย ๆ ก็มี 2 แบบคือ ไม่คว่ำก็หงาย แบบไหนก่อนดี! เอาแบบหงายมั่งแล้วกัน กฎเกณฑ์สำคัญที่จะเป็นตัวชี้ว่า จะมีการเกิดรูปแบบของ v-shape นั้นอยู่ที่แท่งกราฟที่ 1 และ 2 ในรูป 3.5a แท่งกราฟที่ 1 บอกอะไรเรา? มันบอกเราว่าในวันนั้น ได้มีการไล่ทุบราคาจนลงไปปิดตัวที่ใกล้ระดับราคาต่ำสุด ซึ่งเป็นการสะท้อนถึง ความต้องการขายยังมีอยู่สูง สำหรับวันถัดมา ในตอนเปิดตลาด แรงขายที่ยังค้างค้างในวันก่อน ก็ได้พรั่งพรูออกมาอีก จึงทำให้ราคาไหลตัวลงไปที่ระดับราคาต่ำสุดใหม่ อย่างรวดเร็ว ดูได้จากราคาต่ำสุดในวันที่ 2 อยู่ต่ำกว่าวันที่ 1 หลังจากนั้นก็เริ่มที่จะมีความต้องการซื้อกลับเข้ามา และได้ทะลุขี้อคืนเป็นการใหญ่ จนราคาปิดในวันที่ 2 นี้มาวางตัวอยู่เหนือราคาปิดในวันที่ 1 นั่นหมายถึง แรงซื้อสามารถที่จะเอาชนะแรงขายได้ในโค้งสุดท้าย ดังนั้น แท่งกราฟ 1 และ 2 จึงเป็นกฎเกณฑ์ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนจาก downtrend มาเป็น uptrend อย่างรวดเร็ว คล้ายกับตัว v นั้นไงครับ!

ส่วน v คว่ำในรูปที่ 3.5b ก็มีกฎเกณฑ์สำคัญอยู่ที่ กราฟแท่งที่ 3 และ 4 จะเห็นได้ว่า ราคาสูงสุดในแท่งกราฟที่ 4 อยู่สูงกว่ากราฟแท่งที่ 3 แต่ราคาปิดของมันกลับปิด ณ ระดับที่ต่ำกว่าราคาปิดในแท่งกราฟที่ 3 จึงเป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นถึง เป็นการเปลี่ยน trend จาก uptrend มาเป็น downtrend อย่างรวดเร็ว

ตัวอย่างที่ 3.5 เป็นการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบ v-shape ที่เกิดขึ้นกับ SET index ณ จุดเวลาต่างๆกัน การสังเกตนั้นให้นำหลักของ v-shape ที่เพิ่งจะกล่าวผ่านพ้นมา มาลองใช้ดู แต่ที่สำคัญคือ ทำไมบางจุดจึงมองว่าเป็น v-shape ในขณะที่บางจุดไม่เป็น v-shape ลองสังเกตดูให้ดีครับ

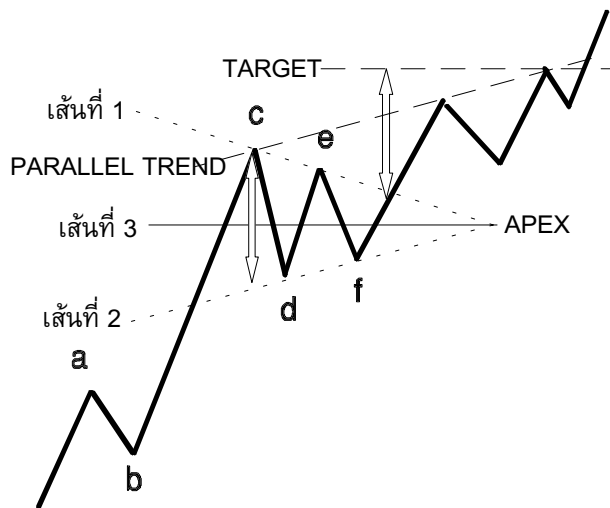
ตัวอย่างที่ 3.5

รูปแบบต่อเนื่อง Continuous Patterns

ต่อไปจะเป็นการพูดถึงรูปแบบต่อเนื่อง หรือ Continuous Patterns ซึ่งรูปแบบนี้ เป็นเหมือนกับการพักเอาแรงของแนวโน้ม ก่อนที่เคลื่อนที่ต่อไปตามแนวโน้มเดิม การหยุดพักเอาแรงนี้ เป็นการหยุดดูท่าทีของนักลงทุนในตลาด เพื่อดูว่าแนวโน้มเดิมจะวิ่งต่อไปไหวไหม ซึ่งรูปแบบสามารถจะจำแนกออกได้หลายแบบ

Triangles

เริ่มประเดิมจาก triangles แล้วกัน รูปแบบนี้เป็นการฟอร์มตัวเป็นรูป 3 เหลี่ยม ก่อนที่ราคาจะเคลื่อนตัวต่อไปในทิศทางเดิม อย่างไรก็ตาม คำว่าสามเหลี่ยมที่ว่านี้นั้น ถูกแยกย่อยออกเป็น 3 แบบคือ symmetry, ascending และ descending

รูปที่ 4.1a Symmetric Triangle

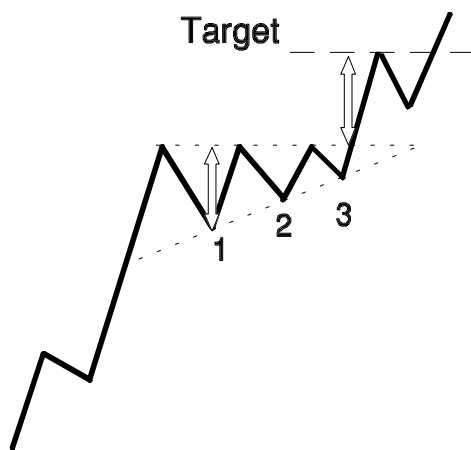
1. Symmetric triangle ถ้าจะให้ง่ายขึ้น ดูที่รูป 4.1a เลยดีกว่า จะเห็นว่า แนวโน้มเดิมของราคานั้นเป็น uptrend แต่เมื่อมาจุด c ก็มีการปรับตัวลงมายังจุด d ตรงจุดนี้ก็มีแรงซื้อช้อกลับเข้ามา ทำให้ราคามีการดีดตัว (rebound) ขึ้นมาที่จุด e ก็ถูกแรงขายกดเอาไว้อีก ทำให้มีการปรับตัวลงมายังจุด f การปรับตัวขึ้นลงเช่นนี้ จะก่อให้เกิดรูปแบบที่เป็นรูปสามเหลี่ยม แต่ที่เรียกว่าเป็น symmetric ก็เนื่องจาก trend ที่ลากผ่านจุดยอด (เส้นที่ 1) และ trend ที่ลากผ่านจุดก้นบึ้ง (เส้นที่ 2) ทำมุมกับแนวระนาบ (เส้นที่ 3) ในองศาที่เท่าๆกัน จุดที่เส้นที่ 1 พบกับเส้นที่ 2 จะเรียกว่า จุดยอด (apex) ช่วงเวลาที่ราคาทะลุกรอบสามเหลี่ยมขึ้นไป (ยังผลให้แนวโน้มคงไว้ในรูป uptrend) ปกติจะอยู่ที่ตำแหน่งระยะสองในสามจากจุด

apex ถึงฐาน (base) แต่ถ้าเลยระยะดังกล่าวไปแล้ว ความน่าจะเป็นที่จะทะลุขึ้น หรือทะลุลงจะมีพอๆกัน ดังนั้นจึงอาจจะทำให้เกิด reversal ได้เหมือนกัน สำหรับระยะที่จะเคลื่อนตัวต่อไป หลังจากที่จะทะลุขึ้นไป ตามหลักเขาว่ามันจะขึ้นไปได้เป็นระยะเท่ากับฐานของรูปสามเหลี่ยมนั้น หรือจะวัดจากจุด apex ขึ้นไปเท่ากับระยะดังกล่าวก็ได้ นอกจากนี้ ยังมีอีกวิธีที่นิยมใช้คือ ลากเส้นจากจุด c ให้ขนาน (parallel) กับเส้นที่ 2 ซึ่งเส้นดังกล่าวก็จะถูกใช้เป็น target อีกแนวเช่นกัน

การเคลื่อนไหวของราคาหุ้น SGF ที่ฟอร์มตัวเป็น symmetric triangle ในตัวอย่างที่ 4.1a ข้างล่างนี้ถ้าสังเกตให้ดีจากรูป อาจจะทำให้เกิดคำถามที่ว่า การเคลื่อนไหวของราคาหุ้น SGF ซึ่งมีบางส่วนที่หลุดเส้นขอบล่างของสามเหลี่ยมลงมา จะยังคงเป็นรูปนี้ได้อีกหรือไม่? คำตอบต่อประเด็นตรงนี้คือ หากสังเกตให้ดีแล้ว จะพบว่า ราคาปิดของตัวมันนั้น สามารถวิ่งกลับเข้ามาอยู่ในกรอบได้ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการฟอร์มตัวนี้ ยังคงรักษารูปร่างหน้าตาของ symmetric triangle ไว้ได้

ตัวอย่างที่ 4.1a

รูปที่ 4.1b Ascending Triangle

2. Ascending Triangle (รูปที่ 4.1b) จะเห็นว่ามันมีส่วนคล้าย triple tops แต่มีข้อแตกต่างคือ ตอนที่มีการปรับตัวลงในระหว่างการฟอร์มตัว ก้นบึ้งอันหลังจะอยู่สูงกว่าก้นบึ้งอันก่อนหน้า เช่น 3 สูงกว่า 2 และ 2 สูงกว่า 1 (ในขณะที่ triple top นั้น ก้นบึ้งจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน) ดังนั้น ราคามักจะขยับตัวขึ้นต่อไปได้อีก ส่วนที่ว่าจะขยับตัวขึ้นไปได้มากน้อยเท่าไร หลังจากที่จะดูแนวต้านไปแล้วนั้น เขาว่ากันว่า ราคามักจะขยับตัวขึ้นไปได้เป็นระยะทางเท่ากับหรือใกล้เคียงกับระยะทางที่วัดจาก จุด 1 ถึงแนวต้าน ดังนั้นพวกที่รอขาย ก็ควรจะเตรียมไป take profit กันที่ระดับนั้น แต่พอราคาปรับตัวลงมา ก็จะเข้าไปซื้อรับได้ (ถ้ายังลงไม่มากจนกระทั่งเปลี่ยนแนวโน้ม ในรูปแบบที่เราได้เรียนกันไปแล้วในบทที่ 3) ด้วยเหตุที่ว่าการปรับตัวนั้นเป็นการปรับตัวย่อในแนวโน้มใหญ่ ซึ่งเป็น uptrend

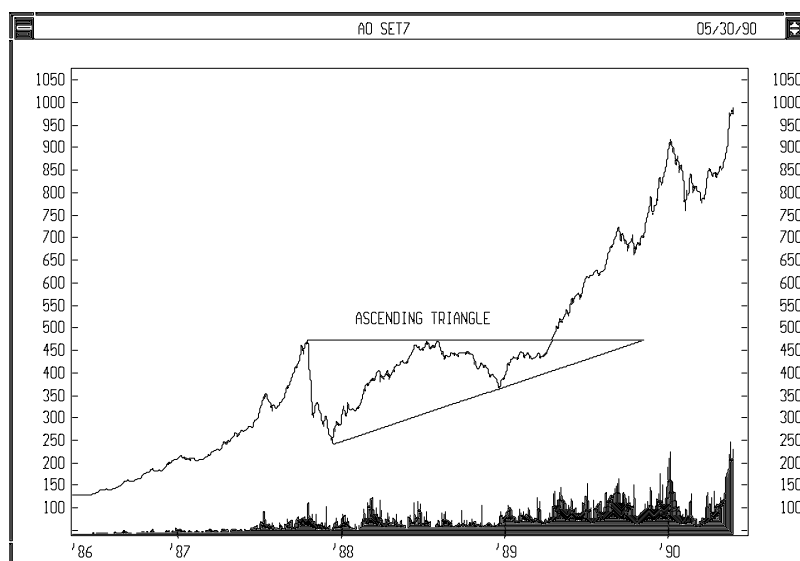

ตัวอย่างที่ 4.1b และ 4.1bb แสดงให้เห็นถึงการเกิด ascending triangle ของ SET index ใน 2 ช่วงเวลา ซึ่งทำให้ SET index คงแนวโน้มเดิมไว้ได้ กล่าวคือ ในช่วงก่อนที่จะเกิดการฟอร์มตัว ascending triangle นั้น SET index ต่างก็เป็นการเคลื่อนไหวขึ้น ซึ่งหลังการฟอร์มตัวดังกล่าว SET index ยังคงอยู่ในแนวโน้มขาขึ้นได้อยู่

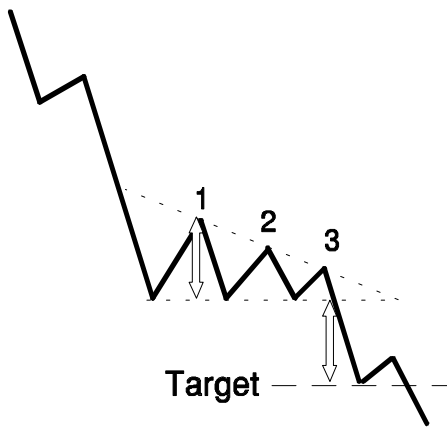
ในตัวอย่างที่ 4.1b นั้น ได้นำหลักการหาเป้าหมายราคา กรณีที่ราคาสามารถทะลุเส้นขอบจำกัดเชิงราบของสามเหลี่ยมขึ้นมาได้ มาประยุกต์ใช้ดู ซึ่งจะเห็นได้ว่า ที่แนวที่คาดการณ์ไว้ ราคาหุ้นมีการปรับตัวและแกว่งไปมาอยู่บ้าง ซึ่งหมายถึงย่อมจะมีการทำกำไรระยะสั้นออกมา อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีนี้ การทำกำไรระยะสั้นไม่สามารถหยุดยั้งความมุ่งมั่น หรือความแรงของ SET index ได้ดังจะเห็นได้จาก SET index ยังคงไต่ระดับขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้ง พวกที่รู้ตัวว่าขายของไปนั้น เป็นการเสียของ ก็จะมีรีบกลับเข้ามาซื้อคืน เพื่อให้ตัวเองนั้นยังคงอยู่ในรถไฟขบวนนี้ต่อไป

ตัวอย่างที่ 4.1b

ตัวอย่างที่ 4.1bb

รูปที่ 4.1c Descending Triangle

3. Descending Triangle (รูปที่ 4.1c) รูปแบบมันจะมีส่วนคล้าย triple bottoms แต่ข้อแตกต่างคือยอดใหม่ในช่วงการฟอร์มตัวจะอยู่ต่ำกว่ายอดเดิมก่อนหน้า เช่น ยอด 3 อยู่ต่ำกว่ายอด 2 และ ยอด 2 อยู่ต่ำกว่ายอด 1 ซึ่งรูปแบบนี้เป็นการพักตัว ก่อนที่จะปรับตัวลงไป ในกรอบของ downtrend

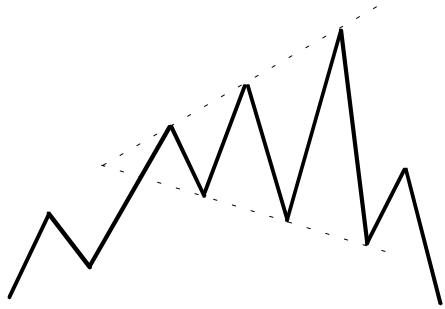
ตัวอย่างที่ 4.1c แสดงถึงการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น SCCC ในอดีต ที่มีการฟอร์มตัวเป็น descending triangle รวมถึงการหาเป้าหมายของราคาที่จะกลับเข้ามาซ้อนซื้อ ซึ่งที่ระดับเป้าหมายของราคา ราคาหุ้นก็มีการยืนตัวถึงดีดตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านบางท่านอาจจะสงสัยว่า ในช่วงที่มีการฟอร์มตัวนั้น มีอยู่ช่วงหนึ่งที่หลุดกรอบแนวรับเชิงราบลงมา ซึ่งก็เห็นได้ว่าเป็นรูปแบบ downtrend ในช่วงนั้น อย่างไรก็ตาม ราคาหุ้นก็ได้มีการกลับเข้ามาอยู่ในกรอบการฟอร์มตัวอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะหลุดกรอบแนวรับเชิงราบลงมาอีกครั้ง ซึ่งค่อนข้างจะสมบูรณ์มากขึ้น หากนำหลักเกณฑ์ของ fibonacci numbers มาใช้ (อย่าพึ่งงงครับ เรื่องนี้เราจะกล่าวกันต่อไปในบทของทฤษฎีคลื่นของ Elliott) จะเห็นได้ว่า การอ่อนแรงลงมาของราคาหุ้น ลงมาทดสอบแนวรับเชิงราบครั้งหลังนั้น อยู่ในช่วงระยะสองในสามของระยะจากฐาน (base) ถึงส่วนยอด (apex) ซึ่งถ้ายังไม่ดีดตัวขึ้น โอกาสที่หลุดแนวรับเชิงราบดังกล่าวลงมา จะยังมีความเป็นไปได้มากขึ้น ซึ่งราคาหุ้น SCCC ตอนนั้นก็หลุดลงมาจริงๆซะด้วย!

ตัวอย่างที่ 4.1c

Broadening Formation

รูปแบบต่อไป ของ continuation patterns ที่เราจะพูดถึงคือ **broadening formation** ลักษณะที่สำคัญคือ การแกว่งตัวหรือสลับตัวในช่วงปลาย จะขยายวงกว้างมากกว่าตอนที่เริ่มฟอร์มตัว จากรูปที่ 4.2a จะทำให้เห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แม้ว่ารูปแบบนี้ตามหลักการเขาจัดให้อยู่ในหมวด continuation แต่ด้วยเหตุที่มันสลับตัวแรง บางครั้งอาจจะทำให้เกิด reversal แทนที่จะเป็น continuation patterns เช่นที่แสดงไว้ในรูปที่ 4.2a

รูปที่ 4.2a *Broadening Triangle*

รูปที่ 4.2b *Diamond*

และเมื่อเราเอา 2 รูปแบบ คือ Triangle และ Broadening เข้ามารวมตัวกัน เราจะได้รูปแบบอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า *Diamond* แต่รูปแบบนี้ แทนที่จะเป็น continuous pattern กลับกลายเป็น reversal pattern

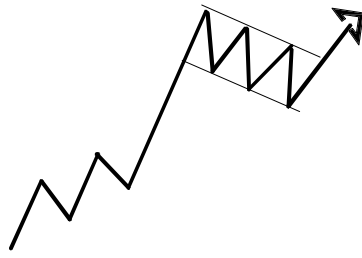
มาถึงจุดนี้ ลองตั้งสติทบทวนรูปแบบที่ผ่านมาก่อนสักครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความแม่นยำ และขจัดความสับสน แล้วค่อยก้าวเดินต่อไปในรูปของ flags and pennants

Flags and Pennants

ก่อนอื่นขออธิบายลักษณะ flags และ pennants ใหนักถึงหน้าตาของ flags จะเปรียบเสมือนธงสี่เหลี่ยมที่กำลังปลิวไสว ส่วน pennants จะเสมือนธงที่กำลังปลิวไสวเหมือนกัน แต่เป็นธงสามเหลี่ยม ครับ!

จากรูปที่ 4.3a และ 4.3b จะเห็นว่า flags และ pennants เป็นการพักตัวของแนวโน้มเดิม ก่อนที่จะมีการขยับตัวไปในทิศทางเดิม เช่น ถ้าแนวโน้มเดิมเป็น uptrend เมื่อเกิด flags หรือ pennants ราคาจะมีการอ่อนตัวลงมาในลักษณะที่เป็นการพักตัว หลังจากนั้นก็ได้มีการเคลื่อนตัวต่อไปในทิศทางของ uptrend ตามเดิม การเคลื่อนไหวของจำนวนหุ้นที่ซื้อขายจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการเคลื่อนไหวของราคา เช่น ตอนที่หุ้นขึ้น จำนวนหุ้นก็มากขึ้นตาม แต่ตอนที่หุ้นพักตัว จำนวนหุ้นก็มี

การแผ่ตัวลงตามเป็นต้น อ้อ!เกือบลืมไป ระยะเวลาที่ใช้ในการฟอร์มตัวของ flags และ pennants ปกติแล้วจะกินเวลาไม่เกิน 3 สัปดาห์

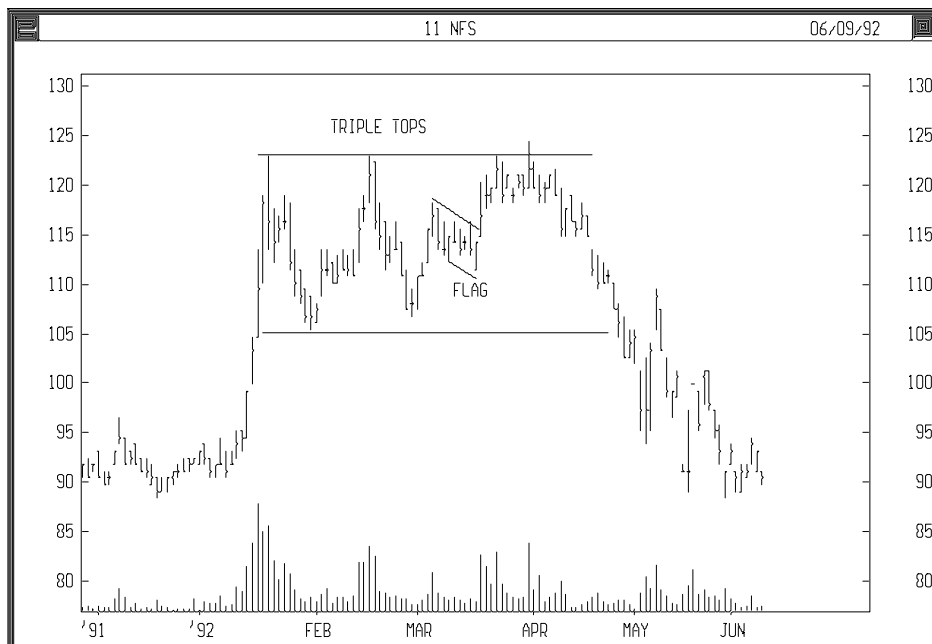

รูปที่ 4.3a: Flag

รูปที่ 4.3b: Pennant

ตัวอย่างที่ 4.2 ข้างล่างนี้ ไม่ใช่ต้องการแสดง triple tops นะครับ แต่ต้องการแสดงให้เห็นถึง flag ที่เกิดขึ้นในช่วงที่แนวโน้มใหญ่เป็นรูป triple tops อันที่จริงแล้ว การเกิดรูปแบบต่างๆ สามารถที่จะผสมผสานกันได้ตลอดเวลา จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวของราคาก่อนและหลังการเกิด flag นั้น ยังคงอยู่ในแนวเดิม คือจากขาขึ้นก็ยังขึ้นอยู่ อย่างไรก็ตาม กรอบการฟอร์มตัวใหญ่นั้น เป็น triple tops ซึ่งเป็น reversal pattern จึงทำให้ราคาปรับตัวลงมาในที่สุด

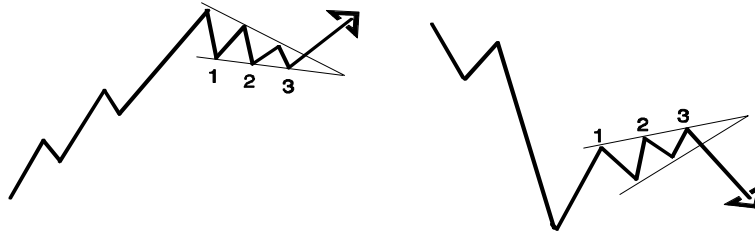

ตัวอย่างที่ 4.2

Wedge

รูปแบบถัดไป คือ wedge (รูปที่ 4.4) เมื่อมองแบบผิวเผิน จะมีความคล้ายคลึงกับ pennants แต่ไม่เหมือนกันตรงที่ว่า ระยะเวลาในการฟอร์มตัวของ wedge นั้น จะยาวนานกว่าการฟอร์มตัวของ pennants และที่สำคัญคือ การเกิดกันบั้งอัน

ใหม่ในช่วงฟอร์มตัว จะอยู่ต่ำกว่ากันบ้างในช่วงก่อนหน้า เช่น 3 อยู่ต่ำกว่า 2 และ 2 อยู่ต่ำกว่า 1 ส่วน wedge ที่เกิดตอน downtrend นั้น การเกิดยอดอันใหม่ ในช่วงฟอร์มตัวจะอยู่สูงกว่ายอดอันเดิม เช่น ยอด 3 อยู่สูงกว่ายอดที่ 2 และยอด 2 อยู่สูงกว่ายอดที่ 1 (เป็นไง รวบรวมดีไหมครับ)

รูปที่ 4.4 Wedge

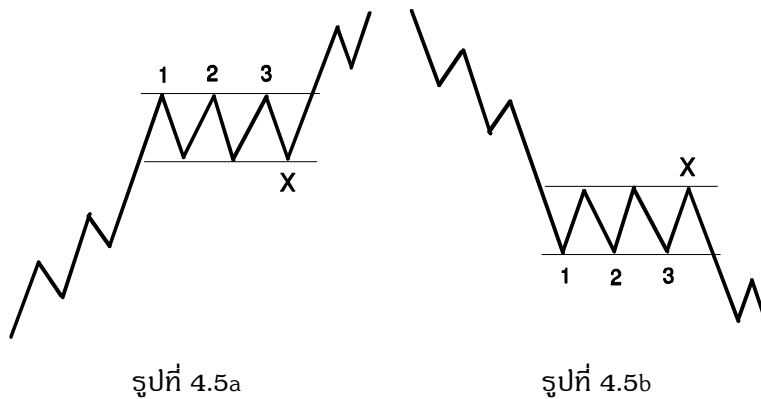
ตัวอย่างที่ 4.3

ดูตัวอย่างจริงของการฟอร์มตัวแบบ wedge ชะหน่อยครับ จากตัวอย่างที่ 4.3 จะเห็นได้ว่า หลังจากการฟอร์มตัวแบบ wedge แล้วการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น NFS ยังคงรักษาแนวโน้มเดิมได้อยู่ หรือพูดง่าย ๆ ว่า จากแนวโน้มเดิมที่เป็น uptrend หลังจากเกิด wedge แล้วก็ยังคงเป็น uptrend อยู่ต่อไป

อย่าพึ่งมึน นะครับ เพราะเหลืออีกเพียงแค่ 2 รูปแบบเท่านั้น ก็จะจบในส่วนของ continuation แล้วครับ อดทนหน่อยหนึ่ง

Rectangle

เอา rectangle ก่อนแล้วกัน ตอนนี้อยากให้ผู้อ่านนึกย้อนถึงรูปแบบของ triple tops หรือ triple bottoms เพราะจะทำให้การอธิบายนั้นง่ายขึ้น กล่าวคือ สมมติว่าแนวโน้มเดิมเป็น uptrend เมื่อเกิด triple tops ขึ้นแล้ว ก็จะมีการปรับตัวลง จนราคาได้ทะลุผ่าน base line ลงไป แต่ rectangle จะไม่ใช่เช่นนั้น กล่าวคือ เมื่อมีการปรับตัวลงหลังจากยอดที่ 3 ปรากฏว่าได้มีการติดตัวขึ้นจากเส้นฐาน (base line) ที่จุด x (รูปที่ 4.5a) เพราะฉะนั้นเริ่มที่จะไม่เหมือน triple tops แล้วนะ คิดดูให้ดีๆ หลังจากที่ติดตัวขึ้นจากจุด x แล้ว ราคาก็ได้มีการเคลื่อนตัวขึ้นต่อไป จนทะลุแนวต้านขึ้นไปได้ และนี่เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า rectangle เป็นรูปแบบของ continuation ไม่ใช่ reversal อย่างเช่น triple tops หรือบางคนอาจจะบอกว่า ในช่วง rectangle นั้น มันไม่ต่างจากการเคลื่อนไหวแบบ sideways เลยก็อาจจะใช่ครับ ไม่ได้ว่าจะไรครับ แต่ก็ขอบอกว่าผู้อ่านเริ่มเข้าใจแล้ว จริงไหม?

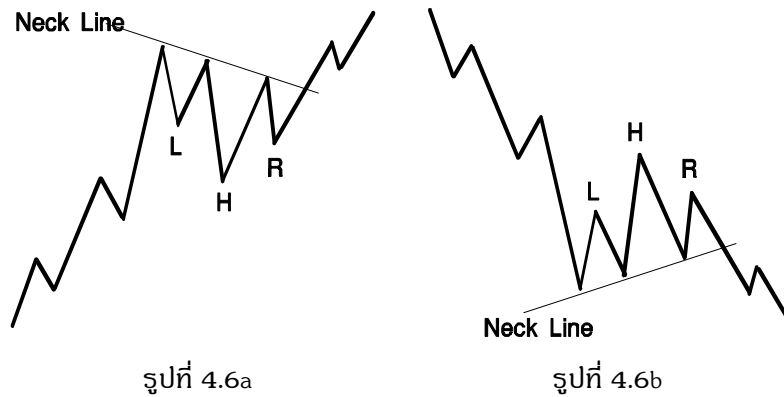
อ้อ เกือบลืมบอกไป ว่ากันว่าเมื่อมีข้อสังเกตบางประการ ในการแยกแยะระหว่าง triple tops หรือ triple bottoms กับ rectangle ก็คือ การเกิด triple tops หรือ triple bottoms นั้น จะมีช่อง (channel) ค่อนข้างกว้างกว่าช่อง (channel) ของ rectangle พุคอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในกรณีของ triple tops หรือ triple bottoms นั้น การเคลื่อนไหวขึ้นลงจะรุนแรงกว่า ในกรณีของ rectangle

หลังจากที่ผู้อ่านเข้าใจ rectangle ในกรณี uptrend แล้ว ดังนั้นรูปที่ 4.5b ที่แสดงถึง rectangle ในกรณี downtrend ก็น่าจะหวนหลมสำหรับผู้อ่าน ดังนั้น ผู้เขียนจึงจะขอข้ามไปพูดถึงรูปแบบสุดท้ายเลยดีกว่า

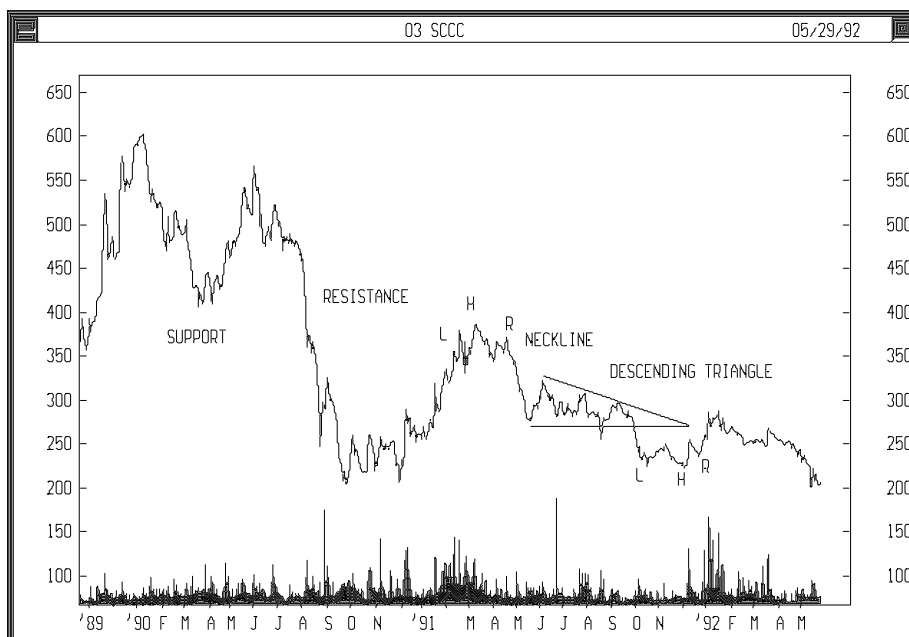
Inverted Head & Shoulders

รูปแบบสุดท้าย คือ head & shoulders เอ! ชื่อมันคุ้นๆอยู่นะ ใช่ครับ เพราะมันมีชื่อที่เหมือนกับรูปแบบที่เกิดใน reversal แต่ความหมายในที่นี้จะต่างกัน ที่ต่างกันคือ ในกรณีก่อนหน้านั้น เป็น reversal pattern แต่ตอนนี้จะเป็น continuous pattern ดูรูปที่ 4.6a จะเห็นว่ารูปร่างมันเหมือน head & shoulders ในกรณี uptrend เพียงแต่กลับหัว กล่าวคือพลิกเอาหัวและไหล่ชี้ลงมาข้างล่าง

แต่ถ้าแนวโน้มเดิมเป็น downtrend การเกิด head & shoulders ลักษณะของหัวและไหล่ จะอยู่ในลักษณะปกติ (คือหัวและไหล่ชี้ขึ้น ดังในรูปที่ 4.6b) ซึ่งกลับด้านกับกรณีของ head & shoulders ที่เป็น reversal ดังนั้น บางคนจึงเรียก head & shoulder ที่เป็น continuation pattern ว่าเป็น inverted head & shoulders เพราะมันกลับหัวกับกรณี reversal pattern ครับ

ตัวอย่างที่ 4.5 เป็นการนำหลักเกณฑ์ที่เราได้เรียนรู้ มาใช้ประยุกต์กับราคาหุ้น ในลักษณะที่ผสมผสานกันมากขึ้น ทั้งในส่วนของแนวรับแนวต้าน และรูปแบบของการฟอร์มตัว ณ จุดของเวลาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้อ่านลองสังเกตดูว่ามีรูปแบบใด ตรงไหน อย่างไร ก็ลองดูแล้วกันครับ ของแบบนี้ต้องหมั่นฝึกฝนครับ

Gaps

ถ้า ไหนเมื่อตะก๊อบอกว่า inverted head & shoulders เป็นรูปแบบสุดท้ายแล้วไง ทำไมยังมี gaps อะไร โผล่ออกมาอีก ครับ inverted head & shoulders เป็นรูปแบบสุดท้ายของ continuous patterns ที่เราพูดถึงจริงๆ ครับ แต่มันยังมีอีกรูปแบบหนึ่ง คือ gaps หรือ ช่องว่าง ซึ่งบางท่านก็เรียกว่า windows หรือ หน้าต่าง รูปแบบของ Gaps นี้ ความจริง ไม่ได้จัดเป็น continuous pattern หรือ reversal pattern อย่างแน่นอนตายตัวหรอกครับ คือมันสามารถเป็นไปได้อย่างหลายแบบ ทั้ง continuous และ reversal สุดท้ายแล้ว ผู้เขียนก็เลยไม่รู้จะเอาไปไว้ในบทไหนดี ก็เลยขอตะเอาไว้ที่นี้แล้วกัน เพื่อความสมบูรณ์ในเนื้อหามากขึ้น

คำว่า gaps อย่างเราๆท่านๆ คงทราบดีว่า มันมีความหมายคือ ช่องว่าง หรือช่องว่าง ซึ่งในทาง technical analysis นั้นก็มีความหมายเช่นเดียวกัน เพียงแต่มีการบ่งชี้อีกนิดว่า ช่องว่างดังกล่าว นั้น เป็นผลมาจาก แรงซื้อ (demand) และแรงขาย (supply) ไม่สามารถกำหนดราคาขึ้นมาได้ เมื่อเทียบกับช่วงราคาของวันก่อน และกว่าที่แรงซื้อและแรงขายจะพบกัน ก็จะทำให้ราคาที่ตกลงกันนั้น อยู่ห่างจากช่วงราคาของวันก่อนออกไป และการเคลื่อนไหวของราคาในวันนั้น ก็ไม่สามารถมาปิดช่องว่างดังกล่าวได้ จึงทำให้เมื่อเราพิจารณากราฟในกรณีวิเคราะห์บางช่วง จะเห็นได้ว่า มันมีลักษณะเป็นช่องว่างเกิดขึ้น

ท่านผู้อ่านลองจินตนาการถึง การที่ราคาเปิดในวันนั้น อยู่เหนือราคาสูงสุดของเมื่อวานขึ้นไปสักช่วงสัปดาห์ จะพบว่า มันจะเกิดช่องว่างขึ้นโดยไม่ต้องสงสัย และการเคลื่อนไหวของราคาในวันนั้น ก็ไม่ได้ลงมาปิดช่วงดังกล่าว หรือในทางกลับกัน หากราคาสูงสุดในวันนี้ อยู่ต่ำกว่าราคาต่ำสุดของเมื่อวานนี้สักช่วง ท่านผู้อ่านคงจะรู้ได้เลยว่า ช่วงดังกล่าวก็คือ gaps นั้นเองละครับ

โดยปกติแล้ว gaps ในช่วงขาขึ้น จะเป็นสัญญาณที่แสดงถึงความแข็งแกร่งของตลาด ขณะที่ gaps ในช่วงขาลง จะเป็นสัญญาณที่แสดงถึงความอ่อนตัวของตลาด อย่างไรก็ตาม gaps นั้นมีหลายแบบ ซึ่งบางแบบมีความสำคัญ บางแบบก็ไม่ค่อยมี รวมถึงการปิด gaps ที่อาจจะมีขึ้นได้ในบางรูปแบบ จึงทำให้มันสำคัญในการคาดการณ์แตกต่างกันไป ซึ่งผู้เขียนอยากจะอธิบายชนิดของ gaps ตลอดจนความหมายที่ซ่อนอยู่ภายในแต่ละ gap ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบดังนี้

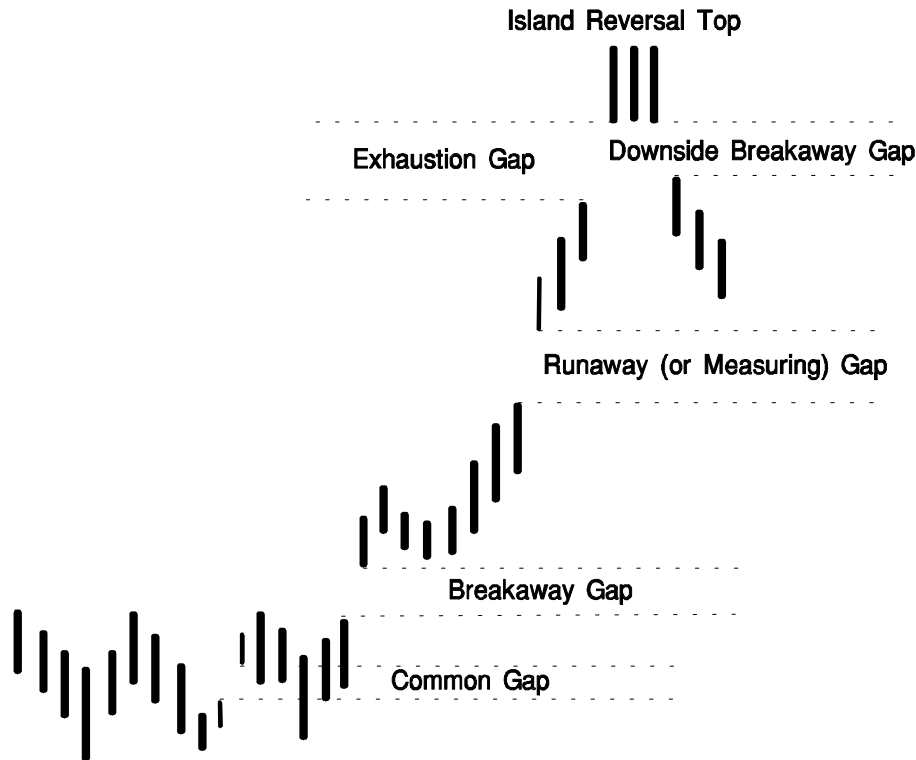
ชนิดของ gaps โดยทั่วไป จะมีอยู่ 4 ลักษณะ กล่าวคือ Common Gap (ไม่มีอะไรในกอไผ่), Breakaway Gap (ทะลุทะลวง), Runaway Gap (มาเท่าไหน ต่ออีกเท่านั้น), และ Exhaustion Gap (หมดแรงแล้ว)

รูปที่ 4.7 ซึ่ให้เห็นถึง ลักษณะของการเกิด gaps ในรูปแบบต่างๆ โดยสมมติว่า การเคลื่อนไหวเดิมนั้นเป็นขาขึ้น

คราวนี้ เราลองมาดูรายละเอียดในเรื่องของ gap แต่ละประเภทกันเถอะครับ

1. Common Gap ว่ากันว่าเป็น gap ที่มีความสำคัญน้อยที่จะนำไปใช้ในการคาดการณ์ เพราะ gap ลักษณะนี้ มักเกิดในช่วงที่มีการซื้อขายเบาบาง แรงซื้อหรือแรงขายที่เข้ามาจึงมีโอกาสผลักดันให้ราคาขยับตัวขึ้นจนเกิด gap ได้ อย่างไม่ยากเย็นนัก หรือมักจะเกิดอยู่ในช่วงการซื้อขายที่เรียกว่า sideways ซึ่งโดยปกติแล้ว technicians จะไม่ค่อยสนใจ gap ชนิดนี้มากนัก หรือพูดง่าย ๆ ก็คือไม่มีอะไรในกอไผ่ นั่นเอง

รูปที่ 4.7 Gaps แบบต่างๆ

2. Breakaway Gap ปกติมักเกิดขึ้นหลังจาก การฟอร์มตัวของราคาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และมักจะเป็นจุดเริ่มการ เคลื่อนตัวอย่างมีนัยสำคัญ หรือทะลุทะลวงได้ต่อไป ตัวอย่างเช่น ราคาที่มีการปรับตัวลงมาทดสอบ neckline (หลังจาก ที่ฟอร์มตัวแบบ head and shoulders) ซึ่งปรากฏว่า ราคาได้ทะลุ neckline ลงมาในลักษณะที่เกิด breakaway gap ซึ่งเป็นสัญญาณการปรับตัวลงอย่างเด่นชัด หรือในกรณีที่ราคาได้ฉีกทะลุเส้นแนวโน้มหลักที่เป็นขาขึ้น (major uptrend line) ลงมา ลักษณะของ gap แบบนี้ ก็จะถูกเรียกว่าเป็น breakaway gap ด้วยเช่นกัน ซึ่ง breakaway gap ดังกล่าวจะเป็นจุด เริ่มต้นของการปรับตัวลงอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตที่จะใช้ในการพิจารณาว่า gap ดังกล่าวนั้น มีนัยสำคัญหรือไม่ (หรือว่าเป็นสัญญาณ หลอก) ควรจะใช้วอลุ่มเข้ามาช่วยในการพิจารณา เพราะถ้าเป็นสัญญาณจริงแล้ว วอลุ่มจะค่อนข้างหนาเอากการที่เดียว อีกทั้งเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าเป็น breakaway gap จริง การเคลื่อนไหวของราคาจะไม่สามารถปิด gap ดังกล่าวได้ ดังนั้น หากว่า gap ดังกล่าวถูกปิดลง ด้วยการเคลื่อนไหวของราคาในลักษณะย้อนกลับ ก็มีความเป็นไปได้ที่ว่า สัญญาณดังกล่าวเป็นสัญญาณหลอก

นอกจากที่กล่าวข้างต้น ท่านผู้อ่านบางท่าน คงกำลังนั่งนึกอยู่ว่า breakaway gap ดังกล่าวนี จะทำหน้าที่ในการเป็นแนวรับแนวต้านได้หรือไม่? คำตอบก็คือ เป็นได้ครับ เพราะ breakaway gap ในช่วงขาขึ้นนั้น จะทำหน้าที่เป็นแนวรับ หากตลาดมีการปรับตัวลง ในทางกลับกัน breakaway gap ในช่วงขาลงนั้น จะทำหน้าที่เป็นแนวต้าน หากตลาดมีการปรับตัวขึ้น

3. Runaway Gap การที่ผู้เขียนได้ให้นิยามช่วยในการจำว่า "มาเท่าไหน ต่ออีกเท่านั้น" ก็เนื่องจากว่า runaway gap นี้ เป็น gap ที่จะเกิดขึ้นในช่วงบริเวณกึ่งกลางของการเคลื่อนไหว กล่าวคือ สมมติว่า ราคาเคลื่อนไหวขึ้นจากที่ระดับราคา 100 บาท (หลัง breakaway gap) และได้เคลื่อนไหวต่อเนื่องขึ้นมาจนเกิด gap อันที่ 2 (runaway gap) ซึ่งสมมติว่าอยู่ที่บริเวณ 150 บาท ดังนั้น ตามนิยามช่วยจำข้างต้น คงจะพอคาดการณ์ได้ว่า เป้าหมายราคา (target) หรือแนวต้านที่จะเกิดขึ้นนั้น จะอยู่หลังจาก runaway gap ไปอีกประมาณ 50 บาท หรือที่บริเวณ 200 บาทนั่นเอง เพราะ runaway gap นั้น จะเกิดขึ้นในช่วงกึ่งกลางของการเคลื่อนไหว และด้วยเหตุที่ gap ดังกล่าว สามารถใช้เป็นเครื่องช่วยการวัดระยะทางการเคลื่อนไหวได้ จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า measuring gap

ในสถานการณ์ของ runaway gap นี้ ว่ากันว่า เพียงवलุ่มปกตินั้น ก็สามารถทำให้ตลาดเคลื่อนไหวได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ซึ่งในเชิง uptrend ก็หมายถึงหลังเกิด gap นี้ก็สามารถเคลื่อนไหวต่อไปได้ แต่ในทางกลับกัน หากเป็น downtrend ก็คงลงอย่างไม่ต้องสงสัย

เช่นเดียวกับ breakaway gap ในกรณีของ runaway gap นั้น ก็สามารถที่จะทำหน้าที่เป็นแนวรับแนวต้านได้ แต่พึงสังเกตไว้ว่า หากเป็นสัญญาณจริงแล้ว gap ดังกล่าวจะต้องไม่ถูกปิดลง หมายความว่า ราคาในวันหลังๆจะต้องไม่รับลงมาปิดตัว gap ในกรณีที่แนวโน้มขึ้น เพราะถ้าเมื่อไหร่ที่ gap ถูกปิดสัญญาณที่เกิด จะเป็นไปทิศทางที่กลับกัน คือจากเดิมที่ว่าซื้อ ก็จะเป็นขายแทน

4. Exhaustion Gap (หมดแรงแล้ว) ชื่อมันก็บอกเป็นนัยๆอยู่แล้ว เพราะ gap ที่ว่านี้ เกิดในช่วงปลายๆของการเคลื่อนไหว สมมติว่า gap ดังกล่าวนี เกิดขึ้นในช่วงปลายการเคลื่อนไหวในเชิงขาขึ้น ก็จะเป็นการเตือนว่า การขยับตัวขึ้นในช่วงที่ผ่านมาเริ่มจะหมดแรงลงแล้ว หรือในทางกลับกัน หากราคามีการปรับตัวลงติดต่อกันมานาน และได้เกิด gap ขึ้นขึ้น จะมีความเป็นไปได้สูง ที่ราคาหุ้นจะตีกลับขึ้นมา

ข้อแตกต่างประการหนึ่งของ gap นี้ กับบรรดา gaps ที่กล่าวมาข้างต้น จะอยู่ตรงที่ว่า exhaustion gap อาจจะถูกปิดหรือไม่ก็ได้ สมมติว่า เดิมการเคลื่อนไหวของราคาเป็นขาขึ้น การที่ gap ไม่ถูกปิดนั้น ไม่ได้หมายความว่า ราคาไม่ได้ปรับตัวลง แต่การปรับตัวลงจะเป็นลักษณะที่เกิด gap ขึ้นมา (แทนที่ราคาจะไหลลงอย่างต่อเนื่อง) ดังนั้น คงจะขาดเสียมิได้ ที่จะไม่กล่าวถึงเรื่องการตีเกาะ (Island reversal) เพราะหลังจากที่เกิด exhaustion gap ขึ้นมาในช่วงปลาย uptrend ราคา มักจะขยับตัวแคบๆเหนือ gap นั้นก่อน (แต่แค่ไม่กี่วัน) ก่อนที่ราคาจะร่วงลงมาในลักษณะ breakaway gap ขาลง ดังนั้น การขยับตัวแคบๆที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงมีลักษณะคล้ายเกาะที่ห่อหุ้มไปด้วยน้ำ ซึ่งชี้ถึงการเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนไหวของราคาได้เกิดขึ้นแล้ว (กรณีนี้จากเดิมที่เป็นขาขึ้น ก็จะเป็นขาลงแทน) อย่างไรก็ตาม นัยสำคัญของการเปลี่ยนทิศนั้น คงต้องพิจารณาควบคู่กับเรื่องของ trend และ pattern ด้วย เพราะความสำคัญในแต่ละสิ่ง อาจจะเสริมหรือหักล้างกันก็ได้ครับ

ส่งท้าย

มาถึงจุดนี้ (หวังว่าคงจะยังไม่หมดแรงนะครับ) ผู้อ่านก็ได้เรียนรู้ วิธีการบางประการที่จะใช้ในการวิเคราะห์ทางเทคนิคแล้ว วิธีเหล่านี้เป็นวิธีพื้นฐานของการวิเคราะห์ทางเทคนิค ซึ่งจะช่วยให้คุณเข้าใจเทคนิคอื่นๆได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทีเดียว เพราะถ้าพื้นฐานแน่น การนำมาประยุกต์และพลิกแพลง กับเครื่องมืออื่นๆ ที่จะได้กล่าวถึงในต่อไป ก็จะมีความแม่นยำมากขึ้น

และแน่นอน การเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเทคนิค ไม่ได้จบอยู่เพียงแค่นี้ เพราะยังมีเครื่องมือที่สำคัญอีกหลายอย่าง รวมทั้งดัชนีเครื่องชี้ (indicators) อีกมากมาย แต่ก็คงต้องรอไว้อ่านในบทถัดไป ซึ่งถ้าท่านผู้อ่านเหนื่อยแล้ว จะพักก่อนก็ได้ แล้วค่อยมาอ่านต่อเมื่อจิตใจปลอดโปร่ง อย่างไม่ก็คงต้องขอบคุณครับที่ติดตามมาตั้งแต่ต้น

This page is intentionally left blank

บทที่ 5

แผนภาพ Point & Figure

แผนภาพ Point-and-Figure เป็นวิธีการวิเคราะห์ทางเทคนิคอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาช้านาน รูปแบบของแผนภาพสำหรับการวิเคราะห์แบบ point-and-figure นี้ จะมีข้อแตกต่างจากแผนภาพที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางเทคนิคประเภท Bar Chart ที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่พอสมควร เพราะใน bar chart นั้น แกนนอนจะแสดงให้เห็นถึงเวลา ซึ่งเวลาที่เราดูรูปเราก็จะรู้ทันทีว่า ณ วันหนึ่งวันใดในอดีต ราคาเปิดปิดสูงสุดต่ำสุดของวันนั้นเป็นเท่านี้ และแท่ง bar chart แท่งหนึ่งก็แทนการซื้อขาย 1 วัน (ในกรณี daily chart) หรือ อาจจะเป็น 1 สัปดาห์ (ในกรณี weekly chart) ซึ่งจะแน่นอนตายตัว

154	X				
153	X	O	X		
152	X	O	X	O	
151		O	X	O	
150		O		O	X
149				O	X
148				O	X
147				O	
146					

รูปที่ 5.1

แต่ในแผนภาพแบบ point-and-figure นั้น จะแสดงการเกิดขึ้นของราคาด้วยตัวอักษร O และ X ดังแสดงในรูปที่ 5.1 แม้กราฟที่เห็นจะดูเป็นแท่งๆ เหมือนกัน แต่เราก็บอกไม่ได้ว่าแต่ละแท่งกราฟนั้น กินเวลานานเท่าใด เพราะตราบิตที่ยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือกลับทิศทางการเคลื่อนไหวของราคา ก็ยังคงแสดงอยู่ในแท่งกราฟ (O หรือ X) อันเดิม ดังนั้น แท่งกราฟหนึ่งแท่ง อาจจะสามารถแสดงข้อมูลหลายวันก็ได้ ซึ่งเป็นเสมือนกลไกของการบีบอัดข้อมูล (compression) เพื่อให้เห็นแนวโน้มของราคาในอีกรูปแบบหนึ่ง ผลพลอยได้ที่สำคัญก็คือ กลไกการบีบอัดข้อมูลนี้ จะช่วยกรองเอาการเคลื่อนไหวของราคาที่เป็นการเคลื่อนไหวแบบสุ่ม (noise) และไม่เกี่ยวข้อง กับแนวโน้มออกไป ทำให้เราเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

การสร้างแผนภาพ Point-and-Figure

มาถึงตอนนี้ คงจะต้องเริ่มเข้าสู่วิธีการในการสร้างแผนภาพ พ้อย แอนด์ ฟิกเกอร์ กันแล้ว โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสร้างแผนภาพ คือ สมุดกราฟ (ซึ่งมีตารางเป็นช่องๆ ที่เคยใช้ในสมัยเด็กๆ เวลาที่คุณครูให้เขียนกราฟนั่นแหละครับ) แต่ท่านผู้อ่านบางท่าน อาจจะบอกว่าเดี๋ยวนี้มีคอมพิวเตอร์ ตลอดจนถึงโปรแกรมที่จะจัดการสร้างแผนภาพ พ้อย แอนด์ ฟิกเกอร์ แล้วทำไมยังต้องใช้อีก (ถ้าสมัยไปหรือเปล่าผู้เขียน) แต่ในความเห็นของผู้เขียน เห็นว่า การเข้าใจในหลักการขั้นพื้นฐาน คงไม่ทำให้เกิดความเสียหายอะไรขึ้นมา ดังนั้น การลงมือทำการสร้างแผนภาพด้วยตนเอง ให้มีความเข้าใจและชำนาญก่อน แล้วค่อยไปใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการสร้างแผนภาพทีหลัง น่าจะเป็นการเสริมให้ผู้ที่มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น และเชื่อว่าแผนภาพที่เครื่องคอมพิวเตอร์สร้างให้บางครั้งนั้น ยากต่อการพิจารณา เพราะรูปมันเล็กจนเกินไป สำหรับผู้ที่เคยผ่านการใช้สมุดกราฟในการสร้างแผนภาพ คงมีหนทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่บ้าง

ขั้นแรกในการลงมือสร้างแผนภาพ คงเป็นเรื่องการกำหนดขนาดช่อง (box size) ว่าแต่ละช่องมีค่าเท่ากับเท่าไร วิธีที่ง่ายที่สุดคือ กำหนด box size เท่ากับช่วงการเปลี่ยนแปลงของราคา หรือ spread ในการซื้อขายหุ้นนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ถ้าหากว่าราคาหุ้นอยู่ระหว่างราคาตั้งแต่ 100 ถึง 199 บาท ขนาด box size จะเท่ากับ 1 บาท ซึ่งเท่ากับช่วงการเปลี่ยนแปลงของราคาในตอนซื้อขายหุ้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การกำหนด box size นั้น เป็นไปตามที่ผู้ศึกษาจะพิจารณาเห็นสมควร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็มีข้อผูกพันใจหนึ่งว่า ขนาดของ box size นั้น จะมีผลต่อความไวในการเปลี่ยนแปลงทิศทางของราคา โดยถ้ายังมีค่าน้อย การเปลี่ยนแปลงทิศทางก็จะยิ่งไวขึ้น ดังนั้น การจะเลือกขนาดของ box size ควรที่จะมีความสัมพันธ์ต่อช่วงที่ใช้ในการศึกษาด้วย อาทิ ถ้าต้องการศึกษาการเคลื่อนไหวของราคาในช่วงระยะยาว การเลือกขนาดของ box size นั้น ก็ควรที่จะมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าปกติ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ควรที่จะเข้าใจวิธีการบันทึกราคาลงไปในตาราง ตลอดจนถึงกฎเกณฑ์ที่จำเป็นต้องทราบในการสร้างแผนภาพ เพื่อให้เข้าใจในหลักเกณฑ์ รวมถึงกฎไปพร้อมๆกัน ลองดูตัวอย่างต่อไปนี้

160	X			
159	X			
158	X			
157	X			
156	X			
155	X			
154	X			
153	X			
152	X			
151	X			
150	X			

รูปที่ 5.2

150	O			
149	O			
148	O			
147	O			
146	O			
145	O			
144	O			
143	O			
142	O			
141	O			
140	O			

รูปที่ 5.3

สมมติว่า ขณะนี้ราคาหุ้นอยู่ที่ราคา 150 บาท เราก็ค้นที่ค่า 150 บาทลงไป แต่ไม่ใช่ในลักษณะที่เป็นค่าตัวเลข แต่จะใช้สัญลักษณ์ X หรือ O แทน การจะใช้เครื่องหมายใดควรดูว่า หลังจากราคาที่ 150 บาทแล้ว ราคาหุ้นมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางใด เพราะสัญลักษณ์ X และ O นั้น มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าหากว่า ราคามีการเคลื่อนไหวในทิศทางขึ้น ก็จะใช้สัญลักษณ์ X สมมติว่า ราคาเคลื่อนไหวตัวขึ้นไปถึงระดับราคาสูงสุดที่ 160 บาท และปิดที่ระดับราคานี้ด้วย เราก็จะได้สัญลักษณ์ X เพิ่มขึ้นอีก 10 ตัวจริงไหม (รูปที่ 5.2) เพราะแต่ละช่องที่ใช้บันทึกค่า X นั้น มี box size เท่ากับ 1 บาท ดังนั้น เมื่อราคาสูงสุดเปลี่ยนแปลงไปถึง 10 บาท จำนวน X ที่ได้เพิ่มเข้ามาจึงมี 10 ตัว

ในทางกลับกัน หากราคาหุ้นมีการอ่อนตัวลงจากระดับราคา 150 บาท ลงไปที่ระดับราคาต่ำสุดที่ 140 บาท และปิดที่ระดับราคานี้ด้วย ก็จะทำให้การใช้สัญลักษณ์ O ในการบันทึกค่าลงไป (รูปที่ 5.3)

มาถึงตรงจุดนี้ ทำให้เราทราบได้ว่า สัญลักษณ์ใดที่ใช้ในกรณีไหน และเพื่อความสะดวกในการอธิบาย จะขออธิบายในกรณีที่หุ้นมีการเริ่มต้นด้วยแถว X ก่อน สมมติว่าในวันที่ 2 ราคายังคงปรับตัวขึ้น โดยมีราคาสูงสุดอยู่ที่ 170 บาท เราก็ไม่

ต้องทำอะไรมาก นอกจากบันทึกราคาต่อขึ้นไปจนถึงระดับราคา 170 บาท ทั้งนี้เพราะราคาสูงสุดอยู่สูงกว่าวันก่อน ($170 > 160$)

แต่ถ้าหากว่าราคาสูงสุดวันที่ 3 ไม่เกินราคาสูงสุด (170) เช่นอยู่ที่ 170 บาท ก็ต้องหันกลับมาพิจารณาว่า ราคาต่ำสุดวันที่ 3 อยู่ต่ำกว่าราคาสูงสุด (170) อย่างน้อยสามช่วงการเปลี่ยนแปลงของราคาหรือไม่? ซึ่งในที่นี้ สมมติให้ราคาต่ำสุดเท่ากับ 169 บาท ซึ่งไม่น้อยกว่าสามช่วงของการเปลี่ยนแปลงราคา ซึ่งมีค่าในที่นี้เท่ากับ 3 บาท ก็นั่งอยู่เฉยๆไม่ต้องบันทึกอะไร

ในทางกลับกัน หากราคาต่ำสุดวันที่ 3 อยู่ที่ 166 บาท ซึ่งอยู่ต่ำกว่า 170 บาทลงมามากกว่า 3 บาท กรณีนี้ก็เริ่มบันทึกสัญลักษณ์ O ลงไปในคอลัมน์ที่อยู่ทางขวามือของคอลัมน์ X โดยเริ่มบันทึกในช่องที่อยู่ต่ำกว่าช่องราคาสูงสุด X ลงไปหนึ่งช่อง ดังรูปที่ 5.4

170	X			
169	X	O		
168	X	O		
167	X	O		
166	X	O		
165	X			
164	X			
163	X			
162	X			
161	X			
160	X			
159	X			
158	X			
157	X			
156	X			
155	X			
154	X			
153	X			
152	X			
151	X			
150	X			

รูปที่ 5.4

150	O			
149	O			
148	O			
147	O			
146	O			
145	O			
144	O			
143	O			
142	O			
141	O			
140	O			
139	O			
138	O			
137	O			
136	O			
135	O			
134	O	X		
133	O	X		
132	O	X		
131	O	X		
130	O			

รูปที่ 5.5

ท่านผู้อ่านคงสงสัยว่า 3 บาท ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา การเปลี่ยนการใช้สัญลักษณ์ X มาเป็น O นั้นมาจากไหน? แท้จริงแล้ว มันเป็นกฎที่นิยมใช้กัน ซึ่งกฎดังกล่าวเรียกกันว่า Three-box reversal ซึ่งได้มาจาก ค่าสามเท่าของ box size ซึ่งจากข้างต้น ที่กำหนด box size เท่ากับ 1 บาท ดังนั้น Three-box reversal มีค่าเท่ากับ 3 บาทนั่นเอง แต่ถ้าใครอยาก จะเปลี่ยนกฎ reversal นี้ เป็นค่าอื่นนอกจากค่า 3 เท่าของ box size ก็ได้ แต่ควรที่จะดูว่า เมื่อเปลี่ยนไปแล้ว แผนภาพที่ได้ ออกมานั้น มีนัยสำคัญในการพิจารณาการเคลื่อนไหวของราคาหรือไม่? หรือให้รูปแบบราคาที่เกิดสัญญาณซื้อหรือขายที่ เชื่อถือได้หรือไม่? ถ้าใช้ได้ดีกว่า ก็คงไม่มีใครห้ามหรือครับ!

นอกจากนี้ สิ่งที่ท่านผู้อ่านสังเกตได้อีกอย่างหนึ่งคือ ในการบันทึกพ้อย แอนด์ ฟิกเกอร์ นั้น ไม่เกี่ยวข้องกับราคาปิดเลย ซึ่งเป็นไปตามหลักการของ พ้อย แอนด์ ฟิกเกอร์ ที่จะพิจารณาเพียงเฉพาะราคาสูงสุด กับราคาต่ำสุดเท่านั้น

แต่ถ้าสมมติว่า ในวันที่ 1 เรากำลังอยู่ในคอลัมน์ O อยู่ แทนที่จะอยู่ในคอลัมน์ X ข้างต้น อันเป็นผลเนื่องมาจาก การที่ราคาได้ปรับตัวลงจาก 150 บาทลงไประดับ 140 บาท และถ้าหากราคาต่ำสุดในวันที่ 2 อยู่ที่ 130 บาท เราก็บันทึกสัญญาณลักษณะ O ต่อกันไปจนถึง 130 บาท อย่างไรก็ตาม หากราคาต่ำสุดในวันที่ 3 อยู่ที่ 130 บาท ซึ่งไม่ต่ำกว่าราคาต่ำสุด (130) ต้องมาพิจารณาว่า ราคาสูงสุดเกินค่า Three-box reversal หรือไม่ ซึ่งกรณีที่ราคาสูงสุดในวันที่ 3 อยู่ที่ 131 บาท (อย่างน้อยกว่า 3 บาท) ก็ไม่ต้องทำอะไร แต่ถ้าหากว่า ราคาสูงสุดในวันที่ 3 อยู่ที่ 134 บาท ก็เริ่มเกิดการ reversal โดยในการบันทึกนั้น จะเปลี่ยนสัญญาณลักษณะจาก O มาเป็น X ซึ่งเริ่มบันทึกในคอลัมน์ถัดมาทางขวามือของคอลัมน์ O และเริ่มในช่องที่อยู่สูงกว่าช่องที่บันทึกสัญญาณลักษณะ O ขึ้นมาหนึ่งช่อง (ดังรูปที่ 5.5 ในหน้าที่แล้ว)

อย่างไรก็ตาม บางครั้งการเปลี่ยนแปลงของราคาค่อนข้างที่จะมีวงกว้าง เช่น ราคาสูงสุดในวันที่ 10 อยู่สูงกว่าราคาสูงสุดของ X ที่กำลังบันทึกอยู่ในวันที่ 9 แต่หากมองถึงราคาต่ำสุดในวันที่ 10 แล้ว พบว่า มีค่ามากกว่า three-box reversal ถ้าปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แล้ว ก็คงจะบันทึกจำนวน X ต่อไปจนถึงจุดสูงสุดที่ได้ในวันที่ 10 โดยไม่เหลียวแลต่อค่าต่ำสุดที่เกิด แต่ถ้าทำเช่นนั้น อาจดูเหมือนว่าเป็นการเพิกเฉยต่อสิ่งที่อาจจะกลายมาเป็นสัญญาณบวกกลับที่มีนัยสำคัญก็ได้ หนทางในการจัดการต่อสถานการณ์เช่นนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละคน อาทิ บันทึก X จนถึงราคาสูงสุดก่อน แล้วจึงเลื่อนคอลัมน์มาทางขวามือเพื่อบันทึกสัญญาณลักษณะ O หรือบางทีอาจจะใช้วิธีบันทึก X จนถึงราคาสูงสุด และเลื่อนคอลัมน์มาทางขวามือ และบันทึกเป็นสัญญาณลักษณะ X ไปกลางไปก็ได้ แทนที่จะใช้สัญญาณ O เพื่อเป็นการเตือนว่า การกลับทิศทางที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญได้ปรากฏขึ้นในระหว่างวัน

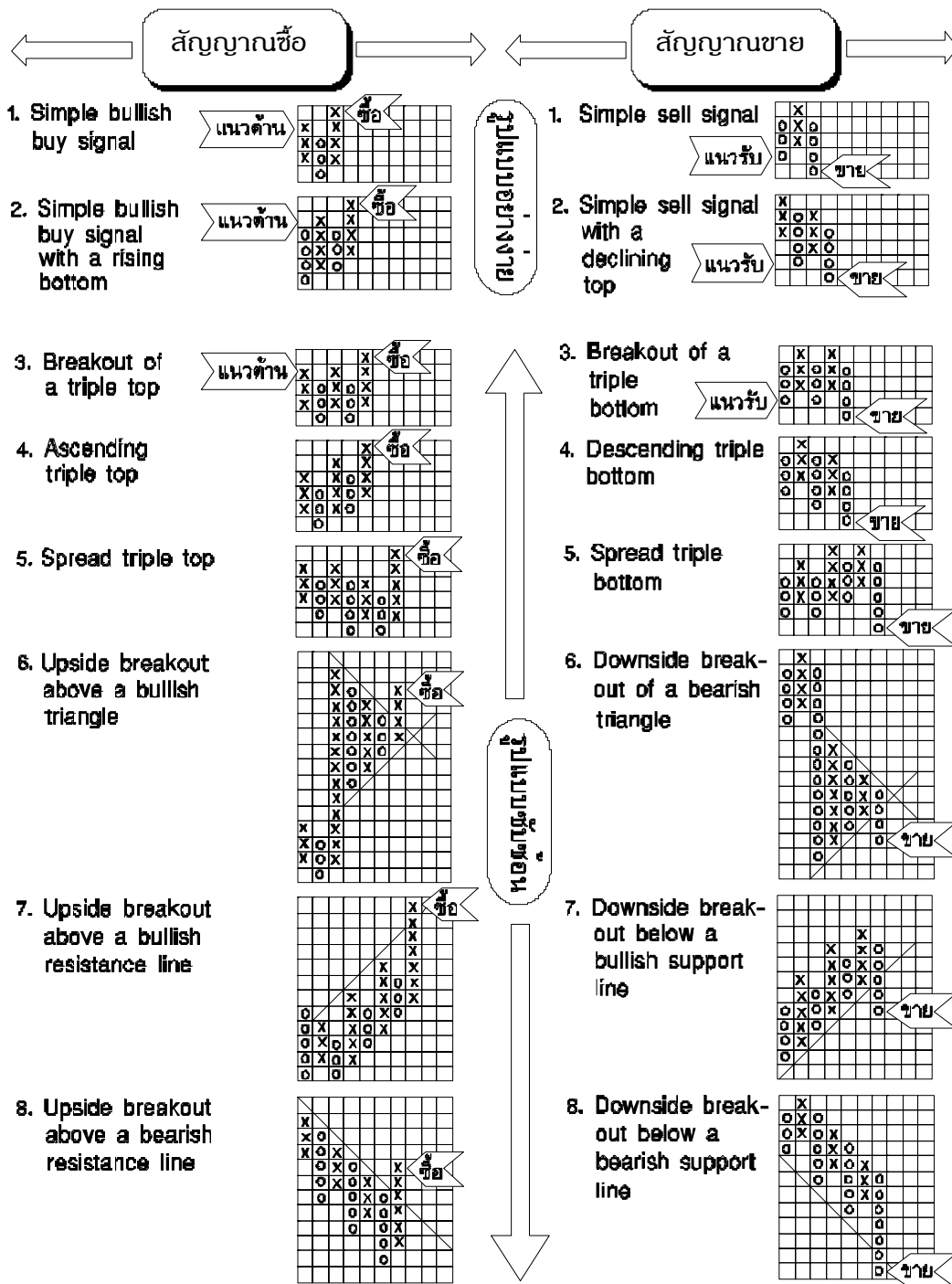
รูปแบบสัญญาณซื้อ และสัญญาณขาย

มาถึงจุดนี้ เราจะลงลึกเข้าไปศึกษารูปแบบของแผนภาพที่อาจจะเกิดขึ้น ในการให้สัญญาณซื้อหรือขาย ซึ่งมีรูปแบบดังแสดงในรูปที่ 5.6 ครับ

การอธิบายจะขอยกตัวอย่างเพียง 2 รูปแบบเท่านั้น โดยรูปแบบแรกคือ สัญญาณซื้อเมื่อเกิดการทะลุยอดที่ 3 (breakout of a triple top) และสัญญาณขายเมื่อเกิดการทะลุเส้นแนวรับขาขึ้นลงมา (downside breakout below a bullish support line) ซึ่งให้สัญญาณขายออกมา เพราะหากเข้าใจในหลักการเกิดสัญญาณซื้อหรือขายแล้ว การสร้างรูปแบบไหนๆ ก็ง่ายสำหรับเราในการเข้าใจมัน

การเกิดสัญญาณซื้อตามการทะลุยอดที่ 3 นั้น แท้จริงคือ การทะลุแนวต้านขึ้นมา ซึ่งตามหลักที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องของแนวรับแนวต้าน การทะลุแนวต้านขึ้นมาได้ หมายถึงการเกิดสัญญาณซื้อ คำถามที่ตามมาคือ รู้ได้ยังไงว่าตรงไหนเป็นแนวต้าน? คำตอบคือ แนวต้านจะอยู่ที่ยอดของสัญญาณ X ที่เกิดขึ้น 2 ครั้งที่ผ่านมา เพราะการที่สัญญาณ X เปลี่ยนมาเป็นสัญญาณ O หมายถึง แรงขายมีมากกว่าแรงซื้อ จึงเป็นแนวต้านขึ้นมา การข้ามยอดของสัญญาณ X ขึ้นไปได้ แสดงให้เห็นถึง อุปสงค์มีมากกว่าอุปทาน ย่อมจะส่งผลให้ราคามีการปรับตัวสูงขึ้น จึงเกิดสัญญาณซื้อขึ้นตามมานั่นเอง

รูปที่ 5.6: สัญญาณซื้อและสัญญาณขายของ Point-and-Figure

ส่วนสัญญาณขาย ที่เกิดจากการที่ราคาทะลุเส้นแนวรับขาขึ้นลงมา หมายถึง การที่แรงขายมีมากกว่าแรงรับตามเส้น trend หรือเกิดอุปทานส่วนเกิน ย่อมมีผลให้ราคาปรับตัวลง เพราะผู้ซื้อที่เคยเข้าไปรับซื้อตามแนวเส้น trend นั้น ตอนนั้นรับไม่อยู่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่คนขายมีกำลังสูงกว่า ดังนั้น ใครที่ชิงหลบออกไปก่อนนั้น ก็ไม่ต้องเจอกับสภาพติดหุ้น ทำให้ยิ่งเป็นการจุดชนวนของแรงขายออกมา สัญญาณขายจึงเกิดขึ้น

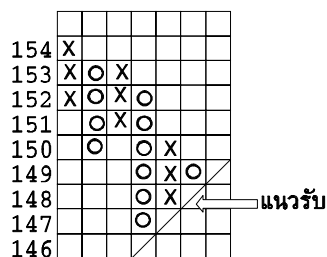
อย่างไรก็ตาม ควรที่จะสังเกตในรูปด้วยว่า จุดที่ทะลุ (breakout) นั้น อาจจะยังไม่ให้สัญญาณซื้อ หรือสัญญาณขายออกมาในทันทีทันใด แต่จุดถัดไปจะเป็นจุดของการให้สัญญาณออกมา นอกจากนี้ ว่ากันว่า ascending triple top ให้สัญญาณซื้อที่เชื่อถือได้มากที่สุด ขณะที่การ breakout of a triple bottom ให้สัญญาณขายที่เชื่อถือได้มากที่สุด แต่จะเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหนดูกันเองแล้วกันนะครับ!

เส้นแนวโน้ม (Trend Line)

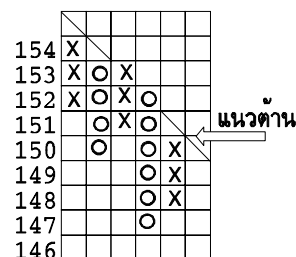
นอกจากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในการใช้ point-and-figure ยังมีการนำเรื่องเส้นแนวโน้ม (trend line) ที่ทำมุม 45 องศา เข้ามาช่วยในการพิจารณาแนวโน้มที่เป็นอยู่ ตลอดจนใช้เป็นตัวกรอง (filter) ในการให้สัญญาณซื้อขาย ซึ่งเส้นแนวโน้มมีวิธีการลากเส้นดังนี้

กรณีที่แนวโน้มเป็นขาขึ้น (uptrend) เส้นแนวโน้มถูกเรียกว่า bullish support line ซึ่งถูกลากทำมุม 45 องศาขึ้นไปทางขวา มือจากช่องที่อยู่ต่ำกว่าปลายสัญญาณลักษณะ O ลงไป 1 ช่อง ดังรูปที่ 5.7 ซึ่งตราบใดที่ราคายังคงอยู่เหนือเส้นดังกล่าว แนวโน้มนั้นยังคงถือว่าเป็น bullish อยู่

ในทางกลับกัน หากแนวโน้มเป็นขาลง (downtrend) เส้นแนวโน้มถูกเรียกว่า bearish resistance line ซึ่งถูกลากทำมุม 45 องศาลงมาทางขวามือ จากช่องที่อยู่เหนือยอดสัญญาณลักษณะ X ขึ้นไป 1 ช่อง (รูปที่ 5.8) ตราบใดที่ราคายังอยู่ต่ำกว่า downtrend line แนวโน้มนั้นยังคงถือว่าเป็น bearish อยู่

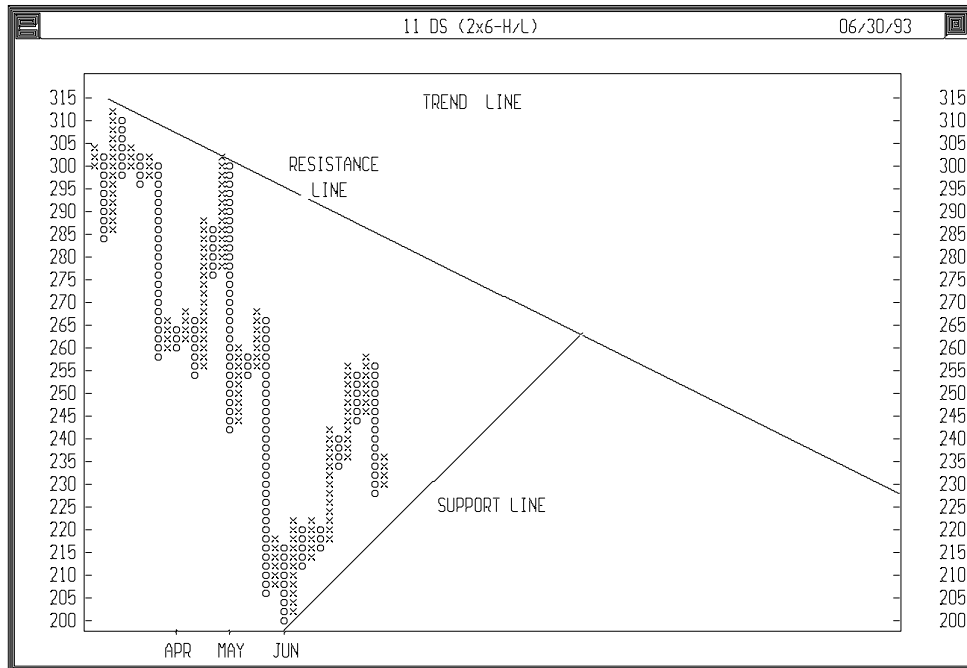

รูปที่ 5.7

รูปที่ 5.8

สำหรับตัวอย่างที่ 5.1 เป็นการแสดงถึงการนำเอาเส้น bullish support และเส้น bearish resistance มาใช้กับการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น DS

ตัวอย่างที่ 5.1

เป้าหมายราคา (Price Target)

แม้ว่าการศึกษาข้างต้น ได้นำพาเราไปสู่สัญญาณต่างๆในการเข้าซื้อ หรือขาย แต่ลองมานั่งนึกดูว่า ถ้าเรารู้ว่ามันเกิดสัญญาณซื้อขึ้นแล้ว จุดไหน? ถึงจะเป็นจุดที่จะเริ่มทำกำไรระยะสั้นออกมาได้แล้ว ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนทิศทาง หรือถ้ารู้ว่ามันให้สัญญาณขายออกมา จุดไหน? ถึงจะเหมาะในการเข้าซื้อซื้อก่อนที่จะมีการเปลี่ยนทิศทาง วิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ การกำหนดเป้าหมายของราคา (price objectives) ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธีคือ

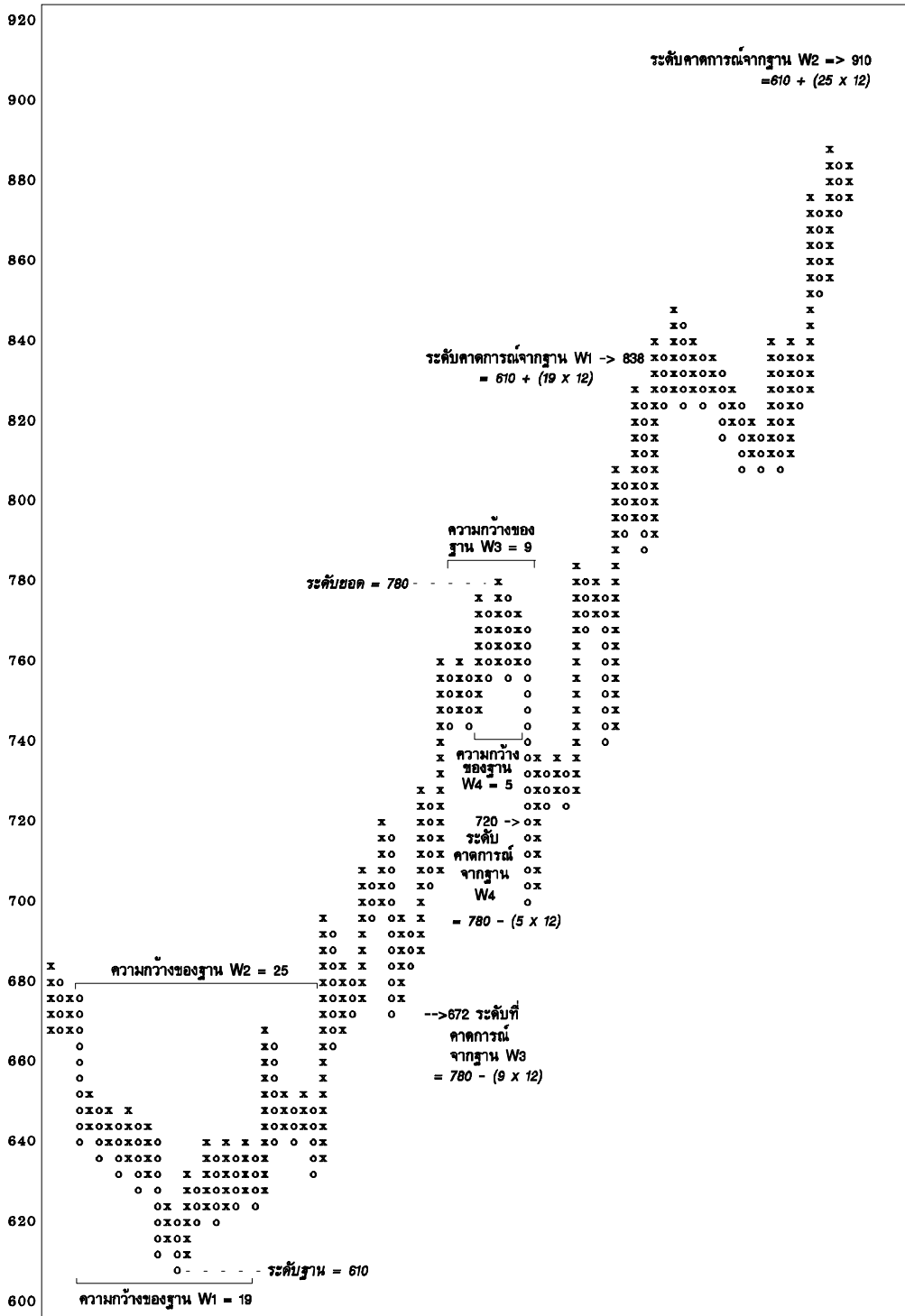
1. Horizontal count หลักการพื้นฐานที่ซ่อนอยู่หลังวิธีการนี้คือ ช่วงเวลาที่หุ้นใช้ในการรวบรวมกำลัง เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาถึงศักยภาพในการเคลื่อนไหว ดังนั้น การวัดความกว้างของการรวมกำลัง (consolidation) จึงถูกใช้ในการคาดการณ์ระดับราคา ที่จะขึ้นไปทดสอบ หรือในทางกลับกัน การวัดความกว้างของการกระจาย (distribution) ก็ถูกนำมาใช้ในการคาดการณ์ระดับราคา ที่จะมีการปรับตัวลงมาทดสอบ ซึ่งสูตรในการหาเป้าหมาย กรณีที่ราคากำลังมีการปรับตัวขึ้น คือ

$$H_u = P_L + (W \times RV)$$

โดยที่

1.	H_u	=	ระดับราคาที่เป็นเป้าหมาย
	P_L	=	ราคาต่ำสุด (จากสัญญาณลักษณะ O) ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ
	W	=	จำนวนคอลัมน์ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ
	RV	=	reversal value = (box size $\times$ จำนวน box)

2. ระดับราคาที่ใช้เป็นฐานนั้น จะต้องสามารถชี้ให้เห็นได้เด่นชัด
3. การนับจำนวนคอลัมน์ หรือค่า W นั้น จะไม่รวมคอลัมน์ที่เกิดการทะลุขึ้นไป (breakout)
4. ค่า RV นั้นเป็นค่าต่ำสุด (minimum reversal)

รูปที่ 5.9

ลองพิจารณาตัวอย่างที่แสดงไว้ในรูปที่ 5.9 ในหน้าที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ภายใต้กฎ Three-box reversal โดยมีค่า box size เท่ากับ 4 จะให้ค่า RV เท่ากับ 12 ขณะที่การนับจำนวนคอลัมน์ที่เป็นฐานนั้น มีค่า W_1 เท่ากับ 19 และระดับราคาที่ใช้เป็นฐานอยู่ที่ 610 บาท ดังนั้น เป้าหมายของราคาจึงมีค่าอยู่ที่ระดับ 838 บาท ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างต้น

และถ้าหากขยายคอลัมน์ที่ใช้เป็นฐานในการพิจารณา จาก W_1 ไป W_2 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ 25 ก็จะได้เป้าหมายของราคาที่อยู่สูงขึ้นไป ที่ระดับ 910 บาท

ส่วนสูตรที่ใช้ในการหาเป้าหมาย กรณีที่ราคากำลังมีการปรับตัวลง คือ

$$H_d = P_H - (W \times RV)$$

โดยที่

H_d = ระดับราคาที่เป็นเป้าหมาย

P_H = ราคาสูงสุด (จากสัญญาณ X) ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ

W = จำนวนคอลัมน์ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ

RV = reversal value

ลองคำนวณเป้าหมายราคา ดู ซึ่งคำตอบนั้นอยู่ในรูปที่ 5.9 แล้วครับ!

2. Vertical count วิธีการนี้ค่อนข้างที่จะง่ายกว่าวิธีการแรก ซึ่งสูตรที่ใช้ในการหาเป้าหมายราคา ในกรณีที่ราคามีการขยับตัวขึ้น คือ

$$V_{up} = \text{ราคาต่ำสุดที่ใช้เป็นฐาน} + (\text{จำนวน box ในการเปลี่ยนทิศครั้งแรก} \times RV)$$

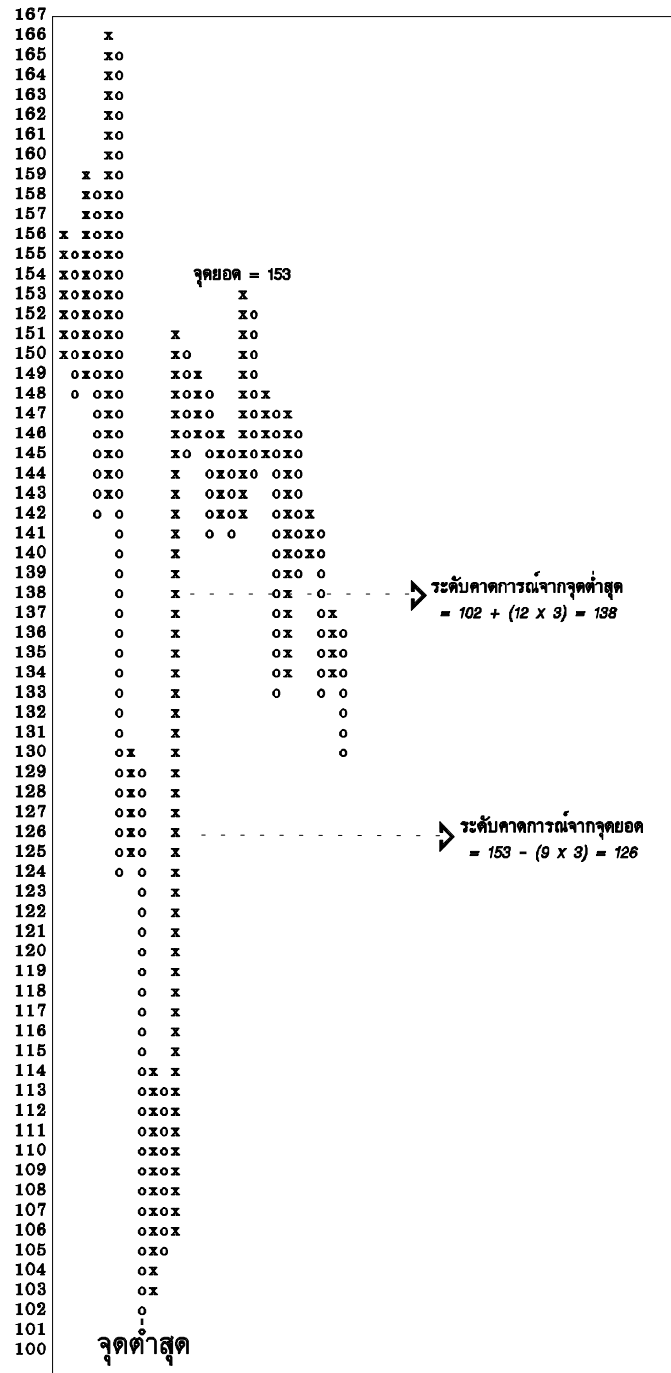
ตัวอย่างการใช้สูตร สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 5.10 ซึ่งจากรูปจะเห็นว่า ราคาที่ถูกใช้เป็นฐานนั้น อยู่ที่ ระดับ 102 บาท ส่วนจำนวน box ที่ใช้ในการเปลี่ยนทิศครั้งแรก (first reversal) กรณีนี้มีค่าเท่ากับ 12 ดังนั้น ภายใต้กฎ three-box reversal เป้าหมายราคาที่สามารถคำนวณได้ จึงมีค่าเท่ากับ 138 บาท

ในทางกลับกัน สูตรที่ใช้ในการหาเป้าหมายของราคา กรณีราคากำลังปรับตัวลง คือ

$$V_{down} = \text{ราคาสูงสุดที่ใช้เป็นฐาน} - (\text{จำนวน box ในการเปลี่ยนทิศครั้งแรก} \times RV)$$

ตัวอย่างแสดงอยู่ในรูปที่ 5.10 ราคาที่ถูกใช้เป็นฐานอยู่ที่ 153 บาท ส่วนจำนวน box ที่ใช้ในการเปลี่ยนทิศครั้งแรก กรณีนี้เท่ากับ 9 ดังนั้น ภายใต้กฎ three-box reversal เป้าหมายราคาที่สามารถคำนวณได้ จึงมีค่าเท่ากับ 126 บาท

มาถึงตรงจุดนี้ ผู้เขียนหวังว่า จากหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสร้างแผนภาพ ตลอดจนรูปแบบที่จะให้ สัญญาณซื้อหรือขาย จากเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิค ที่มีชื่อว่า พ้อย แอนด์ ฟิกเกอร์ นี้ น่าจะทำให้ผู้อ่านได้รับวิธีการ ตลอดจนยุทธวิธีที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงลง ก่อนที่จะไปลุยในตลาดหุ้น

รูปที่ 5.10

ระบบค่าเฉลี่ย เคลื่อนที่ Moving Averages

บทที่ 6

ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ เป็นเครื่องมือในการปรับค่าให้เรียบ เพื่อใช้ในการติดตามแนวโน้มราคาว่า ใกล้จะสิ้นสุดหรือกำลังจะเข้าสู่แนวโน้มใหม่หรือไม่ โดยพื้นฐานแล้ว ค่าเฉลี่ยจะช่วยกระจาย ความผิดปกติออกจากข้อมูลเช่น บางวันราคาอาจจะโด่งขึ้นโดยไม่มีเหตุผล และบางวันราคาอาจจะหล่นโดยไม่มีเหตุผล แต่ถ้าเราเฉลี่ยแล้วมันก็จะหักล้างกันไปทำให้ค่าเฉลี่ยนี้เรียบขึ้น

เมื่อตลาดอยู่ในช่วง Uptrend ราคาจะสูงขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สูงขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เป็นการเฉลี่ยจากราคาในอดีตหลายวัน ซึ่งตามค่าจำกัดความของคำว่า Uptrend นั้น หมายความว่าราคาก่อนๆจะต่ำกว่าราคาในปัจจุบัน ดังนั้น ในช่วง Uptrend ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งมีราคาก่อนๆซึ่งต่ำกว่าราคานั้นมาถ่วงเฉลี่ยด้วย จึงมีค่าต่ำกว่าราคาปัจจุบัน

แต่เมื่อตลาดเปลี่ยนแนวโน้มกลายเป็น Downtrend ราคาจะตกลง แต่ค่าเฉลี่ยจะตกลงช้ากว่า เนื่องจากถูกถ่วงถ่วงเฉลี่ยด้วยราคาในอดีตที่สูงกว่าราคานั้น จนถึงจุดหนึ่งซึ่งราคาตกลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่จุดนั้น เป็นการยืนยันว่าราคาที่ตกลงมานี้เป็นการเปลี่ยนแนวโน้มจาก Uptrend เป็น Downtrend ซึ่งราคาจะต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่

สัญญาณซื้อ สัญญาณขาย

- สัญญาณซื้อ เกิดขึ้นเมื่อ ราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวมันเองจากข้างล่างขึ้นข้างบน หรือเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลาสั้นกว่าได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลายาวนานกว่า จากข้างล่างขึ้นข้างบน
- สัญญาณขาย เกิดขึ้นเมื่อราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวมันเองจากข้างบนลงข้างล่าง หรือเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลาสั้นกว่าได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลายาวนานกว่า จากข้างบนลงข้างล่าง

การใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 2 ตัวประกอบกัน

(Double Moving Average Crossover)

ในบางครั้งราคาอาจมีการขึ้นลงแบบหลอกๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ผิดปกติหรือการปรับตัวที่มากเกินไป (Irregularities) ทำให้การใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ให้สัญญาณผิดพลาดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราใช้จำนวนวันในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่น้อยๆ ยิ่งทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย เนื่องจากมันเคลื่อนไหวตามราคาได้เร็วมาก

ทางหนึ่งที่ยอมรับใช้กันก็คือ ใช้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซึ่งคำนวณจากจำนวนวันที่น้อยแทนเส้นราคา เนื่องจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นี้ จะมีความเรียบมากกว่า จากนั้นใช้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อีกเส้นหนึ่ง ซึ่งคำนวณจากจำนวนวันที่มากกว่าเป็นตัวให้สัญญาณ เช่นเดียวกับในกรณีของการใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ตัวเดียว วิธีนี้จะให้สัญญาณหลอกน้อยลงเนื่องจากความผิดปกติของราคาจะถูกทำให้เรียบ โดยเส้นค่าเฉลี่ยที่คำนวณจากวันที่น้อยไปแล้ว แต่ข้อเสียของวิธีนี้ก็คือ จะให้สัญญาณที่ช้ากว่า เนื่องจากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่จะเคลื่อนไหวช้ากว่าราคา

การอ่านสัญญาณจากเส้นค่าเฉลี่ยสองเส้น ก็เหมือนกับการใช้เส้นค่าเฉลี่ยเส้นเดียว กล่าวคือ ถ้าค่าเฉลี่ยระยะสั้นตัดลงผ่านค่าเฉลี่ยระยะยาวให้ขาย ถือเป็น Sell Signal และถ้าค่าเฉลี่ยระยะสั้นตัดขึ้นผ่านค่าเฉลี่ยระยะยาว ให้ซื้อถือเป็น Buy Signal

นอกจากนี้ ตัวของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เอง ยังสามารถเป็นได้ทั้งแนวรับและแนวต้าน กล่าวคือ ในตอนที่ตลาดกำลังขึ้น (Uptrend) ราคาจะอยู่เหนือเส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ ดังนั้น เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่กรณีนี้ จะทำหน้าที่เป็นแนวรับ ถ้าราคาเปลี่ยนทิศทางและตกต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซึ่งเป็นแนวรับ แสดงว่าแนวโน้มเปลี่ยนแล้ว เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่จะกลับมาอยู่เหนือกว่าเส้นราคา และกลายเป็นแนวต้านไป

รูปแบบของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่

วิธีการสร้างค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Averages) นี้มีหลายแบบด้วยกันคือ

1. Simple Moving Average (SMA) เป็นชนิดที่ง่ายที่สุด อาศัยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิตเข้ามาคำนวณ

$$MA(n) = \frac{\sum_{i=1}^{10} P_i}{10}$$

ตัวอย่างเช่น ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันก็คือการคำนวณหาราคาเฉลี่ยในรอบ 10 วันที่ผ่านมา

$$\begin{aligned} MA(10) &= \frac{\sum_{i=1}^{10} P_i}{10} \\ &= \frac{(P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 + P_7 + P_8 + P_9 + P_{10})}{10} \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ยที่ได้นี้จะถือว่า ข้อมูลแต่ละตัวถูกให้น้ำหนักที่เท่าๆกันเช่น SMA 10 วันก็เฉลี่ยน้ำหนักให้ตัวละ $100/10 = 10\%$ หรือ 25SMA ก็เฉลี่ยให้น้ำหนักตัวละ $100/25 = 4\%$ เป็นต้น

2. Linear Weighted Moving Average (WMA) เป็นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบถ่วงน้ำหนักแบบหนึ่ง ที่นำเอาวิธีทางสถิติมาปรับให้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาเร็วขึ้น โดยการจัดสรรน้ำหนักที่ให้แก่ข้อมูลแตกต่างกัน ข้อมูลที่เพิ่งเกิดขึ้นล่าสุด จะได้รับการถ่วงน้ำหนักมากกว่าข้อมูลในอดีตนานมาแล้ว (ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลล้าสมัยกว่า) แต่หลักการยังใช้วิธีการหารแบบเส้นตรงอยู่ คือ ใช้ผลรวมของน้ำหนักทั้งหมดมาเป็นตัวหาร โดยมีสูตรดังนี้

$$WMA(n) = \frac{\sum_{i=1}^n iP_i}{\sum_{i=1}^n i}$$

แต่ในการคำนวณจริงๆ แล้วไม่ยุ่งยากอย่างที่คิด ตัวอย่างเช่น การคำนวณหา WMA 10 วันจะคำนวณจาก

$$\begin{aligned} WMA(10) &= \frac{\sum_{i=1}^{10} iP_i}{\sum_{i=1}^{10} i} \\ &= \frac{1 \times P_1 + 2 \times P_2 + 3 \times P_3 + \dots + 8 \times P_8 + 9 \times P_9 + 10 \times P_{10}}{1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10} \end{aligned}$$

จะเห็นว่าข้อมูลในวันที่ 10 จะมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 10/55 ซึ่งมากกว่าข้อมูลในวันที่ 1 ซึ่งมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 1/55 การถ่วงน้ำหนักข้อมูลล่าสุดมากกว่าข้อมูลเก่าๆ ในอดีตนี้ ทำให้ WMA เคลื่อนไหวได้รวดเร็วใกล้เคียงกับราคาปัจจุบันมากขึ้น

3. Exponential Moving Average (EMA) เป็นการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบถ่วงน้ำหนักที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่า Weighted Moving Averages แบบธรรมดา โดยมีการนำเอาค่าความผิดพลาดจากการพยากรณ์ มาปรับค่าเฉลี่ยตัวต่อไปให้ถูกต้องมากขึ้นสูตรก็คือ

$$EMA(N, t) = EMA(N, t-1) + a(P_t - EMA(N, t-1))$$

โดยที่ EMA(N,t) หมายถึง Exponential Moving Average ระยะเวลา N วัน ที่คำนวณได้ในวันที่ t ส่วน a คือค่า Smoothing Constant ซึ่งอันที่จริงแล้ว เป็นค่าที่ใช้ในการกำหนดว่า EMA ของเราจะตอบสนองต่อราคาล่าสุดมากน้อยเพียงใด จากผลการศึกษาของ Jack K. Hutson พบว่า ค่า a ที่เหมาะสม สำหรับจำนวนวันที่จะทำการเฉลี่ยเคลื่อนที่ สามารถประมาณการได้จาก

$$a = \frac{2}{N+1}$$

โดยที่ N คือจำนวนวันในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งจากสูตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยิ่งใช้จำนวนที่ทำค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่มากเท่าใด ค่า a ก็ยิ่งเล็กลง (เพราะ N ใหญ่ขึ้น) ผลที่ตามมาก็คือ ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่ตอบสนองกับราคาล่าสุดน้อยลง แต่ถ้าค่า N ยิ่งน้อย EMA ก็ยิ่งจะตอบสนองกับราคาล่าสุดเร็วมากขึ้น

ในกรณีของการคำนวณ EMA 10 วัน เราหาค่า a ได้จาก $a = 2/(10+1) = 0.1818$ เราเริ่มจากวันแรกซึ่งเราไม่รู้ค่า EMA ดังนั้น เราสมมติให้ EMA เริ่มต้นมีค่าเท่ากับราคาในวันแรก

$$EMA(10,1) = P_0 + 0.1818(P_1 - P_0)$$

จากนั้นเราจะคำนวณตามสูตรของการคำนวณ EMA ปกติ เช่น EMA ในวันที่ 2 จะคำนวณจาก

$$EMA(10,2) = P_1 + 0.1818(P_2 - EMA(10,1))$$

ถึงแม้ว่าวิธีการคำนวณนี้จะค่อนข้างยุ่งยากสักหน่อย แต่ปัจจุบันก็มีโปรแกรมในการคำนวณ ด้วยคอมพิวเตอร์ที่สามารถให้ค่าออกมาได้เพียงในเวลาไม่กี่นาที เช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ WMA ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ EMA นี้จะสามารถตอบสนองต่อราคาที่เคลื่อนไหวได้รวดเร็วกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ SMA ดังนั้นจะให้สัญญาณซื้อขายที่เร็วกว่า

ระยะเวลาหรือจำนวนวันที่ใช้ในการคำนวณ Moving Average

ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เป็นเหมือนการกรองค่าผิดปกติออกไป กล่าวคือ วัฏจักรหรือคลื่น ที่เคลื่อนไหวในรอบระยะเวลาต่ำกว่าหรือเท่ากับจำนวนวันที่ใช้ทำค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ จะถูกกรองออกไป ลักษณะนี้เรียกว่า High Pass Filter เนื่องจากการปล่อยให้ คลื่นที่เคลื่อนไหวในรอบระยะเวลาที่ยาวกว่าตัวค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ผ่านออกมายังค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ได้

ดังนั้น จำนวนวันที่ใช้กันบ่อยๆสำหรับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ก็มักจะใกล้เคียงกับรอบระยะเวลาทางปฏิทิน ซึ่งที่นิยมใช้กันก็คือ 25, 75 และ 200 หรือ 250 วันโดยจะถือวาระยะ 25 วัน จะใช้สำหรับแนวโน้มระยะสั้น หรือ Short-term Trend (แทนระยะเวลา 1 เดือน) ส่วน 75 วัน ใช้สำหรับระยะปานกลาง (Medium-term Trend, ใช้แทนระยะเวลา 1 ไตรมาส) และ 200 หรือ 250 วัน ใช้สำหรับแนวโน้มระยะยาว (Long-term Trend, ใช้แทนรอบระยะเวลา 1 ปี)

นอกจากนี้ก็อาจมีการใช้จำนวนวันให้เร็วขึ้นอีกเพื่อผลในการซื้อขายวันต่อวัน เช่น ใช้ระยะ 4, 9, 10, หรือ 18 วัน เป็นต้น ทั้งนี้การใช้จำนวนวันที่สั้นลง จะทำให้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เคลื่อนไหวได้เร็วขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถส่งสัญญาณซื้อหรือขายได้รวดเร็ว แต่ก็มีข้อเสียคือ สัญญาณที่เกิดขึ้น อาจเป็นสัญญาณปลอม อันเป็นผลจากการที่มันเคลื่อนไหวเร็วเกินไปนั่นเอง

จำนวนวันที่จะเลือกใช้กับระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นี้ ขึ้นอยู่กับว่า คุณกำลังเล่นกับตลาดในระยะยาวหรือสั้น คำว่าสั้นหรือยาว คงหาคำจำกัดความที่แน่นอนได้ยาก แต่อย่างน้อย ควรจะต้องรู้ว่า เรากำลังตามคลื่นไหนอยู่ ถ้าเราเล่นสั้นมาก คลื่นที่เราตามอาจวิ่งครบรอบ (จากต่ำสุดไปหาต่ำสุด หรือ จากยอดไปหายอด) ในระยะเวลาไม่กี่วัน ในกรณีนี้ เราต้องใช้

จำนวนวันน้อยลง (อย่างน้อยก็ต้องน้อยกว่ารอบระยะเวลาของคลื่นที่เรากำลังตามอยู่ล่ะ) เพราะถ้าใช้จำนวนวันมากเกินไป คลื่นสั้นที่เรากำลังตามอยู่จะถูกกรองออกไปจากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ส่งผลให้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบนราบ (Flat) และให้สัญญาณช้าเกินกว่าที่จะทำกำไรได้ (ผลอาจจะขาดทุนเอาด้วยซ้ำ)

แต่ถ้าคุณกำลังตามคลื่นที่มีรอบระยะเวลายาว (หรือกำลังวิ่งตามแนวโน้มหลัก) ค่าเฉลี่ยระยะยาวจะให้สัญญาณที่ดีกว่า เพราะเมื่อเราใช้จำนวนวันในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ยาวๆ ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นั้นจะเรียบขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนไหวเล็กๆน้อยๆแบบไม่มีทิศทางที่ไม่ใช่แนวโน้ม จะถูกขจัดออกไป เป็นการกรองสัญญาณหลอกออกไปได้ ดังนั้น สัญญาณซื้อหรือขายที่ได้จะมีความถูกต้องมากขึ้น ไม่เหมือนกับถ้าเราใช้จำนวนวันน้อยๆค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ก็จะวิ่งเร็วเกินไปเมื่อเทียบกับคลื่นที่คุณตามอยู่ ก่อให้เกิดสัญญาณหลอกได้

แน่นอนครับ เมื่อคุณใช้ค่าเฉลี่ยจำนวนวันยาวๆ มันก็ให้สัญญาณช้า แต่เนื่องจากคุณกำลังตามคลื่นลูกใหญ่ (ที่ใช้เวลานานกว่าจะครบรอบ) ดังนั้น ช่วงกำไรที่วัดจากกันบึ่งไปหายอด ก็เยอะกว่า ดังนั้น ถึงจะช้าไปซักหน่อยแต่ก็ยังได้กำไรเป็นกอบเป็นกำ และไม่ต้องไปยี้กักๆเข้าๆออกๆบ่อยๆอีกด้วย (ประหยัดค่าโบรกเกอร์ไปได้จ่มเลย)

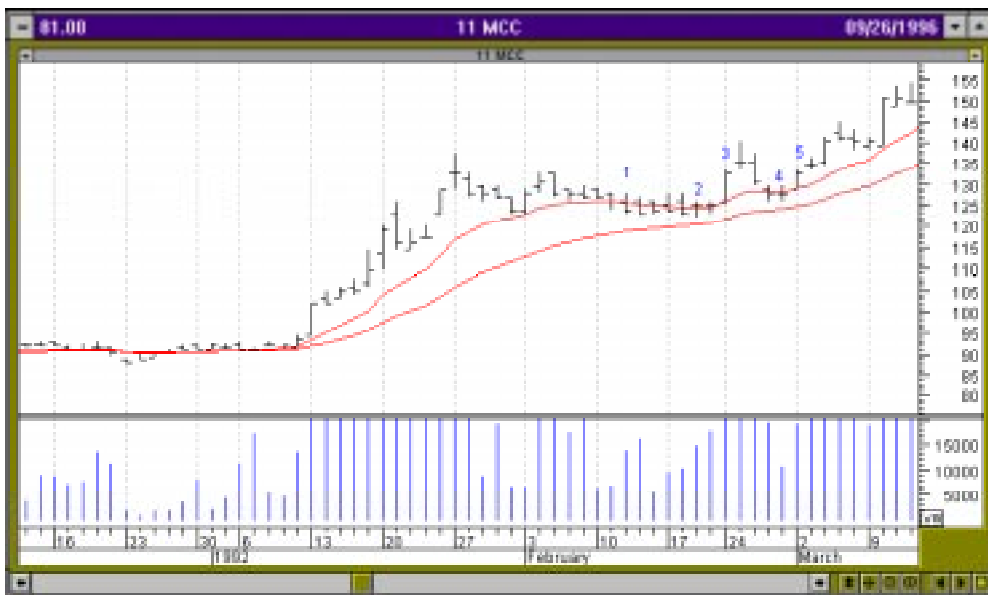
ว่ากันมาตั้งเยอะแล้ว ไม่เห็นมีรูปประกอบเลย เรื่องที่จะมีหรืออง ไม่ใช่เรื่องแปลกหรือครับ เอาละ! ลองมาดูตัวอย่างที่ 6.1 ก็แล้วกัน

ตัวอย่างที่ 6.1

จากรูปจะเห็นได้ว่าจุดที่เขียนว่า buy (ซื้อ) ทุกๆครั้งนั้น จะเป็นจุดที่เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลาสั้นกว่า (ema 10 วัน) ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลายาวกว่าขึ้นไป (ema 25 วัน) ในทางกลับกัน จุดที่เขียนว่า sell (ขาย) นั้น จะเป็นจุดที่เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลาสั้นกว่า (ema 10 วัน) ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะยาวกว่าลงมา (ema 25 วัน) หลักเกณฑ์ที่ใช้ที่ท่านผู้อ่านคงจะยังจำได้นะครับ ถ้าจำไม่ได้ลองย้อนกลับไปทบทวนหลักการอีกสักที คงจะไม่มีใครว่าหรือครับ

ลองมาดูในตัวอย่างที่ 6.2 ซึ่งเป็นการขยายภาพบางส่วนของตัวอย่างที่ 6.1 โดยที่นำมาแสดงนั้นเป็นส่วนขยายของบริเวณตัวอักษร A ในตัวอย่างที่ 6.1 ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพขยายนี้แล้วจะพบว่า ราคาได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential (ema) 10 วัน ลงมา (1) ซึ่งเป็นสัญญาณขายครั้งแรก เหตุที่บอกว่าเป็นสัญญาณขายครั้งแรกนั้น ก็เพราะว่า ตามหลักเกณฑ์นั้นเมื่อราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลงมา จะเป็น sell signal แต่จะพบว่าราคาไม่ได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันลงมา พร้อมกับเริ่มมีการทรงตัวถึงติดตัวขึ้น (2) และจะเห็นได้ว่าเวลาถัดไป ราคาได้กลับขึ้นมาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันขึ้นไปด้วยซ้ำ ซึ่งจะเป็น buy signal ขึ้นมา (3) ดังนั้นพวกที่ขายไป ก็ต้องรีบวิ่งกลับเข้ามาซื้อ ไม่งั้นเดี๋ยวจะพลาดรถไฟขบวนนี้ อย่างไรก็ตาม รถไฟขบวนนี้ยังไม่รีบออกขบวนเสียทีเดียว แต่กลับมีการย่อฐานกันอีก(4) แน่นนอนจากรูปขยาย จะเห็นว่าราคาได้ตัดเส้น ema 10 วันลงมา แถมราคาปิดก็อยู่ต่ำกว่าเส้น ema อีกด้วย ตามหลักย่ออมจะเกิด sell signal แต่คนที่ขายไปก็ต้องเฝ้าจับตาดูให้ดี เพราะเหตุที่ว่า ราคาปิด (close) นั้น ไม่ได้อยู่ที่ low แถมยังอยู่ใกล้เคียงกับเส้น ema 10 วัน ราคาอาจจะกลับขึ้นมาให้สัญญาณ buy เมื่อตัดเส้น ema 10 วันขึ้นไปก็ได้ ซึ่งราคาวันถัดมา (5)ก็ได้กลับขึ้นมาตัดเส้น ema 10 วัน โดยราคาปิดอยู่เหนือเส้น ema 10 วัน แถมยังค่อนข้างสูงอีกทั้งมีวอลุ่มหนุนตามด้วย อย่างนี้ค่อยอุ่นใจหน่อย

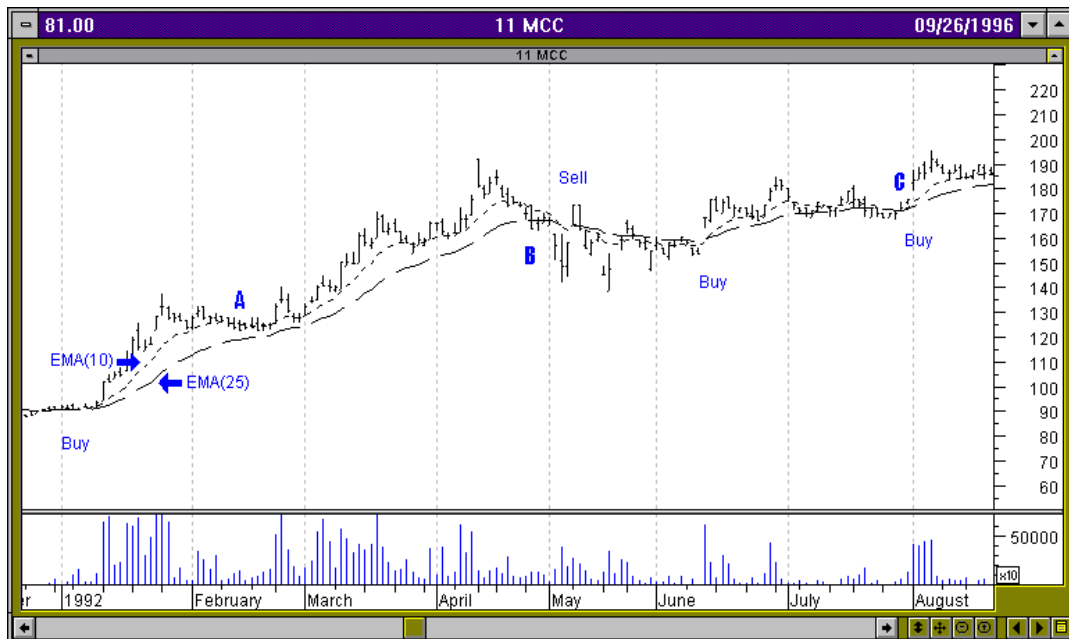

ตัวอย่างที่ 6.2

กลยุทธ์

ผู้เล่นบางคน ได้นำจังหวะการตัดกันระหว่าง ราคา กับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ และเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ด้วยตัวเอง มาช่วยลดความเสี่ยง โดยจังหวะที่ราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันลงมา ก็จะถูกถือเป็นการเกิด sell signal ครั้งแรกขึ้น ก็จะมีการทำกำไรหรือระบายหุ้นออกไปส่วนหนึ่ง และรอดูว่า ราคาจะตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันลงมาหรือไม่ สมมติว่าราคาเกิดตัดเส้นดังกล่าวลงมาอีก ก็จะมีการระบายหุ้นออกไปอีกส่วนหนึ่ง และเฝ้ารอดูว่าจะเกิดจังหวะที่ 3 ซึ่งเป็นจังหวะที่เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันลงมาหรือไม่ ซึ่งถ้าตัดลงมา ก็จะระบายหุ้นส่วนที่เหลือออก

วิธีการนี้จะเห็นได้ว่ามีประโยชน์ กรณีที่หุ้นเกิดการติดตัวกลับ เพราะจากตัวอย่างที่ 6.3 (ซึ่งก็เป็นกรณีเดียวกับตัวอย่างที่ 6.1 นั้นแหละครับ) จะเห็นได้ว่า ที่จุด A เราเพิ่งจะทำกำไรระยะสั้นหรือระบายหุ้น ออกเป็นเพียงแค่ 1 ใน 3 ของพอร์ต เนื่องจากราคาไม่ได้ตัดเส้น ema 25 วันลงมา อีกทั้งเส้น ema 10 วันก็ไม่ได้ตัดเส้น ema 25 วันลงมา ดังนั้น เราจะยังมีหุ้นอยู่อีก 2 ใน 3 ของพอร์ต ซึ่งในกรณีที่หุ้นติดตัวกลับ บางครั้งเราจะซื้อของไม่คุ้มกัน หรือถ้าหุ้นก็จะได้ต้นทุนที่สูง ดังนั้นวิธีการนี้ อย่างน้อยก็จะมีหุ้นเหลือติดพอร์ตเอาไว้ หากกราฟขบวนนี้จะวิ่งขึ้นไปจริง

ตัวอย่างที่ 6.3

สมมติว่าเราไม่ได้ซื้อเพิ่มเข้ามา หลังจากที่เราตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันกลับขึ้นมา ทำให้เรายังคงมีหุ้นอยู่เพียง 2 ใน 3 ของพอร์ต เมื่อเวลาผ่านไปจนมาถึงจุด B เราก็จะใช้หลักการที่เคยใช้ในบริเวณ A มาประยุกต์ จะเห็นได้ว่าที่บริเวณ B นั้น จะเกิดครบทุกกรณี ดังนั้น หุ้นเดิมที่มีอยู่ 2 ใน 3 ของพอร์ตนั้นจะถูกแบ่งขายออกไป 3 จังหวะ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ระดับของอักษร B นั้นอยู่สูงกว่าระดับของอักษร A นั้นหมายถึงเรายังคงได้กำไรส่วนเพิ่ม อย่างน้อยก็เท่ากับระยะห่างของบริเวณอักษร B กับอักษร A (แทนที่จะแห่ขายซะหมดในบริเวณ A และไม่ยอมกลับมาซื้อคืน ตอนที่มันกลับตัวขึ้นมา) เป็นไงครับเริ่มเห็นข้อดีบ้างหรือยัง ในทางกลับกัน วิธีการนี้ย่อมที่จะนำมาใช้ในการทยอยซื้อหุ้นได้เช่นกัน โดยอาศัยจังหวะในการตัดกันของ ราคา กับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ และเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่กับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ประโยชน์หรือครับ ลองสังเกตในบริเวณอักษร B อีกที จะเห็นว่าราคาได้มีการตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั้ง 2 เส้นขึ้นมา แต่เส้น ema 10 วันไม่ได้ตัดเส้น ema 25 วันขึ้นมา ดังนั้นเราก็ยังมีเงินเหลืออยู่ในมือแน่ ซึ่งจะเห็นได้ว่า วันถัดไปราคากลับทะลุเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั้ง 2 ลงมา ถ้าขายทันทีดีไป แต่ถ้าไม่ทันจะเกิดอาการติดหุ้นขึ้นมา จริงไหม? แต่อย่างน้อยถ้าใช้วิธีการทยอยซื้อดังกล่าว เรายังพอมีเงินเหลือส่วนหนึ่ง ไว้กลับเข้ามาซื้อซ้ำได้ แต่ถ้าเผลอเข้าไปซื้อตอนที่ราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั้ง 2 เส้นขึ้นไปทั้งหมด ตอนนั้นก็คงไม่เหลือเงินไว้ซื้อซ้ำได้เลย ถูกไหมครับ ?

แนวรับ แนวต้าน

เราได้อะไรจากตัวอย่างที่ 6.3 นี้อีก ถ้าท่านผู้อ่านยังไม่ลืมเรื่องแนวรับแนวต้าน ที่ได้เคยกล่าวมา ลองย้อนกลับมาดูตรงที่บริเวณอักษร A จะเห็นว่า ในเมื่อราคาไม่ทะลุเส้น ema 25 วันลงมา แคมยังมีการทรงตัวถึงติดตัวขึ้น ก็เท่ากับว่าเส้น ema 25 วันนั้นเป็นแนวรับ (support) ไปในตัว โดยมีเส้น ema 10 วัน เป็นแนวต้านตอนที่ราคาเริ่มมีการติดตัว แต่เมื่อราคาสามารถทะลุหรือตัดเส้น ema 10 วันขึ้นไปได้ เส้น ema 10 วันจะกลายเป็นแนวรับไป (หวังว่ายังคงจำเรื่อง แนวรับกลายเป็นแนวต้าน แนวต้านกลายเป็นแนวรับได้) ดังนั้น เมื่อราคามีการอ่อนตัวลงมาทดสอบเส้น ema 10 วันแต่ไม่ทะลุลงมา จุดเหล่านี้จะถูกใช้เป็นจังหวะในการทยอยเก็บของเพิ่มครับ

เส้นคู่ขนานของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Band or Channel)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ที่ใช้จำนวนวันในการคำนวณสั้นๆ อาจจะส่งสัญญาณหลอกได้ เนื่องจากมันเคลื่อนไหวเร็วเกินไป ดังนั้นนักวิเคราะห์ทางเทคนิคบางคน นิยมแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการเคลื่อนย้าย (Shift) เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ เพื่อเป็นการกรองสัญญาณหลอก ในกรณีของสัญญาณซื้อจะ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ขึ้นไป โดยทั่วไปการ Shift จะคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ และในกรณีสัญญาณขายจะ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ลงมา การ Shift เพื่อกรองสัญญาณหลอกนี้ มักจะใช้กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่ใช้จำนวนวันในการคำนวณสั้นๆ

อีกกรณีหนึ่งของการ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กัน และมีความสำคัญมากกว่า ก็คือเพื่อสร้างกรอบการเคลื่อนไหวของราคา (Envelope) แม้ว่าในทางปฏิบัติ จะเรียกกันด้วยชื่อต่างๆไป เช่น Channel หรือ Band ของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ การสร้าง Envelope นี้ ก็เพื่อใช้เป็นแนวรับ และแนวต้านในระยะสั้น โดยราคาจะเคลื่อนไหวอยู่ใน Channel หรือ Band นี้ トラบไคที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแนวโน้ม ส่วนว่าแนวโน้มจะเปลี่ยนหรือยังนี้ เราใช้ตัว Moving Average กลางเป็นหลัก พุดง่ายก็คือ ระบบนี้ใช้ Moving Average เป็นตัวบอกสัญญาณซื้อขายตามแนวโน้มหลัก และใช้ Channel หรือ Band เป็นตัวบอกสัญญาณซื้อขายตามแนวโน้มรอง (ซึ่งก็จะเคลื่อนไหวตามแนวโน้มหลักอีกทีหนึ่ง)

เส้นบนของ Band (Upper Channel) จะทำหน้าที่เป็นแนวต้าน กล่าวคือ เมื่อราคาวิ่งเข้าใกล้ Upper Band จะเป็นสัญญาณเตือนว่า ราคาได้ขึ้นมาสูงมากแล้ว น่าจะทยอยของออกมาได้บ้าง ถ้าเล่นในระยะสั้น (ส่วนระยะยาว ก็ต้องว่ากันตามแนวโน้มหลัก โดยใช้ Moving Average ธรรมดา) ในทางกลับกัน เส้นล่างของ Band (Lower Channel) จะทำหน้าที่เป็นแนวรับ หมายความว่า ถ้าราคาตกลงมาใกล้กับ Lower Band ก็เป็นสัญญาณเตือนว่า ราคาลงมาเยอะเหมือนกันแล้ว ในระยะสั้น อาจจะเตรียมตัวรอรับไว้ได้บ้าง

ในทางปฏิบัติ เราควรจะต้องทำความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่าง การ Shift เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เพื่อกรองสัญญาณหลอก กับการ Shift ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เพื่อสร้าง Envelope ไว้บอกแนวรับแนวต้าน และจะต้องรู้ตัวอยู่เสมอว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ จุดประสงค์ของการ Shift ของเราคืออะไร

สำหรับการสร้าง Moving Average Channel หรือ Band นั้น มีหลายวิธีด้วยกันคือ

1. สร้างจากเส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ซึ่งคำนวณจากราคาสูงสุด เป็น Upper Channel และเส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งคำนวณจากราคาต่ำสุดเป็น Lower Channel เราเรียก Band แบบนี้ว่า High-Low Channel ซึ่งค่าที่นิยมใช้กันคือค่าเฉลี่ย 10 วันของ

ราคาสูงสุด และค่าเฉลี่ย 8 วันของราคาต่ำสุด วิธีนี้นิยมใช้เพื่อการกรองสัญญาณหลอก มากกว่าจะใช้เพื่อสร้าง Envelope แต่สามารถดัดแปลงใช้เป็น Envelope ได้ด้วย ถ้ากำหนด parameters ที่เหมาะสม

2. Shift เป็นเปอร์เซ็นต์ วิธีนี้ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ขึ้น (เป็น Upper Channel) และลง (เป็น Lower Channel) คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซึ่งคำนวณจากราคาปิด จำนวนของเปอร์เซ็นต์ที่ Shift ที่เป็นที่ยอมรับกันคือ 3.5-4% สำหรับ Moving Average ขนาด 20-25 วัน วิธีนี้ก็เป็นวิธีการเพื่อกรองสัญญาณหลอก มากกว่าการสร้าง Envelope เช่นกัน การ Shift เป็นเปอร์เซ็นต์นี้ มีข้อเสียตรงที่ ขนาดของการ shift เมื่อวัดเป็น absolute term จะเล็กเมื่อราคาอยู่ในระดับต่ำ แต่ขนาดการ shift จะค่อนข้างใหญ่ เมื่อราคาอยู่ในระดับสูง ดังนั้นขนาดของ band จะกว้างขึ้นเรื่อยๆ เมื่อราคาขึ้น และขนาดของ band จะค่อยๆหดตัวลงเมื่อราคาลดลง และเราอาจจะซื้อเร็วเกินไป (เพราะราคาต่ำและการ shift น้อย) แต่อาจจะขายช้าเกินไป (เพราะราคาสูงและการ shift มาก)

3. การ Shift เพื่อสร้าง envelope จริงๆนั้น เริ่มต้นจากการศึกษาของ John Hurst ซึ่งในสมัยนั้น เครื่องคอมพิวเตอร์ยังมีขนาดค่อนข้างใหญ่ และเครื่อง PC ยังไม่เก๋อตลาดเหมือนสมัยนี้ Hurst เสนอให้สร้าง envelope ด้วยมือ โดยเขียนให้มีการเคลื่อนไหวสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ซึ่งมีจำนวนวัน ที่กำหนดจากความยาวของวัฏจักร ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทของวัฏจักร) โดยที่ envelope นี้ จะต้องสามารถครอบคลุมการเคลื่อนไหวของราคาในรอบวัฏจักรที่สั้นกว่าได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ค่อนข้างจะ subjective เนื่องจากคนสองคนอาจจะวาดได้ไม่เหมือนกัน

Marc Chaikin นักวิเคราะห์ทางเทคนิคชื่อดังของบริษัท Bomar Securities เสนอว่า การ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ เป็นเปอร์เซ็นต์ตายตัวนั้น อาจจะไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ เพราะในเวลาหนึ่ง 3% อาจจะมากเกินไป (เช่นกรณีที่หุ้นค่อนข้างจะวิ่ง Sideway ไม่ค่อยกระโดดกระเดกไปไหน Band ก็จะถูกวิ่งเกินไป) แต่บางกรณีเช่นเมื่อหุ้นวิ่งตามแนวโน้มที่ชันมาๆ 3% ก็จะไม่แคบเกินไป (หุ้นวิ่งทะลุ Band กันระเนระนาด) ในขณะเดียวกันการสร้าง envelope ในแบบของ Hurst ก็ค่อนข้างจะขึ้นอยู่กับการคิดของแต่ละคน ซึ่งไม่แน่นอน ดังนั้น ควรให้ตลาดช่วยเป็นตัวกำหนดด้วยว่า ณ เวลาหนึ่งเวลาใด ควรจะ Shift สักกี่เปอร์เซ็นต์

แนวความคิดนี้ เป็นที่มาของระบบที่เรียกว่า Bomar Band ซึ่ง Chaikin แนะนำว่า เปอร์เซ็นต์ที่จะ Shift ณ เวลาใดๆ ควรจะสามารถครอบคลุมราคาในอดีตที่ผ่านมาได้ไม่น้อยกว่า 85% ตัวอย่างเช่น ถ้าเราใช้ Moving Average 25 วัน เปอร์เซ็นต์ที่เราจะใช้ Shift ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ในวันนี้ ควรจะใหญ่พอที่จะครอบคลุมราคาในรอบ 25 วันที่ผ่านมาได้ 85% วิธีนี้จะทำให้ Band ที่สร้างขึ้นมีเปอร์เซ็นต์ที่ Shift น้อยเมื่อตลาดวิ่ง Sideway แต่จะปรับตัวเองให้ใช้ค่าเปอร์เซ็นต์ที่สูงขึ้น เมื่อราคาวิ่งตามแนวโน้ม นอกจากนี้ ตัว Bomar Band จะช่วยชี้ถึงความเฉื่อยของแนวโน้มได้ด้วย เนื่องจากระบบนี้จะปรับเปอร์เซ็นต์ Shift ให้ลดลง เมื่อราคาเริ่มเฉื่อย ดังนั้น เมื่อตลาดเริ่มหมดแรง แม้ว่าราคาจะยังคงขึ้นสูงอยู่ แต่ Bomar Band ก็จะไม่แคบลง เช่นเดียวกัน ในกรณีที่ตลาดตก เมื่อแรงขายเริ่มหมดแรง แม้ว่าราคาจะยังคงลดลงอยู่ แต่ Bomar Band ก็จะไม่แคบลง ในทางตรงกันข้าม ในกรณีที่ตลาดวิ่งตามแนวโน้ม Bomar Band จะกว้าง ซึ่งเราสามารถนำมาใช้เป็นตัวส่งสัญญาณเตือนของแนวโน้มหลักได้

John Bollinger ได้พัฒนาแนวความคิดนี้ออกไปอีก โดยการ Shift เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่เป็นสัดส่วนของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของราคา โดยทั่วไปจะคิดเป็น ± 1.96 (หรือ ± 2) เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้จาก

จำนวนวันที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งตามทฤษฎีแล้ว Band ที่ได้ น่าจะครอบคลุมราคาในอดีตได้ถึง 90% ถ้าราคามีการกระจายแบบปกติ (Normal Distribution) เราเรียก Band ที่คำนวณจากวิธีนี้ตามชื่อคนคิดว่า Bollinger Band

Bollinger Band มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ Bomar Band กล่าวคือสามารถปรับความกว้างและแคบของ Band ได้ตามภาวะตลาด ซึ่งความกว้างและแคบของ Band นี้ก็จะช่วยบอกถึงความเฉื่อยของแนวโน้มได้ เช่นเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างจาก Bomar Band ก็คือ Bollinger Band ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นตัวชี้ถึงความแปรปรวน (Volatility) ของราคา ซึ่งคำนวณได้ง่ายกว่า Bomar Band เพราะสูตรการคำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้นตายตัว

และแล้วก็มาดูตัวอย่างกัน ตัวอย่างที่ 6.4 เป็นการใช้ Bollinger Band กับราคาหุ้น DS จะเห็นได้ว่า ที่บริเวณเลข 1, 3, 6 และ 9 เป็นสัญญาณเตือนว่า ราคาหุ้นนั้นค่อนข้างสูง หรือสูงเกินไปแล้ว จึงอาจจะเกิดการระบายหุ้น หรือทำกำไรระยะสั้นออกมาได้ ในขณะที่บริเวณเลข 2, 4, 5, 7 และ 8 เป็นสัญญาณเตือนถึงราคาหุ้นนั้นค่อนข้างต่ำ หรือต่ำเกินไปแล้ว จึงอาจจะมีการเข้ามาซื้อ หรือเก็บของเพิ่มได้

ตัวอย่างที่ 6.4

การเคลื่อนย้ายค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ตามแนวนอน (Displaced Moving Average)

ในตอนที่แล้ว เราพูดถึงการ shift เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขึ้นลง จนเกิดเป็น band เพื่อช่วยในการกรองสัญญาณหลอกมาแล้ว ด้วยแนวความคิดเดียวกัน เราสามารถกรองสัญญาณหลอกจากการ shift เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ไปทางขวาได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่า คราวนี้เราไม่ shift ขึ้นลงแล้ว เรา shift ไปทางขวาอย่างเดียว

การย้ายเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ไปทางขวา จะส่งผลให้สัญญาณที่เกิดขึ้นจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ช้าลง แม้ว่าจะเป็นผลเสียอยู่บ้าง แต่ผลดีก็คือ การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติประเภทกระชกกระชาก จะถูกเลื่อนออกไปด้วย ทำให้การตัดกันของเส้นราคากับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ที่เป็นสัญญาณหลอก เกิดขึ้นได้ยากขึ้น ผลของมันจึงมีค่าเท่ากับเป็นการกรองสัญญาณหลอกไปในตัว ดังนั้น วิธีนี้ควรจะใช้กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ที่มีจำนวนวันไม่ยาวนาน เพื่อเป็นการชดเชยความซ้ำของสัญญาณที่เกิดขึ้นจากการ shift

นักวิเคราะห์ทางเทคนิคที่ชื่นชมและเป็นเชียนในการใช้วิธีนี้ เห็นจะไม่มีใครเกิน Joe Dinapoli ซึ่งอันที่จริง Dinapoli คนนี้แหละ ที่ให้ชื่อวิธีการ shift เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ไปทางขวานี้ว่า Displace Moving Average เขาแนะนำให้ใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขนาด 25 วัน โดยเลื่อนไปทางขวา 3 วัน (เรียกเป็นสัญญาณลักษณะว่า 25x3) และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขนาด 3 วัน displace 3 วัน (3x3)

สำหรับสัญญาณซื้อขายจะเหมือนกับการใช้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั่วๆไป กล่าวคือตัดขึ้นซื้อ ตัดลงขาย เพียงแต่ว่าสัญญาณจะเกิดขึ้นช้าหน่อย แต่จะมีสัญญาณหลอกน้อยลง ซึ่งเป็นลักษณะของ displaced moving average อยู่แล้ว

นอกจากนี้ Dinapoli ยังเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับ Double Repenetration (DR) เพื่อใช้เสริมกับ displaced moving average อีกด้วย กล่าวคือ ถ้าตลาดอยู่ในช่วงขึ้น และราคาปิดลงมาต่ำกว่าเส้น displaced moving average แล้วกลับตีกลับขึ้นไปเหนือเส้น displaced moving average ได้อีก แล้วก็วิ่งลงมาทะลุต่ำกว่าเส้น displaced moving average อีก (นั่นก็คือ มีการตัดทะลุลงมา 2 ครั้ง ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ double repenetration) และปรากฏว่าแนวโน้มระยะสั้นของราคาในช่วงที่เกิด double repenetration นั้น ค่อนข้าง flat อันนี้จะเป็นสัญญาณเปลี่ยนแนวโน้มที่ค่อนข้างจะชัดเจนกว่าการตัดลงธรรมดา ส่วนในกรณีของ downtrend ก็เหมือนกัน เพียงแต่เปลี่ยนทิศทางเท่านั้น อย่างไรก็ตาม double repenetration ไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแนวโน้ม เพียงแต่ถ้าเกิดขึ้นแล้ว สัญญาณจะหนักแน่นขึ้น

อย่างไรก็ดี Dinapoli ก็ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า แม้ว่า displaced moving average (ต่อให้มี DR ประกอบด้วยก็ตาม) จะให้สัญญาณที่ดี แต่ก็มีโอกาสผิดพลาดได้ ซึ่งควรจะต้องใช้สัญญาณเกี่ยวกับ Fibonacci ratios (ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทของ Elliott Wave) มาประกอบ

Price Oscillator

เป็นเครื่องมือชี้ (indicator) ประเภทหนึ่ง ซึ่งที่จริงแล้ว น่าจะไปกล่าวไว้ในส่วนของ indicator แต่ที่นำมากล่าวไว้ในส่วนนี้ เพราะเครื่องมือชนิดนี้ มีส่วนช่วยในการพิจารณาว่า ราคาตัดกับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่หรือยัง คำถามที่เกิดขึ้นในใจท่านผู้อ่านคงเป็นเรื่องที่ว่า อะไรกัน! ดูจากรูปยังไม่รู้ชื่อหรือว่า ราคาตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ หรือเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อีกเส้นหรือยัง?

คำตอบอยู่ที่ว่า บางครั้งราคากับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นั้น มันอยู่ใกล้กันค่อนข้างมาก แม้จะเพิ่งปิด ก็ใช้ว่าจะบอกได้เต็มปากเต็มคำว่ามันตัดขึ้นหรือตัดลงแล้ว เชื่อเถอะครับ เพราะเจอบ่อยครั้งมากทีเดียว เอาละ! ท่านผู้อ่านคงอยากทราบแล้วว่า เครื่องชี้ดังกล่าวมันคำนวณมาจากสูตรอะไร? และมีรูปร่างอย่างไร? ตัวอย่างที่ 6.5 ข้างล่างนี้จะเป็นการอธิบายได้อย่างดี

สูตรที่ใช้คำนวณ คือ

$$\text{Price Oscillator} = \text{MA ระยะเวลาสั้น} - \text{MA ระยะเวลายาว}$$

ตัวอย่างที่ 6.5

ในส่วนของกรอบบนนั้นจะเป็นส่วนของ indicator ซึ่งในที่นี้ก็คือ price oscillator สำหรับกรอบล่างจะเป็นการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น MCC รวมถึงเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ทั้ง 10 และ 25 วัน ทั้ง 2 ส่วนนั้นสัมพันธ์กันอย่างไร?

ในกรอบล่างนั้นคงไม่ต้องกล่าวซ้ำ เพราะเคยกล่าวมาแล้ว (ดูรูปก็น่าจะคุ้นๆตากันบ้างน่า) จึงจะมารวบรวมในส่วนของกรอบบน ที่เป็นส่วนของ price oscillator ซึ่งจริงๆแล้ว price oscillator ที่จะกล่าวนี้ ไม่ใช่ของใหม่อะไรนัก ที่กล่าวอย่างนี้เพราะการสร้าง price oscillator นั้น จากสูตรจะเห็นได้ว่าเป็นความแตกต่างระหว่างเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 2 เส้นที่มีระยะเวลาต่างกัน ดังนั้น เราจะต้องระบุระยะเวลาในการคำนวณเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 2 เส้น ที่มีระยะเวลาต่างกันเข้าไปในโปรแกรม ซึ่งในที่นี้คือ 10 และ 25 วัน (เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบล่างในการเปรียบเทียบ ก็ต้องบอกโปรแกรมด้วยว่าให้คำนวณแบบ exponential) เครื่องมันจะจัดการสร้างรูปให้เสร็จ จะเห็นได้ว่ามีทั้งเส้นที่ยก กับเส้นศูนย์ (zero line) โดยที่เส้นที่ยก แท้จริงก็คือเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ema) 10 วันนั่นเอง ขณะที่ zero line ก็คือเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ema) 25 วัน แต่แทนที่จะเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ema) 25 วันนั้นยกยกไปมา มันก็จะถูกโปรแกรมจัดการดึงให้มันตรงและนำไปวางไว้ที่ศูนย์ โดย

ปล่อยให้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ema) 10 วันที่ยึดักไปมาแทน ซึ่งระยะห่างของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (ema) 10 วันกับเส้นศูนย์นั้น ยิ่งไงก็เท่ากับระยะห่างของเส้น ema 10วันกับเส้น ema 25 วันในกรอบกลางจริงไหม? ลองนึกดูให้ดี เพราะมันเป็นสิ่งเดียวกัน

ดังนั้น จุดซื้อ (buy) หรือจุดขาย (sell) จะเป็นจุดเดียวกันทั้งกรอบกลางและบน แต่การพิจารณาว่ามันตัดกันหรือยังจะทำได้ง่ายขึ้น เพราะเครื่องจะคำนวณค่าบวก ค่าศูนย์ หรือลบ ออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งเราสามารถเรียกดูได้ เพราะถ้าได้ค่าเป็นบวก ก็หมายถึง เส้น ema 10 วัน ตัดเส้น ema 25 วันขึ้นมา แต่ถ้าเป็นลบ ก็หมายถึง เส้น ema 10 วัน ตัดเส้น ema 25 วันลงมานั่นเอง อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ได้เพิ่มเติมอีกประการหนึ่งจากการสังเกต คือ บางครั้งความห่างระหว่างเส้น ema 10 วันกับ zero line นั้น สามารถบอกถึงแนวรับแนวต้านได้ ดังเช่นบริเวณเส้นไขปลาที่ 1 ซึ่งกรณีนี้จะเป็นแนวต้าน และหุ้นก็ได้มีการปรับตัวลงจริง สังเกตดูในกรอบกลางด้วย

Moving Average Convergence Divergence (MACD)

อันที่จริงแล้ว MACD ก็เป็นอีกเครื่องชี้หนึ่ง ซึ่งควรจะจัดอยู่ในหมวดของเครื่องชี้ประเภท Indicator แต่เนื่องจาก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ จึงนำมารวมกันไว้ในบทนี้

ดังที่ได้เรียนไว้ตอนก่อนหน้านี้นี้ว่า ระบบที่ใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สองเส้นนั้น มักจะให้สัญญาณที่ช้ากว่า แต่เนื่องจากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นั้นเรียกว่า จึงทำให้สามารถกรองสัญญาณหลอกได้ดี มีข้อผิดพลาดน้อยกว่า Gerald Appel จึงได้พยายามหา ระบบที่จะมีส่วนดีในการกรองสัญญาณหลอก และในขณะเดียวกัน ก็ต้องให้สัญญาณที่เร็วกว่าระบบค่าเฉลี่ยสองเส้น ซึ่งกลายเป็นที่มาของ MACD ในที่สุด

Appel ให้ข้อสังเกตว่า ในระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สองเส้นนั้น ก่อนที่ค่าเฉลี่ยสองเส้นใกล้จะตัดกัน (ก็คือส่งสัญญาณซื้อหรือขายนั่นเอง) เส้นทั้งสองจะวิ่งเข้ามาใกล้กันมากขึ้น จนตัดกันที่สุดในที่สุด ระหว่างที่เส้นทั้งสองวิ่งเข้ามาหากันนั้น ระยะห่างระหว่างเส้นสองเส้นก็จะหดตัวลงโดยปริยาย ดังนั้น เขาจึงเสนอให้นำเอาระยะห่างระหว่างเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สองเส้นมา Plot เป็นเส้น MACD เมื่อเส้นค่าเฉลี่ยระยะสั้นตัดเส้นค่าเฉลี่ยระยะยาวขึ้นไปข้างบน (Buy Signal ในระบบค่าเฉลี่ยสองเส้น) MACD ก็จะตัดเส้น 0 ขึ้นข้างบน และเมื่อเส้นค่าเฉลี่ยระยะสั้นตัดเส้นระยะยาวลงข้างล่าง (Sell Signal) MACD ก็จะตัดเส้น 0 ลงมาข้างล่าง

Appel เสนอให้ใช้ค่าเฉลี่ยแบบ EMA ระยะเวลา 12 วัน (smoothing constant = 0.15) เป็นค่าเฉลี่ยระยะสั้น และค่าเฉลี่ย EMA ระยะเวลา 26 วัน (smoothing constant = 0.075) เป็นค่าเฉลี่ยระยะยาว ดังนั้น MACD จึงคำนวณได้จาก

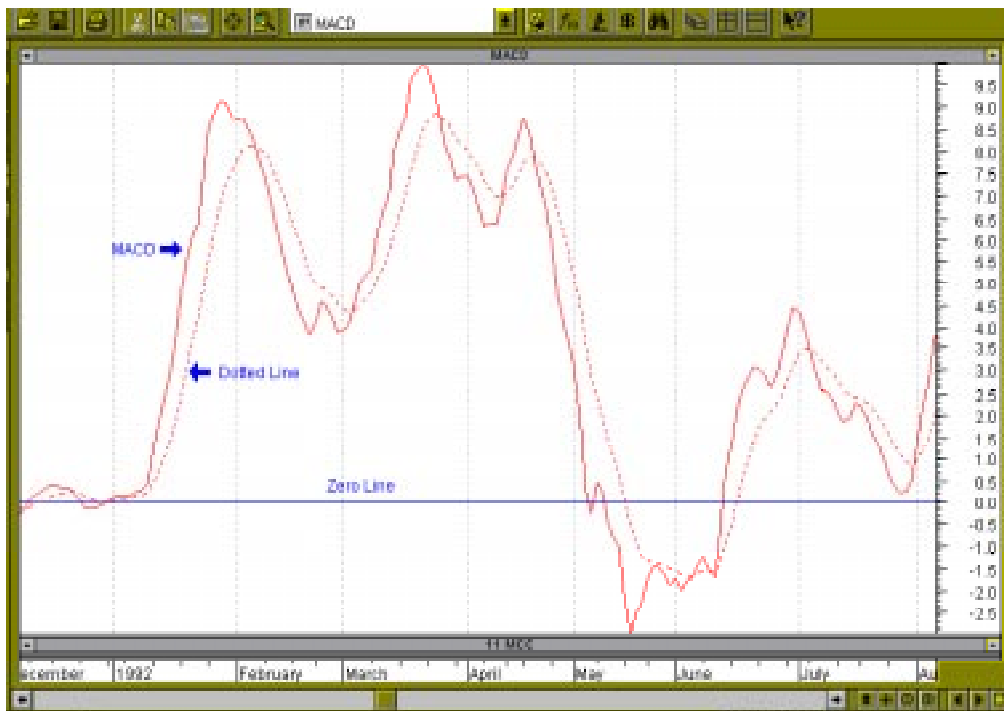
$$MACD = EMA(12) - EMA(26)$$

ซึ่งจากสูตร ท่านผู้อ่านคงจะเห็นได้ว่า MACD นี้เป็นกรณีเฉพาะ (special case) ของ price oscillator ที่ได้กล่าวไปแล้ว และจากการ Plot เส้น MACD ดังกล่าว จะพบว่า เส้น MACD นี้จะเปลี่ยนแนวโน้มของตัวเองได้ กล่าวคือ ในบางครั้ง แม้ว่าราคาจะยังคงสูงขึ้นอยู่ แต่ระยะห่างระหว่างเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สองเส้นนั้นกลับลดลง ส่งผลให้ MACD มีแนวโน้มลด

ลง ซึ่งทำให้เกิดการ Divergence ขึ้นกับราคา หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ราคา กับ เครื่องชี้ (คือ MACD) มีแนวโน้มสวนทางกัน ดังนั้น MACD จึงสามารถให้สัญญาณเตือนของการเปลี่ยนทิศทางได้

นอกจากนี้ ยังสามารถนำหลักการของ moving average มาประยุกต์เข้ากับ MACD ได้อีก เพื่อใช้เป็นสัญญาณซื้อขาย (แทนที่จะแค่เตือน) แบบรวดเร็วขึ้น Appel เสนอให้ใช้เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ MACD แบบ EMA ระยะเวลา 9 วัน (dotted line) ซึ่งมี smoothing constant 0.2 เป็นตัวบอกสัญญาณ กล่าวคือ ถ้าเส้น MACD ตัดเส้น EMA 9 วันของตัวเองขึ้นไปข้างบน จะเป็นสัญญาณซื้อ แต่ถ้า MACD ตัดเส้น EMA 9 วันลงข้างล่าง เป็นสัญญาณขาย

ดังนั้น MACD จึงมีสัญญาณซื้อขายได้ 2 ระดับ ระดับแรกเป็นระดับที่ให้สัญญาณเร็ว คิดจากการตัดกันของเส้น MACD กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ EMA ของตัวมันเองระยะเวลา 9 วัน ระดับที่สองเป็นระดับที่ให้สัญญาณที่ช้าแต่ค่อนข้างชัวร์ คือ ดูว่า MACD ตัดกับเส้น 0 เพราะสัญญาณนี้เป็นสัญญาณเดียวกับระบบเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สองเส้น

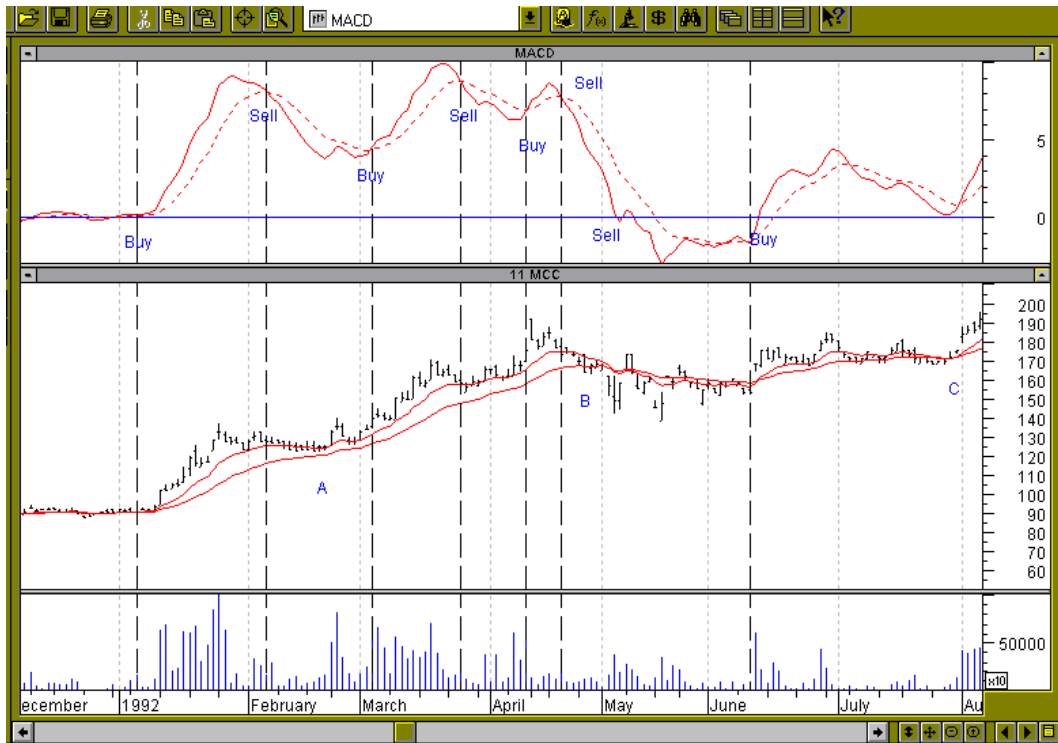
ตัวอย่างที่ 6.6

ลองดูตัวอย่างกันสักหน่อย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตัวอย่างที่ 6.6 จะเป็นรูปร่างหน้าตาของ MACD, dotted line และ zero line ของหุ้นในช่วงเวลาที่พิจารณา ดังนั้น ถ้าพิจารณาในช่วงเวลาอื่น มันก็จะมีหน้าตาที่แตกต่างกันไป (ยกเว้นเส้นศูนย์)

ตัวอย่างที่ 6.7 แสดงให้เห็นจุดที่จะเข้าทำการซื้อ (buy) และ ขาย (sell) โดยอาศัยทั้งเส้นศูนย์ และ dotted line เป็นตัวให้สัญญาณ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แต่ละครั้งไม่เลวเลยทีเดียว! แต่สิ่งที่จะได้เพิ่มเติมจากรูปข้างล่างนี้คือ เรื่องของ divergence กล่าวคือ ในช่วงเดือนมีนาคม ราคาหุ้นได้สร้างยอดใหม่ที่สูงกว่ายอดเดิม ที่เคยปรากฏในเดือนกุมภาพันธ์ แต่ MACD กลับไม่สามารถสร้างยอดใหม่ได้ แถมดันเกิด reversal pattern ที่เรียกว่า double tops ขึ้นมา จึงเป็นการเตือนผู้เล่นให้เพิ่ม

ความระมัดระวัง เพราะอาจจะมีการปรับตัวลงได้ในช่วงเวลาถัดมา ซึ่งหลังจากนั้นไม่นาน ราคาหุ้นก็ได้มีการปรับตัวลงมาจริง

นอกจากนี้ zero line ยังสามารถที่จะใช้เป็นแนวรับหรือแนวต้านได้ เพราะการที่เส้น ema 10 วัน ไม่ตกทะลุเส้น zero line ลงมา แถมยังมีการติดตัวขึ้นได้ ก็เท่ากับว่าสัญญาณขายไม่เกิดขึ้น แถมยังมีแรงซื้อเข้ามาซื้อ หรือหนุนอีก บางคนจึงใช้เป็นจุดเข้ามาซื้อหุ้นอีกครั้ง แต่ถ้าทะลุลงไป นั่นหมายถึงตอนนั้น zero line จะกลายเป็นแนวต้านแล้ว

ตัวอย่างที่ 6.7

Parabolic Time/Price System

ระบบ Parabolic นี้ เป็นวิธีการที่ใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อีกแบบหนึ่ง ซึ่งคิดค้นโดย J. Welles Wilder โดยระบบนี้ จะให้จังหวะในการเข้าหรือออกจากตลาด โดยอาศัยการเปรียบเทียบกันระหว่างราคาหุ้น กับราคาเฉลี่ยของหุ้น เป็นตัวให้สัญญาณ

อย่างไรก็ตาม ราคาเฉลี่ยที่คำนวณจาก parabolic time/price system นี้ แม้จะอาศัยหลักของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential มาประยุกต์ (ซึ่งแน่นอน! ราคาเฉลี่ยที่ได้ย่อมเคลื่อนไหวไปตาม trend ของราคา) แต่ราคาเฉลี่ยสำหรับในกรณีนี้ ซึ่งมีชื่อเฉพาะว่า stop and reverse price (หรือเรียกสั้นๆว่า SAR) ยังคงมีความแตกต่างกันในบางประการ กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ที่เคยว่ากันในเรื่องของ moving average ซึ่งจะเห็นได้จาก ตอนที่แทนค่าลงไปในสูตรการคำนวณ

แต่ตอนนี้ อยากทำความเข้าใจในเชิงพรรณนาเกี่ยวกับค่า SAR ที่คำนวณได้ก่อน ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านมองค่า SAR นี้ว่าเป็นราคาที่แสดงถึง ขอบจำกัดความเสี่ยงที่จะยอมรับได้ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า หากราคาหุ้นได้ปรับตัวลดลงต่ำกว่า SAR เมื่อใด จะเป็นการชี้ให้เห็นว่า แนวโน้มขาขึ้นที่ผ่านมา นั้น หดลงแล้ว และหุ้นก็พร้อมที่จะถูกเทขายออกมา เพราะ trend ของราคาหุ้นนั้น เปลี่ยนเป็นขาลงแล้ว

ในทางกลับกัน หากราคาหุ้นได้ปรับตัวสูงขึ้นกว่า SAR เมื่อใด และตัวของนักลงทุนยังไม่มีหุ้นอยู่ในมือ หรือเพิ่งจะขายหุ้นออกไป ก็อาจจะมีโอกาสพลาดรถไฟขาขึ้นขบวนนี้ได้ เพราะสัญญาณดังกล่าว เป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นว่า แนวโน้มขาลงหดลงแล้ว ดังนั้น คงต้องกลับมาตีตัวขึ้นรถไฟขบวนนี้ให้ทัน เดียวจะหาว่าไม่เตือนครับ!

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเข้าไปสู่การคำนวณ SAR จำเป็นที่นักลงทุนจะต้องทราบคำศัพท์อีก 4 คำ ซึ่งได้แก่ long position, short position, stop buy order และ stop sell order เพราะถ้าไม่ทราบ อาจจะทำให้ผู้อ่านไม่เกิดความกระจ่างชัดในหลักการของ SAR ได้ ดังนั้น ผู้เขียนอยากจะทำทำความเข้าใจกับท่านผู้อ่าน กับคำเหล่านี้เป็นลำดับแรกก่อน

คำว่า long position นั้น พูดให้ง่ายสุดก็คือ การซื้อหุ้นแล้วถือหุ้นนั้นเอาไว้ เอาไว้ทำไม? ก็เอาไว้ขายเมื่อถึงเวลาอันสมควร หรือเมื่อ trend ในการขยับตัวขึ้นหดลง ส่วน short position ก็เป็นกรณีตรงกันข้ามกับ long position กล่าวคือ ขายหุ้นออกไป แล้วรอเวลาที่ซื้อหุ้นซื้อกลับ (แต่การขายหุ้นออกไปนี้ จะต้องถือหุ้นอยู่ในมือก่อนนะครับ เพราะตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดไว้) คำถามที่ตามมาก็คือ ขายไปทำไม? เหตุที่ขายเนื่องมาจาก นักลงทุนคาดการณ์ว่า ราคาหุ้น อาจจะมีการปรับตัวลง ดังนั้นถ้าขายตอนนี้ แล้วไปซื้อหุ้นซื้อกลับตอนที่ trend ในการปรับตัวลงจบแล้ว อย่างน้อยผลประโยชน์หนึ่ง น่าจะทำให้ต้นทุนถูกลงบ้าง

ส่วนคำว่า stop buy order และ stop sell order นั้น เป็นการจำกัดความเสี่ยงกรณีที่ราคาหุ้นนั้น ไม่ได้เป็นไปตามที่นักลงทุนคาดการณ์ ตัวอย่างของ stop buy order เช่น นักลงทุนคาดว่า ราคาหุ้นจะมีการอ่อนตัวลงอีก จึงได้ทำการขายหุ้นที่อยู่ในมือออกไป โดยคาดหวังว่าจะกลับเข้าไปซื้อคืนในภายหลัง แต่ปรากฏว่า ราคาหุ้นไม่ได้เป็นไปตามที่นักลงทุนคิดข้างต้น ราคามันกลับมีการติดตัวขึ้น แน่นอน! ถ้าผู้ลงทุนไม่ได้เตรียมราคาไว้เผื่อกรณีที่หุ้นนั้นมีการติดตัว จะทำให้เสียของไปโดยเปล่าประโยชน์ รวมถึงมีค่าเสียโอกาสเกิดขึ้น แต่ถ้าได้เตรียมราคาที่จะทำการซื้อหุ้นนั้นคืน เพื่อป้องกันกรณีดังกล่าวไว้ จะทำให้นักลงทุนผู้นั้น สามารถจำกัดความเสี่ยงได้ และมีหุ้นกลับเข้ามาอยู่ในมือทันการณ์ ซึ่งราคาที่เตรียมไว้ในใจนั้นละครับ คือ stop buy order

สำหรับตัวอย่างของ stop sell order เช่น นักลงทุนคาดว่า ราคาหุ้นจะมีการปรับตัวสูงขึ้น จึงทำการโดดเข้าไปซื้อ เพราะหวังว่าจะได้ทันขบวนรถไฟขาขึ้นนี้ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ราคาหุ้นมันดันปรับตัวลง ซึ่งหากผู้ลงทุนไม่ได้เตรียมทางหนีทีไล่เอาไว้ ก็คงต้องติดหุ้นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่ถ้าหากว่านักลงทุน ได้มีการเตรียมราคาขายเอาไว้ในใจ เพื่อป้องกันกรณีดังกล่าว จะทำให้นักลงทุนอย่างน้อยก็หนี หรือจากตัวออกมาจากตลาดได้ทัน ราคาที่เตรียมไว้ในใจนั้นละครับ คือ stop sell order

Stop And Reverse (SAR)

ผู้อ่านบางท่าน ตอนนี้คงอยากจะทราบว่า SAR คำนวณหรือได้มาอย่างไร? ในหลักการว่าไว้ดังนี้ครับ ค่า SAR ค่าแรก จะมีค่าเท่ากับ extreme price (EP) ของ position ที่เพิ่งจะถูกปิดไป ซึ่ง extreme price อาจจะเป็นราคาสูงสุด หรือราคาต่ำสุดก็ได้แล้วแต่กรณี เอ...แล้วกรณีไหน? ถึงจะใช้ราคาสูงสุด หรือมีกรณีไหน? ที่จะต้องใช้ราคาต่ำสุด ละครับ!

การจะใช้ราคาสูงสุด หรือราคาต่ำสุด ประการแรก! ขอให้ผู้อ่านแยกแนวโน้มของราคาออกเป็นขาขึ้น (uptrend) กับขาลง (downtrend) ก่อน ซึ่งผู้เขียนขออธิบายขาขึ้นก่อนก็แล้วกัน

Uptrend

ในกรณีขาขึ้น (positive side) ค่า SAR ค่าแรกจะเท่ากับราคาที่ต่ำที่สุด ที่ได้ถูกบันทึกไว้ในช่วง short position ซึ่งเพิ่งจะถูกปิดไป ส่วนค่า SAR ในวันที่ 2 หรือหลังจากนั้น SAR จะถูกคำนวณ หรือปรับตามสมการข้างล่างนี้

$$SAR_1 = \text{Previous Low}$$

$$SAR_t = SAR_{t-1} + AF(H - SAR_{t-1})$$

โดยที่

SAR_t = ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ซึ่งในกรณีนี้จะทำหน้าที่เป็นแนวรับ ดังนั้น ถ้าราคาหุ้นปรับตัวลงมาต่ำกว่าค่า SAR_t ก็จะถือว่าเกิดสัญญาณขาขึ้น

SAR_{t-1} = SAR_t ณ เวลา t-1

AF = Acceleration factor (หรือ exponential smoothing constant) ซึ่งเริ่มต้นที่ .02 และจะค่อยๆเพิ่มทีละ .02 เมื่อมี higher high เกิดขึ้นนั่นหมายความว่า ถ้าราคาไม่มีการสร้างจุดสูงสุดใหม่ในช่วง long position ค่า AF จะยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากค่าก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ใ้ชื่อว่าค่า AF จะเพิ่มขึ้นไม่มีที่สิ้นสุด แต่หลักการจะอันไว้แค่ 0.2 เท่านั้นครับ

H = ราคาสูงสุด ในช่วง long position (ถูกเปิดขึ้นตาม stop buy order) ซึ่งค่า H นี้จะเปลี่ยนแปลงเมื่อมีราคาสูงสุดอันใหม่เกิดขึ้น

Downtrend

ในกรณีขาลง (negative side) ค่า SAR เริ่มแรกจะเท่ากับราคาที่สูงที่สุดในช่วง long position ที่เพิ่งถูกปิดไป ส่วนค่า SAR ในวันที่ 2 หรือหลังจากนั้น SAR จะถูกคำนวณหรือปรับตามสมการข้างล่างนี้

$$SAR_1 = \text{Previous High}$$

$$SAR_t = SAR_{t-1} - AF(L - SAR_{t-1})$$

โดยที่

SAR_t = ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ซึ่งในกรณีนี้จะทำหน้าที่เป็นแนวต้าน ดังนั้น ถ้าราคาหุ้นสามารถขยับตัวผ่าน SAR_t ขึ้นไปได้ ก็จะถือว่าเกิดสัญญาณซื้อขึ้น

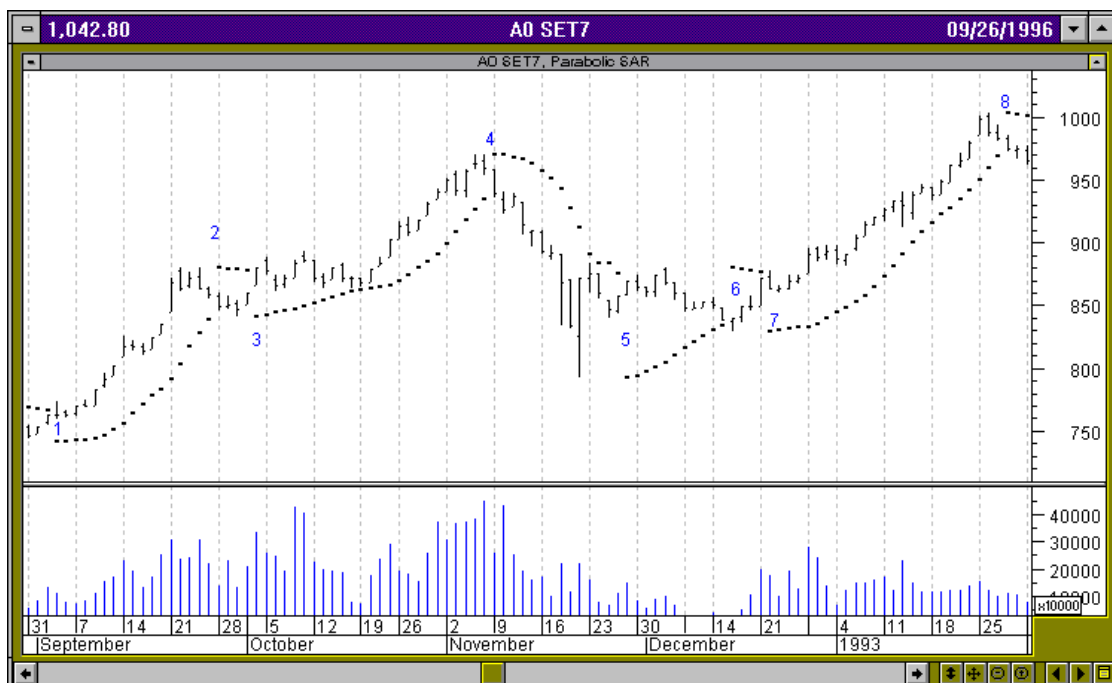
$SAR_{t-1} = SAR_t$ ณ เวลา t-1

AF = Acceleration factor (หรือ exponential smoothing constant) ซึ่งเริ่มต้นที่ .02 และจะค่อยๆเพิ่มทีละ .02 เมื่อมี lower low เกิดขึ้น นั่นหมายถึงว่า ถ้าราคาไม่มีการสร้างจุดต่ำสุดใหม่ในช่วง short position ค่า AF จะยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากค่าก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ค่า AF ในกรณีนี้จะอันไว้แค่ 0.2 เช่นเดียวกับกรณีของ Uptrend ครับ

L = ราคาต่ำสุด ในช่วง short position (ถูกเปิดขึ้นตาม stop sell order) ซึ่งค่า L นี้จะเปลี่ยนแปลงเมื่อมีราคาต่ำสุดอันใหม่เกิดขึ้น

ตอนนี้ คาดว่าท่านผู้อ่านคงพอทราบ (หรืองงมากขึ้น) แล้วว่า ค่า SAR นั้น มาจากไหน? อย่างไรก็ตาม สมัยนี้มีโปรแกรมที่จะทำการ plot ค่า SAR ได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส ซึ่งช่วยย่นเวลาตั้งแยะ และไม่ต้องมาปวดหัวกับสูตรข้างต้น เพราะประเด็นสำคัญที่ท่านผู้อ่านอยากทราบ น่าจะเป็นที่สัญญาณของการซื้อขายมากกว่า จริงไหมครับ? แต่ที่ให้ไว้ เพื่อที่จะได้เกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหามากขึ้นเท่านั้นเองครับ!

จากตัวอย่างที่ 6.8 ข้างล่างนี้ เป็น Parabolic Time/Price System ของ SET Index ซึ่งจะ Plot ค่า SAR ออกมาเป็นเส้นไฮปายักษ์ๆไปมาดังรูป ซึ่งตราบใดที่ราคาอยู่ต่ำกว่าเส้นไฮปลา เส้น SAR ก็จะเป็นแนวต้าน (resistance) แต่ถ้าราคาหุ้นอยู่เหนือเส้นไฮปลา เส้น SAR ก็จะกลายเป็นแนวรับ (support) ไป โดยจุดที่ก่อให้เกิดสัญญาณซื้อได้แก่จุด 1, 3, 5, 7 เพราะเป็นจุดที่ราคาตัดเส้น SAR ขึ้นไป และเกิด SAR ใหม่ ซึ่งจะเป็น Stop Level สำหรับ Buy Position กล่าวคือ เมื่อไหร่ที่ราคาตัด SAR ใหม่ลงมาจะเป็น Reversal ของแนวโน้มและเป็นสัญญาณขาย ซึ่งก็ได้แก่จุด 2, 4, 6, และ 8

ตัวอย่างที่ 6.8

เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง กับราคา Price Indicators

การวิเคราะห์ทางเทคนิคในยุคหลังๆ เป็นการนำเอาเทคนิคเกี่ยวกับสถิติและคณิตศาสตร์ มาประยุกต์ใช้กันมากขึ้น ซึ่งกลายมาเป็นดัชนีชี้ภาวะ (Indicators) ของราคาหุ้นในรูปแบบต่างๆกันหลายรูปแบบ ซึ่งในที่นี่จะพูดถึงบางส่วนของดัชนีเหล่านี้ สำหรับผู้ที่สนใจในดัชนีอื่นๆนอกเหนือจากที่กล่าวในที่นี่ สามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้ เพราะส่วนใหญ่จะใช้แนวความคิดที่ใกล้เคียงกัน

ในการใช้เครื่องมือทางเทคนิควิเคราะห์หุ้นนั้น ส่วนหนึ่งที่เรามักจะได้ยินหรือได้ใช้กันบ่อยๆคือ ตัววัดความแกว่ง (Oscillator) ซึ่งตัววัดความแกว่งนี้ มีอยู่หลายตัวด้วยกันที่เราคุ้นชื่อกันบ่อย ๆ ก็เช่น RSI กับ Stochastic เป็นต้น ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวชี้ทิศทางของตลาดในระยะสั้นถึงปานกลางได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในช่วงที่ตลาดเคลื่อนที่แบบไร้ทิศทางหรือที่เรียกว่า Sideways หรือมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ในช่วงแคบๆแถบหนึ่ง เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว Oscillators จะสามารถเกาะติดราคาได้อย่างใกล้ชิดดีกว่าเครื่องมืออื่นๆ ทำให้นักลงทุน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการซื้อขายระยะสั้นแบบเข้าเร็ว-ออกเร็ว แม้ในสภาพตลาดที่ไม่เป็น Uptrend หรือ Downtrend อย่างชัดเจนก็ตาม และแม้แต่ในช่วงที่ตลาดกำลังมีแนวโน้มที่ชัดเจน Oscillators ก็ยังสามารถช่วยตรวจสอบว่าแนวโน้มดังกล่าวจะยังคงเข้มแข็งต่อไปหรือกำลังจะอ่อนแรงลงไปแล้วได้อีกด้วย

ความเข้าใจเบื้องต้นว่าด้วย Overbought, Oversold, Convergence, และ Divergence

Indicators ส่วนใหญ่จะเป็นอนุพันธ์ (Derivatives) ซึ่งใช้ในการวัดการเปลี่ยนแปลงของราคา อุปมาง่าย ๆ ก็เหมือนกับถ้าเราเปรียบเทียบราคาเป็นความเร็วของรถ Indicators ก็จะเป็นเหมือนกับความเร็วของรถในกรณีที่เรายเหยียบคันเร่งเพิ่ม (หรือความหน่วง ในกรณีที่เรายเหยียบเบรค) ซึ่งเป็นการให้ภาพในอีกแง่มุมหนึ่ง ถ้าเราเร่งคันเร่ง ความเร็วที่สูงขึ้นก็จะทำให้รถวิ่งเร็วขึ้น ในกรณีนี้ เราจะเห็นว่าความเร็วกับความเร็วสูงขึ้นพร้อมๆกัน

ทีนี้ ถ้าเราถอนคันเร่ง เราจะพบว่ารถยังคงวิ่งไปข้างหน้า ตามแรงเฉื่อย แต่ความเร็วเท่ากับศูนย์แล้ว (ก็ถอนคันเร่งแล้วนี่) พอเราเริ่มแตะเบรคเบาๆ (เดี๋ยวยหัวทิ่ม) รถก็ยังวิ่งไปข้างหน้าอยู่ แต่แรงเบรคค่อยๆดึงรถให้ช้าลง ในกรณีนี้ความเร็วติดลบ (เพราะเราเหยียบเบรคแล้ว) แต่รถก็ยังคงวิ่งไปข้างหน้าได้อีกนิดหน่อย ก่อนที่จะหยุดสนิท ในกรณีนี้ ความเร็วกับความเร็วจะไปกันคนละทิศแล้ว เพราะรถยังวิ่งไปข้างหน้าได้อีก แต่ความเร็วติดลบ (กลายเป็นความหน่วง) ไปเรียบร้อยแล้ว

ราคาหุ้นก็เหมือนกัน บางครั้งเราอาจจะเห็นว่าราคามันยังขึ้นอยู่ แต่ความจริงตลาดขาดแรงส่ง (ซึ่งก็คือความแรงนั่นเอง) แล้ว ลักษณะแบบนี้เราเรียกว่าตลาดมันเริ่ม Overbought เพราะคุณหันไปถามเพื่อนนักเล่นหุ้นข้างๆตัว ก็พบว่าซื้อเก็บกันไว้แล้วเกือบทุกคน ใครๆก็มีของ คนที่ซื้อเพิ่มก็มีอีกนิดหน่อย และคนที่มืออยู่ก็ยังไม่ยอมขาย แต่คนอยากได้ของชักมีน้อยลง ในทำนองกลับกัน ช่วงตลาดตก ทุกคนแห่ขายกันครึกโครม (แต่ไม่ค่อยครึ้นเครง) ราคาจะตกเร็วมาก เพราะมีแรงขายเป็นตัวเร่ง แต่พอขายกันถึงจุดๆหนึ่ง แรงขายก็เริ่มหด (ก็ขายกันหมดแล้วนี่ จวนจะหมดของมันแล้ว) แม้ว่าราคาจะยังคงลดลงอยู่ แต่คุณพอสังเกตเห็นได้ว่า แรงขายชักจะหดไปเยอะแล้ว กรณีนี้เรียกว่า Oversold คุณหันไปทางไหนก็เจอแต่คนบอกว่า "พอร์ตตุสะอาดแล้วเพีย ขายเกือบจะเหี้ยนแล้ว"

Indicators ก็เป็นความพยายามที่จะวัดแรงซื้อหรือแรงขาย ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของราคาอีกทีหนึ่ง ดังนั้นในช่วงที่ตลาดยังมีแรงแรง Indicators ก็จะเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกับราคา (เหมือนกับเราเหยียบคันเร่งให้แรงขึ้น แล้วรถก็วิ่งเร็วขึ้น) ซึ่งเรียกว่าเป็น Convergence แต่พอถึงช่วงที่ตลาดเริ่มหมดแรงแรง (เหมือนกับเราถอนคันเร่ง) แม้ว่าราคาจะยังคงวิ่งไปในทิศทางเดิม แต่ Indicators บางตัวจะเริ่มวิ่งไปคนละทิศทางกับราคาแล้ว อันนี้เราเรียกว่าเกิด Divergence เป็นสัญญาณเตือนว่า ตลาดเริ่มจะหมดแรงแล้วนะ ระวังๆกันไว้หน่อย เพราะถ้าไม่มีแรงหนุนอื่นเข้ามาเสริม ตลาดอาจจะเปลี่ยนทิศทาง (Reversal) เร็วๆนี้

บางคนที่เล่นเร็วมากๆ ก็เลยประยุกต์หลักการทางเทคนิคอื่นๆ ไปบนตัว Indicator มันซะเลย เพราะให้สัญญาณรวดเร็วทันใจดี เช่น การใช้ Trend line charting technique หรือ การหาเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัว Indicator เป็นตัวบอกสัญญาณซื้อขาย ซึ่งก็ไม่ผิดกติกาหรอกครับ ให้สัญญาณเร็วดี แต่ทางที่ดี ควรจะเริ่มทยอยซื้อหรือขายบ้างทีละน้อย เมื่อมีสัญญาณบอกจากการใช้เครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆกับ Indicator และทยอยซื้อหรือขายไปจนถึงเมื่อเจอสัญญาณจริงๆ (ตัวจริง ของจริง แต่อาจจะช้าหน่อย) แต่บางคนก็เวอร์ไปหน่อย แค Indicator หักหัวเปลี่ยนทิศนิดเดียว แห่ซื้อแห่ขายกันเอิกเกริก ยิ่งงี้ก็มากไปหน่อยครับ

กฎทั่วไปในการอ่านค่า Indicator

1. ถ้า Indicator ใต้ขึ้นถึงบริเวณแถบบนหรือล่างของเครื่องชี้หรือที่เรียกว่า Overbought และ Oversold จะแสดงว่าหุ้นมีการซื้อหรือขายออกมามากเกินไป
2. ถ้า Indicator กับราคาเคลื่อนไหวในทิศทางที่แยกออกจากกัน (Divergence) มักจะเป็นสัญญาณเตือนที่สำคัญว่าอาจจะมีการกลับทิศ (Reversal) ตามมา ซึ่งสัญญาณที่สำคัญจะเกิดขึ้นเมื่อ Oscillator อยู่ในเขต OB/OS
3. สำหรับ Indicators บางตัว การตัดของ Indicator ขึ้นหรือลงผ่านเส้นศูนย์ (Zero line) จะเป็นสัญญาณให้ซื้อหรือขายตาม Trend

Momentum และ Rate of Change

เป็น Indicator ตัวหนึ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจุบัน กับราคาในช่วงเวลา N วันที่ผ่านมา

$$M = P - P_n$$

โดยที่ P = ราคาปิด ณ ปัจจุบัน
P_n = ราคาปิด ณ n วันก่อนหน้า

และบางครั้ง Momentum อาจจะใช้ได้จาก

$$R = P/P_n$$

ซึ่งในกรณีหลังนี้ เราเรียกว่าเป็นการวัด Rate of Change ซึ่งก็เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงอีกแบบหนึ่ง เพราะอันที่จริงแล้ว เราสามารถพิสูจน์ได้ว่า R มีค่าเท่ากับ 1 + M/P_n กล่าวคือ ถ้าเราลบ R ออกด้วย 1 เราก็จะได้เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคา ในขณะที่ M เป็นตัววัดการเปลี่ยนแปลงของราคา หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ R เป็นการวัดเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาบวกด้วย 1 นั่นเอง (งงไหมครับ) ดังนั้นบางท่านก็เลยเอา 1 ไปลบออกจากสูตร ในการคำนวณ Rate of Change กลายเป็น R* = P/P_n - 1 ก็ได้เหมือนกัน ซึ่งในกรณีนี้ก็จะเป็นการวัด Rate of Change รอบค่า 0 แทนที่จะวัดรอบค่า 1 ครับ

ในบางครั้ง บางท่านก็มักจะคูณ R ด้วย 100 เพื่อให้เป็นเปอร์เซ็นต์จริง แทนที่จะเป็นจุดทศนิยม แต่ทุกอย่างก็เหมือนกันแหละครับ ในทางปฏิบัติแล้ว Rate of Change (R) กับ Momentum (M) มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันมาก และการอ่านค่าต่างๆก็เหมือนกัน เพียงแต่ว่า Momentum จะวัดจากเส้นศูนย์ แต่ Rate of Change จะวัดจากเส้น 1 (หรือ 100 ถ้าเราคูณด้วย 100) ในที่นี้ก็จะขอเรียกรวมๆว่า Momentum แล้วกันนะครับ สะดวกปากคนเขียนครับ

เส้น Momentum ที่สร้างจากจำนวนวันน้อยๆจะมีความไวหรืออ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคา มากกว่าเส้นที่ใช้เวลานานมากกว่า ซึ่งจะมีความเรียบและผันผวนน้อยกว่า ถ้าหากว่าราคายังเคลื่อนที่ไปตาม Uptrend และสูงขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอดีต Momentum ก็ยังคงบวกสูงขึ้นตามได้ แต่ถ้าราคาบวกขึ้นในอัตราที่เท่าเดิม Momentum ก็จะไม่เคลื่อนไปในทิศทางข้างๆ แต่ถ้าราคาบวกขึ้นในอัตราที่ลดลงก็จะทำให้ Momentum อ่อนแรงลงมา ดังนั้นเราจึงใช้ Momentum เป็นตัววัดความแรงของราคาและขึ้นราคาได้

การอ่านค่า Momentum

- ถ้าราคากำลังขึ้นและ Momentum ตัดผ่านขึ้นเหนือเส้นศูนย์และกำลังเคลื่อนที่ขึ้นด้วยเช่นกันจะเป็นการยืนยัน Uptrend (ใช้เส้น 1 หรือ 100 แทน ในกรณีของ Rate of Change)
- ถ้าราคากำลังลง Momentum ตกลงและตัดผ่านเส้นศูนย์ลงมาด้วยเช่นกัน จะเป็นการยืนยัน Downtrend

ดังนั้น สัญญาณซื้อ จะเกิดขึ้น เมื่อ Momentum ตัดผ่านเส้นศูนย์ขึ้นไปและราคาอยู่ใน Uptrend สัญญาณขายจะเกิดขึ้น เมื่อ Momentum ตัดผ่านเส้นศูนย์ลงมา และราคาอยู่ใน Downtrend (เช่นเดียวกันครับ ใช้เส้น 1 หรือ 100 แทนเส้นศูนย์ ในกรณีของ Rate of Change)

ตัวอย่างที่ 7.1

ตัวอย่างการใช้ momentum เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ สามารถพิจารณาได้จากตัวอย่างที่ 7.1 ซึ่งกรอบบนของรูปเป็นส่วนของ momentum กรอบล่างเป็นส่วนของการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นกับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ จุด buy ที่ปรากฏ ก็คือจุดที่ momentum มากกว่า 100 และเพิ่มสูงขึ้นกว่าวันก่อน พร้อมกับราคาหุ้นก็สูงกว่าเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขึ้นไปด้วยเช่นกัน (ซึ่งน่าจะมีความสำคัญ หรือเป็นตัวกรองได้ดีกว่าเพียงแค่เทียบราคาวันนี้กับราคาวันก่อนหน้า) ในทางกลับกัน จุด sell ก็คือจุดที่ momentum น้อยกว่า 100 และลดลงกว่าวันก่อน พร้อมกับราคาหุ้นก็ต่ำกว่าเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลงไปด้วย แต่ข้อสังเกตที่ได้เพิ่มเติมคือ ถ้าไรที่ได้ในแต่ละช่วงจะมากน้อยต่างกัน เพราะในช่วงที่ 1 นั้น ความเป็น uptrend มีค่อนข้างมาก สังเกตจากเส้น ema 25 วันที่มี slope เป็นบวก ส่วนในช่วงที่ 2 ค่าความชัน (slope) ของเส้น ema 25 วันน้อยลง แต่ยังคงความเป็น uptrend อยู่ ส่วนช่วงที่ 3 นั้น เส้น ema 25 วันนั้น แทบจะเป็นศูนย์ หรือ flat ดังนั้น ถ้าในช่วงนี้อาจจะไม่คุ้มก็ได้ หากพิจารณาค่าธรรมเนียมด้วย

Relative Strength Index (RSI)

เป็น Indicator ที่ได้รับการพัฒนาโดยนาย J. Welles Wilder โดยมีพื้นฐานมาจาก Momentum แต่ได้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่มักเกิดกับ Momentum 2 ประการ คือ

1. ถ้าหากใช้ข้อมูลในอดีตที่ผิดปกติมากๆ ก็จะทำให้ Momentum ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ ทั้งๆที่ราคาในปัจจุบันมีการขยับตัวน้อยมากก็ตาม และ

2. ปัญหาในการหาเขตมาตรฐานที่จะใช้จับเขต OB/OS ที่แน่นอน อย่าลืมว่าใน Momentum นั้นเรามีเพียงเส้นศูนย์เป็นตัวบอกเท่านั้นเอง (หรือเส้น 1 หรือ 100 ในกรณี Rate of Change) แต่เราบอกไม่ได้เลย ว่า Momentum จะต้องขึ้นไปสูงเท่าไร ถึงจะเรียกว่าสูงมากขนาด Overbought และต่ำแค่ไหนถึงจะเรียกว่าต่ำจน Oversold

ดังนั้น RSI จึงถูกคิดค้นขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$RSI = 100 - \frac{100}{(1 + RS)}$$

โดยที่ RS = คืออัตราส่วนระหว่าง ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ของส่วนได้ (gains) ในช่วง n วัน กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ exponential ของส่วนเสีย (losses) ในช่วง n วัน (ไม่คำนึงเครื่องหมาย) จำนวนวันที่ใช้ ก็เช่นเดียวกับ Oscillator ตัวอื่น ๆ คือถ้าใช้จำนวนวันน้อยๆ RSI ก็จะมีควมไวต่อการเปลี่ยนแปลงมาก เหมาะกับผู้ที่ชอบเล่นแก๊งกำไรวันต่อวันหรือระหว่างวัน ที่เห็นนิยมเล่นกันก็มี 4, 9 และ 14 วัน นอกจากนี้ RSI ยังเป็นเครื่องมืออีกหนึ่งที่วัดความแข็งของราคาหุ้นว่าขึ้นลงในลักษณะที่มีแรงหนุนหรือมีความเฉื่อย มากน้อยเพียงใด ค่า RSI นี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 เสมอ ถ้าค่า RSI สูง แสดงว่าในหลายวันที่ผ่านมา ราคาได้ขยับตัวสูงขึ้นมากกว่าที่มันลดลง ค่า RSI ต่ำแสดงว่าราคาในช่วงหลายวันที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยลดลงมากกว่าขึ้น

กฎเกณฑ์ที่ใช้กับ RSI ที่ใช้กันแพร่หลาย มีดังนี้

- Overbought, Oversold โดยเขตที่จัดว่า Overbought นั้นปกติเครื่องมือมักจะกำหนดไว้ว่าที่ระดับค่า RSI ที่สูงกว่า 70 ขึ้นไป ซึ่งหมายความว่าราคาได้ขยับตัวขึ้นไปสูงมาก และมีการซอกกันมากเกินไปแล้ว ในทางตรงกันข้ามถ้าระดับที่อยู่ต่ำกว่า 30 ลงมากก็จะจัดว่า Oversold ซึ่งในตัวมันเองก็จะบอกถึงว่าราคาได้มีการปรับตัวลงมากแล้ว
- บางคนก็อาจจะรอให้เริ่มมีการตัดเส้น 30 ขึ้นมาก่อนแล้วค่อยเข้าซื้อ แต่บางคนอาจจะไวรั้นใจร้อนหน่อย เพียงแต่ขอให้เส้นนี้เริ่มผงกหัวขึ้น ในเขต Oversold (หรือผงกหัวลงในเขต Overbought กรณีขาย) โดยใช้เส้นเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ RSI เป็นตัวส่งสัญญาณ ก็เริ่มบรรเลงเพลงซื้อขายกันแล้ว เพราะเกรงกว่าจะรอให้ขึ้นมาตัดเส้น 30 อาจจะช้าเกินไป (หรือตัดเส้น 70 ลงมา กรณีขาย) ซึ่งเทคนิคของแต่ละคนก็อาจจะแตกต่าง หรือพิศดารกันไป แต่จะใช้อย่างไรก็ควรที่จะพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ผ่านมาของ RSI กับราคาของมันในช่วงเวลานั้นๆด้วย เพราะมีหลายครั้ง ที่การพิจารณาเพียงแค่นี้จะให้ผลที่ผิดพลาดได้ จึงควรที่จะนำเอากฎเกณฑ์ที่จะกล่าวถัดไปมาพิจารณาควบคู่กันไปด้วย
- รูปแบบราคาซึ่งอาจจะไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดนัก (อาจจะหลบในอยู่) แต่มักจะแสดงออกหรือพบได้ก่อนใน RSI ซึ่งจะเป็นสัญญาณเตือนล่วงหน้า ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ในการเคลื่อนไหวของราคา ลองดูตัวอย่างที่ 7.2 ข้างล่างนี้สิครับ จะเห็นได้ว่าการฟอร์มตัวแบบหัวและไหล่ (Head and Shoulders) ใน RSI ดังแสดงด้วยเส้น Neck Line แต่รูปแบบดังกล่าวไม่ได้ฟอร์มตัวในราคาเลย

ตัวอย่างที่ 7.2

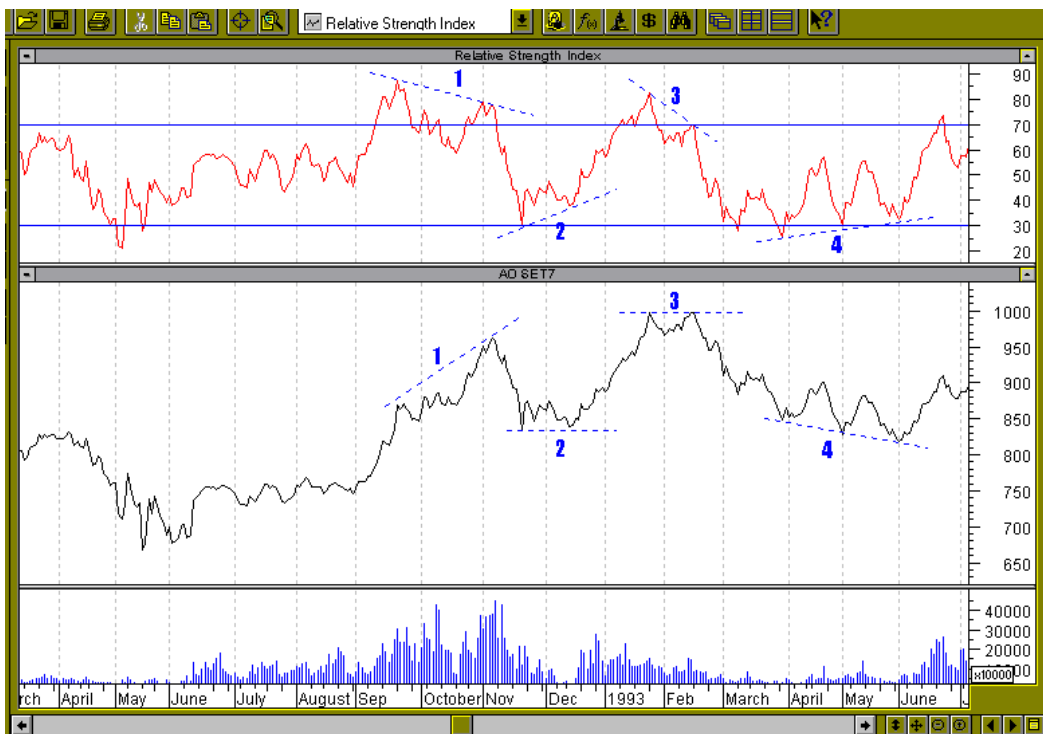
- แนวต้าน หรือ แนวรับอาจจะถูกพบเห็นใน RSI ได้เด่นชัดกว่าในราคา อย่างเช่นตัวอย่างที่ 7.2 อีกเช่นกัน ท่านผู้อ่านคงจะเห็นได้ชัดว่า เส้นแนวโน้ม (trend line) ที่ลากขึ้นในส่วนของ RSI ได้ทำหน้าที่เป็นแนวรับ และแนวต้านให้กับ RSI ซึ่งแนวรับนั้น ก็จะกลายเป็นจุดที่เข้าทำการซื้อ หาก RSI สามารถยืนตัวถึงติดตัวขึ้นได้ในระดับดังกล่าว ในทางกลับกัน แนวต้านก็จะกลายเป็นจุดขาย หาก RSI ไม่สามารถที่จะทะลุแนวดังกล่าวขึ้นไป ลองสังเกตดูความสัมพันธ์ระหว่าง RSI กับราคา จะเห็นได้ว่า มันให้สัญญาณไม่เลวเลยทีเดียว
- การเกิดกรณีที่เราเรียกว่า Divergence ตัวอย่างเช่นราคาได้ทะลุผ่านยอดเดิม ขณะที่ตัวของ RSI เองนั้นไม่สามารถทะลุยอดเดิมของมันได้ ซึ่งจะเป็นสัญญาณเตือนล่วงหน้าว่ามีโอกาสที่ราคาจะมีการปรับตัวลงได้ในอนาคต ทั้งนี้เป็นเพราะ RSI เป็นตัววัดแรงส่ง ซึ่งแม้ราคาจะยังคงสูงขึ้นแต่ RSI อาจจะลดลงตามความเฉื่อยของราคาได้

สัญญาณ Divergence ระหว่าง RSI กับราคามักจะพบเห็นได้จากการที่ RSI เกิด Failure Swing หรือล้มเหลวที่จะแกว่งตัวขึ้นหรือลงต่อไปตามแนวเดิม เช่น ในขณะที่ RSI กำลังอยู่ในทิศทางขึ้นและเหนือเส้น 70 (Overbought) แต่กลับไม่สามารถสร้าง Top ใหม่ที่สูงขึ้นกว่าเดิมได้ และ Bottom ใหม่ก็กลับต่ำลงกว่าเดิมด้วย แบบนี้เราจะเรียกว่า Top Failure Swing หรือในทางตรงกันข้าม ถ้า RSI อยู่ใต้เส้น 30 (Oversold) ในทิศทางลงแต่กลับสามารถสร้าง Top และ Bottom ใหม่ที่สูงกว่าเดิมได้ก็เรียกว่า Bottom Failure Swing ซึ่งจะเป็นสัญญาณกลับทิศที่สำคัญ

เราจะเห็นว่าสัญญาณสำคัญๆจะเกิดขึ้นในแถบ OB/OS เป็นส่วนใหญ่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าบริเวณนี้ RSI จะทำงานได้ดีที่สุด และการ Divergence ที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่งในเขต OB/OS ก็คือการที่ RSI ไม่สามารถฝ่าแนวต้านจากยอดหรือฐานเก่าไปได้ จะเป็นการเตือนถึงการกลับทิศที่จะตามมา

ตัวอย่างที่ 7.3 เป็นการแสดงการเกิด divergence ขึ้น ทั้ง 2 แง่มุม มุมแรกคือ การเกิด divergence ระหว่าง RSI กับราคา ณ บริเวณยอด (top) เช่นที่บริเวณหมายเลข 1 หรือ 3 จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้นนั้นได้มีการสร้างยอดใหม่ที่อยู่สูงกว่ายอดเดิม (slope ของเส้นที่ลากเชื่อมกันระหว่างยอดของราคา มีค่าเป็นบวก) ขณะที่ยอดของ RSI ที่บริเวณดังกล่าว ไม่สามารถสร้างยอดใหม่ที่อยู่สูงกว่ายอดเดิมได้ (slope ของเส้นที่ลากเชื่อมกันระหว่างยอดของ RSI มีค่าเป็นลบ) จึงเกิดการไม่ไปในทิศทางเดียวกัน (diverge) ขึ้น และโอกาสที่ราคาหุ้นจะมีการปรับตัวลงในเวลาต่อมา ยิ่งมีความเป็นไปได้มากขึ้น

สำหรับที่บริเวณหมายเลข 2 หรือ 4 ก็จะเป็นการเกิด divergence ในอีกแง่มุมหนึ่ง ที่เป็นการเกิดที่บริเวณส่วนล่าง (bottom) ลองดูที่บริเวณหมายเลข 4 จะเห็นได้ว่า ราคาได้สร้างจุดต่ำสุดใหม่ ลึกกว่าจุดต่ำสุดเดิม ขณะที่ RSI นั้นไม่ได้สร้างจุดต่ำสุดตามราคา ทำให้ความชัน (slope) ของเส้นที่เชื่อมระหว่างจุดต่ำสุดของราคา กับความชันของเส้นที่เชื่อมระหว่างจุดต่ำสุดของ RSI เบนแยกออกจากกัน ซึ่งเป็นการบอกให้เรารอบว่า ราคาหุ้นมีโอกาสที่จะดีดตัวกลับ

ตัวอย่างที่ 7.3

เส้น 70-30 จะสามารถใช้เป็นจุดตัดสินใจสำหรับนักลงทุนได้ง่ายๆ คือ ถ้า RSI ตัดผ่านเส้น 30 ขึ้นก็เป็น Buy Signal และในช่วงที่ RSI ตัดผ่านเส้น 70 ลงมาก็จะเป็น Sell Signal ส่วนระดับ 70,30 นี้บางท่านอาจจะเปลี่ยนแปลงช่วงช่วงไปเป็น 80, 20 แทนก็ได้ ในกรณีที่ใช้จำนวนวันในการคิดค่า RSI น้อยลง อย่างเช่น จากเดิม 14 วัน เหลือเพียง 9 วัน อาจจะทำให้มีการแกว่งตัวมากขึ้น หรือราบเรียบน้อยลง ดังนั้น การใช้เส้น 70 เพื่อแสดงการ overbought อาจจะไม่แม่นยำในกรณีนี้ จึงทำให้บางคนมีการขยับเส้น 70 ออกไปเป็น 80 และขยับเส้น 30 ลงไปเป็นเส้น 20 ในการแสดง oversold

ส่วนในเขตกึ่งกลางระหว่าง 2 เส้นนี้จะถือเป็นช่วงที่ตลาดยังอยู่ในทิศทางเดิมไม่ว่าจะเป็น Uptrend, Downtrend หรือ Sideways ก็ตาม จะไม่สามารถบอกอะไรได้ชัดเจน ดังนั้นก็อาจจะมีการทำ Moving Average ของ RSI เสริมเข้ามาเพื่อเป็นตัวกรอง (Filter) ความผันผวนของ RSI ให้เรียบขึ้นอีกทีเพื่อป้องกันสัญญาณหลอกที่อาจเกิดขึ้นเพราะ RSI มักจะมี

ความไวมาก และผู้ใช้ที่ชอบเล่นเร็วก็มักจะบีบให้ RSI วิ่งเร็วขึ้นอีกโดยการเลือกจำนวนวันที่ใช้ให้น้อยลงเพื่อหวังผลกำไรระยะสั้น

Relative Momentum Index (RMI)

ข้อด้อยอย่างหนึ่งของ RSI คือ ตัว RSI เองมักจะไม่ค่อยกระจายระหว่างเขต Overbought และ Oversold เท่าๆกัน เนื่องจาก ผลของการคำนวณค่าตัวตั้ง และ ตัวหารในสูตร ซึ่งบางครั้งอาจทำให้การกระจายของ RSI เบี่ยงไปทาง Overbought หรือ Oversold ทางใดทางหนึ่งมากเกินไป ทำให้สัญญาณ ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในระยะสั้น ซึ่งบางคนก็แก้ปัญหานี้ ด้วยการนำ moving average มาเป็นตัวเสริมในการส่งสัญญาณซื้อขาย บางท่านก็ใช้ trend line charting technique มาเสริม

เพื่อแก้ข้อด้อยอันนี้ Roger Altman เสนอแนวความคิดที่จะปรับปรุง RSI ให้มีพารามิเตอร์เพิ่มอีกตัวหนึ่ง คือ แทนที่จะวัดการเปลี่ยนแปลงของราคาวันนี้เทียบกับเมื่อวานนี้ในการหา gain หรือ loss ก็จะใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาวันนี้ เทียบกับราคาเมื่อ y วันที่ผ่านมา ซึ่งก็คือเป็นการวัด y-day Momentum นั่นเอง ดังนั้น Altman จึงเรียก RSI ที่ปรับปรุงใหม่นี้ว่า Relative Momentum Index (RMI)

เราสามารถพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า RSI เป็นกรณีพิเศษ (Special Case) ของ RMI กล่าวคือ RSI ก็คือ RMI ในกรณีที่ $y=1$ ทั้งนี้ เนื่องจาก RSI เทียบราคาวันนี้กับราคาเมื่อวานนี้ ค่าของ RMI จะอยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 100 และการตีความหรือวิเคราะห์ ก็เหมือนกับ RSI ทุกประการ แต่มีข้อดีตรงที่ ถ้าเราเลือกค่า y ที่ใช้ในการคำนวณ Momentum ดีๆ ก็จะช่วยให้ RMI กระจายตัวได้ดี ในช่วง Overbought และ Oversold และส่งสัญญาณที่ถูกต้องมากขึ้น

Stochastic

เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันมาก สำหรับตลาดที่แกว่งตัวแบบ Sideway และสำหรับคนที่ชอบเล่นเร็ว คนที่ทำให้ Stochastic เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางคือ George Lane จนหลายๆคนคิดว่า Lane เป็นคนคิดค้นขึ้น ความจริงแล้ว indicator ตัวนี้คิดกันขึ้นมาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 แน่ๆครับ ในนามของบริษัท Investor Educators โดยใช้ชื่อบทความว่า Stochastic Process ซึ่งอันที่จริงแล้ว ส่วนหนึ่งเป็นการอธิบาย Stochastic Process ของราคา แต่มีเรื่องของ indicator แถมเข้ามาด้วย ปรากฏว่าทำไปทำมา ชื่อบทความเลยกลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อ indicator ไป ทั้งๆที่ความจริง Stochastic Indicator ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ Stochastic Process ในทางทฤษฎีโดยตรงเลย

Stochastic มีพื้นฐานมาจากข้อสังเกตที่ว่า ขณะที่ราคากำลังสูงขึ้นนั้น ราคาปิดจะมีแนวโน้มขยับสูงเข้าไปหา High หรือกรอบบนของราคามากขึ้น แต่ในช่วงที่ราคากำลังลดต่ำลงนั้น ราคาปิดก็จะลงมาใกล้กับ Low หรือกรอบล่างของราคามากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นเครื่องมือนี้จึงใช้การวัดสัดส่วนของราคาปิดที่ขึ้นมาสูงกว่า Low ต่อช่วงกว้างของราคาทั้งหมดจาก High ถึง Low ในช่วงเวลา N วันที่ผ่านมา ซึ่งโดยปกติจะเป็น 5 วัน ($N = 5$)

$$\%K = 100 \left[\frac{(C - L_N)}{(H_N - L_N)} \right]$$

โดยที่	C	คือ	ราคาปิด ณ ปัจจุบัน
	H _N	คือ	ราคาสูงสุดในช่วง N วันที่ผ่านมา
	L _N	คือ	ราคาต่ำสุดในช่วง N วันที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ค่า % K ที่ได้ นั้น อาจจะมีการแกว่งตัวที่เร็วเกินไป ดังนั้น จึงอาจมีการปรับให้เกิดความเรียบในตัวเอง (internal smoothing) มากขึ้น หรือทำการแปลง % K ให้เป็น % K slowing ดังสูตรต่อไปนี้

$$\%K \text{ Slow} = 100 \left[\frac{\sum_{i=1}^n (C - L_N)}{\sum_{i=1}^n (H_N - L_N)} \right]$$

โดยที่	n	=	จำนวนวันที่ใช้ในการปรับค่าให้เรียบ (ซึ่งปกติมักใช้ 3 วัน)
	$\sum_{i=1}^n (C - L_N)$	=	ผลรวมของ (C - L ₅) ในช่วง 3 วันที่ผ่านมา
	$\sum_{i=1}^n (H_N - L_N)$	=	ผลรวมของ (H ₅ - L ₅) ในช่วง 3 วันที่ผ่านมา

นอกจาก %K ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว Stochastic ยังประกอบด้วยเส้นอีกเส้นหนึ่ง ที่เรียกว่า % D ซึ่งก็คือ Moving Average ระยะเวลา M วัน (โดยทั่วไปใช้ 3 วัน) ของ %K (หรือ %K slowing) อีกทีนั่นเอง จึงมีความเรียบกว่าและเคลื่อนไหวช้า (แต่มิ่นัยสำคัญ) กว่า %K ดังนั้น ในกราฟจึงมีทั้งเส้น %K (เส้นทึบ) และเส้น %D (เส้นประ) เคลื่อนตัวอยู่

$$\%D = \frac{\sum_{i=1}^M \%K \text{ or } \%K \text{ Slow}}{M}$$

สมมติว่าถ้าเราคำนวณได้ค่า %K เท่ากับ 0.38 ก็หมายความว่าราคาปิดวันนี้อยู่ที่ระดับ 38% สัมพันธ์เมื่อเทียบกับช่วงการซื้อขาย 5 วันที่ผ่านมา

เส้นเกณฑ์ที่จะกำหนดเขต OB/OS ของ Stochastic จะอยู่ที่เส้น 80 และเส้น 20 ตามลำดับ สำหรับการอ่านค่าของ Stochastic นั้น ว่ากันว่า สัญญาณซื้อ ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้นขณะที่เส้น %D อยู่ระหว่างช่วง 10-15 และ สัญญาณขาย ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้นขณะที่เส้น %D อยู่ระหว่างช่วง 85-90

วิธีการที่นิยมในการนำมาพิจารณาจังหวะซื้อหรือขายมี 7 แบบคือ

1. ซื้อ เมื่อ Oscillator ปรับตัวลงต่ำกว่าระดับ 20 และกลับมาขยับตัวขึ้นเหนือระดับนั้น และ ขาย เมื่อปรับตัวกลับขึ้นมาเหนือระดับ 80 และวกตัวกลับมามีระดับที่ 80 ในทิศทางลง
2. ซื้อ เมื่อ %K ตัด %D ขึ้น และขาย เมื่อ %K ตัด %D ลง กรณีนี้ ยังแยกได้เป็นอีก 2 กรณีย่อย คือ %K ตัด %D โดยที่ %K (ซึ่งเร็วกว่า) วกหัวมัตัดก่อน (ดังนั้นจะตัดด้านซ้ายของเส้น %D เรียกว่า Left Crossing) กับกรณีที่ %K ตัดกับ %D ก็จริง แต่ %D (ซึ่งช้ากว่า) วกหัวก่อน (%K ก็เลยตัด %D ทางด้านขวาของเส้น %D เรียกว่า Right Crossing) ทั้งสองกรณีอ่านค่าได้เหมือนกัน แต่กรณีหลังจะช้ากว่ากรณีแรก เพราะการที่ %D วกหัวก่อน แสดงว่าเป็นการเปลี่ยนทิศทางแบบไม่หือหวาและมีเสถียรภาพมากกว่า
3. การ Divergence ก็เกิดขึ้นได้เมื่อ %D อยู่เหนือเส้น 80 แต่ไม่สามารถสร้าง Top ใหม่ที่สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ขณะที่ราคา ยังคงต่อไปตาม Uptrend อยู่ ในทางตรงกันข้ามสัญญาณกลับทิศจาก Downtrend มาเป็น Uptrend ก็จะเกิดขึ้นขณะที่เส้น %D อยู่ใต้เส้น 20 และสร้าง Bottom ใหม่ที่สูงขึ้นกว่าเดิม อันนี้เป็นสัญญาณเตือนล่วงหน้า ราคาอาจจะวิ่งไปตามทิศทางเดิมได้อีกนิดหน่อย ดังนั้น รีบหาโอกาสขาย (เมื่อเกิด divergence ที่บริเวณ top) หรือซื้อ (เมื่อเกิด divergence ที่บริเวณ bottom) ซะ เพราะอีกไม่นานอาจจะมีการเปลี่ยนทิศได้ ลักษณะนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Set up
4. การเฉื่อยลงของ %K หรือ %D อย่างเห็นได้ชัด (ซึ่ง George Lane แยกเรียกว่า Hinge) แสดงให้เห็นว่าตลาดอ่อนตัวแล้ว เป็นสัญญาณให้ระวังตัวว่าตลาดพุ่งนี้อาจจะเปลี่ยนทิศทางได้
5. การหักหัวเปลี่ยนทิศทางอย่างรวดเร็วของ %K (ซึ่งเร็วกว่า) และเป็นไปแบบรุนแรง (2-12%) เป็นสัญญาณเตือนว่าตลาดจวนจะหมดแรงเต็มแก่แล้ว ทิศทางเดิมของราคาจะยืนอยู่ได้อย่างเก่งก็ไม่เกิน 2 วัน
6. ค่า %K จะอยู่ในช่วง 0 ถึง 100 เมื่อ %K วิ่งไปถึงจุดปลายสุด (Extremes) ทั้งสองจุดนี้ มักจะเป็นสัญญาณให้เก็บของ (%K=0) หรือ ระบายของ (%K=100) ได้ ทั้งนี้ เพราะการที่ %K จะวิ่งไปถึงจุดปลายสุดเหล่านี้ได้ ราคาจะต้องปิดที่สูงสุดหรือต่ำสุดติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 วัน (ดูจากสูตรของ %K ก็จะเข้าใจครับ) และจำนวนวันอาจจะต้องมากกว่านี้ ถ้าเราใช้ Stochastic ที่ช้าลง
7. ถ้า %K ตัด %D ไปแล้ว แล้วพยายามวกหัวกลับมาหา %D ใหม่ แต่วกมาได้ไม่ถึง (หรืออาจจะแค่แตะ แต่ไม่ทะลุ) %D อันนี้เป็นการยืนยันสัญญาณที่ชัดเจน ว่าที่มันเพิ่งตัดกันไปคร่าวๆก่อนหน้านี้ เป็นสัญญาณชัดแล้วครับ

ตัวอย่างที่ 7.4 ที่จะนำเสนอ (แหม!ดูเป็นทางการเสีย) เป็นการนำเอา Stochastic มาใช้ในการหาจังหวะเข้าออกกับ SET index ซึ่งหัวลูกศรชี้ลง หมายถึงสัญญาณซื้อ หรือเก็บของเพิ่ม ส่วนหัวลูกศรชี้ขึ้น หมายถึงสัญญาณขาย หรือทยอยทำกำไรระยะสั้น (แล้วแต่กรณี) ท่านผู้อ่านคงเห็นแล้วว่า ช่างๆลูกศรจะมีคำว่า Buy หรือ Sell กำกับอยู่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบางครั้งมีจังหวะซื้อหรือขายได้มากกว่า 1 จุด คำถาม (ที่ไม่น่าจะเป็นคำถาม) ก็คือว่า ทำไมต้องมีหลายจุด คำตอบมันอยู่ที่หลักที่จะนำมาใช้ในการหาจังหวะตัดเท่านั้นเอง (ตั้งหลายข้อ ที่เพิ่งจะกล่าวมา) เพราะบางคนเห็นแค่ตัดขึ้น (แต่ไม่มีการยืนยัน จากอีกสักจังหวะ) ก็ลุยกันแล้ว ระวังจะเจอต่อแล้วกัน! เพราะจากที่กล่าวมาข้างต้น เครื่องชี้ตัวนี้ ค่อนข้างเคลื่อนที่เร็ว จึงอาจจะเกิดสัญญาณหลอกขึ้นได้ ดังนั้น บางคนจึงใช้จังหวะการตัดกันของเส้น ค่อยๆทยอยเก็บหรือระบายหุ้นไป คล้ายกับการให้สัญญาณในเรื่องของ moving average ที่เคยกล่าวมาแล้ว ลืมหรือยัง?

ตัวอย่างที่ 7.4

นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่ RSI เท่านั้นที่จะมีการ divergence กับ การเคลื่อนไหวของราคา แต่ Stochastic ก็สามารถที่จะเกิด divergence กับราคาได้เช่นกัน (ไม่ยอมให้หน่อยหน้า) ตามตัวอย่างที่ 7.5 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7.5

William's %R

เครื่องมือนี้ถูกตั้งตามชื่อของผู้คิดค้นคือนาย Larry William โดยอาศัยแนวความคิดเดียวกับ Stochastic เพียงแต่ในการสร้างกราฟ จะกลับหัวทิศทางคือ Scale จะไต่จาก 0 ลงมาหา 100 หรือว่ามีค่าน้อยอยู่ข้างบนนั่นเอง ดังนั้นเขต Overbought ก็จะหมายถึงบริเวณที่อยู่สูงกว่าเส้น 20 ขึ้นไปและ Oversold คือเขตที่ต่ำกว่าเส้น 80 ลงมา สูตรก็เกือบจะเหมือนกับ Stochastic เลย เพียงแต่ว่าแทนที่จะวัดราคาปิดเทียบกับราคาต่ำสุด กลับวัดระยะระหว่างราคาปิดกับราคาสูงสุดในระยะเวลา N วัน แต่โดยทั่วไปจะใช้ 10 วัน (N = 10 ซึ่งต่างจาก Stochastic ที่ใช้ 5 วัน)

$$\%R = \frac{H_N - C}{H_N - L_N}$$

ความที่ William's %R มันเกือบจะเหมือน Stochastic เลยนี่ละครับ (ต่างกันแค่จำนวนวัน 5 วัน กับ 10 วัน) บางคนก็เลยเรียก William's %R อีกอย่างหนึ่งว่า 10-day Stochastic

ในกรณีของ William's %R นี้เราจะใช้เส้น 80,20 แทนเส้น 70,30 ของ Oscillator ตัวที่ผ่านๆมาเพราะว่า William's %R จะมีความไวค่อนข้างเร็วมาก ทำให้อาจเกิดสัญญาณหลอกได้ง่ายจึงขยายช่วงให้กว้างขึ้น อันที่จริงตัว William's เองแกเสนอไว้ที่ต่ำกว่า 95% เป็นสัญญาณซื้อ (อย่าลืมนะครับว่าค่ามันวิ่งกลับหัว จาก 0 เป็นมากที่สุด และไหลลงมาเป็น 100 น้อยสุด) และสูงกว่า 10% เป็นสัญญาณขาย

อันที่จริงแล้ว William's ไม่ได้เสนอการใช้ moving average มาเป็นตัวส่งสัญญาณแบบเดียวกับ Stochastic แต่นักวิเคราะห์บางท่านก็นำเอา moving average มาใช้ประกอบด้วย แต่เนื่องจาก William's %R เองมันก็เป็น Stochastic แบบหนึ่ง ดังนั้น มันจึงวิ่งเร็วมาก จนบางครั้งก็ให้สัญญาณผิดพลาดได้ นักวิเคราะห์ทางเทคนิคบางคน จึงใช้มันเป็นเพียงตัวประกอบกับเครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆเท่านั้น

สำหรับตัวอย่างการใช้ William's %R กับราคาหุ้น ได้แสดงไว้ในตัวอย่างที่ 7.6 ซึ่งลูกศรที่อยู่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ -95 หมายถึงเป็นจังหวะซื้อหรือเก็บของตามหลักการข้างต้น ในทางกลับกัน ลูกศรที่อยู่เหนือหรือเท่ากับ -10 ตามตัวอย่าง จะเป็นจังหวะขาย หรือระบายหุ้นออกมา อย่างไรก็ตาม หากสังเกตให้ดี จะเห็นว่าการปรับตัวของ William's %R บางที ราคาหุ้นก็ไม่ค่อยสนองตอบเท่าไร เช่นบริเวณหมายเลข 1, 2, และ 3 ซึ่งกว่าราคาหุ้นจะปรับลงมาสุด แล้วดีดตัวขึ้น William's %R กระแทกเส้น -100 ถึง 3 ครั้ง (ว่ากันว่า William's %R หากเข้ามาอยู่ในบริเวณใกล้ศูนย์ หรือ -100 และมีการปรับตัวลงหรือ ขึ้น ราคาก็มีโอกาสที่จะปรับตัวลงหรือขึ้นตามในวันถัดไป) นอกจากนี้ William %R ก็สามารถที่จะทำ Divergence กับราคาได้เช่นเดียวกัน ซึ่งก็จะทำให้สัญญาณมีนัยสำคัญมากขึ้น

KST Index หรือ Summed Rate of Change Index

KST Index เป็น indicator ยุคหลังๆ ที่พัฒนาขึ้นโดย Martin J. Pring นักวิเคราะห์ทางเทคนิคที่มีชื่อเสียง (ทางด้านเขียนหนังสือ ทำวิดีโอ แล้วก็สอนเรื่องเทคนิคัล ซึ่งทำท่าว่าจะทำเงินได้ดีกว่า Trade Commodities ซะอีก) Pring เรียก indicator ตัวนี้ว่า KST ซึ่งย่อมาจากคำว่า Know Sure Thing แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เชื่อเถอะครับ ไม่มี indicator ไหนในโลกนี้ที่ sure หรอกครับ และ KST ก็ไม่ใช่ข้อยกเว้น ไม่ว่า Pring จะตั้งชื่อให้วิเศษมาหว่าแค่ไหนก็ตาม

ตัวอย่างที่ 7.6

KST เป็นการนำเอา Rate of Change (ROC) มาพัฒนาขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง โดยนำค่า ROC ที่เหมาะสมสำหรับระยะเวลาต่างๆกัน 4 ตัว นำแต่ละตัวมาทำให้เรียบโดยการคำนวณ Exponential Moving Average จากนั้นก็นำเอา 4 ตัวนี้ มารวมกันแบบถ่วงน้ำหนัก ก็จะได้ตัว KST Indicator ครบ ฟังแล้วอาจจะงง (เขียนเองยังงงเลย) ลองดูเป็นสูตรแล้วกันนะครับ

$$KST = En1(ROct_1) + 2 En2(ROct_2) + 3 En3(ROct_3) + 4 En4(ROct_4)$$

โดยที่ $ROct_t$ คือ Rate of Change จำนวน t_t วัน และ Eni คือ n_i -day exponential moving average ของค่า $ROct_t$ สังเกตนะครับว่า KST ให้น้ำหนักแก่ ROC ในระยะที่ยาวมากกว่าในระยะสั้น เนื่องจาก $t_4 > t_3 > t_2 > t_1$ อันที่จริงจากสูตรจะเห็นได้ว่า KST เป็น Weighted Moving Total ของ Exponential Moving Average ของ Rate of Change อีกทีหนึ่ง (อะไรมันจะวุ่นวายปานนั้น)

Pring เสนอว่า ตัวเลขที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลรายวัน สำหรับเล่นระยะสั้น คือ $t_1=10$, $t_2=15$, $t_3=20$, $t_4=30$ และค่า exponential smoothing ที่เหมาะสมคือ $n_1=10$, $n_2=10$, $n_3=10$ และ $n_4=15$

เนื่องจากการคำนวณ KST เป็นการนำเอา Rate of Change 4 อันมารวมกัน ดังนั้น บางทีจึงเรียก KST นี้ว่า Summed Rate of Change ครับ ข้อดีของ KST คือ มันจะค่อนข้างเรียบ (Smooth) เนื่องจากปรับด้วย exponential moving average ไปทีหนึ่งแล้วยังเอามารวมกันโดยใช้ weighted moving total อีกทีหนึ่ง ดังนั้น การเฉลี่ยเหล่านี้จะทำให้การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติของราคาจะหายไปหลายส่วน ส่งผลให้สัญญาณแม่นยำขึ้น

KST จะมีความเคลื่อนไหวที่ค่อนข้างสอดคล้องกับราคา แต่มีข้อแตกต่างคือ

1. เรียกว่า กล่าวคือ ไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวผิดปกติกระชากกระโยก (Whipsaw or Irregularities) มากเหมือนราคา
2. ถ้าการเคลื่อนไหวของราคา เป็นการเคลื่อนไหวตามวัฏจักรจริงๆ (ไม่ใช่การเคลื่อนไหวผิดปกติ) KST จะเคลื่อนไหวรุนแรงกว่า กล่าวคือ เมื่อราคาลงตามแนวโน้มในระยะสั้น KST ก็ลดลง แต่ในระดับที่ลึกกว่าราคา และเมื่อราคาขึ้นตามแนวโน้มของวัฏจักรในระยะสั้น KST ก็จะขึ้นมากกว่าราคา

แต่ข้อเสียของ KST คือ การเฉลี่ยรวมกันหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้น้ำหนักที่เน้นไปทาง ROC ที่นับถอยหลังไปหลายวันกว่า ทำให้ KST เคลื่อนไหวช้ากว่า indicator ตัวอื่นๆ ดังนั้น โอกาสที่จะเห็น divergence ระหว่าง KST กับราคา ค่อนข้างยาก แต่ถ้าเกิด divergence ขึ้นจริงๆ สัญญาณจะแม่นยำมากกว่า เพราะราคาจะปรับตัวภายในระยะเวลาไม่นาน หลังจากเกิด divergence เข้าทำนองเหมือนกับทองแหละครับ หายาก แต่ถ้าหาเจอก็รวย (ถ้าไม่ใช่ทองเกินะครับ)

Pring ได้ให้ข้อสังเกต เกี่ยวกับการกำหนดสัญญาณซื้อขายไว้คือ ถ้า KST เปลี่ยนทิศทางแสดงว่าตลาดใกล้หรือกำลังจะเปลี่ยนทิศทางแล้ว ซึ่งถ้า KST ตัดกับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเอง ก็เป็นสัญญาณซื้อขาย (คล้ายๆกับ indicators ตัวอื่นๆแหละครับ) และถ้าเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ KST ก็เปลี่ยนทิศทางตามด้วย ยิ่งเป็นสัญญาณ confirm ครับ นอกจากนี้ เราสามารถเอาเทคนิคอื่นๆ เช่น trend line charting หรือ overbought oversold มาประยุกต์ใช้กับ KST แบบที่เราทำกับราคาก็ได้เช่นกันครับ

Directional Movement System (DMS)

J. Welles Wilder ได้เป็นผู้คิดค้น Directional Movement system นี้ขึ้นมาซึ่งเขาเห็นว่า DMS นี้เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับสภาพตลาดที่มี trend หรือพูดง่ายก็คือ ตลาดมีแนวโน้มขึ้นหรือลงนั่นเอง อย่างไรก็ตาม หลักในการคำนวณ indicators ใน DMS ยังคงอาศัยหลักการของ momentum อยู่ เพียงแต่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นกว่าหลักการของ momentum เดิมอีกนิดหนึ่ง ซึ่งเราจะว่ากันในเรื่องนี้ เมื่อเราเข้าไปสู่สูตรในการคำนวณ ใจเย็นๆสักนิดครับ!

ผู้เขียนเชื่อว่าท่านผู้อ่านบางท่าน อาจจะทราบดีว่า DMS นี้ ทำไม่ถึงเหมาะกับตลาดที่มี trend ? ผู้เขียนอยากให้ท่านผู้อ่านลองนึกย้อนกลับไปถึงเรื่องค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่งท่านผู้อ่านคงเคยเห็นแล้วว่า การซื้อขายตามจังหวะในการตัดกันระหว่างราคากับเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นั้น จะให้ประโยชน์ต่อเมื่อตลาดนั้นมี trend เพราะถ้าซื้อขายตามกฎการตัดกันดังกล่าว โดยตลาดนั้นเป็น sideways เชื่อว่ากำไรแทบจะไม่มี หรือบางทีอาจจะขาดทุน จากค่านายหน้าของ brokers คิด (แต่ brokers ชอบ เพราะได้วอลุ่มเข้ามา) ฉนั้นดิฉันนั้น! Wilder ได้สังเกตเห็นตรงจุดนี้ จึงทำให้ DMS ที่เขาคิดขึ้น เป็นเครื่องมือในการให้สัญญาณ หรือจังหวะเข้าสู่ตลาด เมื่อตลาดนั้นมีทิศทางการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน เพราะอย่างน้อยก็ไม่ต้องไปเสี่ยง หรือนั่งหลังชดหลังแข็งกับ sideway market โดยไม่เกิดประโยชน์เท่าไร

เพื่อให้เห็นภาพ DMS ชัดมากขึ้น ขอให้ผู้อ่านทำความเข้าใจไว้ดังนี้ว่า DMS นั้น เป็นชื่อของกลุ่ม indicators ซึ่งภายในกลุ่มดังกล่าวนี้ ประกอบด้วย เครื่องชี้ทิศทางบวก หรือ Positive Directional Indicator (PDI หรือ DI+), เครื่องชี้ทิศทางลบ หรือ Minus Directional Indicator (MDI หรือ DI-) และ ดัชนีทิศทางเฉลี่ย หรือ Average Directional Movement (ADX) ซึ่งต่างมีความสัมพันธ์กันในการให้เงื่อนไขในการซื้อขาย

แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมาว่ากันในส่วนนี้ ว่าแต่ละตัวมันได้มาอย่างไร? ขอให้ผู้อ่านเริ่มทำความเข้าใจค่าความเคลื่อนไหวในทิศทางบวก หรือ Plus Directional Movement (PDM หรือ DM+) , ค่าความเคลื่อนไหวในทิศทางลบ หรือ Minus Directional Movement (MDM หรือ DM-) และ พิสัยที่แท้จริง หรือ True Range (TR) ก่อนครับ เพราะค่า PDM, MDM และ TR เหล่านี้ จะถูกนำเข้าไปคำนวณเพื่อให้ได้มาซึ่งค่า PDI, MDI และ ADX อีกทีหนึ่งครับ!

Plus Directional Movement (PDM) , Minus Directional Movement (MDM) และ True Range (TR)

ค่า Plus Directional Movement และ Minus Directional Movement คำนวณได้ตามสูตรข้างล่างนี้

$$PDM = H - H_p$$

$$MDM = L - L_p$$

โดยที่

H	=	ราคาสูงสุด ณ เวลา t
H _p	=	ราคาสูงสุด ณ เวลา t-1
L	=	ราคาต่ำสุด ณ เวลา t
L _p	=	ราคาต่ำสุด ณ เวลา t-1

ซึ่งค่า PDM มีค่าเป็นศูนย์ก็ต่อเมื่อ

1. H น้อยกว่าหรือเท่ากับ H_p
2. PDM < MDM

MDM มีค่าเป็นศูนย์ก็ต่อเมื่อ

1. L มากกว่าหรือเท่ากับ L_p
2. PDM > MDM

สำหรับค่า True Range (TR) นั้น เป็นค่าสัมบูรณ์ (Absolute value) ที่มีค่ามากที่สุด ใน 3 ค่าต่อไปนี้ คือ $|H - L|$, $|H - C_p|$, และ $|L - C_p|$

$$TR = \text{Max} [|H - L| , |H - C_p| , |L - C_p|]$$

PDI, MDI และ ADX

จากสูตรที่กล่าวมาข้างต้น แน่نون! เราก็สามารถหาค่า PDM, MDM และ TR ได้ แต่ก่อนที่จะข้ามไป ผู้เขียนอยากจะชี้ให้เห็นว่า ค่าเหล่านี้ถ้าสังเกตให้ดี มันเป็นค่าที่ได้มาจากหลักการของ momentum จริงไหมครับ?

อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ที่แท้จริงที่ทั้งผู้เขียนและผู้อ่านต้องการ คือการได้มาซึ่งค่า indicator ต่างๆที่อยู่ใน DMS ซึ่งได้แก่ค่า PDI, MDI และ ADX ซึ่งค่าเหล่านี้เป็นค่าที่ได้มาจากผลรวมเคลื่อนที่ (Moving Total) ของ PDM, MDM และ TR ดังสูตรข้างล่างนี้

$$PDI(n) = \frac{\sum_{i=1}^n PDM_i}{\sum_{i=1}^n TR_i}$$

หากท่านผู้อ่านลองนั่งพิจารณาดู จะพบว่า กรณีที่ราคาหุ้นกำลังขยับตัวขึ้น และเตรียมพร้อมที่จะมี trend โอกาสที่ค่า PDM จะสูงขึ้นมีมาก ซึ่งเท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นทางอ้อมว่า มีแรงซื้อได้หลังไหลเข้ามา และถ้าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลให้ค่า PDI มีค่าสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตเพิ่มเติมก็คือ การที่ค่า PDM เป็นศูนย์นั้น ไม่ได้หมายความว่าค่า PDI จะต้องเป็นศูนย์ตามไปด้วย เพราะค่า PDI นั้น ยังคงอิงอยู่กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่อยู่ แต่ถ้าหากว่าค่า PDM มีค่าเป็นศูนย์ติดต่อกัน อย่างน้อยเป็นระยะเวลาที่เท่ากับระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ กรณีนี้จึงทำให้ค่า PDI มีค่าเป็นศูนย์

$$MDI(n) = \frac{\sum_{i=1}^n MDM_i}{\sum_{i=1}^n TR_i}$$

กรณีที่ราคาหุ้นกำลังปรับตัวลง และเตรียมพร้อมที่จะมี trend โอกาสที่ค่า MDM จะสูงขึ้นมีมาก ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นทางอ้อมว่า มีแรงขายเข้ามา และถ้าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลให้ค่า MDI มีค่าสูงขึ้น

ในการทำงานเดียวกับ PDI ข้างต้น ข้อสังเกตที่ได้เพิ่มเติมก็คือ การที่ค่า MDM เป็นศูนย์ ไม่ได้หมายความว่า ค่า MDI จะต้องเป็นศูนย์ตามไปด้วย ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นั่นเอง อย่างไรก็ตาม หากค่า MDM มีค่าเป็นศูนย์ติดต่อกัน เป็นระยะเวลาที่เท่ากับระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ กรณีนี้จึงทำให้ค่า MDI มีค่าเป็นศูนย์

จะเห็นว่าในสูตรของ PDI และ MDI ที่ให้ไปนั้น ใช้ผลรวมเคลื่อนที่ (Moving Total) ซึ่งจะให้คำตอบเหมือนกับใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (เพราะสุดท้ายแล้ว ในกรณีที่ใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ทั้งตัวตั้งและตัวหาร จะถูกรวบรวมด้วย n ทั้งคู่ ซึ่งก็จะหักล้างกันไป) และเป็นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา (Simple Moving Average) ซึ่งนี่เป็นแนวทางที่ Wilder กำหนดไว้แต่แรกต่อนคิดระบบนี้ขึ้นมา แต่นักวิเคราะห์ทางเทคนิคบางคนอาจจะเปลี่ยนไปใช้ Exponential Moving Average แทน ก็ได้ อันนี้ไม่ต่างกัน แล้วแต่ลูกเล่นของแต่ละคน ดังนั้น บางคนจึงบอกว่า PDI เกิดจาก Smoothed PDI หารด้วย Smoothed True Range ซึ่งคำว่า Smooth ที่ว่านี่คือการทำให้เรียบ โดยใช้ Moving Average จะเป็น Moving Average แบบไหนก็ตามใจเหอะ

สำหรับ ADX นั้น ก่อนที่เราจะคำนวณได้ เราต้องคำนวณสิ่งที่เรียกว่า Directional Movement Index หรือ DX ก่อน (แล้ว ADX ก็คือค่าเฉลี่ยของ DX อีกทีครับ) โดยที่ DX คำนวณได้จาก

$$DX = \frac{|PDI - MDI|}{PDI + MDI}$$

และเนื่องจาก ADX คือค่าเฉลี่ยของ DX ดังนั้น จึงคำนวณจาก

$$ADX(n) = \frac{\sum_{i=1}^n DX_i}{n}$$

เช่นเดียวกันครับ ในสูตรนี้เราสมมติว่าใช้เฉลี่ยแบบธรรมดา (Simple Moving Average) แต่ในทางปฏิบัติ จะใช้ Exponential Moving Average ก็ได้เช่นกัน สำหรับค่า n นั้น Wilder เสนอให้ใช้ n=14 คือเป็นการเฉลี่ยเคลื่อนที่ 14 วัน ทั้งในกรณีของ PDI, MDI, และ ADX

จากสูตรของ DX และ ADX จะเห็นได้ว่า DX และ ADX จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 โดย ADX จะเป็นตัววัดว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ตลาดเป็นตลาดที่มีแนวโน้ม (Trending Market) หรือ เป็นตลาดที่ไม่มีแนวโน้ม (Sideway Market) ถ้า ADX เข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีแนวโน้ม (ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มขึ้น หรือ แนวโน้มลงก็ตาม จะเข้าใกล้ 1 ทั้งสิ้น) แต่ถ้า ADX เข้าใกล้ 0 แสดงว่าเป็นตลาด sideway ทำไม่ถึงเป็นเช่นนั้นหรือครับ กำลังจะอธิบายให้ฟังอยู่พอดีเลย

ในกรณีที่ราคาหุ้นกำลังปรับตัวขึ้น ค่า PDI นั้นย่อมมีค่ามากกว่า MDI และถ้าราคาหุ้นปรับตัวขึ้นติดต่อกันเป็นเวลานาน ก็ยิ่งส่งผลให้ MDI จะมีค่าเป็นศูนย์ติดต่อกันเป็นเวลานานมากขึ้น ซึ่งภายใต้สูตรค่าสัมบูรณ์ของ DX ยังผลให้ค่า ADX ที่คำนวณได้ มีความชันเป็นบวก (มี trend) และมีค่าเข้าใกล้ 1 มากขึ้น

แต่ถ้าเมื่อใดที่ราคาหุ้นเริ่มเฉื่อย หรือทำท่าว่าจะหมดแรงลง ค่า PDI จะเริ่มมีค่าน้อยลง ในขณะที่ MDI จะมีค่ามากขึ้นกว่า ศูนย์ ดังนั้น ค่าของ PDI กับ MDI จะเริ่มวิ่งเข้าหากัน ซึ่งภายใต้สูตรค่าสัมบูรณ์ของ DX ยังผลให้ ADX นั้นเริ่มลดลง ซึ่งการเกิดภาวะเช่นนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า ตลาดเริ่มที่จะหมด trend แล้ว และเริ่มเข้าสู่ sideway market

สำหรับในกรณีที่ราคาหุ้นกำลังปรับตัวลง ค่า MDI นั้นย่อมมีค่ามากกว่า PDI และถ้าราคาหุ้นปรับตัวลงติดต่อกันเป็นเวลานาน ก็จะทำให้ส่งผลให้ PDI จะมีค่าเป็นศูนย์ติดต่อกันเป็นเวลานานมากขึ้น ซึ่งภายใต้สูตรค่าสัมบูรณ์ของ DX ยังผลให้ ADX ที่คำนวณได้ มีความชันเป็นบวก (มี trend) และมีค่าเข้าใกล้ 1 มากขึ้น เช่นเดียวกัน

แต่ถ้าเมื่อใดที่ราคาหุ้นเริ่มเฉื่อย หรือทำท่าว่าจะเริ่มติดตัวกลับ ค่า MDI จะเริ่มมีค่าลดลง ในขณะที่ PDI จะมีค่ามากขึ้นกว่าศูนย์ ดังนั้น ค่าของ MDI และ PDI จะเริ่มวิ่งเข้าหากัน ซึ่งภายใต้สูตรค่าสัมบูรณ์ของ DX ยังผลให้ ADX นั้นเริ่มลดลง ซึ่งการเกิดภาวะเช่นนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าตลาดเริ่มที่จะหมด trend แล้ว และเริ่มเข้าสู่ sideway market

ดังนั้น ADX จึงเป็น indicator ที่แสดงถึง ทิศทางการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นว่าในขณะนั้นตลาดมี trend หรือไม่? ซึ่งในส่วนนี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในระบบของ directional movement เพราะ ระบบนี้ถูกออกแบบมาเพื่อติดตาม trend และไม่ให้ผู้ลงทุนต้องไปเสียเวลากับ sideway market

ซื้อเมื่อไร? ขายเมื่อไร?

หลังจากที่เราได้ทราบถึง แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังบรรดา indicators ใน DMS แล้ว ตอนนี้เราจะมาว่ากันถึงเรื่อง การใช้ระบบ DMS เข้าทำการซื้อขาย ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 กรณี คือ uptrend กับ downtrend

Uptrend

ในระบบ directional movement จะเข้าทำการซื้อที่ต่อเมื่อ PDI ตัด MDI ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า การเข้าทำการซื้อนั้น ควรจะเป็นไปในลักษณะของการทยอยเก็บของ มากกว่าการที่จะทุ่มเข้าไปซื้อทั้งหมดในจังหวะนั้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากว่า โดยทั่วไปการตัดกันระหว่าง PDI กับ MDI อาจจะไม่มีความสำคัญ ซึ่งนั่นหมายถึงว่า ยังคงมีความเสี่ยง หรือมีค่าเสียโอกาสอยู่ ถ้าเราทุ่มซื้อทั้งหมดเข้าไป หากตลาดนั้นเป็นเพียง sideways ดังนั้น เพื่อเลี่ยงกรณีดังกล่าว เราจึงจำเป็นต้องรอให้เส้น ADX นั้น เริ่มปรับตัวขึ้น หรือมีความชันเป็นบวกเสียก่อน เพื่อเป็นการยืนยันว่ามี trend เกิดขึ้นในขณะนั้นแล้ว ซึ่งตอนนี้ละครับ! ใครใคร่ซื้อ ซื้อ

สำหรับกรณีที่ทำการขายหุ้นออก ใน DMS นั้น จะกระทำที่ต่อเมื่อ PDI ตัด MDI ลงมา แต่ผู้เขียนเห็นว่า น่าจะเป็นการทยอยทำกำไรออกไปมากกว่าที่จะขายออกไปทั้งหมด เพราะการที่เราจะขายหมดนั้น หมายถึงว่า ผู้เล่นจะต้องเชื่อว่าตลาดจะหมด trend และเข้าสู่ sideway market ซึ่งนั่นหมายถึงว่า การระบายของออกจากพอร์ตให้หมด จะกระทำต่อเมื่อเส้น ADX เริ่มปรับตัวลงตาม ซึ่งถ้าถึงตอนนั้นแล้ว ใครใคร่ขาย ขาย

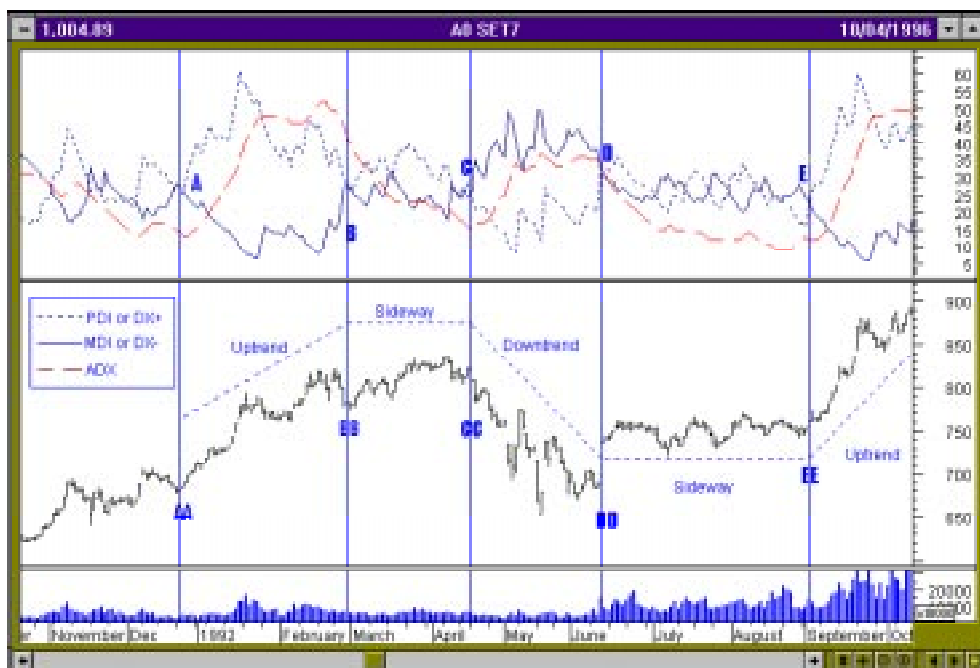
Downtrend

ในระบบ directional movement จะทำการขาย ก็ต่อเมื่อ MDI ตัด PDI ขึ้นมา ซึ่งนั่นหมายถึงว่า หากผู้ลงทุนมีหุ้นอยู่ในมืออยู่แล้ว ก็จะเริ่มทยอยขายออกไป (ในกรณีนี้หมายถึงว่า ผู้ลงทุนที่ทำการขายหุ้นออกไปนั้น จะต้องถือหุ้นอยู่ในมืออยู่แล้ว ไม่ใช่สั่งขายออกไปโดยไม่มีหุ้นอยู่ในมือ ซึ่งถ้าทำโดยไม่มีหุ้นอยู่ในมือ จะถือว่ามีความผิด เพราะตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ห้ามผู้ลงทุนทำการขายหุ้นโดยไม่มีหุ้นอยู่ในมือ หรือพูดง่าย ๆ ว่าห้ามทำ short sale) และจะระบายหมดก็ต่อเมื่อเส้น ADX มีการปรับตัวขึ้น หรือมีความชันเป็นบวก ซึ่งกรณีนี้เป็นการชี้ให้เห็นว่า ตลาดมี trend แต่เป็น trend ขาลง

เมื่อเวลาผ่านไป หากผู้ลงทุนผู้นั้น ยังคงมีความต้องการในหุ้นตัวนั้นอยู่ แน่نون! จะต้องมีการซื้อชื้อกลับคืนเข้ามา โดยจะทำการทยอยซื้อชื้อกลับก็ต่อเมื่อ MDI ตัด PDI ลงมา และจะทยอยซื้อให้ครบตามที่เคยมีอยู่ก็ต่อเมื่อ เส้น ADX นั้น มีการปรับตัวลง เพราะตลาดเริ่มที่จะหมด trend ขาลงแล้วและเริ่มเข้าสู่ sideway market

ลองมาดูตัวอย่างการใช้ DMS ในการหาจังหวะซื้อขาย ตามตัวอย่างต่อไปนี้ครับ!

จากตัวอย่างที่ 7.7 จะเห็นได้ว่าแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยที่ส่วนบนนั้น จะแสดงให้เห็นถึงการทำงานของระบบ DMS ในขณะที่ส่วนล่างจะเป็นการแสดงการเคลื่อนไหวของ SET index ซึ่งจะเห็นได้ว่า ณ จุด A เส้น PDI (เส้นทึบ) ได้ตัดเส้น MDI (เส้นไขปลา) ขึ้นมา จึงเกิดสัญญาณซื้อขึ้น แต่จากที่เคยกล่าวไว้ในตอนต้นว่า ควรเป็นการทยอยซื้อก่อน และค่อยเข้าลุยเต็มที่มากขึ้นตอนที่เส้น ADX มีการขยับและปรับตัวสูงขึ้น (เพื่อให้แน่ใจว่ามันเกิด trend ขึ้นแล้ว) ซึ่งในกรณีนี้เส้น ADX (เส้นประ) เริ่มขยับตัวขึ้น หลังจากที่เส้น PDI ตัดกับเส้น MDI ไม่นานนัก จึงทำให้การซื้อเกิดขึ้นที่จุด AA ใน SET index

ตัวอย่างที่ 7.7

หลังจากจุด AA จะเห็นได้ว่า SET index มีการขยับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องไปถึงจุด BB ซึ่งถือว่าเป็นจุดระบายหุ้น (SET index) ออก เพราะเส้น PDI ตัด MDI ลงมา ในขณะที่เส้น ADX นั้นเริ่มปรับตัวลง (จุด B) ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่า trend หดลงแล้ว และกำลังเข้าสู่ sideway market ซึ่งผู้อ่านคงเห็นว่า หลังจากที่ระบายหุ้นที่จุด BB แล้ว ปรากฏว่า SET index ได้ดีดตัวกลับขึ้นไปอีก ท่านผู้อ่านก็คงมองว่า ที่ขายไปนั้น เป็นการเสียของ! แต่จริงๆแล้วเปล่าหรอกครับ เพราะหากผู้อ่านสังเกตให้ดี แม้ SET index มีการขยับตัวขึ้น แต่การแกว่งตัวของมัน ค่อนข้างที่จะเริ่มเฉื่อยตัวลง และมีแนวโน้มเป็น sideway market ดังนั้น เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง และลดเวลาที่ต้องไปนั่งหลังชดหลังแข็งกับมัน ในการหาจังหวะขาย หลังจุด BB ซึ่งอาจจะไม่แตกต่างกับระดับของ BB มากนัก อย่างเช่น ผู้ลงทุนอาจจะมีความคาดหวังไว้ว่า จะทำการขาย แต่กลับขายไม่ได้ หรือขายไม่ทัน เพราะ SET index มีการปรับตัวลง จนต้องลงไปขายออกที่ระดับเดียวหรือใกล้เคียงกับ BB ดังนั้น จะไปเสียเวลากับมันทำไมละครับ!

หลังจากที่ผ่านพ้นช่วง sideway (ช่วง BB ถึง CC) สมมติว่า ผู้ลงทุนมีหุ้นอยู่ในมือ ซึ่งจากระบบ DMS ได้ชี้ให้เห็นว่า เกิดสัญญาณขายขึ้น (จุด C) เพราะเส้น MDI ตัด PDI ขึ้นไป ขณะที่เส้น ADX นั้นเริ่มปรับตัวสูงขึ้น นั่นหมายถึงเกิด downtrend ขึ้นเต็มตัว ดังนั้น จึงทำการขายหุ้นออกไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลังจากนั้น SET index ได้มีการปรับตัวลง และถ้าผู้ลงทุนยังคงมีความต้องการหุ้นนั้นกลับคืน คงต้องกลับมาซื้อซื้อ โดยจุดที่เกิดสัญญาณในการซื้อกลับนั้นอยู่ที่จุด D ใน DMS (จุด DD ใน SET index) เพราะเส้น PDI ตัดเส้น MDI ขึ้นมา ขณะที่เส้น ADX มีการปรับตัวลง เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า downtrend นั้นหมดลง และเตรียมเข้าสู่สภาพ sideway market

คำถามที่อาจจะเกิดขึ้นคือ ซื้อที่จุด DD แพงไปหรือเปล่า? คำตอบคือ หากผู้ลงทุนที่ไม่ต้องการเสียเวลากับ sideway market รอไว้ไปซื้อซื้อตอนบริเวณจุด EE ดีกว่าครับ ก็เพราะในช่วง DD ถึง EE เป็นช่วง sideway ซึ่งราคาหุ้นเฉลี่ย ไม่แตกต่างจากระดับราคาหุ้นที่ซื้อที่จุด DD อย่างมีนัยสำคัญหรอกครับ ซึ่งไหนๆจะเล่นทั้งที ควรเล่นให้ได้กำไร หรือใช้เงินใช้เวลาไปซื้อซื้อหุ้นที่จุด EE ตามสัญญาณของ DMS ที่จุด E ดีกว่าครับ จริงไหม?

ดัชนีวัดความแข็งแกร่ง ในปริมาณการซื้อขาย Volume Indicators

บทที่ 8

การวิเคราะห์ปริมาณการซื้อขาย (Volume) จะเป็นตัวช่วยวัดความแข็งแกร่ง (Strength) หรือความอ่อนของกำลัง (Weakness) ที่หนุนอยู่ภายใต้ความเคลื่อนไหวของราคา และบ่อยครั้งที่พบว่าการเคลื่อนไหวตัวของ Volume ในทิศทางตรงข้ามกับราคาจะเป็นสัญญาณสำคัญที่ราคาจะวกกลับหรือเปลี่ยนทิศทาง (Trend Reversal)

การวิเคราะห์ปริมาณการซื้อขายนี้ จะเป็นตัวช่วยเสริมการวิเคราะห์เกี่ยวกับราคา เนื่องจากการซื้อขายในตลาด เป็นผลมาจากความต้องการซื้อ (Demand) และ ความต้องการขาย (Supply) ซึ่งผลที่เราเห็นคือดุลยภาพของราคาและปริมาณ ดังนั้นปริมาณการซื้อขาย จึงเป็นอีกตัวหนึ่งซึ่งมีความสำคัญในการวิเคราะห์ทางเทคนิค ซึ่งจะใช้ควบคู่กันไปกับการวิเคราะห์ทางด้านราคา

สิ่งที้อีกสิ่งหนึ่ง เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปริมาณการซื้อขายก็คือ ปริมาณการซื้อขายเป็นสิ่งที่ลอกกันได้ยาก ซึ่งแตกต่างจากราคา ซึ่งสามารถทำราคาปิดให้สูงขึ้นกันได้ตอนท้ายตลาด แต่การจะทำให้ปริมาณการซื้อขายสูงนั้น ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก จนอาจไม่คุ้มที่จะทำ ดังนั้นปริมาณการซื้อขายจึงเป็นตัวยืนยันภาวะตลาดได้เป็นอย่างดี

การใช้เครื่องมือชี้ (Indicators) กับข้อมูลด้านปริมาณการซื้ขายนั้น มีข้อดีคือช่วยให้เราเห็นภาพชัดเจนขึ้น เนื่องจาก ถ้าเราดูปริมาณการซื้อขายจาก Bar Chart ซึ่งเห็นเป็นแท่งๆนั้น บางครั้งปริมาณการซื้อขายเปลี่ยนแปลงมากจากช่วงหนึ่งไปอีกช่วงหนึ่ง เช่น ช่วงตลาดบูมเราอาจซื้อขายกันวันละหมื่นกว่าล้านบาท แต่ช่วงตลาดซบเซาบางทีเหลือแค่ 2-3 พันล้าน (โบรกเกอร์รี น้ำตาเซ็ดหัวเข่ากันเป็นแถว) ก็มี ทำให้ตัว Bar Chart อ่านได้ยากขึ้น เพราะบางทีแท่งก็สูงโด่ง บางทีแท่งหกดุชะแทบไม่เห็น

ลักษณะทั่วไปของอุปสงค์และอุปทานของหุ้น

โดยทั่วไป หุ้นทั้งหมดของบริษัทใดบริษัทหนึ่งที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์จะไม่ได้มีการซื้อขายในตลาดทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากจะมีผู้ถือหุ้นใหญ่ ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของกิจการอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งจะถือหุ้นเอาไว้ส่วนหนึ่งและไม่นำออกมาขาย ทั้งนี้เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นเจ้าของ และสามารถควบคุมการบริหารงานในบริษัทได้ ดังนั้น ในภาวะปกติ อุปทานของหุ้นจะค่อนข้างมีความยืดหยุ่นน้อย

ปริมาณหุ้นที่ซื้อขายกันจริงๆ ในตลาดคือ ส่วนที่เรียกว่า Free-Floating การเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นส่วนใหญ่ จึงเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปสงค์และอุปทานในส่วนนี้ และเนื่องจากความต้องการ หรืออุปสงค์ของหุ้นนั้น สามารถมีได้เป็นจำนวนมาก ถ้าหากบริษัทนั้นมีกิจการที่ดี แต่อุปทานมักจะถูกจำกัดอยู่ที่จำนวน Free Floating (ถ้าเจ้าของไม่เอาหุ้นเก่าที่เก็บไว้ออกมาขาย) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณการซื้อขายของตลาด จึงมักจะถูกกำหนดมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปสงค์ มากกว่าอุปทาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่มาจากทางด้านอุปสงค์นี้ จะทำให้ราคาและปริมาณการซื้อขายเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่เจ้าของกิจการจะขายหุ้นในส่วนของตัวเองออกมาบ้าง ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้กับตัวเอง หรืออาจจะเป็นการแทรกแซงตลาด เมื่อเห็นว่าราคาหุ้นตัวเองสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจจะเป็นผลเสียแก่ผู้ลงทุน ถ้าหากเข้ามาซื้อที่ราคาสูงเกินความจริงนี้ ในกรณีนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในอุปทานเกิดขึ้นได้ การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปทาน จะทำให้ราคาเคลื่อนไหวไปในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้บริหารยังอยากจะทำกำไรซึ่งอำนาจในการบริหารก็ต้องซื้อหุ้นเหล่านั้นกลับในที่สุด

อีกส่วนหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุทำให้อุปทานของหุ้นดูเหมือนกับสูงขึ้นได้ นั่นคือจำนวนรอบที่หุ้นหมุนอยู่ในตลาด เช่นบางวันหุ้นใบเดียวอาจหมุนได้เกินกว่าหนึ่งรอบ เช่น นาย ก. ซื้อแล้วอีกสักพักได้กำไร ก็ขาย นาย ข. ก็มาซื้อต่อ (แล้วนาย ข. ก็อาจจะทำแบบเดียวกัน โดยขายให้นาย ค.) อย่างไรก็ตาม การที่อุปทานของหุ้นสูงด้วยวิธีนี้มากๆ ไม่ใช่ว่าจะเป็นลักษณะที่ดี อันที่จริงแล้วมันแสดงให้เห็นว่าตลาดอยู่ในช่วงของการเก็งกำไรกันสุดเหวี่ยง ถ้าเราไม่เร็วพอ ก็อันตรายทีเดียว

พฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการซื้อขายกับราคา

1. ปริมาณการซื้อขายมักจะสูงขึ้น และคงอยู่ในระดับสูงกว่าระดับเฉลี่ยโดยปกติ ในกรณีที่ตลาดมีแนวโน้มสูงขึ้น (Uptrend) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระดับราคาสูงขึ้นทะลุแนวต้านสำคัญ ซึ่งเป็นสัญญาณซื้อ ถ้าหากปริมาณการซื้อขายสูงขึ้นตามแนวราคาด้วยแล้ว สัญญาณซื้อดังกล่าวจะน่าเชื่อถือมากขึ้น เมื่อเป็น Uptrend ไปได้ระยะหนึ่ง ปริมาณการซื้อขายอาจจะเคลื่อนไหวขึ้นลง (Fluctuate) บ้างแต่โดยเฉลี่ยแล้ว ปริมาณการซื้อขายในช่วง Uptrend นี้จะมากกว่าปกติ

เป็นไปได้ที่การเปลี่ยนแปลงของราคาที่สูงขึ้น อาจเกิดจากอุปทานที่ลดน้อยลง เช่น เจ้าของออกมาซื้อหุ้นของตัวเองในตลาดกลับ หรือสถาบันการเงินซื้อเพื่อเก็บไว้ลงทุนในระยะยาว หรือแม้แต่นักเก็งกำไรในบางช่วงเวลาก็ยังไม่อยากปล่อยของ อย่างไรก็ตาม ภาวะเช่นนี้ไม่อาจอยู่ยั่งยืนงได้ยาวนาน เพราะคนซื้อหุ้นเพื่อหากำไร (ไม่งั้นนอนดูดิวีเดนดที่ปันดีกว่าครับ) สุดท้ายยังงี้ก็ต้องปล่อยของออกมาบ้าง

2. ปริมาณการซื้อขายมักจะอยู่ในระดับต่ำกว่าเฉลี่ย โดยปกติในกรณีที่ตลาดมีแนวโน้มลดลง (Downtrend) ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของอุปสงค์ที่ลดลง ขณะที่อุปทานค่อนข้างคงตัว ทำให้การเคลื่อนไหวของราคาที่ลดลง สอดคล้องกับปริมาณการซื้อขายที่น้อยลง

อย่างไรก็ดี ถ้าเครื่องมือทางเทคนิคต่างๆที่เราใช้ ส่งสัญญาณขายที่ค่อนข้างรุนแรง เราก็ไม่จำเป็นต้องรอดูให้ปริมาณการซื้อขายลดลงเป็นเครื่องยืนยันก็ได้ สามารถขายได้ทันที ทั้งนี้เนื่องจากราคาและปริมาณไม่จำเป็นต้องวิ่งไปในทิศทางเดียวกันเสมอไป เพราะราคาที่ลดลง อาจเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุปทานก็ได้ เช่น เจ้าของขายหุ้นออกเพราะคิดว่าช่วงนี้ผลประกอบการอาจจะไม่ค่อยดี ซึ่งจะทำให้ราคาตกลงในอนาคต จึงขายออกมา เพื่อซื้อซื้อกลับทีหลังเมื่อราคาตกแล้ว

3. ปริมาณการซื้อขายมักจะลดลง เมื่อตลาดอยู่ในช่วงที่เป็น Consolidation Period, Continuous Pattern หรือ Sideway กล่าวคือ ตลาดเคลื่อนไหวแบบขึ้นๆลงๆในช่วงแคบๆ แต่ไม่มีทิศทางที่ชัดเจน (Directionless) ทั้งนี้เนื่องจากช่วงนี้ เป็นช่วงที่ตลาดกำลังรอดูทิศทางว่าจะไปทางใดกันแน่ ดังนั้นจึงมีหลายๆคนยืนรีรอๆดูอยู่ แต่ไม่ได้เข้าไปร่วมวงไปพลูๆในตลาดด้วย ทำให้ปริมาณการซื้อขายน้อยกว่าปกติ

On Balance Volume (OBV)

OBV เป็นดัชนีวัดปริมาณการซื้อขายที่ง่ายที่สุดตัวหนึ่งที่ใช้ในการวัดความกว้างของปริมาณการซื้อขาย โดยถือว่าจำนวนหุ้นของวันที่มีราคาปิดสูงขึ้นทั้งหมดเป็น การสะสมหุ้น (Accumulation) และ จำนวนหุ้นของวันที่มีราคาปิดต่ำลงทั้งหมดเป็นการจำหน่ายหุ้นออก (Distribution)

OBV จะนำเอาการเปลี่ยนแปลงราคาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยเปรียบเทียบวันต่อวันกล่าวคือ

ถ้า ราคาปิดวันนี้ > วันก่อน => $OBV_{ใหม่} = OBV_{เดิม} + \text{ปริมาณหุ้นวันนี้}$

ถ้า ราคาปิดวันนี้ < วันก่อน => $OBV_{ใหม่} = OBV_{เดิม} - \text{ปริมาณหุ้นวันนี้}$

ถ้า ราคาปิดวันนี้ = วันก่อน => $OBV_{ใหม่} = OBV_{เดิม}$

OBV จะช่วยบอกว่ามีนักลงทุนเข้ามาซื้อหุ้น หรือออกจากตลาดมากน้อยเพียงไร ในบางครั้ง OBV จะแสดงการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นก่อนราคา เช่น ราคายังคงขยับตัวสูงขึ้นแต่ OBV กลับลดลงแสดงว่าแรงซื้อเริ่มเฉื่อยลงแล้ว นอกจากนี้ OBV จะช่วยยืนยันแนวโน้มของราคาได้ ทั้งในระยะสั้น (Short-term) และ ระยะปานกลาง (Intermediate-term) และเป็นสัญญาณเตือนว่าอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงทิศทางของแนวโน้มเกิดขึ้นได้เมื่อ OBV เคลื่อนไหวไปคนละทิศทาง (Diverge) กับราคา

จากรูปที่ 8.1 กรอบบนจะเป็นส่วนของ OBV ขณะที่กรอบล่างจะเป็นส่วนของราคา ซึ่งในที่นี้ใช้ SET index ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงของหมายเลข 1 ทั้งราคาและวอลุ่มมีการขยับตัวขึ้นพร้อมกันทั้งคู่ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ SET index ที่ขยับตัวขึ้นในช่วงนี้ มีวอลุ่มหนุนตาม ถ้าจะให้เป็นวิชาการมากขึ้น ก็เรียกว่า เส้น demand ได้มีการ shift ตัวขึ้นไปทางขวามือ ซึ่งถ้าลองมาเทียบกับในช่วงหมายเลข 2 จะเห็นได้ว่าในช่วงหมายเลข 2 นั้น SET index มีการสร้างยอดใหม่ขึ้นไป แต่ OBV นั้น ไม่

สามารถสร้างยอดใหม่ขึ้นไปได้ หรือเกิด double tops ขึ้นนั่นเอง ทำให้เกิดการ divergence กันระหว่าง OBV และ SET index

ตัวอย่างที่ 8.1

ส่วนในช่วงที่ 3 ทั้ง SET index และ OBV ต่างก็เกิด double tops ขึ้นทั้งคู่ จึงทำให้ SET index มีการปรับตัวลงตามช่วงหมายเลข 4 ซึ่งในช่วงที่ 4 ข้อสังเกตที่ได้คือ ราคาและวอลุ่มต่างก็ลดลงทั้งคู่ อย่างไรก็ตาม สัญญาณการฟื้นตัวจะเริ่มฉายแววขึ้นในช่วงที่ 5 ด้วยเหตุที่ราคากับ OBV ต่างเกิด divergence ซึ่งกันและกัน แต่จะไปไกลขนาดไหน ก็ต้องดูเครื่องชี้ตัวอื่น รวมถึงแนวรับแนวต้านมาประกอบการพิจารณาด้วยครับ

Chaikin Accumulation/Distribution (CHAIKIN)

เป็นเครื่องมือที่พัฒนาต่อมาจาก OBV โดยอาศัยแนวความคิดที่ว่า ถ้าราคาปิดสูงกว่าค่าเฉลี่ยของราคาสูงสุดกับราคาต่ำสุด แสดงว่ามีการสะสมหุ้นเพิ่มขึ้น แต่ถ้าต่ำกว่าก็หมายถึงมีการจำหน่ายหุ้นออกหรืออีกนัยก็คือ การที่ราคาสามารถปิดสูงขึ้นไปใกล้ราคาสูงสุด (High) มากเท่าไร ก็ยิ่งแสดงว่ามีแรงซื้อหนุนมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาปิดอ่อนตัวลงมาหาราคาต่ำสุด (Low) แสดงว่ามีแรงขาย (Selling Pressure) ออกมามากทำให้ราคาลดต่ำลง

จะเห็นได้ว่า OBV ใช้การเคลื่อนไหวของราคาปิดว่าขึ้นหรือลงในการคำนวณ แต่การเคลื่อนไหวของราคา จะไม่ได้ถูกนำเอามาคำนวณด้วยซึ่งเป็นจุดด้อย แต่ CHAIKIN นำเอามาใช้เพื่อให้มีความแม่นยำมากขึ้น

$$\text{CHAIKIN} = 3\text{-day EMA of (Acc/Dst)} - 10\text{-day EMA of (Acc/Dst)}$$

โดยที่ (Acc/Dst) คือเส้นสะสม/จำหน่าย (Accumulation/Distribution Line) ซึ่งคำนวณจาก

$$(\text{Acc/Dst}) = \left[\frac{(\text{Close} - \text{Low}) - (\text{High} - \text{Close})}{(\text{High} - \text{Low})} \times \text{Volume} \right] + I$$

และ I คือ (Acc/Dst) ของเมื่อวาน

การอ่านค่า Chaikin สามารถทำได้ดังนี้

- ถ้าราคาสร้างยอดใหม่ (New High) และ Stochastic > 80% แต่ Chaikin ไม่สามารถสร้าง New High ได้ ถือเป็น Sell Signal
- ถ้าราคาสร้างจุดต่ำสุดใหม่ได้ (New Low) และ Stochastic < 20% แต่ Chaikin ไม่สามารถสร้าง New Low ได้ ถือเป็น Buy Signal

จากตัวอย่างที่ 8.2 ข้างล่างนี้จะเห็นได้ว่า ที่บริเวณหมายเลข 1 ราคานั้นสามารถสร้างยอดใหม่ (new high) ได้ (slope ของเส้นที่ลากเชื่อมยอดมีค่าเป็นบวก) แต่ถึงเวลานั้น Stochastic อยู่สูงกว่า 80 ขึ้นไปแล้ว และมีที่ท้าวว่าจะอ่อนตัวลง ประกอบกับ chaikin ก็ไม่สามารถที่จะสร้าง new high ได้ จึงเกิด sell signal ขึ้น ซึ่งเวลาต่อมา ราคานั้นก็ได้มีการปรับตัวลงมาจริง จนมาถึงระดับหมายเลข 2 ราคานั้นจึงเริ่มที่จะมีการยืนตัว และฟอร์ม double bottoms ขึ้น

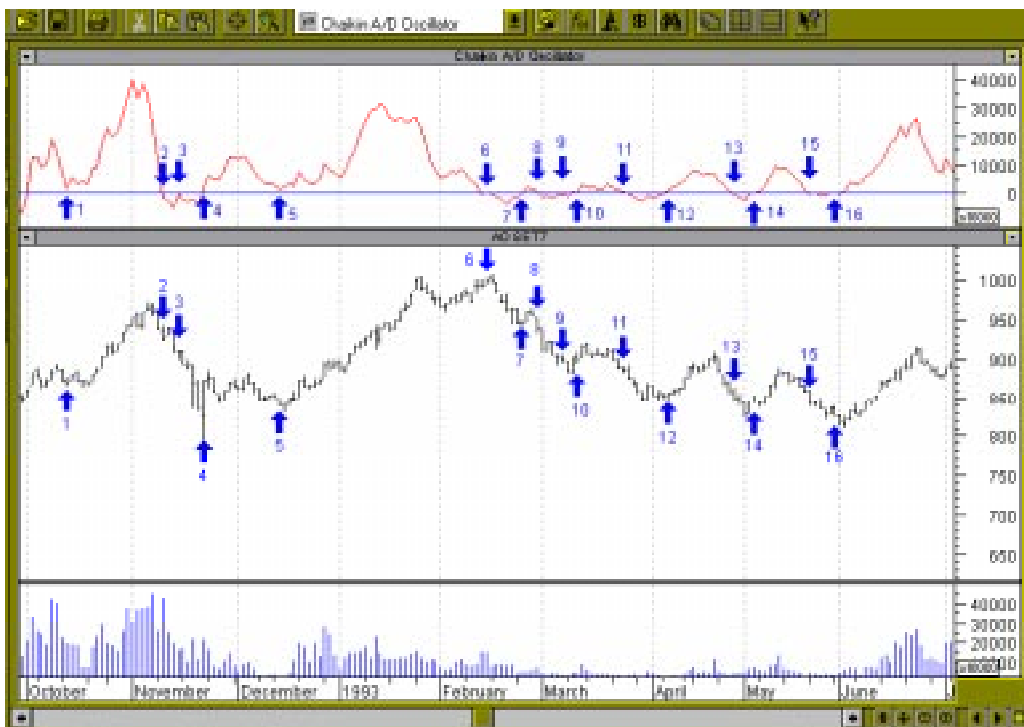
ตัวอย่างที่ 8.2

การฟอร์มตัว double bottoms ที่ช่วงหมายเลข 2 โดยมี Stochastic อยู่ต่ำกว่าเส้น 20 และกำลังสวิงตัวขึ้นเพื่อให้เกิดสัญญาณซื้อ ประกอบกับ Chaikin ก็เกิด divergence กับราคา โอกาสที่ราคาหุ้นจะติดตัวกลับจึงมีเพิ่มขึ้น (จริงหรือ?) ก็ดูเอาเองแล้วกันครับว่า หลังช่วงหมายเลข 2 หรือต้นมกราคม ราคาหุ้นวิ่งกันขนาดไหน เห็นกันอยู่! สำหรับช่วงหมายเลขที่ 3 และ 4 นั้น ผู้เขียนจะขอข้ามไป (ไม่อธิบายหรอก) เพราะมันเป็นลักษณะเช่นเดียวกับหมายเลข 1

มาว่ากันในช่วงหมายเลข 5 เลยดีกว่า จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้นนั้นฟอร์มตัวเป็น double tops ขณะที่ทั้ง stochastic และ chaikin ต่างก็ไม่สามารถสร้างยอดใหม่ได้ ราคาหุ้นจึงได้มีการปรับตัวลงอย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงช่วงหมายเลข 6 ซึ่งเป็นช่วงที่ราคาหุ้นเริ่มมีแนวจะฟื้นตัวขึ้น เพราะราคานั้น กับ chaikin ต่างก็ divergence กัน อีกทั้ง stochastic ก็อยู่ใน oversold zone ดังนั้น เงื่อนไขต่างๆก็เป็นเช่นเดียวกับช่วงหมายเลข 2

ก่อนจะว่าหลักการถัดไป หากท่านผู้อ่านสังเกตสูตรที่ใช้ในการคำนวณค่า Chaikin ให้ดี จะเห็นได้ว่า เป็นผลต่างของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลาต่างกัน ดังนั้น หากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลานั้นกว่า มีค่ามากกว่า เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลายาวกว่า ซึ่งหมายถึง ค่าที่ได้จะเป็นบวก (จากเดิมที่เป็นศูนย์ หรือลบ) นั่นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะเวลานั้นกว่า ได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่มีระยะยาวกว่า ขึ้นแล้ว เท่ากับว่าเป็นการดันโกจังหวะ buy signal ขึ้น ในทางกลับกัน หาก Chaikin มีค่าเป็นลบ (จากเดิมเป็นบวก หรือศูนย์) ก็เท่ากับว่าเป็นการดันโกจังหวะ sell signal ขึ้น

ข้อสังเกตดังกล่าว จะเห็นได้จากตัวอย่างที่ 8.3

ตัวอย่างที่ 8.3

สัญญาณซื้อ (buy signal) เกิดขึ้นที่หมายเลข 1, 4, 5, 7, 10, 12, 14 และ 16 ตามลำดับ

สัญญาณขาย (sell signal) เกิดขึ้นที่หมายเลข 2, 3, 6, 8, 9, 11, 13 และ 15 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า บางครั้งก็ได้กำไร บางครั้งก็อาจจะไม่คุ้มทุน แต่ที่กล่าวไว้ในที่นี้ เนื่องจากเป็นการแกะสิ่งที่ซ่อนอยู่ในสูตรออกมาให้ดู เพื่อนำไปใช้พิจารณาเสริมกับวิธีการหลัก ต่างหากเล่า?

วิธีการหลักลำดับถัดไปคือ

- ราคาตัดเส้น 75 MA ขึ้นมา และเส้น 75 MA มีแนวโน้มสูงขึ้น แม้ Chaikin อยู่ต่ำกว่า zero line แต่ผงหัวขึ้น ถือเป็น buy signal (จริงๆแล้วไม่จำกัดเฉพาะเส้น 75 วันเท่านั้น)
- ราคาตัดเส้น 75 MA ลงมา และเส้น 75 MA มีแนวโน้มต่ำลง แม้ Chaikin อยู่สูงกว่า zero line แต่หักหัวลง ถือเป็น sell signal (ไม่ได้จำกัดเฉพาะเส้น 75 วันเท่านั้น)

ตัวอย่างที่ 8.4

จากตัวอย่างที่ 8.4 จะเห็นได้ว่า สัญญาณ buy เกิดขึ้นเมื่อ Chaikin สูงขึ้น (เพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจนมากขึ้น จึงขอให้ Chaikin ตัดเส้นศูนย์ขึ้นมา) และราคาตัดเส้น 75MA ขึ้น พร้อมกับการที่เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 75 วัน เริ่มที่จะสูงขึ้น (slope เริ่มมีค่าเป็นบวก) ซึ่งกว่าจะเกิดสัญญาณขายออกมาก็ที่ ก็ค่อนข้างไกลเดือนมีนาคม เพราะตอนนั้น Chaikin ตัดเส้นศูนย์ลงมา ขณะที่ราคาตัดเส้น 75MA ลงมา และ slope ของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 75 วันเริ่มอ่อนตัวลง หรือมีค่าเป็นลบเพิ่มขึ้น ท่านผู้อ่านอาจจะสงสัยว่า Chaikin ในช่วงที่ 2 ก็ตัดเส้นศูนย์ลงมา แต่ทำไมไม่ใช่ sell signal เหตุผลก็คือ ในช่วงที่ 2 นี้ slope ของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่มีค่าเป็นศูนย์เท่านั้น (ไม่ต่ำไม่สูงกว่าเดิม) อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้อาจจะไม่ทันใจบรรดาพวกที่เล่นกันเร็ว เพราะกว่าจะซื้อหรือขายที นานเหมือนกัน!

ตัวอย่างที่ 8.5

การเล่นกันเร็วหรือบ่อยครั้งมากขึ้น ก็ทำได้ไม่ยากอะไรเลย หากยังคงจำได้ถึงหลักการของเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ จึงได้มีการนำเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่มาประยุกต์ หรือใส่เข้าไปในรูปของ Chaikin (วุ้นนเถอะ) แต่จะเป็นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ที่วัน ก็คงต้องลองดูกันเองครับ เพราะหุ้นแต่ละตัว มันอาจจะชอบต่างกัน ซึ่งจากรูปจะเห็นได้ว่าการซื้อ (ลูกศรชี้ขึ้น) การขาย (ลูกศรชี้ลง) จะมีบ่อยครั้งมากขึ้น คงมันมือกันมากขึ้นสำหรับพวกที่เล่นกันเร็ว (ตัวอย่างที่ 8.5)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ยังคงมีหลักอื่นอีกดังนี้

- Chaikin จะเป็นเครื่องมือยืนยันการขึ้นหรือลงของหุ้น เพราะถ้าราคาขึ้นโดยมีปริมาณการซื้อขาย (Volume) หนาแน่น จะเป็นการยืนยันว่าเป็น Uptrend เช่นเดียวกันราคาที่ตกลงพร้อมกับ Volume ที่แน่นจะเป็นการยืนยัน Downtrend
- เราสามารถใช้ Chaikin บอกการเปลี่ยนทิศทางของแนวโน้ม ตลอดจนถึงจุดสูงสุด (Top) หรือจุดต่ำสุด (Bottom) ของคลื่นราคาได้ โดยอาศัยหลักการของการ divergence ระหว่าง Chaikin กับ ราคา

Price & Volume Trend (PVT)

PVT ใช้แนวความคิดคล้ายกับ OBV มาก เพียงแต่แทนที่จะนำ Volume ทั้งหมดบวกเข้าหรือลบออกทั้งจำนวนเช่นในกรณีของ OBV นั้น ตัวของ PVT จะใช้เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคามาเป็นตัวถ่วงน้ำหนักคูณกับ Volume ในการบวกกลับเข้าไป ซึ่งนักวิเคราะห์หลายท่าน เชื่อว่าเป็นวิธีที่ใช้ติดตามกระแสเงินลงทุนเข้า-ออกในหุ้นได้ดีกว่า OBV

$$PVT = I + \left[\frac{(\text{Today Close} - \text{Last Close})}{\text{Last Close}} \times \text{Volume} \right]$$

โดยที่ I คือค่า PVT ของเมื่อวานนี้ สำหรับการวิเคราะห์จะใช้แนวทางการวิเคราะห์เดียวกับ OBV

Volume Oscillator

เป็นเครื่องมือแสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ Volume 2 ระดับ ระหว่างระยะสั้นกับระยะยาว โดยที่เมื่อ Volume Oscillator สูงขึ้นเหนือเส้นศูนย์ (Zero-line) แสดงว่า Short-term Volume MA กำลังพุ่งขึ้นสูงเหนือ Longer-term MA

จากตัวอย่างที่ 8.6 จะเห็นได้ว่า ในช่วงหมายเลข 1 ราคาหุ้นได้มีการสร้าง new high แต่ volume oscillator นั้นไม่สามารถที่จะทะลุ zero line ขึ้นมาได้ การปรับตัวจึงเกิดขึ้น ลักษณะนี้ยังคงปรากฏในช่วงที่ 2 อีกครั้ง เพียงแต่กรณีหลังนี้ แทนที่ราคาจะสร้าง new high กลับกลายเป็น double tops แทน

ตัวอย่างที่ 8.6

ส่วนในช่วงที่ 3 จะเห็นได้ว่าตอนแรกราคาได้มีการปรับตัวลง แต่ volume oscillator ไม่ตัดเส้นศูนย์ลงมา แล้วยังเลี้ยวตัวกับ zero line ได้อีกระดับหนึ่ง ก่อนที่จะมีการติดตัวขึ้น จึงทำให้เห็นว่า การปรับตัวลงในส่วนแรกของช่วงที่ 3 ไม่มีนัยสำคัญ หรือพร้อมที่จะถูกไล่ราคากลับได้ทันที และก็จริงซะด้วย เมื่อเกิดการติดตัวกลับในตอนหลัง

สำหรับจุดที่จะเป็นสัญญาณขายนั้น คงจะเป็นจุดที่ 4 เพราะราคาปรับตัวลง พร้อมกับที่ volume oscillator ได้ทะลุ zero line ลงมา ในทางกลับกัน สัญญาณซื้อจะเกิดขึ้น ณ จุดที่ 5 เพราะราคามีการปรับตัวขึ้น พร้อมกับที่ volume oscillator ได้ทะลุ zero line กลับขึ้นมา

Volume Rate-of-Change

คำนวณโดย การหาสัดส่วนระหว่างการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการซื้อขาย (Volume Change) ในช่วงเวลา N วันกับปริมาณการซื้อขายเมื่อ N วันที่ผ่านมา ถ้าหากปริมาณการซื้อขายปัจจุบันสูงกว่าเมื่อ N วันก่อน ROC ก็จะเป็นบวก (สูงขึ้นไป) และในทางกลับกัน ถ้าปริมาณการซื้อขายปัจจุบันต่ำกว่าเมื่อ N วันก่อน ROC ก็จะลดต่ำลงเป็นลบ อันที่จริงแล้ว ก็เป็นการเอา ROC ที่ใช้กับราคา มาพลิกแพลงใช้กับปริมาณการซื้อขายนั่นเอง แนวความคิดต่างๆก็คล้ายๆกัน

เครื่องชี้ ภาวะตลาด Market Indicators

บทที่ 9

นอกจากเครื่องชี้ราคาและปริมาณแล้ว ยังมีเครื่องชี้บางตัวในการวิเคราะห์ทางเทคนิค ที่ใช้ชี้ภาวะตลาดโดยรวมได้ เครื่องมือเหล่านี้ต้องใช้ข้อมูลบางอย่างเพิ่มเติม ในการคำนวณ ซึ่งโปรแกรมวิเคราะห์ทางเทคนิคบางตัว เช่น MetaStock ไม่สามารถทำได้โดยตรง แต่เราจะต้องคำนวณและกรอกข้อมูลลงไปด้วยตนเองทุกวัน (หรือไม่กี่ชื่อโปรแกรมบางตัวที่ใช้วิเคราะห์ภาวะตลาดโดยตรง เช่น Market Analyser Plus) เครื่องชี้ภาวะตลาดนี้ มีอยู่หลายตัวมาก แต่ในที่นี้จะพูดถึงเฉพาะบางตัวเท่านั้น

Advance-Decline Line (AD-LINE)

เป็นเครื่องมือวัดสภาพตลาดโดยรวมอย่างกว้างๆ หรือแบบหยาบๆ โดยอาศัยความคิดที่ว่าตลาดจะดีขึ้น ก็ต่อเมื่อหุ้นส่วนใหญ่ในตลาดปรับตัวสูงขึ้น แต่ถ้าหุ้นส่วนใหญ่ไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้น แม้ว่าดัชนีตลาดจะยังคงขึ้นอยู่ ก็ถือว่าไม่เป็นสัญญาณที่ดีนัก เพราะดัชนีอาจจะขึ้นเพราะการขึ้นของหุ้นไม่กี่ตัวที่มีค่าถ่วงน้ำหนักต่อดัชนีของตลาดสูงก็ได้ AD-LINE เป็นดัชนีที่น่าสนใจตัวหนึ่ง เพราะการจุดดัชนีตลาด (SET Index) ให้สูงขึ้น ด้วยการดันราคาเฉพาะหุ้นที่ถ่วงน้ำหนักต่อตัวดัชนีมากๆ จะไม่สามารถทำให้ AD-LINE สูงตามขึ้นได้ เป็นการป้องกันไม่ให้เราหลงเหินไปตามการทำราคาหุ้น โดยอาศัยการดึงราคาหุ้นที่มีค่าถ่วงน้ำหนักต่อดัชนีสูงๆ ได้

ข้อเสียก็คือ AD-LINE จะสนใจเฉพาะหุ้นที่มีราคาเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ไม่สนใจหุ้นที่ไม่มีการซื้อขาย หรือราคาไม่เปลี่ยนแปลงเลย นอกจากนี้ AD-LINE ยังไม่สนใจระดับความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงของราคาอีกด้วย

การคำนวณ Advance คือ จำนวนหุ้นที่มีราคาปิดสูงกว่าวันก่อน และ Decline คือจำนวนหุ้นที่มีราคาปิดต่ำกว่าวันก่อน เช่น ถ้าวันนี้มีหุ้นที่ปิดที่ราคาสูงขึ้น 200 ตัว และมีหุ้นที่มีราคาปิดต่ำลงจำนวน 100 ตัว ดังนั้น Advance = 200 และ Decline = 100

- ถ้ามีจำนวนหุ้นที่ Advance > Decline จะเอาผลต่างของ Advance - Decline ไปบวกเข้ากับยอด AD-LINE เดิม ซึ่งมีผลให้ค่า AD-LINE สูงขึ้น

- ถ้ามีจำนวนหุ้นที่ Decline > Advance จะเอาผลต่างของ Decline - Advance ไปหักออกจากยอด AD-LINE เดิมซึ่งมีผลให้ค่า AD-LINE ต่ำลง

ตัวอย่างที่ 9.1

ดูตัวอย่างที่ 9.1 สักหน่อย จะได้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งในส่วนของกรอบบน คือส่วนของ AD-Line และในส่วนของกรอบล่างคือ การเคลื่อนไหวของ SET index การเกิด divergence ระหว่างทั้ง 2 ส่วนนั้นอยู่ที่หมายเลข 1 และ 4 (คงไม่ต้องบอกแล้วนะว่า divergence คืออะไร?) และความหมายที่ซ่อนอยู่ในการ divergence คราวนี้คือ SET index ที่ปรับตัวสูงขึ้นนั้น เป็นผลมาจากหุ้นเพียงไม่กี่ตัว แต่หุ้นเหล่านี้ค่อนข้างมีน้ำหนักมากที่จะดึง SET index ให้ขยับตัวขึ้นไปได้

ส่วนหมายเลข 2 นั้น เป็นจังหวะที่หุ้นมีการปรับตัวขึ้น โดยภาพรวมหุ้นขึ้นมีมากกว่าหุ้นลง เพราะ AD-Line มีความชัน (slope) เป็นบวก อย่างไรก็ตาม อาจจะมีผู้สังเกตเห็นว่า SET index ค่อนข้างที่จะขยับตัวแรงมาก ซึ่งคำตอบน่าจะเป็นผลมาจาก หุ้นที่ปรับตัวขึ้นในช่วงนั้น เป็นพวกที่มีน้ำหนักในการจุดดึง SET index ในทางกลับกัน ช่วงที่ 3 เป็นช่วงที่ SET index มีการปรับตัวลง พร้อมกับ AD-Line จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงภาพรวมของตลาดปรับตัวลง

Overbought-Oversold Index (OBOS)

เป็นการนำเครื่องมือ AD-LINE มาปรับให้เรียบขึ้นโดยอาศัยการเฉลี่ยเคลื่อนที่เพื่อหาสัดส่วนระหว่าง ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของจำนวนหุ้นที่สูงขึ้นในรอบ N วันที่ผ่านมา กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของจำนวนหุ้นที่ราคาต่ำลงในรอบ N วันที่ผ่านมา จำนวนวันที่ใช้ (N) ก็แล้วแต่ว่าจะดูระยะสั้นหรือยาวเช่น 10 หรือ 25 วัน

$$OBOS = \frac{N - \text{Day Moving Accumulated Advances}}{N - \text{Day Moving Accumulated Decline}}$$

- ถ้า OBOS > 1 หมายถึง ตลาดอยู่ในสภาพ Overbought
- ถ้า OBOS < 1 หมายถึง ตลาดอยู่ในสภาพ Oversold

OBOS ใช้เป็นสัญญาณเตือนการเปลี่ยนทิศที่อาจเกิดขึ้น เช่นเมื่อตลาดเข้าสู่สภาวะที่ร้อนแรงเกินไป จำนวนหุ้นที่มีราคาปิดสูงขึ้น มีมากกว่าหุ้นที่มีราคาปิดลดลงอยู่มาก และเป็นระยะเวลาสั้น เป็นสัญญาณว่ามีการซื้อและลากราคาให้สูงเกินไป (Overbought) หรือในภาวะที่ตลาดตกต่ำมาก มีการขายและจำนวนหุ้นที่ราคาตกมีมาก และเป็นอยู่นานเกินไปเป็นภาวะ Oversold

ค่าของ OBOS โดยทั่วไปจะอยู่ในช่วง 0.5 ถึง 2 การเลือกค่า OBOS สูงหรือต่ำเท่าใดจึงจะเรียกว่า Overbought หรือ Oversold นั้น ขึ้นอยู่กับภาวะตลาดในเวลานั้น วิธีหนึ่งที่ใช้กันก็คือ ถ้าเกินกว่า 1.25 ให้ถือเป็น Overbought และถ้า OBOS สูงกว่า 1.25 (อยู่ในช่วง Overbought) แต่ OBOS วันนี้อยู่ต่ำกว่า 0.05 ก็ถือว่าเป็นสัญญาณขาย ช่วง Oversold อาจจะไปตั้งแต่ 0.5 ถึง 0.75 ก็ได้แล้วแต่ภาวะตลาด และสัญญาณซื้อที่คิดแบบเดียวกัน คือ ถ้า OBOS อยู่ในช่วง Oversold แต่ปรับตัวสูงขึ้นตั้งแต่ 0.05 เป็นต้นไปในวันใดวันหนึ่ง ให้ถือเป็นสัญญาณซื้อ

อย่างไรก็ดี วิธีกำหนดสัญญาณซื้อหรือขายจาก OBOS นี้มีความแม่นยำค่อนข้างน้อย เพราะบางครั้งตลาดอาจจะอยู่ในช่วง Oversold หรือ Overbought เป็นเวลานาน แต่บางครั้งอาจจะอยู่เพียงพักเดียว ดังนั้นด้วยตัวของมันเองแล้ว OBOS มีความหมายค่อนข้างน้อย แต่จะเป็นเครื่องมือที่ดีเมื่อใช้ OBOS เป็นตัวยืนยันเครื่องมือวิเคราะห์ทางเทคนิคอื่นๆที่ใช้วัดการเปลี่ยนแนวโน้ม เช่น ระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เป็นต้น

McClellan Oscillator (MO)

ตัวนี้คิดขึ้นโดย 2 สมาชิกกรรมา Sherman และ Marian McClellan เป็นการนำเอา AD-LINE มาทำเป็น Oscillator ครั้น โดยคำนวณจากส่วนต่างของ 20-day และ 40-day weighted moving average ของ AD-LINE ดังนั้น McClellan Oscillator จริงๆแล้วก็คล้ายกับการวัดความเร่ง (หรือความเฉื่อย) ของตัว AD-LINE อีกทีหนึ่ง ทำให้มันสามารถให้สัญญาณที่เร็วขึ้น คุณสมบัติของมันมีดังนี้ครับ

- MO มักจะขึ้นสูงสุด หรือ ลงต่ำสุด ก่อนตลาดเปลี่ยนทิศทาง ถือเป็นสัญญาณเตือนได้ครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิด Divergence กับการเคลื่อนไหวของราคา
- MO จะตัดกับเส้น 0 พร้อมๆกับที่ตลาดขึ้นไปสูงสุดหรือลงต่ำสุด หรือ ถ้าช้ากว่านั้น ก็ไม่มากนัก ถือเป็นสัญญาณ confirm ได้ครับ

TRading INdex (TRIN) หรือ Arm's Index

เป็นดัชนีวัดภาวะตลาดโดยอาศัย จำนวน Advances, Declines ตลอดจนปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่ advance และหุ้นที่ decline ด้วย ดัชนีตั้งชื่อตามคนคิดคือ Richard Arm ว่า Arm's Index แต่ตัว Arm เองเรียกดัชนีนี้ว่า TRIN ซึ่งย่อมาจาก TRading INdex

TRIN เป็นการปรับค่า Advance/Decline ด้วยปริมาณการซื้อขาย สูตรการคำนวณเป็นดังนี้ครับ

$$TRIN = \frac{\frac{\text{Advancing Issues}}{\text{Declining Issues}}}{\frac{\text{Advancing Volume}}{\text{Declining Volume}}}$$

สลับหัวท้ายนิดหน่อย เราเขียนใหม่ได้ว่า

$$TRIN = \frac{\frac{\text{Declining Volume}}{\text{Declining Issues}}}{\frac{\text{Advancing Volume}}{\text{Advancing Issues}}}$$

เมื่อจัดเรียงเสียใหม่แล้ว ช่วยให้เราตีความง่ายขึ้นครับ ตัวตั้งแสดงให้เห็นถึงปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่ปิดต่ำลงต่อจำนวนหุ้นที่ปิดต่ำลง หมายความว่า โดยเฉลี่ยแล้ว หุ้นที่ราคาปิดต่ำลง 1 หุ้นมีการซื้อขายเฉลี่ยเท่าใด ส่วนตัวหารก็เหมือนกันครับ เพียงแต่เป็นของหุ้นที่ปิดสูงขึ้น

ดังนั้น ถ้า TRIN > 1 แสดงว่า ปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่ลดลงต่อจำนวนหุ้นที่ปิดลดลงมากกว่าปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่เพิ่มขึ้นต่อจำนวนหุ้นที่ปิดสูงขึ้น แสดงว่าตลาดไม่ค่อยดี (โดยเฉลี่ยแล้วคนที่เล่นในตลาดขาดทุนวันนี้) ถ้า TRIN น้อยกว่า 1 แสดงว่าส่วนใหญ่ได้กำไร ตลาดก็ค่อนข้างดี และถ้า TRIN=1 แสดงว่ามีคนขาดทุนกับกำไรพอๆกัน

โดยปกติแล้วเมื่อเรา Plot เส้น TRIN บนกราฟ จะพบว่ามันเคลื่อนไหวหวือหวาเหลือเกิน ก็ไม่ใช่ของแปลกหรือครับ ก็เหมือนบางวันปริมาณการซื้อขายตั้งเยอะ บางวันจ้อยร่อยนิดเดียว ดังนั้น เราจึงคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา (Simple Moving Average) ของ TRIN เพื่อให้มันเรียบขึ้น จะใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่กี่วันก็แล้วแต่ครับ ที่นิยมใช้กันก็คือ 5 วัน สำหรับระยะสั้นถึงปานกลาง และ 10 วันสำหรับระยะปานกลางถึงยาว แล้วดูจากตัวค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อันนี้ (ซึ่งเรียกว่า TRIN-N โดยที่ N แทนจำนวนวันที่ใช้คำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่) แทนครับ

ถ้า TRIN-N มากกว่า 1.25 แสดงว่าตลาดอยู่ในภาวะ Oversold และถ้า TRIN-N ต่ำกว่า 0.8 ถือว่าอยู่ในภาวะ Overbought สัญญาณซื้อขาย จะกำหนดจากเส้น 1 (อย่าลืมนะครับ ว่า 1 คือกลางๆ ไม่ได้ไม่เลย) คือถ้าตัดขึ้นเหนือเส้น 1 เป็นสัญญาณขาย และตัดลงต่ำกว่าเส้น 1 ถือเป็นสัญญาณซื้อ

อีกวิธีหนึ่งของการสร้างสัญญาณซื้อขาย ก็โดยการให้ Double moving average crossover กับค่า TRIN ครับ โดยการให้ การตัดกันของ TRIN-10 กับ TRIN-25 เป็นตัวบอกสัญญาณ นอกจากนี้ เราก็สามารถใช้ trend line charting techniques พวก support, resistance และ pattern ต่างๆกับ TRIN ได้ครับ

Market Thrust และ Thrust Oscillators

Jack Russin ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ TRIN ว่า การใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่กับ TRIN นั้น สามารถให้ค่า TRIN-N ที่มีขีดได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าเรากำหนด TRIN-2 (เอาสองวันพอครับ ง่ายดี) โดยที่ตลาดเป็นดังนี้

วันที่	Advancing Issues	Advancing Volume	Declining Issues	Declining Volume	TRIN	TRIN-2
1	10	100	10	200	2.0	-
2	10	200	10	100	0.5	1.25

ทั้งสองวันมีจำนวนหุ้นที่ปิดต่ำลงและปิดสูงขึ้นเท่ากัน คือ 10 หุ้น แต่วันแรกปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่ปิดลดลงมากกว่าที่ปิดสูงขึ้นเท่าตัว ในวันที่สองทุกอย่างกลับกันคือปริมาณการซื้อขายของหุ้นที่ปิดสูงขึ้นกลับมากกว่าที่ปิดลดลงเท่าตัว ดังนั้น ถ้าเรามองสองวันเฉลี่ยกันจริงๆแล้ว ตลาดก็อยู่ในระดับกลางๆ คือ ไม่ได้ไม่เลย เจ้ากันไป แต่จากการคำนวณ 2-DAY SMA ของ TRIN เราจะได้ค่า TRIN-2 = 1.25 ซึ่งกลับชี้ว่า ตลาดแย่อแล้วจ้า ความผิดพลาดนี้เกิดจากสูตรในการคำนวณของ TRIN เอง ซึ่งไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่

Russin เสนอให้คำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ AI, DI, AV, และ DV แล้วค่อยนำมาคำนวณตามสูตร TRIN แทนที่จะคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ TRIN โดยตรง ซึ่งจะแก้ปัญหานี้ได้ โดยเขาเรียกดัชนีที่ได้จากวิธีการคำนวณนี้ว่า Long-Term Arm's Index (LTAI)

นอกจากนี้ Russin ยังเสนออีกว่า อันที่จริงแล้ว มีข้อมูลภายในสูตรอีกมากที่ TRIN ไม่ได้นำไปใช้อย่างจริงจัง ถ้าดูจากสูตรของ TRIN จะพบว่า TRIN ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ AI, DI, AV, DV ซึ่งบางครั้งมันสามารถขัดแย้งกันเองได้ เช่น AI>DI แต่ AV<DV ลักษณะเช่นนี้ Russin เรียกว่าเกิด ความขัดแย้งภายใน (Internal Divergence) ซึ่งถ้านำข้อมูลเหล่านี้มาแยกแยะให้ดีแล้ว น่าจะได้อะไรมากกว่าที่ TRIN ชี้ให้เห็น

Tushar S. Chande เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่ Russin เสนอ โดยการสร้าง indicator ตัวใหม่เรียกว่า Market Thrust (MT) และ Thrust Oscillator (TO)

$$MT = \frac{(AI)(AV) - (DI)(DV)}{1,000,000}$$

$$TO = \frac{(AI)(AV) - (DI)(DV)}{(AI)(AV) + (DI)(DV)}$$

ตัวหาร 1,000,000 ใน MT นี้ มีเอาไว้ให้ค่ามันดูเล็กลงหน่อยนะครับ จะใช้เท่าไรก็ได้ เพราะเป็นแค่ Scaling Factor เนื่องจากสูตรนี้ใช้วิธีหักลบออกจากกัน แทนที่จะหารกัน ปัญหาเรื่องความอคติที่อาจจะเกิดจากการใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั้งหมดไป และให้สัญญาณที่แม่นยำกว่า

อันที่จริงแล้ว TO ก็เหมือนกับ MT แหละครับ (ดูจากสูตรก็รู้) เพียงแต่เป็น MT ที่ได้รับการ Normalize ให้อยู่ระหว่าง -1 กับ 1 เท่านั้นเอง ซึ่งทำให้อ่านค่าและตีความได้ง่ายขึ้น

Chande เสนอว่า ค่า Overbought สำหรับ TO คือ 0.5 และค่าที่กำหนด Oversold คือ -0.5 ส่วนหลักการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ก็จะเหมือนกับ TRIN

ตัวเลขของฟีโบนัชชี และการประยุกต์ใช้ Fibonacci Numbers and Applications

บทที่ 10

ตัวเลขของฟีโบนัชชี (Fibonacci Numbers) หรือ
อันที่จริงควรจะเรียกว่า ลำดับของตัวเลขของฟีโ
บนัชชี (Fibonacci Sequence) มากกว่า เพราะเป็น
ชุดของตัวเลขที่มีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกับสภาวะ

ธรรมชาติ ที่พบเห็นได้โดยทั่วไป ตัวเลขเหล่านี้ เป็น
ที่มาของสัดส่วนทองคำ (Golden Ratio) ที่พบเห็นได้ในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต หรือ สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า
ทั่วไป และสัดส่วนทองคำนี้ ก็เป็นสิ่งที่นักวิเคราะห์ทางเทคนิคนำมาประยุกต์ใช้กับตลาดหุ้น หรือ ตลาดการเงินอื่นๆ

เนื่องจากสัดส่วนทองคำนี้เป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ ดังนั้น เราจึงพบเห็นมันจนคุ้นเคย เพียงแต่ไม่เคยสังเกตเท่านั้น
อย่างไรก็ดี เนื่องจากเราพบเห็นมันจนคุ้นเคย มันก็เลยกลายเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเราไป ซึ่งเป็นสาเหตุที่ว่า ทำไมเรา
จึงจะพบสัดส่วนทองคำนี้ในตลาดหุ้นด้วย เพราะมันเป็นอะไรที่เราคุ้นเคย ดูแล้วสบายตา ใจแล้วเพลินใจ บางครั้งเราก็
ประพัตติตนตามสัดส่วนทองคำนี้ด้วย เพียงแต่เราไม่ค่อยจะได้สังเกตมันเท่านั้นเอง แต่นักวิเคราะห์ทางเทคนิคที่เชื่อใน
เรื่องของคลื่นอีเลียต (Elliott Wave) หรือ วงจรวัฏจักร (Cycles) ส่วนใหญ่แล้ว จะคุ้นเคยกับมันเป็นอย่างดี

ฟีโบนัชชีคือใคร

ฟีโบนัชชีเป็นนักคณิตศาสตร์ชาวเมืองปิซ่า ประเทศอิตาลีครับ ชื่อเต็มของแกคือ ลีโอনারโด ฟีโบนัชชี (Leonardo
Fibonacci) เกิดสมัยปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12 ซึ่งจัดว่าเป็นยุคกลางครับ เพราะยุโรปเพิ่งเข้าสู่ยุคกลางสมัยคริสต์ศตวรรษ
ที่ 11 ซึ่งจัดเป็นยุคฟื้นฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของวิชาคณิตศาสตร์ เพราะในยุคมืด (นับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่
5) นั้น คณิตศาสตร์ในยุโรปไปไม่ค่อยถึงไหนเท่าไร แต่กลับรุ่งเรืองสุดขีดในแถบอินเดียและอาราเบีย สาเหตุหนึ่งอาจจะ
เป็นเพราะระบบตัวเลขของโรมันก็ได้ เพราะโรมันไม่ได้ใช้เลขฐานสิบที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้หรอกครับ แต่จะใช้อักษร
ประเภท I, II, III, IV, V อะไรเทือกนี้แทน ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้ในการคำนวณเป็นอย่างยิ่ง โชคดีที่ว่าเวลาคำนวณกันจริงๆ
แล้ว พวกโรมันจะใช้ลูกคิดช่วยในการคิด ซึ่งลูกคิดนี้มีพื้นฐานอยู่บนเลขฐานสิบที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้

พ่อของฟีโบนัชชีเป็นศุลการักษักรับ สมัยนั้น เมืองปิซ่า เป็นเมืองท่าที่มีการค้าขายเจริญรุ่งเรืองมาก ดังนั้น ฟีโบนัชชีจึงค่อนข้าง
ช่างจะคล่องเรื่องของการค้าขายๆ ที่ต้องมีการคำนวณโดยใช้ลูกคิดอยู่พอตัว นอกจากนี้ยังพูดภาษาฝรั่งเศส กรีก และละ
ตินได้อย่างคล่องแคล่วอีกด้วย แต่ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ของแกไปเพิ่มพูนอย่างสุดขีดในสมัยที่พ่อแกได้รับแต่งตั้งให้
ไปประจำการที่อัฟริกาใต้ครับ ซึ่งส่งผลให้ฟีโบนัชชีได้เดินทางไปแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกับพ่อด้วย ก็เลยได้ซึมซาบ
ระบบคณิตศาสตร์ประเภทเลขฐานสิบมาอย่างช้าๆของ เมื่อกลับมาอิตาลีแล้ว แกก็เลยเขียนหนังสือเล่มแรกชื่อ "ตำราแห่ง

การคำนวณ" หรือ Liber Abaci (ภาษาอิตาเลียนฉบับ แปลว่า Book of Calculation) ซึ่งกลายเป็นพื้นฐานของการใช้เลขฐานสิบระบบฮินดู-อาราบิกในยุโรปเลยเชียยแหละครับ และส่งผลให้มีการใช้ระบบการคำนวณแบบนี้มาจนถึงปัจจุบัน

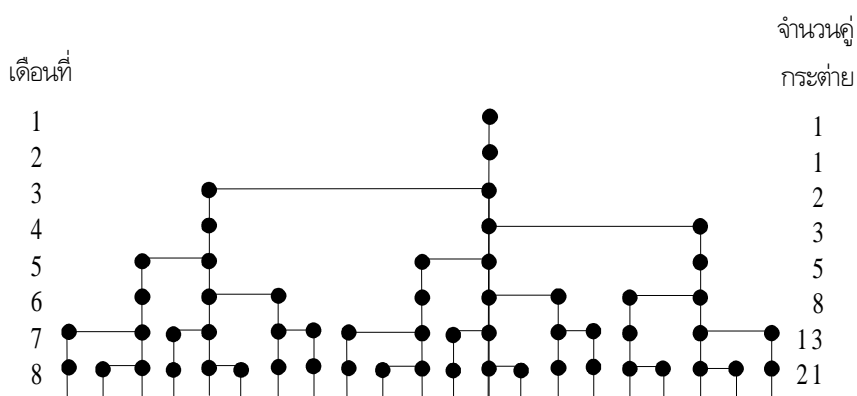
ฟีโบนาคีจัดว่าเป็นคนดังพอตัวทีเดียวในสมัยนั้น ขนาดพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 2 ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่ทรงเป็นนักวิชาการคนสำคัญของยุคนั้น เสด็จมาคุยตัว เมื่อเขียนต่อเขียนมาพบกัน ก็มีการถกเถียงและวิจารณ์ในเชิงวิชาการทางคณิตศาสตร์กันอย่างกว้างขวาง และตัวฟีโบนาคีเองก็ประทับใจมาก ขนาดที่ว่าตอนพิมพ์หนังสือ ตำราแห่งการคำนวณ ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 2 เขาตั้งชื่อฉบับนี้ว่า ฉบับพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 2 เลยเชียยครับ

สรุปแล้วก็คือ ฟีโบนาคี ได้สร้างผลงานที่ทรงอิทธิพลต่อพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในยุคปัจจุบันอย่างมหาศาล แต่สุดท้ายแล้ว กลับไม่ค่อยมีใครรู้จักแกสักเท่าไร นับเป็นที่น่าเสียดาย แม้แต่ในอิตาลีเอง ก็มีเพียงถนนสองสาย (สายหนึ่งในเมืองปิซ่า และอีกสายหนึ่งในเมืองฟลอเรนซ์) ที่ให้เกียรติใช้ชื่อถนนว่าฟีโบนาคี และแถมด้วยอนุสาวรีย์อันเล็ก ๆ อีกอันหนึ่งในเมืองปิซ่า ฟีโบนาคีเป็นนักคณิตศาสตร์ร่วมสมัยกับโบนานา (Bonana) ผู้ออกแบบสร้างหอเอนแห่งเมืองปิซ่า แต่โบนานาผู้ซึ่งออกแบบหอคอคยแล้วเอียงกระเท่เร็ว กลับดังและมีคนรู้จักมากกว่าหลายขุม นี่แหละครับ ความไม่แน่นอนของโลก

ตัวเลขของฟีโบนาคี (Fibonacci Numbers)

ในหนังสือ ตำราแห่งการคำนวณ ฟีโบนาคีได้ตั้งปัญหาข้อหนึ่งไว้ดังต่อไปนี้

สมมติว่า กระจ่ายหนึ่งคู่ต้องใช้ใช้เวลา 1 เดือนจึงจะเจริญพันธุ์ได้ และใช้ระยะเวลาตั้งท้องนาน 1 เดือน จึงจะออกลูกกระจ่ายมาอีก 1 คู่ ถ้าเราเอากระจ่ายมา 1 คู่ แล้วเลี้ยงไว้ อยากทราบว่าภายใน 1 ปีจะมีกระจ่ายกี่ตัว

รูปที่ 10.1: ลำดับตัวเลขของฟีโบนาคี ซึ่งเกิดจากจำนวนกระจ่าย ณ เวลาต่าง ๆ กัน

ปัญหาที่วานี้ กลายเป็นที่มาของตัวเลขหรือลำดับตัวเลขของฟีโบนาคีครับ ในเดือนแรกจะมีกระจ่ายแค่ 1 คู่ เพราะกระจ่ายจะต้องใช้เวลา 1 เดือนกว่าจะเจริญพันธุ์ได้ เดือนที่สองก็ยังคงมีกระจ่ายแค่ 1 คู่ เพราะว่าต้องใช้เวลาตั้งท้องอีก 1 เดือน

ในเดือนที่สาม จึงจะมีลูกกระต่ายออกมาอีก 1 คู่ รวมเป็น 2 คู่ เดือนที่สี่ กระต่ายคู่แรกออกลูกมาได้อีก 1 คู่ แต่คู่ที่สองเพิ่งถึงวัยเจริญพันธุ์และกำลังตั้งท้องลูกครอกแรก ดังนั้นจึงมีกระต่าย 3 คู่ ในเดือนที่ห้า ทั้งสองคู่สามารถออกลูกได้ ดังนั้น จึงมีกระต่าย 5 คู่ แบบนี้ไปเรื่อยๆครับ รูปที่ 10.1 แสดงผังการเกิดของลูกกระต่าย แต่แสดงให้ดูแค่ 8 เดือนนะครับ เพราะตั้งปีหนึ่ง ที่คงไม่พอเขียนแผนผังแน่นอนครับ จุดแต่ละจุดแทนจำนวนกระต่าย 1 คู่ เมื่อคำนวณแล้วจะพบว่าใน 1 ปี เราจะได้ลูกกระต่ายถึง 144 คู่ และสำหรับคนอยากรู้ อยากเห็น เชื้อใหม่ครับ ถ้ากระต่ายไม่ตายเลย ภายใน 100 เดือน จะมีกระต่ายทั้งหมด 354,224,848,179,261,915,075 คู่เชียวนะครับ (น่าจะล้นโลกซะก่อน)

แต่ความสำคัญของมันไม่ได้อยู่ที่ว่าสุดท้ายแล้วจะมีกระต่ายกี่ตัวหรอกครับ ที่สำคัญคือจำนวนคู่ของกระต่ายที่มีในแต่ละเดือน ตัวเลขเหล่านี้แหละครับ คือลำดับตัวเลขของฟีโบนาคี ถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่า ตัวเลขในลำดับตัวเลขของฟีโบนาคี เป็นผลรวมของตัวเลขก่อนหน้าตัวมันเอง 2 ตัวรวมกัน เช่น $1+1$ ได้ 2, $1+2$ ได้ 3, $2+3$ ได้ 5, และ $3+5$ ได้ 8 เป็นอย่างนี้ไปเรื่อยๆครับ

อันที่จริงแล้ว ถ้าเราจับเอาตัวเลขอะไรก็ได้มา 2 ตัว แล้วกำหนดให้ตัวที่สามเท่ากับ 2 ตัวแรกรวมกัน และตัวที่สี่เท่ากับตัวที่สามบวกด้วยตัวที่สอง ตัวที่ห้าเท่ากับตัวที่สี่บวกด้วยตัวที่สาม เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะเรียกลำดับของตัวเลขนี้ว่าลำดับตัวเลขของฟีโบนาคีเหมือนกัน แต่ที่นิยมกันก็คือใช้ 2 ตัวแรกเป็น 1 และ 1 อย่างในตัวอย่างนี้แหละครับ

ดังนั้น ลำดับตัวเลขของฟีโบนาคี ในกรณีตัวอย่างนี้ (ซึ่งก็เป็นลำดับตัวเลขของฟีโบนาคีที่เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุดด้วย) ก็คือ

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, ...

ลำดับตัวเลขของฟีโบนาคี จะมีคุณสมบัติพิเศษหลายอย่างด้วยกัน ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

คุณสมบัติบางประการของลำดับตัวเลขฟีโบนาคี

คุณสมบัติเบื้องต้นของลำดับตัวเลขฟีโบนาคีก็คือ

1. ตัวเลขฟีโบนาคี 2 ตัวที่ติดกัน จะไม่มีค่าคูณร่วมน้อย (ครน.) อื่นนอกจาก 1 หรือ พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ระหว่างตัวเลขฟีโบนาคี 2 ตัวที่ติดกัน จะไม่มี Common Factor เลย
2. เมื่อเลือกตัวเลขฟีโบนาคี 10 ตัว เริ่มจากเลขตัวไหนในลำดับก็ได้ แต่ให้เรียงกันมา 10 ตัว นำมาบวกเข้าด้วยกัน ผลบวกที่ได้ จะสามารถหารด้วย 11 ได้ลงตัวเสมอ ตัวอย่างเช่น $2 + 3 + 5 + 8 + 13 + 21 + 34 + 55 + 89 + 144 = 374$ ซึ่งหารด้วย 11 ลงตัวได้ 34

อันที่จริงยังมีคุณสมบัติประหลาดๆ อื่นๆ อีกมาก แต่คุณสมบัติที่สำคัญจริงๆ เกี่ยวกับตัวเลขฟีโบนาคีก็คือ สัดส่วนระหว่างตัวมันเองกับตัวเลขในลำดับก่อนหน้า และตัวเลขในลำดับถัดไป ซึ่งสรุปคุณสมบัติได้ดังนี้

3. ตัวเลขฟีโบนาคีใดๆ หารด้วยตัวเลขที่อยู่ในลำดับถัดไป (F_t / F_{t+1}) จะมีค่าเข้าใกล้ 0.618 ตัวอย่างเช่น $55 / 89 = 0.618$
4. ตัวเลขฟีโบนาคีใดๆ หารด้วยตัวเลขที่อยู่ในลำดับก่อนหน้าของมัน (F_t / F_{t-1}) จะมีค่าเข้าใกล้ 1.618 ตัวอย่างเช่น $89 / 55 = 1.618$
5. ตัวเลขฟีโบนาคีใดๆ หารด้วยตัวเลขที่อยู่ในลำดับถัดไป 2 ลำดับ (F_t / F_{t+2}) จะมีค่าเข้าใกล้ 0.382 ตัวอย่างเช่น $34 / 89 = 0.382$
6. ตัวเลขฟีโบนาคีใดๆ หารด้วยตัวเลขที่อยู่ในลำดับก่อนหน้าของมัน 2 ลำดับ (F_t / F_{t-2}) จะมีค่าเข้าใกล้ 2.618 ตัวอย่างเช่น $89 / 34 = 2.618$

ตัวเลข 0.618, 1.618, 0.382, และ 2.618 ที่ได้นี้ มีความสัมพันธ์กันเองอย่างลึกซึ้งอีกด้วยครับ กล่าวคือ

$$\begin{array}{ll} 2.618 - 1.618 = 1 & 1.618 - 0.618 = 1 \\ 1 - 0.618 = 0.382 & 2.618 \times 0.382 = 1 \\ 2.618 \times 0.618 = 1.618 & 1.618 \times 0.618 = 1 \\ 0.618 \times 0.618 = 0.382 & 1.618 \times 1.618 = 2.618 \end{array}$$

สัดส่วน 0.618, 1.618, 0.382, และ 2.618 นี้ มีความสำคัญ และเป็นสัดส่วนที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัดส่วน 0.618 และ 1.618 นั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญ ที่เราเรียกกันว่า สัดส่วนทองคำ (Golden Ratio) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ว่ากันว่า ชวนมอง เป็นธรรมชาติ ที่สุดครับ

สัดส่วนทองคำกับสถาปัตยกรรมและธรรมชาติ

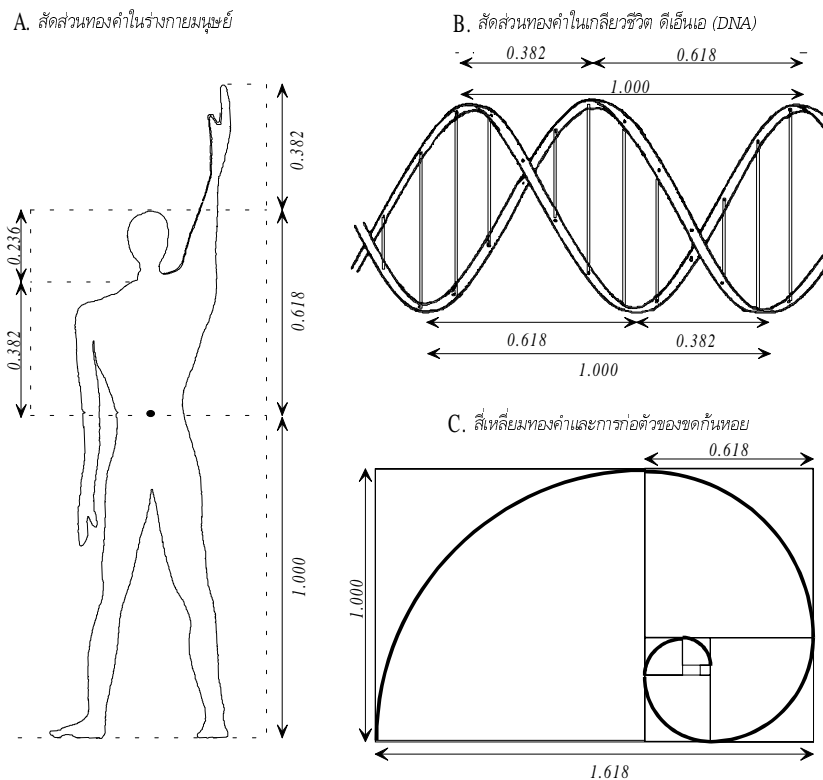
สัดส่วนทองคำนี้ ไม่ใช่เพิ่งมารู้จักกันในสมัยของฟีโบนาคีนะครับ อันที่จริงคนเราค้นพบสัดส่วนทองคำนี้มาตั้งนานแล้วครับ พวกกรีกโบราณเรียกตัวเลขนี้ว่า ค่าเฉลี่ยทองคำ (Golden Mean) และใช้สัญลักษณ์ ϕ หรือที่เรียกว่า "ฟี" (Phi) เป็นตัวแทนสัดส่วน 1.618 นี้แหละครับ เพลโตปรัชญาเมธีชาวกรีก เขียนไว้ในหนังสือ *Timaeus* ของเขาว่า สัดส่วน Phi นี้เป็นเสมือนตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคณิตศาสตร์ทั้งหมด และเป็นกุญแจสำคัญของฟิสิกส์ด้วยเอกภพและจักรวาลนั้นเสียครับ โครงสร้างของวิหารพาเธนอน (Parthenon) ของกรีก ตลอดจนปิรามิดแห่งเมืองกิซาของอียิปต์ ก็ถูกสร้างขึ้นมาโดยใช้สัดส่วนทองคำนี้แหละครับ

เราจะสามารถเห็นสัดส่วนทองคำนี้ได้ ในธรรมชาติทั่วไป เพียงแต่เราไม่ได้สังเกตเห็น ตัวอย่างเช่น ร่างกายของคนเราก็เป็นไปตามสัดส่วนทองคำครับ คนที่มีรูปร่างงดงาม จะมีสัดส่วนจากสะดือถึงหัว เมื่อเทียบกับจากสะดือถึงเท้าแล้ว เท่ากับ 0.618 พอดี ความยาวจากสะดือถึงหัวไหล่ของคนเราจะมีสัดส่วนเท่ากับ 0.382 เท่า ในขณะที่สัดส่วนจากหัวถึงปลายมือ

ของเราจะมีสัดส่วนเท่ากับ 0.382 เท่าของความยาวจากสะดือไปยังปลายเท้าเช่นกัน (ดูรูปที่ 10.2 A ประกอบด้วยแล้วกันครับ) นอกจากนี้ แม้แต่ในส่วนที่เล็กที่สุดและมีความสำคัญต่อชีวิตที่สุด คือ ดีเอ็นเอ (DNA: Dioxy ribo-Nucleic Acid) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งมีชีวิต (บางท่านเรียก DNA ว่า เกลียวชีวิต ครับ) ก็เป็นไปตามสัดส่วนทองคำด้วย (ตามที่แสดงในรูป 10.2 B)

แต่สัดส่วนทองคำที่เห็นได้บ่อยที่สุด จะอยู่ในรูปของวงก้นหอย (ดังแสดงในรูปที่ 10.2 C) ซึ่งวงก้นหอยนี้ สามารถสร้างได้จากสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีด้านยาวเป็น 1.618 เท่าของด้านกว้าง เราเรียกสี่เหลี่ยมนี้ว่า สี่เหลี่ยมทองคำ (Golden Rectangle) โดยเราสามารถสร้างสี่เหลี่ยมทองคำขนาดเล็กขึ้นจากสี่เหลี่ยมทองคำอันเดิมได้ไม่รู้จบ เมื่อโยงเส้นโค้งตามแนวทแยงมุม จะได้วงก้นหอยที่ขดตัวไม่รู้จบ โดยวงก้นหอยนี้จะมีรัศมีที่ค่อยๆ ขยายตัวเป็นสัดส่วนเท่ากับ 1.618 และมีความยาวของเส้นรอบวงขยายตัวด้วยสัดส่วนเดียวกัน การขยายตัวแบบวงก้นหอยนี้ จะพบเห็นได้ทั่วไป เช่น ในเปลือกหอย, ลูกสน, เขาแกะ, หางม้า, วัชวงของกระแสน้ำ, การหมุนตัวของคลื่น, การหมุนตัวของพายุเฮอริเคน, และแม้แต่การขยายตัวของเอกภพ ก็เป็นไปตามแบบแผนนี้ด้วยเช่นกัน

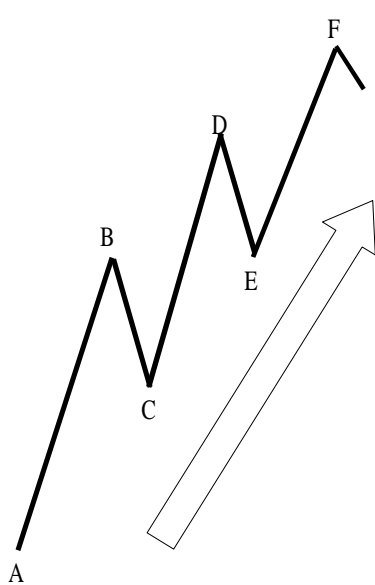
รูปที่ 10.2: สัดส่วนทองคำที่พบในธรรมชาติ

ดังนั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่า ถ้าเราสามารถพบสัดส่วนทองคำในสภาวะธรรมชาติทั่วไปได้แล้ว ทำไมเราจะพบสัดส่วนทองคำในตลาดหุ้นบ้างไม่ได้ คำอธิบายก็คือ เนื่องจากมันเป็นธรรมชาติ และเป็นสิ่งที่เรากู้เคย ดังนั้น คนเราส่วนใหญ่ก็มักจะประพฤติตัวตามสัดส่วนทองคำนี้ด้วย เพียงแต่มันเป็นพฤติกรรมที่เราทำไปโดยสัญชาตญาณและไม่ได้ใส่ใจถึงมันเท่านั้นเอง

ถึงตอนนี้ เราก็เริ่มเข้าใจตัวเลขของฟีโบนาคีและสัดส่วนทองคำกันดีแล้ว ต่อไปนี้ เราจะเริ่มนำเอาสัดส่วนทองคำ ที่ได้จากตัวเลขของฟีโบนาคี มาประยุกต์ใช้กับตลาดหุ้นกัน โดยเราจะเริ่มจากการนำเอาสัดส่วน 0.618 และ 0.382 ตลอดจน 1 และ 1.618 มาใช้ในการคาดการณ์เป้าหมายของราคาหุ้น ว่าควรจะเข้าไปรับซื้อในช่วงไหน และราคาน่าจะวิ่งไปได้ถึงระดับไหน ซึ่งเป็นเรื่องของ การปรับฐาน หรือ การดีดตัว (Retracement) และการต่อตัว (Extension) ครับ

มาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับฐานและการต่อตัวกันก่อน

ก่อนอื่น เรามาทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า การปรับฐาน หรือ การดีดตัว (Retracement) และ การต่อตัว (Extension) กันก่อนดีกว่าครับ เพื่อให้เข้าใจตรงกัน จะได้ไม่สับสน ตามปกติเวลาตลาดหุ้นกำลังเป็นขาขึ้น การเคลื่อนไหวของราคาก็ไม่ได้ขึ้นอย่างเดียวต๊ะต๊ะพืดแต่พืด แต่จะมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา อย่างที่ภาษานักเล่นหุ้นเราเรียกว่าปรับฐานนั่นแหละครับ ก่อนที่จะวิ่งขึ้นต่อไปได้อีก (ดังแสดงไว้ในภาพที่ 10.3) ส่วนในกรณีที่ตลาดเป็นขาลงก็เช่นเดียวกัน ก็มี การปรับฐาน โดยราคาจะดีดตัวขึ้นมา ก่อนที่จะอ่อนตัวลงต่อไป

รูปที่ 10.3: การปรับฐานและการต่อตัว

ในกรณีที่ขาขึ้น การปรับฐานนี้ก็จะเป็นจุดหนึ่งสำหรับการเข้าไปรับซื้อ เพื่อหวังว่าราคามันจะดีดตัวขึ้นไป และเมื่อราคาดีดตัวขึ้นไปจริงๆตามคาดแล้ว เราก็ต้องตั้งเป้าไว้เหมือนกันว่าจะไปขายที่จุดไหน เป้าขายที่ตั้งไว้เราจะคำนวณจากการต่อตัว (Extension) ซึ่งหมายถึงการที่ราคาเคลื่อนไหวต่อไปตามทิศทางของแนวโน้มหลัก

ส่วนในกรณีขาลง จะกลับกัน กล่าวคือ การปรับฐานเป็นการดีดตัวขึ้นของราคา เป็นจุดที่จะตั้งขาย ในขณะที่การต่อตัวจะเป็นจุดที่เราคิดว่าราคาจะลงต่อไปอีกตามแนวโน้มเดิม และเป้าที่ตั้งไว้ ก็จะเป็นเป้าซื้อ

ที่นี่ ปัญหาที่ตามมาก็คือ เราควรจะตั้งเป้าอย่างไรว่า จุดปรับฐานจะอยู่ที่เท่าใด และจุดต่อตัวจะต่อไปได้ถึงแค่ไหน อันนี้ เราจะนำเอาสัดส่วนทองคำ ตลอดจนตัวเลขสัดส่วนต่างๆ ที่ได้จากตัวเลขของฟีโบนาคีมาใช้ในการหาเป้าหมายของราคากันล่ะครับ การหาเป้าหมายของราคาในกรณีของการปรับฐาน เราเรียกว่า

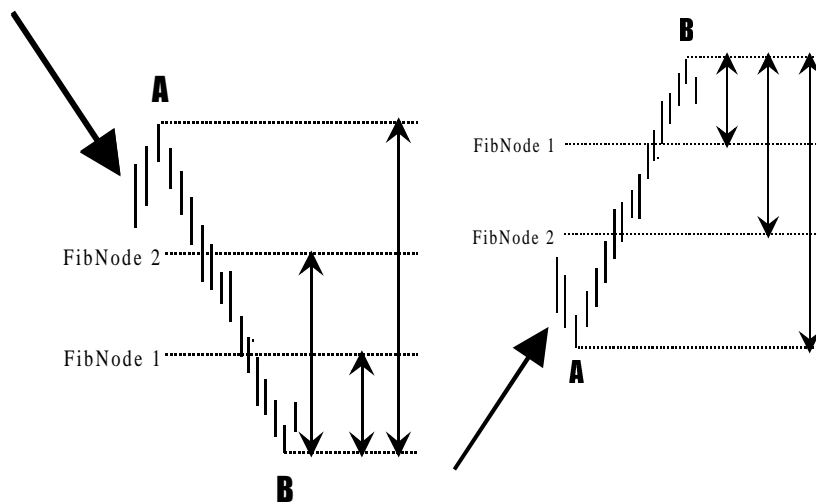
Fibonacci Retracement ซึ่งเป้าหมายแต่ละจุดที่คำนวณได้นี้ เราเรียกว่า ปมของฟีโบนาคี หรือ FibNode ครับ ส่วนเป้าหมายของราคาในกรณีของการต่อตัว เราเรียกว่า Fibonacci Extension โดยแต่ละจุดของเป้าหมายราคาที่เราคำนวณจากการต่อตัวนี้ เราจะเรียกว่า ราคาเป้าหมาย (Objective Price) ครับ

การคำนวณเป้าหมายการปรับฐาน (Fibonacci Retracement)

Fibonacci Retracement เป็นการวัดเป้าหมายความว่า ราคาจะปรับฐานลงไปอีกเท่าใด (ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาขึ้น) หรือจะตีตัวขึ้นสูงเพียงใด (ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาลง) รูปที่ 10.4 แสดงการคำนวณเป้าหมายของการปรับฐานราคา ทั้งในกรณีที่แนวโน้มเดิมเป็นขาลง (รูปที่ 10.4A) และในกรณีที่แนวโน้มเดิมเป็นขาขึ้น (รูปที่ 10.4B)

ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาลง การปรับฐานก็คือการตีตัวสูงขึ้นของราคา ซึ่งเป้าหมายว่าจะตีตัวสูงขึ้นได้มากน้อยเพียงใดนั้น วัดจากจุดยอดเดิมเมื่อครั้งที่มีการตีตัวครวที่แล้ว (ซึ่งก็คือจุด A ในรูปที่ 10.4A นั้นแหละครับ) ไปยังจุดต่ำสุดก่อนที่ราคาจะตีตัวขึ้น (จุด B ในรูป 10.4A) ตามหลักการแล้ว เชื่อว่าราคาจะตีตัวสูงขึ้นได้ 2 ระดับ ระดับแรกคือ 0.382 เท่าของระยะทางจาก B ไป A และระดับที่สองเท่ากับ 0.618 เท่าของระยะทางจาก B ไป A ซึ่งเราเรียกระดับแรกว่า FibNode 1 และระดับที่สองว่า FibNode 2 ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาลงนี้ FibNodes จะทำหน้าที่เป็น Resistance หรือ เป้าหมายในการขายทิ้ง สำหรับการแก้งกำไรในระยะสั้น

ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาขึ้น ก็คำนวณเหมือนกัน คือเราวัดจากจุดต่ำสุดเมื่อราคาปรับฐานครวที่แล้ว (จุด A ในรูป 10.4B) ไปยังจุดสูงสุดก่อนที่ราคาจะปรับฐานครั้งล่าสุด (จุด B ในรูป 10.4B) เป้าหมายแรก หรือ FibNode 1 จะเท่ากับ 0.382 ของระยะทางจาก B ไปยัง A และเป้าหมายที่สอง หรือ FibNode 2 จะเท่ากับ 0.618 เท่าของราคาจาก B ไปยัง A ในกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาขึ้นนี้ FibNodes จะทำหน้าที่เป็น Support ซึ่งเป็นเหมือนกับแนวรับ สำหรับซื้อของไว้แก้งกำไรระยะสั้นๆ

รูปที่ 10.4A:

รูปที่ 10.4B:

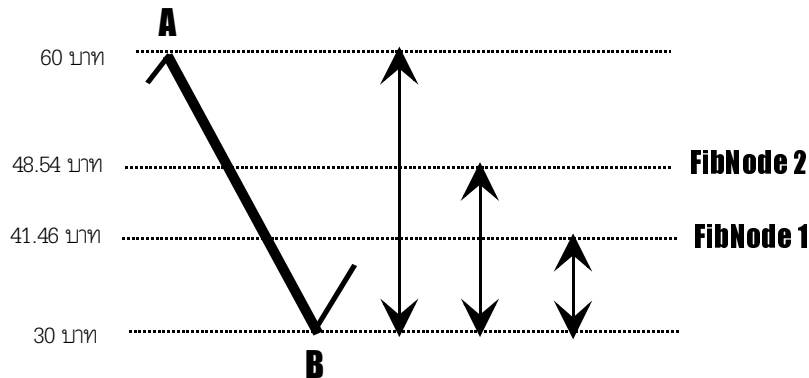
การปรับฐานในกรณีแนวโน้มหลักเป็นขาลง   การปรับฐานในกรณีแนวโน้มหลักเป็นขาขึ้น

รูปที่ 10.4: การคำนวณเป้าหมายของการปรับฐานราคา

ลองมาดูตัวอย่างการคำนวณ FibNodes 1 และ 2 กันดีกว่านะครับ จะได้เข้าใจดียิ่งขึ้น ตัวอย่างของเราแสดงอยู่ในรูปที่ 10.5 ครับ ในรูปที่ 10.5 นี้ สมมติไว้ว่าเป็นกรณีที่แนวโน้มหลักเป็นขาลง และตอนนี้ราคากำลังตีตัวขึ้นเพื่อปรับฐาน ก่อนที่จะลงไป ราคาได้ตีตัวสูงขึ้นถึง 60 บาทในการปรับฐานครวก่อน ก่อนที่จะตกลงมาตามแนวโน้มหลักเหลือ 30 บาท

แล้วกำลังติดตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีนี้ ราคาจะระหว่าง B ไปยัง A ก็เท่ากับ $60 - 30 = 30$ บาท ดังนั้น เป้าหมายแรกของการติดตัว ก็คาดว่าจะติดตัวขึ้น $30 \times 0.382 = 11.46$ บาทสูงขึ้นกว่าจุด B ดังนั้น เป้าหมายแรก หรือ FibNode 1 ก็เท่ากับ $30 + 11.46 = 41.46$ บาท

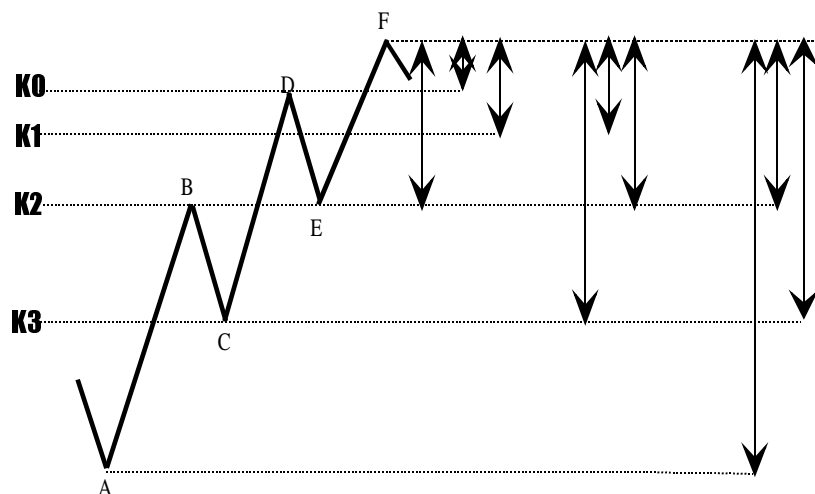
สำหรับเป้าหมายที่สอง หรือ FibNode 2 นั้น ก็คำนวณแบบเดียวกัน เพียงแต่ใช้ Golden Ratio คือ 0.618 แทน เราจะได้ FibNode 2 เท่ากับ $30 \times 0.618 + 30 = 48.54$ บาทครับ

รูปที่ 10.5

ตัวอย่างการคำนวณเป้าหมายของราคาในกรณีการปรับฐานหรือการติดตัว (Retracement)

ที่นี้ ท่านผู้อ่านคงจะสงสัยว่า ในเมื่อเป้าหมายของการปรับฐานหรือการติดตัว (Retracement) นั้นมันมี 2 อัน คือ FibNode 1 และ FibNode 2 แล้วเราจะเชื่ออันไหนดีล่ะ ก็นับว่าเป็นคำถามที่ดีทีเดียว คำตอบก็คือ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ครับ เช่น การติดตัวหรือการปรับฐานนี้ มีปริมาณการซื้อขายหนาแน่นเพียงใด ถ้ามีปริมาณการซื้อขายที่หนาแน่นรองรับอยู่ด้วย FibNode 1 ก็อาจจะรับไม่อยู่ มีโอกาสที่จะวิ่งไปถึง FibNode 2 ได้มากพอควร หรือ เราอาจจะพิจารณาควบคู่ไปกับแนวรับแนวต้านอื่นๆ จากวิธีการวิเคราะห์ทางเทคนิคแบบต่างๆ ถ้าหาก FibNode ไหนที่มีแนวรับแนวต้านจากเครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆ เสริมด้วย FibNode นั้น ก็จะมีนัยสำคัญมากขึ้น

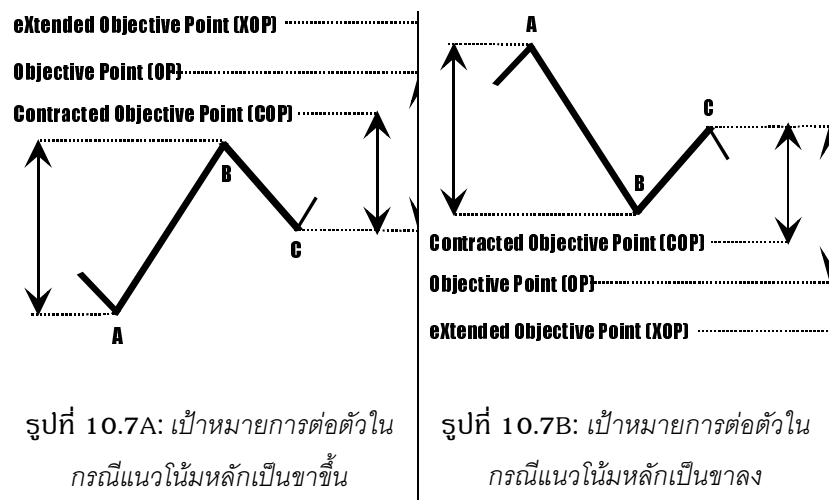
รูปที่ 10.6: นัยสำคัญของเป้าหมายของ Fibonacci Retracement วัดจากหลายๆจุด

อีกกรณีหนึ่งก็คือ ถ้า FibNode นั้น ได้รับแรงสนับสนุนจาก FibNode อื่น เมื่อวัดจากยอดต่างๆของการปรับฐานในอดีต ก็จะทำให้ FibNode นั้น น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ฟังแล้วอาจจะงงงนะครับ ลองดูตัวอย่างในรูปที่ 10.6 ดีกว่าครับ จะเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เราจะเห็นว่าเป้าหมายที่ระดับ K1 และ K2 มีนัยสำคัญมากกว่าเป้าหมายที่ระดับอื่นๆ เพราะทั้ง K1 และ K2 ต่างก็เป็นระดับที่มีแรงเสริมจาก Fibonacci Retracement Ratio มากกว่า 1 ครั้ง ตัวอย่างเช่น ที่ K1 นั้น มี Fibonacci Retracement Ratio อยู่ 2 อัน คือ 0.618 ของช่วง EF และ 0.382 ของช่วง CF

ในกรณีของ K2 ก็เป็นจุดที่มีนัยสำคัญมาก อาจจะเรียกได้ว่าเป็นจุดที่มีนัยสำคัญมากที่สุดในรูปนี้เลยก็ได้ เพราะเป็นจุดที่ได้รับแรงหนุนจากจุดต่ำสุด (trough) เดิม คือ จุด E นอกจากนี้ ยังมี Retracement Ratio อีก 2 ระดับ คือ 0.618 ของระยะ CF และ 0.382 ของระยะ AF

การวัดเป้าหมายการต่อตัว (Fibonacci Extension)

การต่อตัว (Extension) คือ การเคลื่อนไหวของราคาไปตามทิศทางของแนวโน้มหลัก ดังแสดงในรูปที่ 10.7 A และ B ซึ่งในกรณีของรูปที่ 10.7A นั้น แนวโน้มหลักเป็นขาขึ้น ซึ่งหลังจากที่ปรับฐานแล้ว ก็พยายามวิ่งขึ้นต่อไปในทิศทางแนวโน้มหลัก ส่วนในรูป 10.7B นั้น แนวโน้มหลักจะเป็นขาลง

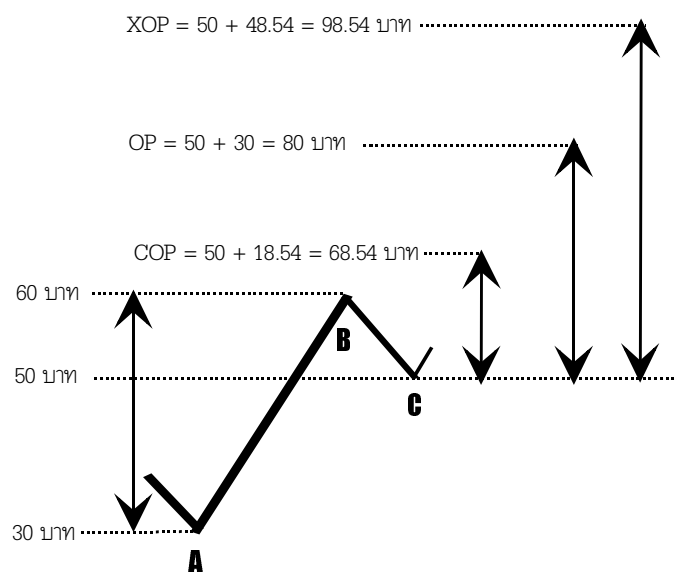
รูปที่ 10.7: การคำนวณเป้าหมายของราคา สำหรับการต่อตัว (Extension Objection Price)

เป้าหมาย (Target หรือ Objective) ของราคาในกรณีของการต่อตัวนั้น แบ่งออกเป็น 3 เป้าด้วยกันคือ

1. เป้าหมายสั้น (Contracted Objective Point) หรือ COP ซึ่งคำนวณจาก 0.618 เท่าของระยะราคาจาก A ไปยัง B
2. เป้าหมายปกติ (Objective Point) หรือ OP คำนวณจากระยะราคาจาก A ไป B กล่าวคือ เคยขึ้นมาได้เท่าไร ขึ้นต่อไปได้อีกเท่านั้น

3. เป้าหมายขยายตัว (Extended Objective Point) หรือ XOP คำนวณจาก 1.618 เท่าของระยะราคาจาก A ไปยัง B

การที่จะเลือก ว่าเป้าหมายใดเป็นเป้าหมายที่เหมาะสม ต้องพิจารณาความแรงของตลาดเป็นสำคัญ ตามปกติแล้ว เป้าหมายปกติ หรือ OP นั้น จะถูกพบเห็นได้บ่อยกว่าเพื่อน ในขณะที่ COP จะถูกพบเห็นน้อยลงมา และ XOP จะถูกพบเห็นน้อยที่สุด แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับภาวะตลาดด้วย กล่าวคือ ถ้าหากตลาดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานแล้ว และกำลังของตลาดก็เริ่มอ่อนตัวลง (อาจจะสังเกตได้จากเครื่องมือทางเทคนิคประเภท Indicators เช่น RSI ซึ่งในกรณีที่ตลาดจะหมดแรงแล้ว มักจะเกิด Divergence) ในกรณีเช่นนี้ COP อาจจะมีนัยสำคัญมากกว่า OP ในทำนองกลับกัน ถ้าตลาดเพิ่งเริ่มเข้าสู่ภาวะกระทิง และตลาดมาแรงมาก (อาจจะสังเกตจากสัญญาณอื่นๆ เช่น เกิด Breakaway Gap หรือ ราคาทะลุ Moving Average Channel โดยสร้างความชันที่สูงกว่าเดิม) ในกรณีนี้ เป้าหมายอาจจะไปได้ถึงระดับ XOP เลยก็ได้

รูปที่ 10.8

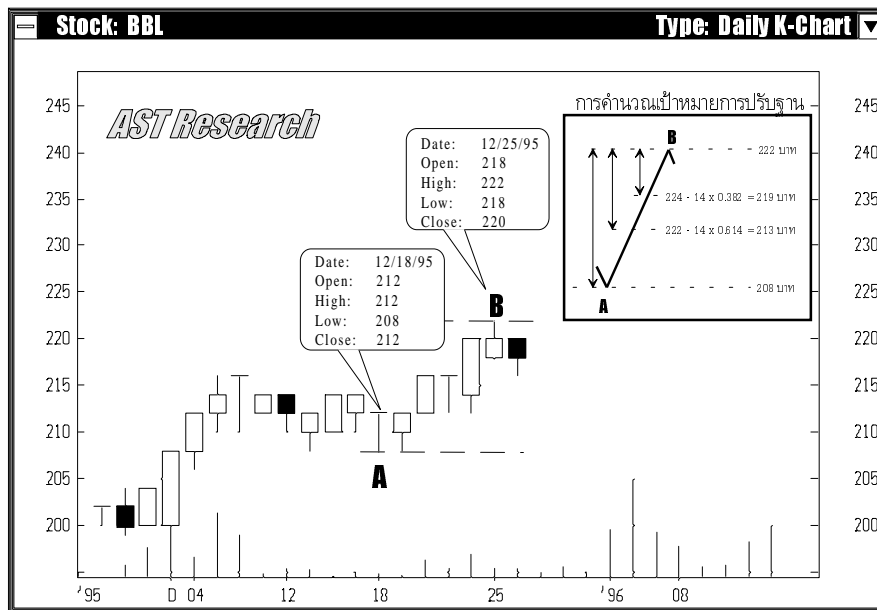
ตัวอย่างการคำนวณเป้าหมายของราคาในกรณีของการต่อตัวตามแนวโน้มหลัก
(Extension Objective Price)

ลองมาดูตัวอย่างการคำนวณ COP, OP, และ XOP กันดีกว่านะครับ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 10.8 ครับ ในกรณีนี้ สมมติว่า แนวโน้มหลักเดิม เป็นขาขึ้น โดยจุดปรับตัวคราวก่อน (จุด A) อยู่ที่ระดับ 30 บาท และราคาได้ปรับตัวสูงขึ้นมาถึงจุด B คือ 60 บาท ก่อนที่จะมีการปรับฐานอีกครั้งที่จุด C ณ ระดับราคา 50 บาท จะสังเกตได้ว่า ในกรณีของการคำนวณเป้าหมายของราคาในกรณี Extension นั้น จะต้องใช้ 3 จุด คือ A, B, และ C ซึ่งต่างจากการคำนวณเป้าหมายของราคาในกรณีของการปรับฐาน ที่ใช้แค่ 2 จุด คือ A และ B เท่านั้น

ในกรณีตัวอย่างนี้ ระยะราคาจาก A ไป B เท่ากับ $60 - 30 = 30$ บาท ดังนั้น COP จะอยู่เหนือจุด C ขึ้นไปเท่ากับ $0.618 \times 30 = 18.54$ บาท หมายความว่า COP จะอยู่ที่ $50 + 18.54 = 68.54$ บาท เช่นเดียวกัน OP ก็จะมีอยู่ที่ $50 + 30 = 80$ บาท และ XOP จะอยู่ที่ระดับ $50 + 1.618 \times 30 = 98.54$ บาท

ตัวอย่างจากของจริง

เอาล่ะครับ ถึงตอนนี้ เราก็รู้วิธีการคำนวณหาเป้าหมายของราคาในกรณีต่างๆกันแล้ว ลองมาทำตัวอย่างจากของจริงดีกว่าครับ ในที่นี้เราจะใช้ตัวอย่างของหุ้น BBL ครับ ที่เลือก BBL นี้ ไม่ใช่เพราะพิศวาสหุ้นตัวนี้เป็นพิเศษหรอกครับ เพียงแต่เห็นว่าเป็นหุ้นที่มีสภาพคล่องดี มีการซื้อขายมาก ดังนั้น น่าจะใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาได้

ตัวอย่างที่ 10.1: ตัวอย่างการคำนวณ FibNodes ในกรณี Retracement ของหุ้น BBL

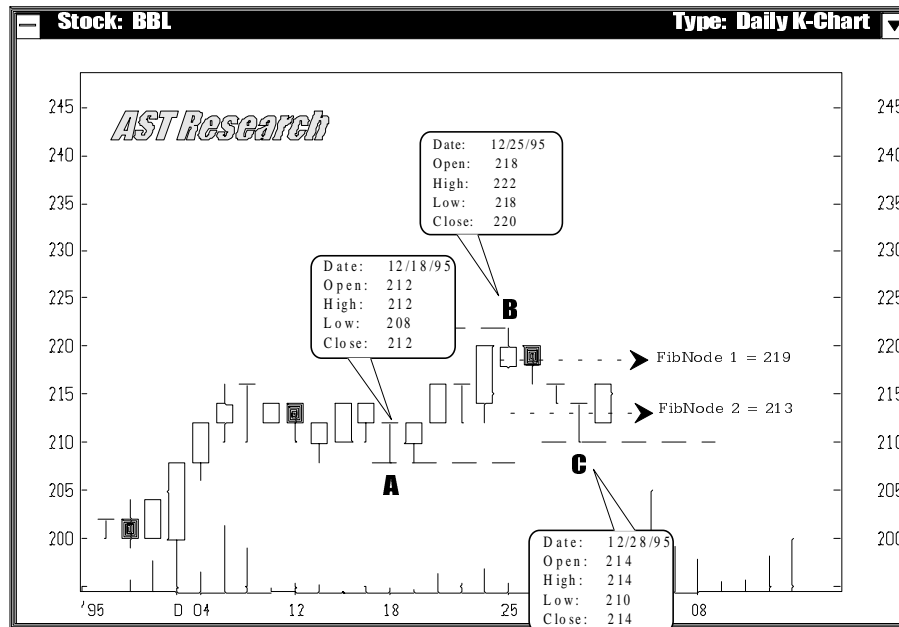
ดูจากตัวอย่างที่ 10.1 นะครับ ซึ่งเราแสดงโดยใช้กราฟแบบแท่งเทียน (ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 14 ต่อไปครับ) แนวโน้มหลักของ BBL ในรูปนี้ เป็นขาขึ้น หุ้น BBL ปรับฐานครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 18 ธ.ค. 38 โดยมีจุดต่ำสุดอยู่ที่ ราคา 208 บาท (จุด A) จากนั้น ก็ขยับตัวสูงขึ้นตามแนวโน้มหลัก ขึ้นไปถึงจุด B ในวันที่ 25 ธ.ค. 38 โดยราคาขยับไปสูงสุดที่ 222 บาท ก่อนที่จะปรับฐานลงมา ที่นี้ เราก็อยากจะรู้ใช่ไหมครับว่า หุ้นตัวนี้น่าจะปรับฐานถึงที่ระดับราคาเท่าไร? ง่ายมากครับ เพราะเราเรียนกันมาแล้ว กรณีนี้เป็นกรณีการปรับฐาน โดยช่วงราคาระหว่าง A กับ B เท่ากับ $222 - 208 = 14$ บาท ดังนั้น เราจึงคำนวณ FibNodes ทั้งสองอัน ได้ $\text{FibNode 1} = 222 - 14 \times 0.382 = 219$ บาท และ $\text{FibNode 2} = 222 - 14 \times 0.618 = 213$ บาท (ดูวิธีการคำนวณในกรอบสี่เหลี่ยมเล็กตรงมุมขวาของตัวอย่างที่ 10.1 ด้วยครับ)

ถ้าดูจากกราฟในตัวอย่างที่ 10.1 เราจะเห็นว่า FibNode 1 นั้น ถูกทดสอบไปตั้งแต่วันที่แรกที่จุด B แล้ว และในวันถัดไปราคาก็เปิดอยู่แถวระดับนี้ และปิดที่ระดับต่ำกว่า FibNode 1 ไปเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น เป้าที่เราจะต้องรอรับซื้อ ก็คงจะเป็นที่ระดับ FibNode 2 คือ ที่ระดับราคาประมาณ 213 บาทครับ เมื่อได้เป้าราคาที่เรารอคอยแล้ว เราก็คอยดูครับว่าเมื่อไหร่ราคาจะตกลงมาถึงเป้าที่เราวางไว้จะได้เข้าไปรับซื้อได้

แล้วก็ไม่นานเกินรอเลยครับ หลังจากนั้นเพียงแค่วัน 2 วัน คือในวันที่ 28 ธ.ค. 38 ราคาก็ร่วงลงไป โดยราคาต่ำสุดของวัน ต่ำกว่าระดับ FibNode 2 เสียด้วยซ้ำ แต่ก็ดีที่ตัวมาปิดอยู่เหนือ FibNode 2 ได้อย่างงดงาม ในวันที่นี้แหละครับ เป็นวันที่น่า

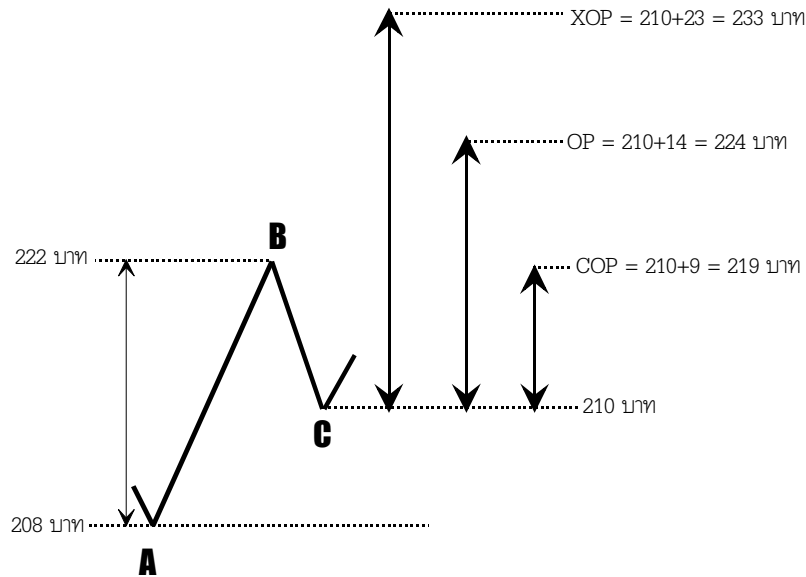
ซื้อขึ้นชื่อ เพราะราคาลงมาถึงเป้าหมายที่เราวางไว้แล้ว อันที่จริงต่ำกว่าเป้าที่เราวางไว้อีก แถมยังมีการติดตัวขึ้นมาอยู่เหนือเป้าที่เราวางไว้ด้วย แสดงว่า เป้านี้ค่อนข้างแข็งแกร่งพอใช้ได้ครับ และต่อให้เราพลาด ซื้อในวันนี้ไม่ทัน วันรุ่งขึ้นราคาก็เปิดที่ระดับต่ำกว่า FibNode 2 เล็กน้อยครับ ยังมีโอกาสให้เราเข้าไปซื้อได้อีกวันหนึ่งครับ

จะเห็นว่าราคาทำจุดต่ำสุดของการปรับฐานเรียบร้อยแล้วที่จุด C โดยมีราคาต่ำสุดที่ 210 บาท (ดูตัวอย่างที่ 10.2 ประกอบด้วยครับ) สมมติว่าเราสามารถซื้อขึ้นชื่อหุ้น BBL ได้ตามเป้าของเราคือที่ FibNode 2 = 213 บาท เรียบร้อยแล้ว ปัญหาต่อไปก็คือ แล้วจะรอขายที่ราคาเท่าไรดี ในกรณีนี้เป็นการต่อตัว (Extension) แล้วนะครับ เพราะราคามันติดตัวขึ้นไปตามแนวโน้มหลัก หลังจากที่เราปรับฐานมาเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น เราจะต้องคำนวณ เป้าสั้น (COP), เป้าปกติ (OP), และ เป้าขยายตัว (XOP) ดังแสดงไว้ในวิธีการคำนวณในรูปแบบที่ 10.9 ครับ เราจะได้ COP = $210 + 14 \times 0.618 = 219$ บาท เป็นเป้าหมายแรก ได้ OP = $210 + 14 = 224$ บาท เป็นเป้าหมายที่สอง และได้ XOP = $210 + 14 \times 1.618 = 233$ บาท เป็นเป้าหมายที่สามครับ

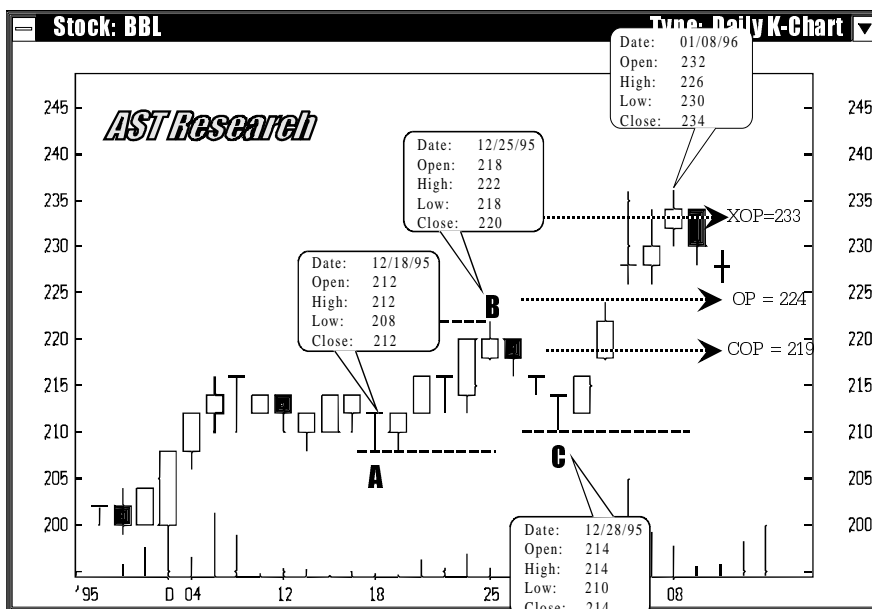
ตัวอย่างที่ 10.2

รูปที่ 10.9

การที่จะตั้งเป้าหมายราคาว่าควรจะอยู่ที่ COP, OP, หรือ XOP นั้น ก็ต้องดูภาวะตลาดด้วยครับ ว่าตลาดแรงหรือไม่แรงแค่ไหน ตอนนี้ เราได้ตัวเลขทั้งสามไว้ในใจแล้ว เราก็คอยจับตาดูตลาดต่อไปครับ ไกลเกินไปทีละวันเลยนะครับ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 10.3 ครับ จะเห็นว่าหลังจากจุด C ไปแล้ว วันที่สอง ราคาขยับตัวสูงขึ้นแรงมาก สร้าง Gap กับราคาในวันก่อน กล่าวคือ เปิดที่ระดับสูงกว่าราคาสูงสุดของเมื่อวันก่อน และราคาเปิดก็เป็นราคาต่ำสุดของวันด้วย (หมายความว่าพอเปิดตลาดก็วิ่งตลอด) ในกรณีนี้ เชื่อว่าตลาดจะค่อนข้างแรง ดังนั้น เราจะไม่ค่อยให้น้ำหนักกับ COP ซึ่งเป็นเป้าสั้นมากเท่าไหร่นัก ตอนนี้เราก็เหลือแค่ 2 เป้าแล้ว คือ OP กับ XOP อยู่ที่ว่าจะเอาจุดไหนดี

ตัวอย่างที่ 10.3

วันต่อมาราคาสร้าง Gap อีกครั้งหนึ่ง โดยเปิดที่ราคาสูงกว่าราคาสูงสุดเมื่อวาน และวิ่งฉิวทะลุเป้า OP ของเราไปอย่างงดงาม อันที่จริงมันวิ่งทะลุ XOP ไปด้วยซ้ำ ซึ่งจะเห็นว่า วันนี้เป็นวันที่น่าขายมาก เพราะราคาวิ่งปรี๊ดไปถึงระดับ XOP ก่อนที่จะลงมาปิดที่ราคาใกล้เคียงกับราคาเปิด แต่ถ้าขายวันนี้ไม่ทันก็ไม่ใช่ไรครับ ราคายังขยับขึ้นไปให้ขายที่ระดับ XOP ได้อีกหลายวันทีเดียว ซึ่งถ้าเราขายได้ที่ระดับ XOP คือ 233 บาท เราก็จะได้กำไรเท่ากับ $233 - 213 = 20$ บาทต่อหุ้น หรือประมาณเกือบๆ 10% ภายในเวลาไม่กี่วันครับ

ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้ Fibonacci Retracement และ Extension

ในการคำนวณเป้าหมายราคาต่างๆในที่นี้ เรามีข้อสมมติที่สำคัญอยู่อันหนึ่งว่า แนวโน้มหลักที่เป็นอยู่จะไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าแนวโน้มหลักเป็นขาขึ้น เราก็คาดว่าจะขึ้นไป ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ก็จะต้องมีกรณีของการเปลี่ยนแนวโน้ม (Reversal) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะคงไม่มีหุ้นตัวไหนที่ราคาขึ้นแล้วไม่มีวันตกเลย ซึ่งถ้าเราคำนวณเป้าหมายราคาตั้งรับในตอนปรับฐาน แล้วเข้าไปรับซื้อไว้ แต่ปรากฏว่าราคากลับไม่ติดตัวขึ้น แต่กลับตกลงไปอีก เราจะต้องตรวจสอบทันทีว่าราคาที่ตกลงไปอีกนี้ มันได้เปลี่ยนทิศทางของแนวโน้มหลักหรือยัง (การวัดการเปลี่ยนแนวโน้ม อาจจะวัดได้จาก เครื่องมือทางเทคนิคที่เป็น Trend Reversal เช่น เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ หรือ รูปแบบประเภท Head and Shoulder, Double และ Triple Top เป็นต้น) ถ้าพบว่าแนวโน้มหลักได้เปลี่ยนไปแล้ว เราจะต้องยอมตัดขาดทุนทันที อย่ารีรอเป็นอันขาด เมื่อเหตุการณ์ไม่เป็นดังคาด เราจะต้องกล้าหาญพอที่จะยอมรับว่าเราผิดพลาดไปแล้ว และรีบแก้ไขปัญหานั้นที่ อันนี้เราเรียกว่าเป็นการหยุดขาดทุน (Stop Loss) ซึ่งถือเป็นหัวใจของการเล่นหุ้นโดยใช้เทคนิคัลเลยครับ เพราะไม่มีเครื่องมือไหนที่จะวิเศษขนาดไม่มีวันพลาด ดังนั้น เราจะต้องมีตัวคอยวัดตลอดเวลาว่าเครื่องมือเราพลาดหรือไม่ และถ้าพลาดก็ต้องยอมรับและตัดสินใจหยุดการขาดทุนแต่เนิ่นๆครับ ถ้าทำได้เช่นนี้ เครื่องมือเหล่านี้ก็จะมีประโยชน์ในการตัดสินใจการลงทุนมากที่สุดทีเดียว

ทฤษฎีคลื่น ของอีเลียต Elliott Wave Theory

บทที่ 11

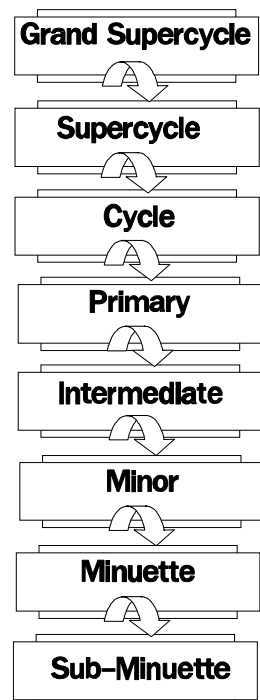
Elliott Wave Theory ซึ่งนาย R.N. Elliott เป็นผู้คิดค้นขึ้นนั้น จริงๆแล้วเป็นการศึกษาพฤติกรรมในการลงทุนของมวลชนโดยอิงหลักการของคณิตศาสตร์ตลอดจนแผนภาพราคาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาอย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันว่า Elliott ไม่นิยมที่จะใช้หลักการของเขา ในการประยุกต์กับหุ้นรายตัว ด้วย

เหตุที่หุ้นรายตัวนั้น อาจจะไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่ควรจะเป็น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การบิดเบือนรูปแบบเกิดขึ้นได้ง่าย

ในทัศนะของ Elliott เขามีความเห็นว่าการกระทำ (action) จะต้องมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับ (reaction) ดังนั้น การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดัน จะถูกโต้กลับในทิศทางตรงกันข้าม หรือเกิดการปรับตัวตามมา ซึ่งแนวคิดนี้เองจึงเป็นจุดกำเนิดรูปแบบระลอกคลื่น โดยรูปแบบระลอกคลื่นที่ Elliott วางไว้ นั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวเลขฟีโบนาสี

จากตัวเลขของ fibonacci numbers นี้เอง ที่ Elliott เห็นว่า เป็นตัวกำหนดการเคลื่อนไหวของคลื่น แต่การพูดถึงเรื่องคลื่นนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น สิ่งที่ไม่ควรจะมีมองข้ามไปในตอนนี้ คงเป็นเรื่องของวงจรวจรเวลาที่แต่ละลูกคลื่นจะเกิดขึ้น ซึ่งบางลูกกว่าจะครบวงจรถูกกินเวลานานมาก ขณะที่บางลูกนั้น ก็ค่อนข้างเร็ว ดังนั้น จึงควรที่จะมาทำความเข้าใจกันไว้ก่อน

การแบ่งวงจรมองเริ่มด้วยวงจรมหึ่มสุด ซึ่งเรียกว่า Grand Super-cycle หรือเป็นคลื่นวัฏจักรลูกใหญ่มุ่สุด และค่อยๆย่อยลงมาจนถึง Sub-Minnette ซึ่งเป็นคลื่นลูกย่อยที่มุ่สุด ดังแสดงในรูปที่ 11.1

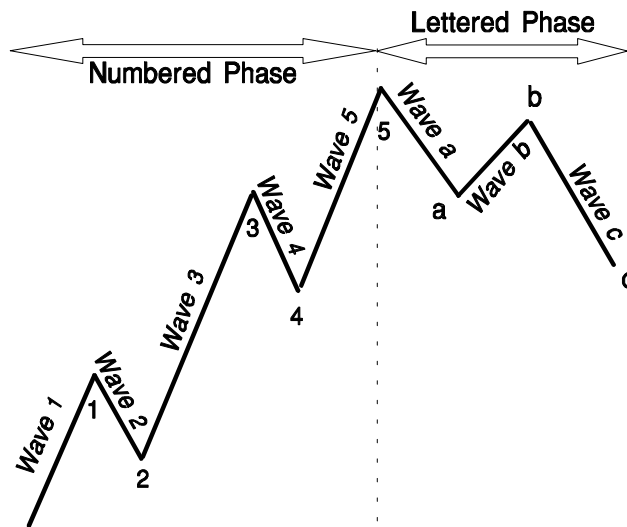

รูปที่ 11.1

การแบ่งวงจรมองคลื่น

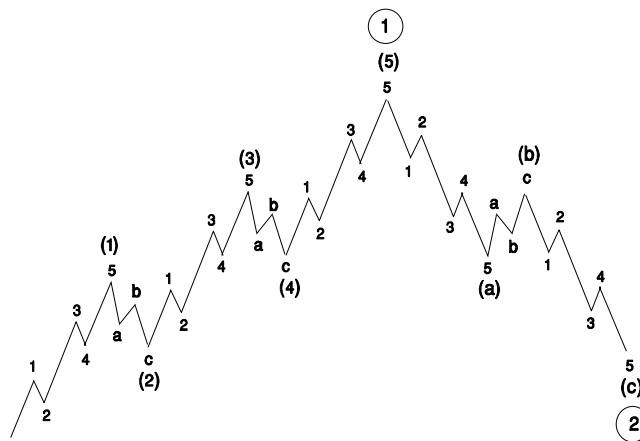
รูปแบบพื้นฐาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า Elliott ได้ใช้ตัวเลข Fibonacci ในการสร้างรูปแบบของคลื่น ซึ่งในวัฏจักรหรือวงจรรอบหนึ่ง โดยปกติจะประกอบด้วย 8 ลูกคลื่น แยกเป็นกลุ่มคลื่นในการกระตุ้น 5 ลูกคลื่น และ กลุ่มคลื่นในการปรับตัว 3 ลูกคลื่น (รูปที่ 11.2) อย่างไรก็ตาม จากลำดับตัวเลข Fibonacci จะเห็นได้ว่าไม่จำเป็นที่ในหนึ่งวงจร จะประกอบด้วยลูกคลื่นเพียงแค่ 8 ลูกคลื่น กล่าวคือ สามารถที่จะขยายหรือแตกตัวออกไปได้อีกมากมาย โดยอิงอยู่กับหลักการของตัวเลขดังกล่าว

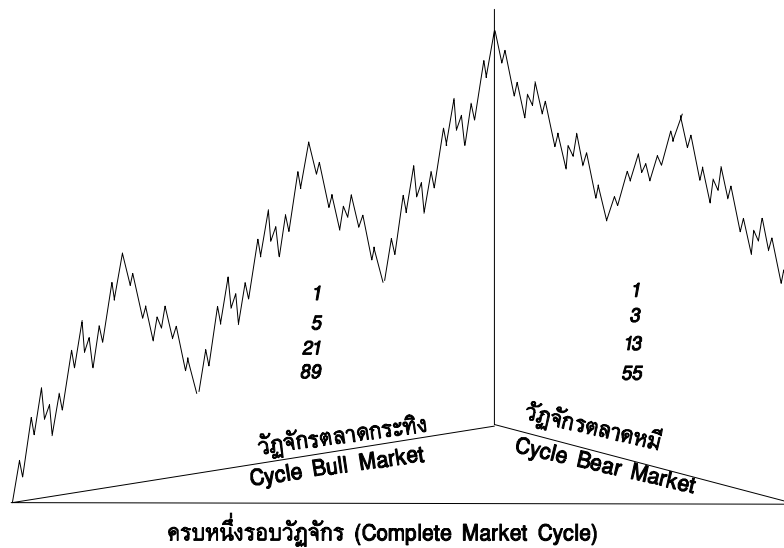
รูปที่ 11.2: รูปแบบพื้นฐานของคลื่นอิลเลียต

รูปที่ 11.2 ถือได้ว่าเป็นรูปแบบพื้นฐานที่ Elliott ใช้เป็นหลักในการอธิบาย ซึ่งคลื่นกระตุ้น (Impulse Wave) เราจะใช้ตัวเลขกำกับเป็น 1, 2, 3, 4, และ 5 เรียกว่า Lettered Phase ในขณะที่คลื่นปรับตัว (Correction Wave) เราจะใช้ตัวอักษร a, b, และ c กำกับ เรียกว่า Numbered Phase ซึ่งคลื่นทั้งหมดนี้ อาจจะเป็นเพียงคลื่นลูกย่อยของคลื่นที่ใหญ่กว่า ดังแสดงในรูปที่ 11.3

รูปที่ 11.3

สังเกตให้ดีๆ ในรูปที่ 11.3 นั้น ในคลื่นลูกใหญ่ทั้งหมดประกอบด้วยคลื่นขาขึ้น ซึ่งเป็น Impulse Wave 5 คลื่น ตามที่เราเขียนไว้ด้วยตัวเลข (1), (2), (3), (4), และ (5) และคลื่นขาลง ซึ่งเป็นคลื่นปรับตัว 3 คลื่น คือ (a), (b), และ (c) ในแต่ละคลื่นก็ประกอบด้วย Impulse Wave 5 คลื่น และ Correction Wave 3 คลื่น ซึ่งเขียนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 และ a, b, c แต่ทั้งหมดที่เราเห็นในรูปที่ 11.3 นี้ บางทีอาจจะเป็นแค่คลื่นลูกที่ 1 และ 2 ของวัฏจักรอีกอันหนึ่งซึ่งใหญ่กว่า ซึ่งถ้าเราขยายออกมาดูอีก ก็จะเป็นวัฏจักรขนาดใหญ่ ดังรูปที่ 11.4

รูปที่ 11.4

ที่นี้ ถ้าเราลองนับจำนวนคลื่นขาขึ้นกับขาลง ทั้งวัฏจักรใหญ่และเล็ก จะพบว่าเป็นตัวเลขฟีโบนาคีที่ล้วนๆเลยทีเดียว กล่าวคือ ในวัฏจักรอันใหญ่สุด ประกอบด้วยคลื่นขาขึ้น 1 อัน และ คลื่นขาลง 1 อัน (รวมกันเป็น 2 อัน) ในคลื่นขาขึ้นของวัฏจักรอันใหญ่สุด ก็ประกอบด้วย 5 คลื่นกระตุ้น และในแต่ละคลื่นกระตุ้นทั้ง 5 จะประกอบด้วยคลื่นย่อยจำนวน $5 + 3 + 5 + 3 + 5 = 21$ คลื่น และในคลื่นย่อยๆเหล่านี้ยังประกอบด้วยคลื่นย่อยอีก 89 คลื่น (นับเองแล้วกันนะครับ) สำหรับคลื่นขาลงของวัฏจักรอันใหญ่สุด ก็ประกอบด้วยคลื่นปรับตัว 3 คลื่น ซึ่งในแต่ละคลื่นปรับตัวนี้ ก็จะประกอบด้วยคลื่นย่อยอีก $5 + 3 + 5 = 13$ คลื่น และในคลื่นย่อยนี้ก็จะแบ่งได้อีก 55 คลื่น ตัวเลขทั้งหมดนี้ ไม่ว่าจะ เป็น 1, 1, 3, 5, 13, 21, 55, 88 ล้วนแต่เป็นตัวเลขฟีโบนาคีทั้งนั้นครับ

พฤติกรรมและความหมายของแต่ละคลื่น

ก่อนอื่น เราควรมาทำความเข้าใจถึงอารมณ์ หรือพฤติกรรมของผู้ลงทุนในตลาดหุ้น ณ. ขณะเวลาที่เกิดคลื่นลูกต่างๆ ทั้ง 8 ลูก (ได้แก่ 1, 2, 3, 4, 5, a, b, และ c) ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป การศึกษาอารมณ์หรือพฤติกรรมดังกล่าว ย่อมเป็นการช่วยในการคาดคะเนถึงอารมณ์ หรือพฤติกรรมของมวลชนที่จะเกิดขึ้นในช่วงถัดไปได้

คลื่นลูกที่ 1 อาจจะถูกกล่าวได้ว่า เป็นคลื่นปรับตัวขึ้น (rebound) จากที่ก่อนหน้านี้ เจอคลื่นปรับตัวลงถล่มเอา จิตใจของผู้ลงทุนในช่วงเวลานี้ ยังคงกลัวๆกั๊กๆอยู่ หรือยังไม่แน่ใจในทิศทางของตลาดอย่างแน่ชัด การขยับตัวขึ้นจึงเท่ากับเป็นการปูพื้นฐานทางจิตใจของนักลงทุนใหม่ หลังจากผ่านสถานการณ์ที่โหดร้ายมาแล้ว

คลื่นลูกที่ 2 เป็นคลื่นปรับตัวลงจากคลื่นลูกที่ 1 ตามหลักการของปฏิกิริยาที่ได้เคยกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งบางครั้ง ก็เล่นงานจนนักลงทุนเกือบจะขาดความเชื่อมั่นเอาเลยทีเดียว เพราะความอ่อนไหวของจิตใจ ประกอบกับความรู้สึกที่ว่า ราคา

หุ้นที่ได้ขึ้นขยับตัวขึ้นมานั้น (จากคลื่นลูกที่ 1) เป็นเพียงแค่การปรับตัวขึ้นชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ถ้าหากสังเกตปริมาณหุ้น จะพบว่าปริมาณน้อยกว่าคลื่นลูกที่ 1

คลื่นลูกที่ 3 เป็นช่วงเวลาที่แนวโน้มสำคัญเริ่มที่จะปรากฏ หรือได้ปัจจัยพื้นฐานเข้ามาช่วยกระตุ้น จึงเท่ากับเป็นการเติมหรือเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ลักษณะการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นโดยรวม จึงมีการปรับตัวขึ้น และเป็นไปอย่างมั่นคง ปริมาณหุ้น ตลอดจนการซื้อขายเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และด้วยเหตุที่ความเชื่อมั่นในตลาดมีค่อนข้างสูง จึงอาจจะทำให้คลื่นลูกนี้ อาจมีการขยายตัวหรือต่อตัวซ้อนๆกันออกไปได้อีก การเข้าใจในรูปลักษณะคลื่นที่ 3 นี้ จัดได้ว่ามีประโยชน์ เพราะจะทำให้ให้นักลงทุนทราบว่า ขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงใด และเป็นการตรวจสอบการนับคลื่นตั้งแต่ต้น ว่านับถูกหรือไม่?

คลื่นลูกที่ 4 เป็นคลื่นปรับตัวลงจากลูกคลื่นที่ 3 อย่างไรก็ตาม ความสลับซับซ้อนดูจะมีมากกว่าคลื่นลูกที่ 2 และในแง่ความลึกในการปรับตัวลง ขึ้นอยู่กับแรงผลักดันของคลื่นลูกที่ 3 ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ลักษณะการปรับตัวลงของคลื่นลูกที่ 4 นี้ นับเป็นการชี้ทางอ้อมถึงระลอกคลื่นลูกที่ 5 ที่จะตามมาว่าจะมั่นคงมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม หากสังเกตปริมาณหุ้นจะพบว่า ปริมาณหุ้นในคลื่นลูกนี้ จะน้อยกว่าปริมาณหุ้นในคลื่นลูกที่ 3 แต่หากเปรียบเทียบกับลูกคลื่นที่ 2 แล้ว ปริมาณหุ้นในคลื่นลูกที่ 4 ยังคงมีมากกว่า

คลื่นลูกที่ 5 ซึ่งเป็นคลื่นลูกสุดท้ายก่อนที่จะมีการปรับตัวลง สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในประการหนึ่งก็คือ ราคาหุ้นส่วนใหญ่ที่เป็นอยู่ในช่วงนั้น เกินกว่าที่ปัจจัยพื้นฐานเข้ารองรับ การเก็งกำไรเป็นไปในสัดส่วนที่สูงกว่าที่จะยอมรับ ดังนั้น การชิงเททำกำไรระยะสั้น จึงทำให้เกิดการปรับตัวลงของราคาลงได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ซึ่งก่อให้เกิดคลื่น a ในระยะเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม ถ้าหากปริมาณหุ้นในคลื่นลูกที่ 5 มีจำนวนเท่ากับ หรือมากกว่าปริมาณหุ้นในระลอกคลื่นที่ 3 อาจจะเป็นสัญญาณถึง ความเป็นไปได้ที่ลูกคลื่นที่ 5 นี้ อาจจะมีการต่อตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากความยาวคลื่นลูกที่ 1 และลูกที่ 3 ก่อนหน้ามีความยาวเท่ากัน

คลื่น a เป็นระลอกคลื่นที่มีการปรับตัวลง ซึ่งเป็นระลอกแรกใน bear market อย่างไรก็ตาม ด้วยความเชื่อมั่นและยังม้ามั่นอยู่ ทำให้นักลงทุนส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อว่า การปรับตัวลงนี้ เป็นเพียงแค่การปรับตัว เพื่อสร้างฐานสำหรับการเคลื่อนไหวตัวขึ้นครั้งใหม่ จึงยังคงทำให้มีแรงซื้อเข้ามาในตลาดอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่หาซื้อไม่ว่าตลาดเริ่มอยู่ในดั่งมือหมีเข้าแล้ว

คลื่น b ซึ่งเป็นคลื่นที่ติดตัวขึ้นจากคลื่น a ซึ่งนักลงทุนบางคนก็เข้าใจถึงรูปแบบของคลื่นแล้วจะรู้ว่าเป็นคลื่นที่ขึ้นมาเพื่อขายของ และออกไปนั่งดูอยู่ข้างนอกตลาด นอกจากนี้ คลื่น b ยังเป็นหนทางที่ใช้แก้เกม สำหรับผู้ที่พลาดทำโดนหลอกในคลื่น a ให้ฉีกตัวออกได้แล้ว อย่างไรก็ตาม รายการที่ตกลงซื้อขายกัน ในเมื่อข้างหนึ่งเป็นผู้ขาย อีกข้างหนึ่งย่อมจะมีผู้ซื้อ (ซึ่งหากว่าผู้เล่น เล่นไปด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผล) ก็อาจจะเจอกับสภาพที่เรียกว่า ติดหุ้น อันเกิดจากการปรับตัวลงของคลื่นถัดมา

คลื่น c เป็นคลื่นที่ปรับตัวลงอย่างเห็นเด่นชัด เมื่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนในตลาดหมดลง ย่อมเป็นการทำให้เกิดอุปทานส่วนเกิน (excess supply) ขึ้นอย่างง่ายดาย ราคาหุ้นส่วนใหญ่จึงมีการปรับตัวลง ซึ่งบางครั้งก็เป็นไปอย่างรวดเร็วถึงขั้นตื่นตระหนก

การนับคลื่น (wave count)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเราจะรู้ว่าคลื่นในหนึ่งรอบวัฏจักรจะประกอบด้วย 8 คลื่น แต่ก็ใช้ว่าเราจะสามารถนับคลื่นได้ตามความพอใจ แท้จริงแล้ว ยังคงมีกฎเกณฑ์ที่ควบคุมดูแลอยู่ ซึ่งในทางปฏิบัติก็ได้ใช้กฎเหล่านี้ เป็นเครื่องมือช่วยในการนับคลื่น (wave count) ซึ่งมี 3 ข้อ คือ

1. คลื่นลูกที่ 2 จะไม่ปรับตัวต่ำกว่าจุดเริ่มต้นของคลื่นลูกที่ 1
2. คลื่นลูกที่ 3 ไม่เป็นคลื่นลูกที่สั้นที่สุดในกลุ่มคลื่นกระตุ้น คือเมื่อเทียบกับคลื่นลูกที่ 1 กับ ลูกที่ 5 อย่างไรก็ตาม คลื่นลูกที่ 3 ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นคลื่นกระตุ้นที่ยาวที่สุด (แม้ว่าส่วนใหญ่คลื่นนี้มักจะยาวที่สุดก็ตาม)
3. ในช่วงขาขึ้น ปลายคลื่นปรับตัวลูกที่ 4 ไม่สามารถเหลื่อมกับยอดของคลื่นลูกที่ 1 ได้ ในทางกลับกัน ช่วงขาลง ปลายคลื่นลูกที่ 4 ไม่สามารถอยู่เหนือจุดต่ำสุดของคลื่นลูกที่ 1 ได้ (อย่างไรก็ตาม กฎข้อนี้อาจจะมีการยืดหยุ่นได้ ซึ่งจะได้อีกว่าในช่วงต่อไป)

ตัวอย่างที่ 11.1 นี้ เป็นการประยุกต์การนับคลื่น (wave count) เข้ากับการเคลื่อนไหวของ SET index ซึ่งเป็นรูปแบบขั้นพื้นฐาน (basic pattern) และจะเห็นได้ว่า หลักในการนับจริงๆนั้น มันไม่ใช่ของง่ายสักทีเดียว เพราะตามรูปที่ใช้ในการอธิบายข้างต้นนั้น มันเป็นเพียงรูปวาด แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง การเคลื่อนไหวของ SET index มันขยับตัวขึ้นลง หรือเดินไปตามจังหวะต่างๆ ที่อาจจะทำให้การนับและผู้ที่น่าบเกิดความไม่แน่ใจ หรือคลาดเคลื่อนขึ้นมาได้ ดังนั้น มันอาจจะไม่เหมือนอย่างที่คิดกันไว้หรอกครับ แต่ถ้าท่านผู้อ่านมีความชำนาญมากขึ้น อาจจะช่วยลดความคลาดเคลื่อน หรือผิดพลาดลงไปได้บ้าง

ตัวอย่างที่ 11.1

สำหรับตัวอย่างที่ 11.2 ต่อไปนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงหลักการนับคลื่น ที่สามารถจะนำไปประยุกต์ซ้อนเข้าไปได้อีกทีในคลื่นเดิม อย่างเช่น ในคลื่นลูกที่ 3 นั้น แทนที่จะขึ้นเป็นคลื่นลูกที่ 3 ธรรมดา กลับปรากฏว่ามีคลื่นย่อยที่อยู่ในคลื่นใหญ่นั้นอีกที หรือพูดในอีกแง่ก็คือ มีการนับจากคลื่นลูกที่ 1 ถึงคลื่นลูกที่ 5 เกิดขึ้นอีกครั้ง ซ่อนอยู่ในคลื่นลูกที่ 3 เดิม เช่นเดียวคลื่น 4 ที่มีคลื่น a ถึง c ย่อย ซ่อนตัวอยู่ในคลื่น 4 อีกที

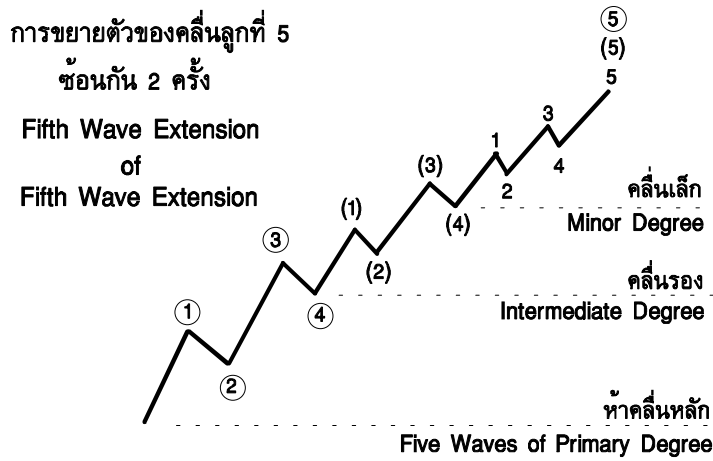
ตัวอย่างที่ 11.2

อย่างไรก็ตาม ในโลกแห่งความเป็นจริง รูปแบบคลื่น ที่ Elliott ใช้อธิบาย อาจจะมีควมสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจาก การต่อตัว (extension) และรูปแบบคลื่นปรับตัว ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะขออธิบายเรื่องของ การต่อตัวก่อน ที่จะไปถึงเรื่องของรูปแบบการปรับตัว

การต่อตัว (extension)

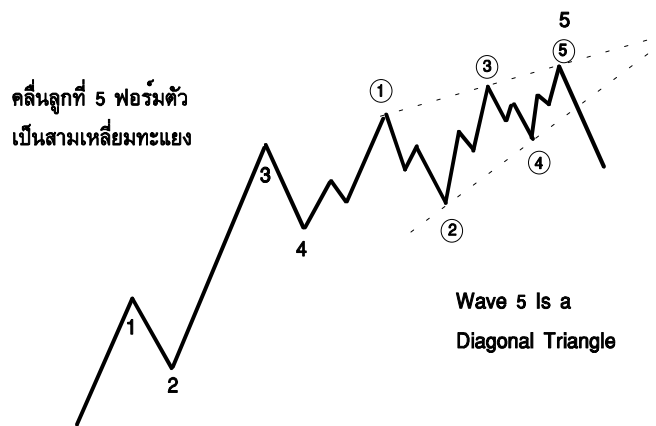
การต่อตัวสามารถที่จะเกิดขึ้นได้กับคลื่นปกติ รวมถึงคลื่นที่ขยายตัวแล้วก็ได้ ซึ่งถ้ามองจากรูปที่ 11.5 ก็จะเป็นการง่ายในการศึกษาเรื่องของการต่อตัว กล่าวคือ แทนที่คลื่นที่ 5 ซึ่งปกติจะเกิดขึ้นหลังจากคลื่นลูกที่ 4 สิ้นสุดลง กลับปรากฏว่า ได้มีคลื่นย่อยๆเกิดขึ้นภายใต้หลักการของคลื่น และการนับคลื่น ซึ่งแสดงโดยตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บ ที่เริ่มต้นด้วยคลื่นที่ (1) ไปจนถึงคลื่นลูกที่ (4) แต่การเกิดคลื่นลูกที่ (5) นั้น กลับมีการต่อตัวออกเป็นคลื่นย่อยๆออกไปอีกตามกฎเกณฑ์ของคลื่น จึงยังผลให้คลื่นปกติยิ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น แต่สิ่งสำคัญก็คือ การต่อตัวไม่จำเป็นว่าจะจะต้องเกิดขึ้นในคลื่นลูกที่ 5 เช่น อาจะเกิดขึ้นในคลื่น a และ c ใน bear market ได้

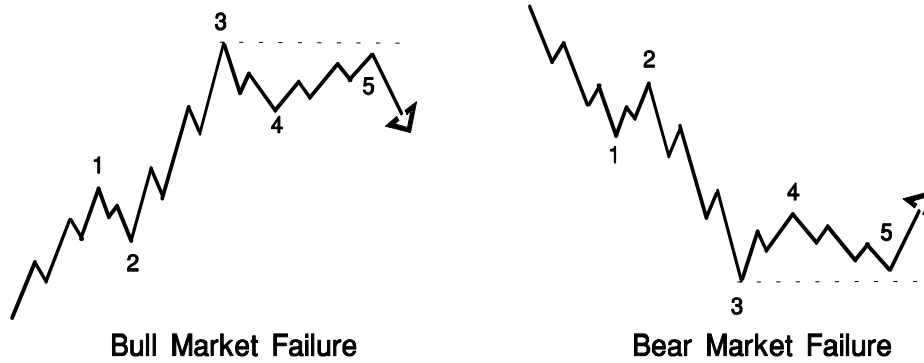
รูปที่ 11.5

อย่างไรก็ตาม หวังว่าท่านผู้อ่าน จะยังคงจำกฎที่กล่าวว่า ปลายคลื่นลูกที่ 4 ไม่ควรที่จะเกิดการเชื่อมกันกับยอดคลื่นที่ 1 ได้ แต่ในกรณีที่เกิดรูปแบบที่เรียกว่า diagonal triangle (ตามรูปที่ 11.6) ขึ้น ซึ่งมักจะปรากฏในคลื่นลูกที่ 5 หรือคลื่น c การเชื่อมกันระหว่างคลื่นลูกที่ 1 กับลูกที่ 4 มักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง (แต่ก็ไม่ได้เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเสียทีเดียว) เท่ากับว่าเป็นการยึดหยุ่นกฎ non-overlap ของ Elliott

รูปที่ 11.6

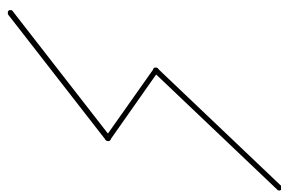
ไม่ว่าจะยกตัวอย่างเกี่ยวกับคลื่นลูกที่ 5 แล้ว ก็จะพูดเพิ่มเติมถึงกรณีที่บางครั้ง คลื่นลูกที่ 5 ไม่สามารถขยับตัวให้อยู่เหนือคลื่นลูกที่ 3 ได้ ซึ่งศัพท์ทางเทคนิคมักใช้คำว่า failure และเป็นการบอกโดยนัยถึงการเกิด reversal pattern ที่จะตามมา ซึ่งรูปที่ 11.7 ได้แสดงให้เห็นการเกิด failure ใน bull และ bear market

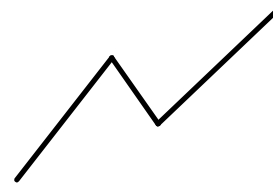
รูปที่ 11.7

รูปแบบคลื่นปรับตัว

ตอนนี้จะมามากันถึงเรื่องรูปแบบของคลื่นปรับตัว อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเข้าไปอธิบายในรายละเอียด ควรที่จะเข้าใจก่อนว่า แนวโน้มที่แท้จริงในตลาดนั้นเป็นอย่างไร? เพราะเมื่อทราบถึงแนวโน้มที่แท้จริงแล้ว ก็ง่ายที่จะรู้ว่า คลื่นไหนเป็นคลื่นปรับตัว เพราะความหมายคลื่นปรับตัว ก็คือ คลื่นที่เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่สวนทาง (against) กับแนวโน้มจริง

รูปที่ 11.8

รูปที่ 11.9

- กรณีที่แนวโน้มเดิมเป็นขาขึ้น (uptrend) หรือ เป็นภาวะตลาดกระทิง (bull market) คลื่นปรับตัวจะมีลักษณะพื้นฐานดังรูปที่ 11.8
- กรณีแนวโน้มเป็นขาลง (downtrend) หรือ เป็นภาวะหมี (bear market) คลื่นปรับตัวจะมีลักษณะพื้นฐานดังรูปที่ 11.9

จะเห็นได้ว่า โดยปกติจะประกอบด้วยระลอกคลื่น 3 ระลอก เช่น a, b และ c ตามลำดับ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้น มีรูปแบบอยู่มากมายที่เกิดขึ้นในคลื่นปรับตัวนี้ โดยสามารถแยกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบอย่างง่าย และรูปแบบซับซ้อน

1. รูปแบบการปรับตัวอย่างง่าย

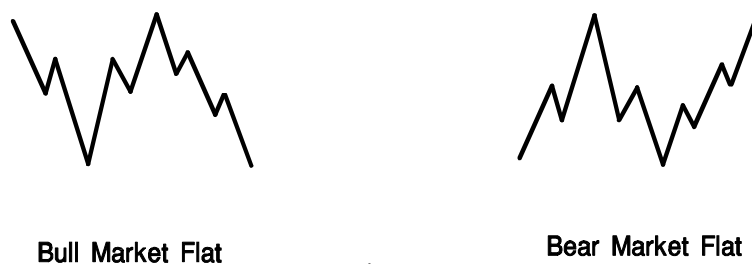
1.1. รูปแบบซิกแซก Zigzags จากรูปเห็นได้ว่ารูปแบบซิกแซก จะประกอบด้วย 3 ลูกคลื่น คือ a, b และ c อย่างไรก็ตาม ในแต่ละคลื่น ก็มีการต่อตัวเกิดขึ้น จึงทำให้ลูกคลื่นแบ่งย่อยออกไป โดยคลื่น a จะมีคลื่นย่อย 5 ลูก คลื่น b มีคลื่นย่อย 3

ลูก และคลื่น c มีคลื่นย่อย 5 ลูก ทำให้เกิดรหัส 5-3-5 ขึ้น ซึ่งเป็นที่รู้จักสำหรับผู้ที่ใช้ wave เป็นเครื่องมือในการศึกษาหุ้น นอกจากนี้ การเกิดรูป zigzags ใน bull market จะพบว่า ปลายยอดของคลื่น b อยู่ต่ำกว่าจุดเริ่มต้นของคลื่น a ขณะที่ปลายคลื่น c อยู่ต่ำกว่าปลายคลื่น a แต่สำหรับ bear market ปลายคลื่น b ยังคงอยู่เหนือจุดเริ่มต้นของคลื่น a ขณะที่ปลายคลื่น c อยู่เหนือปลายคลื่น a

รูปที่ 11.10

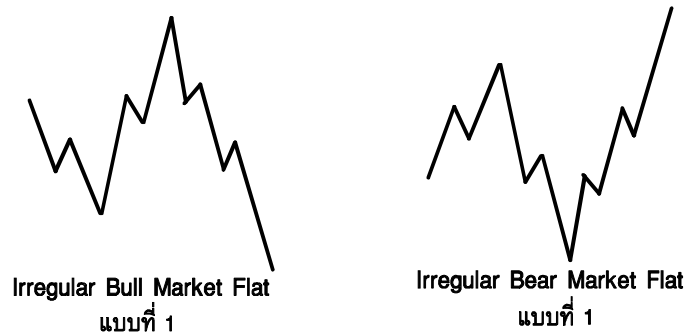
1.2 Flats การฟอร์มตัวรูป flats มีข้อแตกต่างจากรูปแบบ zigzags ตรงที่ลูกคลื่นย่อยของ flats มีรหัสเป็น 3-3-5 ซึ่งในกรณีของ bull market ลูกคลื่น a มีการปรับตัวลงเพียงแค่ 3 ลูก แทนที่จะเป็น 5 ลูกอย่างซิกแซก จึงเท่ากับเป็นการบ่งชี้ทางอ้อมถึงพลังกำลังของตลาด ว่ายังดูดีกว่ากรณีซิกแซก ทำให้มีการรีบตีตัวขึ้นมาเป็นลูกคลื่น b และ ด้วยพลังกำลังที่ดีกว่าในเชิงเปรียบเทียบกับซิกแซก ทำให้คลื่น b นั้น สามารถขึ้นไปได้ถึงจุดเริ่มต้นของคลื่น a ก่อนที่จะเกิดคลื่น c ตามมา โดยปลายของคลื่น c จะลงมาอยู่ระดับเดียวกับปลายคลื่น a ส่วนกรณีตลาด bear market จะเห็นว่า คลื่น a นั้นขาดพลังกำลัง เมื่อเทียบกับรูปแบบของซิกแซก คลื่น b จึงเกิดขึ้นได้ง่ายกว่ากรณีของซิกแซก และสามารถลงมาได้ลึกถึงจุดเริ่มต้นคลื่น a ก่อนที่จะเกิดคลื่น c ตามมา โดยที่ปลายคลื่น c จะอยู่ระดับเดียวกับปลายคลื่น a

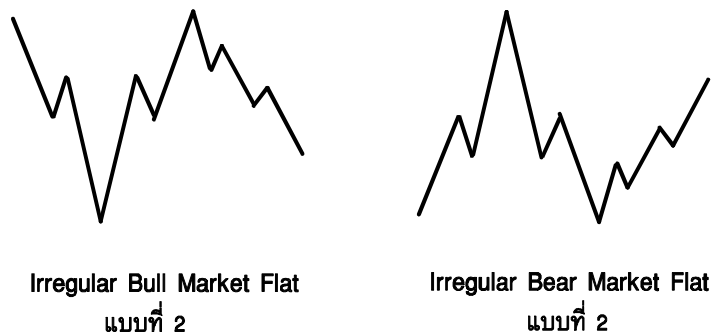
รูปที่ 11.11

1.3 Irregulars สามารถแยกออกได้เป็น 2 รูปแบบดังนี้ คือ Irregular แบบที่ 1 และ แบบที่ 2 ดังแสดงในรูปที่ 11.12 และ 11.13 ตามลำดับ ลักษณะคลื่นที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความผิดปกติเทียบกับ 2 รูปแบบที่ผ่านมา เห็นจะได้แก่ คลื่น b และ c อย่างไรก็ตาม สำหรับความแตกต่างระหว่าง Irregulars แบบที่ 1 และ 2 หากพิจารณาจากรูปแบบ จะพบว่า ถ้าเป็นกรณี Irregulars แบบที่ 1 ใน bull market ปลายคลื่น b จะทะลุจุดเริ่มต้นของคลื่น a ขึ้นไป ขณะที่ปลายคลื่น c ก็ทะลุปลายคลื่น a ลงมา แต่ถ้าเป็นตลาด bear market ปลายคลื่น b จะทะลุจุดเริ่มต้นของคลื่น a ลงมา ขณะที่ปลายคลื่น c จะทะลุปลายคลื่น a ขึ้นไป ส่วนกรณี Irregulars แบบที่ 2 ในตลาด bull market ปลายคลื่น b จะอยู่ที่บริเวณจุดเริ่มต้นของคลื่น

a ส่วนปลายคลื่น c กลับไม่ถึงปลายคลื่น a แต่ถ้าเป็น bear market ปลายคลื่น b จะลงมาถึงบริเวณจุดเริ่มต้นของคลื่น a แต่คลื่น c กลับขึ้นไปไม่ถึงปลายคลื่น a

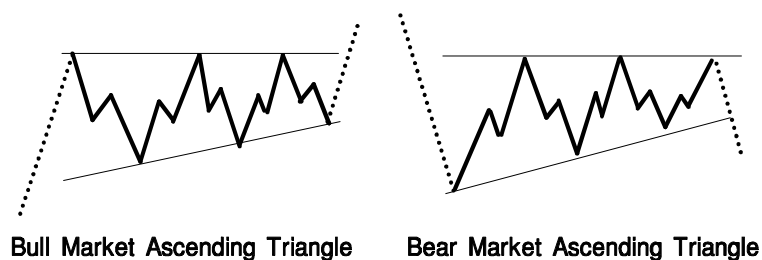
รูปที่ 11.12: Irregulars แบบที่ 1

รูปที่ 11.13: Irregulars แบบที่ 2

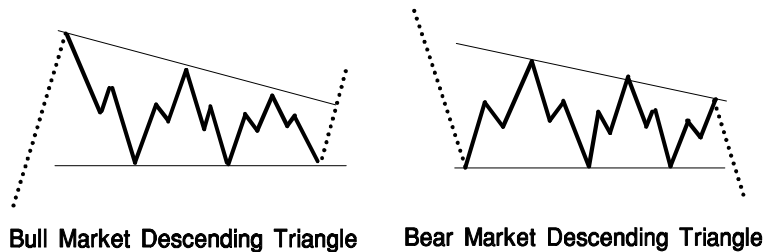
1.4 Triangles แบ่งออกเป็นอีกหลายรูปแบบ คือ

Ascending Triangle ลักษณะของคลื่นปรับตัวนี้ จะเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มียอด (tops) ทั้งหมด อยู่ในแนวเดียวกันอย่างเป็นระเบียบ ในขณะที่ บรรดาก้นบึ้ง (bottoms) จะค่อยๆ อยู่สูงขึ้นไป หรือพูดอีกอย่างก็คือ จุดต่ำสุดอันหลังจะอยู่สูงกว่าจุดต่ำสุดก่อนหน้า

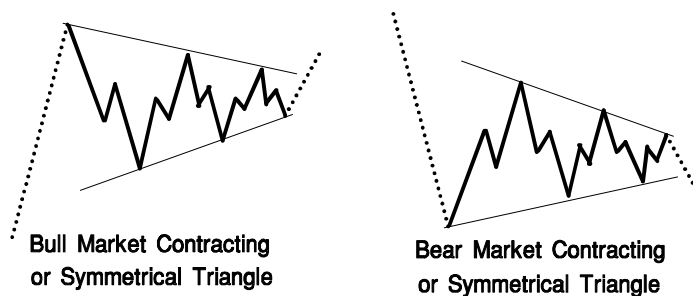
รูปที่ 11.14

Descending Triangle ลักษณะของรูปสามเหลี่ยมชนิดนี้ บรรดายอด (tops) ที่ปรากฏ จะค่อยๆลดหลั่นกันลงไป ในขณะที่บรรดาก้นบึ้ง (bottoms) จะอยู่ในแนวเดียวกันอย่างเป็นระเบียบ อย่างไรก็ตาม หากสังเกตให้ดีรูป descending triangle ก็คือรูป ascending triangle ที่พลิกกลับลงมานั่นเอง

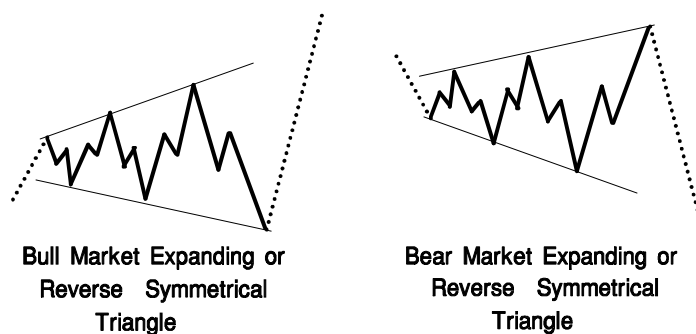
รูปที่ 11.15

Symmetrical Triangle ลักษณะของรูปสามเหลี่ยมนี้ บรรดา ยอด (tops) จะมีลักษณะการลดหลั่นกันลงไป ขณะที่บรรดาจุดต่ำสุดทั้งหลาย จะค่อยๆสูงขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า จุดต่ำสุดอันหลังจะอยู่สูงกว่าจุดต่ำสุดอันก่อนหน้า

รูปที่ 11.16

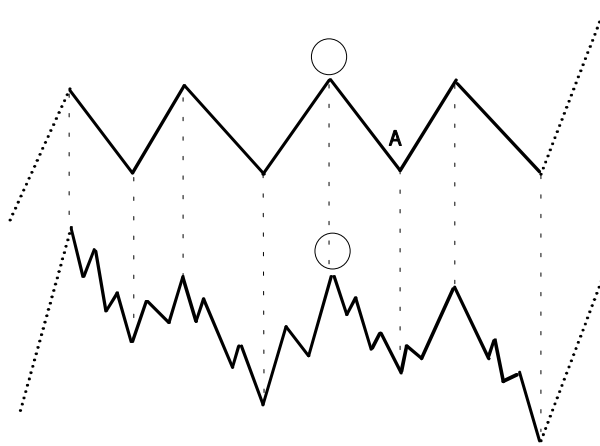
Expanding Triangle ลักษณะของสามเหลี่ยมรูปนี้ จะสวนทางกลับกับรูป symmetrical triangle ข้างต้น กล่าวคือ แทนที่ยอดจะลดหลั่นกันลงมา กลับจะค่อยๆสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่ก้นบึ้งหรือจุดต่ำสุด จะอยู่ต่ำลงมาเรื่อยๆ

รูปที่ 11.17

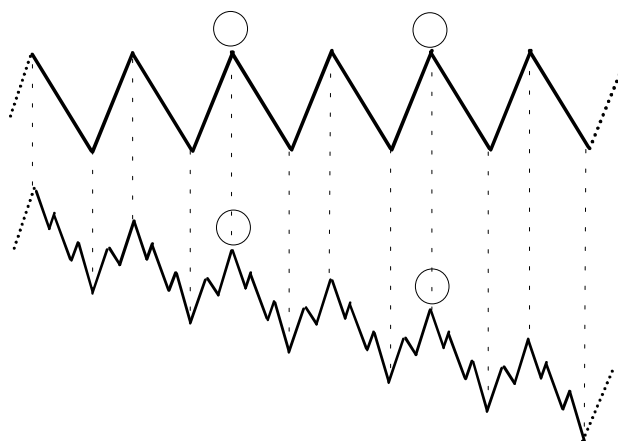
2. รูปแบบซับซ้อน

2.1 Double Threes รูปแบบนี้แท้ที่จริง ก็เป็นการนำรูปแบบพื้นฐาน 2 รูปมาผูกต่อกันนั่นเอง โดยใช้ข้อต่อ (x) เข้ามาเป็นตัวเชื่อม

รูปที่ 11.18: Double Threes

2.2 Triple Threes เป็นการนำข้อต่อ x มาต่อเพิ่มขึ้นอีกตัว โดยต่อเข้ากับ double-threes จึงทำให้เกิดความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 11.19: Triple Threes

เป้าหมายเวลา (Time-goal days)

มาถึงตรงจุดนี้ ท่านผู้อ่านยังคงจำได้ถึงสิ่งที่เรียกว่า golden section (ถ้ายังไม่แน่ใจ ลองพลิกกลับไปดูในส่วนของตัวเลข Fibonacci) ซึ่งสิ่งนี้ สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ในการคำนวณหาเป้าหมายเวลา (Time-goal days) ที่ราคาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทาง โดยผ่านระบบที่เรียกกันว่า Golden Section Compass system (GSC system) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ทิศทางใหม่ของราคาจะเริ่มขึ้น เมื่อเวลาที่คำนวณได้มาถึง (หรือหลังจากนั้นเล็กน้อย)

การคำนวณเวลานั้นก็ได้ยุ่งยากอะไร เพียงแต่เป็นการดึงเอาตัวเลข 1.618 ขึ้นมาใช้ตามสูตรข้างล่างนี้

$$T_k = 1.618 * (L_i - L_{i-1}) + L_i$$

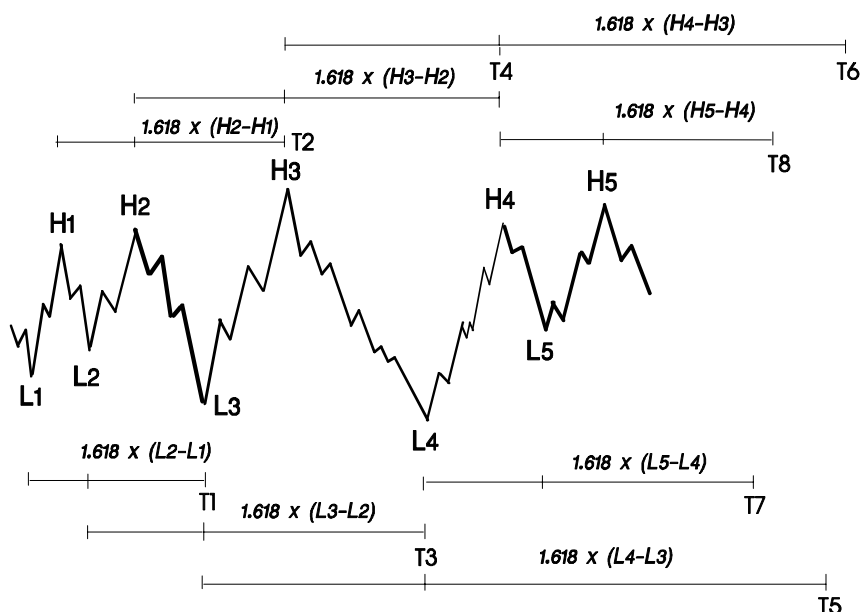
$$T_{k+1} = 1.618 * (H_i - H_{i-1}) + H_i$$

โดยที่ L_i คือ วันที่เกิดจุดต่ำสุดลำดับที่ i
 L_{i-1} คือ วันที่เกิดจุดต่ำสุดลำดับที่ $i-1$
 H_i คือ วันที่เกิดจุดสูงสุดลำดับที่ i
 H_{i-1} คือ วันที่เกิดจุดสูงสุดลำดับที่ $i-1$

และมีเงื่อนไขเพิ่มเติม คือ

L_i ต้องเกิดขึ้นก่อน H_i

L_{i-1} ต้องเกิดขึ้นก่อน H_{i-1}

รูปที่ 11.20

รูปที่ 11.20 จะทำให้เห็นภาพการคำนวณเวลาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น Time-Goal Days ที่คาดการณ์ไว้ที่ T₅ ถูกคำนวณจากจุดต่ำสุดที่ 3 (L₃) และ 4 (L₄) อย่างไรก็ตาม ความมีนัยสำคัญจะมีมากขึ้นต่อเมื่อ มี Time-goal day จากการคาดการณ์เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งครั้ง ณ จุดเวลานั้นๆ หรือบรรทัดจุดสูงสุด หรือต่ำสุดที่ใช้ในการคำนวณเป้าหมายเวลา มีนัยสำคัญ ก็ยิ่งเพิ่มความเป็นไปได้ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวโน้ม

ตัวอย่างที่ 11.3 ข้างล่างนี้ ได้นำหลักของ time-goal days มาใช้ในการคำนวณเวลาที่ SET index จะมีการติดตัวขึ้น ซึ่งจากตัวอย่างได้ให้ time-goal days ที่ SET index จะมีการติดตัวขึ้น (expected) ณ เวลาเดียวกับที่ SET index มีการติดตัวขึ้นจริง (L₃) อย่างไรก็ตาม อาจจะฝากข้อเตือนใจไว้สักนิดว่า หลักการนี้ไม่สามารถที่จะนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องทุกกรณี เพราะมีบางกรณีที่คุณเขียนลงไปแล้ว ก็ไม่ตรงกับของจริง แต่ที่ให้ไว้ ก็เพื่อความสมบูรณ์ในเนื้อหา และเป็นลูกเล่นหรือเครื่องมือเสริมความเชื่อมั่นในบางกรณี เมื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือการวิเคราะห์อื่นๆ

ตัวอย่างที่ 11.3: Time-Goal Day

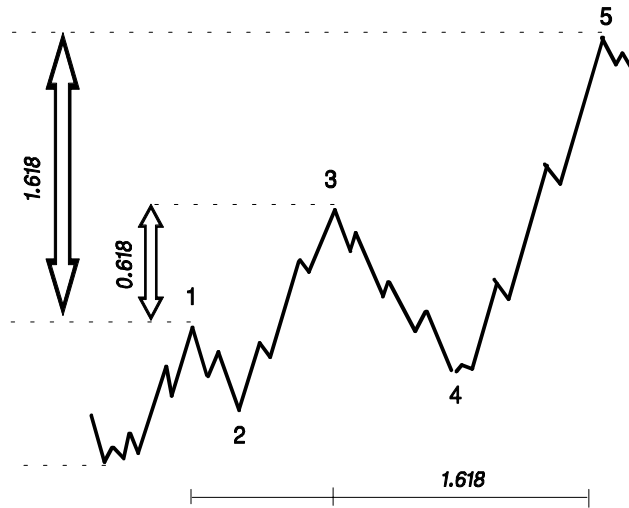
เป้าหมายราคา (price objectives)

ความสำคัญของ Golden section ยังคงไม่หยุดอยู่เพียงแค่นั้น หากแต่ยังคงสามารถนำไปใช้ ในการหาเป้าหมายของราคา (price objectives) ซึ่ง Fischer ได้นำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีคลื่นของ Elliott ดังรูปที่ 11.21 ซึ่งเมื่อจุดต่ำสุดของคลื่นที่ 2 ถูกพบ การคำนวณหาเป้าหมายของราคาของคลื่นลูกที่ 3 และลูกที่ 5 สามารถกระทำได้นี้

เป้าหมายของคลื่นลูกที่ 3 = ระดับความสูงจากปลายคลื่นที่ 1 + (0.618 * ความสูงของคลื่นที่ 1)

เป้าหมายของคลื่นลูกที่ 5 = ระดับความสูงจากปลายคลื่นที่ 1 + (1.618 * ความสูงของคลื่นที่ 1)

รูปที่ 11.21

อย่างไรก็ตาม ความลึกของการปรับตัวลง (pullback) ของคลื่นลูกที่ 2 และ 4 ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการพิจารณาตามวิธีนี้ นอกจากนี้ หากการเกิดคลื่นลูกที่ 3 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้คาดการณ์ไว้ เป้าหมายของคลื่นลูกที่ 5 ที่ได้พิจารณาไว้ก่อนหน้านั้น ก็ถูกยกเลิกไปโดยปริยาย และเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงจากสัญญาณหลอก การนำเอาเรื่องตัวกรอง (filter) เข้ามาช่วยในการพิจารณา ก็น่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น แต่คำถามที่ตามมาคือ ค่ามันควรเป็นเท่าไร? คำตอบคงจะไม่มีใครกำหนดลงไปได้ตรงๆ แต่ filter ที่ดี ควรที่จะปรับไปตามสภาพอ่อนไหวของตลาด (market volatility)

ตัวอย่างที่ 11.4

ก่อนที่จะข้ามส่วนของ wave ไป ลองมาดูตัวอย่างการใช้ golden section ในการหาเป้าหมายของราคา ซึ่งจากตัวอย่างที่ 11.4 นี้ จะเห็นได้ว่า SET index มีการปรับตัวใกล้แนวที่ถูกคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า (expected) ซึ่งผู้ที่ใช้หลักนี้พิจารณา ก็จะกล่าวว่า จุดการปรับตัวนั้นเป็นคลื่นลูกที่ 3 อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์บางคน อาจจะไม่ใช้หลักการนี้ ดังนั้น การเกิดคลื่นลูกที่ 3 อาจจะเป็นระดับที่แสดงไว้ ณ จุดที่ 3 ตามตัวอย่างก็ได้ ของอย่างนี้ขึ้นกับมุมมองของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม อยากฝากข้อเตือนใจประการหนึ่งไว้ คือ วิธีการหาเป้าหมายราคา โดยใช้ golden section ไม่สามารถใช้ได้ อย่างถูกต้องทุกกรณีในการคาดการณ์ เพราะอะไรหรือครับ ก็เพราะผู้เขียนเคยลองมาแล้ว แต่ที่ให้ไว้เพราะ เพื่อเป็นเครื่องมือไว้ใช้ในการพิจารณา ควบคู่กับเครื่องมืออื่น ๆ ในการวิเคราะห์ครับ

12

ทฤษฎีแกนน์

Gann's Theory

บทที่ 12

Gann ชื่อนี้สำคัญไฉน? (ก็คงสำคัญอยู่บ้าง ไม่งั้นคงไม่นำมาเขียนหรอกครับ) บรรดา technicians บางคนคงมีความคุ้นเคยอยู่บ้างกับ Gann's theory ในการคาดการณ์เวลาที่ราคาจะมีเปลี่ยนแปลงแนวโน้ม แต่บางส่วนอาจจะยังไม่ค่อยคุ้น

เคยกันมากนัก ดังนั้นที่จะกล่าวไว้ในที่นี้ จะเป็นการกล่าวถึงหลักเบื้องต้นในทฤษฎีนี้ ว่ามันทำงานได้อย่างไร?

ตัวของ Gann เองเขาเห็นว่า การเคลื่อนไหวของราคาที่ปรากฏนั้น เป็นสิ่งที่สามารถทำนายทายทักได้ (pre-determined) ไม่ใช่ลักษณะการเคลื่อนไหวแบบสุ่ม (random) อีกทั้งยังเห็นว่า การเคลื่อนไหวที่สามารถคาดการณ์ได้นี้ เป็นผลเนื่องมาจาก อิทธิพลของบรรดาจุดที่ก่อกำเนิดแรงที่พบในธรรมชาติ ซึ่งบรรดาจุดเหล่านี้ สามารถใช้หลักการทางคณิตศาสตร์และเรขาคณิตหาได้

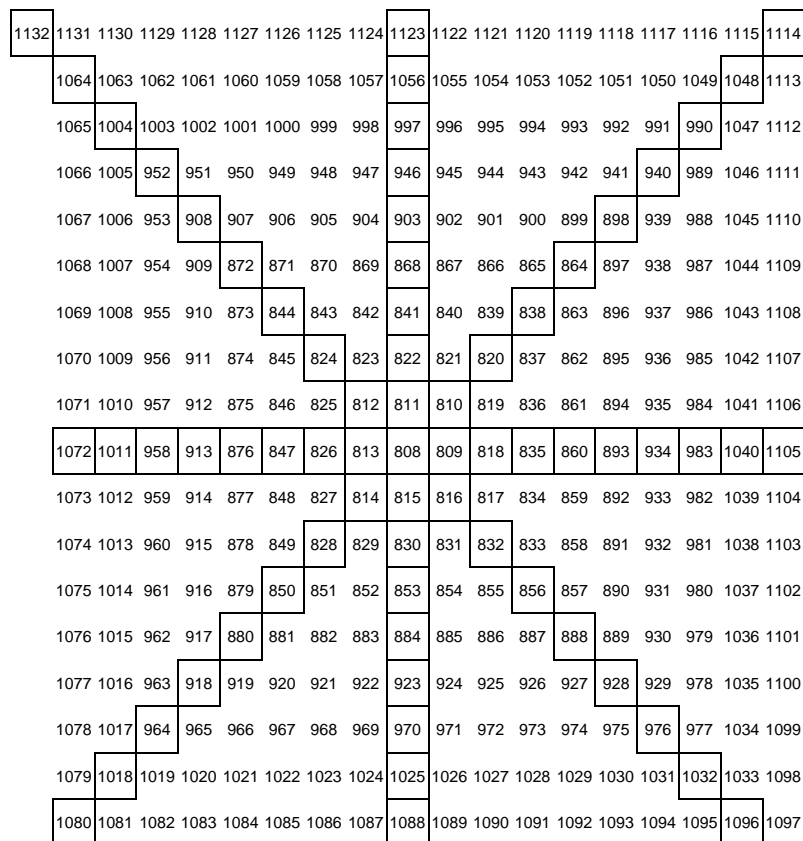
อย่างไรก็ตาม หากจำแนกแนวความคิดหลักของ Gann ตลอดจนถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดในเชิงปฏิบัติ สามารถแยกออกได้เป็น 3 แนวทางเบื้องต้น ซึ่งได้แก่

1. Cardinal square
2. เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทิศทาง
3. Geometric angles

Cardinal Square

Cardinal Square คืออะไร? รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? ใช้ประโยชน์อะไรได้? หลายคำถามจริง เอาเป็นว่าลุยคำถามแรกก่อนแล้วกัน! Cardinal Square คือ กระบวนการในการได้มาซึ่งแนวรับแนวต้านในอนาคต โดยอาศัยราคาต่ำสุดในอดีตเป็นศูนย์กลางในการนับ และใช้หลักการนับแบบทวนเข็มนาฬิกา พุดเฉยๆแค่นี้ ท่านผู้อ่านอาจจะยังไม่ออกก็ได้ครับ ลองมาดูรูปร่างหน้าตาของมันซะหน่อย ว่าหล่อหรือสวยแค่ไหนดีกว่าครับ ซึ่งดูได้จากรูปที่ 12.1

จากรูป จุดศูนย์กลางของการกระจายตัวเลขจะอยู่ที่ 808 จุด (จุดนี้ได้มาจากจุดต่ำสุดของ SET index ในช่วงที่ทำการพิจารณา) การกระจายตัวของมันเกิดขึ้นได้ดังนี้ครับ คือจากจุด 808 จะเริ่มกระจายตัวออกไปทางขวามือก่อน ซึ่งในที่นี้สมมติให้มี spread ที่ละ 1 จุด ดังนั้น ช่องทางขวามือของ 808 จุด ย่อมเท่ากับ 809 จุด

รูปที่ 12.1

หลังจากที่เราได้ 809 แล้ว เราจะเริ่มทำการนับเพิ่มขึ้นในลักษณะของการทวนเข็มนาฬิกา ดังนั้น จะได้ 810, 811, 812, 813 ... จนถึงจุดที่ 816 (ดูจากรูปประกอบ) ซึ่งหลังจาก 816 แล้ว เราก็ขยับช่องมาทางขวามืออีกหนึ่งช่องเพื่อใส่ค่า 817 และก็เริ่มนับเพิ่มในลักษณะของการทวนเข็มนาฬิกา และทำต่อเนื่องเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ขนาด (size) ของตารางจะขยายตัวเพิ่มขึ้น

มาถึงจุดนี้ เราจะใช้ประโยชน์อะไรได้จากตารางข้างต้น? คำตอบคือ ค่าที่ปรากฏในตารางบางตำแหน่ง จะทำหน้าที่เป็นแนวรับแนวต้านในอนาคต โดยตำแหน่งที่เห็นว่ามีความสำคัญมากหน่อย จะอยู่ในแนวตั้งและแนวนอน รวมถึงเส้นทแยงมุมที่ออกจากจุดศูนย์กลาง (จากรูปก็จะเป็นตำแหน่งต่างๆที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมนั่นเอง) ซึ่งถ้าลองมาเปรียบเทียบกับจุดปรับตัวและติดตัวของ SET index ใน bar chart ตัวอย่างที่ 12.1 ข้างล่างนี้ จะเห็นได้ว่า ระดับที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางการเคลื่อนไหวของ SET index ทุกๆตัวอักษรจาก A ไปจนถึง N จะเป็นตัวเลขที่ปรากฏอยู่ (หรือใกล้เคียง) ในแนวตั้งและแนวนอน รวมถึงเส้นทแยงมุมที่ออกจากจุดศูนย์กลาง

แน่นอน! ท่านผู้อ่านบางท่านอาจจะบอกว่า แนวรับแนวต้านที่ได้มันอยู่ใกล้กันมาก ซึ่งมันก็ต้องถูกสักแนวนะ ในเรื่องนี้ท่านอาจจะใช้ spread ที่ต่างจากนี้ไปก็ได้ ไม่เห็นมีใครว่า อย่างเช่น กรณีของราคาหุ้นที่อยู่ระหว่าง 200-600 บาท spread ที่ใช้ก็อาจจะเป็นที่ละ 2 บาทก็ได้ แต่ประเด็นที่สำคัญก็คือ ควรจะลองทดสอบดูว่า แนวรับแนวต้านที่ได้มัน สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นตัวนั้นๆ ในช่วงที่ผ่านมาด้วยหรือไม่ เพราะถ้าสอดคล้องกันมาก ก็น่าจะมีนัยสำคัญมากกว่าตารางที่ไม่สอดคล้องกัน จริงไหมครับ!

ตัวอย่างที่ 12.1

เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทิศทาง

ประเด็นนี้ จะเป็นการหาเวลาที่ราคาจะเริ่มเปลี่ยนทิศทางในการเคลื่อนที่ โดยใช้วิธีการ square กันของราคาและเวลา ดังนั้น คงต้องลงไปว่ากันในรายละเอียดบางประการของ 2 ตัวแปรนี้ก่อน

เวลา (TIME)

สองตัวแปรที่มีความสำคัญในทฤษฎีนี้ คือ เวลา และ ราคา แต่ Gann เองเห็นว่า เวลา เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมากที่สุด เพราะจะเป็นตัวกำหนดช่วงระยะเวลา ที่จะให้ราคาเคลื่อนตัวไปในทิศทางเดิมก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแนวโน้มเกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่ตัวแปรทางด้านเวลา ได้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแนวโน้มแล้ว ราคามักจะมีการเคลื่อนไหวในช่วงแคบๆ และไม่นานนัก ราคาจะเกิดการปรับตัวไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับแนวโน้มเดิม ดังนั้น ตัวแปรทางด้านเวลานี้ จึงเป็นการตอบคำถามว่า เมื่อไรที่ราคาจะมีการเปลี่ยนแนวโน้ม

นอกจากนี้ Gann ยังพบอีกว่า การเกิดยอด (tops) หรือก้นบึ้ง (bottoms) ที่สำคัญๆ มักจะเกิดขึ้นในช่วงทุกๆ 49 ถึง 52 วัน และการเปลี่ยนแนวโน้มในช่วง intermediate term มักจะปรากฏระหว่าง 42 ถึง 45 วัน (ใครอยากจะรู้ว่ามันจะใช้ได้กับบ้านเราหรือเปล่า? ก็ลองนั่งนับวันดูก็ได้ครับ) อ้อ... เกือบลืมบอกไปว่า ไม่ได้มีเฉพาะที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้นนะครับ แต่

ยังมีช่วงเวลาอื่นๆอีกหลายตัวอย่าง (แต่จะไม่กล่าวในที่นี้) ที่ตัวของ Gann เองเห็นว่า เป็นช่วงเวลาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มได้ครับ

ราคา (PRICE)

สำหรับตัวแปรถัดมา ที่จะมาว่ากันต่อ ก็คือ ราคา (price) ซึ่งมันมีความสำคัญ คือ เป็นการบอกว่า ระดับราคาตรงไหนที่จะเกิดการดีดหรือวอกตัวลง ซึ่งในทฤษฎีของ Gann จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของ percentage retracements โดยที่ Gann ได้แบ่งช่วงราคา ซึ่งวัดจากฐานถึงยอดออกเป็น 8 ส่วน เริ่มตั้งแต่ระดับ 1/8, 2/8 ... ไปจนถึงระดับ 8/8 อีกทั้งยังได้นำ speed line ระดับ 1/3 และ 2/3 เข้ามาเป็นตัวเสริมในการพิจารณาเพิ่มเติมด้วย แน่นอน! ระดับต่างๆเหล่านี้ย่อมจะทำหน้าที่ในการเป็นแนวรับและแนวต้านไปโดยปริยาย

ตัวอย่างการแบ่ง percentage retracements ของ Gann มีดังนี้

1/8	=	12.5%
2/8	=	25.0%
1/3	=	33.0%
3/8	=	37.5%
4/8	=	50.0%
5/8	=	62.5%
2/3	=	67.0%
6/8	=	75.0%
7/8	=	87.5%
8/8	=	100.0%

ท่านผู้อ่านคงจะคุ้นเคยกับตัวเลข 33%, 37.5%, 50%, 62.5% และ 67% กันเป็นอย่างดี อย่างเช่น ที่ระดับ 37.5% และ 62.5% ก็เป็น fibonacci retracement ขณะที่ระดับ 33% และ 67% เป็น Dow theory minimum และ maximum retracement benchmarks ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในความเห็นของ Gann มองว่า ปฏิกริยา (reaction) ของราคา มักจะเกิดที่ระดับ 50% ซึ่งตัวเขาเรียกว่าเป็น จุดสมดุล (balancing point)

แต่ก่อนที่จะแสดงให้เห็นถึงนัยสำคัญในการใช้ระดับ 50% retracement ของ Gann ขอย้อนกลับมาที่หัวข้อ เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทิศทางก่อน (เดี๋ยวจะลืม) ซึ่งภายใต้หลักการ square กันระหว่างราคาและเวลานั้น Gann จะมองหาจุดยอด (จุดต่ำสุดแล้วแต่กรณี) ที่มีนัยสำคัญ แล้วทำการแปลงราคาหุ้น ให้อยู่ในรูปของหน่วยเวลา (หรือพูดง่ายๆว่า แปลงจากหน่วยเงินตราให้เป็นหน่วยของเวลา โดยการ squaring ตัวอย่างเช่น 1 หน่วยราคา เท่ากับ 1 หน่วยเวลา) แล้วทำการคาดการณ์ไปในอนาคต ซึ่งเมื่อราคาหุ้นเคลื่อนตัวมาถึงเวลาที่คำนวณได้ ก็หมายถึง มีความเป็นไปได้ที่ราคาหุ้น จะเปลี่ยนแปลงทิศทางในการเคลื่อนไหว

ลองดูตัวอย่าง 12.2 กันซะหน่อยครับ รูปนี้เป็นการเคลื่อนไหวของ SET index ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยเคลื่อนตัวขึ้นจากจุด A ไปจนถึงจุด B ก่อนที่จะมีการปรับตัวลง โดยระยะทางในแนวตั้งระหว่างจุด B กับ A จะเท่ากับ 173.43 จุด ซึ่งถ้าจะทำการ squaring จาก 1 หน่วยเงินตราไปยัง 1 หน่วยเวลา จะดูไม่ค่อยเหมาะเท่าไรในความเห็นของผู้เขียน เนื่องจาก SET index เคลื่อนตัวในระดับ 800 กว่าจุดขึ้นไป ถ้ามองเป็นหุ้น ก็เป็นหุ้นที่มีราคา 800 กว่าบาทขึ้นไป ดังนั้น ในความเห็นของผู้เขียน การ squaring จากหน่วยเงินตราไปยังหน่วยเวลา จึงนำ spread มาช่วยปรับให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งหมายถึง การทำ squaring ในที่นี้ จะแปลง 4 จุดของการเคลื่อนไหวไปเป็น 1 หน่วยเวลา ซึ่งผลที่ได้ก็คือ ส่วนต่าง 173.43 จุดจะเท่ากับ 44 วันโดยประมาณ

ตัวอย่างที่ 12.2

เมื่อเราทราบว่าการ squaring ใช้เวลา 44 วัน ดังนั้น เราจะใช้จุด B เป็นจุดเริ่มต้น โดยนับไป 44 วัน (ถึงจุด D) จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้นที่อ่อนตัวลงมาจากจุด C เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทิศทาง การเคลื่อนไหว เมื่อ SET index เคลื่อนตัวมาถึงเวลาที่จุด D ซึ่งกรณีนี้เป็นการติดตัวขึ้นสวนทางกับการปรับตัวลง และวิธีการดังกล่าวนี้ ได้ถูกนำมาใช้ทำ squaring กับที่จุด C โดยผลของการ squaring จะอยู่ ณ เวลาที่จุด E ซึ่งจากรูปจะเห็นได้ว่า หลังจากที่ราคาหุ้นได้ติดตัวขึ้นจากจุด D จนมาถึง ณ เวลาที่สอดคล้องกับจุด E SET index เริ่มมีการเปลี่ยนทิศทาง การเคลื่อนไหวเกิดขึ้นอีกครั้ง แต่ตอนนี้ SET index หัวปัก ลงครับ

Geometric Angles

เรื่องนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องอื่นใด นอกจากเป็นเรื่องของมุม ที่เราๆท่านๆเคยว่ากันในวิชาเรขาคณิต อย่างไรก็ตาม Gann เขาก็มีมุมของเขาเองด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับมุมทางเรขาคณิต เราลองมาดูกันดังนี้

Gann กับ Geometric angles

เนื่องจากการพิจารณาของ Gann ได้เกี่ยวข้องกับ 2 ตัวแปรที่ได้กล่าวข้างต้นมาแล้ว คือ ราคา (P) และ เวลา (T) ดังนั้น เมื่อ Gann จะลากเส้นตรงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ของเขา เขาจะพิจารณามุมของเส้นตรงเหล่านั้น ตามความสัมพันธ์ระหว่าง ราคาและเวลา ซึ่งบรรดามุมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 นี้ มีชื่อเรียกว่า Gann angles และเมื่อพิจารณาจากกราฟต่างๆไป แกนตั้งนั้นเป็นแกนของราคา ในขณะที่แกนนอนนั้นเป็นเวลา ดังนั้น มุมของ Gann จึงเท่ากับ $P \times T$ หรือจะเป็น $T \times P$ ก็ได้ แล้วแต่ว่าจะนับเวลาหรือราคาาก่อนกันเท่านั้นเอง ซึ่งแตกต่างจาก Geometric angles ที่มีหน่วยเป็น องศา ตัวอย่างของ Gann angles เช่น $(P \times T)$ คือ 1×1 หมายถึง ราคาขยับตัวไปหนึ่งหน่วยในช่วงหนึ่งหน่วยเวลา แต่ถ้า $P \times T$ เป็น 2×1 จะหมายถึง ราคาขยับตัวไปสองหน่วยในช่วงหนึ่งหน่วยเวลา เป็นต้น

Gann angles กับ Geometric angles เหมือนกันตรงไหน? เหมือนกันตอนที่ Gann angles ถูกแปลงมาอยู่ในรูป Geometric angles หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ $P \times T$ ถูกแปลงมาเป็นองศานั้นเอง คำถามที่ตามมาคือ จำเป็นไหม? เมื่อ $P \times T$ ที่เท่ากัน เช่น 1×1 เมื่อแปลงมาเป็นองศาแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เท่ากัน? ไม่จำเป็นหรอกครับ เพราะขึ้นอยู่กับว่า scale ที่ใช้ในการสร้าง $P \times T$ ครับ เพราะกรณีที่ scale เป็นจัตุรัส มุม 1×1 เมื่อแปลงเป็นมุมทางเรขาคณิตแล้วจะเท่ากับ 45 องศา แต่ถ้าหากว่า Scale ไม่เป็นจัตุรัส มุม 1×1 เมื่อแปลงเป็นมุมทางเรขาคณิตแล้วอาจจะเท่ากับกี่องศาก็ได้ครับ

ลองดูกรณีการเปรียบเทียบข้างล่างนี้สิครับ น่าจะช่วยให้เพิ่มความเข้าใจให้มากขึ้น ว่าทำไม scale จึงมีผลทำให้ Gann angles ในรูปของ Geometric angles ไม่เท่ากัน

กรณี 1: กำหนดให้หนึ่งหน่วยของราคา และหนึ่งหน่วยของเวลา มีขนาดเท่ากับ 1 นิ้ว

มุม	$P \times T$	องศา
A	1×2	26.5
B	1×1	45
C	2×1	63.5
D	4×1	75

กรณี 2 กำหนดให้หนึ่งหน่วยเวลาเท่ากับ 1 นิ้ว ขณะที่หนึ่งหน่วยของราคาเท่ากับ 1.25 นิ้ว

มุม	$P \times T$	องศา
A	1×2	32
B	1×1	51
C	2×1	68
D	4×1	79

คำถามที่ตามมาซึ่งท่านผู้อ่านอยากจะทราบคำตอบก็คือ ตำแหน่งหรือจุดไหนในกราฟ ที่จะถูกใช้เป็นจุดเริ่มต้นในวัฏจักรก่อน... ไม่ใช่จุดอะไรอื่นไกลหรือครับ แต่เป็นจุดยอด (tops) หรือก้นบึ้ง (bottoms) ที่มีนัยสำคัญเท่านั้นเอง ซึ่งการตัดกันของเส้นตรงที่มีความชันตาม Gann angles เหล่านี้เอง ที่เป็นจุดกำหนดตำแหน่งของเวลา และระดับราคา ที่จะเกิดปฏิกิริยาในทิศทางตรงกันข้ามครับ!

นอกจากจะให้ตำแหน่งของเวลา และระดับราคาแล้ว เส้นตรงที่มีมุมตาม Gann angles ยังทำหน้าที่เป็นแนวรับแนวต้านได้ด้วย ตัวอย่างเช่น ราคาขยับตัวขึ้นจากจุดต่ำสุดที่มีนัยสำคัญ โดยเคลื่อนตัวอยู่เหนือเส้น 1 x 1 (หรือเส้น 45 องศา กรณีที่ scale เป็นจัตุรัส) ตัวของราคาก็จะใช้เส้น 1 x 1 นี้ เป็นแนวหนุนไปตราบเท่าที่ราคายังไม่หลุดเส้น 1 x 1 ลงมา ในทางกลับกัน หากราคาหลุดเส้น 1 x 1 ลงมา เส้นนี้ก็จะกลายเป็นแนวต้านไปโดยปริยาย โดยมีเส้นที่ทำมุม 26.5 องศา เป็นแนวหนุนใหม่ทดแทน ก่อนที่จะถึงปรากฏการณ์สุดท้ายจากเส้นตรงทำมุม 14 องศา ซึ่งว่ากันว่า ถ้าหลุดเส้น 14 องศา ลงมา ก็เป็นการเปลี่ยนแนวโน้มเป็นขาลงแล้ว

นอกจากนี้ ท่านผู้อ่านอาจจะใช้มุมของ Gann มาช่วยในการพิจารณาการเปลี่ยนความเร็วในการเคลื่อนตัวก็ได้ เช่น เดิมทีราคาอาจเคลื่อนตัวทำมุม 45 องศา (สมมติให้ scale เป็นจัตุรัส) ต่อมาราคาอาจจะขยับตัว หรือเปลี่ยนความชันไปเป็นมุมที่สูงขึ้น เช่น 63.5 องศา หรือ 75 องศาภายใต้ช่วงเวลาที่เท่ากัน ซึ่งเท่ากับว่าความเร็วในการขยับตัวเพิ่มสูงขึ้น

แต่ในทัศนะของ Gann เห็นว่า ในบรรดาเส้นเหล่านี้ มุม 45 องศา (กรณี scale เป็นจัตุรัส) มีนัยสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นเส้นที่แสดงถึงความสมดุลระหว่างราคา และเวลา โดยที่กรณี uptrend เส้นนี้จะลากขึ้นไปทางขวามือจากจุดต่ำสุด ส่วนกรณี downtrend เส้นนี้จะลากลงไปทางขวามือจากจุดสูงสุด ดังนั้น ความเป็นตลาดกระทิง (bull market) จะยังคงมีอยู่ ตราบเท่าที่ราคาอยู่เหนือเส้น 45 องศาขึ้นไป ในขณะที่ตลาดหมีจะครอบคลุมการเคลื่อนไหวของราคา ตราบเท่าที่ราคาอยู่ใต้เส้น 45 องศาขาลง

Gann's 50% retracement rule

มาถึงตรงจุดนี้ ผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านยังคงจำได้ถึงเรื่องที่ว่าไว้เรื่องหนึ่ง ซึ่งก็คือ 50% retracement ซึ่งตอนนี้ก็ได้เวลาที่ จะขยายความ รวมถึงหลักปฏิบัติในหลักการของ Gann's 50% retracement rule

Gann เห็นว่าการตีตัวหรือวอกตัวของราคาเมื่อเทียบกับแนวโน้มการเคลื่อนไหวเดิม มักจะเกิดที่ระดับ 50% หรือ 4/8 แต่ ถ้าหากว่าหลุดแนวดังกล่าวไปอีก แนวถัดไปที่ถูกคาดหมายว่าจะมีการตีตัวหรือวอกตัวจะเป็นที่ระดับ 62.5% หรือ 5/8 ที่ เคยกล่าวไว้ใน percentage retracement ข้างต้นนั่นเอง

ในทางปฏิบัติของ Gann's 50% retracement rule เราทำกันอย่างไร? ก่อนที่จะไปถึงจุดนั้น ผู้อ่านคงต้องมาทำความเข้าใจคำนิยาม (definitions) ของตัวอักษรที่จำเป็นในการหาระดับ retracement ดังกล่าวก่อน

นิยาม

- L₁ คือ เส้น 63 องศาที่ลากจากจุด P₂
- L₂ คือ เส้น 45 องศาที่ลากจากจุด P₂
- L₃ คือ เส้น 45 องศาที่ลากจากจุด P₃
- P₁ คือ จุดสูงสุดที่มีนัยสำคัญ (หรือจุดต่ำสุดที่มีนัยสำคัญ) ซึ่งจะเป็นจุดพื้นฐานในการสร้าง 50% retracement zone คำถามที่ตามมาก็คือ เมื่อไรใช้จุดสูงสุดเป็นจุด P₁? คำตอบก็คือ ใช้ในกรณีที่แนวโน้มเปลี่ยนจากขาขึ้น (bull หรือ uptrend) เป็นขาลง (bear หรือ downtrend) และหากสังเกตจะพบว่า จุดยอด P₁ เมื่อเทียบกับ ยอดข้างเคียงของมัน จะเป็นจุดที่โดดเด่นที่สุด มาถึงตรงจุดนี้ ผู้อ่านย่อมจะทราบได้ทันทีว่า ในกรณีที่กลับ กับข้างต้น ก็จะใช้จุดต่ำสุดเป็นจุด P₁ นั่นเอง
- P₂ คือ จุดต่ำสุดที่มีนัยสำคัญ (หรือจุดสูงสุดที่มีนัยสำคัญ) หลังจากที่เราหาได้ผ่านจุด P₁ มา แล้ว แต่จุด P₂ นี้ จะเกิดขึ้นก่อนที่ราคาจะเคลื่อนตัวเข้าสู่ retracement zone
- P₃ คือ จุดที่เกิดจากการตัดกันระหว่างเส้นแนวนอนที่ลากมาจากจุด P₁ กับเส้นแนวตั้งที่ลากมาจากจุด P₂
- RZH คือ ขอบจำกัดขั้นสูงของการแกว่งตัว (retracement zone high) ซึ่งในกรณีแนวโน้มขาขึ้น จะเกิดขึ้นจากการ ตัดกันระหว่างเส้น L₁ กับเส้น L₃ แต่สำหรับแนวโน้มขาลงจะเกิดจากการตัดกันระหว่างเส้น L₂ กับเส้น L₃
- RZL คือ ขอบจำกัดขั้นต่ำของการแกว่งตัว (retracement zone low) ซึ่งในกรณีแนวโน้มขาขึ้น จะเกิดขึ้นจากการ ตัดกันระหว่างเส้น L₂ และ L₃ แต่สำหรับแนวโน้มขาลงจะเกิดจากการตัดกันระหว่าง L₁ กับเส้น L₃
- S₄ คือ เส้นจำกัดความเสี่ยง (stop loss) ซึ่งถูกใช้เมื่อราคาออกจาก retracement zone โดยปกตินิยมใช้เส้น 26 องศา ที่ลากมาจากจุด P₃ แต่สำหรับกรณีที่การเคลื่อนไหวของราคาเป็นไปอย่างรวดเร็วหรือเกิด Gaps ขึ้น เส้น S₄ นี้ สามารถที่จะใช้มุม 45 องศาแทน 26 องศาได้
- S₅ คือ เส้นจำกัดความเสี่ยง เมื่อราคาได้เข้ามาอยู่ใน retracement zone แล้ว ซึ่งลากจากจุด minor low (หรือ จุด minor high แล้วแต่กรณี) โดยมีมุมมองราคาต่างๆกัน เช่น 45, 63, 75 และ 82 องศา
- Minor high คือ จุดยอดที่เกิดขึ้น ก่อนที่ราคาจะเข้าสู่ retracement zone ซึ่งหากเทียบจุดนี้กับจุดยอดข้างเคียงใน บริเวณนั้น จะเห็นได้ว่า ตัวของมันจะสูงเป็นลำดับที่ 2 หรือพูดง่าย ๆ ว่า ยอดก่อนหน้ามันสูงกว่ามัน ขณะที่ ยอดที่เกิดขึ้นหลังตัวมันจะต่ำกว่ามัน และ minor high นี้ ถูกใช้ในกรณีของตลาดขาลง (bear market)
- Minor low คือ ก้นบึ้งที่เกิดขึ้น ก่อนที่ราคาจะเข้าสู่ retracement zone ซึ่งหากเทียบจุดนี้กับก้นบึ้งข้างเคียงในบริเวณนั้น จะเห็นได้ว่า ตัวของมันจะอยู่ลึกเป็นลำดับที่ 2 หรือ พูดง่าย ๆ ว่า ก้นบึ้งก่อนหน้ามันจะอยู่ต่ำกว่ามัน ขณะที่ ก้น บึ้งที่เกิดขึ้นหลังมันจะตื้นกว่ามัน และ minor low นี้ ถูกใช้ในกรณีตลาดขาขึ้น (bull market)

การสร้าง retracement zone

จากนิยามข้างต้น เราจะมาลองเริ่มหา retracement zone กัน โดยขั้นแรกเริ่มนั้นเราต้องหาจุด P1, P2 และ P3 ก่อน โดยอาศัยนิยามของจุดเหล่านี้ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตัวอย่างที่ 12.3 ในหน้าถัดไป

สำหรับขั้นต่อไป ก็จะเริ่มนำจุด P2 และ P3 มาใช้ โดยเป็นจุดเริ่มในการลากเส้น ทั้ง L1, L2 และ L3 แต่เส้นไหนจะคู่กับจุดไหน? ดูได้จากนิยามที่ได้ให้ไว้ ซึ่งการตัดกันของเส้น L1 กับ L3 (จุด A) จะเกิดเป็น retracement zone high ซึ่งอยู่ที่ระดับ 8,200 จุด ขณะเดียวกัน การตัดกันของเส้น L2 กับ L3 (จุด B) ก็จะเป็น retracement zone low ซึ่งอยู่ที่ระดับ 7,750 จุด

ที่จุด P3 นอกจากจะลากเส้น L3 แล้ว เรายังทำการลากเส้น S4 ซึ่งเป็น stop loss line ด้วย นอกจากนี้ ยังกำหนดให้จุด X เป็น minor low ในการลากเส้น 45 องศา ซึ่งเป็น stop loss line (S5) อีกเส้น (แม้ว่าท่านผู้อ่านบางท่าน อาจจะมีจุดอื่นที่อาจจะเป็นจุด minor low ที่ดีกว่า แต่ในที่นี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการอธิบาย รวมถึงไม่ต้องการให้มีเส้น trend มากเกินไปในรูป จนเกิดความยุ่งเหยิงในการดูหรือการอธิบาย จึงได้ทำการเลือกจุด x นี้ ให้เป็น minor low)

ตัวอย่างที่ 12.3

จากรูปจะเห็นได้ว่า FIN index นั้น ได้มีการปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ ปลายเดือนกุมภาพันธ์ จนถึงต้นเดือนมิถุนายน ก่อนที่จะเริ่มมีการติดตัวกลับ โดยมีแนวต้านในช่วง 7,750-8,200 จุด จาก retracement zone ภายใต้ Gann's 50% retracement rule ที่กล่าวมาข้างต้น นัยสำคัญของ zone นี้ จุดแรกจะเห็นได้จาก การที่ FIN index เมื่อได้เคลื่อนตัวเข้ามาใน zone นี้ จนถึงบริเวณจุด C ก็ได้มีการปรับตัวลง ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับนิยามของแนวต้าน อย่างไรก็ตาม การปรับตัวลงมานั้น ยังคงไม่หลุดออกมาจาก retracement zone สังเกตได้จากในรูป ที่มีการติดตัวกลับขึ้นไปอีกครั้ง (หลังจากที่ FIN index อ่อนตัวลงมาทดสอบแนว RZL ที่ระดับ 7,750 จุด) และเคลื่อนตัวต่อเนื่องขึ้นไปจนถึงระดับ RZH ที่บริเวณจุด D ซึ่งโดยปกติแนวนี้จะเป็นจุดที่มีแรงขายออกมาเพราะเป็นแนวต้าน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า FIN index ได้ทะลุแนวดังกล่าวขึ้นไป ดังนั้น ผู้ที่ขายหุ้นออกไปจะเริ่มรู้สึกว่าเป็นการเสียของหรือไม่น่าจะขายออกไปเลย แต่หากมานั่งพิจารณาดู จะพบว่า หากพิจารณาจากหลักการนี้อย่างเดียว โดยไม่ได้นำเครื่องชี้ใดๆมาประกอบ ผู้ที่ขายของออกไปนั้น คงไม่มีทางรู้ว่าที่จุด D ในขณะนั้น จริงๆแล้ว FIN index จะมีโอกาสที่จะทะลุออกไปหรือเปล่า คำถามที่ตามมาคือ เราจะรีบกลับเข้าไปซื้อของที่เรายขายออกไปเลยหรือเปล่า? คำตอบคือ ผู้ที่ได้ขายของนั้นไป ควรที่จะมีตัวกรอง (filter) ซึ่งในที่นี้น้อยๆก็คือ เส้น S4 นั่นเองว่าจะควรหรือไม่ที่จะรีบกลับเข้าไปซื้อ และจากรูปจะเห็นได้ว่า ผู้ที่ขายของออกไปนั้น ไม่ต้องรีบเลย เพราะ FIN index ยังคงไม่สามารถทะลุเส้น S4 (stop loss line) แถมยังมีการอ่อนตัวลงกลับเข้ามาอยู่ใน retracement zone ด้วยซ้ำไป ซึ่งเมื่อมาถึงตอนนี้ที่แนว 8,200 จุด ก็จะกลับมาเป็นแนวต้านอีกครั้ง ที่มีนัยสำคัญ หรือเหนียวพอที่ FIN index ไม่สามารถทะลุขึ้นไป (สังเกตได้จากบริเวณจุด F)

จริงๆแล้ว หากพิจารณาย้อนหลังกลับไป จะเห็นได้ว่า จุดที่เราทำการระบายหุ้นออกไปจะอยู่ที่ จุด C และ D ซึ่งถ้าเราได้ระบายหุ้นไปที่ระดับดังกล่าวจนหมด ดังนั้น เมื่อมาถึงตรงจุด G ซึ่งเป็น stop loss line อีกเส้น เราก็ไม่เหลือของที่ต้องขายอีก แต่ในแง่ของกลยุทธ์ (strategy) คงไม่จำเป็นที่ต้องระบายหุ้นตรงจุด C หรือ D จนหมด ซึ่งหนึ่งในหลายวิธีการ อาจจะได้แก่ ทอยท่ากำไรไปที่ละส่วน สมมติว่าที่จุด C ขายออกไป 50% ของพอร์ต โดยไม่ได้ลงมาเก็บของกลับที่แนว RZL ดังนั้นเมื่อ FIN index เคลื่อนตัวมาที่ระดับ 8,200 จุด (จุด D) เราระบายของออกไปอีก 20% เพราะอาจจะไม่แน่ใจว่า FIN index จะอ่อนตัวลงหรือเปล่า แต่เพื่อต้องการลดความเสี่ยงลง จึงทำการระบายหุ้นออกไป

จากตัวอย่างข้างต้น จะยังคงเห็นได้ว่า FIN index ยังมีการเคลื่อนตัวต่อขึ้นไปอีก ซึ่งถ้าทะลุเส้น S4 ขึ้นไป คงต้องมีการเข้ามาเก็บของกลับกันบ้าง แต่ FIN index ก็ไม่อาจทะลุ S4 ขึ้นไป แถมยังมีการอ่อนตัวลงมาอีก ซึ่งผู้เล่นตอนนี้ยังคงมีหุ้นอยู่ในมืออีก 30% ก็คาดว่า ถ้าเมื่อไร FIN index มีการดีดตัวขึ้น ก็จะมีการขายส่วนที่เหลือออกไป แต่จะเห็นได้ว่า การดีดตัวนั้นแทบจะไม่มี จนกระทั่ง FIN index กลับเข้ามาอยู่ที่ retracement zone อีกครั้ง และพยายามที่จะทะลุ RZH ขึ้นมาตรงจุด F ผู้เล่นตอนนั้น กลัวว่าหากขายส่วนที่เหลือ 30% ออกไป หากมันวิ่งขึ้นไปต่อ ก็จะเกิดความเสียหายจึงยังไม่อยากขาย

ผลไม่เป็นอย่างที่ผู้เล่นคาดการณ์ FIN index ได้รับตัวลดลงต่อเนื่องอีก จากจุด F มาถึงจุด H ซึ่งสำหรับผู้เล่นที่ใช้หลักของ stop loss line (S5) ก็คงได้มีโอกาสจากตัวเองออกไปได้ทันทีที่จุด G โดยการขายส่วนที่เหลือ 30% (ถูกไหมครับ) ซึ่งนับว่าเป็นข้อดีของการใช้ stop loss line เข้าช่วยในการซื้อขาย แล้วค่อยกลับเข้ามาซื้อ 30% นี้กลับที่จุด H อีกที โดยมีการระบายหุ้น 30% ที่ซื้อมาเพื่อทำกำไรระยะสั้น ออกไปอีกที่ระดับ 8200 จุด (จุด I) ตอนนี้นั้นหมดแล้ว จริงไหมครับ?

แต่ปรากฏว่า FIN index ขยับตัวขึ้นต่อ โดยสามารถทะลุแนว stop loss line (S4) ขึ้นไป ดังนั้น จึงต้องทำการซื้อกลับที่จุด J อย่างไรก็ตาม การกลับเข้ามาซื้อที่จุด J จะเป็นสัดส่วนเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับการซึ่งใจของผู้เล่นแต่ละบุคคลครับ

การผสมผสาน percentage retracement กับ geometric angle line

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งในส่วนของ percentage retracement กับ geometric angle lines ท่านผู้อ่านคงอยากจะทราบ ว่า ในเมื่อเราทราบหลักการในแต่ละส่วนแล้ว มันจะสามารถนำมาใช้รวมกันได้หรือไม่? เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คำตอบคือ มันสามารถที่จะถูกนำมาใช้รวมกันได้ครับ Gann เน้นการใช้ geometric angle lines ที่แปลงมาจาก Gann

angle lines ที่ลากจากจุดสูงสุดหรือจุดต่ำสุดที่เด่นชัด (แล้วแต่กรณี) อยู่ 3 เส้น คือ เส้น 45 องศา (1x1), เส้น 63.5 องศา (1x2) และเส้น 26.5 องศา (2x1) ควบคู่กับระดับ percentage retracement ณ ระดับ 37.5%, 50% และ 62.5% ซึ่งเหตุที่ใช้ geometric angle lines และ percentage retracement เหล่านี้ เนื่องมาจาก มันทิ้งจุดศูนย์กลางถ่วง (center of gravity) ที่ดีกว่าแนวอื่น

Gann เห็นว่า การเกิดแนวรับแนวต้านที่มีนัยสำคัญ จะอยู่ที่ระดับ 50% retracement ผนวกกับเส้น 45 องศา ซึ่งจากรูป 12.2 ข้างล่างนี้ จะเห็นได้ว่า หลังจากที่ราคาหุ้น TC ได้มีการปรับตัวลงอย่างต่อเนื่อง จากระดับราคาประมาณ 75 บาท ลงมาถึงที่ระดับ 30 บาท ก่อนที่จะมีการดีดตัวขึ้น ซึ่งตอนนี้ เราลองมาใช้หลักของการเส้น 45 องศาและ 50% retracement ดูว่าจะประยุกต์ใช้กับกรณีนี้ได้หรือไม่? ผลที่ได้ก็คือ การผนวกกันระหว่างเส้น 45 องศา (1 x 1) กับ 50% retracement ซึ่งก่อให้เกิดจุดศูนย์กลางถ่วงนั้น กลายเป็นแนวต้านที่มีนัยสำคัญในกรณีนี้ จนส่งผลให้ราคาของ TC เมื่อมาถึงตรงจุด A แล้วมีการปรับตัวลง

รูปที่ 12.2

อย่างไรก็ตาม นี่เป็นตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นเท่านั้น หุ่นบางตัวอาจจะไม่สนใจระดับดังกล่าวก็ได้ ดังนั้น วิธีการนี้ควรที่จะต้องพิจารณาควบคู่กับกระบวนยุทธ์อื่นๆด้วย

นอกจากนี้ geometric angle lines ที่ผสมผสานกับ percentage retracement แล้ว ยังมีการสอดแทรกกระบวนยุทธ์เพิ่มเติมเข้าไปอีก โดยมองว่าที่จุดหรือระดับอันเกิดจากการตัดกันหรือเชื่อมกัน (conjunction) ของเส้นที่ลากลงมาจากราคาจุดยอดตามมุมเรขาคณิต กับเส้นที่ลากขึ้นมาจากจุดต่ำสุดตามมุมเรขาคณิต จะมีผลในการเป็นแนวรับแนวต้าน รวมถึงเวลาที่แนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลง ยิ่งเมื่อเวลาที่เส้นเหล่านี้ตัดกันทำมุม 90 องศาซึ่งกันและกัน ยิ่งเพิ่มความมีนัยสำคัญมากขึ้น และจะยิ่งทวีความมีนัยสำคัญมากขึ้น ถ้าจุดตัดหรือระดับเหล่านี้ เกิดในบริเวณที่สอดคล้องกับระดับของ percentage

retracement อย่างไรก็ตาม Gann ก็ยังมีลูกเล่นอีก กล่าวคือ นอกจากจะลากเส้นจากยอด หรือจุดต่ำสุดตามมุมเรขาคณิตแล้ว เขายังอาศัยจุดศูนย์ หรือจุดกำเนิด (original) ด้วยเช่นกัน เพราะเขาเชื่อว่าเส้นที่ลากจากจุดศูนย์หรือจุดกำเนิดนี้จะมีนัยสำคัญในอนาคต

ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้ เป็นเพียงหลักการเบื้องต้น และการประยุกต์ใช้บางประการของ Gann theory อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้อ่านควรที่จะนำหลักการในเรื่องอื่นๆทั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว และที่กำลังจะกล่าวต่อไป เข้ามาช่วยเสริมในการคาดการณ์ด้วย เพื่อปิดจุดบอดหรือลดความเสี่ยงลงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

บทที่ 13

ทฤษฎีคลื่นวัฏจักร Cycles Theory

ในภาคสอง เราได้พูดถึงรูปแบบของแนวโน้ม ตลอดจนถึงเครื่องมือต่างๆ โดยได้เน้นว่าการเลือกใช้เครื่องมือต่างๆเหล่านี้ จะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ว่าเรากำลังเลือกลงทุนในระยะใด ระยะยาว ระยะปานกลาง หรือ ระยะสั้น นอกจากนี้ ในบทที่ 11 เราได้พูดถึงรูปแบบต่างๆของทฤษฎีคลื่นของ Elliott ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในคลื่นก็ยังประกอบไปด้วยคลื่นย่อยลงไปอีก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการแยกแยะเลือกเล่นในระยะเวลา (Time-Frame) ขนาดไหน หรือ คลื่นเป็นคลื่นหลักหรือคลื่นย่อย ก็ล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักร (Cycle) ทั้งสิ้น

อันที่จริงแล้ว ในชีวิตประจำวันของเรา แทบจะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีการเคลื่อนไหวแบบวัฏจักรทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นกระแสไฟฟ้า การเคลื่อนไหวของดวงดาว หรือกระแสน้ำ แม้แต่การเดินทางมาทำงานและกลับบ้าน ก็เป็นวัฏจักร ดังนั้น การเข้าใจในเรื่องของวัฏจักร ก็มีมีส่วนช่วยให้เราสามารถเข้าใจการเคลื่อนไหวและแนวโน้มของสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น เรื่องของราคาหุ้นก็เช่นเดียวกันครับ

ในบทนี้ เราจะมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฏจักร ตลอดจนการหาหรือวัดขนาดของวัฏจักรแบบง่ายๆกัน จากนั้นจะเป็นการนำเอารอบวัฏจักรที่หาได้ มาประกอบเข้ากับเครื่องมือต่างๆที่เราได้เรียนมาจากบทอื่นๆ

องค์ประกอบของอนุกรมเวลา (Time Series Decomposition)

สำหรับท่านที่เคยเรียนเรื่องอนุกรมเวลา สมัยที่เรียนวิชาสถิติ มาบ้างแล้ว คงจะยังพอจำได้ว่า เราแบ่งอนุกรมเวลาออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ (ในที่นี้จะใช้ราคาเป็นตัวอย่างของอนุกรมเวลา)

1. แนวโน้ม (Trend) ซึ่งหมายถึงแนวโน้มหลักของราคา
2. การเคลื่อนไหวตามฤดูกาล (Seasonality) เป็นการเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของแต่ละปี ซึ่งจะบรรจบครบรอบใน 1 ปี เช่น พอลถึงหน้ามะม่วง ราคามะม่วงก็จะถูก เพราะมีผลผลิตออกมาเยอะ แต่พอหมดหน้ามะม่วง ราคา ก็จะแพงขึ้น เนื่องจากมะม่วงที่ออกนอกฤดูกาลมีน้อย เป็นต้น

3. การเคลื่อนไหวแบบวัฏจักร (Cycle) ซึ่งหมายถึงการเคลื่อนไหวที่หมุนวนเป็นวัฏจักร เช่น การเคลื่อนไหวของดวงจันทร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดน้ำขึ้นน้ำลง เกิดข้างขึ้นข้างแรมสลับกันไปมา เป็นต้น

4. การเคลื่อนไหวที่ไม่มีทิศทาง (Irregularity) ซึ่งเกิดจากสิ่งที่คาดการณ์ไม่ได้ หรือเกิดในลักษณะมั่วสุ่ม

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเราจะสามารถแบ่งอนุกรมเวลาออกเป็น 4 ส่วนได้ แต่จะเห็นได้ว่า ทั้ง 4 ส่วนนี้ สามารถทดแทนได้ด้วยวัฏจักรเพียงอย่างเดียว เราสามารถมองแนวโน้มว่าเป็นวัฏจักรที่มีความยาวมากขึ้นจนกระทั่งเราดูเหมือนกับมันเป็นแนวโน้ม ในขณะที่เดียวกัน การเคลื่อนไหวแบบฤดูกาลนั้น ความจริงก็เป็นเพียงกรณีพิเศษของวัฏจักร ซึ่งบรรจบครบรอบวัฏจักรได้ใน 1 ปี พอดี แม้แต่การเคลื่อนไหวแบบไม่มีทิศทางเราก็กังสามารถมองได้ว่ามันเป็นวัฏจักรลู่ย่อยๆ ที่เล็กมากจนแทบไม่มีนัยสำคัญ

องค์ประกอบของวัฏจักร (Cycle Components)

หลังจากที่ได้พิจารณาถึงความสำคัญของวัฏจักรมานานแล้ว เราลองมาดูองค์ประกอบของวัฏจักรกันบ้างว่า เราสามารถอธิบายวัฏจักรหนึ่งๆได้ด้วยตัวแปรอะไรบ้าง ซึ่งคลื่นวัฏจักรในทางทฤษฎีสามารถเขียนได้ดังรูปที่ 13.1 จะเห็นได้ว่าในคลื่นหนึ่งๆ สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปร 3 ตัว (อันที่จริงมีทั้งหมดประมาณ 4-5 ตัว แต่ใช้แค่ 3 ก็พอ) คือ

1. คาบเวลาและความถี่ (Period and Frequency) สองตัวนี้เป็นตัวบอกให้เราถึงรอบของวัฏจักร หรือพูดอีกอย่างก็คือสองตัวนี้จะช่วยบอกให้เราทราบว่าคลื่นที่เรากำลังตามอยู่นี้มีระยะเวลาสั้น ยาว หรือ ปานกลาง

คาบเวลา (period) เป็นตัวที่บอกให้เราทราบว่าวัฏจักรหมุนครบรอบหนึ่งรอบใช้ระยะเวลาเท่าไร ส่วนความถี่ (frequency) เป็นตัวบอกให้เราทราบว่าในระยะเวลาหนึ่งๆนั้น วัฏจักรหมุนไปกี่รอบ จะเห็นว่าคาบและความถี่ มีความสัมพันธ์ผกผันกัน กล่าวคือ $Period = 1/Frequency$ ตัวอย่างเช่น เครื่องยนต์หมุน 3,000 รอบต่อวินาที อันนี้ก็เป็นความถี่ ซึ่งเราพูดได้อีกอย่างว่า เครื่องยนต์หมุนครบ 1 รอบ ในระยะเวลา 1/3000 วินาที ซึ่งอันนี้จะเป็นคาบเวลา ดังนั้น รู้แค่คาบเวลาอย่างเดียวก็จะรู้ความถี่ไปด้วย หรือรู้แต่ความถี่ก็สามารถหาคาบเวลาได้

2. ความสูงของคลื่น (Amplitude) อันนี้เป็นตัวที่บอกให้เราทราบว่าคลื่นวัฏจักรนั้นสูงเท่าใด ในแง่ของราคา มันเป็นตัวบอกถึงผลกระทบของวัฏจักรที่มีต่อราคา กล่าวคือ ถ้าความสูงของคลื่นมาก คลื่นนั้นก็จะมีผลกระทบต่อราคามาก

3. Phase ความหมายที่กระชับอาจจะทำให้ผู้อ่านงงได้ เอาอย่างนี้แล้วกันครับ ขออธิบายตัวอย่างเป็นความหมายของมันไปเลยแล้วกัน กล่าวคือ ตัวของวัฏจักรนั้น มันจะหมุนเวียนครบรอบของมันไปเรื่อยๆ แต่การที่จะบอกตำแหน่งที่เราสนใจบนวัฏจักรนั้น อาจจะไม่ใช่ง่ายๆ เชื้อไหมครับ? เพราะการทราบเพียงคาบเวลา และความสูงของวัฏจักรเพียง 2 อย่างนี้ ยังไม่เป็นการเพียงพอ ที่จะกำหนดวัฏจักรที่เรากำลังตามอยู่ รวมถึงตำแหน่งที่เรากำลังสนใจอยู่ได้

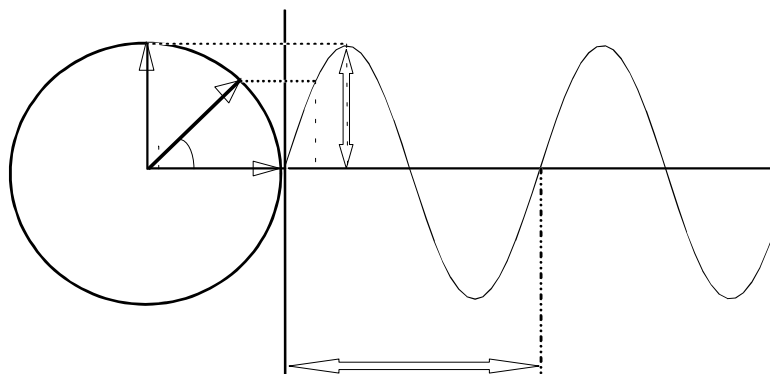
ตัวอย่างเช่น ถ้าเราถูกถามว่า ณ เวลา t_3 เราอยู่ที่จุดไหนของวัฏจักร? รับรองได้เลยครับ ว่ามีคำตอบเป็นกะตักเลยครับ เพราะที่เวลา t_3 นั้น สามารถมีวัฏจักรที่กำลังเคลื่อนตัวผ่านได้เพียบเลยครับ ถึงแม้ว่าจะกำหนดคาบเวลา และความสูงของวัฏจักรแล้วก็ตาม เพราะหากท่านผู้อ่านลองจินตนาการถึง วัฏจักรที่เหมือนกันทั้งในแง่ของคาบเวลา และความสูง หลายนุ้ก ที่กำลังทยอยวิ่งมาที่ ณ เวลา t_3 สิครับ มันก็ยังคงมีได้มากมาย ดังนั้นที่ t_3 เราจะบอกได้อย่างไรว่า ตำแหน่งที่เราสนใจนั้น มันอยู่ในส่วนโค้งส่วนเว้าของลูกไหน?

ดังนั้น การที่จะบอกตำแหน่งบนวัฏจักรได้ถูกต้อง จำเป็นที่จะต้องหาอะไรมาช่วยกำชับเราว่า เราจะไม่บอกวัฏจักรที่ผิดอันไป ซึ่งตัวที่จะช่วยเราคือ phase นั้นเองแหละครับ เพราะมันจะเป็นตัวช่วยกำชับเราว่า วัฏจักรที่เราสนใจจริงๆนั้น คือตัวไหน? กล่าวคือ ทุกๆวัฏจักรนั้นมีจุดเริ่มต้น ดังนั้น ถ้าเราสามารถบอกได้ว่า เราต้องการวัฏจักรที่มีความสูง และคาบเวลาที่ ต้องการ โดยมีจุดเริ่มต้น (t_1) ที่ห่างจากเวลา t_0 เท่ากับ phase (สมมติให้ phase เท่ากับ 5 วัน) คราวนี้แหละ จะทำให้เราสามารถเจาะจงตัววัฏจักรได้อย่างถูกต้อง

พอเรารู้แล้วว่าวัฏจักรอันไหนที่เราต้องการ เราก็มาดูสิว่า ณ เวลาที่เรากำลังสนใจอยู่นี้ (t_3) มันห่างจากจุดเริ่มต้น t_1 กี่วัน สมมติว่า $t_3 - t_1 = 7$ วัน เราก็จะสามารถบอกได้ทันทีว่า ณ t_3 ซึ่งห่างจาก t_0 เท่ากับ 12 วัน ตำแหน่งที่เรากำลังสนใจนั้น อยู่ที่ส่วนไหนของวัฏจักรที่เรากำลังตามอยู่

ที่นี้ก็ยังมีการวัดระยะเวลาก่อแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบที่นิยมใช้กันในตำราทางสถิติ คือวัดกันเป็นมุมในรูปของ phase angle โดยที่ ณ จุดเริ่มต้นของวัฏจักร มีค่าของมุมหรือ phase angle เท่ากับ 0 เมื่อวัฏจักรขึ้นไปสูงสุดจะมีค่า phase angle เท่ากับ 90 องศา และเมื่อกลับมากจุด 0 ใหม่จะเป็นมุม 180 องศา และเมื่อถึงจุดต่ำสุดเป็น 270 องศา จนกลับมาที่ต้นวัฏจักรใหม่ งงดีจัง

เอาอย่างงี้ครับ คิดเป็นตัวอย่างแล้วกัน เราลองมาดูการหมุนของเครื่องยนต์นะครับ เมื่อเครื่องยนต์หมุน 1 รอบ ถือว่าครบหนึ่งวัฏจักร (สำหรับนักบิดมอเตอร์ไซด์ ในที่นี้ขอสมมติว่าเป็นเครื่อง 4 จังหวะนะครับ เพราะเครื่อง 2 จังหวะมันสั้นไปหน่อย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดมลภาวะอีกด้วย) ทีนี้ถ้าเราเอาลูกศรไปติดอยู่ตรงแกนหมุนของก้านสูบให้ทำมุม 0 องศา กับแนวระนาบ ณ จุดที่เครื่องเริ่มต้น เมื่อเครื่องเริ่มหมุน เราจะเห็นว่าลูกศรเริ่มทำมุมกับแนวระนาบ มุมนี้ก็เป็นเหมือนกับ phase angle นี้ละครับ เมื่อเครื่องหมุนครบรอบ ลูกศรก็จะหมุนครบรอบพอดีเหมือนกัน

รูปที่ 13.1

เพื่อให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น มาลองดูรูปที่ 13.1 กันนะครับ รูปนี้แสดงตัวอย่างของคลื่นวัฏจักรอันหนึ่ง ส่วนสูงที่วัดจากเส้น 0 ไปยังยอดของวัฏจักรคือ amplitude และความยาวนานนับจากเริ่มต้นวัฏจักร จนมันวิ่งไปสูงสุด และลงมาต่ำสุด จนกลับมาที่เดิมคือ period ซึ่ง ถ้าเราเอา 1 มาหารด้วย period เราก็จะได้ frequency คลื่นในรูปที่ 13.1 นี้ มี phase เป็น 0 เพราะมันเริ่มต้นวัฏจักร ณ เวลา 0 พอดี ดังนั้นจึงมี phase angle ณ จุดเริ่มต้นเป็น 0 ด้วย

วงกลมที่อยู่ข้างซ้ายของรูป 13.1 แสดงถึงวิธีการวัด phase angle วงกลมนี้มีรัศมีเท่ากับ amplitude ของคลื่นวัฏจักรพอดี ณ เวลา 0 คลื่นวัฏจักรอยู่ที่จุดเริ่มต้น ดังนั้น จึงมี phase angle เท่ากับ 0 เมื่อเวลาผ่านไป คลื่นเริ่มขยับตัวขึ้น เส้นรัศมีของวงกลมก็ขยับตามขึ้นถึง จุด C ที่เวลา t_1 ค่า phase angle ของวัฏจักรที่จุดนี้ เท่ากับมุม a ที่เกิดขึ้นจากเส้นรัศมี AB กับ AC (ดูรูปไปด้วยนะครับ ไม่งั้นงงแยะ) จะเห็นว่าเมื่อคลื่นวัฏจักร ถึงจุดสูงสุด (ณ เวลา t_2) phase angle จะเท่ากับมุมที่เกิดจากเส้น AB กับ AD ซึ่งเท่ากับ 90 องศาพอดี วัดกันแบบนี้ไปเรื่อย จนกระทั่งกลับมาที่จุดเดิมคือที่ t_3 ซึ่งวัฏจักรวิ่งไปได้ครึ่งรอบ phase angle จะเท่ากับ 180 องศา เป็นยังไงไปเรื่อยๆจนกระทั่งเริ่มต้นวัฏจักรรอบใหม่ phase angle ก็จะกลับมาเป็น 0 อีก หวังว่าคงเข้าใจดีขึ้นนะครับ

หลักของการรวมตัวของวัฏจักร

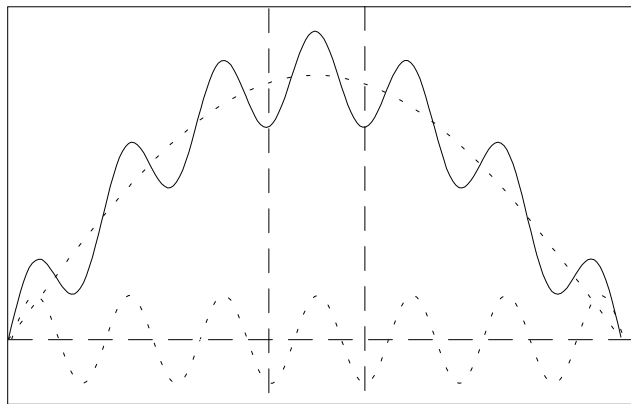
ในทางทฤษฎี เราสามารถสร้างรูปแบบทางเทคนิคต่างๆไม่ว่าจะเป็น Head and Shoulders, Double Tops, Flag, Pennant, Triangle หรือแม้แต่รูปแบบของ Elliot Wave ได้จากการรวมตัวของคลื่นวัฏจักร ก่อนที่เราจะแสดงป้าให้ดู ขออธิบายถึงหลักการของการรวมตัวของวัฏจักรสักนิดนึงครับ หลักใหญ่ๆ มีอยู่ 3 หลักคือ

1. Principle of Proportionality กล่าวคือคลื่นที่มีคาบเวลายาวจะมีความสูงของคลื่นสูง ในขณะที่คลื่นที่มีคาบเวลานั้นกว่า จะมีความสูงของคลื่นต่ำกว่า ผลที่ตามมาก็คือ ถ้าเรามองกราฟรูปหนึ่ง แต่คนเขียนกราฟไม่ได้บอกว่าเป็นกราฟรายวัน หรือรายเดือน เราก็จะบอกไม่ได้เลยว่ามันเป็นรายวันหรือรายเดือน เพราะมันดูเหมือนกัน อันนี้เป็นเหมือนสังขารมนะครับ กล่าวคือโดยส่วนใหญ่แล้ว ช่วงการเคลื่อนไหวของหุ้นในแต่ละวัน จะแคบกว่าช่วงการเคลื่อนไหวของหุ้นในแต่ละเดือน ตัวอย่างเช่น หุ้นวันหนึ่งๆเคลื่อนไหวได้เต็มที่ไม่เกิน 20% เพราะมี floor กับ ceiling แต่การเคลื่อนไหวในหนึ่งเดือนเต็มที่จริงๆก็สามารถเคลื่อนไหวได้ถึง 22 floors 22 ceilings (สมมติว่าเดือนหนึ่งมี 22 วันทำการ) ดังนั้น เมื่อ period ยาวขึ้น amplitude ส่วนใหญ่ก็จะสูงขึ้นตามไป

2. Principle of Superposition หลักการนี้เป็นหลักการสำคัญทีเดียวครับ มันบอกเราว่า เราสามารถรวมเอาคลื่นวัฏจักรต่างๆเข้าด้วยกันเป็นผลรวมได้ (พูดง่ายก็คืออนุกรมเวลาเป็นผลรวมของคลื่นวัฏจักรต่างๆที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวอนุกรมเวลา) ซึ่งคลื่นวัฏจักรเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องวิ่งไปในทิศทางเดียวกันนะครับ อาจจะวิ่งสวนทางกันก็ได้ ในกรณีนี้ การรวมเข้าด้วยกันก็จะเกิดการหักล้างกัน คิดง่ายก็เหมือนกับคลื่นของแม่น้ำ ซึ่งประกอบด้วยกระแสเป็นคลื่นใหญ่ เมื่อเรือวิ่งบนน้ำ เกิดคลื่นลูกเล็กตามมา ผลที่เราเห็นก็คือผลรวมของคลื่นที่เกิดจากเรือผสมกับกระแส ซึ่งถ้าเรือวิ่งสวนน้ำเราก็จะเห็นแบบหนึ่ง แต่ถ้าเรือวิ่งตามน้ำก็จะเห็นอีกแบบหนึ่ง (ไม่เหมือนกันนะครับ แม้ว่าดูเผินๆจะคล้ายกันก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าแม่น้ำไหลเชี่ยวก็จะเห็นความแตกต่างชัดขึ้น)

โดยปกติเมื่อคลื่นลูกที่มีความถี่สูงกว่า (มีคาบเวลาด้านสั้นกว่า) รวมตัวเข้ากับคลื่นที่มีความถี่ต่ำกว่า (มีคาบเวลายาวกว่า) ผลที่ตามมาคือเกิดการเบี่ยงของรูปทรงของคลื่นที่มีความถี่สูง ซึ่งจะเบี่ยงไปทางซ้าย (left translation) หรือเบี่ยงไปทางขวา (right translation) ขึ้นอยู่กับส่วนของคลื่นที่มีความถี่ต่ำกว่า ว่ากำลังเป็นขาลงหรือขาขึ้น ดังแสดงในรูปที่ 13.2

ในรูปที่ 13.2 นี้ จะเห็นว่าคลื่นรวม ซึ่งแสดงด้วยเส้นทึบ ประกอบขึ้นจากคลื่นวัฏจักร 2 คลื่น ที่แสดงด้วยเส้นประ คลื่นแรกเป็นคลื่นความถี่ต่ำ และคลื่นที่สองเป็นคลื่นความถี่สูง ซึ่งความถี่สูงเป็น 14 เท่าของคลื่นลูกแรก ในรูปนี้เราสมมติว่าคลื่น 2 ลูกนี้เริ่มต้นที่จุดเดียวกัน (มี phase เท่ากัน) จะเห็นได้ว่าในช่วงที่คลื่นที่มีความถี่ต่ำกำลังอยู่ในขาขึ้น คลื่นความถี่สูงที่ปรากฏบนคลื่นรวมจะเบี่ยงไปทางซ้าย ในขณะที่ในช่วงที่คลื่นความถี่ต่ำกำลังอยู่ในขาลง คลื่นความถี่สูงที่ปรากฏบนคลื่นรวมจะเบี่ยงไปทางขวา

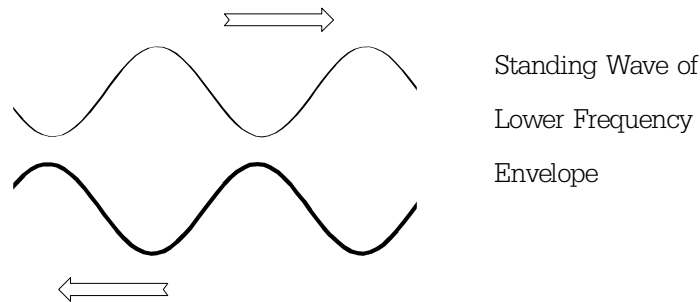

รูปที่ 13.2

ณ จุดสูงสุดของคลื่นความถี่ต่ำ เราจะพบว่าคลื่นความถี่สูงไม่เบี่ยงซ้ายหรือขวาเลย ทั้งนี้เพราะจุดสูงสุดของคลื่นความถี่ต่ำจะตรงกับของคลื่นความถี่สูงในรอบที่ 4พอดี อย่าเพิ่งงงนะครับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เรากำหนดให้คลื่นความถี่สูงมีความถี่เป็น 14 เท่าของคลื่นความถี่ต่ำ ดังนั้น ต่อครึ่งรอบของคลื่นความถี่ต่ำจะมีคลื่นความถี่สูงอยู่ 7 รอบ (ซึ่งในรูปที่ 13.2 นี้ แสดงเพียงครึ่งรอบของคลื่นความถี่ต่ำ) และเนื่องจากมันมี phase เท่ากัน ดังนั้นคลื่นความถี่สูงรอบที่ 4 จะมีจุดยอด ตรงกับจุดยอดของคลื่นความถี่ต่ำพอดี

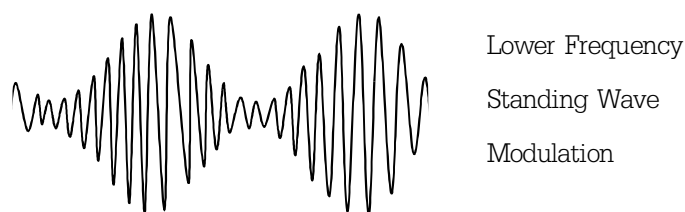
3. Principle of Resonance อันนี้เข้าใจยากนิดนึง นอกเสียจากว่าคุณเคยเป็นเซียนฟิสิกส์ (ซึ่งคนเขียนไม่ใช่คนนึงละครับ) เอาขี้จี้ครับ ลองเอาไม้บรรทัดซึกอันนึงมายึดกับโต๊ะนะครับ แล้วลองตีปลายมันให้สั่นเล่นๆ จะเห็นว่าพลังดีดของคุณก่อให้เกิดคลื่นส่งไปตามไม้บรรทัด ซึ่งพอไปถึงจุดที่มันถูกตรึงไว้กับโต๊ะแล้ว แรงมันไปต่อไม่ได้ ส่งผลให้เกิดแรงสะท้อนกลับมาที่ปลายไม้บรรทัดอีก พอถึงปลายไม้ซึ่งด้านนี้ไม่ได้ถูกตรึงเอาไว้ มันก็เลยสั่น แต่มันก็เคลื่อนต่อไปอีกไม่ได้เพราะสุดปลายไม้แล้ว แรงมันก็วิ่งกลับไปตามแนวไม้บรรทัดหาจุดที่ตรึงไว้กับโต๊ะอีก จะเห็นว่าในที่สุดจะมีสองคลื่นวิ่งสวนกันไปมา มุ่งเข้าหาปลายไม้บรรทัดสองด้านพร้อมๆกัน ไม้บรรทัดจะสั่นดูแล้วเป็นเหมือนรูปพัดจีน อันนี้เป็นหลักการของ resonance และคลื่นแบบนี้เราเรียกว่า standing wave ครับ

เช่นเดียวกันครับ ถ้าคุณเอาหนังยางมาดึงให้ตึงทั้งสองด้าน แล้วลองดีดดู ก็จะเหมือนกัน เพียงแต่ว่าคราวนี้ทั้งสองปลาย ถูกยึดเอาไว้ ดังนั้น standing wave จึงเกิดเป็นคลื่นคล้ายๆ ลูกกรับบี้ แทนที่จะเป็นรูปพัลซันแบบกรณีของไม้บรรทัด ปลายของหนังยาง หรือไม้บรรทัด ที่ถูกยึดไว้จะเป็นเสมือนเงื่อนไขขอบเขต (boundary condition) ของแรงสั่นสะเทือนที่สามารถวิ่งได้

รูปที่ 13.3a

รูปที่ 13.3a แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของ standing wave ซึ่งประกอบด้วยคลื่น 2 คลื่นวิ่งสวนทางกัน ที่นี้ถ้าเราใส่คลื่นลูกใหม่ที่มีความถี่สูงมากๆ เข้าไปใน standing wave คลื่นลูกใหม่นี้จะวิ่งทะลุเข้าไปใน standing wave เพราะว่าตัวคลื่นลูกใหม่นี้ ไม่ได้ถูกจำกัดด้วย boundary condition เมื่อคลื่นที่มีความถี่สูงและไม่ได้ถูกจำกัดขอบเขตวิ่งเข้าไปผสมกับ standing wave ผลที่ตามมาคือคลื่นความถี่สูง จะวิ่งอยู่ในกรอบของ standing wave และตัว standing wave จะสั่น (modulate) ตามความถี่ของคลื่นความถี่สูงนั้นด้วย และผลที่ได้ก็คือรูปคลื่นแบบในรูปที่ 13.3b ครับ ซึ่งเราเรียกคลื่นแบบนี้ว่า modulated standing wave

รูปที่ 13.3b

หลักการ 3 อันนี้เป็นหลักการสำคัญ ที่จะนำมาใช้ในการสร้างรูปแบบต่างๆ จากการรวมตัวของคลื่นวิทยุจักร อย่างไรก็ตาม ยังมีหลักการอื่นๆ ที่จะช่วยให้เราสามารถหาคำศัพท์ได้ง่ายขึ้นอีก 2 หลักการ คือ

4. Principle of Synchronicity กล่าวคือ คลื่นวิทยุจักรต่างๆ มักจะมีความสัมพันธ์กัน เช่นอาจจะมีจุดต่ำสุด และ สูงสุดที่ระยะเวลาเดียวกัน หรือ แม้แต่ในอนุกรมเวลาที่ต่างกัน ก็ยังเกิด synchronicity ได้บ่อยๆ เช่น วิทยุจักรของราคาฝ่าย ราคา

ทองแดง หรือแม้แต่การเกิดจุดดับบนดวงอาทิตย์ มีขนาดเท่าๆกันคือ 5.91 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับที่ดาวพฤหัสบดีหมุนรอบดวงอาทิตย์ได้ครบรอบพอดี หลักการนี้ช่วยเราได้อย่างน้อยที่สุดก็ตอนเริ่มต้น กล่าวคือ ถ้าเราหารรอบวัฏจักรที่สำคัญของอนุกรมเวลาอันหนึ่งได้ เราอาจจะเริ่มต้นทดลองจากจุดนี้กับอนุกรมเวลาอื่นที่เกี่ยวข้อง (หรือแม้แต่ไม่เกี่ยวข้องก็ยังไม่เสียหาย) คุณกอนได้ เช่น ถ้าเราพบว่า SET index มีวัฏจักรขนาด 42 สัปดาห์ เราอาจจะลองขนาดของวัฏจักร 42 สัปดาห์กับการเคลื่อนไหวของหุ้นตัวอื่นๆในตลาดดู ตามหลักของ Synchronicity แล้ว มันมักจะคล้ายๆกัน (แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นเสมอไปนะครับ) นอกจากนี้ ถ้าเราพบว่าอนุกรมเวลาหนึ่งประกอบด้วยวัฏจักรหลายอันที่ synchronize กัน กล่าวคือมีช่วงที่ถึงจุดยอด และจุดต่ำสุดพร้อมกัน จุดเวลานั้นๆจะเป็นจุดสำคัญที่แนวโน้มของราคามีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้มาก

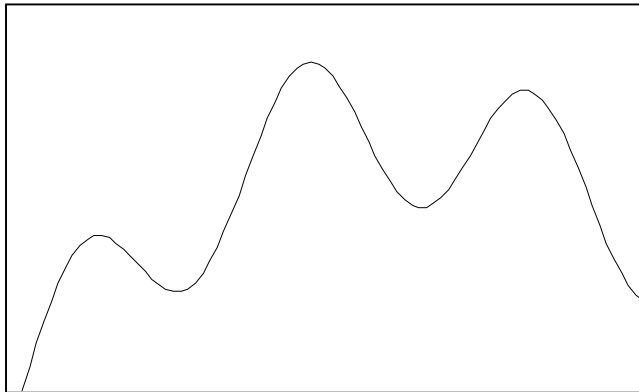
5. Principle of Harmonicity ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง period ของ cycles สามารถใช้ตัวเลขบางตัวเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์นั้น ตัวอย่างเช่น เลข 2 จะเป็นตัวเลขที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง cycle ที่มี period 20 วัน เข้ากับ cycle ที่มี period 10 และ 40 วันเป็นต้น หลักเกณฑ์นี้จะช่วยให้เราสามารถคำนวณความสัมพันธ์ของผลรวมของคลื่นวัฏจักรได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าเรารู้ว่า ราคาประกอบด้วยวัฏจักร 2 คลื่น คือ 40 วัน กับ 20 วัน สมมติว่าทั้งสองวัฏจักรเริ่มต้นพร้อมๆกัน เราจะพบว่าในครึ่งรอบแรกของคลื่น 20 วันเป็นช่วงที่ คลื่นทั้งสองเป็นช่วงขาขึ้น ซึ่งผลของมันจะเป็นการรวมตัวกันซึ่งมีผลในทางบวกต่อราคาเป็นต้น นอกจากนี้ เรายังรู้ด้วยว่า ภาพรวมของการเคลื่อนไหวของราคา ซึ่งเกิดจากวัฏจักรทั้งสอง จะหมุนครบรอบจริงๆในระยะเวลา 40 วัน เพราะ 40 เป็นค่าหารร่วมมากของ 40 และ 20

การรวมตัวของคลื่นวัฏจักรกับรูปแบบทางเทคนิค

ได้เวลาแสดงปาหี่แล้วครับ คนแรกที่เอาการรวมตัวของวัฏจักรมาอธิบายรูปแบบทางเทคนิคอย่างเป็นงานเป็นการ เห็นจะเป็นนาย John Ehler นี่ล่ะครับ อันที่จริงแต่ละรูปแบบสามารถเขียนแบบโดยใช้คลื่นวัฏจักรได้หลายวิธี ที่จะแสดงนี้เป็นเพียงแค่แบบละวิธีเท่านั้น แต่ถ้าคุณเข้าใจดีพอ ก็จะสามารถเขียนแบบด้วยวิธีอื่นได้ด้วยตนเองครับ

1. Head and Shoulders สามารถเขียนแบบได้จากการรวมตัวของ 3 คลื่น ดังแสดงไว้ในรูปที่ 13.4a และ 13.4b คือ คลื่นแรกมีคาบเวลายาวมาก (หรือพูดอีกอย่างว่ามีความถี่ต่ำมาก) จนกระทั่งดูเป็นเส้นตรงซึ่งเปรียบเสมือนแนวโน้มหลัก (trend) ซึ่งแสดงด้วยเส้นตรง 1 ในรูปที่ 13.4b คลื่นที่สอง เป็นวัฏจักรที่คาบเวลาปานกลาง (คลื่น 2 ใน รูป 13.4b) และคลื่นที่ 3 (คลื่น 3 ในรูป 13.4b) เป็นวัฏจักรสั้นๆที่มีความสูงของคลื่นต่ำกว่าของคลื่นที่สอง และมีความถี่สูงเป็น 6 เท่าของคลื่นที่ 2 โดยที่คลื่นที่ 3 นี้จะถึงจุดสูงสุด ณ เวลาเดียวกับคลื่นที่สองถึงจุดสูงสุดด้วย เมื่อเรารวมเข้าด้วยกัน ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นรูป Head and Shoulders ที่มี neck line ซึ่งมีความชันเป็นบวก (positive slope neck line) อันที่จริงถ้าเราตัดเอาแนวโน้มหลักออกไป ก็จะได้รูป head and shoulders แบบมาตรฐาน ซึ่งมี neck line ขนานกับแนวระนาบ

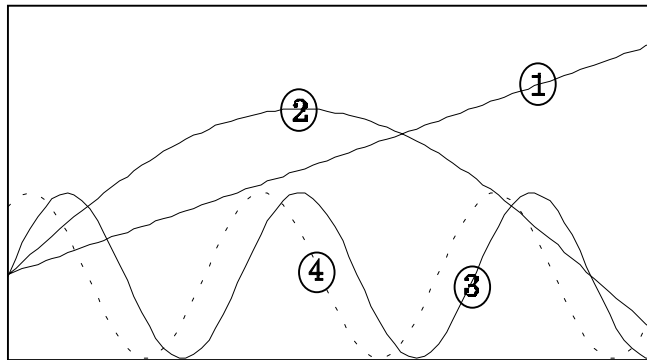
2. Double Top ง่ายมากครับ เราแค่ shift คลื่นที่ 3 กลับไป 5 วัน (อันที่จริงจำนวนวันที่จะต้อง shift กลับนี้ ขึ้นอยู่กับความชันของเส้นแนวโน้มหลัก และรูปแบบของคลื่น 2 นะครับ ไม่ใช่ว่า 5 วันจะใช้ได้เสมอไป) ซึ่งแสดงเป็นคลื่นที่ 4 ในรูปที่ 13.4b แล้วเรารวมเอา แนวโน้มหลัก (1) เข้ากับ คลื่น (2) และ คลื่น (4) ก็จะได้รูป double top ตามที่ต้องการดังแสดงไว้ในรูป 13.4c

รูปที่ 13.4 a: รูปแบบ
Head and Shoulders

เกิดจากการรวมตัวของ

①, ② และ ③

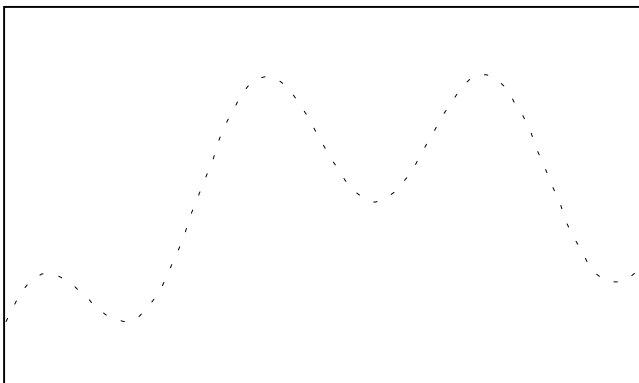

รูปที่ 13.4 b: วัฏจักรที่
เป็นองค์ประกอบย่อย

- ① แนวโน้มหลัก
- ② คลื่นวัฏจักรหลัก
- ③ คลื่นวัฏจักรรอง
- ④ คลื่นวัฏจักรรองที่มี

Phase Difference

5 วัน

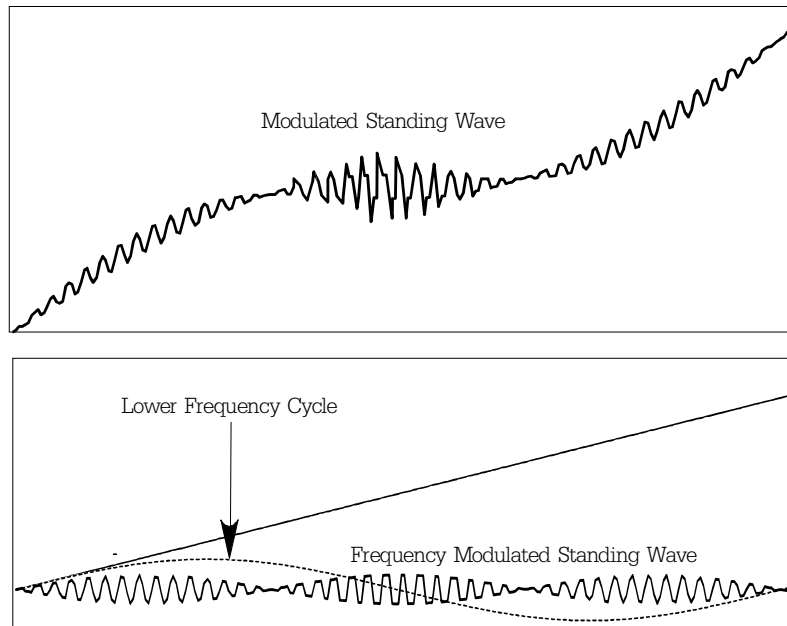
รูปที่ 13.4 c: รูปแบบ
Double Tops

เกิดจากการรวมตัวของ

①, ② และ ④

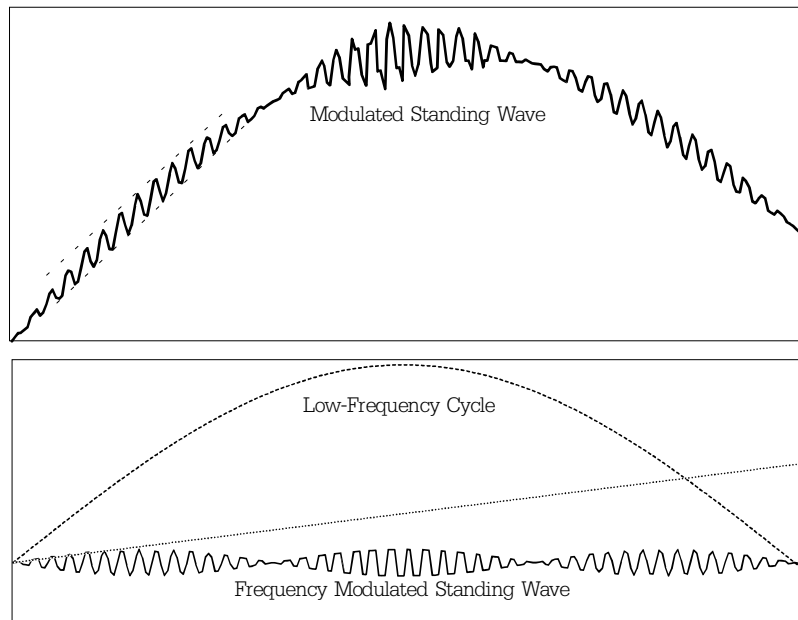
รูปที่ 13.4: การ Form ตัวของวัฏจักร ที่ก่อให้เกิดรูปแบบ Head and Shoulder และ Double Top

3. รูปแบบประเภท continuous pattern เช่น flag, pennant, triangle สามารถเลียนแบบได้จากคลื่นวัฏจักร 1 หรือ 2 ลูก กับคลื่นประเภท modulated standing wave ดังแสดงในรูป 13.5 ซึ่งรูปที่ 13.5 เกิดจากคลื่นวัฏจักร 1 อัน กับแนวโน้มหลัก ผสมกับ modulated standing wave ผลที่ได้คือ รูปแบบ continuous pattern ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ หลังจากที่ได้ consolidate แล้วก็วิ่งต่อไปตามแนวโน้มเดิม แบบที่นักวิเคราะห์ทางเทคนิคด้วยกันไว้ครับ

รูปที่ 13.5

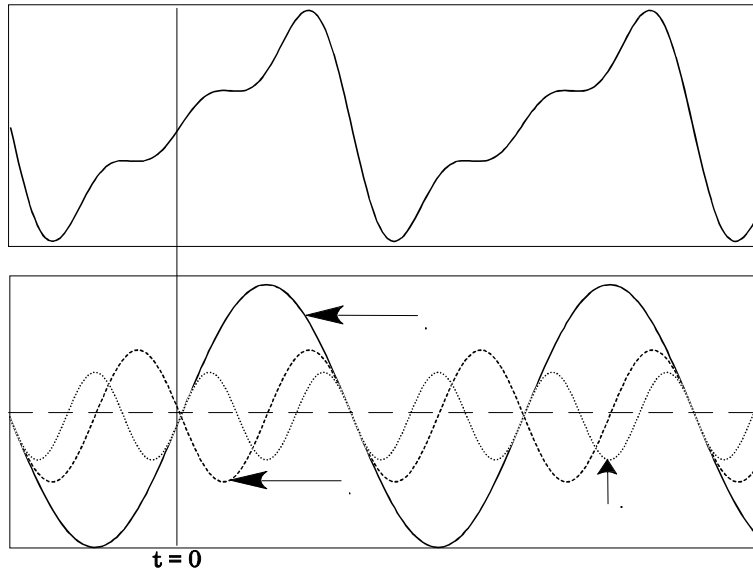
แต่ในรูปแบบที่ 13.6 เกิดจากคลื่นวัฏจักรที่มีความถี่น้อยหน่อย 1 อัน กับ modulated standing wave โดยที่แนวโน้มหลักมีแรงหนุนอยู่น้อยมาก เมื่อเทียบกับตัววัฏจักร ในกรณีนี้จะตรงกันข้ามกันคือ จะเกิดการปรับตัวหลังจากที่มี consolidation ครีบ

รูปที่ 13.6

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า patterns เหล่านี้ ความจริงแล้วมันขึ้นอยู่กับว่า คลื่นหลักของมันเป็นอย่างไง ถ้าเรารู้ว่าคลื่นหลักของมันเป็นอย่างไงแล้ว เราก็จะสามารถบอกได้ง่ายขึ้นมากกว่า หลังจากที่ได้ตลาด consolidate แล้วจะวิ่งต่อไปทางไหน

4. รูปแบบประเภท Elliott Wave คนแรก que แสดงการจำลองคลื่น Elliott โดยใช้คลื่นวัฏจักร เห็นจะเป็นนาย John Ehler แกบอกว่าคลื่นแบบ Elliott สามารถจำลองได้จาก sine wave 3 คลื่น โดยที่คลื่นที่ 2 เป็น negative sine wave ที่มีความสูงของคลื่นเป็นครึ่งหนึ่ง แต่มีความถี่เป็น 2 เท่าของลูกแรก และคลื่นที่ 3 เป็น positive sine wave ที่มีความสูง 1 ใน 3 เท่า และมีความถี่เป็น 3 เท่าของลูกแรก ดังแสดงไว้ในรูปที่ 13.7

รูปที่ 13.7

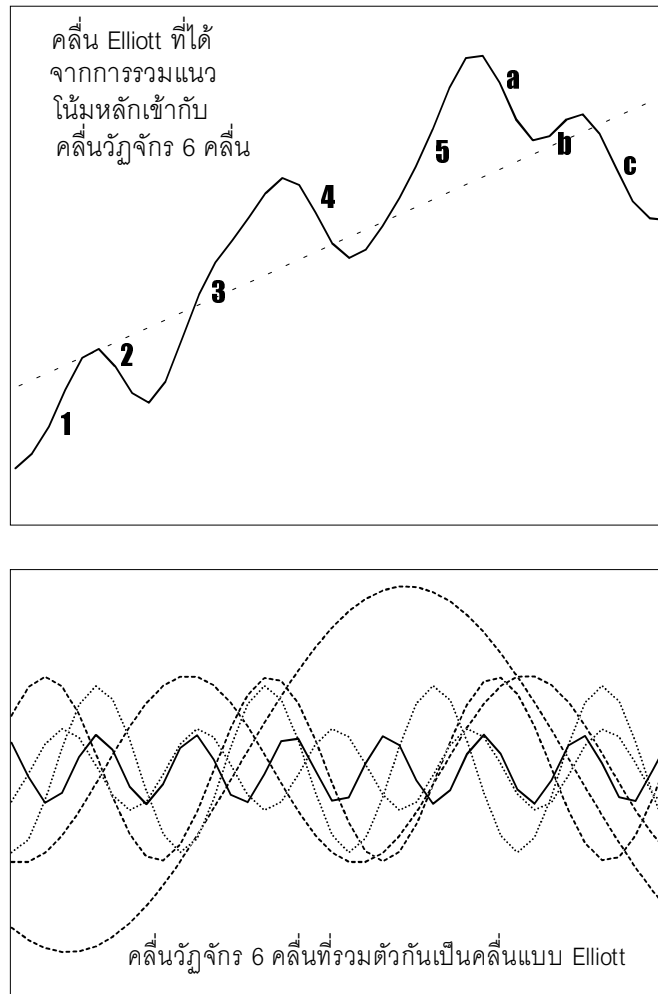
อย่างไรก็ดี รูปแบบที่ John Ehler เสนอนี้ ก็ยังไม่ถึงกับเป็นรูปแบบคลื่น Elliott แท้ๆ เพราะมีแค่ 5 ขาขึ้น แต่ขาลงจะมีเพียงคลื่นเดียว ก็อย่างที่เรียนไว้ตั้งแต่ต้นนะครับ รูปแบบไหนๆ อันที่จริงก็เลียนแบบได้ด้วยคลื่นวัฏจักรทั้งนั้น เพียงแต่ถ้าจะให้เหมือนจริงๆ รูปแบบคลื่นวัฏจักรก็ต้องมีมากคลื่นและซับซ้อนขึ้น รูปที่ 13.8 แสดงคลื่นวัฏจักร 6 คลื่น ซึ่งเมื่อประกอบกับแนวโน้มหลักแล้ว จะได้รูปแบบคลื่น Elliott ที่มี 5 คลื่นขึ้น (1-5) และ 3 คลื่นลง (a-c) ตามทฤษฎีเป๊ะ เพียงแต่ว่ามันซับซ้อนมาก เลยไม่ขอกล่าวถึงรายละเอียดแล้วกันนะครับ

การวัดคลื่นวัฏจักร

การวัดคลื่นวัฏจักรสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธีกว้างๆ คือ

1. การวัดด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งจะเป็นวิธีที่เที่ยงธรรม แต่ไม่จำเป็นต้องเที่ยงตรง ที่ว่าเที่ยงธรรมนั้น เพราะกฎเกณฑ์ต่างๆ ค่อนข้างแน่นอน แต่ไม่จำเป็นต้องเที่ยงตรง เพราะวัฏจักรในชีวิตจริงมันไม่ได้วิ่งเป็น sine หรือ cosine waves อย่างในทฤษฎี และไม่จำเป็นต้องวิ่งตรงเวลาเป๊ะ เหมือนลูกตุ้มนาฬิกา นอกจากนี้วัฏจักรในชีวิตจริงยังไม่จำเป็นต้องวิ่งเป็นแบบสมมาตรด้วย อย่างไรก็ตาม ค่าที่ได้จากวิธีการทางสถิติก็เป็นเหมือนกับค่าเฉลี่ย ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับของจริงอยู่บ้าง เพียงแต่ข้อเสียคือเราต้องมีโปรแกรมทางด้านสถิตินั้นๆ เพื่อช่วยคำนวณ นอกจากนี้ยังต้องมีพื้นฐานสถิติพอที่จะอ่านค่าได้

รูปที่ 13.8

วิธีการทางสถิติมีอยู่หลายวิธี ซึ่งอาจจะวัดวัฏจักรทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ เช่นวิธี Box-Jenkins, Spectral Analysis, Cyclical Regression, Maximum Entropy Spectral Analysis, Fourier Transform, Kalman Filter ฯลฯ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทางสถิติเหล่านี้ อยู่นอกขอบเขตของหนังสือเล่มนี้ จึงไม่ขอกล่าวถึง เพราะไม่ได้ตั้งใจเขียนหนังสือเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางสถิติ หรือตำราวิชาการด้าน Digital Signal Processing แต่ท่านที่สนใจสามารถหาอ่านเพิ่มเติม และหาซื้อโปรแกรมทางสถิติที่สามารถทำเทคนิคพวกนี้ได้มาลองใช้ดูเอง

2. การวัดด้วยสายตาประกอบการคำนวณอย่างง่าย ๆ วิธีนี้ไม่เที่ยงตรง เพราะคนสองคนอาจจะมองไม่เหมือนกัน แต่ไม่ต้องใช้การคำนวณมากมายนัก (ยังไงก็ยังมีคำนวณบ้างอยู่ดีล่ะครับ) และถ้าเราพยายามกำหนดกรอบและกฎเกณฑ์การวัดให้กระชับขึ้น ก็จะช่วยลดความอคติส่วนบุคคลลงไปได้พอสมควร วิธีนี้เป็นวิธีที่เราจะใช้กันในบทนี้ครับ โดยผสมผสานเข้ากับเครื่องมือต่างๆที่มีอยู่ในโปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านวิเคราะห์ทางเทคนิคเข้าช่วย นอกจากนี้ เนื่องจากวัฏจักรในความเป็นจริงก็ไม่จำเป็นต้องมีความสมมาตร และบางครั้งก็ไม่อาจกำหนดได้ล่วงหน้าด้วยรูปแบบทางคณิตศาสตร์ ถึงแม้ว่าสายตาคนอาจจะมือคืดอยู่บ้าง แต่ก็มีรายละเอียดอ่อนในการแยกแยะหาความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งได้ดีกว่าวิธีการที่กำหนดเป็นรูปแบบทางคณิตศาสตร์ที่ตายตัว

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติแล้ว วิธีที่ดีที่สุดน่าจะเป็นการรวมเอาทั้งสองวิธีเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ใช้เครื่องมือทางสถิติเข้าช่วยก่อน เพื่อให้เราเริ่มต้นจากจุดที่มือคติน้อยที่สุด จากนั้นใช้สายตาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แต่ในที่นี้จะขอพูดถึงการวัดอย่างคร่าวๆ ด้วยสายตามสกับการคำนวณง่ายๆ เท่านั้น

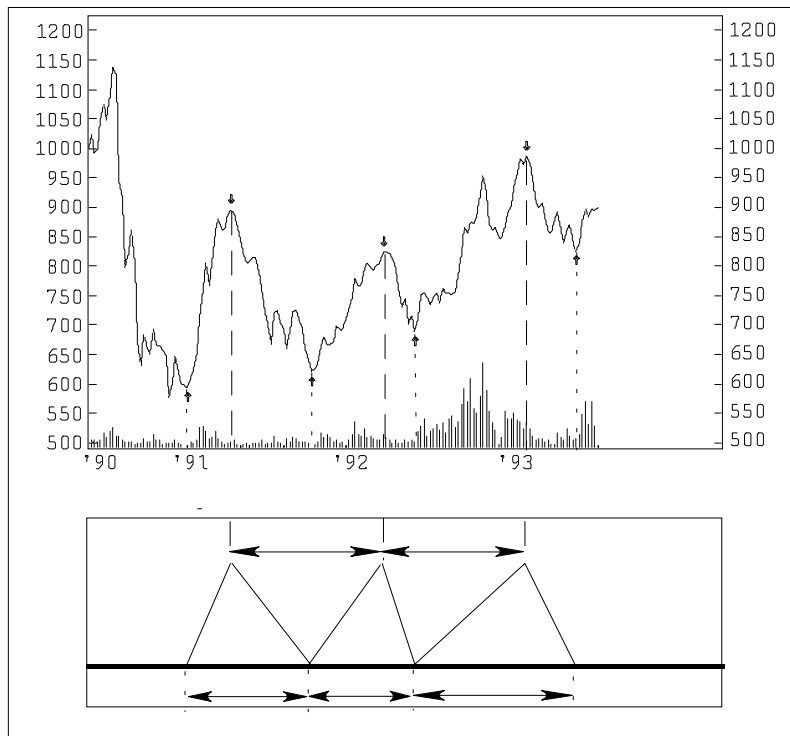
หลักการวัดคลื่นวัฏจักรอย่างง่าย ๆ

หลักการที่เราจะใช้กันนี้ เป็นหลักการที่สรุปมาจากวิธีง่าย ๆ ที่เสนอโดย Jacob Bernstein อันที่จริงแล้ว Bernstein ไม่ได้สรุปหลักการเป็นข้อๆ เด่นชัดหรอกนะครับ แต่เราสามารถสรุปเนื้อหาของหลักการได้ดังนี้ครับ

1. คลื่นวัฏจักรในชีวิตจริง ไม่จำเป็นต้องวิ่งตรงเป๊ะตามทฤษฎี มีความคลาดเคลื่อนได้ แต่ส่วนใหญ่แล้ว ความคลาดเคลื่อนจะไม่เกิน 15%
2. คลื่นวัฏจักรไม่จำเป็นต้องสมมาตร กล่าวคือ ระยะจากกันบึ่งหนึ่งไปหายอดถัดไป กับระยะจากยอดดังกล่าวไปหาอีกอันถัดไป ไม่จำเป็นจะต้องเท่ากัน พุดง่าย ๆ ก็คือ วัฏจักรส่วนใหญ่ที่คุณเห็นจะเบ้ไม่ซ้ายก็ขวา หากวัฏจักรตรงเป๊ะๆ ได้ยาก ซึ่งก็ไม่ใช่ของแปลกถ้าเราเข้าใจว่า ราคาที่เราเห็นประกอบด้วยคลื่นวัฏจักรหลายอันประกอบกัน การเบ้ จึงเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว
3. เนื่องจากคลื่นส่วนใหญ่มีโอกาสเบ้ ดังนั้น การวัดความยาวคลื่นจากจุดต่ำสุดไปหาจุดต่ำสุด จะให้ผลที่แม่นยำกว่าจากจุดสูงสุดไปหาจุดสูงสุด และด้วยเหตุผลเดียวกัน การใช้คลื่นวัฏจักรในการช่วยตัดสินใจซื้อขายนั้น จะใช้ในการคาดการณ์ว่าถึงจุดกันบึ่งหรือยัง ได้ดีกว่าในการคาดการณ์ว่าถึงจุดสุดยอดหรือยัง อย่างไรก็ตาม ถ้าเราข้อมูลของคลื่นวัฏจักรที่ใหญ่กว่าคลื่นวัฏจักรที่เรากำลังจับตามองอยู่แล้วละก็ การคำนวณว่าถึงจุดสุดยอดแล้วหรือยังจะมีความแม่นยำขึ้น
4. แม้ว่าคลื่นวัฏจักรไม่จำเป็นต้องวิ่งตรงเป๊ะๆ แต่ตามกฎของค่าเฉลี่ยในระยะยาวแล้ว ความยาวคลื่นจะมีการปรับตัวจนกระทั่งความยาวคลื่นเฉลี่ย มีค่าเท่ากับหรือใกล้เคียงกับความยาวคลื่นทางทฤษฎี
5. สืบเนื่องมาจากข้อ 1 และข้อ 4 ถ้าหากคลื่นรอบใดมีระยะเวลาสั้นผิดปกติ คลื่นรอบต่อไปมีโอกาสที่จะขยายตัวยาวผิดปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกฎของค่าเฉลี่ยในระยะยาวในข้อ 4 ในทำนองกลับกัน ถ้าคลื่นรอบนี้ขยายตัวยาวผิดปกติ โอกาสที่คลื่นรอบหน้าจะหดตัวเพื่อรักษาค่าเฉลี่ยไว้ก็มีสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าคลื่นรอบก่อนหน้านั้น มีความยาวหรือสั้นผิดปกติมากกว่า 15% ตามข้อที่ 1

เอาล่ะ ทีนี้เราก็มาเรียนรู้ด้วยตัวอย่างแล้วกันนะครับ ดูรูปที่ 13.9 ครับ ในรูปนี้เป็นกราฟรายสัปดาห์ของ SET index ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา เนิดูรูปนี้ค่อนข้างง่ายนะครับ เพราะช่วงเวลาดังกล่าว SET index ไม่ค่อยถูกกระทบจากผลของแนวโน้ม (หรือคลื่นวัฏจักรลูกใหญ่ๆ) มากนัก ในทางปฏิบัติ ถ้าหากเราเห็นแนวโน้มของราคาเด่นชัด เราควรจะต้องปรับข้อมูลโดยการ detrend คือเอาผลของแนวโน้มออกไปเสียก่อน อาจจะใช้การคำนวณ regression เพื่อหา trend แล้วนำมา

หักออกจากข้อมูลก่อน หรืออาจจะทำ moving average แล้วหักออกจากตัวราคาก็ได้ครับ ในที่นี้ผลของแนวโน้มมีอยู่บ้าง แต่ไม่รุนแรงนัก เพราะเรายังคงเห็นวัฏจักรค่อนข้างชัดเจน เลยยังไม่ต้อง detrend ก็ได้ครับ

รูปที่ 13.9

เริ่มจากการใช้สายตาดูคร่าวๆก่อนนะครับ เราสามารถมองเห็นจุดต่ำสุดและสูงสุดของ SET index 3 รอบ ดังที่แสดงไว้ที่จุด A ถึง G บางท่านอาจสงสัยว่า ทางซ้ายของจุด A มีจุดที่ต่ำกว่าจุด A อีก ทำไมไม่เลือกจุด A ไม่เลือกจุดต่ำกว่า คำตอบก็คือ จุดดังกล่าวมีลักษณะเป็น spike ครับ กล่าวคือ มันใช้เวลาสั้นมาก ในการตกลงมา อีกทั้งยังดีดกลับอย่างรวดเร็วเกินไปด้วย ลักษณะแบบนี้ดูเป็นความผิดปกติมากกว่าจะเป็นของจริงครับ

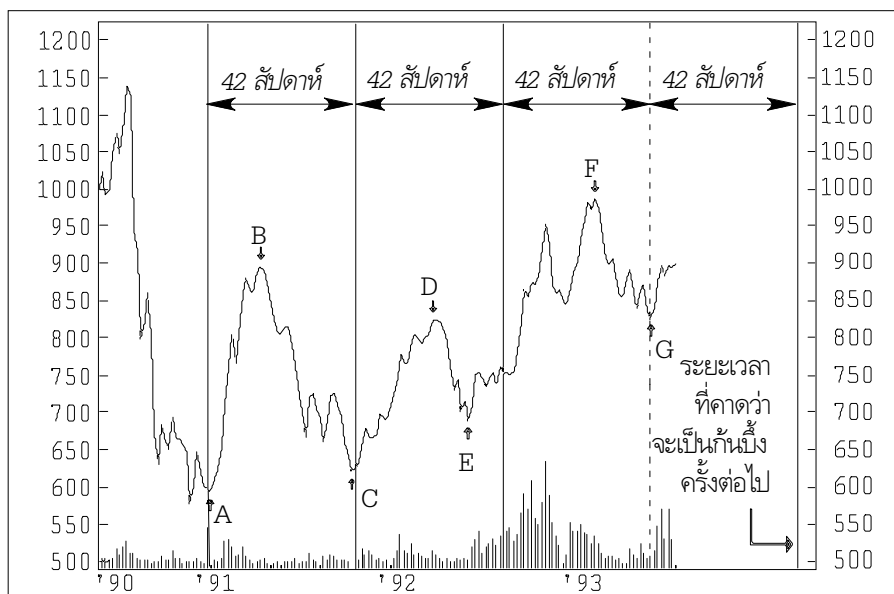
ทีนี้เราก็เริ่มวัดระยะเวลาจากจุดต่ำสุดไปหาจุดต่ำสุด จะเห็นว่าใน 3 รอบนั้น มีระยะเวลา 40, 33 และ 52 สัปดาห์ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 42 สัปดาห์ สำหรับจุดสูงสุดไปหาจุดสูงสุดมีระยะเวลา 49 และ 46 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.5 สัปดาห์ แต่เนื่องจากการวัดวัฏจักรจากจุดต่ำสุดไปหาต่ำสุด มีความน่าเชื่อถือดีกว่าจากจุดสูงสุดไปหาสูงสุด เราจึงเชื่อว่าตัวเลขเฉลี่ย 42 สัปดาห์น่าจะดีกว่า นอกจากนี้ ในกรณีตัวอย่างนี้ เราสามารถวัดจากจุดต่ำสุดไปหาจุดต่ำสุดได้ถึง 4 ครั้ง (A, C, E และ G) แต่วัดจากจุดสูงสุดไปหาสูงสุดได้แค่ 3 ครั้งเท่านั้น (B, D และ F) ดังนั้นการวัดจากจุดต่ำสุดไปหาต่ำสุดจะได้ตัวอย่างมากกว่า

ตามที่เราวัดมา ขณะนี้เราก็ได้ตัวเลขคร่าวๆแล้วว่าวัฏจักร เท่าที่วัดมา (ตัวอย่างนี้มีข้อมูลน้อยไปหน่อย ความจริงควรจะมากกว่านั้นนะครับ) มีระยะเวลาเฉลี่ยรอบละประมาณ 42 สัปดาห์ ทีนี้ก็ลองเอาระยะเวลาดังกล่าวมาลองใช้ดูกับข้อมูลจริงว่าพอใช้ได้หรือไม่

ในสมัยที่เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลยังไม่เฟื่องฟูนั้น คนส่วนใหญ่ใช้วิธีการเขียน chart ลงบนกระดาษ ดังนั้น การทดลองก็ยุ่งยากพอสมควร จึงมีการคิดค้นเครื่องมือวัดวัฏจักรอย่างง่ายขึ้น เรียกเครื่องมือนี้ตามผู้ค้นคิดคือ Stan Erlich ว่า Erlich cycle finder เครื่องมือนี้เป็นเหมือนเครื่องคาลิปเปอร์ (ไม่รู้เคยเห็นไหม มี 2 ขา ปากแหลมๆ ที่เอาไว้วัดของกัน นะครับ ยังพอหาดูได้ตามโรงกลึง หรือร้านขายเครื่องเหล็ก หรือ อะไหล่รถยนต์) แต่ Erlich Cycle Finder นี้มีหลายหัว ขยับเข้าออกได้เทียบกับ chart เพื่อดูว่าวัฏจักรยาวประมาณเท่าไร เมื่อขยับเข้าออก ระยะห่างระหว่างขา 2 ขา ในแต่ละหัว จะเท่ากันเสมอ ยังไม่เคยเห็นเครื่องมือนี้มีขายในเมืองไทย

แต่ปัจจุบันนี้ไม่ต้องใช้เครื่องมือนี้แล้วละครับ เพราะว่าโปรแกรมทางด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิคส่วนใหญ่ จะมีเครื่องมือ ช่วยหาวัฏจักรได้แบบเดียวกับ Erlich cycle finder ในตัวอยู่แล้ว ในที่นี้จะพูดถึงโปรแกรม MetaStock นะครับ เพราะเป็นที่นิยมใช้กันในเมืองไทย MetaStock มีเครื่องมือที่เรียก cycle finder ซึ่งสามารถเรียกได้ โดยการกดปุ่ม P เพื่อเรียก pointer ขึ้นมา แล้วกดปุ่ม C เพื่อเรียก cycle finder โปรแกรมจะถามว่าวัฏจักรรอบหนึ่งใช้เวลาเท่าใด ซึ่งในกรณีตัวอย่าง ของเราก็ใช้ 42 สัปดาห์ ก็เรากำหนดมาได้เท่านี้ครับ

MetaStock จะแสดงเส้นวัฏจักรเป็นช่วงๆ ช่วงละ 42 สัปดาห์ จากนั้นใช้ปุ่มลูกศรซ้ายขวา เลื่อนไปมาจนถึงจุดที่คิดว่ามัน ลงตัวได้ดีพอสมควร ถ้าหากไม่มีจุดที่ลงตัวได้ดี อาจจะไปปรับระยะเวลาของรอบวัฏจักรให้มากขึ้นหรือน้อยลงได้ โดยใช้ปุ่ม ลูกศรขึ้นหรือลง จะได้ผลดังแสดงในรูปที่ 13.10 ซึ่งจะช่วยพยากรณ์ถึงจุดต่ำสุดครั้งต่อไปของ SET index ได้

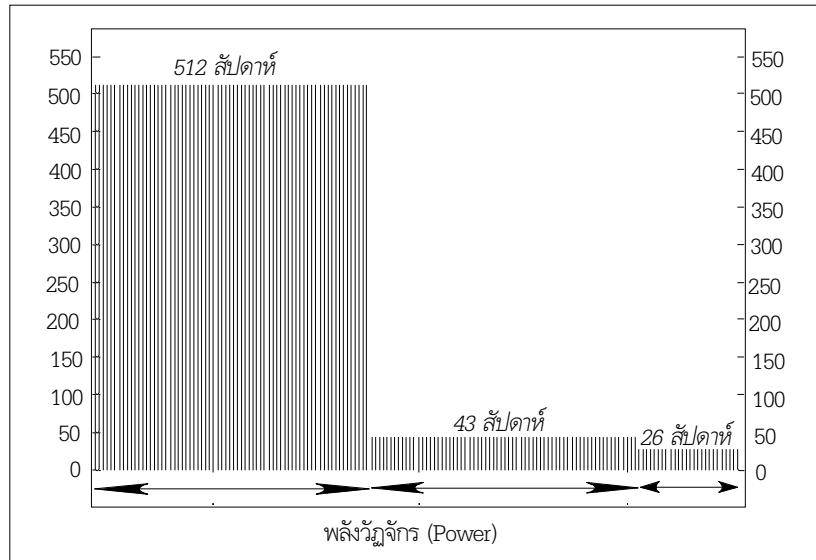

รูปที่ 13.10

การวัดด้วยสายตาอย่างง่าย ๆ เทียบกับการวัดทางสถิติ

เรามาลองดูสิว่า ที่เราทำมาแล้วได้ 42 สัปดาห์นี้ แม่นยำแค่ไหนเมื่อเทียบกับวิธีการคำนวณโดยวิธีทางสถิติ ซึ่งต้องอาศัย เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณ (จะใช้มือก็ได้ครับ ถ้ามีความอดทนพอ)

ใน MetaStock เองก็มีเครื่องมือทางด้านนี้อยู่เช่นกัน แม้ว่าจะค่อนข้างหายากไปสักหน่อย แต่ก็พอใช้ได้อยู่บ้าง เครื่องมือนั้นก็คือ Fourier transform ครับ ซึ่งมีตั้งแต่ version 2.5 เป็นต้นมา (จัดอยู่ในเครื่องมือประเภท indicator ครับ) Fourier transform ใน MetaStock จะคำนวณหาวัฏจักรที่สำคัญๆ (predominant cycles) มาให้จากข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งในที่นี้ MetaStock คำนวณออกมาได้ 3 วัฏจักร คือ 512 สัปดาห์, 43 สัปดาห์ และ 26 สัปดาห์ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 13.11

รูปที่ 13.11

MetaStock มีวิธีการแสดงผลการคำนวณที่ออกจะพิสดารอยู่สักหน่อย กล่าวคือในรูปที่ 13.11 นั้น จะเห็นเป็นแถบเส้นที่มีความสูงต่างๆกัน 3 แถบ แนวตั้งของกราฟแสดงจำนวนวัน (period) ของวัฏจักร ส่วนแกนนอนแสดงถึงพลังวัฏจักร (power) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างแน่นหนากับความสูงของคลื่น (amplitude) ครับ กล่าวคือ ถ้าคลื่นวัฏจักรมี amplitude สูง (ซึ่งหมายความว่าผลต่อราคามาก) ก็จะมี power สูงตาม

จะเห็นได้ว่าคลื่นขนาด 512 สัปดาห์ที่ MetaStock หามาได้นั้น มี power พอกับคลื่นขนาด 43 สัปดาห์เท่านั้น แต่รอบระยะเวลาต่างกันมากกว่า 10 เท่า ถ้าเราคิดเป็น power ต่อระยะเวลา (คือเอา power มาหารด้วยรอบระยะเวลา) จะพบว่าคลื่นขนาด 512 สัปดาห์นี้มี power ที่ส่งผลกระทบต่อในแต่ละวันน้อยมาก นอกจากนี้ จำนวนข้อมูลที่เรามีก็ไม่เพียงพอที่จะบอกได้ว่า คลื่นขนาด 512 สัปดาห์นั้นมันมีจริงหรือไม่ อันที่จริงแล้ว คลื่นขนาด 512 สัปดาห์นี้ MetaStock หามาได้ เพราะว่าเราไม่ได้ detrend ข้อมูล เพราะเห็นว่าแนวโน้มแม้จะมีบ้างแต่ก็ไม่รุนแรงนัก แต่ถ้าสังเกตจากข้อมูลให้ดีก็พบว่ายังพอมีแนวโน้มอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม คลื่นวัฏจักรอันนี้ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นของจริงหรือไม่

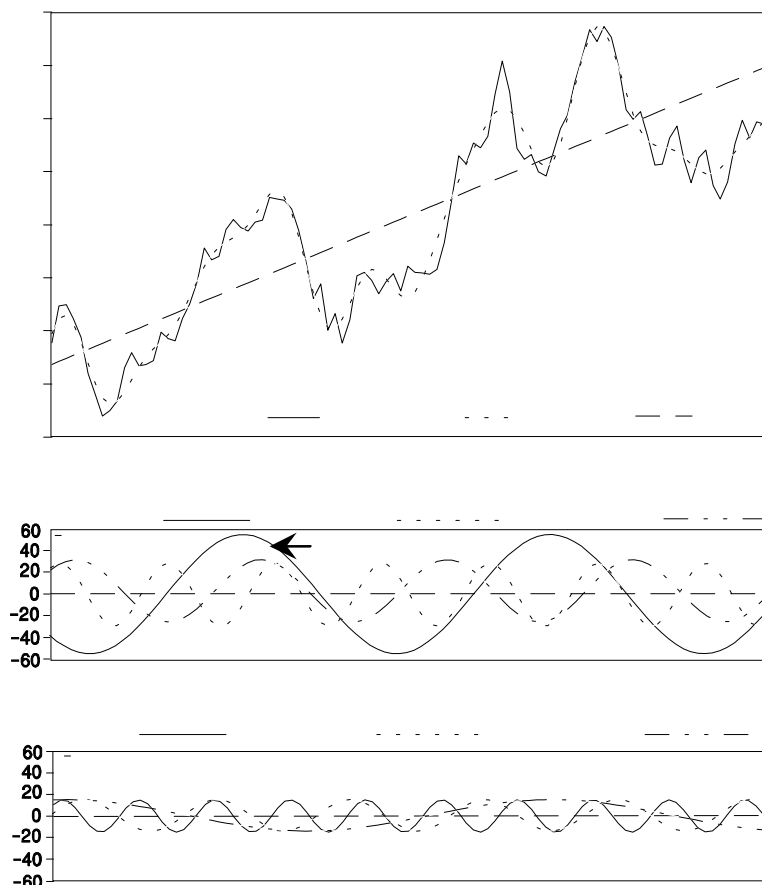
วัฏจักรอันถัดมา มีระยะเวลา 43 สัปดาห์ ซึ่งใกล้เคียงกับที่เราหาด้วยสายตา (42 สัปดาห์) มาก จะเห็นได้ว่าการวัดด้วยสายตาก็ให้ผลที่ไม่แตกต่างมากนัก ส่วนวัฏจักรอันสุดท้ายคือ 26 สัปดาห์ ซึ่งถ้าเราจะตั้งใจหาด้วยสายตาจริงๆก็พอทำได้เช่นกัน

รูปที่ 13.12 แสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณด้วยวิธี cyclical regression ซึ่งเป็นวิธีทางสถิติอีกวิธีหนึ่ง ที่ใช้หารอบวัฏจักรที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าวิธีนี้ค้นพบวัฏจักรขนาด 42 วันเช่นเดียวกับที่เราวัดด้วยสายตาเช่นเดียวกันครับ

การใช้วัฏจักรกับเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคอื่น ๆ

เอาละตอนนี้เรารู้วิธีการหาระยะเวลาของวัฏจักรอย่างง่าย ๆ แล้ว เราจะทำอะไรกับมันต่อไปกันดี แหมอย่างน้อยเราก็พอจะเดาได้บ้างล่ะครับว่า การเปลี่ยนแปลงของราคาจะอยู่แถวๆไหน เพียงแต่ว่าในทางปฏิบัติจริงๆแล้ว ราคามันไม่ได้เคลื่อนไหวเป็นวัฏจักรตรงเป๊ะเหมือนในทางทฤษฎี ดังนั้นมันก็ผิดพลาดได้บ้างประมาณ 15% อย่างที่ได้เรียนไปแล้ว

ทีนี้เราก็นำเอาวัฏจักรที่ได้นี้ มาเป็นตัวบอกระยะเวลาในการเปลี่ยนทิศทางของราคาอย่างคร่าวๆได้ ส่วนที่จะบอกว่าเมื่อไหร่แน่แน่นอนลงไปนั้น เราก็ต้องนำเอาเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคอื่นๆมาใช้ เช่นถ้าวัดตามรอบวัฏจักรแล้ว ราคาคควรจะขยับตัวขึ้นภายใน 2-3 อาทิตย์นี้ แต่ไม่รู้เมื่อไหร่แน่ เราก็ให้นำเอาเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคอื่นๆ เช่น RSI มาใช้ ถ้าเครื่องมือเหล่านั้นส่งสัญญาณว่ามีการเปลี่ยนทิศทาง คุณก็มีความมั่นใจได้มากขึ้นว่าการเปลี่ยนทิศทางน่าจะเกิดขึ้นจริง

รูปที่ 13.12

อันที่จริงคุณมีสองทางเลือก คือ คุณอาจจะใช้เครื่องมือที่ให้สัญญาณเร็ว เพื่อที่จะเข้าหรือออกก่อนที่จะถึงจุดครบรอบวัฏจักรจริง ซึ่งถ้าคุณผิด คุณก็อาจจะผิดได้ไม่นานหรือครบ เพราะถ้าตลาดวิ่งตามวัฏจักรเดิมมันก็ต้องถึงเวลาหมดรอบจนได้ อีกวิธีหนึ่งคือคุณใช้เครื่องมือที่ให้สัญญาณช้าหน่อย ซึ่งคุณอาจจะเข้าหรือออกจากตลาดช้าไปบ้าง (คือเข้าหลังจากที่ราคามันตีตัวขึ้นไปแล้ว) แต่คุณก็มีความมั่นใจมากขึ้นว่าคุณคงไม่พลาด ทั้งนี้การเลือกวิธีไหนนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับรสนิยมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับวัฏจักรความถี่ต่ำอันที่ถัดไปจากอันที่คุณกำลังเล่นอยู่ด้วย ว่ามีความรุนแรง (amplitude) ขนาดไหน และกำลังอยู่ในช่วงขึ้นหรือลง ถ้ามีความรุนแรงไม่มาก แสดงว่าตลาดกำลังอยู่ในช่วง cycle มากกว่า trend ซึ่งกรณีนั้น เครื่องมือประเภท indicators จะเหมาะกว่าประเภท trend following system แต่ถ้าตลาดอยู่ในช่วง trend มากกว่า cycle และเผชิญเป็น trend ขาขึ้นชะงักด้วย คุณอาจจะใช้พวกที่มันช้าหน่อย หรือพวก trend following system ได้ เนื่องจากต่อให้คุณเข้าช้า ผลของ trend จะช่วงเสริมกับ cycle ที่คุณหามาได้

นอกจากจะสามารถนำเอาเครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคมาผสมผสานกับวัฏจักรได้แล้ว การรู้รอบระยะเวลาของวัฏจักร ก็อาจจะช่วยให้เรานำมาประยุกต์ใช้ ในการหาระยะเวลาที่เหมาะสม ในการใช้คำนวณเครื่องมือทางเทคนิคต่างๆได้ด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไป

คลื่นวัฏจักรกับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่

ดังที่ได้อธิบายไว้ในบทก่อนๆ เกี่ยวกับระบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แล้ว คงจะยังพอจำกันได้ล่ะครับ ว่า Moving Average นั้นเป็นการกรองเอาความผิดปกติ (noise) ออกจากข้อมูลแบบหนึ่ง อันที่จริงแล้ว ในทางสถิติ เราถือว่า Moving Average เป็น Low-Pass Filter แบบหนึ่ง ที่เรียกว่าเป็น Low-Pass Filter เพราะว่าถ้าเราเอาข้อมูลมาทำค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ สมมติว่า 100 วัน เราจะพบว่า วัฏจักรที่มีความยาวคลื่นน้อยกว่า 100 วัน จะถูกกรองทิ้งออกไป อันเป็นผลเนื่องมาจากการคำนวณค่าเฉลี่ย ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีข้อมูลรายเดือน ซึ่งมีผลของฤดูกาล (สมมติว่าเป็นราคาทุเรียนแล้วกันครับ เห็นชัดดี) มาเฉลี่ยแบบเคลื่อนที่ 12 เดือน เราก็จะพบว่าตัวเลขค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 12 เดือนนี้ ไม่มีผลของฤดูกาลหลงเหลืออยู่เลย เพราะว่ามันเฉลี่ยกันไปทั้งปีหมดไปแล้ว

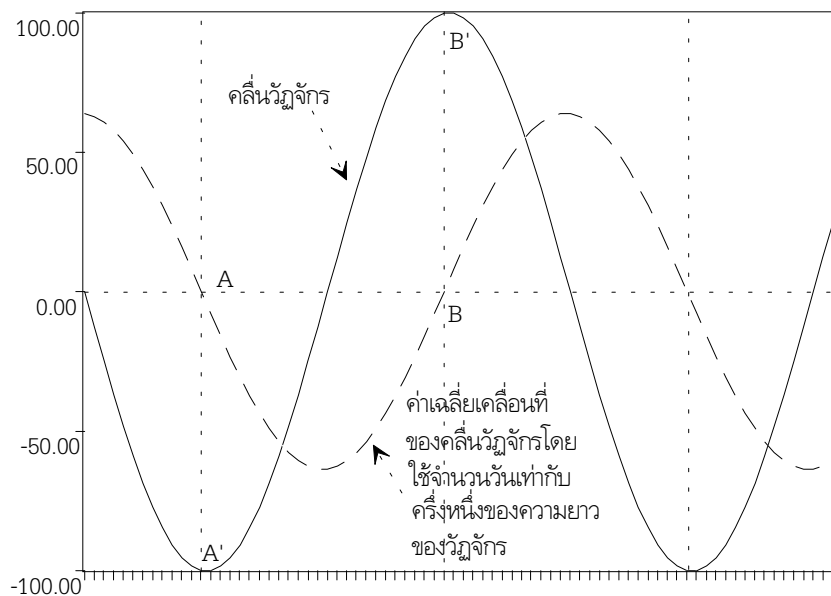
สิ่งที่ยังคงหลงเหลืออยู่ใน Moving Average คือ คลื่นวัฏจักรที่มีความยาวคลื่นมากกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ คงจะยังไม่ลืมนะครับว่า คลื่นที่มีความยาวคลื่นมาก จะมีความถี่ต่ำ ดังนั้น เราพูดอีกอย่างหนึ่งได้ว่า สิ่งที่ Moving Average ไม่ได้กรองทิ้งไป ก็คือ คลื่นที่มีความถี่ต่ำกว่านั่นเอง และนี่เป็นที่มาของคำว่า Low-Pass Filter ครับ

ถ้าจะพูดกันอย่างเคร่งครัดจริงๆ Moving Average ก็ไม่ได้กรองคลื่นที่มีความยาวคลื่นน้อยกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ออกไปได้ทั้งหมดหรอกครับ ยกตัวอย่างสักหน่อยแล้วกันนะครับ สมมติว่าเราคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 100 วัน ในข้อมูลที่มีวัฏจักรที่มีความยาวคลื่น 70 วันอยู่ด้วย เราจะพบว่า ในรอบ 100 วันที่เราทำการเฉลี่ย จะมีรอบวัฏจักรขนาด 70 วันอยู่ด้วย 1 รอบ กับอีก 30 วัน (เกือบรอบครึ่ง) แน่นนอนครับไอ้ที่ครบรอบนั้นมันหักล้างกันหมดไปแน่ละ แต่ไอ้เจ้า 30 วันที่เหลือ (ซึ่งอาจจะอยู่ที่หัวบ้าง ท้ายบ้าง แล้วแต่ Phase ของวัฏจักร 70 วัน) นั้นมันคงจะไม่ได้หักล้างกันหมดไปซะทีเดียว อย่างไรก็ตามผลของวัฏจักร 70 วันนี้ ก็ถูกกรองออกไปเยอะพอสมควรแล้ว การกรองสัญญาณจะสามารถกรองได้หมด ก็ต่อเมื่อระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ มีค่าเป็นจำนวนเท่า (multiple) ของคลื่นวัฏจักรเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าคำนวณค่าเฉลี่ย

เคลื่อนที่ 100 วัน ในข้อมูลที่มีวัฏจักรขนาด 50 วัน การเฉลี่ยเคลื่อนที่จะตัดผลของวัฏจักร 50 วันออกไปได้หมดจดทีเดียว (เพราะเฉลี่ย 100 วัน มันเฉลี่ย 50 วัน ไป 2 รอบ ซึ่งผลก็ยังหักล้างกันพอดี)

ที่นี่ เราจะลองเอา moving average มาทำอะไรกับข้อมูลราคาที่เราสนใจได้บ้าง สมมติว่าเรารู้แล้วว่าข้อมูลราคานั้น ประกอบด้วยวัฏจักรที่มีระยะเวลา 100 วัน ถ้าเราคำนวณ Moving Average ระยะเวลา 100 วันเท่ากับความยาวคลื่นของวัฏจักร ผลที่ได้จะหยาบๆ ก็โบแปงไคร้ๆ เพราะวัฏจักรมันหักล้างกันหมดไปพอดี อันที่จริงถ้าข้อมูลประกอบด้วยวัฏจักรขนาด 100 วันเพียงอย่างเดียว สิ่งที่คุณจะได้จากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ก็คือ ค่าเฉลี่ยของ 1 รอบวัฏจักร แล้วก็มีค่าคงที่แบบนั้นตลอดไป แต่ถ้าข้อมูลประกอบด้วยคลื่นวัฏจักรขนาด 100 วันกับวัฏจักรขนาด 200 วัน สิ่งที่คุณได้จาก 100-day Moving Average ก็คือคลื่นวัฏจักรขนาด 200 วัน สรุปแล้วก็คือการทำ Moving Average ที่มีระยะเวลาเท่ากับรอบวัฏจักร คงจะไม่ให้ผลอะไรแก่เรามากนัก

ที่น่าสนใจหน่อยคือการทำ Moving Average ที่มีระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร สมมติว่าวัฏจักรในข้อมูลเรา เป็นวัฏจักรขนาด 50 วันฉบับแท้และดั้งเดิม กล่าวคือมีความสมมาตรและสม่ำเสมอ ดังแสดงในรูปที่ 13.13 ถ้าเราคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขนาด 25 วัน (ครึ่งหนึ่งของรอบวัฏจักร) เราจะพบว่า ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นี้ จะวิ่งจากค่าบวกมาเป็น 0 เมื่อวัฏจักรกำลังพลิกตัวที่จุดต่ำสุดพอดี (จุด A และ A' ในรูปที่ 13.13) และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นี้จะวิ่งจากค่าลบมาเป็น 0 เมื่อวัฏจักรกำลังพลิกตัวที่จุดสูงสุดพอดี (จุด B และ B' ในรูป 13.13) ดังนั้น ถ้าหากค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่วิ่งจากลบเข้าหา 0 แสดงว่าราคาใกล้ที่จะถึงจุดยอดเต็มที และถ้าค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่วิ่งจากบวกเข้าหา 0 แสดงว่าราคาใกล้ที่จะถึงจุดต่ำสุดมากแล้วครับ

ปรากฏการณ์นี้ เราสามารถพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า Moving Average ขนาดครึ่งรอบวัฏจักร มี Phase-Lag เท่ากับ 90 องศาพอดี เมื่อเทียบกับตัววัฏจักร ทั้งนี้เพราะกว่าค่า moving average จะวิ่งเข้าหาจุด 0 ก็เป็นเวลาที Phase Angle ของวัฏจักรเท่ากับ 90 องศาพอดี (ถ้างง ลองย้อนกลับไปอ่านเรื่องการวัด phase angle อีกทีนะครับ)

ที่นี้ในโลกของความเป็นจริง ข้อมูลมันไม่ได้ประกอบด้วยวัฏจักรเดียว แต่อาจจะประกอบด้วยวัฏจักรจำนวนมาก ดังนั้น เราก็ต้องปรับปรุงสูตรของเราให้มันเข้ากับความเป็นจริงมากขึ้น วิธีการก็คือ คำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 2 อัน อันแรกมีระยะเวลาเท่ากับครึ่งหนึ่งของความยาววัฏจักร (เรียกว่า MA-Half แล้วกันนะครับ สั้นหน่อย) อันที่สองมีระยะเวลาเท่ากับความยาววัฏจักรพอดี (เรียกย่อๆว่า MA-Full) ในกรณีที่ข้อมูลประกอบด้วยหลายๆวัฏจักร การคำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่โดยใช้ระยะเวลาเท่ากับความยาววัฏจักรจะไม่ได้เส้นตรงที่ราบเรียบ แต่สิ่งที่ได้คือแนวโน้มหรือวัฏจักรอื่นๆที่มีความยาวคลื่นมากกว่าอันที่เรากำลังตามอยู่ ส่วนวัฏจักรที่มีความยาวคลื่นน้อยกว่าก็จะถูกกรองออกไป

ที่นี้เราก็ใช้สูตรเดิมครับ คือ ถ้า MA-Half ตัด MA-Full จากข้างบนลงข้างล่างจะเป็นสัญญาณซื้อ และถ้า MA-Half ตัด MA-Full จากข้างล่างขึ้นข้างบน เป็นสัญญาณขาย จะเห็นว่าการให้สัญญาณจะตรงกันข้ามกับสัญญาณของ Double Moving Average นะครับ กล่าวคือ แทนที่ตัดขึ้นจะซื้อ กลับขาย และแทนที่ตัดลงจะขาย กลับซื้อ

วัฏจักรกับ Momentum

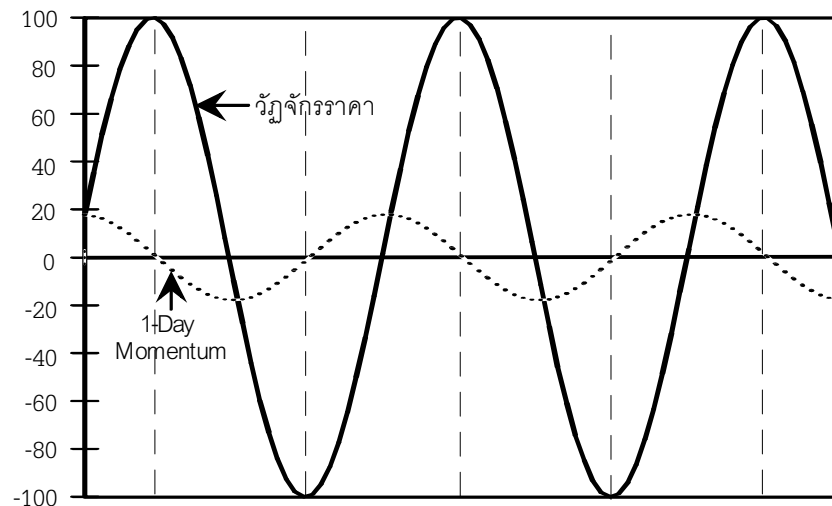
หลักการโดยทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีวัฏจักร จะนิยมใช้ระยะเวลาในการคำนวณเครื่องชี้เท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร แต่ก็มีข้อยกเว้นบ้างเหมือนกัน และ Momentum ก็เป็นข้อยกเว้นอันหนึ่ง

อย่างที่ได้อธิบายไว้ในบทก่อนๆแล้ว ว่า n-day Momentum วัดได้จากอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาวันนี้ กับราคาเมื่อ n วันที่ผ่านมา ถ้ามองแบบนี้แล้ว จะพบว่า อันที่จริงแล้ว Momentum ก็เป็นเหมือนกับการวัดแรงเร่งหรือแรงเฉื่อยของราคานั่นเอง ซึ่งข้อดีของมันก็คือมันจะเคลื่อนไหวรวดเร็วกว่าราคา และสามารถเตือนถึงการเปลี่ยนแนวโน้มได้ก่อนที่ราคาจะเปลี่ยนแนวโน้มจริงๆ

เราเริ่มจากตัวอย่างในการวัด Momentum ระยะเวลา 1 วัน ซึ่งมันก็เท่ากับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาวันนี้กับราคาเมื่อวานนี้นั่นเอง เราจะพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคานี้เป็น phase lead ราคาอยู่ 90 องศา ดังแสดงไว้ในรูปที่ 13.14 กล่าวคืออัตราการเปลี่ยนแปลง (ไม่นับเครื่องหมายนะครับ) จะน้อยที่สุด (เข้าใกล้ 0) ในตอนที่ราคาหักหัวเปลี่ยนทิศทาง ดังนั้น ถ้ายึดตามแนวความคิดนี้ เมื่อ 1-Day Momentum วิ่งจากบวกไปเป็น 0 เป็นเวลาที่ควรจะขาย เพราะอัตราการเพิ่มขึ้นใกล้จะติดลบแล้ว และถ้า 1-Day Momentum วิ่งจากลบไปเป็น 0 ก็เป็นเวลาที่ควรจะซื้อ แต่ในโลกของความเป็นจริงแล้ว มันไม่ง่ายอย่างนั้นหรอกครับ เดียวจะเล่าให้ฟังว่าทำไม

ที่นี้ ลองคิดกันเล่นๆต่อไป ถ้าหากเราใช้เวลาในการคำนวณ Momentum สูงขึ้น เราจะพบว่า phase lead ของ Momentum จะเริ่มลดลง จนกระทั่งถึงจุดที่จำนวนวันในการคำนวณ Momentum เท่ากับครึ่งรอบวัฏจักรแล้ว Momentum จะไม่เป็น phase lead อีกต่อไป กล่าวคือมันจะไม่วิ่งเร็วไปกว่าราคาแล้วแต่จะมีความเร็วเท่ากับราคาพอดี ซึ่งถึงจุดนี้ Momentum ก็แทบจะไม่มี ความหมายเหลืออยู่เลย เพราะมันคงไม่สามารถให้สัญญาณเตือนล่วงหน้าที่ดีได้แล้ว

ทำไม Momentum ที่มีระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร ถึงวิ่งเร็วเท่ากับราคา บางท่านอาจจะยังสงสัย คำตอบก็คือ Momentum n วัน จะมีการเคลื่อนไหวเหมือนกับ N-day moving average ของ Momentum 1 วัน และก็เท่ากับ Momentum 1 วันของ N-day Moving Average ของราคา ฟังแล้วเป็นงง แต่จริงๆแล้วเป็นเรื่องของการคำนวณง่ายๆครับ

รูปที่ 13.14

สมมติว่าราคาในรอบ 4 วันที่ผ่านมาเท่ากับ a, b, c และ d ตามลำดับ Momentum 3 วัน ณ วันที่ 4 ก็เท่ากับ

$$3\text{-day Momentum} = d - a$$

ทีนี้ถ้าเราคำนวณ 3-day moving average ของ momentum 1 วันจะเท่ากับ

$$\begin{aligned} 3\text{-Day MA of 1-Day Momentum} &= [(b-a) + (c-b) + (d-c)]/3 \\ &= (d-a)/3 \end{aligned}$$

และ 1-day momentum ของ 3-day Price MA

$$\begin{aligned} 1\text{-Day Momentum of 3-Day MA} &= [(b+c+d)/3 - (a+b+c)/3] \\ &= (d-a)/3 \end{aligned}$$

จะเห็นว่าทั้งสามตัวเกือบจะเหมือนกัน ต่างกันแค่เรื่องของ scaling คือ n-day momentum จะมีค่าเป็น n เท่าของ n-day moving average of 1-day momentum แต่ในเรื่องของการเคลื่อนไหวแล้ว จะเคลื่อนไหวเหมือนกัน

ทีนี้ เราได้พูดไปแล้วว่า 1-day momentum จะมี phase lead กับราคาเท่ากับ 90 องศา (ยังจำได้รีเปล่า) คราวนี้ถ้าเราเอา 1-day momentum มาคำนวณ moving average ขนาดเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร ซึ่งเป็น phase lag ขนาด 90 องศาเหมือนกัน ผลก็คือ มันหักล้างกันหมดไป ดังนั้น เราจึงสรุปได้ว่า n-day moving average of 1 day momentum นั้น มีการเคลื่อนไหวรวดเร็วเท่ากับราคา (ภาษาสถิติเรียกว่า in phase กับราคา)

แต่เนื่องจากเราเพิ่งพิสูจน์กันไปตะกี้เอง ว่า n-day moving average ของ 1-day momentum มีการเคลื่อนไหวเหมือนกับ n-day momentum ดังนั้น เราจึงสรุปได้เหมือนกันอีกว่า momentum ที่มีระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร จะไม่เป็น leading indicator อีกต่อไป และถ้าใช้จำนวนวันมากกว่าครึ่งรอบวัฏจักรแล้ว แทนที่จะได้ leading indicator กลับจะได้ lagging indicator ที่ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

ดังนั้น จำนวนวันที่ใช้ในการคำนวณ Momentum ควรจะต้องน้อยกว่าครึ่งรอบวัฏจักร ยิ่งน้อยเท่าไร ความเร็วของ Momentum ในการบอกสัญญาณก็มากขึ้นเท่านั้น แต่พอเราใช้จำนวนวันที่น้อยมากๆ คือ 1 วัน มันก็จะมีข้อเสียตรงที่ว่า Momentum มันจะแกว่งมากเหลือเกิน จนเราแทบจะดูอะไรไม่ออก และสัญญาณก็จะน่าเชื่อถือน้อยลง เนื่องจากการแกว่งที่รุนแรง

บางท่านอาจจะบอกว่า ถ้ามันแกว่งซิกแซกมากนัก ก็คำนวณค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของมันสิ มันจะได้แกว่งน้อยลงเพราะการเฉลี่ยเคลื่อนที่ช่วยกรองสัญญาณได้ไม่ใช่หรือ ใช่ครับ แต่อย่าเพิ่งลืมนิดครับว่า N-day moving average ของ 1-day momentum จะมีการเคลื่อนไหวเหมือนกัน N-day momentum ดังนั้น ถ้าคุณอยากให้มีมันแกว่งช้าลง แทนที่จะต้องมานั่งเฉลี่ยเคลื่อนที่ให้เมื่อยตุ้ม ใช้จำนวนวันในการคำนวณ Momentum ให้มันเยอะหน้อยก็สิ้นเรื่อง

ส่วนที่ว่าจะใช้จำนวนวันเท่าไรจึงจะเหมาะสมนั้น พุดยากเหมือนกันครับ เราบู้แต่ขอบเขตว่า จำนวนวันควรจะต้องมากกว่า 1 พอสมควร เพื่อไม่ให้มันแกว่งจนดูไม่รู้เรื่อง และมันควรจะต้องน้อยกว่าครึ่งรอบวัฏจักรพอสมควร เพื่อให้มีผลในการเป็น leading indicator แต่ค่าที่เหมาะสมนั้น คงจะต้องใช้วิธีทดลองเอาครับ

วัฏจักรกับ Relative Strength Index (RSI)

บททวนความจำนะครับ ว่า RSI คำนวณมาจาก $100 \left[\frac{U}{U + D} \right]$ โดยที่ U และ D คือค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของส่วนต่างของราคาปิดที่สูงกว่าวันก่อน และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของส่วนต่างของราคาปิดที่ต่ำกว่าวันก่อน ตามลำดับ จำนวนวันที่ใช้ในการทำค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่ง Wilder แนะนำไว้คือ 14 วัน แต่ถ้าเรารู้ว่าวัฏจักรมีความยาวกี่วัน เราสามารถนำมาปรับปรุงจำนวนวันให้เหมาะสมขึ้นได้

ถ้าเราพิจารณาให้ดี ๆ จะพบว่า U กับ D นั้น ความจริงมันก็เป็น Momentum ประเภทหนึ่ง เพราะมันวัดจากส่วนต่างของราคาปิดวันนี้กับเมื่อวานนี้ ซึ่งก็คล้ายกับ 1-period momentum นั่นเอง เราได้พูดถึง Momentum ไปเมื่อตะกี้เอง ว่า 1-period momentum จะเป็น phase lead อยู่ 90 องศา แล้วเราก็พูดไปก่อนหน้านี้ในเรื่องเกี่ยวกับ Moving Average ด้วยว่า Simple Moving Average ที่มีระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร จะเป็น phase lag อยู่ 90 องศาเหมือนกัน ดังนั้น RSI ที่มีระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร ก็น่าจะไม่ lead และไม่ lag เพราะทั้งสองส่วนมันจะเจ้ำกันพอดี ใช่ไหมครับ

เกือบใช่ครับ แต่ความจริงแล้ว วิธีการเฉลี่ยเคลื่อนที่ ซึ่ง Wilder แนะนำนั้น ไม่ใช่ Simple Moving Average นะครับ สัจธรรมข้อนี้อาจจะเห็นไม่ชัดนัก แต่ถ้าเราพิจารณาให้ดี ๆ จะพบว่าวิธีการเฉลี่ยเคลื่อนที่ของ U และ D ใน RSI นั้น อันที่จริง

มันเป็น Exponential Moving Average แบบหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีความไวมากกว่า Simple Moving Average (แม้ว่า ในทางทฤษฎีแล้ว เวลาเราคำนวณ Exponential Moving Average เราจะพยายามกำหนดค่า Smoothing Constant จาก จำนวนวัน โดยให้มีผลในการกรองใกล้เคียงกับ Moving Average ก็ตาม) ดังนั้น ในโลกของความเป็นจริง Exponential Moving Average เองเป็น phase lag ไม่ถึง 90 องศาหรอกครับ ผลสรุปก็คือ RSI จะมีความสามารถในการเป็น leading indicator อยู่บ้างพอสมควร ถ้าเราเลือกจำนวนวันที่ใช้ในการคำนวณ RSI เท่ากับครึ่งหนึ่งของรอบวัฏจักร และนั่นเป็นเหตุผลหนึ่งที่ว่า ทำไมเราจึงมีโอกาสที่จะเห็น divergence ระหว่าง RSI กับราคาได้

ที่นี้บางท่านอาจจะแย้งว่า ถ้าอย่างนั้น เราใช้ระยะเวลาน้อยกว่าครึ่งรอบวัฏจักรไม่ดีกว่าหรือ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราใช้ระยะเวลาเท่ากับ 1/4 รอบวัฏจักร Moving Average จะเป็น phase lag แค่ 45 องศาเท่านั้น เมื่อรวมกับ phase lead ขนาด 90 องศา ของ 1-period momentum แล้ว เราจะได้ RSI ที่เป็น leading indicator ที่เร็วขึ้นมาก เพราะจะเป็น phase lead ขนาด 45 องศาเมื่อเทียบกับราคา

ก็ถูกระครับ ถ้าคุณทำแบบนั้น คุณได้ RSI ที่ให้สัญญาณ divergence เร็วขึ้น แต่อย่าลืมนะครับว่า RSI ไม่ได้มีไว้ดู divergence อย่างเดียว อันที่จริง หลักการสำคัญอันหนึ่งของ RSI คือเรื่องของการใช้ Overbought/Oversold ในการตัดสินใจซื้อขาย divergence เป็นเพียงแค่สัญญาณเตือนให้ระวังตัว ซึ่งบางท่านอาจจะใช้เป็นสัญญาณให้ระบายของบางส่วนไปก่อนก็ได้ และถ้าคุณจะใช้หลักการเกี่ยวกับ Overbought/Oversold แล้วละก็ คุณจะพบว่า RSI ที่ใช้จำนวนวันน้อยกว่าครึ่งรอบวัฏจักร จะให้สัญญาณ Overbought/Oversold ที่ไม่ค่อยดีเท่าไรนัก

ลองย้อนกลับไปดูสูตรการคำนวณ RSI นะครับ เรารู้ว่าค่า RSI อยู่ในช่วงระหว่าง 0 กับ 100 RSI จะเท่ากับ 0 ถ้า $U=0$ ซึ่งนั่นหมายความว่าตลอดระยะเวลาจำนวนวันที่ใช้คำนวณ RSI นั้น หุ่นไม่ได้ขึ้นเลย ตกตลอด และ $RSI=100$ ถ้า $D=0$ ซึ่งหมายถึงหุ่นขึ้นตลอด ไม่มีตกเลย ที่นี้สมมติว่าถ้าราคาเป็นคลื่นวัฏจักรขนาด 20 วัน เราจะพบว่าเมื่ออยู่ 10 วันที่หุ่นขึ้นตลอด และอีก 10 วันที่หุ่นลงตลอด ถ้าเราใช้ระยะเวลาเท่ากับ 10 วันในการคำนวณ RSI เราจะพบว่า RSI จะอยู่ที่ 0 ในช่วงที่หุ่นลงตลอด และจากนั้นจะค่อยๆขยับตัวขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงช่วงที่หุ่นขึ้นตลอด 10 วัน จะได้ RSI เท่ากับ 100

แต่ถ้าเราใช้ระยะเวลาในการคำนวณ RSI น้อยกว่า 10 วัน สมมติว่า 5 วัน เราจะพบว่าในช่วงที่ $RSI=0$ ติดต่อกันเยอะมาก เพราะ RSI จะเท่ากับ 0 เมื่อหุ่นตกติดต่อกัน 5 วัน แต่หุ่นตกติดต่อกันจริงๆ 10 วัน ดังนั้น RSI จะกระจุกตัวอยู่ที่ระดับ 0 นานถึง 5 วัน ในทางกลับกัน เราจะพบว่า RSI ก็กระจุกตัวอยู่ที่ 100 อยู่ยาวนานถึง 5 วันเหมือนกัน ดังนั้น ถ้าเราใช้จำนวนวันในการคำนวณ RSI น้อยเกินไป แม้ว่ามันจะเร็วขึ้น แต่มันก็จะเร็วเกินไป เผลอเดียวเดียว Overbought แล้ว เผลออีกเดียวเดียว Oversold อีกแล้ว และในช่วงที่มันกระจุกตัวอยู่ที่ 100 หรือ 0 นั้น มันแทบจะให้สัญญาณ divergence ไม่ได้เลย เนื่องจากความที่มันกระจุกตัวอยู่นั่นเอง

ในทางกลับกัน ถ้าเราใช้ระยะเวลาในการคำนวณ RSI ยาวเกินไป (เกินกว่าครึ่งรอบวัฏจักร) ผลที่ได้ก็คือ RSI จะเคลื่อนไหวช้ากว่าหรือใกล้เคียงกับการเคลื่อนไหวของราคา ซึ่งคุณจะมีโอกาสเห็น divergence ได้ยากมาก ในขณะเดียวกัน มันก็จะให้สัญญาณ Overbought/Oversold ช้าด้วย และถ้าคุณเลือกระยะเวลายาวเกินไปมากๆ คุณอาจจะเห็น RSI อยู่ใน ช่วง Overbought/Oversold แค่แป๊บเดียว ทำไมเธอครับ ลองมาดูกัน

ตามตัวอย่างเมื่อตะกี้ สมมติว่าราคาเคลื่อนไหวเป็นวัฏจักรขนาด 20 วัน ถ้าคุณใช้ RSI ขนาด 15 วัน หมายความว่า ราคาต้องตกติดต่อกัน 15 วัน RSI ถึงจะมีค่าเป็น 0 แต่เหตุการณ์นี้ไม่เกิดขึ้น เพราะวัฏจักรจะวิ่งลงติดต่อกันแค่ 10 วัน และจากนั้นจะวิ่งขึ้น ดังนั้น RSI ของคุณจะไม่มีวันถึง 0 หรือ 100 ได้เลย นอกจากนั้น อย่าว่าแต่ถึง 0 หรือ 100 เลย ถ้าคุณเลือกระยะเวลานานเกินไปจริงๆ มันอาจจะไม่วิ่งไปถึง 70/30 zones เลยก็เป็นไปได้

เราอาจจะใช้แนวความคิดนี้ในการปรับค่า RSI ที่เหมาะสม แม้ว่าเราจะไม่รู้ระยะเวลาวัฏจักรเลยก็ได้ กล่าวคือ ถ้าระยะเวลาในการคำนวณ RSI ที่คุณใช้ มันทำให้ RSI วิ่งช้าเกินไป และไม่ค่อยจะไต่ไปแถว Overbought/Oversold zones เลย คุณก็พอจะรู้ได้ว่า คุณใช้จำนวนวันในการคำนวณ RSI มากเกินไป และควรจะลดจำนวนวันลง ในทางตรงกันข้าม ถ้า RSI ของคุณวิ่งเร็วเกินไปจน 100 หรือ 0 แล้วจะจุกตัวอยู่นานเกินไป คุณก็ควรจะรู้สึกตัวว่าใช้จำนวนวันในการคำนวณ RSI น้อยเกินไป แล้วค่อยๆปรับ จนกระทั่ง RSI มีการกระจายตัวในช่วง 0-100 ที่เหมาะสม

วัฏจักรกับ Stochastic

คล้ายกันกับในกรณีของ RSI มากครับ สูตรที่เหมาะสมก็ยังคงเป็น ครึ่งรอบวัฏจักรเหมือนเดิม แต่คราวนี้ เนื่องจาก Stochastic เป็นเครื่องมือสำหรับการซื้อขายในระยะเวลาค่อนข้างสั้น และเหมาะสำหรับตลาดที่ค่อนข้างเคลื่อนไหวแบบ sideway ดังนั้น วัฏจักรที่จะนำมาใช้ควรจะเป็นวัฏจักรขนาดสั้น หรืออาจจะเป็นวัฏจักรที่เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วคราว แต่ว่าสามารถสะท้อนการเคลื่อนไหวของราคาได้ ซึ่งในกรณีนี้เครื่องมือการวัดวัฏจักรที่เหมาะสมควรจะเป็นประเภท Maximum Entropy Spectral Analysis ซึ่งการคำนวณจะยุ่งยากหน่อย แต่ก็มีโปรแกรมสำเร็จรูปขายอยู่เหมือนกัน ก็พอจะหามาใช้ได้ ถ้ามีกะตั้งค์

บททวนสูตร Stochastic ชะหน่อยว่ามันคำนวณมาจาก $(C - Li) / (Hi - Li)$ พุดง่ายๆก็คือ ราคาปิดในวันนี้ อยู่ในช่วงไหน $(C - Li)$ เมื่อเทียบกับช่วงราคาที่ผ่านมาในรอบ i วัน $(Hi - Li)$ ค่าของ Stochastic จะอยู่ในช่วง 0 (เมื่อราคาปิด ณ ระดับต่ำสุดในรอบ i วันที่ผ่านมา) ถึง 100 (เมื่อราคาปิด ณ ระดับสูงสุดในรอบ i วันที่ผ่านมา) George Lane เสนอจำนวนวันที่เหมาะสมในการคำนวณ Stochastic ที่ 5 วัน

สมมติก่อนนะครับ ว่า Hi กับ Li วัดจากราคาปิดสูงสุดและต่ำสุดในรอบ i วัน เราจะพบว่า อันที่จริงแล้ว ถ้าหากเราใช้จำนวนวันในการคำนวณ Stochastic เท่ากับ ครึ่งรอบวัฏจักร ตัว Stochastic เองจะมีความเร็วเท่ากับราคาพอดี ทำไม่เหวอครับ สมมติว่าวัฏจักรมีขนาด 20 วัน (ลง 10 วัน และขึ้นอีก 10 วัน) เราจะพบว่า Stochastic 10 วัน (ครึ่งรอบวัฏจักร) มีค่าเท่ากับ 0 ที่ระดับราคาต่ำสุดพอดี เพราะว่าโอกาสที่ราคาจะต่ำลงเรื่อยๆ (make a lower low) ติดต่อกันมีแค่ 10 วันใน 1 รอบวัฏจักร และเราวัด Stochastic โดยใช้ระยะเวลา 10 วันพอดี หลังจากนั้น Stochastic จะเริ่มผงกหัวขึ้นตามราคา จนถึงจุดที่ราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ 10 วันติดกัน Stochastic จะเท่ากับ 100 พอดี

แต่ในความเป็นจริง เราไม่ได้วัด Hi กับ Li จากราคาปิดสูงสุดต่ำสุดในรอบ i วัน แต่เราวัดจากราคาที่สูงที่สุดของราคาสูงสุดในแต่ละวัน กับราคาที่ต่ำที่สุดของราคาต่ำสุดในแต่ละวัน ดังนั้น Stochastic จริงๆ อาจจะเคลื่อนไหวเร็วกว่าหรือช้ากว่า

ราคาก็ได้ ขึ้นอยู่กับการเคลื่อนไหวของราคาในแต่ละวัน แต่ถ้าเราสมมติว่าราคาจะมีการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องตามวัฏจักรจริงๆ ก็พอจะกล่อมแก้มได้ว่า Stochastic ที่ใช้จำนวนวันเท่ากับ ครึ่งรอบวัฏจักร จะเคลื่อนไหวใกล้เคียงกับการเคลื่อนไหวของราคา

ด้วยสาเหตุนี้ ประกอบกับการพยายามอิงหลักการของ Overbought/Oversold ทำให้นักวิเคราะห์ทางวัฏจักรบางคน อย่าง John Ehlers แนะนำให้ใช้ระยะเวลาในการคำนวณ Stochastic เท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร เพราะราคาจะไม่กระจุกตัวมากเกินไปและไม่ห่างจาก Overbought/Oversold zone เกินไป (คล้ายๆกับกรณีของ RSI) อย่างไรก็ตามแนวคิดแบบนี้ ลืมพิจารณาหลักสำคัญอันหนึ่งของ Stochastic กล่าวคือ เครื่องมือนี้ ถูกสร้างขึ้นมาสำหรับตลาด sideway ที่เราจะต้องเข้าเร็วออกเร็ว ดังนั้น แนวความคิดของ Ehlers จะเหมาะสำหรับวัฏจักรที่มีระยะเวลายาวพอสมควร และการเคลื่อนไหวของราคาในแต่ละวันไม่ค่อยรุนแรงนัก

แต่ในตลาดที่เคลื่อนไหวรวดเร็วและรุนแรง และรอบวัฏจักรค่อนข้างสั้น การใช้ระยะเวลาเท่ากับครึ่งรอบวัฏจักร จะทำให้เราเคลื่อนไหวช้าเกินไป เนื่องจากตัว Stochastic จะเคลื่อนไหวเร็วเท่ากับราคา แต่สัญญาณของ Stochastic จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการตัดเส้นเฉลี่ยของมัน ซึ่งมักจะเกิดขึ้นหลังจากที่ Stochastic วกตัวกลับแล้ว ดังนั้น เราจะช้ากว่าเดิม และออกช้ากว่าเดิม ถ้าการเคลื่อนไหวของราคารวดเร็ว เราอาจจะเข้าหรือออกไม่ทันตามสัญญาณได้ ในกรณีนี้ เราควรจะยอมให้ราคากระจุกตัวได้บ้าง เพื่อให้สัญญาณเร็วขึ้น โดยการใส่ระยะเวลาที่อาจจะต่ำกว่าครึ่งรอบวัฏจักรเล็กน้อย แต่ทั้งนี้ต้องคอยดูด้วยว่า การกระจุกตัวจะต้องไม่มีมากเกินไป

การวิเคราะห์แผนภูมิ แบบแท่งเทียนเบื้องต้น Introduction to Candlestick Charting

บทที่ 14

ความเป็นมา

วิธีการวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียนญี่ปุ่น (Japanese Candlestick Charting) เป็นวิธีการวิเคราะห์ทางเทคนิควิธีหนึ่ง ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น และค่อยๆแผ่อิทธิพลไปยังประเทศใน

กลุ่มตะวันตก (ญี่ปุ่นได้ดูแลการค้าตามฟอรัมคริบ) และเริ่มเป็นที่นิยมกันมากขึ้นในเมืองไทยขณะนี้ ซึ่งวิธีดังกล่าวมีข้อดีในแง่ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลยาวมากนัก เหมาะสำหรับการอธิบายแนวโน้มสั้นๆ เนื่องจากรูปแบบต่างๆส่วนใหญ่ ประกอบด้วยข้อมูล เพียงไม่กี่วันเท่านั้น และสามารถนำมาใช้ประกอบกับวิธีการวิเคราะห์ทางเทคนิคของค่ายตะวันตกแบบอื่นๆได้

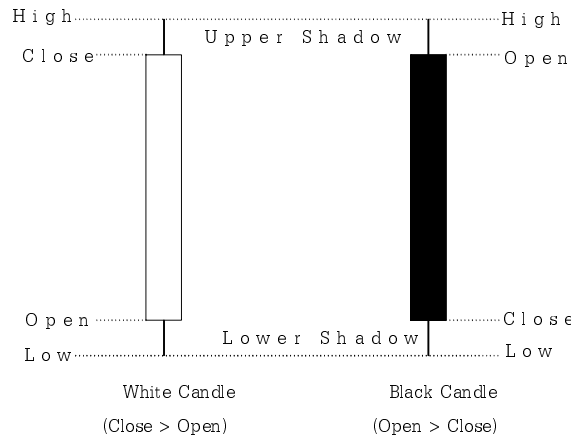
แผนภูมิแบบแท่งเทียนนี้มีประวัติย้อนหลังมากกว่า 200 ปีเสียวนะครับ ว่ากันว่า คนที่เป็นต้นแบบของวิธีการวิเคราะห์แบบนี้คือนาย Munehisa Homma แก่เป็นลูกคนรวยย่ำปักที่เดียวละครับ รวยจนเป็นที่กล่าวขวัญกันว่า ฝันอยากเป็นอะไรก็เป็นฝันไปเหอะ แต่อย่าฝันว่าจะรวยแบบ ครอบครัว Homma เลย ยากส์

ความจริง Munehisa Homma นี้แก่เป็นลูกคนสุดท้อง แต่ความที่เก้งก้างเหลือหลาย ก็เลยได้ควบคุมกิจการของที่บ้าน ในสมัยนั้น หนึ่งในกิจการของคนรวย ก็ไม่พ้น การค้าข้าวนี้แหละ ความที่กิจการของแกใหญ่โต ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคาข้าวก็เป็นเรื่องจำเป็น แกเล่นเก็บข้อมูลย้อนหลังไปหลายสิบปีเสียวนะครับ แล้วก็เริ่มค้นคิดระบบที่จะวิเคราะห์จิตวิทยาของการซื้อขายและกำหนดราคาข้าว ความจริงเทคนิคพวกนี้ก็ค่อนข้างจะเก็บกันเป็นความลับนะครับ (บอกได้ไง สูตรใครก็สูตรใครซี) แต่ก็ยังดี ที่ในช่วงชีวิตของแกนี้ ยังอุตส่าห์เขียน หนังสือมา 2 เล่ม คือ Sakata Henso และ Soba Sani No Den ซึ่งกลายมาเป็นแบบแผน ที่พัฒนากันขึ้นมาจนกลายเป็น Candlestick Charting อย่างทุกวันนี้

ในบทนี้ เราจะพูดถึงวิธีการสร้างแผนภูมิแบบแท่งเทียน ตลอดจนความหมายของแท่งเทียนเบื้องต้น ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานให้สามารถเข้าใจรูปแบบที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น

การเขียนกราฟแบบแท่งเทียน

เราลองนึกถึงการวาดกราฟ สำหรับวิเคราะห์ทางเทคนิคทั่วไปก่อนนะครับ ก็ Bar Chart ที่เราเรียนกันในบทที่ 2 ใจครับ ยังจำได้ปะ เข้าทบทวนนิดหน่อย ตามปกติตัว Bar จะแสดงให้เห็นถึงพิสัย หรือ ช่วงการเคลื่อนไหวของราคา จากต่ำสุดไปหาสูงสุดของวัน โดยมีราคาปิดแต้มเป็นตั้งอยู่ทางขวามือ และราคาเปิดแต้มเป็นตั้งอยู่ทางซ้ายมือ

รูปที่ 14.1

ในแผนภูมิแบบแท่งเทียนนั้น ก็คล้ายๆกัน เพียงแต่ว่าแทนที่จะเขียนเป็นแค่ Bar แท่งเดียว เราจะแยก ออกเป็น 2 ส่วน ตามรูปที่ 14.1 คือ

1. ส่วนของตัวเทียน (Real Body) ซึ่งเป็นแท่งสี่เหลี่ยมแสดงช่วงระหว่างราคาเปิดและราคาปิด วันไหนที่ราคาปิด สูงกว่าราคาเปิด (แสดงว่าตลาดน่าจะดี) จะเขียนตัวเทียนเป็นแท่งสีขาว (ความจริงในสมัยก่อน เขาเขียนด้วยหมึกแดง แต่เขียนเป็นแท่งกลวง ก็เลยเห็นเป็นสีขาวกรอบแดง สีแดง อังอัง นี้ถือเป็นสิดีและเป็นมงคลนะครับ) แต่วันไหนที่ราคาปิดต่ำกว่าราคาเปิด (จัดว่าตลาดไม่ค่อยดีเท่าไร) จะเขียนแท่ง เทียนด้วยสีดำ และระบายแท่งเทียนทึบ (ไว้ทุกข้มันซะเลย)
2. ส่วนของไส้เทียน (Shadow) ซึ่งแสดงเป็นเส้นโผล่ขึ้นมาจากตัวเทียนทั้งด้านบนและด้านล่าง ไส้เทียนนี้แสดงถึงพิสัยหรือ ช่วงราคาจากต่ำสุด ไปถึงสูงสุด ของตลาดวันนั้น ไส้เทียนส่วนบนเรียกว่า Upper Shadow ส่วนล่างเรียกว่า Lower Shadow

จะเห็นว่าแผนภาพแบบแท่งเทียนนี้ ให้ภาพรวมของตลาดในแต่ละวันได้มากกว่า Bar Chart แม้ว่าจะดูยากขึ้น เพราะเราต้องดูสีก่อน ถึงจะรู้ว่าราคาปิดมันอยู่ส่วนบนหรือล่างของตัวเทียน ซึ่งต่างจาก Bar Chart ที่เรารู้ว่าราคาปิดเป็นตั้งอยู่ทางขวาเสมอ แต่ถ้าใช้มันบ่อยๆ ก็จะชินไปเอง แล้วก็จะได้ภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

ในการวิเคราะห์ แผนภูมิแบบแท่งเทียนนี้ เราจะถือว่าตัวเทียน (Real Body) แสดงความเคลื่อนไหวอันสำคัญของราคา ส่วนไส้เทียน (Shadow) นั้น แสดงถึงปลายขั้วของราคาเท่านั้น เนื่องจากราคาสูงสุด หรือ ต่ำสุดนั้น อาจมีการซื้อขายแค่นิดเดียว แต่ส่วนสำคัญของตลาดน่าจะเป็นตอนเปิด หรือ (การทำราคา) ตอนปิด ซะมากกว่า แต่ก็มีบางกรณีนะครับ ที่ส่วนไส้เทียนมีความสำคัญในการกำหนดรูปแบบเหมือนกัน

นอกจากนี้แผนภูมิแบบแท่งเทียนยังให้ความสำคัญกับระยะระหว่างราคาเปิดกับปิด เมื่อเทียบกับราคาสูงสุดและต่ำสุดพูดง่ายก็คือ ความยาวของแท่งเทียนกับไส้เทียนนั่นเอง โดยมีอยู่ 2 กรณีปลายสุด (Extreme cases) เป็นกรณีที่สำคัญ อัน

แรกคือกรณีที่ได้เทียนไม่มีเลย มีแต่ตัวแท่งเทียน (ซึ่งหมายความว่าเปิดต่ำปิดสูง หรือเปิดสูงปิดต่ำ) ที่เรียกว่า Bozu กับกรณีที่สอง คือ กรณีที่แท่งเทียนหดสั้นจนกลายเป็นเส้นตรง (ซึ่งหมายถึงราคาเปิดกับราคาปิดเท่ากัน) ซึ่งเรียกว่า Doji แนนอนครับ นอกจากนี้ 2 กรณีนี้แล้ว ยังมีกรณีอื่นๆเรียกชื่อต่างๆกันอีกมาก แต่มีความสำคัญไม่เท่ากับ 2 กรณีนี้ เพราะเมื่อเกิดหนึ่งใน 2 กรณีนี้ขึ้นพร้อมๆกับรูปแบบต่างๆ (ที่จะพูดถึงในบทถัดไป) จะเป็นการยืนยันสัญญาณต่างๆได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ขออธิบายเฉพาะ 2 กรณีสำคัญนี้

เทียนตัดหัว (Bosu)

Bosu คือกรณีที่ราคาสูงสุดหรือต่ำสุดของวัน เท่ากับราคาเปิดหรือราคาปิด ส่งผลให้ไม่มีได้เทียนส่วนบนหรือ ส่วนล่างแท่งเทียนวันนั้นจะกลายเป็นแท่งเทียนตัดหัว (Shaven Head หรือ Closing Bozu) หรือ เทียนตัดหาง (Shaven Bottom หรือ Open Bozu) และในกรณีที่เปิดสูงสุดปิดต่ำสุด หรือเปิดต่ำสุดปิดสูงสุด ก็จะได้แท่งเทียนที่ไม่มีไส้เลย เรียกว่า เทียนตัดหัวตัดหาง (Bozu)

ในกรณีที่ราคาปิดสูงกว่าราคาเปิด (แท่งเทียนสีเขียว) และราคาเปิดเป็นราคาต่ำสุด ซึ่งเทียนจะเป็นแบบ Shaven Bottom สีขาว ซึ่งเราเรียกว่า Bullish Belt Hold Line ซึ่งถ้าเกิดขึ้นในช่วงที่ราคากำลังไปต่ำมากๆแล้ว ถือว่าเป็นสัญญาณ Bullish ส่วนกรณีตรงกันข้ามก็คือ ราคาปิดที่ต่ำกว่าราคาเปิด ซึ่งเปิดที่สูงสุด อันนี้เรียกว่า Bearish Belt Hold Line ซึ่งถ้าเกิดตอนที่ราคาขึ้นไปสูงลิ่ว จะเป็นสัญญาณ Bearish ครับ

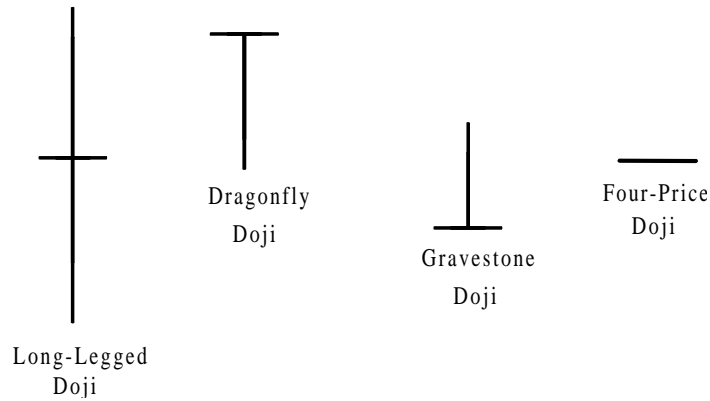
Doji ชื่อจุ่มจิม แต่ความสำคัญมหาศาล

ในกรณีที่ราคาเปิดและราคาปิดเท่ากัน (หรือใกล้เคียงกันมากๆ) แท่งเทียนจะบีบเหลือเป็นเส้นๆ เดียว (ดูรูป 14.2 ประกอบนะครับ) กรณีนี้เราเรียกว่า Doji ซึ่ง Doji นี้จะครับ มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดทีเดียว เพราะว่าการเกิด Doji นั้น ท่านว่าไว้ว่า มันมักจะเกิดขึ้นตอนที่ตลาดหาทิศทางของตัวเองไม่ได้ เช่น ตลาดเปิดที่ระดับราคาหนึ่ง แล้วก็พุ่งปรี๊ดขึ้นไปสูงสุด แล้วก็ตกปาดลงมาต่ำสุด แล้วก็ติดตัวกลับมาปิดที่เดิม อย่างนี้เป็นต้น

ลักษณะอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้คนที่เล่นกันอยู่ในตลาด ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าราคาน่าจะวิ่งไปทางไหน ลองวิ่งสู่มสี่สู่มห้ากันไปแล้ว ผลสุดท้ายแล้ว ราคาก็ไม่ได้ไปไหนไกลหรอกครับ ลักษณะแบบนี้ เมื่อใช้ประกอบกับรูปแบบต่างๆ (ที่จะกล่าวถึงต่อไป) จะเป็นสัญญาณแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของตลาด อาจจะเปลี่ยนทิศทางได้ในอนาคตอันใกล้

Doji มีอยู่หลายรูปแบบ และเรียกชื่อต่างๆกัน ดังแสดงในรูป 14.2 ซึ่งรูปแบบต่างๆของ Doji นี้ เกิดจากการผสมรูปแบบของ Doji เข้ากับ Bozu ก่อให้เกิด Doji ที่ตัดหัวเป็นรูปตัว T (ซึ่งหมายความว่าเปิดแล้วราคาวิ่งและก็มีแรงลากกลับไปปิดที่ราคาเปิด มีชื่อเฉพาะว่า Dragonfly Doji) หรือตัดหางกลายเป็นรูปตัว T กลับหัว (ที่มีชื่อเฉพาะว่า Gravestone Doji) หรือ

อาจจะตัดทั้งหัวตัดทั้งหางกลายเป็นเส้นตรงเส้นเดียว (ซึ่งหมายถึงตลาดวันนั้นแคบมาก ซื้อขายกันอยู่แค่ราคาเดียว เรียกว่า Four Price Doji)

รูปที่ 14.2

เอาล่ะครับ ถึงตอนนี้ผู้อ่านคงจะพอเข้าใจวิธีการเขียนแผนภูมิแบบแท่งเทียนบ้างแล้ว ในบทต่อไป เราจะพูดถึงรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของแท่งเทียน 2-3 วัน ซึ่งจะช่วยให้สัญญาณการบอกทิศทางของตลาดได้ โดยเราจะแบ่งเป็นบทที่เกี่ยวกับรูปแบบการเปลี่ยนทิศทาง หรือ Reversal Patterns (บทที่ 15) และบทที่เกี่ยวกับรูปแบบต่อเนื่อง หรือ Continuous Patterns (บทที่ 16)

รูปแบบการเปลี่ยนทิศทาง ของการวิเคราะห์แบบแท่งเทียน Candlestick Reversal Patterns

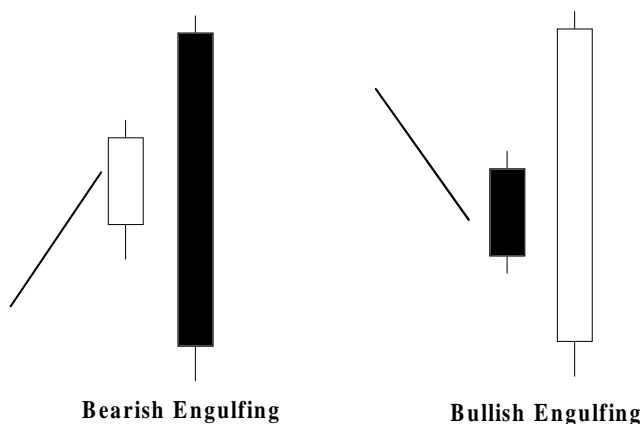
บทที่ 15

รูปแบบการเปลี่ยนทิศทาง (Reversal Pattern) ในแผนภูมิแบบแท่งเทียนนั้น จะใช้ข้อมูลไม่มากนัก เมื่อเทียบกับวิธีการวิเคราะห์ทางเทคนิคแบบตะวันตก โดยรูปแบบส่วนใหญ่จะใช้แท่งเทียนไม่กี่แท่ง

(ประกอบกับแนวโน้มเดิม) ในการส่งสัญญาณ อย่างไรก็ตาม ทุกรูปแบบบางรูปแบบที่เหมือนกับการวิเคราะห์ของค่ายตะวันตก เพียงแต่เรียกชื่อต่างกันเท่านั้น ในบทนี้ เราจะพูดถึงรูปแบบการเปลี่ยนทิศทางที่สำคัญๆ และค่อนข้างจะแตกต่างกับการวิเคราะห์แบบตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ สำหรับรูปแบบที่มีความคล้ายคลึงกับทางค่ายตะวันตกมาก จะพูดถึงในลักษณะเปรียบเทียบอย่างคร่าวๆเท่านั้น เนื่องจากได้กล่าวรายละเอียดแล้วในภาคที่ 1

อุปราคาเต็มดวง (Engulfing Pattern)

เป็นรูปแบบแรกที่เราจะพูดถึงในบทนี้นะครับ Engulfing Pattern นี้เป็นรูปแบบที่จะเตือนเร่ว่า ตลาดอาจจะเปลี่ยนทิศทางแล้วนะ (Reversal Pattern) ซึ่งรูปแบบนี้เราแบ่งออกเป็น 2 แบบ ตามทิศทางของตลาด คือ

รูปที่ 15.1: Engulfing Patterns

1. Bearish Engulfing Pattern ในกรณีนี้เป็นการเตือนว่า ตลาดที่มันกำลังขึ้นกันเป็นบ้ำเป็นหลังนี้ ใกล้เคียงหมดรอบแล้ว และ Bull Market ที่เห็นอยู่นี้ กำลังจะกลายเป็น Bear market ในเร็วๆนี้ ลักษณะของรูปแบบนี้ก็คือ มีแท่งเทียนสีขาว (ซึ่งแสดงว่าตลาดวันนั้นปิดสูงกว่าเปิด) และตามด้วยแท่งเทียนสีดำ (ซึ่งเป็นกลางไม่ค่อยจะดีเท่าไร) และแท่งเทียนสีดำนั้นยาวจนปิดแท่งเทียนสีขาวเสียจนมิดเลย เหมือนกับอุปราคาเต็มดวงนั้นแหละครับ

2. Bullish Engulfing Pattern ก็ตรงกันข้ามกับอันแรกแหละครับ กล่าวคือ รูปแบบประกอบด้วยแท่งเทียนสีดำ ที่ตามด้วยแท่งเทียนสีขาวซึ่งยาวกว่า และครอบคลุมช่วงราคาเปิดปิดของแท่งเทียนสีดำไว้จนหมด รูปแบบนี้เป็นการเตือนว่า Bear Market ที่กำลังเป็นอยู่นี้ กำลังจะหมดรอบแล้ว และตลาดอาจจะเปลี่ยนมาเป็น Bull Market ได้ในเร็ววัน

สังเกตนิดนึงนะครับ ว่ารูปแบบนี้ เราสนใจแต่ตัวแท่งเทียน (Real Body) เท่านั้น ส่วนของไส้เทียน (Shadow) ไม่นำมาคิด ดังนั้น ถ้าหากว่าตัวแท่งเทียนวันนี้ บังตัวแท่งเทียนเมื่อวานนี้ไม่มีติด แม้ว่า เมื่อรวมไส้เทียนแล้วจะบังมิดก็ตาม ก็ไม่ถือเป็น Engulfing Pattern

สัญญาณของ Engulfing Pattern นี้ จะมีความหมายก็ต่อเมื่อ ตลาดได้ฟอร์มแนวโน้มในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ให้เห็นเด่นชัดแล้ว แนวโน้มนี้อาจจะเป็นเพียงแนวโน้มสั้นๆก็ได้ แต่ถ้าเป็นแนวโน้มยาวๆก็จะยิ่งดี เพราะแสดงว่าตลาดมันขึ้นหรือลงมานานเต็มที่แล้ว (น่าจะหมดรอบซะที) ถ้าเป็นกรณี Bearish Engulfing จะต้องมีความโน้มของ Bull Market ให้เห็นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนถ้าเป็น Bullish Engulfing ก็ต้องมีแนวโน้มของ Bear Market ให้เห็นในช่วงที่ผ่านมา

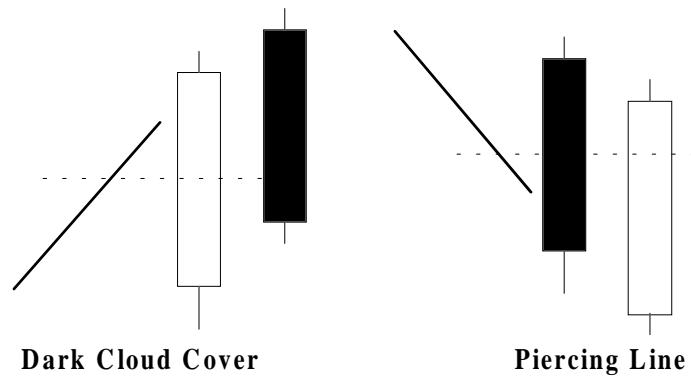
การ Engulf นี้ ถ้าหากว่าแท่งเทียนวันแรกสั้นจู้จู้ (เป็น Doji ได้ ยิ่งวิเศษเลยครับ) และแท่งเทียนวันที่สองยาวปรี๊ดชนิดปิดวันแรกได้หลายตลบละก้อ สัญญาณเตือนจะแม่นยำมากขึ้น เพราะมันเป็นการแสดงให้เห็นว่าวันแรกนั้น คนที่เล่นๆกันในตลาด ก็ไม่ค่อยจะรู้ทิศทางซะเท่าไร ราคาเลยเคลื่อนไปไม่ถึงไหน แต่พอวันนี้มีแรงที่พยายามจะดันหุ้นให้ขึ้นหรือตกต่อ ซึ่งก็ได้ผลในช่วงแรกๆ แต่ปรากฏว่า ในที่สุดแล้วความพยายามก็ล้มเหลว เพราะตอนปลายทิศทางเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง เป็นการแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มมันน่าจะเปลี่ยนได้แล้ว เพราะพยายามลากต่อไปก็ไม่สำเร็จ

ยิ่งถ้าเป็นกรณีที่แท่งเทียนสั้นๆหลายๆวัน โดนปิดคลุม ด้วยแท่งเทียนที่มีสีตรงกันข้าม ซึ่งยาวมากละก้อ แบบนี้สัญญาณยิ่งชัดเจนขึ้นไปอีกครับ ถ้าจะให้ดีควรมี Volume เยอะๆในวันที่สองเป็นตัวหนุนด้วย เพราะถ้ามี Volume หนุนเยอะๆ แสดงว่า ความพยายามที่จะลากตลาดต่อในวันที่สองนั้น เจอแรงซื้อหรือแรงขายในทิศทางตรงกันข้ามสวนมาเยอะทีเดียว และถ้าแท่งเทียนวันที่สองยาวมากๆ ก็ยิ่งเป็นการยืนยันว่า บรรดาผู้คนที่เข้าไปพยายามลากตลาดต่อตอนต้นๆตลาดนั้น จะต้องเจ็บตัวพอสมควรเลยทีเดียว และเป็นไปได้มาก ที่พวกนี้จะล้มเลิกความพยายามที่จะลากตลาดต่อ และกลับตัวกลับใจหันมา Cut Loss แทน (ประเภทลากไม่ขึ้น ก็ทุบมันซะเลยหรือ ทุบไม่ลงก็ลากมันซะเลย อะไรทำนองนั้นแหละ)

เมฆครึ้มฟ้าและผ่าเสี้ยนกลาง (Dark Cloud Cover and Piercing Line)

รูปแบบ Dark Cloud Cover และ Piercing Line นี้ ชื่ออาจจะฟังดูแล้ว ไม่เห็นจะเกี่ยวข้องกันเท่าไร แต่รูปแบบเหมือนกันครับ เพียงแต่ว่า Dark Cloud Cover เป็นรูปแบบ Reversal จาก Bull เป็น Bear (Top Reversal) แต่ Piercing Line เป็น Reversal จาก Bear เป็น Bull (Bottom Reversal) ตามรูปที่ 15.2

รูปแบบนี้ จะคล้ายๆกับ อุปราคาเต็มดวง (Engulfing Patterns) ที่พูดถึงในตอนก่อน คือประกอบด้วยแท่งเทียน 2 แท่ง ซึ่งมีสีตรงกันข้าม และก่อนหน้าที่จะเกิดรูปแบบนี้ ตลาดจะต้องมีแนวโน้มที่เห็นเด่นชัด ที่ต่างไปจาก Engulfing Patterns ก็คือว่า แท่งที่แท่งเทียนอันที่สองจะปิดอันแรกมิด มันปิดไม่มิด แต่เปิดไปได้มากกว่าครึ่งแท่งขึ้นไป (ลองดูรูปประกอบด้วยนะครับ) ที่แตกต่างปลีกย่อยอีกประการหนึ่งก็คือ แท่งเทียนที่สองจะต้องเปิดสูงกว่าระดับสูงสุดของวันแรก ในกรณีของ (Dark Cloud Cover) หรือเปิดที่ระดับต่ำกว่าระดับต่ำสุดของวันแรก ในกรณีของ (Piercing Line) ซึ่งหมายความว่าเราสนใจไส้เทียนด้วย แต่ในกรณีของ Engulfing เราสนใจแต่ตัวเทียนเท่านั้น

รูปที่ 15.2

เนื่องจากเทียนแท่งที่สองมันปิดเทียนแท่งแรกไม่มีติดนี้แหละ มันก็เลยเป็น Reversal Pattern ในระดับที่อ่อนกว่า และมีความสำคัญน้อยกว่า รูปแบบอุปราคาเต็มดวง (Engulfing Patterns) เล็กน้อย สำหรับ แนวความคิดต่างๆ ที่ว่า ทำไม ทั้งสองรูปแบบนี้ จึงเป็น Reversal Pattern ก็ใช้เหตุผล คล้ายๆกับ กรณีของ Engulfing Pattern แหละครับ

Dark Cloud Cover และ Piercing Lines จะมีความสำคัญมากขึ้น ถ้าหากแท่งเทียนทั้งสองแท่ง เป็นแบบแท่งเทียนล้วนๆ ไม่มีไส้ ซึ่งเรียกกันว่า Shaven-Head Shaven-Bottom หรือ Bozu กล่าวคือ เปิดต่ำสุด และปิดสูงสุดในวันแรก แต่เปิดสูงสุดและปิดต่ำสุดในวันที่สองสำหรับ Dark Cloud Cover และเปิดสูงสุด ปิดต่ำสุดในวันแรก แต่เปิดต่ำสุดปิดสูงสุดในวันที่สองสำหรับ Piercing Line

อีกกรณีหนึ่ง ที่จะช่วยให้มีน้ำหนักมากขึ้นก็คือ ถ้าในวันที่สอง ตลาดมี Volume สูงมากๆในตอนต้นตลาด ซึ่งจะช่วยให้ยืนยันว่า มีคนแห่กันเข้าไปติดกันมาก ซึ่งในกรณีเช่นนี้ จะมีบางคนหรือหลายๆคนจะยอม Cut ทิ้งในวันรุ่งขึ้น

และประการสุดท้ายครับ ถ้าเทียนแท่งที่สองปิดเทียนแท่งแรกเกินกว่าครึ่งไปได้มากเท่าใด สัญญาณก็มีความหมายมากขึ้นเท่านั้น (แต่ยังงี้ก็สู้ปิดติดเหมือน Engulfing Pattern ไม่ได้) อันที่จริงแล้ว นักวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียนบางท่าน ก็ไม่ได้เข้มงวดว่า จะต้องเกินกว่าครึ่งแท่งหรอกนะครับ แต่บางท่านก็เข้มงวด

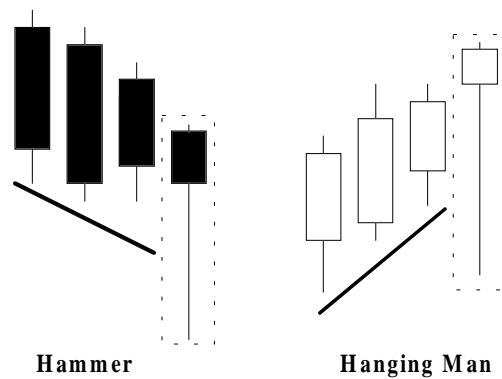
การผ่อนผันนี้ จริงๆแล้ว ในกรณีของ Dark Cloud Cover อาจจะผ่อนผันได้บ้างนิดหน่อย แต่ในกรณีของ Piercing Lines นั้น ค่อนข้างเข้มงวด ว่าจะต้องปิดได้เกินกว่าครึ่ง เพราะถ้าปิดไม่ถึงครึ่ง มันจะกลายเป็น Pattern อื่น กล่าวคือ ถ้าเทียนแท่งที่สอง (สีขาว) ปิดเทียนแท่งแรก (ซึ่งจะต้องสีดำ) ได้บางส่วนแต่ไม่ถึงครึ่งเรียกว่า Thrusting Line ซึ่งจะเป็น Continuous pattern ไม่ใช่ Reversal Pattern แบบ Piercing Line.

แท่งร่ม (Umbrella Lines)

แท่งร่ม (Umbrella Lines) ก็คือเทียนที่มีรูปร่างเหมือนร่มตอนหุบอยู่นั้นแหละครับ คือประกอบด้วย ตัวเทียน (Real Body) ซึ่งมีส่วนไส้เทียนด้านบน (Upper Shadow) ที่สั้นมากๆ (ถ้าไม่มีเลยยิ่งดี) แต่มี ส่วนไส้เทียนด้านล่าง (Lower Shadow) ที่ยาวมากๆ ตามทฤษฎีแล้วต้องยาวอย่างน้อย สองเท่าของตัวเทียน และยิ่งยาวเท่าไรยิ่งชัดเจนเท่านั้น สีของตัวเทียนไม่มีความหมายอะไรครับ จะเป็น สีขาวหรือดำก็ได้ แท่งร่มนี้ จะช่วยบอกสัญญาณการเปลี่ยนแนวโน้มของตลาดได้

แท่งร่มนี้แบ่งออกได้เป็น 2 แบบตามรูปที่ 15.3 ดังนี้

1. ฆ้อน (Hammer) ซึ่งเป็นรูปแบบที่บอก Reversal ของ Downtrend ดังนั้น สัญญาณจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อตลาดในช่วงที่ผ่านมา เป็นลักษณะ Bear Market ซึ่งจะเป็นระยะยาวหรือสั้นก็ได้ ถ้าตลาดกำลังลงและมีแท่งร่มโผล่ขึ้นมา รูปแบบนี้จะเรียกว่าฆ้อน ดูๆไปแล้วรูปร่างมันก็เหมือน ฆ้อนจริงๆนะแหละ ซึ่งความหมายของมันก็คือ ตลาดน่าจะมีความหวังขึ้นได้ (Hammer Up) เนื่องจากตลาดเปิดที่ใกล้ๆกับระดับสูงสุด (ใกล้แค่ไหนขึ้นกับสีของแท่งร่มว่าขาวหรือดำ) แล้วมีการพยายามดันตลาดลงต่อไป (ให้เห็นด้านล่างที่ยาว แสดงว่า มีการพยายามดันลงไปได้ลึกมากเท่านั้น) แต่แล้วความพยายามก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เพราะตลาดกลับมามีปิดที่ใกล้ๆกับระดับสูงสุดอยู่ดี จริงๆแล้วสีของแท่งร่มจะเป็นขาวหรือดำก็ได้ แต่ถ้าเป็นสีขาวดูจะมีความหนักแน่น สูงกว่า เพราะแสดงว่าสุดท้ายแล้วตลาดสวนทางขึ้นมาปิดที่ใกล้ระดับสูงสุด ซึ่งสูงกว่าระดับราคาเปิดได้สำเร็จ

รูปที่ 15.3: Umbrella Lines

2. คนแขวนคอ (Hanging Man) ฟังแล้วน่ากลัวเสีย คนแขวนคอจะเป็นรูปแบบตรงข้ามกับค้อนครับ มันจะเป็นตัวบอกสัญญาณ Reversal ของ Uptrend กล่าวคือ ถ้าตลาดกำลังขึ้นอยู่ดีๆ แล้วมีแท่งร่มโผล่ขึ้นมา ก็ให้ระวังไว้หน่อย เพราะตลาดอาจจะเปลี่ยนทิศทางเป็นลงได้ (เวลาที่ตลาดเปลี่ยนทิศทางเป็นขาลงแล้ว จะเห็นรูป เหมือนกับคนถูกแขวนคอเสีย โดยแนวโน้มขาขึ้นเป็นเหมือนแขนข้างซ้าย และแนวโน้มขาลงเหมือนแขนข้างขวา ส่วนแท่งร่มเป็นเหมือนหัวกับตัว)

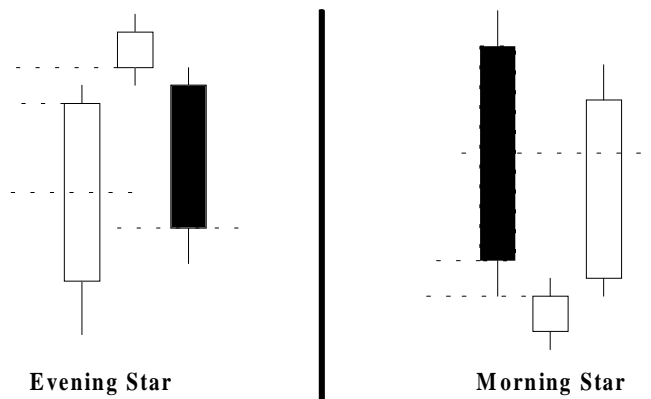
สำหรับรูปแบบคนแขวนคอ (Hanging Man) นี้ ความหนักแน่นในการบอกสัญญาณ Reversal อาจจะด้อยกว่าแบบฆ้อน (Hammer) นิดหน่อย เพราะบางทีมันอาจจะเกิดขึ้น จากการระบายของออกมาบางส่วน ของคนที่ซื้อไว้นานแล้ว ในตลาดที่กำลังขึ้นยาวๆ คนที่มีของเยอะๆจะค่อยๆปล่อยของออกทีละส่วน เพราะถ้าปล่อยหมด ตลาดคงตกกันกราวรูดกันพอดี และบางคนจะปล่อยของออกมาบางส่วน เพื่อเอาเงินมาทำรอบต่อก็มีครับ

ถ้าเป็นการระบายของออกมาบางส่วน หรือเป็นการเล่นรอบระหว่างวัน (บางคนเรียกว่า ปรับตัวระหว่างวัน) บางทีก็อาจจะเกิดรูปแท่งร่มได้เหมือนกัน แต่ตลาดอาจจะยังไม่เปลี่ยนทิศทางจริงๆก็ได้ ดังนั้น ในกรณีของ Hanging Man นั้น เราควรถือไว้ให้ระวังตัวไว้ให้ดี ตลาดอาจจะเปลี่ยนทิศทางได้ แต่เพื่อความแน่ใจ อาจจะรอดูแนวโน้มว่า มันเปลี่ยนทิศทางจริงๆหรือเปล่าในวันรุ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าวันรุ่งขึ้นราคาหุ้นตกลง โดยที่ส่วนบนของแท่งเทียน ต่ำกว่าส่วนล่างของแท่งเทียนมากๆ จนเกิดช่องว่าง (Gap) ขึ้น อย่างนี้ก็เป็นการยืนยัน ได้ดีขึ้นล่ะว่า Hanging Man ที่เราเห็น น่าจะเป็นตัวบอก Reversal จริงๆ

ดาวประกายพุกฤษ์ และดาวประจำเมือง (Morning Star and Evening Star)

ดาวประกายพุกฤษ์ (Morning Star) คือดาวศุกร์ที่ส่องแสงสว่างในตอนใกล้เช้าวันศุกร์ ดังนั้น จึงเป็นสัญญาณบอกว่าใกล้จะเช้าแล้ว (เลิกมีดชะที่) รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่จะบอกว่า ตลาดที่กำลังเป็น Bear Market อยู่ กำลังจะเปลี่ยนทิศทางกลายเป็น Bull Market แล้ว รูปแบบนี้จะประกอบด้วย เทียน 3 แท่ง คือ แท่งแรกเป็นเทียนสีดำ แท่งที่สองเป็นเทียนที่สั้นมากๆ และพิสัยอยู่บนอกพิสัยของแท่งเทียนอันแรก ก่อให้เกิดช่องว่าง (Gap) แท่งที่สองนี้เป็นสีอะไรก็ได้ และตามด้วยเทียนแท่งที่ 3 ซึ่งมีสีขาว ที่ยาวทะลุขึ้นไปเกินกว่าจุดกึ่งกลาง (Mid-Point) ของเทียนแท่งแรก โดยที่ระหว่างเทียนแท่งที่สองและแท่งที่สาม จะมี Gap หรือไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีก็จะดูหนักแน่นกว่าไม่มี (ดูรูป 15.4 ดีกว่าครับ อธิบายลำบากจัง)

ทำไม Morning Star ถึงเป็น Bottom Reversal Indicator ได้ เรามาลองดูกัน ในวันแรก เทียนเป็นแท่งสีดำ ซึ่งแสดงว่าความรู้สึก Bearish นั้นยังคงครอบงำตลาดอยู่ (ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวโน้มเดิม) อย่างไรก็ตาม ในวันที่สองนั้น ราคาหุ้นได้ขยับตัวลดลงไปเล็กน้อย จนก่อให้เกิด Gap แต่ในขณะเดียวกัน ราคาเปิดกับราคาปิด กลับไม่ต่างกันมากนัก (จะเห็นได้จากแท่งเทียนที่สั้นมาก ในวันที่สอง) อย่างที่ได้เคยเรียนไว้ก่อนหน้านี้แล้ว ว่าการที่แท่งเทียนสั้นมากๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็น Doji ซึ่งหมายถึงราคาเปิดเท่ากับราคาปิด) แสดงให้เห็นว่า ผู้คนในตลาดก็ไม่วิตกกังวลเหมือนกัน ว่าราคามันจะวิ่งขึ้นต่อหรือว่าจะหมดแรงแล้วตก มันเป็นการต่อสู้กันระหว่างแรงซื้อกับแรงขายนั่นเอง

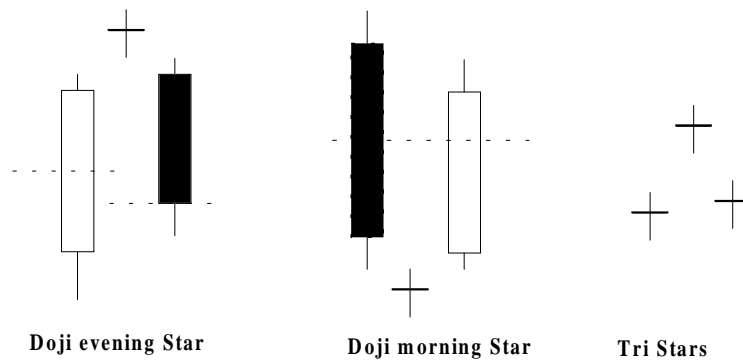
รูปที่ 15.4

ลักษณะนี้ เหมือนกับจะเป็นการเตือนกลางๆ อยู่แล้วว่า แรงที่จะดูหุ้นขึ้นต่อ เริ่มมีอุปสรรคเข้า มาขัดขวางแล้ว แต่ก็ยังไม่แน่นะครับ เพราะอันที่จริงแล้ว Gap นี้มันสามารถเป็นสัญญาณบอกว่า แนวโน้มจะแรงขึ้นก็ได้ อย่างเช่น Breakaway Gap ที่เราเรียนกันมาในบทต้นๆ แล้ว และตัว Gap เองมันจะกลายเป็น Resistance ในตัวในกรณีที่ตลาดกำลังลง และเป็น Support ในตลาดที่กำลังขึ้น ซึ่งจะมีความหมายจนกว่าตัว Gap เองจะถูกปิดทับโดยแนวโน้มของราคา เขาเป็นว่าถึงตอนนี้แสดงว่าแรงซื้อกับแรงขายกำลังต่อสู้กันอย่างดุเดือดแล้วกันครับ

ดังนั้น เราก็เลยต้องอาศัยเทียนแท่งที่สาม เป็นตัวตัดสิน ซึ่งปรากฏว่าเป็นสีขาว วิ่งทะลุทะลวงเทียนแท่งแรกไปเลย (ซึ่งเป็นการปิด Gap ไปในตัว) นั่นเป็นสัญญาณแสดงว่า แรงที่พยายามดันตลาดลงได้พ่ายแพ้แก่แรงซื้อเสียแล้ว และตลาดมีแนวโน้มที่จะวิ่งขึ้น

ส่วนดาวประจำเมือง (Evening Star) ก็เหมือนกับดาวประกายพุกฤษ์แหละครับ (อันที่จริงดาวสองดวงนี้ คือดาวศุกร์เหมือนกัน เพียงแต่ตอนหัวค่ำเรียกชื่ออย่างหนึ่ง ตอนใกล้รุ่งจะเรียกอีกชื่อหนึ่ง) เนื่องจากดาวประจำเมืองจะส่องสว่างในท้องฟ้า สำหรับช่วงหัวค่ำ ดังนั้น สัญญาณของมันจึงเป็นแบบ Top Reversal คือ เป็นการเตือนว่า แนวโน้มที่ขึ้นมาตลอดนั้น กำลังจะเปลี่ยนเป็นลงแล้ว ในกรณีนี้ เทียนแท่งแรกจะเป็นสีขาว ตามด้วยเทียนแท่งที่สองซึ่งสั้นมากๆ สีอะไรก็ได้ และต่อด้วยเทียนแท่งที่สาม ซึ่งเป็นสีดำยาวทะลุแท่งแรกลงมาเกินกว่าครึ่ง ถ้าเจอสัญญาณนี้ก็ระวังไว้หน่อยนะครับ ตลาดมีสิทธิ์เปลี่ยนแนวโน้ม จากแนวโน้มขึ้น กลายเป็นแนวโน้มลงได้ ส่วนแนวความคิดของ Evening Star ก็เหมือนกับ Morning Star แหละครับ เพียงแต่ว่าเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

จะเห็นได้ว่า Morning และ Evening Stars นี้ จะคล้ายกับรูปแบบของการวิเคราะห์ทางเทคนิคแบบตะวันตก ที่ชื่อว่า Island กล่าวคือ ในกรณีของ Island นั้น ราคาต่ำสุดในวันที่สอง จะต้องสูงกว่าราคาสูงสุดในวันแรกและวันที่สาม จะเห็นได้ว่าแตกต่างกันตรงที่ว่า Morning และ Evening Stars จะใช้ Gap ของราคาเปิดปิดเป็นหลัก แต่ Island จะใช้ Gap ของราคาสูงสุดต่ำสุดเป็นหลัก แต่หลักการคล้ายๆกัน และ Island Top และ Island Bottom จัดได้ว่าเป็นกรณีพิเศษ (Special Cases) ของ Morning และ Evening Stars

รูปที่ 15.5

สัญญาณของ Morning และ Evening Stars นี้ จะมีความหมายมากขึ้น เมื่อเทียนแท่งกลางเป็น Doji เพราะมันแสดงว่า แรงซื้อกับแรงขายเจอกันพอดี ตลาดหลงจึงแล้วไม่ไปไหน ราคาเปิดกับราคาปิดเท่ากันพอดี กรณีนี้เราเรียกว่า Doji Star ตามรูปที่ 15.5 (ถ้าเป็น Morning Star ก็เรียกว่า Morning Doji Star และ Evening Star ก็เรียกว่า Evening Doji Star) และถ้าทั้งสามแท่งเป็น Doji หมด แต่ฟอร์มตัวเหมือน Morning หรือ Evening Star กรณีนี้หนักแน่นมากเลยครับ เราเรียกว่า Tri Star ซึ่งจัดเป็น Major Reversal Pattern ที่เดียว

ถ้าแท่งกลางไม่ใช่ Doji แต่มีสีตรงกันข้ามกับแท่งแรก ก็จะมีน้ำหนักมากขึ้นเช่นกันครับ (เช่น ในกรณีของ Morning Star ก็เป็นสีขาว เพราะแท่งแรกจะเป็นสีดำ) ซึ่งแสดงว่า แรงฝ่ายตรงข้าม ชนะแรงของแนวโน้มเดิมไปเล็กน้อย ถ้าเป็นมวดย ก็เรียกว่าได้เปรียบนิดหน่อยครับ แต่ตรงนี้ไม่ใช่เรียสนะครับ จะเป็นสีเดียวกันกับแท่งแรกก็ไม่ผิดกติกา แต่ถ้าสีตรงกันข้าม ถือว่าภาชีดีขึ้นหน่อย

อีกกรณีหนึ่ง ที่จะทำให้รูปแบบนี้ มีความสำคัญมากขึ้นก็คือ กรณีที่มี Gap ระหว่างเทียนแท่งที่สองกับแท่งที่สาม และอย่าลืมนะครับ ว่าเทียนแท่งที่สามต้องยาวทะลุแท่งแรกเกินกว่าครึ่ง เพราะถ้ามันไม่ทะลุแท่งแรกและไม่มี Gap ระหว่างเทียน

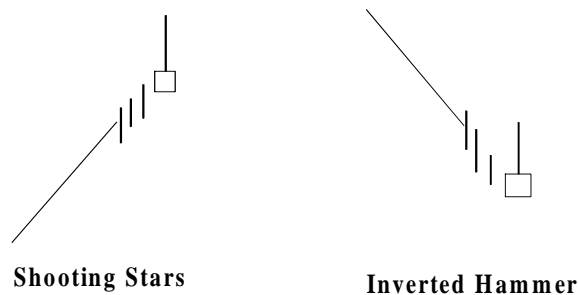
แท่งที่สองและแท่งที่สาม มันจะกลายเป็นอีก Pattern หนึ่งที่ชื่อว่า Tasuki Gaps ซึ่งเป็นรูปแบบต่อเนื่อง (Continuous Pattern) แบบหนึ่ง ที่เราจะพูดถึงในบทหน้า

ดาวตกและย้อนกลับหัว (Shooting Star and Inverted Hammer)

ดาวตก (รูปที่ 15.6) มีรูปร่างเหมือนร่ม (Umbrella Line) ที่เคยพุ่งถึงไปแล้วนะครับ แต่รูปร่างกลับหัวกัน กล่าวคือ เทียนจะไม่มีไส้ด้านล่าง (สีอะไรก็ได้) แต่มีไส้ด้านบนที่ยาวมาก ต้องยาวอย่างน้อย 2 เท่าของ ตัวแท่งเทียนนะครับ ดูแล้ว เหมือนดาวตกเขียวแหละ (ก็ที่มีหัวตั้งออกอย่างนั้น) และมันก็มีความหมายเหมือนดาวตกจริงๆครับ คือ เมื่อมันเกิดขึ้นในขณะที่แนวโน้มของราคากำลังขึ้น (Bullish Trend) ก็เป็นสัญญาณว่าตลาดอาจจะเปลี่ยนทิศทางได้

ลองคิดถึงวันที่เกิด Shooting Star อยู่นะครับ วันนั้นราคาหุ้นเปิดที่ระดับใกล้ต่ำสุด (หรือไม่กี่ต่ำสุดไปเลย ในกรณีที่แท่งเทียนมีสีดำ) และจากนั้นก็มีการพยายามดันราคาขึ้นไปถึงจุดสูงสุด ซึ่งก็สูงพอคู่ละครับ เพราะไส้ด้านบนมันยาวไม่น้อยกว่า 2 เท่าของตัวเทียน จากนั้นก็หมดแรง ตกมาตาย และตลาดก็ปิดที่ต่ำสุด หรือเกือบจะต่ำสุด (แล้วแต่สีของแท่งเทียน) จะเห็นได้ว่า วันนั้นต้องมีคนเจ็บตัวไม่น้อยทีเดียว และถ้าตลาดในช่วงที่ผ่านมา มีแนวโน้มขึ้นมาเยอะแล้ว คนที่เจ็บตัวจะเริ่มรู้สึกหนาว เพราะหาโอกาสที่ราคาจะขยับขึ้นไปอีก อาจจะ น้อยกว่าโอกาสที่ราคาจะปรับตัว และบางคนจะเริ่มระบายของทิ้ง เพราะฉะนั้น ถ้าได้เทียนด้านบนที่ยาวเท่าไร คนที่เจ็บตัวก็ยิ่งเจ็บตัวมาก และสัญญาณของ Shooting Star จะยิ่งเข้มข้นขึ้นเท่านั้น

ทีนี้ในกรณีที่ตลาดในช่วงที่ผ่านมา มีแนวโน้มลง (Bearish Trend) ละ ในกรณีนี้ แทนที่จะเรียกว่า Shooting Star เรากลับเรียกว่า ย้อนกลับหัว หรือ Inverted Hammer (รูปที่ 15.6) แทน ทั้งๆที่ความจริงแล้ว รูปร่างเหมือนกันเลย Inverted Hammer เป็นตัวบอกสัญญาณว่า แนวโน้มลงนั้น อาจจะถึงจุดต่ำสุดแล้วก็ได้แล้ว และตลาดอาจจะเปลี่ยนแนวโน้มเป็นขึ้นได้

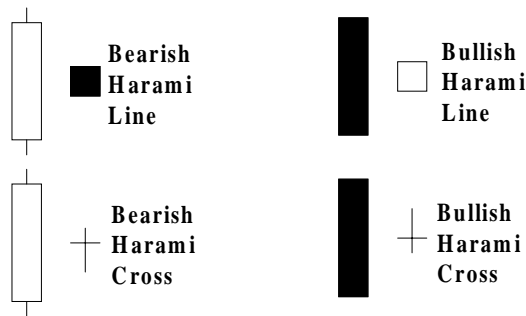
รูปที่ 15.6

อย่างไรก็ดี สัญญาณของ Inverted Hammer จะอ่อนกว่าสัญญาณของ Shooting Star มาก ทั้งนี้เพราะถ้าเราคิดถึงวันที่เกิด Inverted Hammer จะเห็นว่า วันนั้น ราคาหุ้นเปิดที่ระดับใกล้ต่ำสุด และมีการดันราคาขึ้นแต่ไปไม่รอด และตลาดปิดที่ใกล้ต่ำสุดหรือต่ำสุด เหมือนเดิม อันที่จริงแล้วควรจะพูดได้ว่า แนวโน้มไม่เห็นว่าจะเปลี่ยนตรงไหน จริงๆแล้วมันก็ขึ้นอยู่กับว่า วันพรุ่งนี้ตลาดจะเป็นยังไง ถ้าตลาดในช่วงที่ผ่านมาลงมาเยอะแล้ว และวันรุ่งขึ้นราคาถืงตัวสูงขึ้นไป คนที่ขายไปเมื่อวานนี้ อาจจะเริ่มรู้สึกหนาวบ้าง เพราะหาโอกาสที่หุ้นจะขึ้นมีเยอะกว่าโอกาสที่จะลงไปอีก อย่างไรก็ตาม แนวความคิดนี้แม้ว่าจะมีเหตุผลอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นเหตุผลที่ค่อนข้างอ่อน คงต้องอาศัย ความรู้สึก (Mood) ของคนในตลาดช่วยด้วย

ดังนั้น เมื่อมีรูปแบบ Inverted Hammer เกิดขึ้น ขอแนะนำให้ท่านรอดูวันรุ่งขึ้นด้วย อย่าเพิ่งผลิผลลวม ต้องใช้ความรู้สึกของตลาดเข้าช่วยด้วยว่า คนที่ขายไปเมื่อวานนี้จะทำอย่างไรกัน นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือทางเทคนิคอื่นๆ หรือ การดูตลาดในช่วง 2-3 วันที่ผ่านมา ก็อาจจะช่วยยืนยันได้ เช่น ถ้าราคาในช่วง 2-3 วันที่ผ่านมาจะจุกตัวอยู่ในช่วงใกล้ๆ กับตัว Inverted Hammer และที่ตรงนั้นอยู่ใกล้ระดับแนวรับพอดี แสดงว่าราคาพยายามฝ่าทะลุแนวรับอยู่ แต่ทำทางไม่ค่อยจะไหว อย่างนี้ก็ทำให้สัญญาณดูหนักแน่นขึ้นมากครับ

เส้นฮารามิ (Harami Lines)

ไม่ใช่โฆษณาข่าวเกรียบกึ่งละครครับ แต่เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียน เส้น Harami จะมีรูปแบบตรงกันข้ามกับ Engulfing Patterns กล่าวคือ Engulfing Pattern จะประกอบด้วยเทียนแท่งแรกค่อนข้างสั้น และแท่งที่สองยาวมากปิดแท่งแรกมิด โดยที่เทียนสองแท่งนี้ มีสีตรงกันข้าม แต่ในกรณีของ Harami จะประกอบด้วยเทียนสองแท่งแรกยาวมาก ปิดแท่งที่สองซึ่งค่อนข้างสั้นได้มิด แต่เทียนทั้งสองแท่งไม่จำเป็นต้องมีสีตรงกันข้ามกันก็ได้ ไม่ใช่เรียส แต่ส่วนใหญ่จะมีสีตรงกันข้ามกัน ดูรูป 15.7 ประกอบหน่อยนะครับ

รูปที่ 15.7

คำว่า Harami ในภาษาญี่ปุ่น แปลว่า ครรภ์ หรือ ท้อง เพราะเทียนแท่งแรก ซึ่งยาวมาก เปรียบเสมือนมารดา และเทียนแท่งที่สอง ซึ่งสั้นมาก เป็นเหมือนตัวเด็ก ที่นี้ คนท้องนี้ออกจะเฉื่อยและอ้วนอ้วนใช้ไหมครับ ดังนั้น Harami นี้เป็นสัญญาณบอกว่า แนวโน้มของราคาที่เราเห็นอยู่นี้ มันเริ่มเฉื่อยแล้ว (Trend Stalls) และอาจจะเปลี่ยนทิศทางได้

สัญญาณที่ได้จากรูปแบบ Harami นี้ เป็นสัญญาณอ่อนๆ (เหมือนกับเด็กในท้อง ซึ่งยังไม่คลอดแหละครับ) เป็นการเตือนเฉยๆว่า แรงที่กำลังลากราคาให้ขึ้นต่อ (ในกรณีที่แนวโน้มมีทิศทางขึ้น) หรือ แรงที่กำลังดูดราคาให้ตกต่อ (ในกรณีที่แนวโน้มมีทิศทางลง) นั้น เริ่มจะหมดน้ำยาแล้ว ระวังตัวไว้หน่อยก็ดี อะไรทำนองนั้นแหละครับ

ที่เราบอกว่าเป็นสัญญาณเตือนว่า แนวโน้มมันเริ่มเฉื่อยแล้ว ก็เพราะว่าเทียนแท่งที่สอง เป็นเทียนสั้นมากๆ ซึ่งแสดงถึงความไม่มั่นใจของตลาด ว่าหุ้นมันควรจะไปในทิศทางใด (แนวความคิดก็คล้ายๆกับอันอื่นๆแหละครับ) อีกอย่างหนึ่ง ราคา มันก็ยังอยู่ในช่วงราคาเปิดปิดเมื่อวานด้วย แสดงว่ายังไม่ไปถึงไหน อย่างน้อยที่สุด แนวโน้มเดิมก็โดนลองของแล้วละครับ

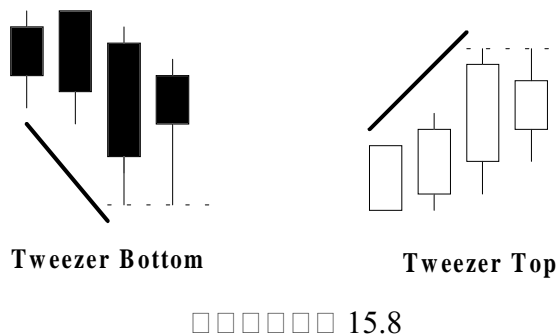
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเทียนแท่งที่สองเป็น Doji ด้วยแล้ว สัญญาณจะมีความหมายมากขึ้น นักวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียนบางท่าน ถือว่าถ้าแท่งที่สองเป็น Doji แล้ว สามารถตีความว่าเป็น Trend Reversal ได้เลย (เห็นไหมครับว่า Doji เนี่ย จิวแต่แจ่มขนาดไหน) รูปแบบนี้จะเรียกว่า Harami Cross ครับ

Tweezer Top and Tweezer Bottom

Tweezer จริงๆแล้วแปลว่าปากคิ๊บ ที่เราเรียกรูปแบบนี้ว่า Tweezer ก็เพราะมันมีราคาสูงสุด หรือต่ำสุดเท่ากัน สองวันติดๆ กัน เหมือนกับปากคิ๊บที่จะมีปลายตรงกันนะครับ พุดไปแล้วก็คล้ายๆกับ Double Tops หรือ Double Bottoms นั้นแหละครับ เพียงแต่ว่ามันเกิดติดๆกัน ไม่ได้ห่างกันแบบ Double Tops หรือ Bottoms แต่แนวความคิดก็คล้ายๆกัน คือเป็นสัญญาณเตือนว่าแนวโน้มอาจจะเปลี่ยนไปได้ เช่นถ้าแนวโน้มกำลังลง (Downtrend) และเกิด Tweezer Bottom คือราคาต่ำสุดสองวันเท่ากัน ก็เป็น สัญญาณเตือนว่าแนวโน้มอาจจะเปลี่ยนเป็นขึ้นได้

แต่ด้วยตัวของ Tweezer เองแล้ว สัญญาณของมันจะเป็นเพียงสัญญาณอ่อนๆเท่านั้น ความเชื่อถือ อาจจะน้อยหน่อยแต่ มันจะมีความสำคัญมากขึ้น ถ้าหากว่า รูปแบบ Tweezer เกิดขึ้นพร้อมๆ กับรูปแบบ Trend Reversal อื่นๆ

ลองดูรูปที่ 15.8 ประกอบนะครับ จะเห็นว่า Tweezer สามารถประกอบกับรูปแบบอื่นๆ และฟอร์มตัวได้หลายรูปแบบ ซึ่ง การฟอร์มตัวคู่กับ Trend Reversal รูปแบบอื่นๆนี้แหละครับ จะเป็นตัวยืนยันได้อย่างหนักแน่นว่าแนวโน้มจะเปลี่ยนไป

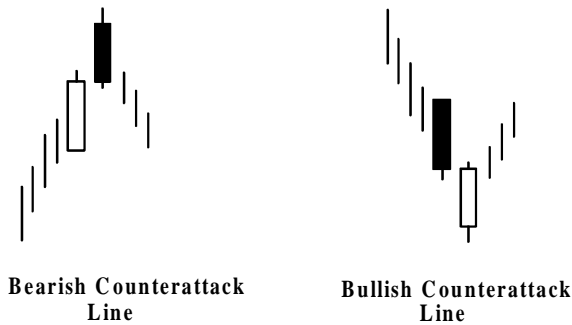

เส้นตีโต้ (Counterattack Lines)

ชื่อก็บอกแล้วว่าเป็นการตีโต้ ดังนั้นจึงเป็น Reversal pattern แบบหนึ่ง Counterattack ประกอบด้วยแท่งเทียนสองแท่ง คล้ายๆกับ Piercing Lines กับ Dark Cloud Cover (ยังจำได้รีเปล่า) กล่าวคือในกรณีของ Bullish Counterattack แนวโน้มเดิมของราคาจะเป็น downtrend โดยแท่งเทียนแท่งแรกเป็นสีดำ แต่แท่งเทียนที่สองเป็นสีขาว ซึ่งมีราคาปิดเท่ากับราคาเปิดของเมื่อวาน ในกรณีของ Bearish Counterattack ก็จะตรงกันข้ามครับ ดูรูป 15.9 กันเลยดีกว่าจะได้ไม่งงมาก

จะเห็นได้ว่ารูปแบบนี้เป็นการ counterattack จริงๆ ยกตัวอย่างเช่นในกรณีของ Bullish Counterattack เราจะพบว่าวันแรกแท่งเทียนสีดำ แสดงว่าตลาดยังคงเป็นตลาดหม้ออย่างเหนียวแน่น พอวันที่สองราคาเปิดที่ระดับต่ำกว่าราคาปิดเมื่อวาน (เพราะว่าวันที่สอง ราคามันปิดที่ราคาเปิดเมื่อวานและแท่งเทียนเป็นสีขาว แสดงว่าราคาเปิดจะต้องต่ำกว่าราคาปิด

เมื่อวานนี้) แสดงว่าหม้ายคงทำหน้าที่ของมันตั้งแต่หน้าที่แรกที่เปิดตลาด อย่างไรก็ตามก็กลับมีแรงซื้อกลับเข้ามา ดันตลาดให้ปิดสูงกว่าเปิด โดยปิดเท่ากับราคาปิดเมื่อวานนี้

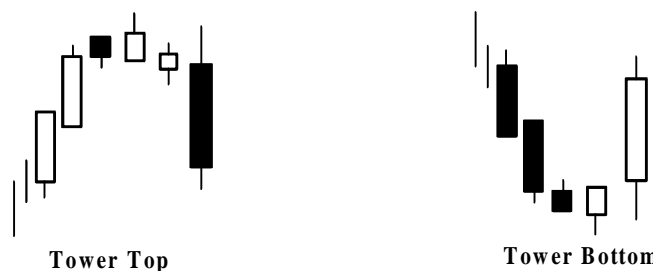
รูปที่ 15.9

โดยทั่วไป Counterattack เป็น reversal pattern ที่มีสัญญาณอ่อนกว่า Piercing Lines และ Dark Cloud Cover เพราะในกรณีของ Piercing Lines หรือ Dark Cloud Cover นั้น ราคาปิดวันนี้ทะลุราคาปิดของเมื่อวานนี้ได้สำเร็จ (แท่งเทียนวันนี้ทะลุถึงตัวแท่งเทียนเมื่อวานนี้ได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งของตัวเทียน)

สัญญาณของ Counterattack จะแจ้งขึ้น ถ้าหากแท่งเทียนในวันที่สอง (วันที่มีการทำ counterattack นั้นแหละครับ) ยาวมากๆ เพราะมันแสดงว่าราคาเปิดในวันที่สอง พยายามวิ่งตามแนวโน้มเดิมอย่างเข้มแข็ง ก่อนที่จะโดนตีได้กลับมาอยู่ที่เดิม

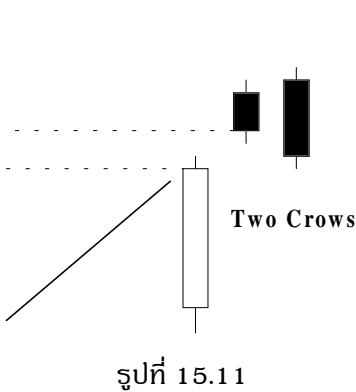
หอคอย (Tower Top and Tower Bottom)

จากรูปที่ 15.10 จะเห็นได้ว่า Tower Top คือกรณีที่ตลาดซึ่งอยู่ในช่วง uptrend มีแท่งเทียนสีขาวค่อนข้างยาว (เหมือนหอคอย) โผล่ขึ้นมาอย่างน้อยหนึ่งแท่ง และหลังจากนั้นตลาดก็เริ่มอ่อนตัวในแง่ที่ว่า แม้มันจะยังคงขึ้นอยู่ แต่ก็ขยับตัวขึ้นในอัตราที่ถดถอยลง จนกระทั่งเกิดแท่งเทียนสีดำยาว (ยาวเป็นหอคอยเหมือนกัน) โผล่ขึ้นมาอย่างน้อย 1 แท่ง เป็นสัญญาณแสดงว่าหมดรอบแล้วจ้า ส่วน Tower Bottom ก็ตรงกันข้ามคือเป็นแนวโน้มลง มีแท่งดำยาวอย่างน้อยหนึ่งแท่ง และแนวโน้มเริ่มเฉื่อย จนกระทั่งเกิดแท่งยาวสีขาวโผล่ขึ้นมาอย่างน้อย 1 แท่ง เป็นสัญญาณว่าหมดรอบหมีแล้ว ถึงคราวกระต๊องเล่นมั่ง

รูปที่ 15.10

อิกาสองตัว (Two Crows)

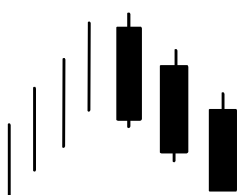
รูปแบบนี้คล้ายๆกับ Evening Stars นะครับ คือวันแรกแท่งเทียนเป็นสีขาวค่อนข้างยาว (ยิ่งยาวยิ่งดีครับ) วันต่อมาตลาดเปิดสูงขึ้นไปอีก แต่อ่อนตัวลงมาเล็กน้อย (แท่งเทียนก็เลยเป็นสีดำ) โดยที่ระดับราคาปิด ยังคงสูงกว่าราคาปิดวันแรก ทำให้เกิด Gap ระหว่างเทียนแท่งแรกกับแท่งที่สอง ส่วนในวันที่สาม แท่งเทียนก็เป็นสีดำอีก เลยกลายเป็นอิกาสองตัว ซึ่งเป็นสัญญาณว่าแนวโน้มขึ้นนั้น กำลังจะเปลี่ยนทิศทางเป็นลงแล้ว เป็น Reversal Pattern อีกแบบหนึ่งครับ (รูปที่ 15.11)

รูปแบบอิกาสองตัว ที่สมบูรณ์แบบจริงๆนั้น ราคาเปิดวันที่สามจะต้องสูงกว่าราคาเปิดวันที่สอง และจึกลงมาปิดที่ต่ำกว่าราคาปิดของวันแรก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มขึ้น (Bullish Trend) พ่ายท่าเสียทีอย่างหมดรูปแล้ว แต่นักวิเคราะห์ บางคนก็ไม่ซีเรียส กับเงื่อนไขปลีกย่อยนี้สัก

นอกจากนี้ เนื่องจากจะต้องมี Gap ระหว่างเทียนแท่งแรกกับแท่งที่สอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น บางคนก็เลยเรียกรูปแบบนี้แบบเต็มยศว่า Upside Gap Two Crows ครับ

อิกาสามตัว (Three Black Crows)

เป็นแท่งเทียนสีดำ 3 แท่งที่ลดต่ำลงเป็นขั้นบันได (หมายความว่าเทียนแท่งที่สองต่ำกว่าแท่งแรก และแท่งที่สามต่ำกว่าแท่งที่สอง) โดยก่อนหน้านั้นแนวโน้มจะเป็นแนวโน้มขึ้นที่เห็นได้ชัด และเทียนแท่งก่อนหน้านั้นเป็นเทียนสีขาว อธิบายยากอีกแล้ว ดูรูป 15.12 เขาดีกว่านะครับ เงื่อนไขที่สำคัญมีดังนี้ครับ

Three Crows

รูปที่ 15.12

1. ราคาเปิดควรอยู่ในช่วงเปิดปิดของแท่งก่อนหน้า เช่น ราคาเปิดของแท่งดำที่สอง ควรจะอยู่ในช่วงราคาเปิดปิดของแท่งดำแท่งแรก
2. ราคาปิดของแท่งดำแต่ละแท่ง ควรจะอยู่ใกล้ราคาต่ำสุดของวันนั้น
3. ตัวเทียนสีดำแท่งแรก ควรจะอยู่ต่ำกว่าจุดสูงสุดของแท่งขาวก่อนที่จะเกิดตัวเทียนสีดำแท่งแรก

รูปแบบนี้ บางทีเรียกกันว่า Three-Winged Crows คือ อิกามีปีก 3 ตัว เพราะว่าในความเห็นของคนญี่ปุ่นนั้น ชาวร้ายมักจะมีปีก (คือกระพือได้เร็ว) ดังนั้น รูปแบบนี้จึงเป็นรูปแบบที่เป็น Bearish ครับ

รูปแบบ Trend Reversal อื่น ๆ

ที่พูดมาทั้งหมดนี้ เป็นรูปแบบใหญ่ๆที่สำคัญๆเท่านั้น ยังมีรูปแบบปลีกย่อยอื่นๆอีกบางรูปแบบ แต่แนวความคิดต่างๆ ที่อธิบายรูปแบบเหล่านี้จะคล้ายๆกัน เช่น กรณีที่ราคาประกอบด้วย แท่งเทียนที่มีตัวเทียนเล็กๆแต่ไส้เทียนยาวๆ (หรือถ้าเป็น Doji ยิ่งดี) หลายๆอันติดต่อกันหลายวัน กรณีนี้ จะเรียกว่า High Waves ซึ่งเป็น Reversal Pattern อีกแบบหนึ่ง ซึ่งแนวความคิดก็คือ ตลาดไม่รู้ทิศทางของราคาว่าจะขึ้นหรือลง (สังเกตได้จากแท่งเทียนที่สั้นมากๆ หรือเป็น Doji) ถ้าตลาดไม่รู้ทิศทางหลายๆวัน แสดงว่ากำลังเกิดการต่อสู้ระหว่างแรงซื้อกับแรงขาย ซึ่งถ้าแนวโน้มที่ผ่านมา ตลาดขึ้นหรือลงมาเยอะแล้ว ก็มีโอกาสที่แรงในทิศทางตรงกันข้ามจะชนะในที่สุด

ตรงนี้ อยากให้เข้าใจแนวความคิดของรูปแบบต่างๆเหล่านี้ซะครับ เพราะเมื่อเข้าใจมันแล้ว การทำความเข้าใจ หรือแม้แต่การจำรูปแบบต่างๆก็จะง่ายขึ้น ดูเป็นธรรมชาติโดยไม่ต้องใช้วิธีการท่องจำครับ นอกจากนี้ บางรูปแบบ ก็เหมือนกับการวิเคราะห์ทางเทคนิค ของทางค่ายตะวันตก ยิ่งกับลอกกันมา เช่นที่แสดงไว้ในตารางข้างล่างนี้

Western Pattern	Candlestick Pattern
Triple Top	Three Mountain Top
Triple Bottom	Three River Bottom
Head and Shoulders	Three Buddha
Rounding Top	Dumpling Top
Rounding Bottom	Fry Pan Bottom

ซึ่งเป็นสิ่งที่เราได้พูดกันไปแล้วในภาคที่ 1 นอกจากนี้ เรายังสามารถนำเอาเทคนิคของการวิเคราะห์ของฝ่ายตะวันตก ที่เราได้เรียนกันมาในบทก่อนๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มความแม่นยำยิ่งขึ้นได้ครับ

รูปแบบต่อเนื่องในการ วิเคราะห์แท่งเทียน Candlestick Continuous Patterns

บทที่ 16

รูปแบบต่อเนื่อง ในทางด้านการวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียน ส่วนใหญ่จะอ้างอิงกับ Gap ซึ่งหวังว่าผู้อ่านคงจะยังพอจำได้นะครับว่า Gap คืออะไร แต่แทนที่จะเรียกว่า Gap ในภาษาด้านกราฟแท่งเทียน คำเรียกมันว่า หน้าต่าง (Window) เราเรียน

กันมาในบทต้นๆแล้วว่า Gap จะหมดความสำคัญต่อเมื่อมันถูกปิด ตัวอย่างเช่น ถ้าเกิด Breakaway Gap ขึ้นเมื่อตอนแนวโน้มกำลังขึ้น Gap ตัวนี้จะทำหน้าที่เป็นเหมือนกับ Support ของราคา ซึ่งจะเป็นไปจนกว่าราคามันจะตกลงมาต่ำกว่า (และปิด) Gap ตัว Gap นี้ก็จะหมดความสำคัญในฐานะที่เป็น Support ไป (แต่มันจะกลายเป็น Resistance แทน) ในด้านกราฟของแท่งเทียนก็คล้ายกันครับ เพียงแต่แทนที่จะเรียกว่าปิด Gap เราก็เรียกว่าปิดหน้าต่างแทน

เป็นที่พูดกันในหมู่นักวิเคราะห์แผนภูมิแบบแท่งเทียนของญี่ปุ่นว่า ให้วิ่งตามหน้าต่าง (ซึ่งต่างจากคนไทยที่เข้าตามตรอกออกตามประตู) ซึ่งตีความหมายได้ว่า ในทางวิเคราะห์แบบแท่งเทียนนั้น ถือว่า หน้าต่าง (หรือ Gap) เป็น Continuous Pattern ซึ่งก็ใกล้เคียงกับการวิเคราะห์ทางค่ายตะวันตก ต่างกันเพียงแต่ว่า ในกรณีของการวิเคราะห์ทางเทคนิคของค่ายตะวันตกนั้น Gap อาจจะเป็น reversal ก็ได้ เช่น Exhaustion Gap เป็นต้น

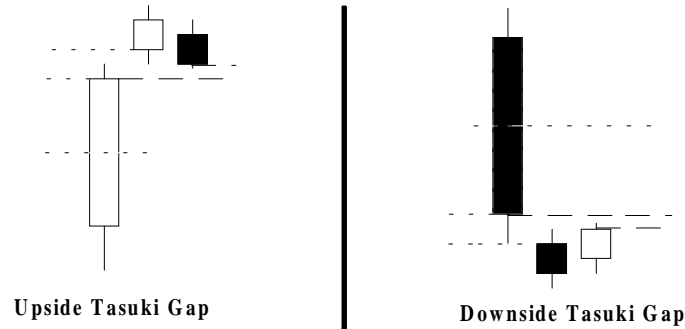
Gap จะมีความสำคัญมากขึ้น ถ้าหากเกิดที่ระดับซึ่งเคยเป็นจุดต่ำสุดหรือจุดสูงสุดเก่า เพราะนอกจากตัว Gap เองจะเป็นแนวต้านและแนวรับอย่างที่พูดถึงไปแล้ว แนวต้านและแนวรับนี้ยังจะได้รับอิทธิพลหนุนจากยอดหรือก้นบึ้งเดิมอีกด้วย

หน้าต่างทาสูกิ (Tasuki Gap)

อธิบายยากเหมือนกัน เค้ายังงี้ครับ ดูรูปที่ 16.1 ประกอบตามด้วยแล้วกัน โดยเริ่มจากกรณีที่ตลาดเป็น Uptrend ก่อน ที่เรียกกันว่า Upward Gapping Tasuki มันเกิดขึ้นจากการที่แท่งเทียนเมื่อวานนี้เป็นสีเขียว แต่ราคาเปิดวันนี้ก็ขยับตัวห่างจากราคาปิดเมื่อวานนี้ ก่อให้เกิด Gap กับแท่งเทียนเมื่อวาน แล้ววันรุ่งขึ้นแท่งเทียนกลับเป็นสีดำซึ่งหมายถึงราคาปิดต่ำกว่าราคาเปิด และต่ำกว่าแท่งเทียนสีเขียว แต่ไม่ต่ำพอที่จะปิด Gap ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด ดูรูปประกอบแล้วกันครับ จะเข้าใจได้ดีกว่า

ในกรณีของ Downward Tasuki Gap ก็เหมือนกัน แต่กลับกันนิดนึง คือตลาดกำลังอยู่ในแนวโน้มลง ราคาวันนั้นตั้งลงมากกว่าเมื่อวานนี้ (แท่งเทียนเป็นสีดำ) และก่อให้เกิด Gap พอวันรุ่งขึ้นราคาพยายามติดตัวขึ้นและแท่งเทียนเป็นสีเขียว แต่ไม่สามารถปิด Gap ได้

Tasuki Gap นี้ เป็นรูปแบบที่บอกว่า แนวโน้มยังคงใช้ได้อยู่ (Trend Continuation) มันเป็นเพียงแค่การปรับตัวเล็กๆน้อยๆ หมายถึงว่า ถ้าตลาดกำลังขึ้น ตลาดก็น่าจะขึ้นต่อไปได้ แต่ถ้าตลาดกำลังลง ก็น่าจะลงต่อไปได้

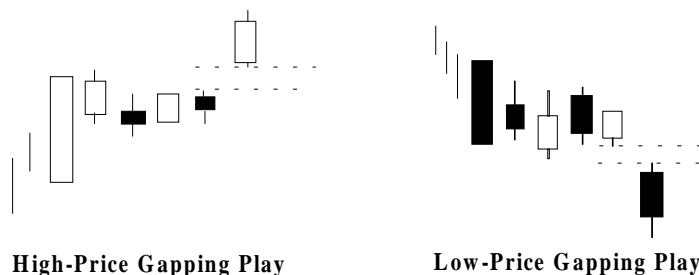

รูปที่ 16.1

สังเกตนะครับ ว่าในรูปแบบ Tasuki Gap นี้ เทียนแท่งที่สองสร้าง Gap กับเทียนแท่งแรก ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดี และเนื่องมาจากเทียนแท่งที่สาม ไม่สามารถทะลุลงมาถึงตัวเทียนของแท่งแรกได้ แสดงว่าไม่สามารถปิด Gap ได้สำเร็จ ดังนั้น แนวโน้มน่าจะวิ่ง (ขึ้นหรือลง) ต่อไปได้ แต่ก็ควรคอยดูด้วยนะครับ ว่าราคาในวันต่อไปจะลงมาปิด Gap เมื่อไหร่ อย่าลืมนะครับว่า Gap จะเป็น Support หรือ Resistance ของราคาไปในตัว

High-Price and Low-Price Gapping Plays

โดยทั่วไป หลังจากที่สูงมาในระดับหนึ่ง ตลาดจะเริ่มพักตัวเพื่อหาทิศทางที่แน่นอนต่อไปว่าจะเอายังไง (ขึ้นมาเยอะก็ชักหนาว แต่จะลงก็เสียฟอร์ม) ช่วงนี้จะเห็นว่าแท่งเทียนจะหดสั้น บางทีจะเห็น Doji บ้าง (แต่ต้องไม่ใช่รูปแบบดาว หรือ Star นะครับ เพราะมันจะเป็น Reversal Pattern) ซึ่งแสดงว่าตอนนี้ตลาดกำลังหาข้อมูลกันอย่างขมุกขมัว นั่นถ้าเกิด Gap ขึ้นมาในทิศทางเดียวกับแนวโน้มเดิม เช่น สมมติว่าตลาดที่ผ่านมามีแนวโน้มขึ้น แล้วหยุดพักตัวระยะหนึ่ง หลังจากนั้นก็เกิดแท่งเทียนสีขาว ซึ่งโดดขึ้นไปสร้าง Gap หนีไปจากช่วงของระยะพักตัว อันนี้เป็น Continuous Pattern ค่อนข้างแจ่มแจ้ง ควรจะซื้อได้ถ้ายังไม่มีของ เพราะแสดงว่าตลาดหาข้อมูลครบพร้อมแล้ว และตัดสินใจว่าจะขึ้นไป (หายหนาวแล้ว) อันนี้เรียกว่าเป็นการเล่น Gap ในช่วงราคาสูง (High-Price Gapping Play ตามรูปที่ 16.2)

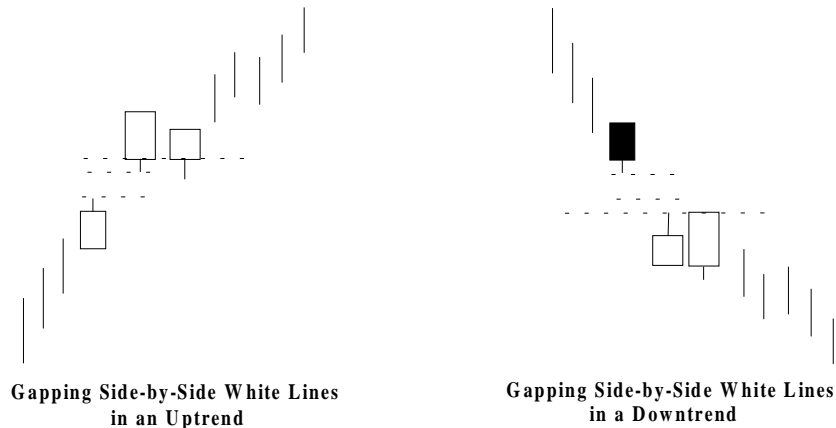
รูปที่ 16.2

ในทางกลับกัน ถ้าแนวโน้มเดิมเป็นขาลง และหยุดพักตัวซักพัก จากนั้นเกิดแท่งเทียนสีดำซึ่งสร้าง Gap กับแท่งเทียนเก่าๆ ในช่วงระยะพักตัว แสดงว่าน่าจะจะต้องลงต่อ ถ้ายังไม่ขายก็ตัดใจเสียเถอะโยม ก่อนที่จะเจ็บตัวไปกว่านี้

Gapping Side-By-Side White Lines

เป็นรูปแบบที่เกิดจากแท่งเทียนสีขาวสองแท่ง (รูปที่ 16.3) แท่งแรกสร้าง Gap กับแนวโน้มเดิม (จะเป็นแนวโน้มขึ้นหรือแนวโน้มลงก็ได้) ยังใช้เทียนสีขาว 2 แท่งเหมือนเดิม เทียนแท่งที่สองเป็นสีขาวเหมือนเทียนแท่งแรกขนาดใกล้เคียงกัน (จะหย่อนไปหน่อยก็ได้ ไม่เป็นไร) แต่มีราคาเปิดในระดับใกล้เคียงกับเทียนแท่งแรกมาก (ทำให้แท่งเทียนด้านล่างอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน)

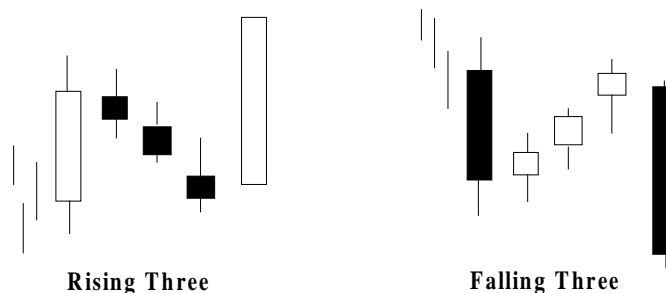

รูปที่ 16.3

รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ไม่บ่อยนัก ไม่ค่อยจะให้เห็นบ่อยๆหรอกครับ แต่เป็น Continuous Pattern แบบหนึ่ง หมายความว่าตลาดน่าจะวิ่งต่อไปในทิศทางเดิม ยิ่งในช่วงขาลงแล้ว จะเห็นรูปแบบนี้ได้ยากมาก เพราะส่วนใหญ่จะเจอเป็นแท่งเทียนสีดำสองแท่งมากกว่าสีขาวครับ

ขึ้นสาม ลงสาม (Rising Three and Falling Three)

ว่ากันที่รูปแบบเลขนะครับ เอา Rising Three ก่อนแล้วกัน รูปแบบนี้ใช้แท่งเทียนประมาณ 5 แท่ง (หย่อนได้นิดหน่อยครับ) เป็นกรณีที่ตลาดกำลังขึ้น แท่งแรกเป็นเทียนสีขาวยาวมาก (หมายความว่าตลาดวันแรกนี้กระทิงดุตันทีเดียวครับ ปิดสูงกว่าเปิดเยอะ) และสามวันถัดไปเป็นแท่งเทียนสั้นๆ สีดำ 3 แท่งเรียงร้อยกันในแนวต่ำลง แต่ว่ายังอยู่ใน range สูงสุดต่ำสุดของแท่งเทียนยาวสีขาวในวันแรก (นับได้เทียนด้วยครับ) วันสุดท้ายเกิดแท่งเทียนสีขาวยาวๆอีกที (หมายถึงว่ากระทิงกลับมาจากการพักเหนื่อย 3 วันแล้ว) พอถึงจุดนี้ตลาดก็น่าจะพร้อมที่จะวิ่งต่อแล้วครับ (รูปที่ 16.4)

รูปที่ 16.4

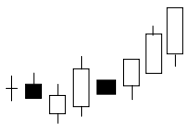
คิดถึง Rising Three ว่ามันคล้ายๆกับ Harami Pattern (ยังจำได้รีเปล่า) เพียงแต่ว่าใน Harami Pattern นั้น สีของแท่งเทียนจะสลับกับกรณีนี้ และมีแท่งเทียนสีตรงกันข้ามเพียงวันเดียว แต่มีตั้ง 3 แท่ง (2 ก็ได้ พอยอมรับได้ครับ) อีกอย่างหนึ่งคือ Rising Three จะนับเอา range สูงสุดต่ำสุด (คือนับได้เทียนด้วย) แต่ Harami จะนับเฉพาะตัวเทียนเท่านั้น

แนวความคิดของรูปแบบนี้ก็คือ ในวันแรกกระทิงดุมากเลยเกิดแท่งเทียนสีขาว คนก็เริ่มหนาวกันบ้าง บางคนเริ่มขายของออกบ้าง แต่ก็มีแรงรับซื้ออยู่พอสมควร ทำให้แท่งเทียนสีดำที่เกิดขึ้นในวันถัดๆไปค่อนข้างจะสั้น แม้ว่าจะเป็นสีดำก็ตาม แรงขายกับแรงซื้อต่อสู้กันอยู่ 3 วัน ก็หมดแรง (คนขายชักเริ่มไม่ค่อยอยากขายแล้ว แหมรับซื้อกันจัง) คราวนี้แรงซื้อก็เลยดันให้เกิดแท่งเทียนยาวสีขาวปิดท้ายรายการ ส่งผลให้ตลาดยังคงเป็นตลาดกระทิงต่อไป

สำหรับ Falling Three ก็ตรงกันข้าม และใช้แนวความคิดเดียวกัน ลองดูรูป 16.4 ประกอบแล้วจะเข้าใจอ่องแท้ ดูบรรลูลิษาเห็นของญี่ปุ่นครับ

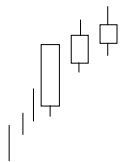
สามทหารขาวก้าวไปข้างหน้า (Three Advancing White Soldiers)

เป็น Continuous Pattern ในตลาด Uptrend ครับ ประกอบด้วยเทียนขาวสามแท่งที่เปิดสูงกว่าแท่งก่อนหน้ามาตลอด และทั้งสามแท่งนี้ขนาดไม่สั้นนัก ที่สำคัญคือแท่งหลังไม่ควรจะสั้นกว่าแท่งก่อนหน้ามากๆ (รูปที่ 16.5)

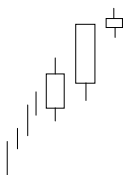
Three Advancing White Soldiers

รูปที่ 16.5

Advance Block

รูปที่ 16.6

Stalled Pattern

รูปที่ 16.7

รูปแบบนี้ถ้าดูไม่รอบคอบจะเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้เป็นอย่างยิ่ง เพราะจะมีรูปแบบที่ดูแล้วคล้ายๆกับ Three Advancing White Soldiers แต่แทนที่จะเป็นรูปแบบต่อเนื่องว่าตลาดจะวิ่งต่อ มันกลับกลายเป็นสัญญาณเตือนว่าตลาดทำท่าจะแย่แล้ว ซึ่งความหมายมันตรงกันข้ามกันเลย รูปแบบที่คล้ายๆกับ Three Advancing White Soldiers แต่ความหมายคนละเรื่องกันแบบนี้ มีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

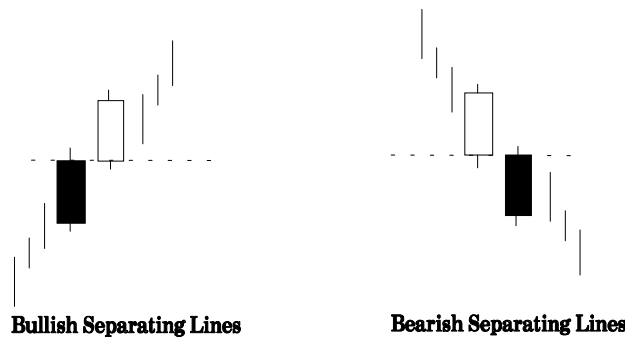
1. **ทางตัน (Advance Block)** เป็นแท่งเทียนสีขาวสามแท่งในตลาด uptrend เหมือนกัน และก็เปิดที่สูงกว่าเดิมเหมือนกัน แต่ว่าแท่งที่สองสั้นกว่าแท่งแรกอย่างเห็นได้ชัด และแท่งที่สามก็สั้นกว่าแท่งที่สองอย่างเห็นได้ชัด (รูปที่ 16.6) อันนี้แสดงว่าแนวโน้มที่ดูเหมือนจะดีนี้ เจอทางตันมาขวางอยู่เรื่อยๆ แรงจะดันมันก็แย่ง ถ้าเจอแบบนี้ระวังหน่อย อย่าผลอไปคิดว่าเป็น Continuous Pattern เพราะอาจจะเกิดรายการ Surprise ได้โดยง่าย อันที่จริงเจอแบบนี้ น่าจะค่อยๆปล่อยของบ้างนิดหน่อย กันเสี่ยงบ้าง เสียด้วยซ้ำไป

2. **เหยียบเบรค (Stalled Pattern)** คือกรณีที่แม้ว่าเทียนจะเป็นสีขาวสามแท่ง และแท่งสองกับแท่งหนึ่งก็ยาวดี แต่แท่งที่สามสั้นจืดจางตามรูปที่ 16.7 (เกือบเป็น Doji) ยิ่งจืดก็แสดงว่าวันที่สามนี้ อากาศชักจะเฉื่อยลงแล้ว อย่างน้อยที่สุด แนวโน้มที่ว่าแจ่มๆ ก็เจอเบรคเข้าให้นิดหน่อยแล้ว ดังนั้น อย่าเพิ่งผลีผลามครับ รอดูไปก่อน

เส้นแบ่งอาณาเขต (Separating Lines)

ยังจำ Counterattack Pattern ในบทที่แล้วได้ไหมครับ ที่เกิดขึ้นเมื่อราคาปิดของสองแท่งเทียนที่มีสีต่างกัน อยู่ที่ระดับเดียวกัน ซึ่งจัดเป็น Reversal Pattern อันนี้คล้ายกันแต่ความหมายต่างกัน Separating Lines เป็นกรณีที่ราคาเปิดของสองแท่งเทียนที่ต่างสีกันอยู่ระดับเดียวกัน และเป็น Continuous Pattern

Bullish Separating Line ตามรูปที่ 16.8 เกิดตอนที่ตลาดเป็นแนวโน้มขึ้น วันแรกเกิดแท่งเทียนสีดำค่อนข้างยาว ซึ่งอาจจะทำให้หลายท่านหวั่นไหวได้ ว่าตลาดมันทำอะไรแล้ววู้อี้ แต่แล้วในวันถัดไปราคาเปิดที่ราคาเปิดเมื่อวาน และติดตัวสูงขึ้นไปปิดที่ระดับสูงกว่ำนั้นอีก ซึ่งหมายความว่ากระทิงเริ่มฮึดสู้ขึ้นมาอีกครั้ง และตลาดน่าจะพอมีแรงไปต่อได้ ถ้าจะให้สัญญาณดียิ่งขึ้น แท่งเทียนสีขาวควรจะมีส่วนยื่นด้านล่างค่อนข้างสั้น หมายความว่าตลาดเปิดที่ใกล้จุดต่ำสุดมาก (ซึ่งเรียกว่า Belt-Hold Line ถ้าเป็น Shaven Bottom ได้ยิ่งแจ๋ว)

รูปที่ 16.8

Bearish Separating Line ก็ตรงกันข้ามครับ คือเกิดในตลาดที่เป็นแนวโน้มลง วันแรกเทียนสีขาวค่อนข้างยาววันที่สองเปิดที่ระดับเดียวกับวันแรกและมุดลงมาปิดที่ต่ำกว่าเปิด เป็นสัญญาณว่าหมียังพอมีแรงสู้อยู่ และตลาดน่าจะยังลงต่อได้

This page is intentionally left blank

17

77 กระบวนยุทธ์ 77 Strategies

บทที่ 17

จากที่กล่าวมาในบทก่อนๆข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็น การอธิบายในเห็นถึง หลักการของแต่ละวิธีที่จะใช้ ในการวิเคราะห์ทางเทคนิค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของแผน ภูมิ เส้นแนวโน้ม ตลอดจนถึงเครื่องมือต่างๆ

(indicators) อย่างไรก็ตาม ในโลกแห่งความจริง เวลาที่เราจะใช้หลักการวิเคราะห์ที่กล่าวมานั้น ค่อนข้างจำเป็นที่ต้อง ผสมผสานกันในแต่ละเครื่องมือ ตลอดจนหาความเหมาะสมของเครื่องมือที่จะใช้ในช่วงนั้นๆ เพื่อเสริมสร้างหรือหาจังหวะ ในการเข้าซื้อขาย ดังนั้น จึงทำให้เป็นที่มาของบทนี้

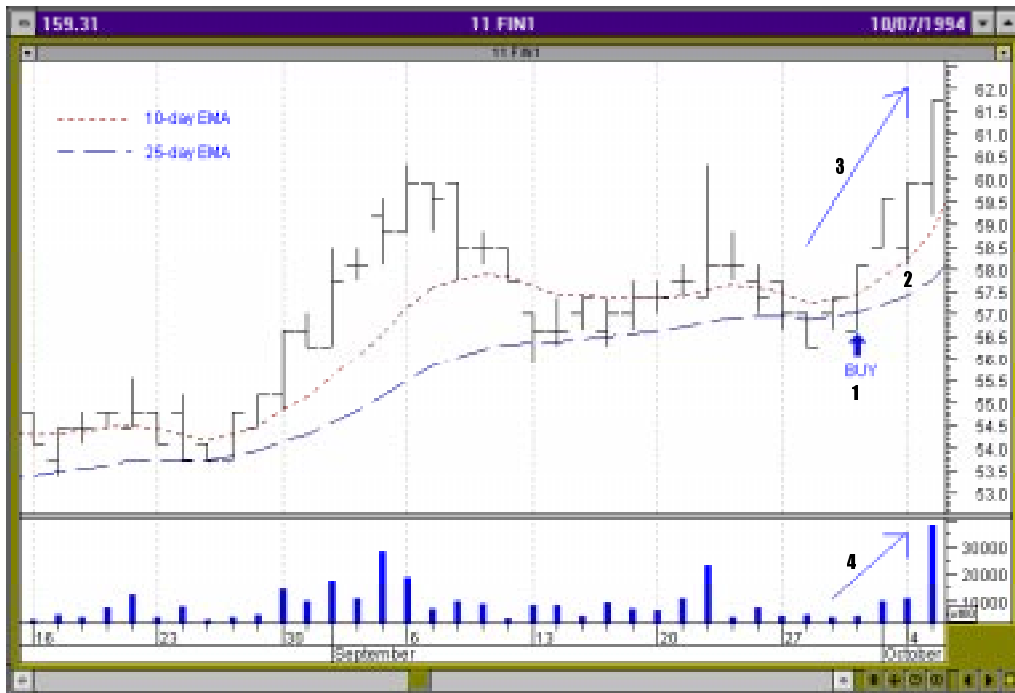
ในบทนี้จะเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ ตลอดจนแนวคิดเบื้องหลังในการที่จะให้เราใช้เครื่องมือเหล่านั้นๆ ซึ่งแน่นอนว่า ในบทนี้ คงจะไม่เอ่ยถึงเครื่องมือหรือวิธีการวิเคราะห์ทั้งหมด แต่จะชี้ให้เห็นว่า การทราบหลักการบางหลักการ ก็สามารถที่จะนำเข้ามา ใช้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องต้องทราบทุกๆเรื่องทั้งหมด เหตุที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะ มีความเป็นไปได้บ่อยครั้ง ที่เครื่องมือไม่ได้ ให้สัญญาณไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดอย่างเช่น ผู้อ่านอาจจะใช้เครื่องมือทั้งหมด 10 ตัว แต่ถ้าผลที่ได้คือ 5 เครื่องมือชี้ว่า หุ่นขึ้นต่อ ในขณะที่อีก 5 เครื่องมือที่เหลือชี้ว่าหุ่นจะปรับตัวลง แล้วอย่างนี้หุ่นมันจะขึ้น หรือลง หรือทรงๆกันแน่ จะทำอย่างไรดี?

ในหัวข้อ "77 กระบวนยุทธ์" นี้ (ฟังดูแล้วเหมือนคัมภีร์กำลังภายในเลย) แท้จริงเป็นการอธิบายถึงขั้นตอนต่างๆในภาค ปฏิบัติสำหรับตัวอย่างในที่นี่ ในการใช้เครื่องมือไม่เครื่องมือทางเทคนิคในการหาจังหวะเข้าซื้อขายหุ่นซึ่งจริงๆไม่ได้จำกัดอยู่ เพียง 77 กระบวนยุทธ์เท่านั้น อาจจะมีเท่าไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้วิเคราะห์ และโอกาสตอนนั้นที่จะเอื้ออำนวย

สำหรับราคาหุ่นที่จะถูกยกมาใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ คือ ราคาหุ้น FIN1 ในอดีต ซึ่งถ้าท่านผู้อ่านค่อยๆพิจารณา ตามทีละขั้นตอน ผู้เขียนเชื่อว่า น่าจะทำให้ผู้อ่านเริ่มมีความเข้าใจในการวิเคราะห์ ตลอดจนถึงมุมมองที่กว้างมากขึ้นกว่า การพิจารณาในหลักการเพียงอย่างเดียว เพราะใน 77 กระบวนยุทธ์นี้ จะเน้นไปทางด้านภาคปฏิบัติมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ท่านผู้อ่านอาจไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับผู้เขียนในทุกขั้นตอน เพราะแท้ที่จริงแล้ว การวิเคราะห์ทางด้าน เทคนิคนี้ ไม่ได้มีเฉพาะเพียงแค่ศาสตร์เท่านั้น แต่ยังผนวกไว้ซึ่งศิลป์อีกส่วนหนึ่ง จึงทำให้มุมมองของนักวิเคราะห์ทั้งหลาย อาจเกิดความแตกต่างกันได้ในส่วนนี้ และในบางขั้นตอน ท่านผู้อ่านอาจเห็นว่า น่าจะมีวิธีอื่นอีกที่จะให้ผลดีกว่านี้ ซึ่งผู้ เขียนไม่เคยจำกัดแนวคิดเหล่านั้นไว้ เพราะการถูกหรือผิดนั้น ผลที่ตามมาจะฟ้องออกมาเอง! แต่ผู้เขียนอยากให้ท่านผู้อ่าน พึงระลึกไว้เสมอว่า "การวิเคราะห์ตามหลักการเป็นสิ่งสำคัญ แต่ความเป็นไปได้ที่จะถูกต้องทุกครั้ง อาจจะไม่ถนัดนัก จึง ทำให้บางครั้ง การแก้เกมสับสนในสนาม อาจจะเป็นสิ่งสำคัญกว่า"

เริ่มเข้าเนื้อหาอันเลียดดีกว่า เพื่อไม่ให้เสียเวลา!

รูปที่ 17.1

ในรูปที่ 17.1 จะเห็นได้ว่า ภาวะขุ่นมัวแรก (หมายเลข 1) จะเป็นจังหวะในการเข้าซื้อ เพราะเหตุผลใดหรือครับ? คำตอบก็คือ ซื้อเพราะราคาได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทั้งเส้น 10 และ 25 วันขึ้นมา

ตอนนี้ก็เท่ากับว่าเรามีหุ้นส่วนหนึ่งอยู่ในมือแล้ว (สมมติว่าซื้อมา 1,000 หุ้นแล้วกัน) ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปราคา FIN1 ได้มีการอ่อนตัวลง และกำลังลงมาทดสอบเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วัน (ณ ตำแหน่งหมายเลข 2) ซึ่งถือว่าเป็นจุดที่เราจะต้องจับตามอง เหตุก็เพราะ ถ้าหากราคา FIN1 ตัดทะลุเส้นดังกล่าวลงอย่างมีนัยสำคัญ ก็เท่ากับว่าเป็น sell signal ไปโดยปริยาย

แต่ในกรณีนี้ จะเห็นได้ว่าราคาหุ้น FIN1 สามารถปรับระดับประกอบตัวอยู่บนเส้นดังกล่าวได้ จึงทำให้เส้นดังกล่าวเป็นแนวหนุน (support) ไป ซึ่งเราจะทำการซื้อหุ้นเพิ่มเข้าพอร์ต (portfolio) อีกรักก็ได้ สมมติว่าซื้อเพิ่มอีก 500 หุ้น ดังนั้นขณะนี้เราจะมีหุ้นทั้งหมด 1,500 หุ้น จริงไหมครับ?

หลังจากนั้นจะเห็นได้ว่า ราคาหุ้นได้มีการขยับตัวขึ้นตามแนวหมายเลข 3 โดยมีวอลุ่มเพิ่มขึ้นตามด้วยเช่นกัน (หมายเลข 4) ซึ่งเป็นการยืนยันในการขยับตัวขึ้นของราคา และเราก็เริ่มที่จะมีกำไรที่ไม่ใช่เงินสดขึ้นมาแล้ว เพราะว่าราคาหุ้นตอนนี้ อยู่สูงกว่าราคาหุ้นที่เราได้เข้าซื้อมาในตอนแรก

สมมติว่าตอนนี้ เราอยู่ที่ ณ แห่งกราฟสุดท้ายในรูปที่ 17.1 เราคิดอย่างไรกับราคาหุ้นในวันพรุ่งนี้หรือช่วงถัดไป? ทางหนึ่งที่ทำได้คือ เข้าไปพิจารณาในเครื่องชี้ (indicators) เพื่อดูชี้ว่าเครื่องชี้เหล่านั้น (ซึ่งแสดงถึงกำลังเครื่องยนต์และเชื้อเพลิงในการเคลื่อนตัว) ยังพอให้ออกาสที่ราคาหุ้นจะเคลื่อนตัวหรือไม่?

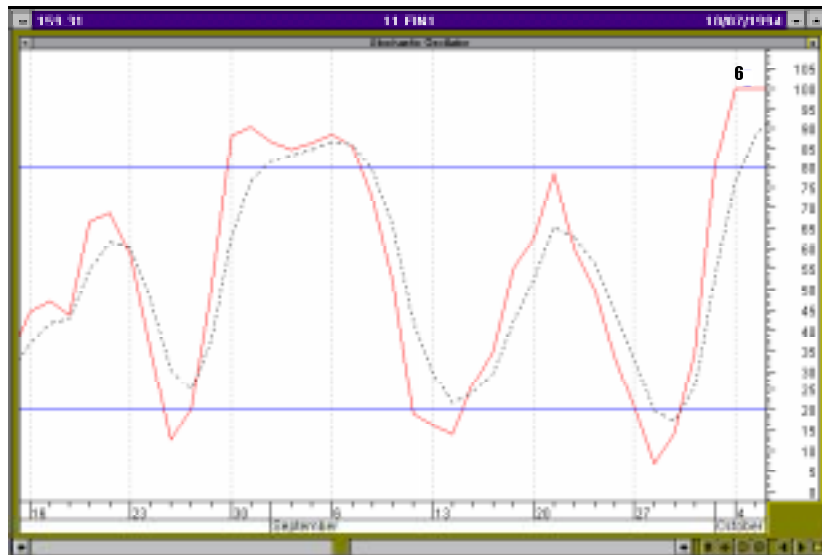
ในรูปที่ 17.2 เป็นการชี้ 9RSI (คือ RSI ที่ใช้วันในการคำนวณทุกๆ 9 วัน ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นที่ผ่านมาจะใช้เป็น 14RSI แต่ตอนนี้ใช้ 9RSI ก็เพราะต้องการให้ทันใจวัยรุ่นขึ้นหน่อย) ซึ่งเป็น indicator ตัวแรกที่จะนำมาใช้ในเหล่าภาวะบวชนี้ ท่านผู้อ่านคงจะเห็นได้ว่า ขณะนี้ 9RSI กำลังอยู่ในแนวการสร้างยอดใหม่อยู่ เพราะสามารถข้ามยอดเดิมตามแนวเส้นไขปลานขึ้นมาได้ และกำลังเคลื่อนตัวตามขึ้นมา โดยมีเป้าหมายการทดสอบแนวต้านอยู่ที่หมายเลข 5 บน parallel line อย่างไรก็ตาม เครื่องชี้ 9RSI ยังคงให้ความเป็นไปได้ที่ราคาจะเคลื่อนตัวขึ้นต่อไปไหม? คำตอบคือ ถูกแต่เพียงแค่นั้นเอง

รูปที่ 17.2

ทำไมหรือครับ? ก็เพราะว่าการสรุปเพียงแค่นั้น ดูเหมือนว่าจะมองข้ามอะไรบางอย่างไป เพราะแม้ว่า 9RSI จะยังคงให้ความเป็นไปได้ที่ราคาจะเคลื่อนตัวขึ้นต่อไป แต่เราก็ไม่ควรที่จะประมาท เนื่องจากแนวต้านและขอบจำกัดของเครื่องชี้ยังไม่ไกลออกไปนัก นอกจากนี้ ระดับ RSI ในปัจจุบันก็ใกล้เคียงกับยอดเดิมที่เคยทำไว้แถวๆ 83-84 จุด (ตามแนว Horizontal Top) ประกอบกับระดับการวางตัวของเครื่องชี้อยู่ในเขต overbought ด้วย ซึ่งอาจจะง่ายต่อการโดยเททำกำไรจากผู้อื่นได้ทุกเมื่อ ดังนั้น สิ่งที่ได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากความเป็นไปได้ที่ราคาหุ้นจะขยับตัวขึ้น ก็คือ การให้ควมระมัดระวังมากขึ้น ตลอดจนการทยอยทำกำไรออกไปบ้างเพื่อลดความเสี่ยงลง

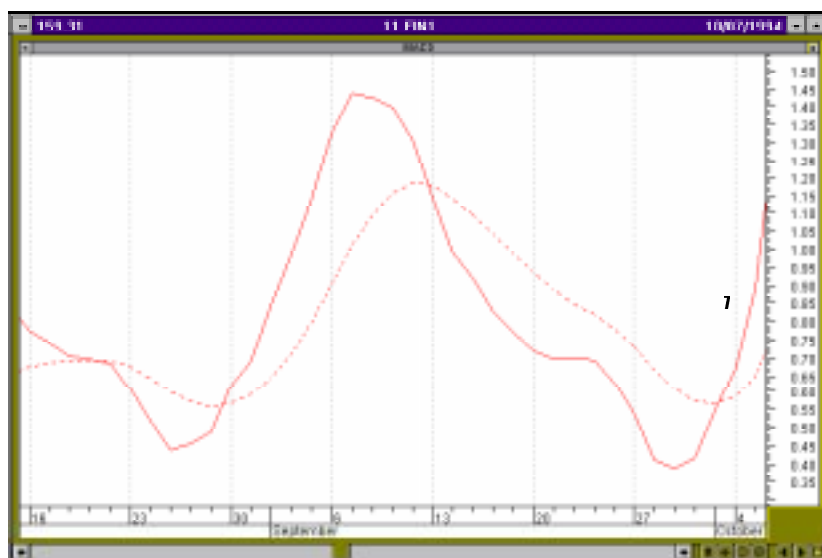
เหตุที่ใช้คำว่าทยอยทำกำไรออกไปบ้าง เพราะอย่างน้อยก็ได้กำไรในรูปแบบตัวเงินกลับมาให้อุ่นใจไว้ก่อน และเป็นการลดความเสี่ยงลงบ้าง แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องขายออกไปทั้งหมดตอนนี้ เพราะจริงๆ แล้วเครื่องชี้ 9RSI นั้น ยังไม่มี sell signal ออกมา อีกทั้งช่วงในการขยับตัวของ 9RSI ก่อนที่จะถึงหมายเลข 5 นั้น แม้ว่าจะดูจากรูปว่าอยู่ไม่ห่างออกไปนัก แต่จริงๆ แล้วการที่ 9RSI จะขยับตัวขึ้นจนเต็มช่องนั้น ราคาอาจจะสามารถขยับตัวขึ้นได้อีกมาก ซึ่งเป็นผลมาจากสูตรในการคิดคำนวณของ 9RSI (ไม่เชื่อก็ลองย้อนกลับไปพิจารณาสูตรดูสิครับ) ดังนั้นถ้าขายหมด ก็อาจต้องมานั่งป่นภายหลังว่าไม่น่าขายออกไปเลย แต่ถ้าไม่ขายออกไปเลย อาจจะทำให้ความเสี่ยงขึ้นมาได้ ซึ่งภาวะบวชที่ 6 ในรูปที่ 17.3 จะเป็นตัวช่วยให้ความมั่นใจอีกทีว่า การทยอยทำกำไรออกไปบ้างในตอนนี้จะดีกว่า

รูปที่ 17.3

ภาวะบวญฤทธิ์ที่ 6 นั้นก็คือ การใช้ 5%K 3%D Stochastic ซึ่งค่อนข้างจะเป็น short term indicator มาช่วยพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลในการทยอยทำกำไรระยะสั้นในครั้งนี้ (แต่ไม่ได้หมายความว่า %K 5 periods กับ %D 3 periods จะต้องเป็นค่า optimal ที่สุด) เพราะจากรูปที่ 17.3 จะเห็นได้ว่า 5%K 3%D Stochastic แม้ว่าจะยังไม่ีสัญญาณขายออกมา เพราะ %K ยังคงไม่ตัด %D ลงมาและทั้งคู่ก็ยังไม่ตัดเส้น 80 ลงมา แต่จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า %K ตอนนี้อยู่ที่ระดับ 100 แล้ว ซึ่งการที่ %K จะอ่อนตัวลงนั้นมีได้ทุกเมื่อ ดังนั้น จากทั้ง 2 เครื่องชี้ เราพอที่จะสรุปได้ว่า หากราคายังคงขยับตัวขึ้น เพื่อความไม่ประมาท การลดพอร์ตลง โดยการทยอยทำกำไรนั้น น่าจะเป็นยุทธวิธีอันหนึ่งในตอนนี้ สมมติว่าเราจะทำกำไรระยะสั้นออกไป 500 หุ้นในวันถัดไป เพราะฉะนั้น ในวันถัดไป เราจะเหลือหุ้นตัวนี้อยู่ในพอร์ตเพียง 1,000 หุ้นเท่านั้น

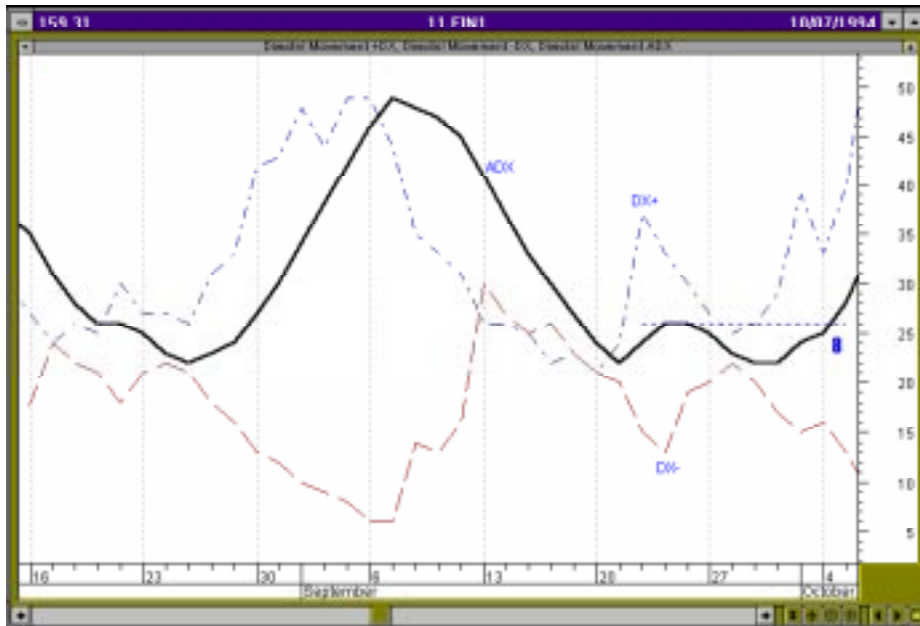
ลองมาดูสัญญาณของเครื่องชี้ตัวอื่นๆสักหน่อยว่ามันเป็นอย่างไร?

รูปที่ 17.4

จากรูปที่ 17.4 จะเห็นได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวของ MACD indicator ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจะใช้เป็นตัวให้สัญญาณแนวโน้มในระยะกลาง ซึ่งจากรูปจะเห็นได้ว่า MACD ยังคงไม่มีการปรับตัวลง ตลอดจนถึงคงอยู่ในแนวการสวิงตัวขึ้นอยู่ (หมายเลข 7) ดังนั้น หุ่นที่เหลืออยู่ (หลังจากทำกำไรระยะสั้นออกไป) ยังคงสามารถถือไว้ (hold) ดูเชิงสักระยะหนึ่งได้อยู่ indicator ถัดมาที่จะกล่าวถึงในตอนนี้เป็นคือ directional movement จากรูปที่ 17.5 ซึ่งแสดงถึง plus และ minus directional movement

รูปที่ 17.5

จะเห็นได้ว่ายังคงไม่มี sell signal เกิดขึ้น เพราะค่าของ plus directional movement (DX+) ในตอนนี้มีค่ามากกว่า minus directional movement (DX-) อีกทั้งต่างก็ยังคงอยู่ในแนวที่ควรจะเป็นกล่าวคือ plus ยังคงรักษา slope ที่เป็นบวกไว้ได้ ขณะที่ minus นั้นยังคงรักษา slope ที่เป็นลบไว้ได้ และต่างก็เบนแยก (diverge) ออกจากกัน ประกอบกับค่าของ average directional movement (ADX) ที่แม้ว่าจะมีค่าไม่สูงนัก แต่ก็ยังคงแสดงว่ามี trend อยู่บ้าง เพราะ ADX สามารถข้ามแนวไฮปลา ซึ่งเป็น Horizontal Top เดิมของตนเองขึ้นไปได้ (หมายเลข 8) ดังนั้น หุ่นที่เหลืออยู่อีก 1,000 หุ้นนั้น ยังคงพอเก็บไว้วัดใจกันได้

หลังจากที่เราได้ทำกำไรระยะสั้นออกไป ราคาหุ้นในตลาดไม่ได้ปรับตัวลง แถมยังขยับตัวสูงขึ้นอีก เพราะแนวโน้มหมายเลข 9 ในรูปที่ 17.6 นั้น มีค่าความชันที่สูงขึ้น เราผิดหรือเปล่าที่ทำกำไรระยะสั้นออกไป หรือทำกำไรระยะสั้นครั้งนี้ออกไป ทำให้เสียของหรือเปล่า?

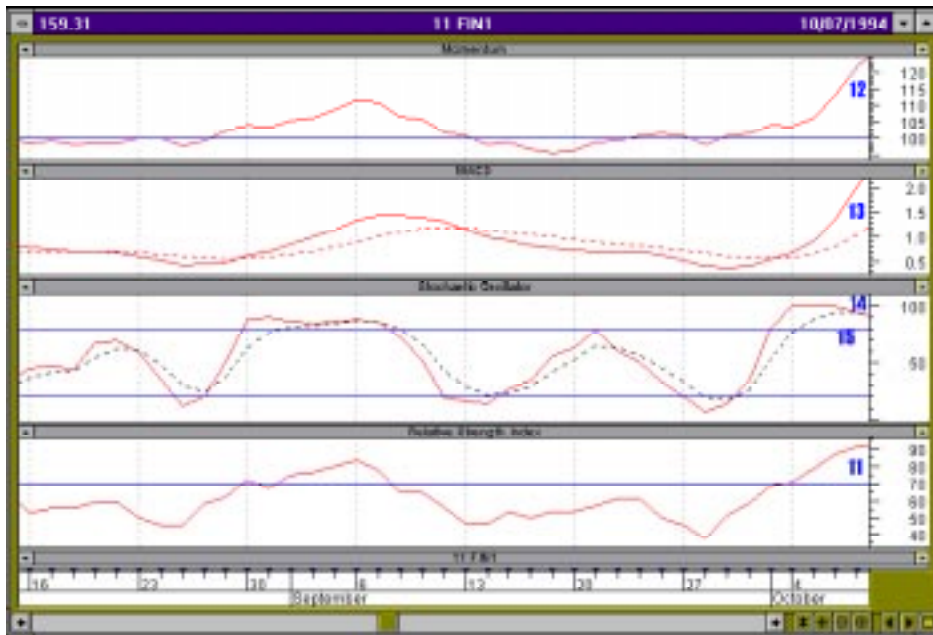

รูปที่ 17.6

ถ้าจะบอกว่าไม่เสียชีวิต ท่านผู้อ่านก็อาจจะแย้งว่า จะเป็นไปได้อย่างไร? ในเมื่อขายไปแล้วราคาไม่ตกลง แถมยังกลับขยับตัวขึ้นไปอีก หรือถ้ารู้ว่าสัญญาณบางตัวยังไม่เกิด sell signal ออกมา แล้วจะขายไปทำไม? 'ไม่เก็บเอาไว้ขายในระดับราคาที่สูงกว่านี้อีกหรือ? ผู้เขียนไม่ได้โต้แย้งคำกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้นได้เหล่านี้เลย แต่ผู้เขียนเห็นและได้ยินมามากต่อมากนักกับคำอุทานที่ว่า "รู้งี้ ขายก่อนก็ดี แล้วค่อยมาช้อนใหม่" หรือ "ดูซิ! ขึ้นมาไม่ขาย ทำไปทำไมมากลับต้องมาติดหุ้นอีก" เหตุการณ์เช่นนี้ น่าจะเป็นคำตอบ สำหรับผู้ที่คิดเอาแต่ได้ ไม่เผื่อเหลือเผื่อขาดเอาไว้ ที่อาจจะต้องเผชิญกับความเสียหายเหล่านั้นไปได้โดยปริยาย เพราะฉะนั้น การทยอยทำกำไรระยะสั้นออกไป ยังไงเราก็ได้ จะไปนั่งเสียชีวิตทำไม และที่จริงแล้วเราก็คงมีหุ้นเหลืออยู่อีกตั้ง 1,000 หุ้น ซึ่งเราเอาไว้ขายในตอนหลังได้อีก

แต่ ณ วันสุดท้ายของรูปที่ 17.6 เราจะต้องเริ่มประเมินสถานการณ์ในวันหรือช่วงถัดไปว่าจะเป็นอย่างไร? หรือจะจัดการกับหุ้นที่เหลืออีก 1,000 หุ้นอย่างไร? เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เกิดการเบนตัวออกจากกัน (diverge) ระหว่างราคากับวอลุ่ม ตามแนวหมายเลข 9 และหมายเลข 10 ซึ่งเป็นการเตือนแล้วว่า วอลุ่มซั๊กจะไม่ยืนยันการขยับตัวขึ้นของราคาสักเท่าไร จึงยิ่งควรระวังให้มากขึ้น

ลองดูในเครื่องมืออีกที่ว่า จะให้สัญญาณอะไรเพิ่มเติมกับเรา? จากรูปที่ 17.7 ทั้ง 3 เครื่องชี้ ไม่ว่าจะเป็น 9RSI , 9-unit momentum และ MACD ยังคงไว้ซึ่ง slope เป็นบวกนั่นหมายถึงว่า ราคาอาจจะเคลื่อนตัวต่อเนื่องขึ้นไปได้อีก สิ่งก็ตามก็คือ เราควรที่จะนั่งคิด (หรือนอนคิดก็ได้)ว่า มันจะไปได้อีกไกลขนาดไหนในช่วงขณะนี้?

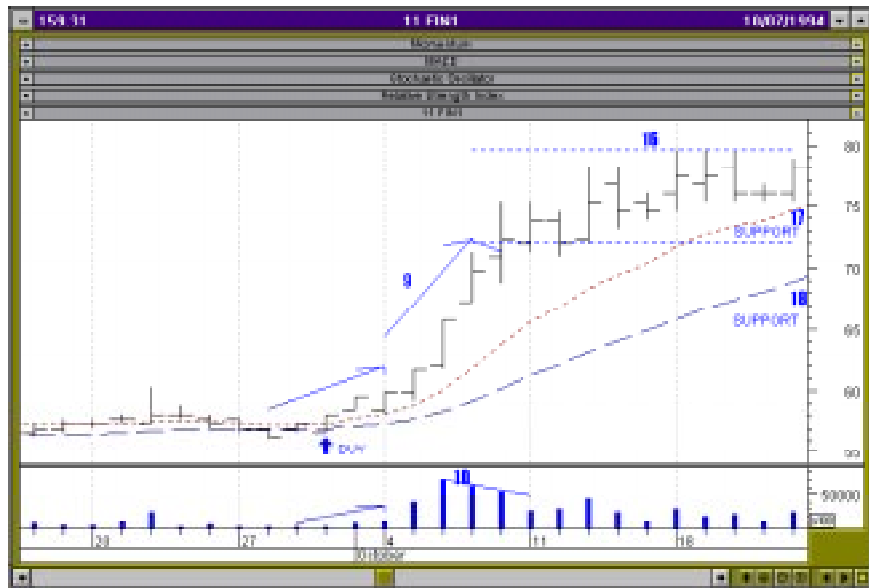

รูปที่ 17.7

ซึ่งจากเครื่องชี้ 9RSI (ที่ผู้เขียนรู้สึกชอบมันมากเป็นพิเศษ) แม้ว่าจะยังไม่มีการปรับตัวลง แต่ก็เริ่มที่จะมีความโค้งตัวขึ้นมา แถมยังอยู่ใกล้แนวต้านจาก parallel line มากขึ้นกว่าช่วงที่กล่าวมาก่อนหน้า เพราะฉะนั้นเครื่องชี้นี้ แสดงให้เห็นว่า เราควรเพิ่มความระวังให้มากขึ้น หรือหากราคายังคงขยับตัวขึ้นอยู่ เราอาจจะทยอยทำกำไรระยะสั้นออกไปอีกส่วนก็ได้ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงลง

หรือถ้ายังไม่แน่ใจ ท่านผู้อ่านอาจจะหาเครื่องชี้ที่ท่านคิดว่าน่าจะนำมาใช้เพื่อเสริมความมั่นใจให้มากกว่านี้อีกก็ได้ สมมติว่านำ %K 3%D Stochastic เข้ามาใช้เพิ่มเติม ตามรูปที่ 17.7 จะเห็นได้ว่า ทั้ง %K และ %D นั้น ได้มีการ diverge ออกจากราคาตามแนวหมายเลข 14 ที่มี slope เป็นลบ แถม %K ยังตัด %D ลงมา ซึ่งถือว่าเป็น sell signal ลำดับแรก เพราะฉะนั้น การทยอยทำกำไรระยะสั้น น่าจะมีขึ้นได้ สมมติว่าจะทำกำไรระยะสั้นออกไป 500 หุ้นในวันถัดไป เพราะฉะนั้น เราจะมีหุ้นเหลืออยู่เพียง 500 หุ้นเท่านั้น

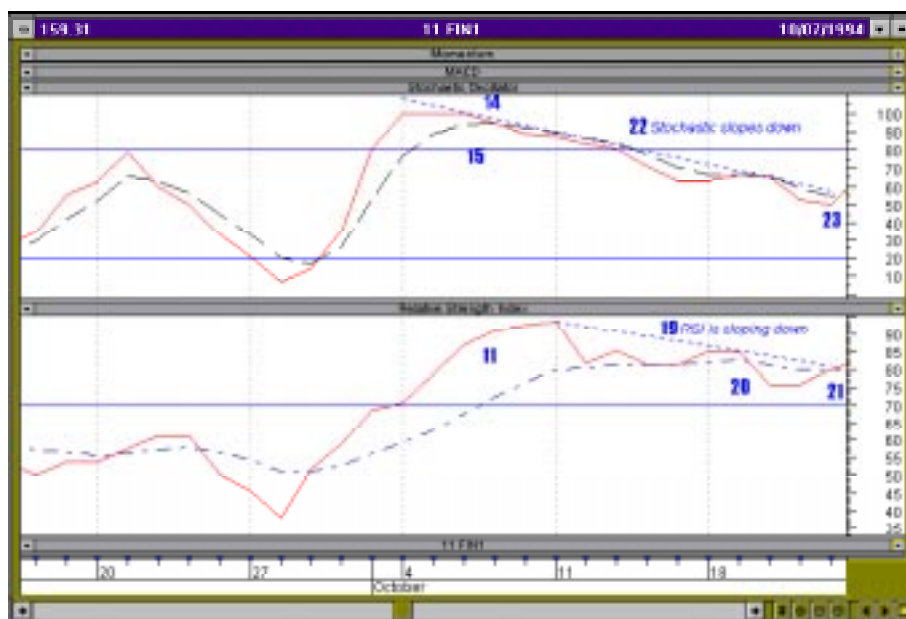
ลองพิจารณาการเคลื่อนไหวของราคาหุ้น (หลังจากที่เราได้ทำกำไรระยะสั้นออกไป) จากรูปที่ 17.8 จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้น FIN1 นั้น เคลื่อนตัวค่อนข้างอยู่ในกรอบที่จำกัดตามแนวเส้นไขปลา (หมายเลข 16) หรือภาพกว้างที่เกิดในช่วงกรอบเส้นไขปลาก็คือ sideways ซึ่งหมายถึงว่า ราคาหุ้นยังคงไม่ไปไหนไกลจากระดับที่เราทำกำไรระยะสั้นครั้งสุดท้าย

รูปที่ 17.8

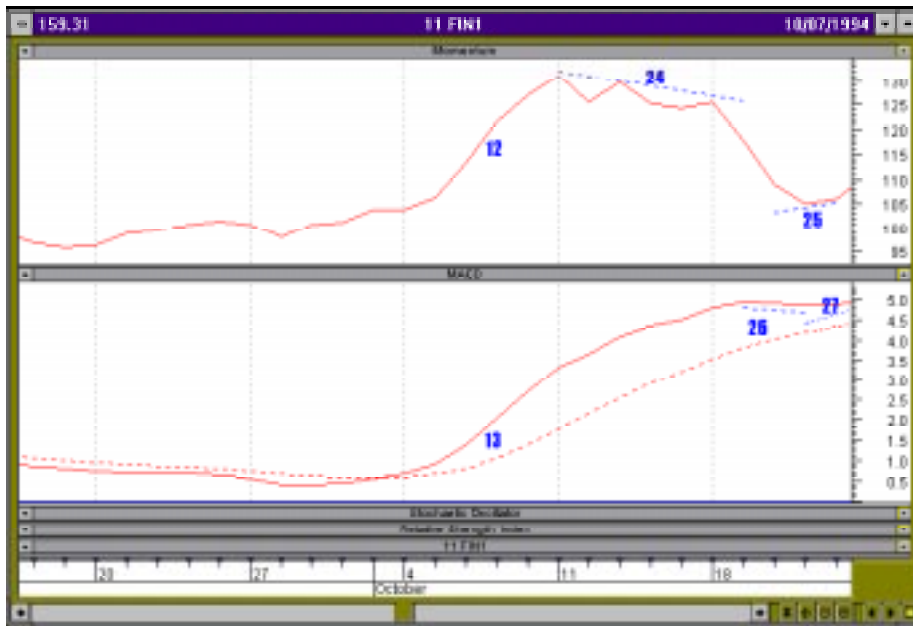
ประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาในรูปที่ 17.8 จะอยู่ตรงหมายเลข 17 ซึ่งเป็นแนวรับบนเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วัน โดยมีหมายเลข 18 บนเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันเป็นแนวรับถัดไป คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ ที่หมายเลข 17 นี้จะมีแรงพุงราคาให้สามารถดีดตัวกลับ (rebound) ขึ้นไปได้หรือไม่? ดูแค่นี้อาจจะยังบอกไม่ได้เด่นชัดนัก เพราะฉะนั้น ทางหนึ่งที่ทำได้คือ หวนกลับไปดูเครื่องชี้ว่าจะให้สัญญาณหรือความเป็นไปได้ประการใดขึ้นมา?

9RSI ในรูปที่ 17.9 นั้น แม้ว่าแนวโน้มยังคงอยู่ใน trend ลง ตามหมายเลข 19 และได้เกิด sell signal ระหว่าง 9RSI กับเส้นค่าเฉลี่ยครั้งแรกที่หมายเลข 20 แต่ก็ยังดีที่สามารถประคองตัวไม่ให้ตัดเส้น 70 ลงมาอีก ไม่งั้นจะเกิด sell signal อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม 9RSI สามารถที่จะ rebound ตัวกลับขึ้นมาได้ และได้เคลื่อนตัวขึ้นมาตัดเส้นค่าเฉลี่ยของตัวเองขึ้นไป ตรงหมายเลขที่ 21 ซึ่งเท่ากับว่า buy signal ได้กลับมาเกิดอีกครั้ง

รูปที่ 17.9

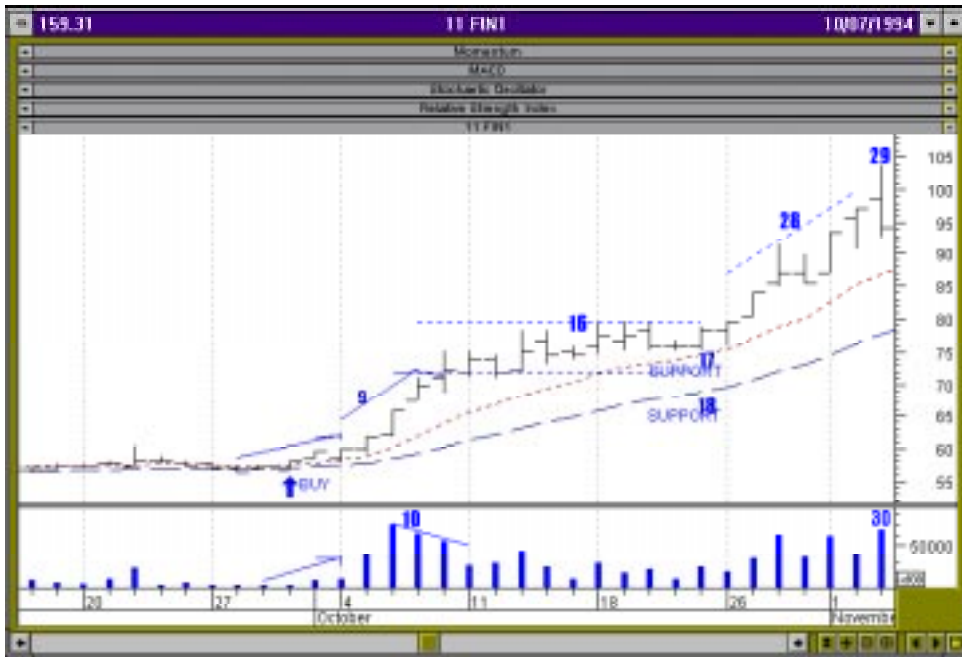
เช่นเดียวกับเครื่องชี้ 5%K 3%D Stochastic และ 9-unit momentum เพราะจากรูปที่ 17.9 จะเห็นได้ว่า หลังจากที่ได้ 5%K 3%D Stochastic ได้เกิด sell signal นับแต่คร่าวหมายเลขที่ 15 ทั้ง %K และ %D ก็ได้มีการอ่อนตัวลง และ %K ไม่สามารถกลับขึ้นไปเหนือเส้น %D ได้ ตามแนวโน้มหมายเลข 22 อย่างไรก็ตาม 5%K 3%D Stochastic ก็ได้เกิด buy signal ขึ้นที่หมายเลข 23 ในขณะที่เท่ากับว่าราคามีความเป็นไปได้ที่จะยืนตัวถึง rebound ตัวขึ้นได้จากเครื่องชี้

รูปที่ 17.10

สำหรับ 9-unit momentum ก็สามารถที่จะพิจารณาได้ในทำนองเดียวกัน โดยหลังจากที่ 9-unit momentum ได้อ่อนตัวลงตามแนวโน้มหมายเลข 24 ก็เริ่มที่จะมีการ rebound ตัวกลับตามแนวโน้มหมายเลขที่ 25 ซึ่งมีช่วงพอที่จะขยับตัวขึ้นไปได้อีกก่อนที่ 9-unit momentum จะทดสอบแนวต้านของตัวเอง และถ้าสามารถข้ามแนวต้านจากเส้นค่าเฉลี่ยขึ้นไปได้ ก็จะเป็น buy signal ขึ้นมาได้ อีก ดังนั้น การที่ราคาจะ rebound ตัวขึ้นจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันที่หมายเลข 17 (ในรูปที่ 17.8 ซึ่งแสดงซ้ำให้ดูอีกทีในรูปที่ 17.11) นั้น ค่อนข้างมีความเป็นไปได้จากผลของเครื่องชี้ที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ที่หมายเลข 17 นั้น กลายเป็นแนวรับไปในขณะนี้ สมมติว่า เราซื้อหุ้นตัวนี้กลับเข้ามา 500 หุ้น รวมกับของเดิมที่มีอยู่ 500 หุ้น ก็เป็น 1,000 หุ้นพอดีพอดี

แล้วในระยะกลางเป็นอย่างไร? จาก MACD ในรูปที่ 17.10 เห็นได้ว่า สามารถที่จะเปลี่ยนแนวโน้มอ่อนตัวลงจากหมายเลข 26 มาเป็นการฟื้นตัวขึ้นตามแนวโน้มหมายเลข 27 ได้ และที่ผ่านมายังคงไม่มี sell signal เกิดขึ้นเลย เพราะ MACD ยังคงไม่มีการตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเองลงมา จึงทำให้การเคลื่อนไหวของราคา FIN1 ในระยะกลางนั้นยังคงดีอยู่ในช่วงที่พิจารณา

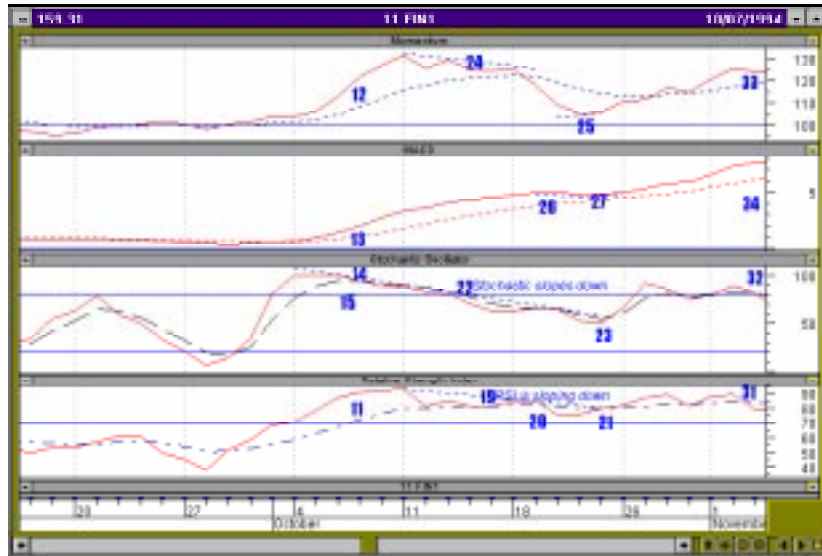

รูปที่ 17.11

ดังนั้น สัญญาณส่วนใหญ่ในช่วงนี้ แสดงว่ามีความเป็นไปได้ที่ราคาจะ rebound ตัวขึ้น และจากรูปที่ 17.11 ท่านผู้อ่านก็ คงจะเห็นได้ว่า ราคามีการขยับตัวขึ้นจริง เพราะแนวโน้มหมายเลข 28 มีความชันสูงขึ้นไป สมมติว่าตอนนี้ เราอยู่ที่วันสุดท้าย ของรูปนี้ (bar chart แห่งสุดท้ายของรูปนี้) ซึ่งตรงกับหมายเลขที่ 29 เราคิดอย่างไรกับแนวโน้มวันถัดไปหรือช่วงถัดไป? จากเงื่อนไขของ bar chart แห่งสุดท้ายจะเห็นได้ว่าราคาปิดนั้นอยู่ต่ำกว่าราคาเปิด ประกอบกับวอลุ่มก็ค่อนข้างสูง (หมายเลข 30) ลักษณะเช่นนี้ให้ signal ที่แปลกๆออกมาบ้างแล้ว เพราะในช่วง 1-2 วันก่อนหน้า ราคาปิดสามารถปิดสูงกว่า ราคาเปิดได้แต่ใน bar chart แห่งสุดท้ายนี้ ราคาปิดอยู่ต่ำกว่าราคาเปิด และราคาปิดเองก็ค่อนข้างที่จะอยู่ไปทางราคาต่ำ สุด ซึ่งเข้าเงื่อนไขของ V-shape ใน reversal pattern ดังนั้น ราคาในวันถัดไปหรือช่วงถัดไป น่าจะมีความเป็นไปได้ที่จะ อ่อนตัวลง คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ ลดพอร์ตลงดีไหม?

เมื่อมีคำถาม ก็น่าจะมีคำตอบ ซึ่งจะหาคำตอบได้โดย หันไปพิจารณาจากเครื่องมือที่ว่า จะให้สัญญาณในการอ่อนตัวลงสอดคล้องกับ pattern ของราคาหรือไม่?

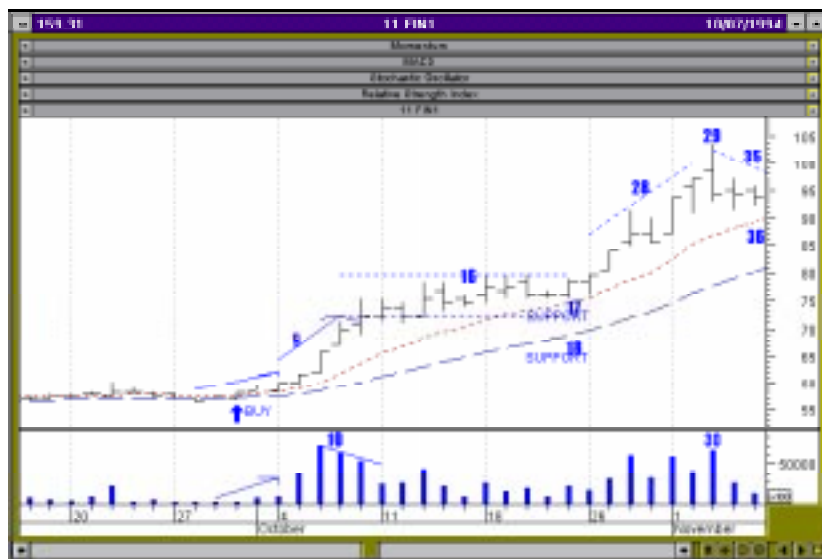
จากรูปที่ 17.12 จะเห็นได้ว่า 9RSI และ 5%K 3%D Stochastic ต่างก็เกิด sell signal ขึ้นมา ที่หมายเลข 31 และ 32 ตามลำดับ เพราะเครื่องมือเหล่านี้ ต่างก็ตัด (cross) เส้นค่าเฉลี่ยของตัวเองลงมา และแม้ว่าสัญญาณของ 9-unit momentum จะยังไม่ cross เส้นค่าเฉลี่ยของตัวเองลงมา แต่ก็เริ่มหักหัวลงมาทดสอบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเอง (หมายเลข 33) ซึ่งก็เป็นไปได้ที่ 9-unit momentum อาจจะทำอ่อนตัวลงมาทดสอบแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ยของตัวเองได้

รูปที่ 17.12

ผลของเครื่องชี้ทั้ง 3 ตัว เป็นการให้ signal ว่า ราคามีความเป็นไปได้ที่จะอ่อนตัวลงมา ดังนั้น การลดพอร์ทน่าจะมีขึ้น สมมติว่าจะระบายหุ้นออกไป 500 หุ้น ดังนั้น หุ้นที่เหลือในพอร์ทหลังจากการระบายออกไป จะเหลือเพียงจำนวน 500 หุ้น เท่านั้น ทำไมไม่ขายออกไปทั้งหมด? เหตุที่ไม่ขายออกไปทั้งหมด ก็เพราะสัญญาณของเครื่องชี้ในระยะกลาง อย่าง MACD นั้น ยังไม่มี sell signal เกิดขึ้นในหมายเลขที่ 34

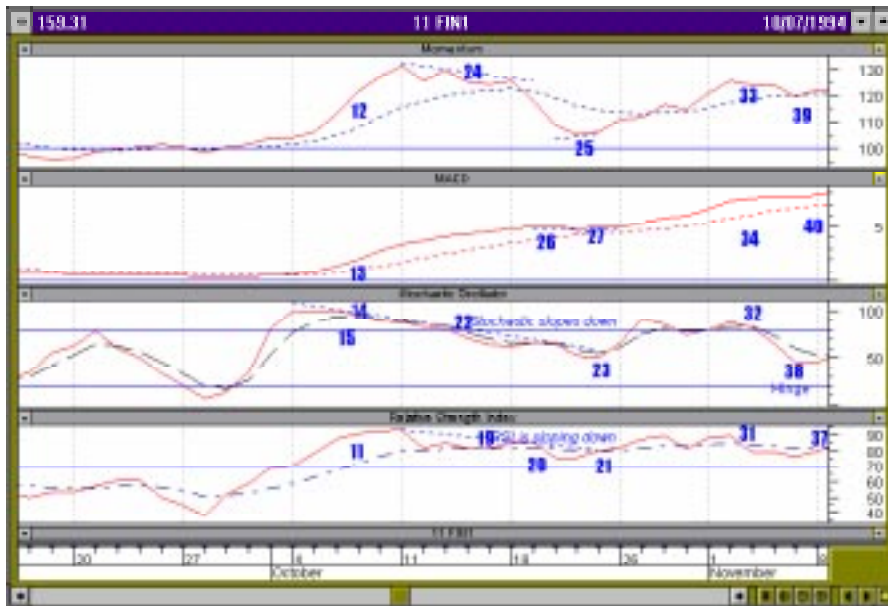
หลังจากที่ทำการกระะบายหุ้นออกไปส่วนหนึ่ง แล้วราคาหุ้น FIN1 เป็นอย่างไร? จากรูปที่ 17.13 จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้น FIN1 ได้มีการอ่อนตัวลงตามแนวโน้มหมายเลข 35 โดยมีเป้าการทดสอบที่หมายเลข 36 ซึ่งหมายความว่าเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วัน จะต้องกลับมาทำหน้าที่เป็นแนวรับอีกครั้ง สอดคล้องกับ bar chart ที่หมายเลข 36 เพราะราคาได้มีการ rebound ตัวขึ้นมา

รูปที่ 17.13

คำถามที่ควรจะถามตัวเองในตอนนี้คือ ราคามีโอกาสที่จะขยับตัวขึ้นต่อได้อีกหรือไม่? มีทางหนึ่งที่จะตอบคำถามนี้ได้คือ ดูจาก indicators

จาก 9RSI ในรูปที่ 17.14 นั้น แม้จะมีการ rebound ตัวขึ้น แต่ยังคงติดแนวต้านจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเองอยู่ที่หมายเลข 37 ซึ่งถ้าทะลุได้ หมายความว่า indicator ตัวนี้ จะช่วยในการยืนยันถึงความเป็นไปได้ที่ราคาจะขยับตัวต่อ แต่ตอนนี้ยังไม่บอกอะไรได้ไม่ค่อยชัดเท่าไร เพราะยังติดแนวต้านอยู่ ดังนั้น จำเป็นต้องอาศัย indicator ตัวอื่นเข้ามาช่วยให้ signal มากกว่านี้

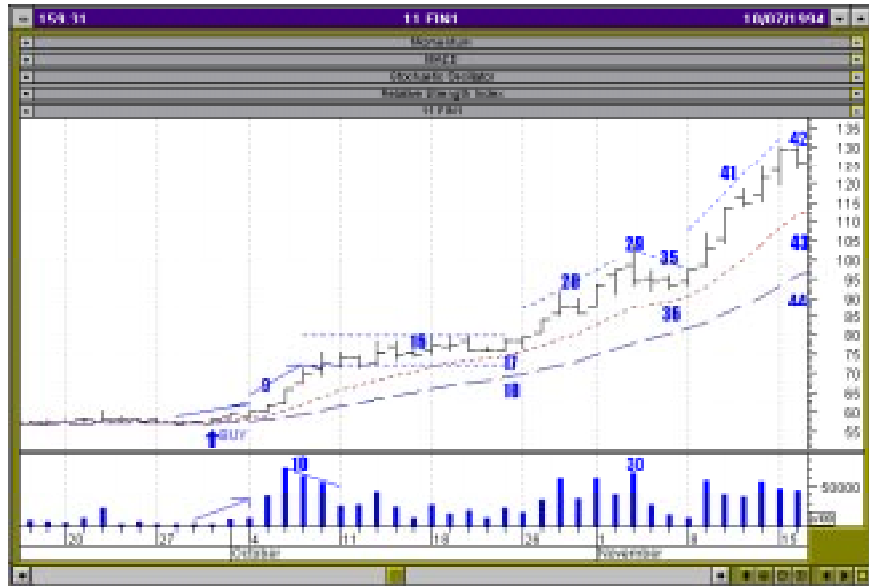
รูปที่ 17.14

5%K 3%D Stochastic เป็นเครื่องมืออันแรกที่เราเข้ามาช่วยประกอบการพิจารณา ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้ %K จะยังคงไม่ตัด %D ขึ้นมา แต่สัญญาณที่เกิดขึ้นกับ %K คือการ hinge (หมายเลข 38) ดังนั้น จึงทำให้ราคายังพอมีความหวังที่ราคาจะขยับตัวขึ้นได้ ซึ่งหากมองจาก 9-unit momentum ที่ได้มีการ rebound ตัวขึ้นจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเองด้วยแล้ว (หมายเลข 39) น่าจะเป็นการเติมความเป็นไปได้ในการขยับตัวขึ้นของราคา

สัญญาณในระยะกลางเป็นอย่างไร? จะเห็นได้ว่า MACD ยังคงไม่เกิด sell signal ขึ้น (หมายเลข 40) ดังนั้น ในตอนนี้เราอาจจะเติมหุ้นเข้าพอร์ตอีกสักหน่อย (ซื้อวันถัดไป) เขาเป็นว่าเดิมอีกสัก 500 หุ้นแล้วกัน ดังนั้น หุ้นทั้งหมดที่เราจะมีเท่ากับ 1,000 หุ้นในวันถัดไป

ราคาหุ้น FIN1 เป็นอย่างไร? หลังจากที่เราเก็บของเข้าพอร์ตเพิ่ม จากรูปที่ 17.15 จะเห็นได้ว่าราคาหุ้น FIN1 ได้มีการไต่ระดับขึ้นไปตามแนวโน้มหมายเลข 41 ก่อนที่จะเริ่มมีการปรับตัวลงใน bar chart แห่งสุดท้ายตามหมายเลขที่ 42 เหตุที่บอกว่ามีการปรับตัวลง เพราะราคาปิดอยู่ต่ำกว่าราคาเปิด โดยมีแนวรับอยู่ที่หมายเลข 43 และ 44 ซึ่งเป็นแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 และ 25 วัน เราคิดอย่างไรกับเหตุการณ์ตอนนี้ และจะอย่างไรกับวันถัดไป ?

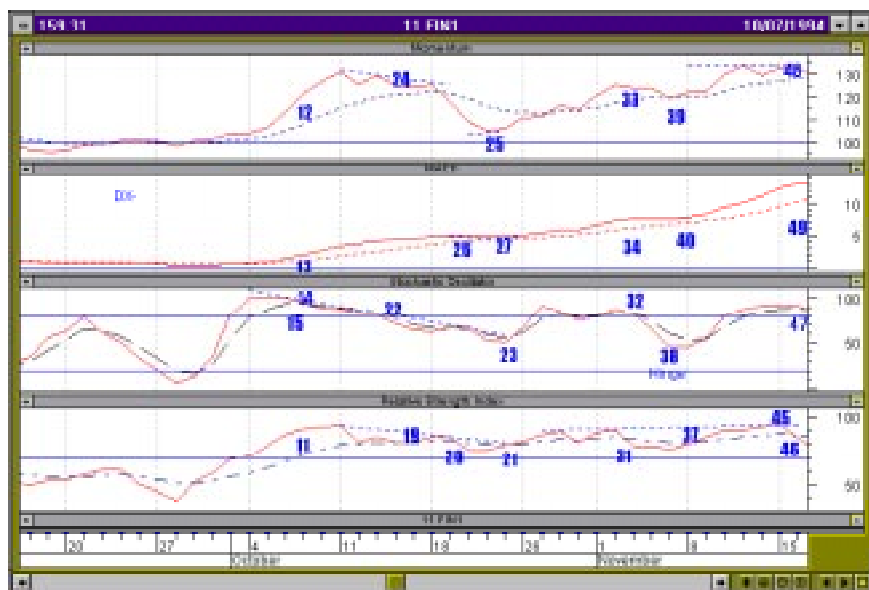

รูปที่ 17.15

ดูเครื่องชี้ตัวครับ! จะเห็นได้ว่า 9RSI ในรูปที่ 17.16 นั้น ได้ตัดตัดค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัวเองกลับลงมา (หมายเลข 46) หลังจากที่ไม่สามารถผ่านแนวเส้นขึ้นไปตามหมายเลข 45 ขึ้นไปได้ และสัญญาณของ Stochastic ในรูปที่ 17.16 ตัว %K เกิดอาการ hinge ขึ้นมาด้วย และมีความเป็นไปได้ที่จะตัด (cross) %D ลงมา ดังนั้น ราคาของหุ้น FINI จึงมีความเป็นไปได้ที่จะอ่อนตัวลงมา

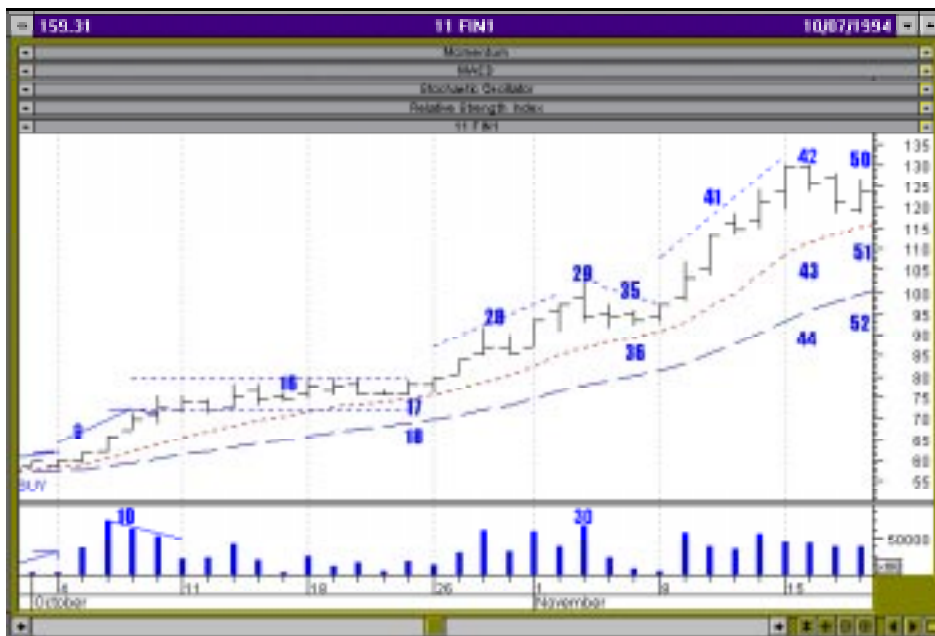
ลองดูเครื่องชี้ตัวอื่นเพิ่มเติม ว่ามันจะเห็นด้วยกับ 2 สัญญาณข้างต้นหรือไม่? จะเห็นได้ว่า 9-unit momentum เอง ยังคงมีอุปสรรคหรือติดแนวต้านในแนวราบ (horizontal line) อยู่ ตามเส้นไปปลาที่หมายเลข 48

รูปที่ 17.16

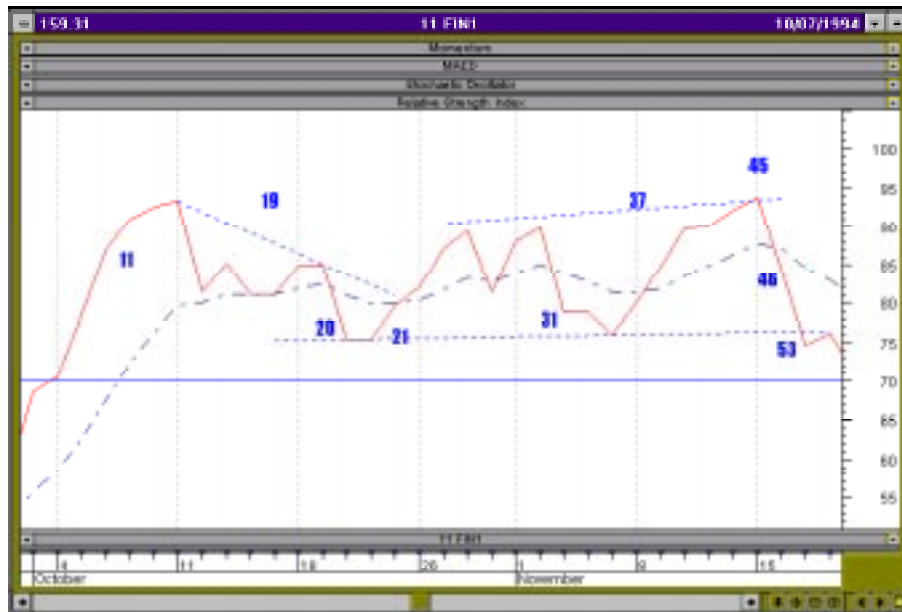
แล้วสัญญาณระยะกลางเป็นอย่างไร? MACD ยังคงไม่เกิด sell signal ขึ้นตรงที่หมายเลข 49 ดังนั้น สิ่งที่เราควรจะทำก็คือ การทำกำไรระยะสั้นออกไปอีกส่วนหนึ่ง สมมติว่าจะทำกำไรระยะสั้นออกไป 500 หุ้นในวันรุ่งขึ้น ดังนั้น ในวันรุ่งขึ้นเราจะเหลือหุ้นในพอร์ตเพียง 500 หุ้นเท่านั้น (จากเดิมที่มีอยู่ 1,000 หุ้น)

ในรูปที่ 17.17 จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้น FIN1 ได้มีการอ่อนตัวลง ตามสัญญาณความเป็นไปได้จากเครื่องชี้ที่เราได้พิจารณา มาก่อนหน้า ซึ่งตอนนี้สมมติว่าเรากำลังอยู่ที่ bar chart แท่งสุดท้ายของรูปที่ 17.17 หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ เรากำลังอยู่ที่หมายเลข 50 นั่นเอง ผู้อ่านคงจะเห็นได้ว่า ราคา FIN1 นั้นจะมีแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 และ 25 วัน ตามหมายเลข 51 และ 52 ตามลำดับ ซึ่งท่านผู้อ่านคงจะพอจำได้แน่ครับว่า ในช่วงที่ผ่านมาเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ทำตัวเป็นแนวรับได้ดีพอสมควร เพราะทุกครั้งที่ราคามีการอ่อนตัวลงสัมผัสเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่นี้ทีไร ก็มีการติดตัว (rebound) กลับขึ้นไปได้ทุกที ดังนั้น สิ่งที่เราคาดหวังในตอนนี้นี้ก็คือ ราคา FIN1 น่าจะมีความเป็นไปได้ในการที่จะ rebound ตัวขึ้น

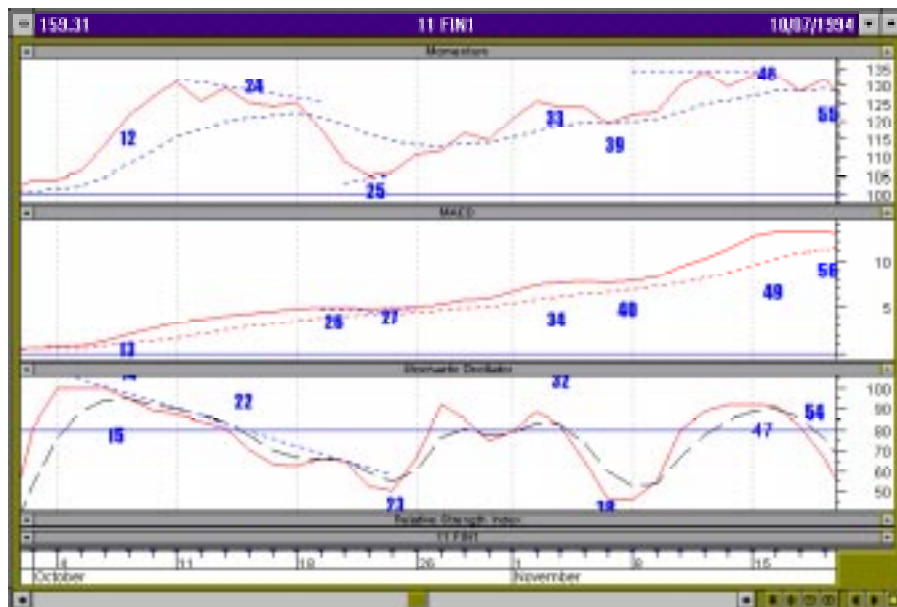

รูปที่ 17.17

คิดแค่นี้เพียงพอหรือเปล่า? โอ... อุตสำหรับเรียนเครื่องชี้มาตั้งเยอะ คราวนี้ จะไม่นำมาใช้เลยหรือ? ลองดูจากรูปที่ 17.18 จะเห็นได้ว่า 9RSI ได้ทะลุแนวรับในเชิงราบตามหมายเลข 53 ลงมา จึงเกิด sell signal ขึ้นอีกครั้ง และก็กำลังวัดใจกับเส้น 70 อยู่ เพราะถ้าตัดเส้น 70 ลงมา จะเกิด sell signal ขึ้นอีก เช่นเดียวกับ Stochastic ที่เกิด sell signal ตั้งแต่หมายเลข 54 ในรูปที่ 17.19 มาก่อนหน้าบ้างแล้ว ถึงตอนนี้จาก 2 indicators เริ่มที่จะให้กลิ่นไม่ค่อยดีออกมาแล้ว

รูปที่ 17.18

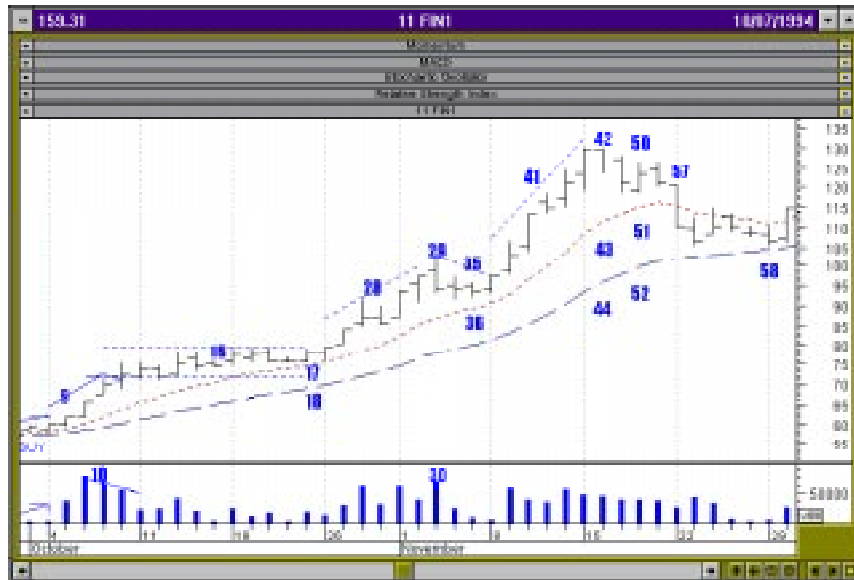

รูปที่ 17.19

สอดคล้องกับ 9-unit momentum ที่ได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลงมาตรงหมายเลขที่ 55 เราจะยังคงไว้ใจในเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันของราคาอยู่อีกหรือเปล่า? และจะอย่างไรกับหุ้นที่เหลืออีก 500 หุ้น?

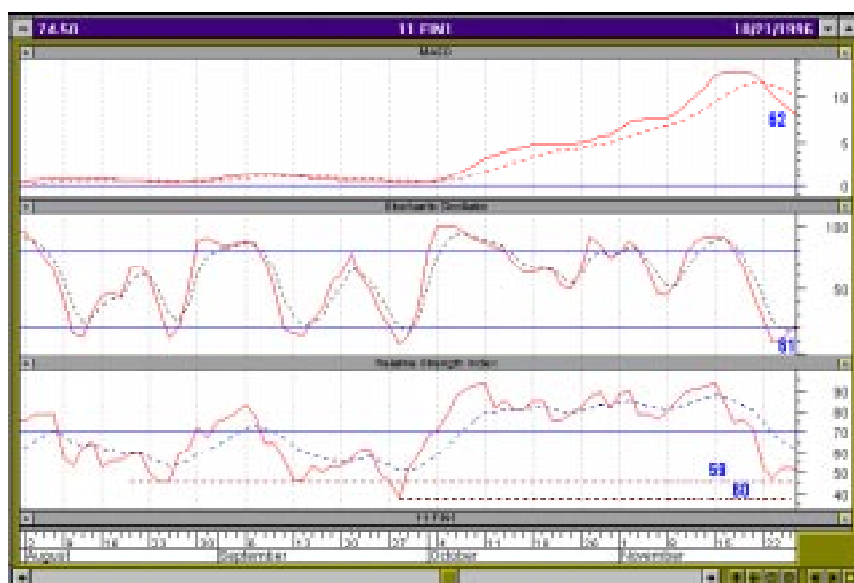
ให้ MACD ช่วยตัดสินใจสักตัว? จะเห็นได้ว่า MACD กำลังอ่อนตัวลงมาตามหมายเลขที่ 56 และมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าทดสอบแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ยของตัวเอง ดังนั้น สัญญาณในระยะกลางตอนนี้ จึงดูค่อนข้างไม่เป็นที่น่าพอใจกับการขึ้นตัวของราคาหุ้น FIN1 เลย

ดังนั้น เส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันของราคา ตอนนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนลงไปในกรณีเป็นแนวรับ ดังนั้น เราอาจจะใช้เส้นดังกล่าวเป็นตัวตัดสินใจเลยว่า ถ้าหากราคาหลุดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันลงมาอย่างมีนัยสำคัญ เราจะทำการขายหุ้นใน ส่วนที่เหลืออีก 500 หุ้นออกไป

รูปที่ 17.20

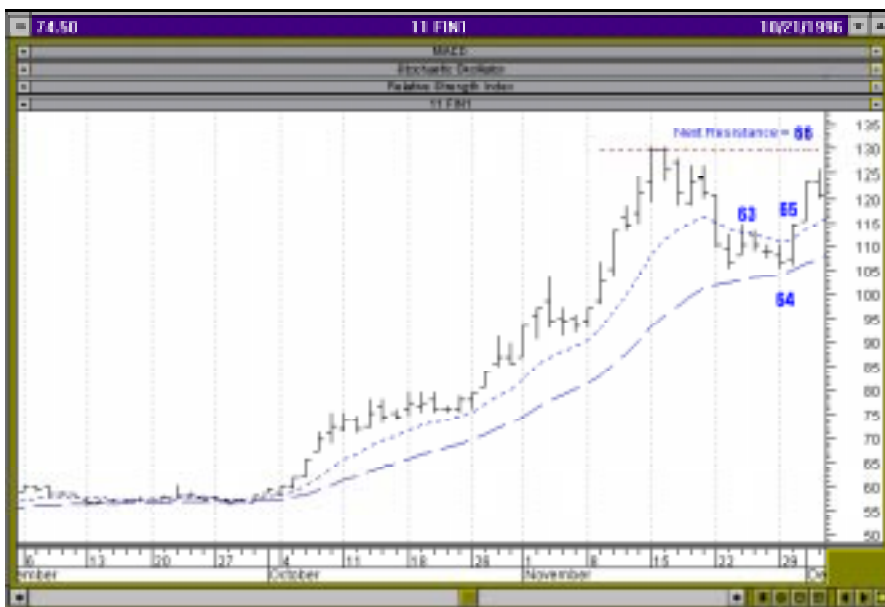
แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร? จากรูปที่ 17.20 จะเห็นได้ว่า ราคาหุ้น FIN1 ได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันลงมา (ตรง หมายเลขที่ 57) ดังนั้น ก็เท่ากับว่าเราได้ขายหุ้นในส่วนที่เหลือออกไปแล้ว ซึ่งหลังจากที่ราคาได้ทะลุเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันลงไป ราคาก็ยังคงอ่อนตัวลงไปทดสอบแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ย 25 วันอีก (หมายเลข 58) ซึ่งเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันมีโอกาสที่จะทำให้ราคามีการดีดตัวขึ้นใหม่? ดูอย่างเดียวกันนี้ไม่รู้หรือครับ ต้องใช้ความเป็นไปได้ของเครื่องชี้เข้ามาช่วยประกอบการพิจารณา

รูปที่ 17.21

จากรูปที่ 17.21 ท่านผู้อ่านคงจะเห็นได้ว่า 9RSI มีแนวทวนในเชิงราบตามแนวเส้นไขปลาที่หมายเลข 59 และ 60 ขณะที่เครื่องชี้ Stochastic ทั้ง %K และ %D ก็เริ่มเข้ามาอยู่ใน oversold zone (ตามหมายเลข 61 ในรูปที่ 17.21) ซึ่งจากการสังเกตจะพบว่า ในช่วงก่อนหน้านั้น ณ ระดับความลึกขนาดนี้ ค่า %K เคยมีการตีตัวขึ้น ดังนั้น จาก 2 เครื่องชี้นี้ เราน่าจะซื้อหุ้นไว้สักหน่อย สมมติว่าซื้อไว้ 300 หุ้นก็แล้วกัน ทำไมไม่ซื้อซื้ออีกกว่านี้? เหตุก็เพราะเราจะให้หลักของ moving average เข้าทยอยเก็บหุ้นมากกว่าที่จะทุ่มเข้าไปซื้อทั้งหมด และอีกประการก็คือ สัญญาณในระยะกลางอย่าง MACD ในรูปที่ 17.21 ยังคงอยู่ในแนวการอ่อนตัวลงอยู่ตามหมายเลข 62 ดังนั้น ในระยะกลางมันยังคงไม่สวยเท่าไร!

หลังจากที่เราเข้าซื้อซื้อ จะเห็นได้ว่าราคาหุ้น FIN1 ยังคงไม่สามารถขยับตัวข้ามแนวต้านจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันขึ้นไปได้ เพราะหลังจากที่ราคาขึ้นไปทดสอบแล้ว (ตรงหมายเลข 63 ในรูปที่ 17.22) ปรากฏว่าราคาไม่สามารถทะลุขึ้นไปได้อย่างมีนัยสำคัญ แถมยังปรับตัวลงมาทดสอบแนวรับจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 25 วันอีกครั้ง ที่หมายเลข 64 เราจะทำอย่างไรต่อไป?

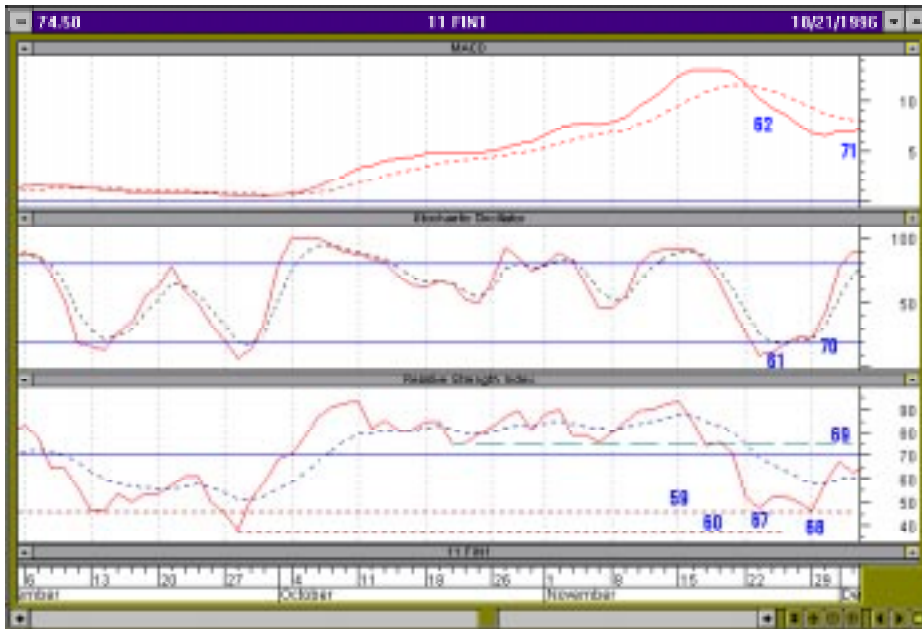

รูปที่ 17.22

เก็บหุ้นเข้าพอร์ตเพิ่มอีกสักหน่อยตรงหมายเลข 64 เอาอีกสัก 300 หุ้นแล้วกัน ซึ่งหลังจากนั้น ท่านผู้อ่านคงจะเห็นแล้วว่าราคาก็ได้ตีตัวกลับขึ้นไปจนทะลุเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันขึ้นไป ซึ่งเราก็จะทำการเข้าซื้ออีก (ตามหลักของการตัดกันระหว่าง price กับ moving average) เอาเท่าไรดี? สัก 400 หุ้นแล้วกัน ดังนั้น ยอดรวมขณะนี้เราจะมีหุ้นอยู่เท่ากับ 1,000 หุ้น โดยที่ราคาหุ้น FIN1 มีแนวต้านถัดไปอยู่ที่แนวไขปลาหมายเลขที่ 66 ซึ่งเป็น resistance level จากบริเวณยอด (peak) เดิมในอดีต

ก่อนที่จะว่ากันต่อไป ตอนนี้ลองย้อนกลับมาดูซิว่า ทำไมถึงบอกว่าที่หมายเลข 64 น่าจะเก็บหุ้นเพิ่ม? เหตุก็เพราะเครื่องชี้ 9RSI มีโอกาสได้รับแรงหนุนจากการ rebound ตัวครั้งก่อนที่หมายเลข 67 จึงทำให้มีความคาดหวังว่า 9RSI น่าจะมีการ rebound ตัวขึ้นได้ ซึ่งจากรูปท่านผู้อ่านก็คงจะเห็นได้ว่า 9RSI ในรูปที่ 17.23 มีการ rebound ตัวขึ้นจริงตรงหมายเลข 68

แกมยังมีการเคลื่อนไหวตัวขึ้นต่อเนื่อง และสามารถตัดทะลุเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัว RSI เองขึ้นไปได้ โดยมีเป้าหมายทดสอบอยู่ใน zone ไขปลาที่หมายเลข 69

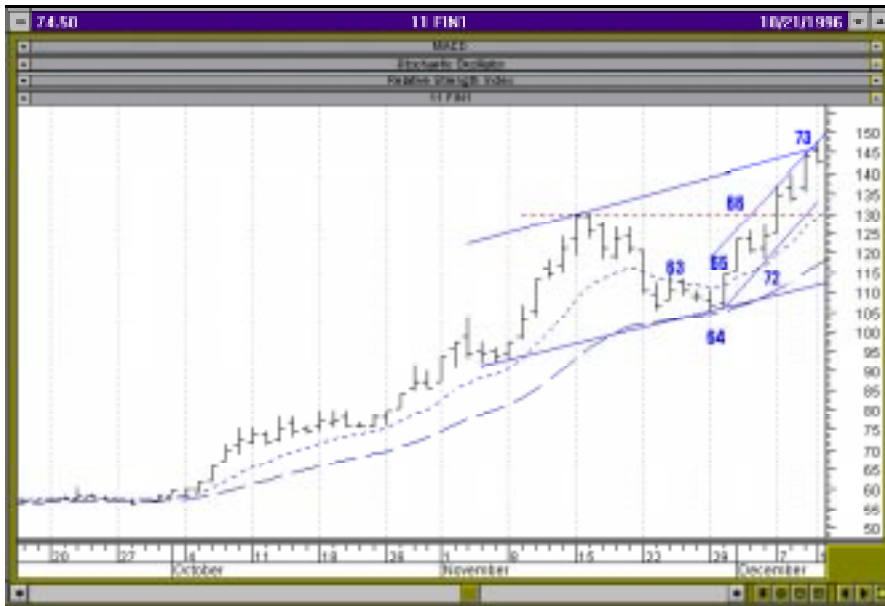

รูปที่ 17.23

ซึ่งจาก Stochastic ในรูปที่ 17.23 เส้น %K ก็สามารถยืนตัวเหนือเส้น %D และเส้น 20 ได้ พร้อมทั้งมีการสวิงตัวขึ้นตามแนวหมายเลข 70 ขึ้นไปด้วยเช่นกัน ดังนั้น โอกาสที่ราคาจะ rebound ตัวน่าจะมีขึ้น

สัญญาณในระยะกลางเป็นอย่างไร? จากรูปที่ 17.23 จะเห็นได้ว่า MACD นั้น กำลังฟื้นไข้ขึ้นมาเพราะเริ่มที่จะวกตัวกลับขึ้นมา (หมายเลข 71) และยังมีช่องให้ขยับตัวขึ้นได้ ก่อนที่จะถึงแนวต้านจากเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ของตัว MACD เอง

ว่ากันมาตั้งแยะแล้ว จะขอฉายภาพเร็วขึ้นหน่อยก็แล้วกัน จากรูปที่ 17.24 จะเป็นการแสดงการเคลื่อนไหวของราคา หลังจากที่เราได้ตัดเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ขึ้นมา ซึ่งจากรูปจะเห็นได้ว่า ราคาได้ขยับตัวขึ้นไปทดสอบแนวต้านที่แนวไขปลาหมายเลขที่ 66 ซึ่งตอนแรกก็ยังไม่สามารถทะลุผ่านขึ้นไปได้ และได้มีการปรับตัวลงมาทดสอบเส้นค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 10 วันอีกครั้ง ที่ตรงหมายเลข 72 ก่อนที่จะมีการ rebound กลับขึ้นไปอีก ซึ่งครั้งหลังนี้ก็สามรถทะลุผ่านขึ้นไปได้ โดยมีเป้าหมายทดสอบถัดไปอยู่ที่หมายเลข 73 บน parallel line แต่ก็ทำดีที่เหลว เพราะจาก bar chart แท่งสุดท้ายจะเห็นได้ว่า ราคาได้มีการปรับตัวลงกลับเข้ามาอยู่ในกรอบของ parallel line

รูปที่ 17.24

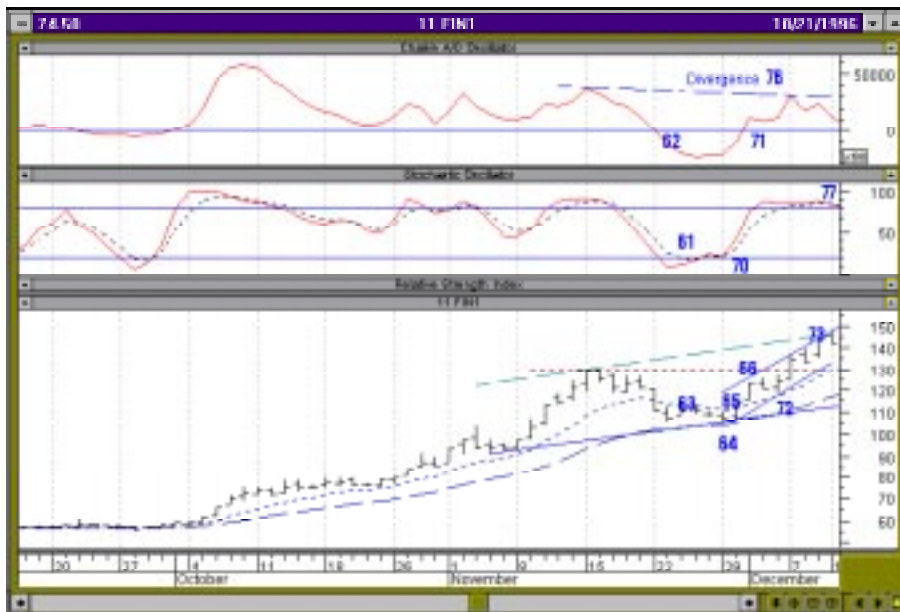
ราคาหุ้น FIN1 มีความเป็นไปได้ใหม่ที่จะอ่อนตัวลงอีก? คำตอบที่ค่อนข้างชัดได้ปรากฏอยู่ในรูปที่ 17.25 กล่าวคือ ราคาหุ้น FIN1 ได้สร้างยอดใหม่ (newhigh) ตามแนวหมายเลข 74 แต่ RSI กลับไม่สามารถสร้างยอดใหม่ได้กับเขา เพราะ slope มีค่าเป็นลบ (ตามแนวหมายเลข 75) สวนทางกับราคาของหุ้น ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่การ divergence จะมาเยือน ซึ่งหมายความว่า ราคาหุ้นมีความเป็นไปได้ที่จะอ่อนตัวลงมาได้ในช่วงถัดไป ซึ่งได้รับการยืนยันเพิ่มเติมจาก Chaikin กับ Stochastic ในรูปที่ 17.26 เพราะ Chaikin ไม่สามารถสร้างยอดใหม่ได้ (ตามแนวหมายเลข 76) ประกอบกับ Stochastic ก็อยู่ใน overbought zone และเส้น %K กำลังตัดเส้น %D ลงมา (ตามหมายเลข 77) ดังนั้น หุ้นที่เราทยอยเก็บกันทั้ง 1,000 หุ้นนั้น ก็น่าจะเทขายออกไปเพื่อเก็บเกี่ยวกำไรในรูปแบบเงินสดเอาไว้ แล้วค่อยว่ากันใหม่เมื่อจังหวะและโอกาสมาเยือน

รูปที่ 17.25

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นในบทนี้ ผู้เขียนหวังว่า น่าจะทำให้ผู้อ่านพอที่จะเห็นภาพ (หรือยิ่งเวียนหัวมากขึ้น) ในการที่จะนำเครื่องมือแต่ละชิ้นมาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่ามันไม่ได้ครอบคลุมทุกเครื่องมือทั้งหมด เพราะผู้เขียนเองต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่า แม้จะไม่ได้ใช้เครื่องมือทั้งหมด ก็ยังสามารถหาจังหวะในการซื้อหุ้นและทำกำไรได้

และถ้าผู้เขียนใช้เครื่องมือทั้งหมด ผู้อ่านอาจจะมันมากขึ้นได้ และเมื่อมาถึงตรงจุดนี้ ผู้เขียนเชื่อว่า ถึงแม้จะไม่แสดงให้เห็นว่าท่านผู้อ่านน่าจะมีฝีมือขึ้นมาระดับหนึ่งแล้ว ที่จะลองนำเครื่องมืออื่นมาลองประยุกต์ใช้ดูเอง เพราะยังมีชั่วโมงบินเท่าไร ก็ยังทำให้ท่านผู้อ่านมีความชำนาญมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับสุภาษิตที่ว่า "ความสำเร็จอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น"

รูปที่ 17.26

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่าของท่าน มาศึกษาหลักการวิเคราะห์ทางเทคนิคเล่มนี้ อย่างไรก็ตาม การลงทุนที่ถูกต้องนั้น แน่นอนว่า ย่อมต้องประกอบด้วยศาสตร์หลายๆแขนงเข้าด้วยกัน แต่สิ่งที่ผู้เขียนหวังไว้ก็คือ หลักการวิเคราะห์ทางเทคนิคเล่มนี้ อย่างน้อยน่าจะมีส่วนช่วยในการหาจังหวะเข้าซื้อขาย และประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด.

บรรณานุกรม

References

- Aan, Peter. "*Key Reversal Days*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. October 1989.
- Appel, Gerald. **The Moving Average Convergence/Divergence Method**. SIGNALERT Corp., 1979
- Appel, Gerald and W. Frederick Hitschler. **Stock Market Trading Systems**. Traders Press Inc., 1980.
- Arnold, Curtis M. **Timing the Market: How to Profit in Bull and Bear Markets with Technical Analysis** Revised Edition, Probus Publishing Co., 1993
- Arnold, Curtis. "*Gann*" in **Technical Analysis of Stocks & Commodities: Profitable Trading Methods, Volume 1** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1986.
- Arms, Richard W., Jr. **An Introduction to the Volume Analysis of Stock and Bond Markets** Dow Jones, Irwin-Mosby, 19897
- Arms, Richard W., Jr. "*Ease of Movement*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. May 1990.
- Arms, Richard W., Jr. "*Using the Arms Index in Intraday Applications*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. April 1991.
- Arms, Richard W., Jr. "*Cross Your Arms*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. May 1991.
- Aspray, Tom. "*On Balance Volume*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. April 1988.
- Babcock, Bruce, Jr. **The Dow Jones-Irwin Guide to Trading Systems**. Dow Jones-Irwin, 1989.
- Balan, Robert. **Elliot Wave Principle Applied to the Foreign Exchange Markets**. BBS Financial Publications, 1989.
- Barners, Robert M. **1981 Technical Commodity Yearbook** Van Nostrand Reinhold Co., 1981
- Belveal, L. Dee. **Charting Commodity Market Price Behavior**. Dow Jones-Irwin, 1985.
- Bernstein, Jacob. **The Handbook of Commodity Cycles: A Window on Time**. Ronald Press, 1982.
- Bernstein, Jacob, **The Handbook of Economic Cycles**. Business One Irwin, 1991.
- Blasic, John. "*The Gann Method*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. June, 1992.
- Bollinger, John. "*Using Bollinger Bands*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. February, 1992
- Bowman, Melanie F. and Thom Hartle. "*Dow Theory*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. September 1990.
- Bressert, Walter. **The Power of Oscillator/Cycle Combinations: How to Combine Oscillator and Cycle Analysis to Improve Market Timing and Profits**. Walter Bressert and Associates, 1991.
- Chande, Tushar S. "*Market Thrust*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. August 1992.
- Chande, Tushar S. and Stanley Kroll. **The New Technical Trader: Boost Your Profit by Plugging into the Latest Indicators** John Wiley & Sons, Inc., 1994

Colby, Robert W. and Thomas Meyer. **The Encyclopedia of Technical Market Indicators**. Dow-Jones-Irwin, 1988.

Crabel, Toby. **Day Trading with Short-Term Price Patterns and Opening Range Breakout**. Traders Press, Inc. 1990.

DiNapoli, Joe. "*Fibonacci Profit Objectives*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. August 1989.

Drink, Thomas P. and Steven L. Kille. "*A Modification of Wilder's Directional Movement System*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 3** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1988.

Edwards, Robert D. and John Magee, **Technical Analysis of Stock Trends** 5th Edition, 16th Printing, John Magee Inc., 1987

Ehler, John F. **MESA and Trading Market Cycles**. John Wiley & Sons, Inc., 1992.

Ehler, John F. "*Understanding Cycles*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 3** Edited by Jack H. Hutson, Technical Analysis Inc., 1988.

Ehler, John F. "*Moving Averages and Smoothing Filters*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. March 1989.

Ehler, John F. "*Optimizing RSI with Cycles*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 4** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1989

Ehler, John F. "*Optimizing Directional Movement with Cycles*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 4** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1989

Ehler, John F. "*The MACD Indicator Revisited*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. October 1991.

Elder, Alexander. **Trading for a Living: Psychology, Trading Tactics, Money Management**. John Wiley & Sons, Inc., 1993.

Eng, William F. **The Technical Analysis of Stocks, Options and Futures**. Probus Publishing, 1988.

Eng, William F. **Trading Rules: Strategies for Success**. Longman Financial Services Publishing, 1990.

Eng, William F. **The Day Trader's Manual: Theory, Art and Science of Profitable Short-Term Investing**. John Wiley & Sons, Inc., 1993.

Fischer, Robert. **Fibonacci Applications and Strategies for Traders**. John Wiley & Sons, Inc., 1993.

Fraisse, Jean-Olivier and Kevin D. Armstrong. "*Compressing Candlestick Patterns*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. October 1991.

Frost, A.J. and Robert R. Prechter. **Elliott Wave Principle: Key to Stock Market Profits**. New Classics Library, 1985.

Fosback, Norman G. **Stock Market Logic**. The Institute for Econometric Research, 1987.

Gianturgo, Micheal. **The Stock Market Investor's Computer Guide**. McGraw-Hill Book Co., 1987.

Gilmore, Bryce T. "*Market Wave Analysis, Part 1*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. February 1988.

Gilmore, Bryce T. "*Market Wave Analysis, Part 2*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. March 1988.

Hartle, Thom. "*Comparing Indicators: Stochastics %K and Williams' %R*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. June 1991.

Herbst, Anthony F. **Analyzing and Forecasting Futures Prices: A Guide for Hedgers, Speculators & Traders** John Wiley & Sons, Inc., 1992.

Herbst, Anthony F. "*Cycles and Chart Patterns*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 5** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1988.

Hochheimer, Frank "*Moving Averages, Channels and Crossovers*" in **Technical Analysis in Commodities** Edited by P.J. Kaufman, Ronald Press, 1980.

Huang, Stanley S.G. **Timing the Stock Market for Maximum Profits**, Probus Publishing Co., 1990.

Hurst, J.M. **The Profit Magic of Stock Transaction Timing**. Prentice-Hall, Inc., 1970.

Hutson, Jack K. "*Filtered Price Data: Moving Averages v.s. Exponential Moving Averages*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities: Investment Techniques, Volume 2** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1987.

Idol, Charles. "*Point and Figure Charts: An Overview*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. March 1989.

Idol, Charles. "*Point and Figure: Analysis and Projection, Part 2*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. April 1989.

Johnson, A. Bruce. "*Finding Cycles in Time Series Data*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. August 1990.

Kaufman, Perry J. **The New Commodity Trading Systems and Methods**. John Wiley & Sons, Inc., 1987.

Kaufman, Perry. **Smarter Trading: Improving Performance in Changing Markets** McGraw-Hill, Inc., 1995.

Lane, George. "*Lane's Stochastics*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities: Investment Techniques, Volume 2** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1987.

Lloyd, Humphrey E. **The RSL Market Timing System: How to Pinpoint Market Turns in Mutual Funds, Futures and Options** Windsor Books, 1991

Loyo, Luis Balleca. "*Price Projections on Point and Figure Charts*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. July 1989.

McGuire, Timothy A. "*Head and Shoulders: An Introduction to Reversal Patterns*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 3** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1988.

McKallip, Curtis, Jr. "*A Simple Cycle Finder*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. April 1989.

Marisch, Gerald. **The W.D. Gann Method of Trading: A Simplified, Clear Approach**. Windsor Books, 1990.

Merrill, Arthur A. "*Weekly McClellan Oscillator*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. September 1990.

Meyer, Thomas A. **Technical Analysis Course: A Winning Program for Stock & Futures, Traders & Investors.** Probus Publishing Co., 1989.

Mogey, Richard. "The McClellan Oscillator" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** September 1989.

Morris, Greg. "Candlesticks and Stochastics" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** August 1991.

Murphy, John J. **Technical Analysis of the Futures Markets.** New York Institute of Finance, 1986.

Murphy, John J. **Intermarket Technical Analysis: Trading Strategies for the Global Stock, Bond, Commodity, and Currency Markets.** John Wiley & Sons, Inc., 1991.

Murphy, Joseph E., Jr. **Stock Market Probability: Using Statistics to Predict and Optimize Investment Outcomes** Revised Edition, Probus Publishing Co., 1994

New York Institute of Finance. **Technical Analysis: A Personal Seminar** NYIF Corp., 1989.

Nicholas, John. "Momentum Indicators and Market Cycles" **Technical Analysis of Stocks & Commodities: Investment Techniques, Volume 2** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1987.

Nison, Steve. **Beyond Candlesticks: New Japanese Charting Techniques Revealed.** John Wiley & Sons, Inc., 1994.

Plummer, Tony. **Forecasting Financial Markets.** John Wiley & Sons, Inc., 1990.

Pring, Martin J. "The Summed Rate of Change (KST)" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** September 1992.

Pring, Martin J. "Identifying Trends with the KST Indicator" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** October 1992.

Ridley, A.D. "Price Forecasting with Cycles" **Technical Analysis of Stocks & Commodities: Investment Techniques, Volume 2** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1987.

Rusin, Jack, "The Internal Dynamics of Trin" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** January 1992.

Rusin, Jack. "The Issue/Volume Weighted Long-Term Arms Index" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** October 1991.

Shimizu, Seiki. **The Japanese Chart of Charts,** Translated by Gregory S. Nicholson. Tokyo Futures Trading Publishing Co., 1986.

Sklarew, Arthur. **Techniques of a Professional Commodity Chart Analyst.** Commodity Research Bureau, Inc., 1980.

Swancoat, Brad and Ed Kasanjian. "Forecasting Market Turns Using Static and Dynamic Cycles" **Technical Analysis of Stocks & Commodities.** September 1992.

Wagner, Gary S. and Bradley L. Matheny. **Trading Applications of Japanese Candlestick Charting.** John Wiley & Sons, Inc., 1994.

White, Walter E. "Mathematical Basis of Wave Theory" **Bank Credit Analyst,** Supplement, 1970.

Wilbur, Harley D. "A *Twist on the Arms Index*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities**. November 1992.

Wilder, J. Welles., Jr. **New Concepts in Technical Trading Systems**. Trend Research, 1978.

Wilder, J. Welles "Selection and Direction" **Technical Analysis in Commodities** Edited by P.J. Kaufman, Ronald Press, 1980.

Wilder, J. Welles., Jr. "*The Relative Strength Index*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 4** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1989

William, Larry. "*The Ultimate Oscillator*" **Technical Analysis of Stocks & Commodities, Volume 3** Edited by Jack K. Hutson, Technical Analysis Inc., 1988.

สุรชัย ไชยรังสีนันท์

การศึกษา

จบปริญญาตรี (เกียรตินิยม) สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Certified Investment and Securities Analyst (CISA) Level III จากสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทำงาน

ผ่านงานหลายสถาบัน ทั้ง บมจ. ปูนซีเมนต์ไทย, บมจ. ธนาคารไทยพาณิชย์ และท้ายที่สุดเข้าร่วมงานที่ บมจ. เอบีเอ็น แอมโร เอเชีย ตั้งแต่ปี 2533 โดยดำรงตำแหน่งสุดท้าย เป็นรองผู้จัดการฝ่ายวิจัย นอกจากนี้ ก็เป็นวิทยากรอบรมด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิคให้แก่โครงการอบรมนักลงทุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นอาจารย์พิเศษด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิค และ Portfolio Management ให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยศรีปทุม

การวิเคราะห์ทางเทคนิค Technical Analysis

